

محاضرات القاري بالمشيختة
شرح المشيختة
Poklon komentar čitaocu djela
Šerhu-s-Sunne
[Pojašnjenje Poslanikovog puta]

od imama El-Berbeharija

Dr. Salih Fevzan

Član "Glavne Komisije za fetve" i
"Vijeća najuticajnijih učenjaka"
u Saudijskoj Arabiji

1

Poklon čitaocu u vidu komentara djela

Šerhu-s-Sunne

(Pojašnjenje Poslanikovog puta)

Pisac

Dr. Salih Fevzan

Sa arapskog na engleski preveo
Ebu-Talha Davud BURBANK

Sa engleskog na bosanski preveo
Saud ŠABOVIĆ

**Zabranjeno štampanje
u svrhu zarade**

BIOGRAFIJA PISCA **imama El-Berbeharija**

IME I PORIJEKLO

On je imam, uzor, mudžahid, šejh hanbelijskog mezheba i najistaknutiji od njih u svoje vrijeme: **Ebu-Muhammed Hasan b. ‘Ali b. Halef el-Berbehari**. Nadimak el-Berbehari je dobio po *berbeharu*, lijeku uvedenom iz Indije.

MJESTO ROĐENJA I DJETINJSTVO

Rođen je 253 h.g., za vrijeme hilafeta El-Mu'atteza Billahi Muhammeda b. el-Halife el-Mutevekkila Alallahi Dža'fera b. El-Mu'tesima Billahi el-Abbasija. To je bilo vrijeme kada su pravu vlast imali Turci. Oni su upravljali hilafetom, postavljali su za halifu koga su htjeli, a smjenjivali onoga koga su željeli. Abbasijska dinastija je uspjela da učvrsti vlast tek za vrijeme hilafeta El-Mu'atemida Alallah.

Dakle, imam el-Berbehari je odrastao u mjestu gdje je političko stanje bilo jako nestabilno, ali u tome vremenu je nauka cvatala tako da su pripadnici sunneta (ehlu-s-sunneta) bili rasprostranjeni cijelom islamskom državom. Imam el-Berbehari je živio u vremenu mnogih imama i velikana kao što su: imam Ibn-Madže el-Kazvini, Ebu-Davud es-Sidžistani, Hanbel b. Ishak, imam Ebu-Bekr el-Merruzi, Ishak b. Ibrahim b. Hani, Ebu-Bekr el-Hallal, Ibn-Kutejbe ed-Dejnevarijji, i mnogi drugi imami. Ovo je očigledno zbog njegove slave među običnim ljudima, a da ne spominjemo među njihovim učenjacima.

Pored toga, el-Berbehari je učio pred grupom učenika imama ehlu-s-sunneta vel-džema'ata, Ahmeda b. Hanbela, rahimehullah, što je ostavilo veliki trag na njegovu ličnost.

UČITELJI I TRAŽENJE ZNANJA

El-Berbehari se isticao u traženju znanja i ulaganju velikog truda u njegovom sakupljanju. Uzimao je znanje od grupe poznatijih starijih učenika imama Ahmeda b. Hanbela, a to su:

1. Ahmed b. Muhammed b. el-Hadždžadž, **Ebu-Bekr el-Merruzi**: uzorni imam, pravnik i muhaddis, stanovnik Bagdada, učenik imama Ahmeda b. Hanbela. Preselio 275 h.g..¹

2. Sehl b. 'Abdullah b. **Junus et-Tusteri**, Ebu Muhammed: imam, pobožnjak i zahid. Preselio 283 h.g..²

3. **El-Feth b. Šuhruf**, jedan od poznatih pobožnjaka i zahida. Prenosi se da je imam Ahmed b. Hanbel rekao: "Iz Horosana nije izašao neko poput El-Fetha b. Šuhrufa." Preselio 273 h.g..³

NJEGOVO ZNANJE I POHVALE UČENJAKA

Imam el-Berbehari, rahimehullah, je veliki imam koji je govorio istinu, pozivao sunnetu i slijedenju hadisa. Poznavao je temelja i sporednih pitanja hanbelijskog-mezheba. Uživao je ugled i poštovanje kod vladara. Bio je žestok protiv novotara i sljedbenika strasti, suprotstavljajući im se rukom i jezikom. Na svojim skupovima držao je mnoge kružoke znanja gdje su se učili hadis, predaje i *fikh* (islamsko pravo), a kojima su prisustvovali mnogi imami u hadisu i fikhu.

Ebu-'Abdullah el-Fekih kaže: "Ako vidiš osobu u Bagdadu da voli Ebu-Hasana b. Beššara i Ebu-Muhammeda el-Berbeharija, znaj da je sljedbenik sunneta."

Na njegov visoki rejting ukazuje govor njegovog učenika Ibn-Betta, rahimehullah, koji kaže: "Čuo sam ga - misleći na el-Berbeharija - da govori ljudima koji su zadržani od obavljanja hadždža: "O, ljudi! Ako nekome treba pomoć do sto hiljada *dinara*, i sto hiljada *dinara*, ponovivši pet puta – ja ću

¹ Pogledaj: Tabakatu-l-Hanabile, 1/56; i Sijar E'alami-n-Nubela, 13/173.

² Pogledaj: Sijar E'alami-n-Nubela, 16/529.

³ Pogledaj: Tarihu Bagdad, 12/384-387; i Tabakatu-l-Hanabile, 1/256.

mu pomoći!" Ibn-Betta kaže: "Da je htio mogao je tu sumu sakupiti od ljudi!"

On ima jako suptilnu poeziju, a od njegove, rahimehullah, poezije su stihovi:

*"Čija duša se zadovolji sa onim što je postigla,
postaje bogat i biće uvijek na Pravom putu;
Divna li je vrlina zadovoljstvo, jer,
koliko je samo poniženih ljudi to uzdiglo!
Duša mladića se stijesni ako je toga siromašna,
ali, ako je strpljiv oviseći od Gospodara svoga,
bude mu dato olakšanje i ono što mu je dovoljno!"*

NJEGOVA POBOŽNOST I ZUHD

Imam el-Berbehari je bio poznat po ovim osobinama, a na to ukazuju riječi Ebu-Hasana b. Beššara: "El-Berbehari se odrekao vrijednosti od sedamdeset hiljada *dirhema* (srebrenjaka) iz naslijeđstva svoga oca."

Ibn ebi-Ja'la kaže: "El-Berbehari je ostao čvrst i postojan u vjeri mnogo puta."

UČENICI IMAMA EL-BERBEHARIJA

Mnogo učenika je učilo pred ovim imamom i okoristilo se od njega, jer je bio primjer i u djelu i u riječima. Od tih učenika su:

1. Uzorni imam i pravnik: Ebu-'Abdullah 'Ubejdillah b. Muhammed el-'Ukberi, poznat kao **Ibn-Betta**.⁴

2. Muhammed b. Ahmed b. Isma'il el-Bagdadi, **Ebu-Husein b. Sem'un**. Uzoriti imam i poznati vaiz.⁵

3. **Ahmed b. Kamil** b. Halef b. Šedžerete, Ebu-Bekr el-Kadi.⁶

4. Imam i pravnik, El-Husejn b. 'Abdullah el-Bagdadi el-hanbeli, Ebu-'Alij En-Nedždžad es-Sagir, preselio oko 360 h.g.⁷

⁴ Pogledaj: Tabakatu-l-Hanabile, 2/144; i Sijar E'alami-n-Nubela, 16/529.

⁵ Pogledaj: Tabakatu-l-Hanabile, 2/155; i Sijar E'alami-n-Nubela, 16/505.

⁶ Pogledaj: Sijar E'alami-n-Nubela, 15/544.

5. Muhammed b. **Ahmed b. Salih** sin imama Ahmeda b. Hanbela, preselio 330 h.g.⁸

NJEGOVO ISKUŠENJE I SMRT

Ibn ebi-Ja'la kaže: "El-Berbehari je ostao čvrst i postojan u vjeri mnogo puta. Njegovi protivnici nisu prestajali da podstiču i pobuđuju srdžbu u srcu vladara protiv njega. Tako je 321 h.g., halifa, El-Kahir, naredio svome veziru Ibn-Mukletu da uhapsi imama el-Berbeharija, pa se je on sakrio, a uhapsili su veliki broj njegovih najprisnijih učenika i odveli u Basru, kada Uzvišeni Allah kazni Ibn-Mukleta za ovo nedjelo tako što se El-Kahir naljuti na njega i Ibn-Mukleta pobježe, a ovaj ga mače sa pozicije vezira i zapali mu kuću. Kasnije je i El-Kahir Billah uhapšen 6. Džumadu-l-Ahira 322 h.g., i uklonjen sa njegove pozicije, kada su mu iskopali oba oka. Nakon toga se Allahovom dozvolom imam el-Berbehari vratio svom ugledu i poziciji u društvu, čak mu je rejting još više porastao, pa tako kada je preselio Ebu-'Abdullah b. 'Arefe, poznat kao Niftavejhi, čijoj dženazi su prisustvovali najveća vjerska i ovosvjetska elita i učenjaci, dženazu mu je klanjao imam el-Berbehari. To se dogodilo 323 h.g., u mjesecu Seferu.

Te godine je ugled el-Berbeharija porastao, njegova riječ je postala najuticajnija, a njegovi učenici i prijatelji dominantni u društvu i isticali se u kritikovanju i osudi novotara...

Međutim, novotari i dalje nisu prestajali sa pokušajima da okrenu srce Halife Er-Radija protiv el-Berbeharija do stepena da je Er-Radi naredio Bedru el-Haršeniju, načelniku policije, da prođe kroz Bagdad na konju vičući iz sveg glasa da se dva učenika imama el-Berbeharija ne smiju zajedno sastati na jednom mjestu. Imam el-Berbehari je ponovo bio prinuđen da se krije, a on je do tada stanovao u zapadnom dijelu grada⁹, pa je morao tajno da se preseli u njegovom istočnom dijelu grada. Tako da je imam el-

⁷ Pogledaj: Tabakatu-l-Hanabile, 2/140-141.

⁸ Pogledaj: Tabakatu-l-Hanabile, 2/64-66.

⁹ Pogledaj: Mu'džemu-l-Buldan, 5/66.

Berbehari, krijući se od vlasti i preselio u mjesecu Redžebu 329 h.g., u svojoj 76 ili 77¹⁰ godini života.”¹¹

Zabranjeno štampanje u svrhu zarade

¹⁰ Vidi El-Bidaje ve En-Nihaje, 15/137, stoji da je on preselio u 96 godini života, a to je greška koja je nastala prilikom pripisivanja knjiga, a istina je da je preselio u 76 godini, a Allah najbolje zna.

¹¹ Pogledaj: Tabakatu-l-Hanabile, 2/18; Sijar E'alami-n-Nubela, 15/90; El-Kamil fit-Tarihi li Ibn-Esir, 7/159; El-Vafi bil-Vafijat od Es-Safadija, 12/90.

BIOGRAFIJA KOMENTATORA

Dr. Saliha Fevzana

NJEGOVO IME I PORIJEKLO

On je uvaženi učenjak, doktor islamskih nauka: **Salih b. Fevzan b. 'Abdullah**, iz plemena Fevzan u Šemmasijji, el-Veda'in, iz plemena ed-Devasir.

UZRASTANJE I ŠKOLOVANJE

Rođen je 1354 hidžretske godine, što odgovara 1933 godini. Bio je dosta mlad kada je ostao bez oca tako da ga je odgajala njegova obitelj. Naučio je Kur'an, osnove čitanja i pisanja sa imamom gradske džamije koji je bio poznati karija-učać, uvaženi šejh Hamud b. Sulejman et-Talal, koji je kasnije imenovan za kadiju-sudiju u gradu Darijjeh u oblasti Kasim.

Kasnije je pohađao državnu školu kada je otvorena 1369 h.g. / 1948 g. Završio je školovanje u školi Fejsalija u gradu Burejda 1371 h.g. / 1950 g., nakon čega je postao odgajatelj u jednom obdaništu. Potom je upisao Edukacioni Institut u Burejdi kada je otvoren 1373 h.g. / 1952 g. i uspješno diplomirao 1377 h.g. / 1956 g. Nakon toga je upisao Šeri'atski fakultet na univerzitetu Imam Muhammed u Rijadu i diplomirao 1381 h.g. / 1969 g. Zatim je stekao magistraturu u *fikh*u (islamskom pravu), a kasnije i doktorirao na istom fakultetu, također u specijalizaciji fikha.

POČETNA RADNA MJESTA

Nakon što je diplomirao na Šeri'atskom fakultetu dobio je poziciju profesora na Edukacionom Institutu u Rijadu, nakon čega je prebačen da predaje na Šeri'atskom fakultetu. Nakon toga prelazi da predaje na odjelu za više studije u okviru fakulteta Usuli-d-dina. Zatim počinje predavati na Vrhovnom Sudu Pravde gdje je i imenovan za direktora, a nakon toga

postao član Glavne Komisije za naučna istraživanja i fetve u Saudijskoj Arabiji čiji je član do današnjeg dana.

DANAŠNJA RADNA MJESTA

Uvaženi šejh je član Vijeća najuticajnijih učenjaka (Kibaru-l-'ulema') i član je Komisije za Fikh koja se nalazi u Mekki (dio Rabite, Muslimanske Lige). Također je član odbora za nadzor pozivača (daija) tokom Hadždža. Također je imam, hatib i učitelj u džamiji Princ Mut'ib b. 'Abdul'Aziz u el-Malazaru. Sudjeluje na radio programu "Nurun 'ale-l-derb" gdje odgovara na pitanja, te doprinosi u brojnim Islamskim istraživačkim publikacijama u Vijeću za Islamska Istraživanja, studijima, radovima i fetvama koje su zatim sakupljene i objavljene. Plemeniti šejh također sudjeluje u nadzoru brojnih teza magistarskih i doktorskih radova. Brojni studenti redovno prisustvuju na njegovim predavanjima i okupljanjima.

NJEGOVI UČITELJI

Šejh je studirao pred mnogobrojnom istaknutom 'ulemom od kojih su najzapaženiji:

- Uvaženi šejh 'Abdul'Aziz b. Baz (rahimehullah);
- Uvaženi šejh 'Abdullah b. Humejd (rahimehullah), na čijim kružocima je prisustvovao;
- Uvaženi šejh Muhammed el-Emin eš-Šenkiti (rahimehullah);
- Uvaženi šejh 'Abdur-Rezzak el-'Afifi (rahimehullah);
- Uvaženi šejh Salih b. 'AbdurRahman es-Sukejti;
- Uvaženi šejh Salih b. Ibrahim el-Bulejhi;
- Uvaženi šejh Muhammed b. Subejjil;
- Uvaženi šejh 'Abdullah b. Salih el-Hulejfi;
- Uvaženi šejh Ibrahim b. 'Ubejd el-'Abdul-Muhsin;
- Uvaženi šejh Salih el-'Ali en-Nasir;
- Uvaženi šejh Humud b. 'Ukla eš-Šuajbi;

Također je studirao pred brojnim učenjacima sa Azharskog univerziteta (Egipat) koji su bili specijalizirani u hadiskoj nauci, tefsiru i arapskom jeziku.

NJEGOVA DJELA

Njegove knjige su mnogobrojne, međutim, nabrojat ćemo samo neke od njih:

1. Tahkikatu el-Merdijje fi el-mebahisi el-feredijje (propisi o nasljedstvu), što je dio njegovog Magistarskog rada u jednom tomu;
2. Ehkamu-l-et'imetri fi eš-šeri'ati-l-islamijje (Propisi hrane, klanja i lova u islamskom pravu), što je dio njegovog Doktorskog djela u jednom tomu;
3. El-Iršadu ila Sahih el-i'etikađ – jedan tom;
4. Šerh el-'Akideti-l-Vasitijje – jedan tom;
5. El-Bejanu fima ehtae fihi ba'du el-kuttab – jedan poveći tom;
6. Medžmu' muhadarati fi el-'akideti ved-da'veti – dva toma;
7. El-Hutabu el-minberijjetu fil-munasebati el-'asrijje – četiri toma;
8. Min e'alami el-mudžeddidine fil-islam;
9. Resailu fi mevadi'a muhtelifeh;
10. Medžmu' fetava fi el-'akideti ve el-fikh (dio iz programa „Nurun 'ala ed-derb) čija su četiri dijela kompletirana;
11. Nekdu kitabi El-Halal ve el-Haram fil-islam;
12. Šerh Kitabu-t-Tevhid;
13. Et-Ta'kibu 'ala ma zekerehu el-hatibu fi hakki eš-šejh Muhammed b. 'Abdul-Vehhab;
14. El-Mulahhas el-Fikhi – dva toma;
15. Ithafu ehli el-imani bidurusi šehri ramadan;
16. Ed-Dijau' el-lami'u mine-l-ehadisi el-kudsijjeti el-dževami';

17. Bejanu ma je' aluhu el-Hadždžu vel-mu'atemir;
18. Kitabu-t-Tevhid – u dva dijela prihvaćena od strane na prelaznom stepenu Ministarstva Edukacije;
19. El-Bide'u vel-muhdesatu vema asle lehu;
20. Medžalisu šehri ramadan el-mubarek;
21. 'Akidetu-t-Tevhid (prevedena na bosanskom pod naslovom: „Vjerovanje u tevhid“);
22. Edvau' min fetava Ibn-Tejmijje;
23. Buhusun fikhijjetun fi kadaja 'asrijje;
24. Muhadaratun fi el-'akideti ved-da'veti;
25. Šerh Kitab Kešfi-š-Šubuhāt;
26. Fikhu ve fetava el-buju'i;
27. Durusun min El-Kur'ani-l-Kerim;
28. Šerh Zadi-l-Mustekni'i;
29. Mulehhasu fi šerh Kitabu-t-Tevhid;
30. I'anetu el-mustefidi bišerh Kitabu-t-Tevhid;
31. Šerh Mesaili-l-džahilijje (prevedena na bosanskom);
32. Hukm el-ihtifali bizikra el-mevlidi en-nebevijje;
33. El-Munteka min fetava fadileti eš-šejh Salih Fevzan;
34. Lemhatun 'ani-l-fireki;
35. El-Iman bil-melaiketi ve eserehu fi hajati-l-ummeh;
36. El-I'alamu binakdi kitabi El-Halal ve el-Haram;
37. Mudžmelu 'akideh es-selefu-s-salih;
38. El-Bejanu bid-delili lima fi nasihati er-Rifai ve mukaddemeti el-Buti minel-kezibi el-vadihi vet-tedlil;
39. Hakikatu-t-Tesavvuf;
40. Min muškilati eš-šebab;

41. Vudžubu et-tehakum ila ma enzelehullah;
42. El-Ferku bejne el-bej'a ver-riba';
43. Mesa'ilu fil-iman;
44. Et-Ta'likatu el-muhtesaretu 'ala metni El-'Akidetit-Tahavijje (prevedena na bosnaskom pod naslovom: „Sažeti komentar Tahavijske akide“)
45. Tedebburu-l-Kur'an;
46. Min mešahiri-l-mudžeddedine fil-islam;
47. Vudžubu et-tesebbuti fil-ehbari vahtirami el-'ulemai';
48. Min Usuli 'akideti ehli-s-sunneti vel-džema'ah;
49. Devru el-mereti fi terbijeti el-usreti;
50. Ma'na La ilahe illallah;

ŠEJHOVA AUDIO PREDAVANJA

Šejh ima veliki broj audio predavanja iz raznih oblasti islamskog znanja, a među njima su:

1. Šerh Lu'matu-l-I'tikad, 12 kaseta.
2. Šerh Nunijjah od Ibnu-l-Kajjima, 64 kasete.
3. Šerh 'Akidetu-s-Safarani, 15 kaseta.
4. Šerh Menzumah el-Adab, 16 kaseta.
5. Šerh Umdeti-l-Ahkam, 11 kaseta.
6. Šerh El-'Usulu-s-Selaseh, 10 kaseta.
7. Šerh El-'Akidetu-t-Tahavijjeh, 14 kaseta.
8. El-Lika el-'Usbu' el-Maftuh, 12 kaseta.
9. Šerh Resail min Medžmu'atu-t-Tevhid, 9 kaseta.
10. Šerj Kešfu-š-Šubuh, 9 kaseta.
11. Šerh El-'Akidetu-l-Vastijjeh, 31 kaseta.
12. Šerh Mes'ail el-Džahilijjeh, 14 kaseta.

13. Šerh Navakidu-l-Islam, 16 kaseta.
14. Šerh Bulugu-l-Meram, 168 kaseta.
15. Šerh Zadu-l-Mustakni, 69 kaseta.
16. Et-Ta'lik 'ala Kurrati 'Ujun el-Muvehhidin, 60 kaseta.
17. Šerh El-'Uddeh fi šerh el-'Umdeh, 43 kasete, itd...

**Zabranjeno štampanje
u svrhu zarade**

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog.

UVOD KOMENTATORA KNJIGE, uvaženog učenjaka, Dr. Saliha Fezana

Hvala Allahu, Gospodaru svih svjetova, i neka su Allahov *salavat* i *selam* na našeg Poslanika Muhammeda, sallallahu ‘alejhi ve sellem, njegove iskrene sljedbenike i sve ashabe, radijallahu ‘anhum.

Ovu knjigu napisao je **imam El-Berbehari**, a puno ime mu je: El-Hasan b. 'Alij b. Halef el-Berbehari. Nadimak el-Berbehari je dobio po *berbeharu*, vrsti lijeka sa kojom je može biti radio ili ga prodavao¹², nakon čega je tome pripisan. Bio je veliki hanbelijskih učenjak, a znanje je uzeo od onih koji su znanje uzeli direktno od imama Ahmeda b. Hanbela, kao što je El-Merruzi¹³ i drugi mimo njega. Sakupio je ogromno znanje iz 'akide i fikha, uzevši znanje od velikih imama.¹⁴

Naziv ove knjige je **Šerhu-s-Sunne**, a sa izrazom “**sunne**” se ovdje misli na: **tarikatu-r-Resul** (Poslanikov put), a ovaj izraz ovdje ne označava njegovo ustaljeno korišćenje među učenjacima hadisa, kada pod terminom sunnet misle na:

¹² Pogledaj El-Ensab od Es-Sem'anija, 1/307.

¹³ **El-Merruzi**: On je Ahmed b. Muhammed b. el-Hadždžadž b. 'Abdul-Aziz, poznat kao Ebu-Bekr el-Merruzi. Ibn ebi-Ja'la kaže o njemu: “Njegova majka je Meruzija (žena iz mjesta Meruz), a otac iz Havarizma. Bio je jedan od glavnih učenika imama Ahmeda zbog svoje pobožnosti i vrsnosti. Naš imam (Ahmed) je uživao u njegovom društvu i bio je blag prema njemu, i on je zatvorio oči imamu Ahmedu kada je preselio i on ga je ogasulio. Prenosi brojne *mes'ele* (šeri'atsko pravna pitanja) od njega. Preselio je 275. h.g...” Pogledaj: Tabakatu-l-Hanabile, 1/56; i Sijar E'alami-n-Nubela, 13/173.

¹⁴ Pogledaj: Tabakatu-l-Hanabile, 2/18; i Sijar E'alami-n-Nubela, 15/90.

def. «Sve što je došlo od Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, od govora, djela ili prećutnog odobravanja.»

Naprotiv, njegovo značenje je ovdje šire i općenitije, a to je: **put Poslanika, ashaba i prvih pohvaljenih generacija**. To je značenje izraza *sunnet* nađenog u predajama bez obzira da li se ticalo pitanja '*akide* (vjerovanja), '*ibadeta* (obreda), '*fikha* (propisa), '*adaba* (pravila ponašanja) ili '*ahlaka* (lijepog ophođenja). Sve ovo se podrazumijeva pod terminom „sunnet“ u općenitom smislu. Pisac knjige ovdje ponekad spominje pitanja koja se tiču '*fikha* (islamskog prava), poput propisa potiranja po *mestvama*, privremenog (*mut'ah*) braka, itd., time odgovarajući devijantnim frakcijama koje su zalutale u tim pitanjima, dok ponekad ponavlja neka ista pitanja nekoliko puta da bi ih posebno naglasio, još detaljnije pojasnio ili zbog nekih drugih nučnih razloga. Sve u svemu, ovo je jako korisna knjiga. Ova knjiga je posebno važna zato što je od onih starih knjiga, knjiga prvih generacija koji su živjeli u vrijeme najvećih imama, od njih uzeli znanje i od njih prenijeli čisto vjerovanje, pa neka se Uzvišeni Allah smiluje ovom velikom imamu i piscu ove knjige!

A što se tiče riječi “šerh” značenje toga je: **bejan** (pojašnjenje), a ovim se ne misli da pisac komentariše i pojašnjava određenu knjigu, već je cilj pisca da ovom knjigom koju je ovako naslovio pojasni put sunneta Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem.

Eto to bi bilo značenje naslova knjige **Šerhu-s-Sunne**, a učenjaci prvih generacija su praktikovali da knjige o vjerovanju naslovljavaju sa “**Es-Sunne**”, što je primjer same ove knjige: *Šerhu-s-Sunne*; a i drugih knjiga poput knjige *Es-Sunne* od imama Ahmeda b. Hanbela; *Es-Sunne* njegovog sina 'Abdullaha; *Es-Sunne* od Esrema, ili knjige *Šerh usul i'etikad ehlu-s-sunne vel-džema'at* od El-Lalekaia. Također su ih naslovljavali koristeći frazu: “**El-Iman**”, tako da bi u toj knjizi naveli poglavlje pod naslovom *Kitabu-l-Iman*, a primjer tome nalazimo u Dva Sahiha u kojima imam El-Buhari i Muslim spominju poglavlje *Kitabu-l-Iman* u kojem bi spomenuli pitanja koja se tiču vjerovanja u Allaha, meleke, Njegove Knjige, Poslanike, Sudnji dan, i određenje, kako dobra tako i zla, označavajući taj dio knjige koji govori o vjerovanju sa frazom: *El-Iman*. Pored spomenutih fraza koristili su i “**Eš-Šeri'ah**” i “**Et-Tevhid**“, a primjer tome nalazimo u knjizi *Eš-Šeri'ah* od imama el-Adžurija eš-Šafi'ia i knjizi *Et-Tevhid* od Ibn-Hujejme, kao i u

drugim dobro poznatim knjigama tevhida. I još jedan izraz kojeg su koristili prilikom naslovljavanja knjige koja govori o vjerovanju jeste: “El-'Akida”, a 'akida je:

def. «Čvrsto ubjeđenje u srcu kojeg se osoba nepokolebljivo drži.»

U svim spomenutim izrazima ne postoji različitosti, jer su to samo više naziva za jednu te istu stvar, tj., različite riječi korišćenje sa jednim značenjem, a oko izraza nema rasprave ako je značenje poznato. Stoga, ovo nije slučaj razilaženja, već je u pitanju korišćenje različitih termina, a svaki termin ima ispravan aspekt značenja tako da nema različitosti među njima.

A što se tiče ljudi koji kažu: “Nema dokaza za korišćenje izraza 'akida i *tevhid*, jer se oni ne spominju u Kur'anu i sunnetu.”, onda je to samo njihov pokušaj ubacivanja sumnji, čime žele iskorijeniti i ukloniti ispravnu 'akidu. Ovo je razlog zbog kojeg oni ovako govore, jer ne žele da bude bilo kakve razlike između devijantnih frakcija i ispravne skupine, jer je to ono što ih ljuti. A također i kako se zabludjelim frakcijama više nebi odgovaralo na njihove zablude. Eto to je namjera nekih od njih koji posjeduju neko znanje. A što se tiče rulje i ološi, onih slijepih sljedbenika koji uzimaju od prljave vrste ideja, takvi samo ponavljaju riječi koje čuju, a primjer tome nalazimo u nekim časopisima i onome što oni nazivaju publikacijama. Uistinu nije dozvoljeno obraćati nikakvu pažnju na ovo i ove sumnje koje ovakvi podižu.

Ovo je istina na kojoj je oduvijek ummet bio i čemu je pridavao pažnju time praveći razliku između istine i neistine, upute i zablude, dok ovi ljudi imaju svoju svrhu u tome što rade, želeći da sastave sve ljude zajedno kako ne bi bilo ničega čime bi se pravila razliku između ateiste i otpadnika od islama, ispravnog muslimana i novotara, želeći sve ljude da stave pod jedan kišobran pod imenom “islam” kako bi se muslimani na tome ujedinili – kako su to oni umislili. **A mi na ovo odgovaramo:** Muslimane neće ujediniti, osim ispravno vjerovanje, jer je samo ispravno vjerovanje ujedinilo ashabe kada su bili podijeljeni, baš kao što On Uzvišeni kaže:

وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا ۚ وَادْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ
إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءً قَالَفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا ... ﴿١٠٣﴾

“...I sjetite se blagodati Allahove prema vama, kada ste bili neprijatelji, pa je On sakupio srca vaša i postali

ste, Njegovom milošću, braćal..” (Prijevod značenja, 'Alu-
'Imran, 103)

Šta je to što je ujedinilo ashabe nakon podvajanja i neprijateljstva? Samo se sa ispravnim vjerovanjem to postiglo, a značenje toga je sadržano u šehadetu: La ilahe illallah Muhammeden Resulullah. Stoga, ljude će ujediniti samo ispravno vjerovanje, a ako se ljudi razidu i podvoje u vjerovanju, tada se nikada ne mogu ujediniti.

A što se tiče razilaženja u pitanjima *fikha* (islamskog prava) u kojima je moguć *idžtiḥad*, stvari koje se iz dokaza mogu shvatiti ovako ili onako, onda to neće smetati i neće nužno za sobom povući podvajanje i neprijateljstvo, jer je u pitanju dozvoljeni *idžtiḥad*. Međutim, razilaženje u vjerovanju nije dozvoljeno, i oni koji se razilaze u vjerovanju ne mogu se nikada ujediniti bez obzira šta uradili po tom pitanju, jer pokušavaju ujediniti dvije kontradiktorne stvari, a stvari koje su oprečne i kontradiktorne ne mogu se ujediniti.

Stoga, ako ovi ljudi uistinu žele jedinstvo muslimana, onda je na njima da isprave svoje vjerovanje, pod broj jedan, i da se prihvate vjerovanja ('akide) na kojem su bili svi Poslanici, 'alejhimu-s-salam. Neka se prvo oko toga ujedine. Pa ako se oko toga ujedine, onda će ujediniti i ummet, a to će se dogoditi samo ako su ozbiljni i iskreni u svome pozivu. Međutim, činjenica je da se takvi samo ismijavaju onome koji govori i poziva ispravnom vjerovanju, govoreći: “Ovi samo žele druge nevjernicima proglašavati i muslimane razjedinjavati!”, te druge stvari koje govore. **A mi na ovo kažemo:** Vi nikada ne možete ujediniti muslimane na nečem drugom mimo ispravnog vjerovanja, a ako se ujedinite oko ispravnog vjerovanja, onda će se ljudi lahko ujediniti oko drugog mimo toga:

وَإِنْ يُرِيدُوا أَنْ يَخْدَعُوكَ فَإِنَّ حَسْبَكَ اللَّهُ ۖ هُوَ الَّذِي أَيَّدَكَ بِنَصْرِهِ
وَبِالْمُؤْمِنِينَ ﴿٦٢﴾ وَأَلْفَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ ۖ لَوْ أَنْفَقْتَ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا
مَا أَلْفَتْ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ أَلْفَ بَيْنَهُمْ ۚ إِنَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٦٣﴾

“A ako te htjednu prevariti - pa tebi je doista dovoljan Allah; On te podržava Svojom pomoći i vjernicima, i On je sjedinio srca njihova. Da si ti potrošio sve ono što na Zemlji postoji, ti ne bi sjedinio srca njihova, ali je Allah sjedinio - On je zaista Silan i Mudar.” (Prijevod

značenja, El-Enfal, 62 - 63)

وَاَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا ۚ وَادْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ
إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءً فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا وَكُنْتُمْ عَلَى
شَفَا حُفْرَةٍ مِّنَ النَّارِ فَأَنْقَذَكُم مِّنْهَا ۚ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ
تَهْتَدُونَ ﴿١٠٣﴾

“Svi se čvrsto držite za Allahovo uže i ne razjedinjujte se! I sjetite se blagodati Allahove prema vama, kada ste bili neprijatelji, pa je On sakupio srca vaša i postali ste, Njegovom milošću, braća! I bili ste na ivici vatrene jame, pa vas je On od nje spasio! Tako vam Allah objašnjava znamenja Svoja da biste na Pravome putu bili!” (Prijevod značenja, 'Alu-'Imran, 103)

Dakle, ljude ne može ujediniti osim ispravno vjerovanje, a to je ono sa čime je došao i sa čime je poslan svaki Allahov Poslanik, 'alejhi-s-salam, od prvog pa do posljednjeg Poslanika Muhammeda, sallallahu 'alejhi ve sellem:

وَمَا أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ مِن رَّسُولٍ إِلَّا نُوحِي إِلَيْهِ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا
فَاعْبُدُونِ ﴿٢٥﴾

“Prije tebe ni jednog poslanika nismo poslali, a da mu nismo objavili: “Nema boga osim Mene, zato Meni 'ibadet činite!” (Prijevod značenja, El-Enbija, 25)

وَإِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاتَّقُونِ ﴿٥٢﴾

“Ova vaša vjera - jedna je vjera, a Ja sam Gospodar vaš, pa Me se bojte!” (Prijevod značenja, El-Mu'minin, 52)

إِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاعْبُدُونِ ﴿٩٢﴾

“Doista, ova vaša vjera - jedna je vjera, a Ja sam - vaš Gospodar, pa samo Meni u 'ibadetu budite!” (Prijevod značenja, El-Enbija, 92)

Dakle, neće biti ujedinjenja, osim samo oko obožavanja jedinog istinskog božanstva, a to je Uzvišeni Allah. On je istinsko božanstvo, a sve mimo Njega su lažna i odbačena božanstva:

ذَٰلِكَ بَأْسَ اللَّهِ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِن دُونِهِ هُوَ الْبَاطِلُ وَأَنَّ اللَّهَ
هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ﴿٦٢﴾

“To je zato što je Allah - Istina, a oni koje oni, pored Allaha, mole - laž, i zato što je Allah Uzvišen i Veliki.” (Prijevod značenja, El-Hadždž, 62)

Eto to je polje ujedinjenja muslimana, ako su iskreni u tome, pa neka isprave svoje vjerovanje i neka uklone devijacije i prljave novotarije iz nje, tako da im vjerovanje bude samo ono što je donio Allahov poslanik Muhammed, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kako bi se muslimani ujedinili na tome.

Ovo je ono što su htjele prve pohvaljene generacije sa pisanjem ovakvih knjiga, poput imama El-Berbeharija i drugih mimo njega, pojašnjavajući u njima ispravno vjerovanje. Kada bi nastupile smutnje, podjele i zablude, oni bi pisali ovakve knjige o vjerovanju pojašnjavajući u njima sunnet, tj., ono na čemu su bili Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, ashabi, radijallahu ‘anhum, i ispravne generacije, a sve kako bi se sačuvala onaj koji to prihvati, a uništen ostao onaj koji od toga odstupi. O tome Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kaže:

“ قَدْ تَرَكْتُكُمْ عَلَى الْبَيْضَاءِ لَيْلَهَا كَنَهَارَهَا ... ”

“Ostavio sam vas na jasnomo bijelom putu, njegova noć je (jasna) kao i dan...”¹⁵

On Uzvišeni kaže:

... الْيَوْمَ يَكْسِرُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ دِينِكُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِ ۚ الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتَمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا ... ﴿٣﴾

“...Danas su nevjernici izgubili svaku nadu da ćete vi otpasti od svoje vjere, zato se ne bojte njih, već se bojte Mene. Danas sam vam vjeru vašu usavršio i blagodat Svoju prema vama upotpunio i zadovoljan sam da vam islam bude vjera...” (Prijevod značenja, El-Maida, 3)

Ovo je nužni uslov za jedinstvo i postizanje jedinstva. A što se tiče govora: “Ujedinicemo se oko onoga oko čega se slažemo, a ono oko čega se

¹⁵ Zabilježili su ga imam Ahmed u El-Musnedu, 4/126; Ibn-Madže u Sunenu, 1/16, br.43; Ibn ebi-’Asim u Es-Sunne, br.49; Ebu-Nu’ajm u El-Mustehredž ‘ala Sahih Muslim, 1/36-37; El-Hakim u El-Mustedrek ‘ale-s-Sahihajni, 1/175, i dr., u hadisu El-Irbada b. Sarije, radijallahu ‘anhū. Ebu-Nu’ajm kaže: “Ovo je dobar hadis od vjerodostojnih predaja stanovnika Šama.” El-Hakim kaže: “Hadis je vjerodostojan!”, a El-Munzirī kaže u djelu Et-Tergibu vet-Terhib, 1/47: “Lanac mu je hasen.” (Šejh El-Albani ga je ocijenio sahihom u Sahih Ibn-Madže, br.41; i u Sahih El-Džami’, br.4369).

ne slažemo opravdaćemo jedni druge!”, onda je nešto takvo nemoguće postići ako je to razilaženje oko vjerovanja. A što se tiče razilaženje u pitanjima *pravni propisa*, kada dokaz ukazuje i na jedno i na drugo, onda je to moguće, iako nam je opet obaveza da slijedimo dokaz makar se to ticalo pitanja *propisa*. On Uzvišeni kaže:

... فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِن ... ﴿٥٩﴾

“...A ako se u nečemu ne slažete, obratite se Allahu i Poslaniku..!” (Prijevod značenja, En-Nisa, 59)

Ipak, tamo gdje je moguće da nastane razilaženje u pitanjima *pravni propisa*, onda to neće povesti podvajanju muslimana, zbog čega *ehlu-s-sunnet vel-džema'at* u svoje redove uključuje sve pripadnike priznatih pravnih škola: *hanefije*, *malikije*, *šafije* i *hanbelije*, koji se, hvala Allahu, ne podvajaju i ne razilaze, jer su u pitanju stvari otvorene za *idžtihad* koje imaju aspekt ispravnosti i ugao mogućeg bivanja ispravnim na osnovu dokaza. A što se tiče pitanja vjerovanja, onda je vjerovanje svija njih jedno: hanbelija, šafija, malikija i hanefija, iako među njihovim sljedbenicima od kasnijih sljedbenika ima onih koji su im oprečni u vjerovanju. To se može naći među muđu svima njima, među hanbelijama, hanefijama, šafijama, a i malikijama, među koje nalazimo one koji su imamima pravnih škola oprečni u vjerovanju. Takvi slijede njihov pravac samo u *pravnim propisima*, dok se razlikuju od njih u vjerovanju, čime se takvi ne mogu računati pravim sljedbenicima nekog od imama, jer ih slijede u jednoj stvari dok su im oprečni u drugoj koja je mnogo važnija. Eto zato se takvi ne računaju pravim sljedbenicima imama, jer su im oprečni u vjerovanju.

Ovo je ono što je povelu učenjake poput imama El-Berbeharija i drugih mimo njega da u detalje pojasne ispravan put uzet iz Allahove Knjige, sunneta Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, i puta selefa, kako bi muslimani išli tim putem.

Ovo djelo imama El-Berbeharija je vid iskrenosti prema Allahu, Njegovom Poslaniku, Knjizi, vladarima muslimana i običnom narodu. A da je istina ostala skrivena i da je nisu učenjaci objašnjavali i pisali knjige, tada bi mnogi ljudi zalutali. Tako da su ove njihove knjige, hvala Allahu, Njegova blagodat prema nama i Njegov dokaz nad stvorenjima:

... لِيَهْلِكَ مَنْ هَلَكَ عَنْ بَيِّنَةٍ وَيَحْيَىٰ مَنْ حَيَّ عَنْ بَيِّنَةٍ ... ﴿٤٢﴾

“...da nevjernik ostane nevjernik poslije očigledna dokaza, i da vjernik ostane vjernik poslije očigledna dokaza...” (Prijevod značenja, El-Enfal, 42)

**Zabranjeno štampanje
u svrhu zarade**

Poklon komentar čitaocu djela

Šerhu-s-Sunne

(Pojašnjenje Poslanikovog puta)

od imama El-Berbeharija

Uvodna tačka.

الحمد لله الذي هداانا للإسلام ، ومنَّ علينا به ، وأخرجنا في خير أمةٍ ، فنسأله التوفيق لما يحب ويرضى ، والحفظ مما يكره ويسخط .

Hvala Allahu koji nas je uputio islamu, blagoslovio njime i učinio nas najboljim ummetom koji se ikada pojavio. Molimo Ga da nam da uspjeha da se držimo onoga što On voli i čime je zadovoljan, a sačuva onoga što mrzi i našta je srdit!

📖 Ovo je početni govor knjige, pa pisac započinje sa **« El-hamdulillah (Hvala Allahu) »** postupajući prema sunnetu, jer je Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, uobičavao da hvali i veliča Allaha u svojim pismima i vazovima, a to su također praktikovale i prve pohvaljene generacije i učenjaci, započinjući knjige ili sa: “Bismillahi-r-Rahmani-r-Rahim”, slijedeći primjer Plemenitog Kur'ana, ili sa “El-hamdulillahi rabbi-l-'alemin”, slijedeći praksu Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem. Kada bi Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, htio da održi neki vaz, da nešto kaže ili skrene pažnju na neku stvar, on bi se prvo Allahu zahvalio¹⁶, nakon čega bi pojasnio ono što je htio. Tako je i pisac, imam El-Berbehari, slijedio spomenutu metodologiju nastavljajući

¹⁶ Baš kao što se spominje u islamskoj priči od Dimada el-Ezdija, radijallahu ‘anhu, u kojoj se spominje da je Allahov Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, započeo svoj govor sa riječima: “Hvala Allahu. Njega hvalimo i od Njega pomoć tražimo. Koga Allah uputi - niko ga u zabludi ne može odvesti, a koga On u zabludi ostavi - nema mu upućivača. Svjedočim da nema s pravom obožavanog, osim Allaha, Jedinog, Koji nema ortaka, i da je Muhammed Njegov rob i Poslanik. A zatim...”“ Zabilježio ga je Muslim, 2/593, br.868, u hadisu 'Abdullaha b. 'Abbasa, radijallahu ‘anhu.

primjerom onih koji su bili prije njega od prvih pohvaljenih generacija, a to je započinjanje sa “El-hamdulillah!”

A značenje riječi: ﴿ **El-hamdulillah** ﴾ jeste: “Sve vrste hvale pripadaju Allahu.” tako da “**el-hamd**” znači pohvalu i uzdizanje onoga kojeg hvališ. Stoga, Uzvišenog Allaha hvalimo zato što On to zaslužuje Svojim savršenim bićem, imenima, svojstvima i djelima. Njemu Uzvišenom pripadaju sve vrste hvale, jer su sve blagodati od Njega. A što se tiče drugih mimo Njega, oni se hvale samo shodno stepenu njihovog lijepog ponašanja. Međutim, neograničena, potpuna i sveobuhvatna hvala pripada samo Uzvišenom Allahu. Zbog toga nije dozvoljeno da kažeš: “El-hamdu tome i tome!” u smislu sveobuhvatnosti. To nije dozvoljeno, osim za Allaha, kao što se spominje u Kur'anu:

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١﴾

“**Hvala Allahu, Gospodaru svjetova.**” (Prijevod značenje, El-Fatiha, 1)

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَجَعَلَ الظُّلُمَاتِ وَالنُّورَ ... ﴿١﴾

“**Hvaljen neka je Allah, Koji je nebesa i Zemlju stvorio i tmine i svjetlo dao..!**” (Prijevod značenje, El-En'am, 1)

الْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ... ﴿١﴾

“**Hvaljen neka je Allah, Stvoritelj nebesa i Zemlje...**” (Prijevod značenje, Fatir, 1)

A što se tiče govora: “Eškuru fulanen (Hvala tome i tome)”, ili “Ehmedu fulanen 'ala keza ve keza! (Hvala tome i tome za to i to!)”, ciljajući time samo na onu stvar zbog koje mu zahvaljuješ, onda u tome nema smetnje. Dok nije dozvoljeno reći općenito: “El-hamd tome i tome!” jer to se može reći samo za Allaha.

﴿ **Allah** ﴾ je jedno od Njegovih imena, a značenje mu je: *el-ma'luh* (dostojni obožavanja), *el-ma'bud* (s pravom obožavani), jer *uluhijjet* (obožavanje) znači *'ubudijjet* (robovanje). Allah je ime koje se ne može dati nekom drugom pored Njega Uzvišenog i niko ga mimo Allaha ne može imati. Čak niko od tirana, nevjernika i ateista sebe nije nazvao imenom Allah, tako da ni Faraon nije rekao: „Ja sam Allah“, već je rekao:

فَقَالَ أَنَا رَبُّكُمُ الْأَعْلَى ﴿٢٤﴾

“Ja sam gospodar vaš najveći!..” (Prijevod značenje, En-Naziat, 24)

Stoga je ovo ime specifično samo za Njega Uzvišenog.

“rabbi-l-'alemin (Gospodar svih svjetova)”: “Er-Rabb” znači: Vladar koji upravlja, dok je “el-'alemine” množina od *'alem*, a to je „sve stvoreno“, čiji je Gospodar, Stvoritelj, Vladar, Onaj kojeg obožavaju i njihov istinski Bog Uzvišeni Allah.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Hvala Allahu koji nas je uputio islamu** ﴾ Islam je najveća blagodat. On Uzvišeni kaže:

... الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتَمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ
الْإِسْلَامَ دِينًا ... ﴿٣﴾

“...Danas sam vam vjeru vašu usavršio i blagodat Svoju prema vama upotpunio i zadovoljan sam da vam islam bude vjera...” (Prijevod značenja, El-Maida, 3)

Tako da su sa islamom muslimanima upotpunjene blagodati. I On Uzvišeni kaže:

قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ وَبِرَحْمَتِهِ فَبِذَلِكَ فَلْيَفْرَحُوا هُوَ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ
﴿٥٨﴾

“Reci: 'Neka se zato Allahovoj blagodati i milosti raduju, to je bolje od onoga što gomilaju.’” (Prijevod značenja, Junus, 58)

Allahova blagodat je: islam, a Njegova milost je: Kur'an, pa neka se ljudi raduju islamu i Kur'anu.

Stoga se od tebe traži da potvrdiš da je blagodat od Allaha u tome što te je uputio, ukazao ti na islam i učvrstio na njemu. To je blagodat od Allaha, a ne nešto što ti je došlo tvojim zalaganjem ili sposobnostima. Naprotiv, to je uspjeh od Njega, On te je uputio, i zato će džennetlije na Sudnjem danu reći:

... الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ ...
﴿٤٣﴾

“...Hvaljen neka je Allah, Koji nas je na pravi put uputio; mi ne bismo na pravom putu bili da nas Allah nije uputio..!” (Prijevod značenja, El-E'araf, 43)

El-Berbehari kaže: ﴿ **blagoslovio njime** ﴾ Islam je blagodat od Uzvišenog Allaha, a Allah nema obavezu prema nikom, već je On od Sebe počastio stvorenja sa islamom, raznim blagodatima, zdravljem i opskrbom.

El-Berbehari kaže: ﴿ **i učinio nas najboljim ummetom koji se ikada pojavio.** ﴾ Ovo je sadržano u Allahovom govoru:

كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ ... ﴿١١٠﴾

“Vi ste najbolji ummet koji se ikada pojavio među ljudima..!” (Prijevod značenja, Ali-’Imran, 110)

“Kuntum (vi ste)” je obraćanje muslimanima. **“Hajre ummetin”** tj., najbolji narod, dok riječ: **“ummetin (narod)”** označava džemat (skupinu ljudi). Obrati pažnju na Njegov govor: **“lin-nas (među ljudima)”**, tako da se najbolji iz ovoga ummeta ne ograničavaju samo na sebe, već prenose koristi na druge ljude svojim pozivom, borbom, podučavanjem i upućivanjem. Nije dovoljno da osoba uči i radi samo za sebe, ostavljajući druge ljude, već mora širiti poziv Allahu, širiti znanje i dobro. Treba pozivati Allahu, naređivati dobro i zabranjivati zlo, tako da će biti aktivni član društva muslimana. Zato Allahov govor: **“među ljudima”** znači: oni nisu stvoreni samo za svoju korist, već ih je Allah stvorio u korist čitavog čovječanstva.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Molimo Ga da nam da uspjeha da se držimo onoga što On voli i čime je zadovoljan** ﴾ Osoba neprestano treba da moli Allaha za postojanost na istini makar i poznavala istinu, radila po njoj i vjerovala u to, jer ni tada nije sigurna da neće zalutati ili biti stavljena na iskušenje obzirom da smutnje dolaze i pogađaju, pa bi mogla zalutati sa Allahovog puta. Zbog toga je Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, dovio:

يَا مُقَلَّبَ الْقُلُوبِ ثَبِّتْ قَلْبِي عَلَى دِينِكَ ...

“O, Ti koji srca okrećeš, učvrsti moje srce u Tvojoj vjeri...”¹⁷

I Allahov prijatelj, Ibrahim, ‘alejhi-s-selam, je rekao u svojoj dovi:

¹⁷ Zabilježili su ga imam Ahmed u El-Musnedu, 4/182; Ibn-Madže u Sunenu, br.199; En-Nesai u Es-Sunenu-l-Kubra, br.7738; Ibn-Hibban u Sahihu, br.934; El-Hakim u El-Mustedreku, 1/525, i kaže da je sahih prema šartovima Muslima, sa čime se i Ez-Zehebi složio. El-Busajri kaže u Misbahu-z-Zudžadže, 1/27: “Lanac prenosilaca je sahih.” (Sahihom ga je ocijenio šejh El-Albani u Sahih Ibn-Madže, br.166; i Sahih Et-Tirmizi, br.3522).

... وَاجْتَنِبِي وَبَنِيَّ أَنْ تَعْبُدَ الْأَصْنَامَ ﴿٣٥﴾ رَبِّ إِنَّهُنَّ أَضَلَّلْنَ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ ... ﴿٣٦﴾

“...sačuvaj i mene i sinove moje od toga da obožavamo kumire. Oni su, Gospodaru moj, mnoge ljude na stranputicu naveli...” (Prijevod značenja, Ibrahim, 35 - 36)

Pa se je Ibrahim, ‘alejhi-s-selam, bojao za sebe.

Pored toga, što je vjerovanje u Allaha kod čovjeka postojanije, osoba se više boji i osjeća nesigurnijim od smutnje, pa se ne uzdiže, već neprestano moli Allaha za postojanost na istini i lijepu završnicu, bojeći se smutnje, zablude i pozivača u zlo.

El-Berbehari kaže: ﴿ **a sačuva onoga što mrzi i našta je srdit!** ﴾ Tako što će nas uputiti i počastiti onim što On voli i čime je zadovoljan od djela, govora i ubjeđenja, a sačuvati od onoga našta je srdit od govora, djela i ubjeđenja, jer On upućuje, uspjeh daruje, ukazuje i usmjerava na istinu.

**Zabranjeno štampanje
u svrhu zarade**

Tačka 1.

اعْلَمُوا أَنَّ الْإِسْلَامَ هُوَ السُّنَّةُ ، وَالسُّنَّةُ هِيَ الْإِسْلَامُ ، وَلَا يَقُومُ أَحَدُهُمَا إِلَّا بِالْآخَرِ ،

Znaj da je islam sunnet i da je sunnet islam, pa se jedno ne može uspostaviti bez drugog.

🔍 El-Berbehari kaže: ﴿ **Znaj** ﴾ Ovo je riječ kojom se ukazuje na nešto važno, a značenje mu je: **nauci**. A kako ćeš znati da je islam sunnet? Znaćeš ako budeš učio, zbog čega je i riječ: “znaj” ovdje spomenuta ukazujući na važnost onoga što dolazi nakon nje, baš kao što On Uzvišeni kaže:

فَاعْلَمُوا أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ... ﴿١٩﴾

“Znaj da nema s pravom obožavanog, osim Allaha!..”

(Prijevod značenja, Muhammed, 19)

Odnosno: nauči značenje šehadeta “La ilahe illallah” i radi po tome.

اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ وَأَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٩٨﴾

“Neka znate da Allah strogo kažnjava, ali i da prašta i da je milostiv.” (Prijevod značenja, El-Maida, 98)

Stoga se riječ “znaj” u jednini, ili “znajte” u množini, spominje kako bi se njome ukazalo na važnost onoga što slijedi.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Znaj da je islam sunnet i da je sunnet islam** ﴾ u značenju: Islam je put sa kojim je došao Allahov Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, a svaki Allahov Poslanik je došao sa islamom, pozivom Allahu i Njegovim propisima. To je islam, i **islam** znači:

def. «Obožavanje Allaha Jedinog u svim vremenima prema onome što je On propisao.»

Uzvišeni Allah je svakom Poslaniku propisao određeni put i vjero-zakon koji je važio u njegovo vrijeme, nakon čega bi ga derogirao objavljujući novi vjero-zakon. Nakon što bi se prethodno derogiralo, moralo se djelovati prema onome što derogira, i to je islam. Tako je bilo dok svi prethodni vjero-zakoni nisu derogirani slanjem Muhammeda, sallallahu ‘alejhi ve sellem, baš kao što On Uzvišeni kaže:

... لِكُلِّ أَجَلٍ كِتَابٌ ﴿٣٨﴾ يَحْكُمُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ وَيُثَبِّتُ ۖ وَعِنْدَهُ أُمُّ الْكِتَابِ ﴿٣٩﴾

“...Svako doba imalo je Knjigu. Allah je dokidao što je htio, a ostavljao što je htio; u Njega je glavna Knjiga.”

(Prijevod značenja, Er-Rad, 38 - 39)

Dakle, islam je ono sa čime su Poslanici došli od govora i djela, a svaki od njih zasebno sa onim što je bilo specifično za njega, sve do slanja Poslanika Muhammeda, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kada je islam postalo ono sa čime je on došao derogirajući prethodne vjero-zakone. Nije musliman onaj koji ne povjeruje u Muhammeda, već ostane privržen prijašnjima vjerama (vjero-zakonima). To zato što se nije pokorio Allahu i posljednjem Poslaniku, jer svi prijašnji vjero-zakoni su derogirani i onaj koji se pridržava derogiranog, treba da zna, da to nije vjera koju Allah traži, već je vjera rad po posljednjem šeri'atu koji je derogirao sve prethodne.

El-Berbehari kaže: ﴿ **i da je sunnet islam** ﴾ Nema razlike između ovo dvoje, jer ako sunnet pojasnimo kao put (*tarikah*), tada nema razlike između sunneta i islama.

El-Berbehari kaže: ﴿ **pa se jedno ne može uspostaviti bez drugog!** ﴾ Islam se ne može uspostaviti, osim preko sunneta, a i sunnet se neće uspostaviti, osim preko islama. Zato se muslimanom ne smatra osoba koja tvrdi da je na islamu, a nikako ne praktikuje sunnet, u značenju: ne ide putem Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem. I također se muslimanom ne smatra ni onaj koji zna sunnet, ali se nikako ne pokorava Allahu, jer je obaveza spojiti islam i sunnet.

Tačka 2.

فمن السنة لزوم الجماعة ، فمن رغب غير الجماعة وفارقها ، فقد خلع ربة الإسلام من عنقه ، وكان ضالاً مضلاً.

Od sunneta je da se držiš el-džema'ata (istinskog džemata), pa ko želi nešto drugo mimo toga džemata i udalji se od njega, skinuo je uzde islama sa svoga vrata; u zabludi je i druge odvodi u zabludu.

🔗 El-Berbehari kaže: ﴿ **Od sunneta je da se držiš el-džema'ata (istinskog džemata)** ﴾ Obzirom da je situacija ovakva, pa je islam sunnet i sunnet islam, onda je sunnet u različitim vrstama, a ﴿ **Od sunneta je da se držiš istinskog džemata** ﴾ u značenju: držanje za džemat muslimana, a sa izrazom el-džema'at se ovdje misli na: Džemat muslimana koji su na istini.

A što se tiče raznoraznih džemata koji nisu na istini, takvi se ne nazivaju istinskim džematom. Svaki džemat koji se okupi na zabludi, ili na metodologiji i pravcu koji su oprečni islamu, takvi se ne nazivaju istinskim džematom koji je zahtijevan i pohvaljen. Stoga se ovdje sa džematom cilja na: **sljedbenike istine**, a to ne znači da ih mora biti mnogo, već ako je makar jedna osoba na istini – on čini istinski džemat. Zbog toga istinski džemat čine oni koji su na istini, nebitno bilo njih malo ili mnogo, pa se ti drži onih koji su na istini i ne oponiraj džematu koji je na istini već budi sa njima. A onaj koji se odvoji od takvog džemata, pojašnjenje njegovog stanja će uslijediti.

A govor: ﴿ **da se držiš istinskog džemata** ﴾ znači: ne odvajaj se od njega i ne razilazi sa njim.

El-Berbehari kaže: ﴿ **pa ko želi nešto drugo mimo toga džemata i udalji se od njega, skinuo je uzde islama sa svoga vrata** ﴾ Ovo je tekst hadisa:

“... مَنْ فَارَقَ الْجَمَاعَةَ قِيدَ شِبْرٍ فَقَدْ خَلَعَ رِبْقَةَ الْإِسْلَامِ مِنْ عُنُقِهِ ...”
“...onaj koji odstupi od istinskog džemata koliko je za jedan pedalj – skinuo je uzde islama sa svoga vrata...”¹⁸

¹⁸ Zabilježili su ga imam Ahmed u El-Musnedu, 4/130; Et-Tirmizi, 5/148, br.2863; Ibn-Huzejme 3/195, br.1895; Ibn-Hibban u Sahihu, 14/134, br.6233; El-Hakim, 1/204, i drugi u hadisu El-Harisa el-Eš'arija, radijallahu 'anhu. Sahihom su ga ocijenili Et-Tirmizi,

Ovo je žestoka prijetnja. Međutim, ako je to odstupanje od ispravnog vjerovanja u mjeri da takav obožava drugog mimo Allaha, onda je to *kufir* (nevjerstvo), a ako je odvajanje manje od toga, onda je *dalalet* (zabluda). Uglavnom, u odvajanju od istinskog džemata nema nikakvog dobra, a u hadisu je došlo:

“عَلَيْكُمْ بِاَلْجَمَاعَةِ فَإِنَّ يَدَ اللَّهِ عَلَى الْجَمَاعَةِ ”
“Drži se istinskog džemata, jer je Allahova ruka nad njim!”¹⁹

I kada je Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, obavijestio Huzejfu b. el-Jemana, radijallahu ‘anhu, o smutnjama i podvajanju koje će se dogoditi u ovome ummetu, Huzejfe ga upita: “...O, Allahov Poslaniče! Šta mi preporučuješ ako me to zadesi?” Na to Poslanik reče:

“... تَلَزَمُ جَمَاعَةَ الْمُسْلِمِينَ وَإِمَامَهُمْ ...”
“...Drži se džemata muslimana i njihovog vladara!”²⁰

Stoga, istinskog džemata neće biti, osim putem dvije stvari:

Prva stvar: Da bude zasnovan na metodologiji Kur'ana i sunneta. Tako da metodologija neće biti pravac i govor ovoga ili onoga, već će to biti Kur'an i sunnet.

Druga stvar: Da ima svoga vladara-muslimana koji ih predvodi i kojem se oni vraćaju. Nije moguće da se džemat ujedini bez imama, već mora postojati imam kojem će se oni vraćati. Zbog ovoga je Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, rekao Huzejfi: “Drži se džemata muslimana i njihovog vladara!” Našta Huzejfe upita: “A šta ako ne bude džemata muslimana i ne bude vladara?” Pa mu reče:

Ibn-Huzejme, Ibn-Hibban, El-Hakim i drugi. (Sahihom ga je ocijenio i šejh El-Albani u Sahih El-Džami’, br.1724; i Sahih Et-Tergib, br.552).

¹⁹ Zabilježili su ga imam Ahmed u El-Musnedu, 1/18; El-Humejdi u Musnedu, 1/19; Et-Tirmizi, 4/465, br.2165; En-Nesai u Es-Sunenu-l-Kubra, 5/388, br.9225; Ibn-Hibban u Sahihu, 16/240; El-Hakim, 1/114, i drugi u hadisu Omera, radijallahu ‘anhu, sa sličnim riječima. Et-Tirmizi kaže: “Hadis je hasenu-sahih-garib.” Sahihom su ga ocijenili El-Hakim i Ibn-Hibban, a Ez-Zehebi se sa time složio. (Sahihom ga je ocijenio i šejh El-Albani u Sahih El-Džami’, br.3621; i u Sahih Et-Tirmizi, br.2166).

²⁰ El-Buhari, 3/1319, br.3411; i Muslim, 3/1475, br.1847, u hadisu Huzejfe, radijallahu ‘anhu.

”... فَأَعْتَزِلْ تِلْكَ الْفِرَقَ كُلَّهَا ...”

“...Onda napusti sve skupine!..”

Pa mu naređuje da napusti sve skupine i da ne bude osim sa džematom muslimana, a ne sa raznoraznim džematima koji su mimo njih. A ako spomenutih nema, onda da bude sam na istini sve dok mu smrt ne dođe a on na tome.

Izloženo nam pokazuje da osoba ne treba da bude sa raznoraznim džematima koji su oprečni istinskoj metodologiji, jer oni neće biti istinski džemat, osim pod dva uslova:

Prvi: Da im metodologija budu Kur'an i sunnet, te shvatanje vjere na način kako su ga shvatile prve tri generacije.

Drugi: Da imaju vladara-muslimana, koji ih predvodi i kojem se vraćaju.

Dakle, neće biti prave vjere osim sa džematom muslimana, i neće biti istinskog džemata ako nemaju svoga vladara, a vladar se sluša i njemu se pokoravaš. Eto to bi bila metodologija muslimana i sunnet kojeg imam El-Berbehari pojašnjava.

Ovdje također uviđamo zabranu iznimnih mišljenja i odvajanja, te nužnost da se osoba drži istinskog džemata sve dok ne bude vidjela da su skrenuli u zabludu.

El-Berbehari kaže: ﴿ **skinuo je uzde islama sa svoga vrata** ﴾ Bio je običaj arapa da stavljaju užad oko vratova ovaca kako se nebi odvajale, izgubile i bile pojedene od strane vukova. Sva ta užad bi se povezala i zakačila za jedno uzde koje bi ih objedinilo, čuvajući ih tako skupa. Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, je poistovjetio držanje za džemat sa ovim glavnim užetom, jer je džemat uže koje štiti od onoga što vodi uništenju, dok je uže na vratu ovaca štit od vukova i njihovog gubljenja.

El-Berbehari kaže: ﴿ **u zabludi je i druge odvodi u zabludu.** ﴾ Takav je zalutao daleko od Pravog puta, a još i druge odvodi u zabludu. Zabluduje sebe, a i druge koji ga uzimaju kao primjer kojeg slijede. On Uzvišeni kaže:

وَمَنْ يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَىٰ وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ
الْمُؤْمِنِينَ تُوَلِّ مَا تَوَلَّىٰ وَنُصْلِهِ جَهَنَّمَ ۖ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ﴿١١٥﴾

“A ko se suprotstavi Poslaniku nakon što mu se jasno pokaže Pravi put, i slijedi put koji nije put vjernika, pustit ćemo ga da čini što je naumio, i bacit ćemo ga u Džehennem, a loše je to stjecište!” (Prijevod značenja, En-Nisa, 115)

Pa je obaveza na muslimanu da slijedi put vjernika, da se ne razilazi sa njima i da se ne odvaja od njih.

Tačka 3.

والأساس الذي تبنى عليه الجماعة هم أصحاب محمد ﷺ ، ورحمهم الله أجمعين ، وهم أهل السنة والجماعة ، فمن لم يأخذ عنهم فقد ضل وابتدع ، وكل بدعة ضلالة ، والضلالة وأهلها في النار ،

A temelj na kojem istinski džemat počiva su ashabi Muhammeda, sallallahu ‘alejhi ve sellem, neka je Allahov mir i spas na sve njih, i oni su ehlu-s-sunne vel-džema’at. Stoga, onaj koji od njih ne uzme svoju vjeru – skreće i uvodi novotariju, a svaka novotarija je zabluda, a zabluda i njeni sljedbenici su u Vatri.

🔗 El-Berbehari kaže: ﴿ **A temelj na kojem istinski džemat počiva** ﴾ Ko je džemat koji ima spomenuti status? Uistinu, taj džemat čine ashabi Poslanika Muhammeda, sallallahu ‘alejhi ve sellem, i oni koji dođu nakon njih od tabi’ina, tabi’-tabi’ina i najboljih generacija, a to su i svi oni koji ih slijede iz nadolazećih generacija. To je taj džemat i obaveza je svakom muslimanu da bude sa njima pa makar na tome putu nailazio na uvrede i prijetnje. Obaveza mu je da se strpi na sve to i da podnosi jer je on na istini. On ne smije da odstupa od istine već na njoj mora ostati strpljiv šta god ga na tom putu zadesilo, dok će u suprotnom biti meta ljudi sa zlim namjerama, pozivača u zlo i zabludu.

Uzvišeni kaže:

وَالسَّابِقُونَ الْأَوَّلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ... ﴿١٠٠﴾

“Allah je zadovoljan prvim muslimanima, muhadžirima i ensarijama, i svima onima koji ih slijede dobra djela čineći. A i oni su zadovoljni Njime...” (Prijevod značenja, Et-Tevba, 100)

I On kaže kada spominje muhadžire i ensarije u Suri El-Hašr:

وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَءُوفٌ
رَحِيمٌ ﴿١٠١﴾

“Oni koji poslije njih dolaze - govore: 'Gospodaru naš, oprosti nama i braći našoj koja su nas u vjeri pretekla i ne dopusti da u srcima našim bude imalo zlobe prema

vjernicima; Gospodaru naš, Ti si, zaista, dobar i milostiv.” (Prijevod značenja, El-Hašr, 10)

Stoga, nadolazeće generacije slijede one prve, sljedbenike istine i dobra, nebitno što je dugi vremenski period među njima. Oni se drže onoga na čemu su oni bili šta god da ih to koštalo i na tom putu saburaju.

El-Berbehari kaže: ﴿ **su ashabi Muhammeda, sallallahu ‘alejhi ve sellem** ﴾ Od muhadžira i ensarija, jer su oni bili društvo Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, i oni su se borili uz njega, pomagali ga, uzdigli vjeru i nama je prenijeli – tako da su oni posrednici između nas i Allahovog Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem. Zbog toga ljudi koji vrijeđaju ili omalovažavaju ashabe, takvi time samo žele uništiti islam, dolazeći sa spomenutom varkom. Jer, kada se vrijeđaju i omalovažavaju ashabi, šta onda u tome vremenu ostaje od posrednika između Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, i nas? Uistinu je njihova namjera u tome samo prekidanje veze sa onim prvim i prethodnicima od muhadžira i ensarija, a sve kako bi ovaj ummet zalutao. I jedino im je to cilj koji ih navodi da psuju i hule Poslanikove ashabe, radijallahu ‘anhum? Da li oni imaju kakvu svađu sa ashabima? Da im ashabi nisu nanijeli kakvu ličnu štetu a toliko je vjekova između njih i ashaba? Ovim uviđamo da ih tome ne vodi ništa drugo do mržnja u njihovim srcima jer su ashabi ti koji su uzdigli ovu vjeru. Oni time samo žele prekinuti vezu između Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, i njegovog ummeta kako bi ova vjera pala. Eto to je njihova namjera!

El-Berbehari kaže: ﴿ **i oni su ehlu-s-sunne vel-džema‘at.** ﴾ Ashabi Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, i oni koji dođu nakon njih slijedeći ih u dobru čine: *ehlu-s-sunne vel-džema‘at*, tj., sljedbenike Poslanikovog puta, a to je put koji je pojašnjen u ovoj knjizi. Oni su istinski džemat. A što se tiče ujedinjenja drugih pored njih, takvi se ne nazivaju istinskim džematom makar ih bilo mnogo:

﴿ ١٤ ﴾ ... تَحَسُّهُمْ جَمِيعًا وَقُلُوبُهُمْ شَتَّى ...

“...Ti misliš da su oni složni, međutim, srca su njihova razjedinjena...” (Prijevod značenja, El-Hašr, 14)

Stoga, samo onaj koji je na istini čini istinski džemat. A što se tiče onih koji govore: “Ja sam u skupini toga i toga, jer je to džemat koji je u hadisima pohvaljen!”, i koji nam govore: “Drži se ovoga džemata jer je ovaj džemat pohvaljen u hadisima!” **Mi takve pitamo:** A ko tebi reče da je to džemat

pohvaljen u hadisima!? Naprotiv, pohvaljeni džemat su oni koji su na istini, pa ko slijedi Poslanikov sunnet – taj čini istinski džemat!

El-Berbehari kaže: ﴿ **Stoga, onaj koji od njih ne uzme svoju vjeru – skreće i uvodi novotariju** ﴾ Onaj koji svoju vjeru ne uzme od ashaba, od prenosioca Kur'ana i sunneta, takav nije na istini. Uistinu, ako ashabi budu napadani i kritikovani, onda se time ništi ono što su oni prenijeli, a mi od Allaha zaštitu tražimo, zbog čega je namjera neprijatelja Allaha i Njegovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, koja se krije iza napada na ashabe zapravo rušenje islama. Oni dolaze sa ovim prljavim trikom nebi li odvojili prvu od zadnjih generacije muslimana, a sve kako bi im bilo lahko rastrgati one koji će doći i kako bi ih lahko sažvakali. Međutim, ako bi se ljudi čvrsto vezali za prvi džemat muslimana, i za Kur'an i sunnet, onda ovi to nebi lahko postigli. Odnosno, bilo bi nemoguće rastrgati ih uz Allahovu zaštitu.

El-Berbehari kaže: ﴿ **skrenuo je** ﴾ tj., skrenuo od istine. ﴿ **i došao sa novotarijom** ﴾ El-bid'atu (novotarija) je:

def. «Svaki 'ibadet, vjerovanje ili govor za koji nema dokaza u Kur'anu i sunnetu.»

Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kaže:

“مَنْ عَمِلَ عَمَلًا لَيْسَ عَلَيْهِ أَمْرُنَا فَهُوَ رَدٌّ”

“Ko uradi djelo koje nije od naše vjere – to mu se odbacuje!”²¹

“مَنْ أَحْدَثَ فِي أَمْرِنَا هَذَا مَا لَيْسَ مِنْهُ فَهُوَ رَدٌّ”

“Ko uvede nešto u ovu našu vjeru što nije od nje – to mu se odbacuje!”²²

“...وَأَيَّاكُمْ وَمُحَدَّثَاتِ الْأُمُورِ فَإِنَّ كُلَّ مُحَدَّثَةٍ بِدْعَةٌ وَكُلُّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ”

“...Pričuvajte se novo-uvedenih stvari u vjeru, jer svaka novo-uvedena stvar je novotarija, a svaka novotarija je zabluda!”²³

²¹ Muslim, br.1718; i El-Buhari, 2/753, br.2675, u prekinutoj formi u hadisu 'Aiše, radijallahu 'anha.

²² El-Buhari, br.2550; i Muslim, br.1718, u hadisu 'Aiše, radijallahu 'anha.

²³ Ovo je dio hadisa El-'Irbada b. Sarije, radijallahu 'anhu, a provjera je prethodila.

Stoga je novotarija sve što je uvedeno u vjeru i što nije od nje. A kako ćemo mi spoznati da nije od nje? Pa, sve ono zašta nema kur'ansko-hadiskog dokaza, to onda nije od vjere, jer Uzvišeni Allah kaže:

... الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتَمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ
الْإِسْلَامَ دِينًا ۚ ... ﴿٣﴾

“...Danas sam vam vjeru vašu usavršio i blagodat Svoju prema vama upotpunio i zadovoljan sam da vam islam bude vjera..” (Prijevod značenja, El-Maide, 3)

Znači, vjera je usavršena, hvala Allahu, tako da vjera ne prihvata nikakve dodatke, već je na nama samo da saznamo šta je vjera koju je Uzvišeni Allah usavršio i da se toga držimo, a da ostavimo drugo mimo toga od dodatnih stvari; onih stvari koje neki ljudi smatraju “lijepim novotarijama” i „dopuna”, jer sve to samo udaljava ljude od Uzvišenog Allaha. Ovu činjenicu ćemo mi kasnije pojasniti, tj., da niko nije uveo novotariju u vjeru, osim da je u tolikoj mjeri oduzeo od sunneta.²⁴

Eto to bi bio ispravan i pravi put: držanje za istinski džemat, praktikujući sunnet, a ostavljajući novotarije.

El-Berbehari kaže: ﴿ **a svaka novotarija je zabluda** ﴾ Tako da nema nečega što se zove: *bidatu-l-hasene* (lijepa novotarija), kao što neki ljudi misle. Naprotiv, sve novotarije su zabluda tekstom hadisa Poslanika, sallallahu ‘alehi ve sellem, koji kaže:

... كُلُّ مُحَدَّثَةٍ بِدْعَةٍ وَكُلُّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ ”
“...svaka novo-uvedena stvar je novotarija, a svaka novotarija je zabluda!”²⁵

²⁴ Kaže Hasana b. 'Atijje, rahimehullah: “Ljudi nikada nisu uveli novotariju u vjeru, osim da im je Allah u tolikoj mjeri oduzeo od sunneta i to im nikada neće vratiti sve do Sudnjeg dana!” Bilježe ga Ed-Darimi, 1/58, br.98; Ebu-Nu'ajm u El-Hilijeh, 6/73; i El-Lalekai u Šerh usul i'etikad ehlu-s-sunne vel-džema'at, 1/93. (Šejh El-Albani kaže u El-Miškat: “On (Hasan b. 'Atijje) je plemeniti tabi'in, preselio je 130. h.g...” I kaže: “...Lanac predaje je sahih, a također se prenose i kao riječi Ebu-Hurejre, radijallahu ‘anhu, koje spominje Ebu-'Abbas b. Asam u njegovom hadisu.”

²⁵ Ovo je došlo u brojnim hadisima, od kojih je: Hadis El-'Irbada b. Sarije koji je prethodio. Zatim u hadisu Džabira, radijallahu ‘anhu, kojeg bilježe En-Nesai, 3/188, br.1578, i Ibn-Hujejme u Sahihu, br.1785, a osnova hidisa je kod Muslima, 3/592, br.768.

Novotarija u vjeri ne sadrži apsolutno ništa lijepo, već je sve to zabluda, kao što kaže Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, a on ne govori po hiru svom.

El-Berbehari kaže: ﴿ **a zabluda i njeni sljedbenici su u Vatri.** ﴾ Zabluda i sljedbenici zablude će biti u Vatri, s tim da će neki od njih biti u Vatri zbog *kufra*, a neki zbog grijeha, tako da novotarije nisu sve na istom stepenu. Neke od njih su *kufir* zbog čega će njen počinioc ostati vječno u Vatri, a primjer tome je: traženje pomoći i upućivanje dove mrtvima, prinošenje žrtve drugome mimo Allahu, zavjetovanje drugom mimo Allahu, itd... To su novotarije koje su *kufir*, a u istu vrstu novotarija spada i negiranje Allahovih imena i svojstava na način kako to rade *džehmije* koji negiraju sva Allahova imena i svojstva. To je uistinu *kufir*, a mi od Allaha zaštitu tražimo, jer oni kažu da Allah nema imena i svojstva, a to znači da Allah ne postoji, jer sve što postoji ima svoja svojstva, a ono što ne postoji nema nijedno svojstvo. Zbog ovoga su učenjaci presudili da su džehmije nevjernici. Oni također govore i da je Kur'an stvoren, čime su Kur'an - Allahov govor i Objavu – proglasili stvorenjem kao što su ostala stvorenja. Oni još i vele: “Allah ne govori!”, čime su Ga poistovjetili sa neživim stvorenjima, jer onaj koji ne govori ne može biti Bog koji zaslužuje da se obožava, kao što On Uzvišeni kaže:

وَاتَّخَذَ قَوْمُ مُوسَىٰ مِنْ بَعْدِهِ مِنْ حُلِيِّهِمْ عِجْلًا جَسَدًا لَهُ خُورٌ ۚ أَلَمْ يَرَوْا أَنَّهُ لَا يَكْلَمُهُمْ وَلَا يَهْدِيهِمْ سَبِيلًا ۚ اتَّخَذُوهُ وَكَانُوا ظَالِمِينَ ﴿١٤٨﴾

“I narod Musaov, poslije odlaska njegova, prihvati od nakita svoga kip teleta koje je rikalo. Zar nisu vidjeli da im ono ne govori i da ih putem pravim ne vodi? Oni ga prihvatiše i biše zulumčari.” (Prijevod značenja, El-E’araf, 148)

Što pokazuje da onaj koji ne govori ne može biti Bog, dok džehmije ipak vele da Allah ne govori, prema tom njihovom stavu Allah nije Bog, tj., božanstvo, jer nema mogućnost govora, a hvaljen i uzvišen je Allaha od toga.

I On Uzvišeni kaže:

أَفَلَا يَرَوْنَ أَلَّا ... ﴿٨٩﴾

“Zar oni nisu vidjeli da im ono...” (Prijevod značenja, Ta-ha, 89)

tj., tele:

... يَرْجِعُ إِلَيْهِمْ قَوْلًا وَلَا يَمْلِكُ لَهُمْ صَرًّا وَلَا نَفْعًا ﴿٨٩﴾

“...ni riječi ne odgovara i da od njih ne može nikakvu nevolju otkloniti niti im može ikakvu korist pribaviti?” (Prijevod značenja, Ta-ha, 89)

tako da su htjeli sa njim govoriti ali im ono nije moglo odgovoriti, pa zar ono što ne govori zaslužuje da bude obožavano? Naravno da ne!

I Ibrahim ‘alejhi-s-selam, je rekao obožavaocima idola:

... فَاسْأَلُوهُمْ إِنْ كَانُوا يَنْطِقُونَ ﴿٦٣﴾

“...pitajte ih ako umiju govoriti.” (Prijevod značenja, El-Enbija, 63)

Našta oni odgovoriše:

... لَقَدْ عَلِمْتَ مَا هَؤُلَاءِ يَنْطِقُونَ ﴿٦٥﴾

“...Ti znaš da ovi ne govore!” (Prijevod značenja, El-Enbija, 65)

Pa im on reče:

قَالَ أَتَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكُمْ شَيْئًا وَلَا يَضُرُّكُمْ ﴿٦٦﴾ أَفْ لَكُمْ وَلِمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ ۖ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٦٧﴾

“Pa zašto onda, umjesto Allaha, obožavate one koji vam ne mogu ni koristiti niti od vas kakvu štetu otkloniti?”, upita on. “Teško vama i onima koje, umjesto Allaha, obožavate! Zašto se ne opametite?”
(Prijevod značenja, El-Enbija, 66 - 67)

I On Uzvišeni kaže:

وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ ... ﴿٦٠﴾

“Gospodar vaš je rekao: 'Pozovite Me i zamolite, Ja ću vam se odazvati!..’” (Prijevod značenja, El-Mu'min, 60)

Pa ovdje Allah za sebe kaže da govori, tako da onaj koji ne govori ne zaslužuje da se obožava.

Eto, zbog navedenih razloga su brojni učenjaci proglasili predvodnike džehmija nevjernicima, ali ne i njihove slijepa sljedbenike, one kojima istina nije postala jasna, jer oni samo slijepo slijede iz neznanja. Takvi su slučaj za

ispitivanje, stvar im se mora pojasniti, pa ako nakon toga ustraju na tome, onda se i na njih spušta propis nevjerstva.

Nastavak tačke 3.

وقال عمر بن الخطاب رضي الله عنه: " لا عذر لأحد في ضلالة ركبها حسبها هدى ، ولا في هدى تركه حسبه ضلالة ، فقد بينت الأمور ، وثبتت الحجة ، وانقطع العذر "

Kaže Omer b. el-Hattab, radijallahu ‘anhu: “Nema opravdanja onaj koji zaluta misleći da je na uputi, niti onaj koji napusti uputu misleći da je zabluda, jer je vjera objelodanjena, argument uspostavljen i opravdanja nema.”²⁶

🔍 Omer, radijallahu ‘anhu, kaže: ﴿ **Nema opravdanja onaj koji zaluta** ﴾ jer je Allah objelodanio istinu i detaljno pojasnio u Kur'anu i sunnetu, zbog čega niko nema opravdanje da bude na zabludi. On sam je bio manjkav obzirom da nije tražio istinu i nije pitao učenjake, i nšao se u zabludi zato što nije uložio dovoljno napora da spozna Pravi put i da ga slijedi.

On dalje kaže: ﴿ **misleći da je na uputi** ﴾ pojašnjavajući da pretpostavka nikako nije dovoljna kako bi osoba bila na istini. Uzvišeni Allah kaže:

وَأَنَّهُمْ لَيَصْدُوْنَهُمْ عَنِ السَّبِيلِ وَيَحْسَبُوْنَ أَنَّهُمْ مُّهْتَدُوْنَ ﴿٣٧﴾

“Oni će ljude od Pravog puta odvrćati, misleći da su na Pravom putu.” (Prijevod značenja, Ez-Zuhruf, 37)

Njihova pretpostavka ih neće opravdati i za njih nema opravdanja obzirom da se nisu vratili na Kur'an i sunnet kako bi spoznali istinu i odvojili je od zablude, već su samo slijedili svoje strasti: **“misleći da su na Pravom putu.”** Dakle, iako su ovako mislili, Allah opet presuđuje da su nevjernici i na zabludi, tako da nema opravdanja za osobu koja samo pretpostavlja. Opravdanje može imati samo u slučaju kada ništa od Objave spuštene Poslaniku, sallallahu ‘alejhi ve sellem, ne dopre do njega, jer je obaveza vraćanje na Kur'an i sunnet, a ne ostajanje na onome što osoba

²⁶ Bilježe Ebu-Jusuf u Kitabu-l-Haradži, br.32; Ibn-Šebbeh u Tarihi-l-Medineti, 2/12; Ibn-Betta u El-Ibane, br.162; El-Hatib el-Bagdadi u El-Fekihu vel-Mutefekih, 1/383; Ibn-Hazm u El-Ihkam, 6/215; Ibn-Dževzi u El-Muntezami, 4/225, različitim lancima prenosilaca od Omera, radijallahu ‘anhu. Također ga je zabilježio Ebu-Nu'ajm u djelu El-Hilijeh, 5/346, od Omera b. 'Abdul-Aziza, rahimehullah, kao njegov govor.

sama pretpostavi, misli ili što mu drugi od ljudi kažu da je istina. To mu neće biti opravdanje.

I u drugom ajetu se kaže:

فَرِيقًا هَدَىٰ وَفَرِيقًا حَقَّ عَلَيْهِمُ الضَّلَالَةُ ۚ إِنَّهُمْ اتَّخَذُوا الشَّيَاطِينَ
أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ مُّهْتَدُونَ ﴿٣٠﴾

“On jednima na Pravi put ukazuje, a druge, s pravom, u zabludi ostavlja, jer oni, mjesto Allaha, šejtane za zaštitnike uzimaju i misle da su upućeni.” (Prijevod značenja, El-E’araf, 30)

Pogledaj kako su ovi uzeli šejtane od ljudi i džinna kao pomagače pored Allaha, njih su slijedili misleći da su upućeni?! Pa, da li šejtani njima žele dobro?! On Uzvišeni kaže:

وَمَنْ يَعِشْ عَنْ ذِكْرِ الرَّحْمَنِ نُقِضْ لَهُ شَيْطَانًا فَهُوَ لَهُ قَرِينٌ ﴿٣٦﴾
وَإِنَّهُمْ لَيَصُدُّونَهُمْ عَنِ السَّبِيلِ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ مُّهْتَدُونَ ﴿٣٧﴾

“Onome ko se bude slijepim pravio pred Opomenom Svemilosnog, Mi ćemo šejtana natovariti, pa će mu on nerazdvojni drug postati. Oni će ljude od Pravog puta odvrćati, a oni će misliti da su upućeni.” (Prijevod značenja, Ez-Zuhurf, 36 - 37)

Pogledaj u Allahov govor: **“Onome ko se bude slijepim pravio pred Opomenom Svemilosnog, Mi ćemo šejtana natovariti”** ovo je kazna za njega: **“pa će mu on nerazdvojni drug postati”** tj., šejtani: **“Oni će ljude od Pravog puta odvrćati, a oni će misliti da su upućeni.”** Njihovi sljedbenici misle da su upućeni, ali im to nikako ne koristi i za njih u tome nema opravdanja, jer je poziv Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, do njih došao a oni ga nisu prihvatili.

Što se opravdanja tiče, to može biti samo u pitanjima podložnim idžtihadu, pitanjima gdje je dozvoljeno idžtihaditi, onda kada učenjak djeluje shodno svojim sposobnostima i mogućnostima istraživanja do stepena kada pomisli da je na istini. Samo u takvim pitanjima se ima opravdanje, kao što Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kaže:

“ إِذَا حَكَمَ الْحَاكِمُ فَاجْتِهَدَ ثُمَّ أَصَابَ فَلَهُ أَجْرَانِ . وَإِذَا حَكَمَ فَاجْتِهَدَ ثُمَّ
أَخْطَأَ فَلَهُ أَجْرٌ ”

“Kada sudija idžtihadi pa pogodi ima dvije nagrade, a ako idžtihadi pa pogriješi ima jednu nagradu!”²⁷

Znači, samo u pitanjima podložnim idžtihadu. A što se tiče pitanja koja su *teuvkifijje* (ograničena na kur'ansko-hadiske tekstove), a to su pitanja koja se tiču *'akide* (vjerovanja i ubjeđenja), onda u tome niko nema pravo da idžtihadi. Naprotiv, u tim pitanjima je obaveza slijediti dokaz i u tome nema mjesta za idžtihad.

On dalje kaže: ﴿ **niti onaj koji napusti uputu misleći da je zabluda.** ﴾ Vjera nije prepuštena samostalnom mišljenju i pretpostavljanju pa da se prihvati zabluda smatrajući je uputom, ili napuštajući istinu smatrajući je zabludom. Uistinu u tome pretpostavka neće pomoći, jer je Uzvišeni Allah istinu i zabludu pojasnio u Kur'anu, a Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, u sunnetu, dok je *selef* oboje pojasnio u njihovim životima i vjerovanju. Eto tako je istina pojašnjena, hvala Allahu. A od Allahove milosti je to što je istina jasno prikazana u Kur'anu, sunnetu i putu prvih pohvaljenih generacija. U tome nema nejasnoća i zamućenosti kao što je to bilo prisutno u prethodnim ummetima, kada se istina prolaskom vremena zamutila, a objavljena im Knjiga iskrivila i izmijenila. A što se tiče ovoga ummeta, istina ostaje jasna, a Kur'an i sunnet sačuvani od iskrivljenosti i promjene, tako da nema opravdanja za nikoga u ovome slučaju.

On dalje kaže: ﴿ **jer je vjera objelodanjena** ﴾ Da, vjera je objelodanjena, ali ipak, da bi se do nje došlo potrebno je istraživati i učiti. Osoba mora učiti i naučiti i znanje od učenjaka uzeti i naučiti, a ne da sam uči, niti da uči od neznalica koji su poput njega, niti smije učiti od onih koji su umislili da su učeni, niti samo iz knjiga. Naprotiv, znanje će se od učenjaka uzeti, jer znanje o vjeri se od uzima od uleme. Tako se stiče ispravno znanje, a ne ono koje se uzima direktno iz knjiga, jer su knjige samo sredstvo naučavanja koje zahtijevaju pojašnjenje od strane učenjaka. A i po pitanju dolaska do istine, to se od učenih uzima i od njih prenosi, prenoseći sa koljena na koljeno.

On dalje kaže: ﴿ **argument uspostavljen i opravdanja nema.** ﴾ tako da niko nema opravdanje obzirom da je Allah sačuvao ovu vjeru od iskrivljenosti i promjene, tako da je istina pojašnjenja i u tome nema zabune

²⁷ El-Buhari, br.7352; i Muslim, br.1716, u hadisu od 'Amra b. el-Assa i Ebu-Hurejre, radijallahu 'anhuma.

kao što je to bio slučaj sa prethodnim ummetima koji bi prolaskom vremena iskrivili i izmijenili objavljene im Knjige, čime bi se istina zamutila i isčezla.

Nastavak tačke 3.

وذلك أن السنة الجماعة قد أحكما أمر الدين كله ، وتبين للناس ، فعلى الناس الإتيان .

A ovo je tako jer je ehlu-s-sunne vel-džema'at precizno objasnio cjelokupnu vjeru i ljudima pojasnio, pa je na ljudima samo da slijede.

📖 U govoru pisca: « **Ovo je tako jer je ehlu-s-sunne vel-džema'at** » riječ: « **Ovo** » ukazuje na ono što je prethodilo od podsticaja na pridržavanje za put ehlu-s-sunneta vel-džema'ata, a mi smo već spomenuli da se sa « **ehlu-s-sunne** » misli na: one koji se pridržavaju sunneta Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, i njegovog puta. Takvi su ehlu-s-sunne. Dok se sa « **vel-džema'at** » misli na: one koji se ujedine na istini i koji se ne podvajaju, kao što Uzvišeni kaže:

وَأَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا ... ﴿١٠٣﴾

“Svi se čvrsto držite za Allahovo uže i ne razjedinjujte se!..” (Prijevod značenja, 'Alu-'Imran, 103)

Dakle, ujedini su se na istini, oko toga se ne podvajaju i ne razilaze – eto takvi su ehlu-s-sunne vel-džema'at. A što se tiče:

إِنَّ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا ... ﴿١٥٩﴾

“Onih koji su vjeru svoju raskomadali i u stranke se podijelili!..” (Prijevod značenja, El-En'am, 159)

za njih Uzvišeni Allah kaže Svome Poslaniku, sallallahu 'alejhi ve sellem (u nastavku ajeta):

... لَسْتُ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ ۚ إِنَّمَا أَمْرُهُمْ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ يُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿١٥٩﴾

“...Ti (Muhammede) se za njih nimalo ne brini, Allah će se za njih pobrinuti; On će ih o onome što su radili obavijestiti!” (Prijevod značenja, El-En'am, 159)

El-Berbehari kaže: « **precizno objasnio cjelokupnu vjeru** » u značenju: precizno, jer *ihkam* znači: *el-itkanu* (precizno). Oni su precizno objasnili cjelokupnu vjeru, tako da je sve od vjere pri ehlu-s-sunnetu vel-džema'atu, baš kao što on, sallallahu 'alejhi ve sellem, kaže:

”... فَإِنَّهُ مَنْ يَعِشْ مِنْكُمْ بَعْدِي فَسَيَرَى اخْتِلَافًا كَثِيرًا فَعَلَيْكُمْ بِسُنَّتِي ...”
*“Uistinu, onaj od vas koji bude duže poživio, vidjeće mnoga razilaženja, pa se držite moga sunneta...”*²⁸

Tako da te od zla spomenutih razilaženja ne može zaštititi, osim pridržavanje za sunnet Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, a to je ono na čemu su bili Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, i njegovi ashabi u pitanjima *'akide* (vjerovanja), *'ibadeta* (obreda), *mu'amelata* (međuljudskih odnosa), *ahlaka* (ponašanja) i *adaba* (manira). Oni su Spašena skupina jer će se od sedamdeset i tri skupine samo jedna sačuvati Vatre, kada su upitali: „A ko je ta jedna skupina, o, Allahov Poslaniče?“, kao što se spominje u hadisu. Jedna skupina je izuzeta od spomenutih, pa se postavlja pitanje: A ko su oni? Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, je to pojasnio u govoru:

”... مَنْ كَانَ عَلَى مِثْلِ مَا أَنَا عَلَيْهِ وَأَصْحَابِي ...”
*“...Oni koji su na onome na čemu sam ja i moji ashabi danas!”*²⁹

Sunnet je ono na čemu su bili Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, i njegovi ashabi, pa ko se toga bude držao - biće spašen, zbog toga se oni i nazivaju Spašena skupina (*El-Firkati-n-Nadžije*).

El-Berbehari kaže: **« i ljudima pojasnio, pa je na ljudima samo da slijede. »** Ljudima je pojašnjeno da cjelokupna vjera biva u pridržavanju za sunnet i istinski džemat, tako da će samo zabludjeli ljudi oponirati onome na čemu su sljedbenici sunneta i istinskog džemata:

²⁸ Dio hadisa El-'Irbada b. Sarije, radijallahu ‘anhu, a njegova provjera je prethodila.

²⁹ Zabilježili su ga Et-Tirmizi u Sunenu, 5/26. br.2641; Ibn-Nasr el-Mirvezi u svome djelu Es-Sunne, sad/23, br.59; El-Hakim u El-Mustedrek, 1/318; El-Adžuri u Eš-Šeri'ah, br.23; El-Lalekai u Šerh usul i'etikad ehlu-s-sunne vel-džema'at, br.147; Ibn-Betta u El-Ibane, br.196; Et-Tirmizi kaže: “Hadis je hasen-garib-mufesser”, a propis mu je potvrđenog hadisa; El-Lalekai, i El-Begavi u Šerhu-s-Sunne, 1/613; Ibn-Arebi u Ahkamu-l-Kur'an, 3/432; El-'Iraki kaže u El-Mugni 'an hamilu-l-Esfari, 2/885: “Lanac mu je džejd!”, i ima podršku u hadisu Enesa, radijallahu ‘anhu, kojeg bilježi Et-Taberani u El-Evsat, br.784, i u Es-Sagir, br.734; El-Džurkani u djelu El-Ebatilu ve-l-Munakiru ve-s-Sahahu ve-l-Mešahiru, br.268; Ed-Dija u El-Muhtare, br.2733. Kaže El-Džurakani: “Hadis je aziz-hasen-mešhur, predaja sa dva prenosioca u jednom od stepeni njegovog lanca, vjerodostojna i opće-poznata. Svi prenosiocu su povjerljivi, sigurni poput punog mjeseca i zvijezda!” (Šejh El-Albani kaže da je hasen u Sahih Et-Tirmizi, br.2641).

... فَمَاذَا بَعْدَ الْحَقِّ إِلَّا الضَّلَالُ ... ﴿٣٢﴾

“...Zar poslije istine ima išta osim zablude?..” (Prijevod
značenja, Junus, 32)

Stoga, ko napusti istinu – upada u zabludu, a istina je samo ono na čemu
je ehlu-s-sunne vel-džema‘at sa isključenjem drugih mimo njih.

**Zabranjeno štampanje
u svrhu zarade**

Čačka 4.

واعلم رحمك الله أَنَّ الدِّينَ إِنَّمَا جَاءَ مِنْ قَبْلِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لَمْ يَوْضِعْ عَلَى عُقُولِ الرِّجَالِ وَأَرَائِهِمْ ، وَعَلِمَهُ عِنْدَ اللَّهِ ، وَعِنْدَ رَسُولِهِ ، فَلَا تَتَّبِعْ شَيْئاً بِهَوَاكَ ، فَتَمَرِّقَ مِنَ الدِّينِ فَتَخْرُجَ مِنَ الْإِسْلَامِ ، فَإِنَّهُ لَا حُجَّةَ لَكَ ، فَقَدْ بَيَّنَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِأُمَّتِهِ السُّنَّةَ ، وَأَوْضَحَهَا لِأَصْحَابِهِ ، وَهُمْ الْجَمَاعَةُ ، وَهُمْ السَّوَادُ الْأَعْظَمُ ، وَالسَّوَادُ الْأَعْظَمُ الْحَقُّ وَأَهْلُهُ ، فَمَنْ خَالَفَ أَصْحَابَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي شَيْءٍ مِنْ أَمْرِ الدِّينِ فَقَدْ كَفَرَ .

I znaj, Allah ti se smilovao, da je vjera samo ono što je došlo od Allaha, Uzvišenog i Veličanstvenog, a ne stvar prepuštena razumu i mišljenjima ljudi. Znanje je kod Allaha i kod Njegovog Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, pa nemoj slijediti ništa od onoga našta te strast navodi, jer ćeš se udaljiti od vjere i izaći iz islama. Tada nećeš imati opravdanja, jer je Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, svome ummetu pojasnio sunnet, i objasnio ga svojim ashabima, a oni su: el-džema‘at (istinski džemat) i es-sevadu-l-e‘azamu (većinska skupina), a većinska skupina i oni koji ih slijede su na istini. Stoga, ko bude oprečan ashabima Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, u vjeri - čini kufr.

🔍 Vjera je samo ono što je Allah Objavio. To je ono što je On Uzvišeni propisao i niko nema pravo da propisuje vjeru koju Allah nije dozvolio. On Uzvišeni kaže:

أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ شَرَعُوا لَهُمْ مِّنَ الدِّينِ مَا لَمْ يَأْذَنَ بِهِ اللَّهُ ... ﴿٢١﴾

“Zar oni da imaju ortake koji im propisuju da vjeruju ono što Allah nije naredio?..” (Prijevod značenja, Eš-Šu'ra, 21)

Ovo je ukor i upozorenje, pa je vjera ono što je Allah propisao i što je Allahov Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, dostavio. To je vjera o kojoj Uzvišeni Allah kaže:

شَرَعَ لَكُمْ مِّنَ الدِّينِ مَا وَصَّىٰ بِهِ نُوحًا وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَىٰ ۚ أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ ... ﴿١٣﴾

“On vam propisuje u vjeri isto ono što je naredio Nuhu i ono što objavljujemo tebi, i ono što smo naredili Ibrahimu i Musau i Isau: Pravu vjeru ispovijedajte i u tome se ne podvajajte!..” (Prijevod značenja, Eš-Šu'ra, 13)

Ovo je put koji je propisan Allahovim Poslanicima, među koje se posebno izdvajaju njih petorica koji su ovdje spomenuti, poznati kao: *ulu-l-'azm* (petorica odabranih). To je njihova vjera, pa ko odstupi od nje, ili se od nje razlikuje, biva uništen i od zalutalih. A njihov put je zasnovan na vjerovanju u jednoću Uzvišenog Allaha i ostavljanju upućivanja 'ibadeta drugom mimo Njemu, te ograničavanju na ono što je On Uzvišeni propisao i klonjenju svega onoga što je zabranio. To je prava vjera.

El-Berbehari kaže: ﴿ **a ne stvar prepuštena razumu i mišljenjima ljudi.** ﴾ Vjera nije ono što ljudi sami vide dobrim, niti njihovo mišljenje. To nije Allahova vjera, već vjera koju su ljudi izmislili, dok je Allahova vjera ono što je On Uzvišeni propisao na jeziku svoga Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem. A što se tiče onoga što su drugi mimo Njega propisali, to se Njemu ne pripisuje već samo tome pojedincu koji je to izmislio, a Allah je od toga čist. On Uzvišeni kaže:

﴿ ٢١ ﴾ ... أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ شَرَعُوا لَهُمْ مِّنَ الدِّينِ مَا لَمْ يَأْذَنَ بِهِ اللَّهُ ۚ
**“Zar oni da imaju ortake koji im propisuju da vjeruju
 ono što Allah nije naredio?..”** (Prijevod značenja, Eš-Šu'ra, 21)

El-Berbehari kaže: ﴿ **Znanje je kod Allaha i kod Njegovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem** ﴾ Ovo je iz razloga što su pitanja koja se tiču vjerovanja i ubjeđenja ovisna od kur'ansko-hadiskog teksta. Da bi se vjeri nešto pripisalo mora postojati dokaz od Allaha i Njegovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, čime je vjera ograničena samo na ono što je došlo u Kur'anu i sunnetu. A što se tiče novo-uvadenih stvari i novotarija, to se odbacuje, a to je sve ono za šta Allah nije objavio nikakav dokaz makar ljudi to smatrali vjerom i Allahu se približavali time. Uistinu mi tim stvarima ne pridajemo nikakvu pažnju i mi u to ne vjerujemo, jer je Allahova vjera ono što su On i Njegov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, propisali. Vjera je zasnovana na znanju koje je došlo od Allaha i Njegovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, pa nemoj slijediti strasti i mišljenja ljudi, niti ono što oni smatraju dobrim i što slijede time oponašajući druge, a to je sve ono što nema osnovu u Allahovoj Knjizi i sunnetu Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem. Baš kao što Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kaže:

“ مَنْ أَحَدَّثَ فِي أَمْرِنَا هَذَا مَا لَيْسَ مِنْهُ فَهُوَ رَدٌّ ”
“Ko uvede nešto u ovu našu vjeru što nije od nje – to mu se odbacuje!”

I u drugoj predaji:

“مَنْ عَمِلَ عَمَلًا لَيْسَ عَلَيْهِ أَمْرُنَا فَهُوَ رَدٌّ”

“Ko uradi djelo na kojem nije naša vjera – to mu se odbacuje!”³⁰

Stoga, osoba koja želi da mu djela budu ispravna i kabul, mora ispuniti dva uslova:

Prvi uslov: **Ihlas** (iskrenost) u Allahovoj vjeri ne čineći Mu širka.

Drugi uslov: **'Ittiba** (slijedenje) sunneta Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, i čistoća od novotarija i novo-vedenih stvari u vjeru.

Osoba će naići na razna ubjeđenja i 'ibadete koji su neispravni, jer ljudi imaju svoje želje, težnje, mišljenja i puteve koje slijede, zbog čega mi ne slijedimo ljude, već gledamo ono na čemu su oni od Kur'ana i sunneta: pa ono što se bude poklapalo sa Kur'anom i sunnetom – to je istina, a ono što je oprečno tome dvoma – to je neispravno i odbačeno.

El-Berbehari kaže: ﴿ **nemoj slijediti ništa od onoga našta te strast navodi** ﴾ Tako da nećeš slijediti ništa na temelju strasti i prohtjeva, već tvoje strasti i prohtjevi treba da slijede ono što dolazi od Allaha i Njegovog Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem. Nemoj htjeti i nemoj željeti, osim ono što je došlo od Allaha i Njegovog Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem. To je put spasa. A kada bi ti slijedio svoje strasti, tada bi postao sljedbenik strasti i od onih koji ne slijede Objavu. On Uzvišeni kaže:

فَإِنْ لَمْ يَسْتَجِيبُوا لَكَ فَاعْلَمْ أَنَّمَا يَتَّبِعُونَ أَهْوَاءَهُمْ ۚ وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنِ
اتَّبَعَ هَوَاهُ بَغَيْرِ هُدًى مِّنَ اللَّهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٠﴾

“Pa ako ti se ne odazovu, onda znaj da se oni povode jedino za strastima svojim, a ne Allahovom uputom?! Allah, doista, neće ukazati na Pravi put narodu koji sam sebi nepravdu čini.” (Prijevod značenja, El-Kasas, 50)

... فَاحْكُم بَيْنَهُم بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ ۚ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ عَمَّا جَاءَكَ مِنَ الْحَقِّ ... ﴿٤٨﴾

³⁰ Provjera je prethodila, a bilježe ga El-Buhari i Muslim.

“...I ti im sudi prema onome što Allah objavljuje i ne povodi se za prohtjevima njihovim, i ne odstupaj od Istine koja ti dolazi..” (Prijevod značenja, El-Maida, 48)

ثُمَّ جَعَلْنَاكَ عَلَىٰ شَرِيعَةٍ مِّنَ الْأَمْرِ فَاتَّبِعْهَا وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٨﴾ إِنَّهُمْ لَن يَغْنُوا عَنْكَ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا ۚ وَإِنَّ الظَّالِمِينَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ ۚ وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُتَّقِينَ ﴿١٩﴾

“A tebi smo poslije odredili da u vjeri ideš pravcem određenim, zato ga slijedi i ne povodi se za strastima onih koji ne znaju, oni te, zbilja, od Allaha nimalo odbraniti ne mogu! Zulumčari su jedni drugima zaštitnici, a Allah je zaštitnik onih koji Ga se boje i grijeha klone.” (Prijevod značenja, El-Džasija, 18 - 19)

Stoga se ti nalaziš između dvoga: ili ćeš slijediti ispravnu vjeru ili svoje strasti, a treće ne postoji.

El-Berbehari kaže: ﴿ **jer ćeš se udaljiti od vjere i izaći iz islama.** ﴾ Onaj koji slijedi svoje strasti, zasigurno će se udaljiti od vjere makar to i nastupilo u dalekoj budućnosti. Samim uplitanjem u to osoba postaje manjkava, jer je nepokorna Allahu i jer slijedi strasti, nakon čega slijeđenje strasti postaje ozbiljna stvar sve dok ne izađe iz vjere, jer mu vjera postane samo ono što mu strast nalaže. Baš kao što On Uzvišeni kaže:

أَفَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلَٰهَهُ هَوَاهُ وَأَضَلَّهُ اللَّهُ عَلَىٰ عِلْمٍ وَخَتَمَ عَلَىٰ سَمْعِهِ وَقَلْبِهِ وَجَعَلَ عَلَىٰ بَصَرِهِ غِشَاوَةً ... ﴿٢٣﴾

“Šta misliš o onome koji je svoju strast za boga svoga uzeo, onoga koga je Allah, a on svjestan bio, u zabludu skrenuo, i sluh njegov, i srce njegovo zapečatio, a pred oči njegove koprenu stavio?..” (Prijevod značenja, El-Džasija, 23)

Dakle, i strast može biti Božanstvo, tako da širk nije ograničen samo na obožavanje idola ili kipova, već može biti i nešto drugo, a to je strast (*el-heva*). Osoba možda ne obožava idole, drveće, kamenje ili kaburove, ali obožava svoje strasti, tako da biva robom svojih strasti. Zato je na osobi da se pripazi i da ne slijedi ništa mimo Kur'ana i sunneta.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Tada nećeš imati opravdanja, jer je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, svome ummetu pojasnio sunnet, i objasnio ga**

svojim ashabima ﴿Nema opravdanja onaj koji oponira istini i namjesto nje slijedi svoje strasti, jer je zalutao nakon što mu je stvar pojašnjena i nakon što je spoznao:

أَفَرَأَيْتَ مَنْ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ وَأَضَلَّهُ اللَّهُ عَلَىٰ عِلْمٍ ... ﴿٢٣﴾

“Šta misliš o onome koji je svoju strast za boga svoga uzeo, onoga koga je Allah, a on svjestan bio, u zabludu skrenuo...” (Prijevod značenja, El-Džasija, 23)

Takav nije neznalica, već je svjestan Kur'ana, sunneta i govora islamskih učenjaka, ali mu se to nije slagalo sa strastim pa je odlučio da to ostavi, a da namjesto toga uzme ono što mu se sa strastima poklapa. Ovo je očita zabluda, a mi od Allaha zaštitu tražimo, zbog čega je slijeđenje strasti izuzetno opasna stvar, pa je na osobi da bude oprezna po pitanju slijeđenja strasti. Uzvišeni Allah kaže Svome poslaniku Davudu, ‘alejhi-s-selam:

... وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوَىٰ فَيُضِلَّكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ۚ إِنَّ الَّذِينَ يَظْلُمُونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ مِّمَّا تَسْأَلُونَ يَوْمَ الْحِسَابِ ﴿٢٦﴾

“...i ne povodi se za strašću da te ne odvede s Allahova puta; one koji skreću s Allahova puta čeka teška patnja na onom svijetu zato što su zaboravljali na Dan u kome će račun polagati.” (Prijevod značenja, Sad, 26)

Ibnu-l-Dževzi, rahimehullah, je napisao djelo u više tomova koje nosi naslov: „Zemmu-l-Heva (Pokudenost strasti)”, u kojem navodi dokaze, govor učenjaka i mudre izreke koje upozoravaju na slijeđenje strasti.

Uviđamo da je obaveza svakom pojedincu da obrati pažnju na svoje strasti, jer možda bude sačuvan od obožavanja idola, kamenja, drveća i kaburova, i možda je od onih koji su spoznali Allahovu jednoću i Poslanikov sunnet, ali ne bude siguran od slijeđenja svojih strasti, a to je velika nesreća. Musliman se treba čuvati slijeđenja strasti, dok njegove strasti treba da slijede ono što je došlo od Allahovog Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, baš kao što se spominje u hadisu u kojem on, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kaže:

” لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّىٰ يَكُونَ هَوَاهُ تَبَعًا لِمَا جِئْتُ بِهِ ”

“Niko od vas neće biti potpuni vjernik sve dok njegove strasti ne budu slijedile ono sa čime sam ja došao.”

Imam En-Nevevi je ovu predaju ocijenio vjerodostojnom u svome djelu: „El-Erbei'ne (Četrdesetak Nevevijeve hadisa)”, gdje kaže: “Zabilježena je u djelu El-Hudždže sa vjerodostojnim lancem prenosilaca.”³¹

Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, nije ostavio nijednu stvar a da je nije jasno pojasnio svome ummetu, do stepena da je jedan od ashaba rekao:

“لَقَدْ تَرَكْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَا يَقْلِبُ طَائِرٌ جَنَاحَيْهِ فِي السَّمَاءِ إِلَّا ذَكَرْنَا مِنْهُ عِلْمًا”

*“Allahov Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, nas nije napustio a da nam nije pojasnio sve, pa čak i o ptici koja na nebu širi krila!”*³²

Dakle, nije ostavio ništa od onoga za čime čovječanstvo ima potrebu, od onoga što ih približava Allahu i udaljava od nevjerstva i zablude a da nije to pojasnio. A on, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kaže:

“إِنِّي تَارِكٌ فِيكُمْ مَا إِن مَسَّكُمْ بِهِ لَنْ تَضِلُّوا بَعْدِي: كِتَابَ اللَّهِ وَسُنَّتِي”
*“Ostavljam vam ono čega, ako ga se budete držali, nećete zalutati nakon mene: Allahovu Knjigu i moj sunnet!”*³³

³¹ Bilježe ga Ibn ebi-'Asim u Es-Sunne, br.15; El-Hasan b. Sufjan u El-Erbei'n, br.9; El-Bejheki u El-Madhal ile Es-Suneni-l-Kubra, str.188; El-Hatib u Tarih Bagdad, 4/369; El-Esbehani u Et-Tergibu vet-Terhib, br.60, i u El-Hudždžeti fi bejani-l-Mehadže, br.103; El-Begavi u Šerhu-s-Sunne, 1/212-213; El-Heveri u Zemi-l-Kelam, br.360; Ebu-Tahiri es-Selefi u Mu'džemu-s-Seferi, br.1265; Ibn-Betta u El-Ibane, 1/387; Ibnu-l-Dževzi u Zemi-l-Heva, str.22-23, i drugi u hadisu 'Abdullaha b. 'Amra. Sahihom su ga ocijenili brojni učenjaci među kojima su: Ebu-Nu'ajm el-Asbehani, En-Nevevi, a Ebu-Nasr es-Sidžzi kaže u El-Ibane: “Hasenun-garibun!”, kao što stoji u Kenzi-l-Ummali, 1/217. (Šejh El-Albani kaže da mu je sened da'if u Tahridž Kitabu-s-Sunne, br.15; i u Tahridž Miškat El-Mesabih, br.166).

³² Ovu predaju prenosi Vekia u Ez-Zuhd, br.523; imam Ahmed u El-Musnedu, 5/153-162; Ibn-Sa'd u Et-Tabakat, 2/354; El-Bezzar u Musnedu, br.3897; Et-Taberani u El-Mu'džemu-l-Kebiru, br.1647; Es-Sajdavi u Mu'džemu, str.142; Ibn-Hibban u Sahihu, br.71; Ed-Darekutni u El-'Ilel, 6/290; u predaji od Ebu-Zerra, radijallahu ‘anhu. Kaže šejh Sulejman b. 'Abdullah u Tejsir El-Azizi-l-Hamid, 1/: “Lanac prenosilaca je džejd!” (Šejh El-Albani je na provjeru Ibn-Hibban predaju ocijenio sahihom. Bilježi je i El-Hejsemi u Medžmu-z-zevaid, 8267, i kaže da su prenosiooci sahih).

³³ Zabilježili su ga El-Hakim u El-Mustedrek 'ale-s-Sahihajni, 1/171; El-Bejheki u Es-Sunenu-l-Kubra, 10/114; El-Adžuri u Eš-Šeri'ah, br.1657, u predaji 'Abdullaha b. 'Abbasa,

Ostavio je svoj ummet na jasnom putu čija noć je jasna kao i dan, preselivši svome Gospodaru tek nakon što Allah preko njega upotpuni Svoju vjeru i blagodat. Tek nakon dostave jasne Poruke i potpunog pojašnjenja njegovog sunneta svojim ashabima, nakon čega se on, sallallahu ‘alejhi ve sellem, obratio svojim ashabima na Oprosnom Hadždžu govoreći:

”... أَلَا هَلْ بَلَّغْتُ . قَالُوا نَعَمْ . قَالَ ” اللَّهُمَّ أَشْهَدُ ”

“...Zar vam nisam dostavio?’ - Rekoše: 'Da!' - Reče: 'Allahu posvjedoči!’”³⁴

El-Berbehari kaže: ﴿ **a oni su: el-džema‘at (istinski džemat) i es-sevadu-l-e‘azamu (većinska skupina)** ﴾ Ashabi Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, su istinski džemat, u značenju: **oni su temelj džema‘ata**, a nakon njih dolazi druga generacija, a nakon njih treća, baš kao što on, sallallahu ‘alejhi ve sellem, veli:

” حَيْرُكُمْ قَرْنِي، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ...”

“Najbolja generacija je moja, pa ona nakon njih, a zatim ona nakon njih!”³⁵

Ashabi, tabi‘ini i tabi-tabi‘ini su najbolje generacije i oni su istinski džemat, a i svi oni koji ih slijede, slijedeći temelje na kojima su bili ashabi Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem. On Uzvišeni kaže:

وَالسَّابِقُونَ الْأَوَّلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ
﴿١٠٠﴾...

“Allah je zadovoljan prvim muslimanima, muhadžirima i ensarijama, i svima onima koji ih slijede dobra djela čineći...” (Prijevod značenja, Et-Tevba, 100)

Oni su **istinski džemat** za kojeg su nam Allah i Njegov Poslanik naredili da ga se držimo i da se od njih ne odvajamo, i oni su **es-sevadu-l-e‘azamu** (većinska skupina) koji su na istini i uputi. Zbog toga su zabludjeli oni ljudi

radijallahu ‘anhuma. (Šejh El-Albani kaže da je lanac prenosilaca kojeg spominje El-Hakim hasen u njegovoj provjeri na El-Miškat, 1/40.)

³⁴ El-Buhari, 1/30, br.67; i Muslim, 3/1305, br.1679, u hadisu Ebu-Bekra, radijallahu ‘anhu.

³⁵ El-Buhari, br.3650; i Muslim, br.2535, u hadisu 'Imrana b. el-Husajna, radijallahu ‘anhu.

koji tvrde kako su *selefi* (prve pohvaljene generacije) bile neuke ili ne-svjesne nekih stvari, i koji omalovažavajući njihov status govore: “Oni su ljudi, a i mi smo ljudi!”, i koji kažu: “Ništa nas ne sprječava da uvodimo novine u vjeru i mi nismo obavezni da slijedimo selef i njihov govor!”, a mi Allaha molimo da nas ovoga sačuva. Oni ovo rade samo kako bi odvojili prvi dio ovoga ummeta od potonjih generacija, jer kada bi se kasnije generacije ovoga ummeta odvojile od prvog dijela, tada bi bile uništene. Ovi ljudi hoće da unište ovaj ummet i zbog toga dolaze sa ovom varkom odvajanja potonjih generacija sa njegovim prvim dijelom.

Naći ćeš u današnjem vremenu ljude koji upozoravaju na put i pravac selefa i koji upozoravaju na vraćanje na njihov govor, pa vele: “Njihovo vrijeme je prošlo pa se pripazi onoga na čemu je selef bio!” i koji podstiču uvođenje novina u vjeru! Naprotiv, naša vjera ovisi od kur'ansko-hadiskog teksta i od nas traži samo slijeđenje, a ona nije izmišljanje ili uvođenje novih stvari u nju. Mi prihvatamo samo one novotarije i novine koje se tiču dunjalučkog života, a što se vjere tiče, u njoj se ništa ne smije novo izmišljati i uvoditi nakon preseljenja Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, jer je Objava završena njegovim preseljenjem. Na nama je samo da slijedimo i da od sebe u vjeru ništa ne uvodimo govoreći: “Ovo odgovara kasnijim generacijama.” Zato je imam **Malik** rekao:

“Kasnije generacije neće ispraviti osim ono što je ispravilo prvu generaciju!”³⁶

A ono što je ispravilo prvu generaciju ovoga ummeta bili su Kur'an i sunnet, tako da kasnije generacije neće ispraviti osim Kur'an, sunnet i slijeđenje prvih pohvaljenih generacija.

El-Berbehari kaže: ﴿ **a većinska skupina i oni koji ih slijede su na istini.** ﴾ **Es-sevad** čine: sljedbenici istine i njeni praktikanti. Značenje fraze *es-sevadu-l-e'azamu* nije brojnost ljudi, već ovaj termin označava one koji su na istini makar ih bilo malo. To je *es-sevadu-l-e'azamu* makar bila u pitanju

³⁶ Ovo je prenešeno od mnogih, a od njih su Eš-Šatibi u djelu El-'Itisam, i Ibn 'Abdul-Hadi u Temkihi-l-tahkik, 2/423. Možda je imam Malik ovaj govor uzео od svoga šejha Vehba b. Kejsana, jer Ibn 'Abdul-Berr prenosi u svome djelu Et-Temhid, 23/10, da je imam Malik rekao: “Ibn Kejsan bi sjedio sa nama i nikada ne bi ustao, osim nakon što bi nam rekao: 'Znajte da ništa neće ispraviti kasniji dio ummeta, osim ono što je ispravilo njegov prvi dio’”

samo jedna osoba.³⁷ Stoga, *es-sevadu-l-e'azamu* čini svaki pojedinac koji je na istini, dok nas ne interesuje gdje je većina ljudi, već ono na čemu su oni, obzirom da većina može da bude na zabludi. Uzvišeni Allah kaže:

وَإِنْ تَطْعُ أَكْثَرَ مَنْ فِي الْأَرْضِ يُضِلُّوكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ۚ إِنَّ يَتَّبِعُونَ إِلَّا
الظَّنَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ ﴿١١٦﴾

“Ako bi se ti pokoravao većini onih koji žive na Zemlji, oni bi te od Allahova puta odvratili; oni se samo za pretpostavkama povode, i oni samo neistinu govore.” (Prijevod značenja, El-En'am, 116)

وَمَا أَكْثَرُ النَّاسِ وَلَوْ حَرَصْتَ مُؤْمِنِينَ ﴿١٠٣﴾

“A većina ljudi, ma koliko ti želio, neće biti vjernici.”
(Prijevod značenja, Jusuf, 103)

وَمَا وَجَدْنَا لِأَكْثَرِهِمْ مِنْ عَهْدٍ ۚ وَإِنْ وَجَدْنَا أَكْثَرَهُمْ لَفَاسِقِينَ ﴿١٠٢﴾

“A Mi smo znali da se većina njih neće zavjeta držati, i znali smo da će većinom, doista, grješnici biti.” (Prijevod značenja, El-E'araf, 102)

... وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ لَفَاسِقُونَ ﴿٤٩﴾

“...A mnogi ljudi su, zaista, neposlušnici.” (Prijevod značenja, El-Maida, 49)

Pa nemoj da te obmane većina ljudi, jer se oni ne slijede, osim ako su na istini. Onaj koji je na istini takav je *istinski džemat* nebitno bilo takvih mnogo ili malo. Pravilo koje važi je to da li su na istini ili na zabludi; ako su na istini - onda su oni *istinski džemat* makar bila u pitanju samo jedna osoba, a ako su na zabludi – onda je to zabluda makar na tome bila većina ljudi.

³⁷ Ebu-Nu'ajm bilježi u svome djelu El-Hilijeh, 9/238, da je neki čovjek upitao imama Ishaka b. Rahaveja: “Ko je *es-sevadu-l-e'azamu*?” – pa on reče: 'Muhammed b. Eslem (et-Tusi) i oni koji su sa njim!' Zatim reče: 'Čovjek je pitao Ibnul-Mubareka: 'O Ebu 'Abdur-Rahmane, ko je *es-sevadu-l-e'azamu*?', pa on reče: 'Ebu-Hamza es-Sukeri!' Zatim Ishak reče: 'U to vrijeme jeste, a u našem vremenu je Muhammed b. Esleme i svaki onaj koji je sa njim!' Zatim Ishak reče: 'A kada bi pitao neuku osobu ko je *es-sevadu-l-e'azamu*, on bi odgovorio: 'Ono na čemu je većina ljudi!', ne znajući da el-džema'at čini učenjak koji se drži predaja Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, i njegovog puta. Stoga je svaki onaj koji je sa njim i slijedi ga zapravo el-džema'at, dok je napustio el-džema'at svaki onaj koji je tome oprečan.' Zatim Ishak reče: 'Nisam čuo nijednog učenjaka u periodu od pedeset godina da je učeniji od Muhammeda b. Esleme!'”

El-Berbehari kaže: ﴿ **Stoga, ko bude oprečan ashabima Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, u vjeri - čini kufr.** ﴾ Pod govorom pisca: ﴿ **čini kufr** ﴾ može se podrazumijevati *kufr el-ekber* (veliki kufr koji izvodi iz vjere), ili *kufr el-esgar* (mali kufr koji ne izvodi iz vjere), a sve shodno stepenu oprečnosti spram ashaba. Zato riječi: ﴿ **čini kufr** ﴾ ne znače da takav uvijek poćini *veliki kufr* i time izade iz vjere, već slučaj može biti takav, a može biti i da je poćinio *mali kufr*. Ono što je ovdje bitno jeste činjenica da oponiranje *selefu* biva kufr; može biti veliki kufr, ili mali kufr, sve shodno stepenu oprečnosti spram njih.

Ovo također može da znači to da ako im bude oprečan na početku sa nećim malim, onda u kasnijim fazama to postane gore sve dok ne dođe do napušćanja vjere u potpunosti. Tako da ga ta stvar vodi da poćini nevjerstvo ako se njegova oprećnost nastavi, kada ga šejtan vodi postepeno, strast i duša voćena zlom, sve dok u potpunosti ne izade iz vjere.

Tačka 5.

واعلم أَنَّ النَّاسَ لمْ يبتدعوا بدعةً قط حتى تركوا من السنة مثلها ، فاحذروا المحرمات من الأمور ، فَإِنَّ كُلَّ محدثة بدعة ، وكلَّ بدعة ضلالة ، والضلالة وأهلها في النار .

I znaj da ljudi nikada nisu uveli novotariju a da u tolikoj mjeri ne ostave od sunneta, pa se pripazi zabranjenih stvari. Uistinu je svaka uvedena stvar novotarija, svaka novotarija zabluda, a zabluda i njeni sljedbenici su u Vatri.

☞ Ovo je mudar govor i to se prenosi od **selefa** koji su govorili:

“Ljudi ne uvedu novotariju a da u tolikoj mjeri ne izgube od sunneta.”³⁸

³⁸ Već je prethodilo da je ovo govor Hasana b. 'Atijje, rahimehullah: “Ljudi nikada nisu uveli novotariju u vjeru, osim da im je Allah u tolikoj mjeri oduzeo od sunneta i to im nikada neće vratiti sve do Sudnjeg dana!”

Kaže šejhu-l-islam Ibn-Tejmije, kao što stoji u Medžmu'-l-fetava, 7/173: „Tako je to sa sljedbenicima novotarija. Nećeš naći onoga koji ostavi nešto od sunneta, u šta treba vjerovati i po tome djelovati, osim da upadne u novotariju; niti ćeš naći novotara a da nije napustio nešto od sunneta, baš kao što se bilježi u hadisu: „Ljudi ne uvedu novotariju a da u tolikoj mjeri ne ostave sunneta!“ Zabilježio imam Ahmed. Uzvišeni Allah kaže: „...ali su i oni dobar dio onoga čime su bili opominjani izostavili, zato smo među njih neprijateljstvo i mržnju do Sudnjeg dana ubacili...” (Prijevod značenja, El-Maide, 14). Kada su ostavili dobar dio Objave koja im je spuštена, oni uzeše drugo mimo toga pa neprijateljstvo i mržnja nastupi među njima. Uzvišeni Allah kaže: "Onome ko se bude slijepim pravio pred Opomenom Svemilosnog, Mi ćemo šejtana natovariti, pa će mu on nerazdvojni drug postati." (Prijevod značenja, Ez-Zuhruf, 36). To jest, od opomene koju je Uzvišeni Allah spustio. Pa On uzvišeni kaže: "...onaj ko bude slijedio Uputu Moju neće zalutati i neće nesretan biti. A onaj ko se okrene od Opomene Moje, taj će teškim životom živjeti i na Sudnjem danu ćemo ga slijepim oživiti." (Prijevod značenja, Ta-ha, 123 - 124) "Slijedite ono što vam se od Gospodara vašeg objavljuje i ne uzimajte, pored Njega, nekog drugog kao zaštitnika! - A kako vi malo pouku primajte!" (Prijevod značenja, El-E'araf, 3) Tako da On naređuje slijedenje onoga što je Objavio, dok zabranjuje slijedenje onoga nekakvih zaštitnika pored Njega. Onaj koji ne slijedi prvo, slijediće drugo. Zato On Uzvišeni kaže: "A ko se suprotstavi Poslaniku nakon što mu se jasno pokaže Pravi put, i slijedi put koji nije put vjernika, pustit ćemo ga da čini što je naumio, i bacit ćemo ga u Džehennem, a loše je to stjecište!" (Prijevod značenja, En-Nisa, 115) Islamski učenjaci kažu: „Ko nije sljedbenik njihovog puta jeste sljedbenik nekog drugog puta mimo njihovog!“ Oni ovaj ajet citiraju kao podršku činjenici obaveznosti slijedenja njihovog puta, tako da niko ne smije odstupiti od onoga na čemu se oni složeli.“

Ovo je iz razloga što se sunnet i novotarija ne mogu spojiti, osim da jedno od njih potisne ono drugo, zbog čega osoba ne može biti ujedno i novotar i istinski sljedbenik sunneta. Naprotiv, ili je novotar ili istinski sljedbenik sunneta, jer se oboje ne može spojiti, već će jedno od toga nužno potisnuti ono drugo, a ovo je jedna od štetnih posljedica novotarije.

Ova izrečena mudrosti je potvrđena i iskustvom, a kao svjedok i dokaz tome je to što ćeš naći sljedbenika novotarije kako mrzi vjerodostojan hadis i stvari koje su od sunneta. Najgora i najmrža stvar koju takvima možeš reći jeste: "Taj i taj hadis zabranjuje to i to, ili to i to.", jer takvi ne žele da čuju hadis i sunnet koji govori protivno onome na čemu su oni, što je opet znak da se sunnet i novotarija ne mogu spojiti. Sa druge strane, kada sljedbenik sunneta čuje neki hadis od Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, on mu se obraduje, i dobro koje u njemu nađe doda na dobro koje već praktikuje, pa već steknuto znanje obogati novostečenim. Sljedbenika sunneta raduju hadisi Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, dok novotari imaju averziju prema sunnetu, što je očigledna stvar pri njima, tako da oni vode rat protiv sunneta obzirom da im on prekida ono što uvode.

Sve ovo što smo rekli dovoljan je razlog da se bježi od novotarije, jer novotarije potiskuju sunnet i ljubav prema sunnetu iz srca ljudi.

El-Berbehari kaže: ﴿ **pa se pripazi zabranjenih stvari.** ﴾ jer u zabranjenim stvarima nema dobra, nebitno koja zabranjena stvari bila u pitanju: širk, kufr ili kakav grijeh, jer Allah ne zabranjuje ono u čemu je dobro, već samo ono što je ili apsolutna šteta, ili ono u čemu zlo preovladava nad dobrom, ili ako su podjednaki. Stoga, ako u nečemu ima i dobra i zla, ali je zlo veće ili podjednako sa dobrom, onda se to ostavlja. Međutim, ukoliko dobro preovladava, onda nema smetnje to uzeti, jer ako dobro preovladava i pritom postoji malo zla – onda se to zlo oprašta.

El-Berbehari kaže: ﴿ **jer je svaka uvedena stvar novotarija, a svaka novotarija zabluda** ﴾ Ovo je tekst hadisa El-'Irbada b. Sarije, radijallahu 'anhu, u kojem se kaže: "Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, nam je održao govor od kojeg nam srce zadrhta a oči zasuziše, našta rekosmo: 'O, Allahov Poslaniče, ovo kao da je oprostajni govor, pa nas posavjetuj?!' Tada nam se on, sallallahu 'alejhi ve sellem, obrati:

”... أَوْصِيَكُمْ بِتَقْوَى اللَّهِ، وَالسَّمْعِ وَالطَّاعَةِ وَإِنْ تَأَمَّرَ عَلَيْكُمْ عَبْدٌ...”

“Savjetujem vas da se Allaha bojite, i da slušate i pokoravate se, pa makar vam nadređeni bio rob...”

A u drugoj predaji se spominje:

”... عَبْدٌ حَبَشِيٌّ كَانَ رَأْسُهُ زَبِيبَةً، فَإِنَّهُ مَنْ يَعِشْ مِنْكُمْ قَسِيرَى اخْتِلَافًا كَثِيرًا،
فَعَلَيْكُمْ بِسُنَّتِي وَسُنَّةِ الْخُلَفَاءِ الرَّاشِدِينَ الْمَهْدِيِّينَ، عَضُّوا عَلَيْهَا بِالنَّوَاجِذِ،
وَإِيَّاكُمْ وَمُحَدَّثَاتِ الْأُمُورِ...”

“...Abesinjski rob čija glava kao da je suha. Uistinu, onaj od vas koji bude duže poživio, vidjeće velika podvajanja, pa se držite moga sunneta i sunneta mojih pravednih upućenih halifa nakon mene. Toga se čvrsto držite i uhvatite kutnjacima, a pripazite se uvedenih stvari u vjeru...”

što je upozorenje i riječi upozorenja: “pripazite se”:

”... وَمُحَدَّثَاتِ الْأُمُورِ فَإِنَّ كُلَّ مُحَدَّثَةٍ بِدْعَةٍ وَكُلُّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ”
“...uvedenih stvari u vjeru, jer je svaka uvedena stvar novotarija, a svaka novotarija je zabluda.”³⁹

i u trećoj predaji:

”... وَكُلُّ ضَلَالَةٍ فِي النَّارِ”

“...a svaka zabluda je u Vatri.”

Svaka novo-uvedena stvar jeste novotarija, ali se sa riječima “novo-uvedena stvar” misli na: **novo-uvedene stvari u vjeri**. A što se tiče novo-uvedenih stvari u običajima i dunjalučkim potrebštinama, kao što su novo-uvedene vrste hrane, pića, odjeće, itd., onda su to samo novotarije u jezičkom smislu, a ne i novotarije u šeri'atskom smislu. Stoga, novo-uvedene stvari u vjeru su te koje mi smatramo zabranjenim.

U spomenutom imamo i odgovor onima koji novotarije dijele u kategorije, dijeleći ih na: lijepe, ružne i dozvoljene novotarije. Onima koji kažu da se novotarije dijele na osnovu pet propisa (tj., obavezne, preporučene, dozvoljene, zabranjene i pokuđene), a to je greška, jer su sve novotarije u vjeri zabluda na osnovu izjave Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem:

”... كُلُّ مُحَدَّثَةٍ بِدْعَةٍ وَكُلُّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ”

³⁹ Ocjena hadisa je prethodila.

“...svaka uvedena stvar je novotarija, a svaka novotarija je zabluda!”

Smatram da su spomenuti ono što se u jezičkom smislu naziva “novinom” prozvali **lijepom novotarijom**, a ono što se nazove novotarijom samo u jezičkom smislu uistinu biva dozvoljeno, a primjer tome je: izgradnja škola, domova za studente, stavljanje hereketa u Mushafe, isl., nazivajući to lijepim novotarijama. Međutim, spomenuto nisu novotarije u vjeri, jer su to stvari oslonjene na sunnet i utemeljene u sunnetu; sa njima se samo oživljava ono što je sunnetom potvrđeno. Izgradnja škola, domova za studente, štampanje Mushafa i stavljanje hereketa u njima su stvari podržane vjerskim znanjem, tako da je to lijepo i od sunneta, čime su spomenuti ljudi lijepu praksu nazvali novotarijom, ili su novotarijom nazvali one stvari koje su u domenu običaja, kada to ne ulazi u pitanje vjere, već su to samo dunjalučke stvari.

El-Berbehari kaže: ﴿ **i zabluda i njeni sljedbenici su u Vatri** ﴾ baš kao što je došlo u hadisu:

”... وَكُلُّ ضَلَالَةٍ فِي النَّارِ”

“...a svaka zabluda je u Vatri.”⁴⁰

I kao što je došlo u hadisu o podjeli ummeta na skupine:

”... وَتَفْتَرِقُ أُمَّتِي عَلَى ثَلَاثٍ وَسَبْعِينَ مِلَّةً كُلُّهُمْ فِي النَّارِ إِلَّا مِلَّةً وَاحِدَةً...”

“...I ovaj će se ummet podijeliti na sedamdeset i tri skupine; sve će one u Vatri, osim jedna skupina od njih...”⁴¹

Ovo je dokaz da će novotari biti u Vatri, ali i da se razlikuju u stepenima:

- **jedni će biti u Vatri zbog kufra,**
- **dok će drugi biti u Vatri zbog grijeha.**

Odnosno, jedni će ostati u Vatri vječno, dok drugi neće, čiji će propis biti kao propis ostalih velikih grijешnika (*ashabi-l-kebar*).

⁴⁰ Provjera je prethodila.

⁴¹ Provjera je prethodila.

**Zabranjeno štampanje
u svrhu zarade**

Tačka 6.

واحدٌ صغار المحدثات من الأمور ، فإنَّ صغار البدع تعود حتَّى تصير كباراً ، وكذلك كلُّ بدعة أحدثت في هذه الأمة كان أولها صغيراً يشبه الحق، فاغتر بذلك من دخل فيها ، ثمَّ لم يستطع الخروج منها ، وصارت ديناً يدان بها ، مخالفاً للصراط المستقيم فخرج من الإسلام

Čuvaj se malih novotarija u vjeri, jer male novotarije rastu dok ne postanu velike. Takav je slučaj sa svim novotarijama koje su se pojavile u ovome ummetu. Počele su kao nešto malo što je ličelo na istinu, zbog čega su se zaveli oni koji su u to ušli i više nisu mogli iz toga izaći. Zatim su narasle i postale vjera koju su slijedili, tako da su zastranili sa Pravog puta, izašavši iz islama.

📖 El-Berbehari nas sa riječima: ﴿ **Čuvaj se malih novotarija u vjeri** ﴾ savjetuje da ne budemo nehajni prema nijednoj novotariji, makar bila i mala, jer ona raste i druge stvari joj se počnu dodavati, što je jedna od štetnih posljedica novotarija. Jer, kada se vrata novotarija otvore, one se povećaju, pa ne budi nehajan i hlabav spram njih.

Neki ljudi kažu: “Ova novotarija je mala, ona neće naštetiti!” Međutim, novotarija je poput parčeta gorućeg uglja, iako je malo vatra vremenom raste sve dok ne zapali čitavu kuću, prodavnicu ili možda čitav grad:

*“Većina vatri počne sa iskrama
kojima se pažnja ne pridaje!”*

Stoga, ne budi nehajan prema njima, već u potpunosti zatvori vrata svim novotarijama. Allahov Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kaže:

”... وَإِيَّاكُمْ وَمُحَدَّثَاتِ الْأُمُورِ...”

“Čuvajte se novo-uvedenih stvari u vjeru!”⁴²

Poslanikove riječi: “Čuvajte se” su upozorenje na sve novotarije bez izuzetka, nebitno bile male ili velike novotarije, tako da Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, nije napravio nikakvu iznimku među novotarijama, već je njegova zabrana uopćena i odnosi se na sve novotarije. I on, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kaže:

”... وَشَرُّ الْأُمُورِ مُحَدَّثَاتُهَا...”

“Najgore stvari su uvedene stvari (u vjeru)!”⁴³

⁴² Provjera je prethodila.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Takav je slučaj sa svim novotarijama koje su se pojavile u ovome ummetu. Počele su kao nešto malo što je ličelo na istinu, zbog čega su se zaveli oni koji su u to ušli i više nisu mogli iz toga izaći.** ﴾ Kada su se na početku ovoga ummmeta pojavile prve smutnje, dogodile su se zbog nehajnosti ljudi spram smutljivaca sve dok nisu raširili nered na zemlji. Inspirali su mozgove mladića i omladine puneći ga lom do stepena da su se pojavile velike smutnje u islamu i među muslimanima, čemu historija svjedoči. Sve se to dogodilo zbog neobaziranja na zle ljude i ostavljanja ih na miru, sve dok stvar ne bi postala izuzetno ozbiljna, zbog čega se mora pokazati čvrsta riješenost i vrata zla se moraju odmah zatvoriti. A najbolji čuvar od novotarija - nakon što te Allah sačuva - jeste: **korisno znanje**. A što se tiče neuke osobe, njega će novotarije progutati, a on će misliti da je to nešto lijepo, jer ne shvata suštinu novotarije. Od upadanja u novotariju ne može spasiti, osim ono što je Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, naredio kroz njegov govor:

”... فَعَلَيْكُمْ بِسُنَّتِي وَسُنَّةِ الْخُلَفَاءِ الرَّاشِدِينَ الْمُهْدِيِّينَ بَعْدِي ...”
“...pa se držite moga sunneta i sunneta mojih pravednih
upućenih halifa nakon mene!”⁴⁴

Ovo će te sačuvati od novotarija, ali to zahtijeva učenje i razumijevanje Allahove vjere. Prve pohvaljene generacije su sačinjavali najučeniji ljudi u ovome ummetu i oni su najbolje razumijevali vjeru, a oni su zauzeli najveći stepen opreznosti spram novotarija i bili prvi u upozoravanju na njih, a sve to su radili zbog činjenice što su znali čemu one vode.

A kada smutnje počnu da se pale, one obuhvataju i suho i sirovo, staro i mlado, učenjake i neuke; one zahvate sve ljude tako da im ljudi ne mogu umaći. Čak i da uspiju da pobjegnu, opet, njihove porodice, djeca i oni oko njih ne mogu pobjeći. Smutnja je poput vatre koja zahvata suho granje, kada je njeno gašenje u korijenu, čim se pojavi, lahko, dok je teško zaustaviti je nakon što se raširi i postane ozbiljna prijetnja. Stoga je obavezna čvrsta odlučnost spram njih i da ne budeš nehajan prema njima.

⁴³ Provjera je prethodila.

⁴⁴ Provjera je prethodila.

Prve pohvaljene generacije su zaustavljale novotarije i nisu dozvoljavale nijednu od njih, zbog čega su najčistija generacija u ovome ummetu i zbog toga ih je Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, pohvalio rekavši:

”إِنَّ خَيْرَكُمْ قَرْنِي ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ”

“Najbolja generacije je moja, pa oni nakon njih, a zatim oni nakon njih!”⁴⁵

Oni nisu bili nehajni spram novotarija, već su ih odmah zaustavljali, tako da su se sljedbenici novotarija morali kriti zbog snage sljedbenika istine. Međutim, kad su najbolje generacije nestale sa scene, novotarije i sljedbenici novotarija i zala se aktiviraše i smutnje planuše među muslimanima. Ipak, Uzvišeni Allah garantuje da će ovu vjeru sačuvati, pa je i sačuvana, hvala Allahu. Smutnje obuhvataju sljedbenike ove vjere i oni bivaju uništeni, dok vjeru čuva Allah i On odabira ljude koji će je pomoći i uspostaviti. On Uzvišeni kaže:

... وَإِنْ تَوَلَّوْا يَسْتَبَدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُونُوا أَمْثَالَكُمْ ﴿٣٨﴾

“...A ako se okrenete, On će vas drugim narodom zamijeniti, koji onda kao što ste vi neće biti.” (Prijevod značenja, Muhammed, 38)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهَ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ ... ﴿٥٤﴾

“O vjernici, ako neko od vas od svoje vjere otpadne - pa, Allah će sigurno umjesto njih dovesti ljude koje On voli i koji Njega vole...” (Prijevod značenja, El-Maide, 54)

Tako da Uzvišeni Allah neće dozvoliti da Njegova vjera nestane, dok smo mi ti koji gubimo ako ostavimo našu vjeru, i ako budemo pomagali novotarima i popuštali onima koji u vjeru ubacuju novine. Ako to dopustimo, bićemo izgubljeni, i možda se baš tada pojave smutnje izražene u međusobnim borbama i prolijevanju krvi, a mi ne budemo u stanju toga se sačuvati.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Zatim su narasle i postale vjera koju su slijedili** ﴾ u značenju: Ako se novotarije ostave na miru, one kasnije postaju “vjera”, a već je prethodio govor da ljudi nikada nisu uveli novotariju u vjeru, osim da

⁴⁵ El-Buhari, br.3650; i Muslim, br.2535, u hadisu 'Imrana b. el-Husajna, radijallahu ‘anhu.

im je Allah u tolikoj mjeri oduzeo od sunneta. Tako biva sve dok novotarije ne postanu vjera, tako da se oduzme od sunneta a novotarije postanu vjera toga društva. Međutim, ovo ne znači da je čitav islamski ummet time zahvaćen, već je takvo samo stanje toga određenog društva koje praktikuje i širi te novotarije koje postanu njihova vjera. I ovo također ne znači da će čitava vjera da nestane, jer će uvijek postojati ljudi u različitim regijama koje će Allah odabrati da pomognu, brane i čuvaju ovu vjeru.

U hadisu se spominje da će se pred kraj vremena sunnet smatrati novotarijom, a novotarija sunnetom, do takvog stepena da će se onome koji bude ispravljaao reći: “Ti mijenjaš vjeru!” I kada bude kritikovao novotarije, reći će mu se: “Ti kritikuješ vjeru!”⁴⁶

El-Berbehari kaže: ﴿ **tako da su zastranili sa Pravog puta, izašavši iz islama.** ﴾ u značenju: Novotarije njihove sljedbenike zauzmu sve do stepena dok im novotarije ne postanu čitava vjera, zbog čega izađu iz islama, jer baš ništa od sunneta ne ostane u njihovoj vjeri.

Nastavak tačke 6.

فانظر رحمك الله كل من سمعت كلامه من أهل زمانك خاصة فلا تعجلن ، ولا تدخلن في شيء منه حتى تسأل وتنظر هل تكلم فيه أحد من أصحاب النبي ﷺ و ﷺ ، أو أحد من العلماء؟ فإن أصبت فيه أثراً عنهم فتمسك به ، ولا تجاوزه لشيء ، ولا تختار عليه شيئاً فتسقط في النار .

Ispitaj, Allah ti se smilovao, sve što čuješ od ljudi, a posebno u vremenu u kojem živiš. Nemoj požuriti i nemoj poduzeti ništa od toga sve dok ne budeš pitao i video: “Da li je neko od ashaba Poslanika,

⁴⁶ Od 'Abdullaha b. Mes'uda, radijallahu 'anhu, se prenosi da je rekao: “Kakvi će te biti kada nastupe smutnje do stepena da će stara osoba živjeti na tome, a mladići odrasti na njima, kada će ljudi to smatrati sunnetom. Pa kada se bude ispravljalo, ljudi će reći: 'Ovaj mijenja sunnet!' – Ljudi ga upitaše: 'A kada će se to dogoditi, o, Ebu 'Abdur-Rahmane?' – Tada on reče: 'Kada učača Kur'ana bude mnogo, a fukaha (učenjaka koji razumiju vjeru) malo. Kada vaših vladara bude mnogo, a među vama povjerljivih malo. I kada se dunjaluk bude tražio djelima kojima se postiže ahiret!’” Bilježe Ed-Darimi u Sunenu, br.185; El-Hakim u El-Mustedrek ales-Sahihajn, 4/560; Ibn 'Abdul-Berr u Džamii' bejani-l-'ilm ve fadlihi, 1/188; El-Bejheki u El-Medhal ila Es-Sunenu-l-Kubra, str.453, br.758, i drugi. Predaja je mevkuf, sa propisom merfu'a. (Šejh El-Albani kaže u Sahih Et-Tetgibu vet-Terhib, br.111, da je ova predaja sahih li-gajrihi).

sallallahu 'alejhi ve sellem, ili neko od učenjaka o tome govorio?" Pa ako nađeš njihov govor o tome, toga se drži i ne uzimaj mimo toga ništa. Nemoj dati prednost išemu drugom pored toga, jer ćeš upasti u Vatru.

📖 Ne požuruj po pitanju onoga što čuješ od ljudi, a posebno u ovim vremenima kada je veliki broj ljudi koji govore, izdaju pravne decizije i staju pokazivati svoje znanje i govor, a posebno oni koji govore posredstvom mas-medija, jer danas ljudi zabludjelo govore u ime znanja i vjere. Čak se u današnjim vremenima novotari i sljedbenici zabludjelih frakcija ne libe da na satelitskim kanalima govore u ime vjere, pa je opasnost veoma velika. Zato je na vama, o, muslimani, a posebno na studentima šeri'atskih nauka, da provjere i da ne požuruju u prihvatanju svega onoga što čuju, već treba da provjere i da saznaju:

- Ko je taj ko je to rekao i odakle mu te ideje?
- Šta su mu temelji i šta je od toga zasnovano i podržano Kur'anom i sunnetom?
- I gdje je ta osoba učila i od koga znanje uzela?

Dakle, ovo zahtijeva provjeru, a posebno u ovim vremenima, tako da mi ne prihvatamo sve ono što neko govori makar govorio lijepo, elokventno i dugo, privlačeći ljude svojim govorom. Nemojte na to nasijedati sve dok ne pogledate i vidite koje znanje i razumijevanje o vjeri takva osoba posjeduje. Naprotiv, može biti slučaj da osoba govori malo, ali da razumije vjeru, dok može biti slučaj da osoba govori mnogo ali je u pitanju neznalica koja ne razumije vjeru, već samo posjeduje općaravajući govor kojim zabluduje ljude odajući lažan utisak da je učenjak, da shvata vjeru, da je mislilac, isl., našta ljudi nasjednu pa ih odvede sa istine. Stoga, mi ne gledamo u količinu govora i sposobnost držanja govora, već je važno šta govor sadrži od znanja i da li je zasnovan na ispravnim principima. Može biti slučaj da govori malo, ali je taj govor zasnovan na ispravnim principima, što je daleko korisnije od mnogo govora od kojeg se samo malo okoristiš. I ovo je slučaj u današnje vrijeme gdje je govora mnogo a znanja malo, učača Kur'ana mnogo a onih koji shvataju vjeru malo. Fikh nije da mnogo govoriš ili da dugo učiš, niti da si u stanju da lijepo govoriš i lijepo se izražavaš. Pjesnik kaže:

*"Dotjeran govor zabludu može privlačnom učiniti,
dok istina može patiti kada se loše izrazi."*

*Za med se može reći: 'Sa usnica pčelice!', kada se pohvali,
a ako hoćeš možeš reći: 'Izbljuvak letećeg insekta.'*

Ako hoćeš da pohvališ med, možeš reći: "Sa usnica pčelice", a ako hoćeš da govoriš protiv, možeš reći: "izbljuvak" umjesto "sa usnica", a namjesto "pčelice" reći "letećeg insekta." Stoga, elokventna osoba svojom elokventnošću istinu može prikazati zabludom, a zabludu istinom, pa se pripazi toga. Zato je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, upozorio na elokventne osobe koje svojim jezikom vrte kao što to krava čini⁴⁷, rekavši:

”... وَإِنَّ مِنَ الْبَيِّنَاتِ سِحْرًا”

*”Uistinu je neki govor poput sihra.”*⁴⁸

U značenju: opčara ljudski sluh.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Ispitaj, Allah ti se smilovao, sve što čuješ od ljudi, a posebno u vremenu u kojem živiš. Nemoj požuriti i nemoj poduzeti ništa od toga** ﴾ Ovako je bilo u vrijeme u kojem je živjeo pisac, imam El-Berbehari, a on je živjeo u vrijeme imama Ahmeda, jer je bio učenik njegovih učenika. On kaže da se u tome vremenu ne požuruje prilikom prihvatanja govora ljudi sve dok ga ne provjeriš, a gdje je ovo u poređenju sa našim vremenom; vremenom strasti, neukosti i vremenom kada su se različiti djelovi svijeta umiješali međusobno do stepena da su se pojavile i proširile smutnje, različita zla i ideje poput talasa, a neprijatelji željni da vjeru preuzmu na svojim glavama, želeći da njih slijediš, da izlažeš njihove ideje i njihovu politiku? Eto u takvom vremenu mi živimo. Zato je obaveza da sve oprezno provjeriš i da se suzdržiš od mnogo stvari, a pažnju usmjeriš na shvatanje i spoznaju vjere Uzvišenog Allaha i Njegovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem. U *fikh*u (razumijevanju vjere) leži zaštićenost od smutnji, a *fikh* znači *fehm* (shvatanje/spoznaja). Osoba može biti od onih

⁴⁷ Zabilježio imam Ahmed u El-Musnedu, 2/165-187; Ibn ebi-Šejbe u Musannefu, br.26297; Ebu-Davud u Sunenu, br.5005; Et-Tirmizi u Sunenu, br.2853; Et-Taberani u El-Mu'džemu-l-Evsat, br.9030; El-Bezzar u Musnedu, br.2452, i drugi u hadisu 'Abdullaha b. 'Amra, radijallahu 'anhu, da je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: “Allah mrzi osobu koja elokventno vrti svojim jezikom kao što krava vrti svojim jezikom.” Et-Tirmizi kaže da je predaja hasen, a sahihom je ocijenio Ebu-Hatim u djelu El-Ilel, 2/341. (Šejh El-Albani kaže da je predaja sahih u Es-Sahiha, br.818.)

⁴⁸ El-Buhari, br.5146 i 5767, u hadisu 'Abdullaha b. Omera, radijallahu 'anhuma; i Muslim, br.869, u hadisu 'Amara b. Jasira, radijallahu 'anhuma.

koji mnogo pamte, ali ne posjeduje ispravno razumijevanje, ostajući tako na istom stepenu kao obična osoba. Zapravo, obična osoba može biti i bolja od nje time što se suzdržava da govori priznajući da ne zna, dok ovaj ne shvata da je zapravo neuk. Zato, vjera nije samo pamćenje brojnih stvari ili držanje dugih govora, već je vjera: *fikh* (razumijevanje), zbog čega Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kaže:

”... رَبِّ مُبَلِّغٍ أَوْعَىٰ مِنْ سَامِعٍ ”
 “...možda onaj kojem se prenese bolje shvati od onoga koji je
 čuo.”⁴⁹

Zato je moguće da jedna osoba nešto pamti, to prenosi i dostavlja, ali će druga osoba to bolje od njega shvatiti:

”... رَبِّ حَامِلٍ فِقْهٍ وَهُوَ غَيْرُ فَاقٍ ”
 “...možda osoba prenosi znanje, ali ga sama ne shvata.”⁵⁰

Znači, iako je on nosioc znanja i njen prenosioc, ipak on to ne shvata ispravno. Razumijevanje vjere je dar od Uzvišenog Allaha kojeg On daje kome On hoće od Njegovih stvorenja. Međutim, ako takav to iskoristi ispravno i poveća svoje znanje, tada će se od njega okorištavati, a ako ga zanemari, biće izgubljen.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Nemoj požuriti i nemoj poduzeti ništa od toga sve dok ne budeš pitao i video: “Da li je neko od ashaba Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, ili neko od učenjaka o tome govorio?”** ﴾ Ovo je predivan savjet onda kada te neki govor oduševi, tj., govor o vjeri, jer mi ovdje ne govorimo o govoru koji se tiče dunjaluka. Zato, ako te neki govor o vjeri oduševi, nemoj požuriti sve dok ne ispitaš: “Da li je to zasnovano na nečemu istinitom i na dokazima, ili je to samo govor toga pojedinca iz njegove glave i njegovo mišljenje?” Jer, ako je tako, onda je to samo pjena -

⁴⁹ El-Buhari, 2/620, br.67 i 7447; i Muslim, br.1679, u hadisu Ebu-Bekra, radijallahu ‘anhu, a navedene riječi su kod El-Buharie.

⁵⁰ Zabilježili su ga imam Ahmed u El-Musnedu, 5/183; Ebu-Davud u Sunenu, 3/322, br.3660; Et-Tirmizi u Sunenu, 5/33, br.2656; Ed-Darimi u Es-Sunne, 1/86, br.229; Ibn-Hibban u Sahihu, 1/270, br.67, u hadisu od Zejda b. Sabita, radijallahu ‘anhu. Et-Tirmizi kaže da je hadis hasen, a vjerodostojnim ocijenio El-Busajri u Misbahu-z-Zudžadže, 4/212. (Šejh El-Albani kaže da je sahih u Sahih Ebu-Davud, br.3660; Sahih Et-Tirmizi, br.2656; i u Sahih El-Džami’, br.6763).

pjena koju bujica nosi, i to ćeš ostaviti! A ako je to nešto utemeljeno i zasnovano na Kur'anu i sunnetu, onda je to istina. Stoga, nemoj požuriti kod uzimanja govora već se suzdrži makar te taj govor oduševio izrazima, elokventnošću, energičnošću i stilom izražavanja. Naprotiv, nemoj požuriti sve dok taj govor ne izvagaš vagom Kur'ana i sunneta? I također dok ne vidiš čiji je to govor; da li je to govor osobe koja shvata vjeru ili osobe koja je ne shvata i ne razumije? I također dok ne upitaš učenjake o tome, te dok ne vidiš da li je neko od prvih pohvaljenih generacija tako govorio? Eto to je ono na šta sam upozoravao toliko puta govoreći: "Nemojte se upuštati u samostalnu dedukciju, govor i izražavanje o vjeri koje niko prije vas nije spomenuo. Neka vam primjer budu prve pohvaljene generacije i njihov govor, jer ako dođete sa nečim što niko prije vas nije spomenuo, onda će to biti nešto iznimno čija je opasnost veća od koristi!"

Dakle, neka ti vaga bude govor ashaba, jer su oni bili učenici Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, i ti traži njihov govor po pitanju tumačenja ajeta i hadisa. Uzimaćeš od njihovog govora i njihovog tumačenja, jer su oni bliži istini od ikoga nakon njih, jer su oni bili učenici Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, i oni su svoja tumačenja, pojašnjenja i znanje uzeli direktno od Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem. Zato su oni među ljudima najbliži istini. A nemoj pridavati nikakvu pažnju onima koji govore: "Ashabi se ne računaju. Oni su bili ljudi i imali su svoja mišljenja, a i mi smo ljudi i imamo svoja mišljenja, a vremena se mijenjaju." Naprotiv, ova vjera je ostala i ostaće do Sudnjeg dana, ne mijenja se prolaskom vremena i pokriva svako vrijeme i mjesto. Ono što se mijenja su samo dedukcije ljudi, a one su nekada neispravne a nekada ispravne, dok se sama vjera ne mijenja, prikladna je za svako vrijeme i mjesto, jer je spuštena od Mudrog, Hvale dostojnog. Zato su nas savjetovali riječima: "Držite se Knjige i sunneta shvatajući ih kao prve pohvaljene generacije, a nemojte davati svoja mišljenja, niti ih uzimajući od nadolazećih generacija."

El-Berbehari kaže: ﴿ **ili od učenjaka** ﴾ u značenju: Da li je to rekao neko od učenjaka čiji se govor računa, neko od imama koji su išli putem ashaba Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, jer su oni prenosili od ashaba, a ashabi od Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Pa ako nađeš njihov govor o tome, toga se drži** ﴾ Ako nađeš da se poklapa sa njihovim govorom, onda to prihvati ﴿ **i ne**

uzimaj mimo toga ništa » ne idući dalje od govora selefa uzimajući mišljenje ovoga ili onoga od onih koji su došli nakon njih.

El-Berbehari kaže: « **Nemoj dati prednost ičemu drugom pored toga, jer ćeš upasti u Vatru.** » Nemoj davati prednost ičemu drugom naspram onoga što je došlo od selefa, onome što su izmislile kasnije generacija, jer ćeš upasti u Vatru zato što si otišao nasuprot puta koji vodi u Džennet, a put koji vodi u Džennet je opisan u govoru:

...الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصَّادِقِينَ وَالشُّهَدَاءِ
وَالصَّالِحِينَ ۖ وَحَسُنَ أُولَٰئِكَ رَفِيقًا ﴿٦٩﴾

“...onih koje je Allah blagodario: vjerovjesnika, pravednika, šehida i dobrih ljudi, a divno li je to društvo!” (Prijevod značenja, En-Nisa, 69)

Ovo je put koji vodi u Džennet, a sve što je suprotno ovome je put koji vodi u Vatru. Uzvišeni Allah kaže:

وَأَنَّ هَٰذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ ۚ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ
عَنْ سَبِيلِهِ ... ﴿١٥٣﴾

“I doista, ovo je Pravi put Moj, pa se njega držite i druge puteve ne slijedite, pa da vas odvoje od puta Njegova...” (Prijevod značenja, El-En'am, 153)

Allahov put je samo jedan, dok drugih puteva mimo toga ima mnogo. Svaki šejtan ima svoj put i na svakom od njih su šejtani od džinna i ljudi, to su brojni putevi koji će osobu koja njima krene odvesti u zabune. A što se tiče Pravog puta, on je jedan, ne sadrži podvajanje i nikada se nećeš izgubiti ako njega budeš slijedio.

Tačka 7.

واعلم أَنَّ الخروج عن الطريق على وجهين ، أَمَّا أَحدهما فرَجُلٌ قد زَلَّ عن الطريق وهو لا يريد إِلَّا الخير فلا يقتدى بزلته ، فَإِنَّهُ هَالِكٌ ، وَرَجُلٌ عَانِدُ الْحَقِّ ، وَخَالَفَ مَنْ كَانَ قَبْلَهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ ، فَهُوَ ضَالٌّ مُضِلٌّ ، شَيْطَانٌ مُرِيدٌ فِي هَذِهِ الْأُمَّةِ حَقِيقٌ عَلَى مَنْ عَرَفَهُ أَنْ يَحْذَرُ النَّاسَ مِنْهُ ، وَيُبَيِّنُ لِلنَّاسِ قِصَّتَهُ ، لئَلَا يَقَعَ فِي بَدْعَتِهِ أَحَدٌ فِيهِلِكَ .

I znaj da odlazak sa Pravog puta biva na jedan od dva načina: Što se tiče prvog, to je čovjek koji skrene sa Pravog puta a nije htio osim dobro, kada se ne slijedi u tome jer vodi uništenju. Drugi je čovjek koji promišljeno oponira istini i djeluje suprotno od pobožnih koji su bili prije njega; takav je zalutao, druge odводи u zabludu, odmjetnički šejtan u ummetu. Onima koji mu poznaju stanje obaveza je druge ljude upozoriti na njega i pojasniti njegovo stanje kako niko ne bi upao u njegovu novotariju i uništenje.

☞ Imam El-Berbehari, rahimehullah, je u prethodnom govoru pojasnio Pravi put kojeg je musliman obavezan slijediti u svome vjerovanju i vjeri, nakon čega spominje da onaj koji odstupi od toga Puta nužno biva jedan od dvojice:

Prva osoba: Ona koja odstupi nenamjerno, želeći samo dobro, ali pogriješi slijedeći drugi put mimo ispravnog. Takvog *idžtiħad* neće opravdati iako mu je namjera bila iskrena i lijepa, jer je uz to morao ići Pravim putem. Takva osoba se računa kao onaj koji je pogriješio, a onaj koji se složi sa njim na tome i nastavi na toj grešci, znajući da je to greška, ide ka uništenju jer je to put koji vodi uništenju makar osoba ne željela da odstupi od njega tragajući za dobrom.

Ovakvo je stanje mnogih ljudi koji sami od sebe uvode nove ideje u pitanjima vjerovanja. Nešto takvo nije dozvoljeno i takve osobe se u tome ne slijede i nisu na ispravnom. Uzvišeni Allah kaže:

وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ ۖ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ ... ﴿١٥٣﴾

“I doista, ovo je pravi put Moj, pa se njega držite i druge puteve ne slijedite, pa da vas odvoje od puta Njegova...” (Prijevod značenja, El-En’am, 153)

Stoga mi odbacujemo svaki put koji odvodi sa Pravog puta, makar osoba koja je na njemu željela samo dobro i imala lijepu namjeru. Mi takvoga ipak u tome ne slijedimo, a ako on nastavi na svojoj grešci, nužno ide uništenju, jer svaki onaj koji na svome putu napusti Pravi put uzimajući put koji vodi uništenju, na kraju bude i uništen.

A što se tiče druge osobe: To je osoba koja namjerno odstupa od istine, znajući šta je istina i da je na neispravnom, ali namjerno odstupa od istine sa namjerom zabludijevanja drugih ljudi.

Prvoj osobi je namjera bila da ispravi ljude ali je to radila mimo Pravog puta, dok je drugoj osobi namjera zabludijevanje ljudi i okretanje od Pravog puta, zbog čega je to šejtan obzirom da oni odvođe ljude sa Pravog puta. Iblis se Gospodaru Uzvišenom obratio riječima:

... فِيمَا أَعْوَيْتَنِي لَأَقْعُدَنَّ لَهُمْ صِرَاطَكَ الْمُسْتَقِيمَ ﴿١٦﴾

“...Kunem se da ću ih na Tvom Pravom putu presretati.” (Prijevod značenja, El-E'araf, 16)

Ovim je ciljao da će ih skretati sa Pravog puta na devijantne puteve. Poslanik, sallallahu 'alehi ve sellem, je naveo primjer ovome kada je nacrtao pravu liniju i oko nje nacrtao druge linije, te za pravu liniju rekao:

“... هذا سبيلُ الله ...”

“Ovo je Allahov Put!”

a za ostale linije reče:

“... هذه السُّبُلُ على كُلِّ سبيلٍ منها شيطانٌ يدعو إليه ...”

“Ovo su drugi putevi; na svakom od njih je šejtan koji poziva ljude ka njemu.”⁵¹

⁵¹ Bilježe ga Et-Tajalisi u Musnedu, br.244; imam Ahmed u El-Musnedu, 1/435, br.465; Se'id b. Mensur u svome Sunenu, br.135; Ed-Darimi, br.203; i En-Nesai u Es-Sunenu-l-Kubra, br.11175; Ibn-Džerir u Tefsiru, 8/88; Ibn ebi-'Asim u Es-Sunne, br.17; Muhammed b. Nasr u Es-Sunne, br.12 i 13; Ibn ebi-Hatim u Tefsiru, br.8603; El-Bezzar u Musnedu, br.1694, 1718 i 1865; Eš-Ša'tibi u Musnedu, br.535-537; Ebu-Nu'ajm u El-Hilijeh, 6/263; Ibn-Hibban u Sahihu, br.6; Ibnul-Veddah u El-Bida'u ven-nehju 'anha, str.34; El-Hakim u El-Mustedreku, 2/368; El-Lalekai u Šerh usul i'etikad, br.92-93; El-Begavi u Šerhu-s-Sunne, 1/146, i u Tefsiru, 2/142, i drudi u hadisu 'Abdullaha b. Mes'uda, radijallahu 'anhu. Vjerodostojnim su ga ocijenili Ibn-Hibban, El-Hakim, Ez-Zehebi i drugi

Ovo je jasna ilustracija i sadržaj govora pisca, jer osoba koja ljude odvlači sa Pravog puta, odvodeći ih na nove i izmišljene puteve, ne želi im dobro. Naprotiv, želi im uništenje, zbog čega se smatra šejtanom, bez obzira da li je šejtan od džinna ili od ljudi. Na nama je da se pripazimo ovakvih ljudi više nego od prvih jer takvi ljude namjerno zabludjuju.

El-Berbehari kaže: ﴿ **takav je zalutao, druge odvodi u zabludu, odmjjetnički šejtan** ﴾ Sam sebe zabludjuje, a zabludjuje i druge ljude, odmjjetnički prkosni šejtan koji želi ljude okrenuti sa Pravog puta.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Onima koji mu poznaju stanje obaveza je druge ljude upozoriti na njega i pojasniti njegovo stanje kako niko ne bi upao u njegovu novotariju i uništenje.** ﴾ u značenju: Nije dozvoljeno šutati o osobi koja namjerno odstupa od Pravog puta, već je obaveza otkriti njegovu situaciju i izložiti njegovo sramno stanje kako bi ljudi bili svjesni njega. A ne smije se reći: "Ljudi imaju pravo na svoje mišljenje.", ili: "Ljudi treba da imaju slobodu govora.", ili: "Trebaju se poštovati tuđa mišljenja.", kao što neki ljudi konstantno govore ovih dana po pitanju poštivanja tuđih mišljenja. Ova vjera nije stvar mišljenja, već je ona slijeđenje istine, tako da nam je Allah propisao i objavio jasan put rekavši nam da nastavimo tim putem u govoru:

وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ ... ﴿١٥٣﴾

"I doista, ovo je Pravi put Moj, pa se njega držite..."

(Prijevod značenja, El-En'am, 153)

Stoga je na nama da kada nam bilo koja osoba traži da odstupimo od ovoga puta, postupimo na sljedeći način:

Prvo: Opovrgavamo njegov govor.

Drugo: Razjašnjavamo tu stvar i ljude upozoravamo na njega.

A nije nam dozvoljeno da šutimo o njemu, jer, ako budemo šutali, on će ljude zabludjivati. Ovo posebno važi ako je u pitanju elokventna osoba, koja je u stanju da lijepo priča i piše, kulturna osoba, koja će zavarati ljude tako da će oni reći: "Ovo je kvalifikovana osoba; mislilac!", što je danas naveliko prisutno, tako da je stvar izuzetno opasna.

od učenjaka. (Šejh El-Albani u provjeri na El-Miškat, br.165, kaže da je sened hasen, a da je sahih predaja u Šerhu-t-Tahavi, br.525).

Iz ovoga uviđamo da je obaveza replicirati onome koji odstupa od istine, a ne kao što neki ljudi govore: “Ostavite repliciranja. Ostavite ljude neka slobodno imaju svoja mišljenja; neka slobodno razmišljaju i govore!”, jer bi na takav način ummet bio uništen. Prve pohvaljene generacije nisu šutale o takvim ljudima, već bi ih otkrili i opovrgavali obzirom da su znali koju opasnost takvi predstavljaju za ummet. I zato, mi nemamo prostora da prešutimo njihovo zlo, već moramo pojasniti ono što je Allah objavio, dok bi u suprotnom skrivali istinu od ljudi, a Uzvišeni Allah kaže:

إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنزَلْنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَالْهُدَىٰ مِنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَّاهُ
لِلنَّاسِ فِي الْكِتَابِ ۖ أُولَٰئِكَ يَلْعَنُهُمُ اللَّهُ وَيَلْعَنُهُمُ اللَّاعِنُونَ ﴿١٥٩﴾

“One koji budu tajili jasne dokaze koje smo Mi objavili, i Pravi put nakon što smo ga u Knjizi ljudima označili, Allah će prokleti, a proklet će ih i oni koji proklinju.” (Prijevod značenja, El-Bekare, 159)

Nadalje, ova stvar nije ograničena samo na novotare, već ovo uključuje i one koji šute o njima, jer krivica i kazna spada i na njih obzirom da im je bila obaveza pojasniti i razjasniti stvar. Eto to je uloga znanstvenih-replika koji se mogu naći u izobilju u islamskim knjižarama, a sve one štite Pravi put i upozoravaju na spomenute ljude. Stoga, spomenute ideje, tj., ideje slobode mišljenja, govora i uvažavanja tuđih mišljenja, ne promoviše niko drugi do onaj koji teži da zabluduje i koji krije istinu.

Naša namjera u ovome je istina, a nije nam namjera da prosto ponižavamo ljude ili da govorimo protiv ljudi, već nam je namjera da pojasnimo istinu. To je emanet kojim je Allah zadužio **učenjake**, te nije dozvoljeno šutjeti po pitanju ovakvih ljudi. Međutim, žalosno je to da kada neki učenjak odgovori i replicira takvim ljudima, čuješ neke ljude kako komentarišu: “Ovo je govor mržnje!”, i druga slična sašaptavanja. Spomenute osobe nebi smjele da prevare učenjaka, jer on pojašnjava zlo pozivača u zabludu, tako da ga ne smiju prevariti i zaustaviti u tome.

Tačka 8.

واعلم رحمك الله أنه لا يتم إسلام عبدٍ حتى يكون متَّبِعاً مصداً مسلماً ، فمن زعم أنه قد بقي شيءٌ من أمر الإسلام لم يكفيناه أصحاب رسول الله ﷺ فقد كذبهم ، وكفى بهذا قرقةً وطعناً عليهم ، فهو مبتدع ضالٌّ مضلٌ ، محدثٌ في الإسلام ما ليس منه ،

I znaj, Allah ti se smilovao, da islam roba neće biti potpun sve dok ne bude slijedio, potvrdio i predao se. A onaj koji bude smatrao da je ostalo nešto od islama, a da to nisu dovoljno pojasnili ashabi Muhammeda, sallallahu ‘alejhi ve sellem, takav na njih laže, i to mu biva dovoljno da se odvoji od njih i da ih napadne. Takav je novotar, na zabludi i druge odvodi u zabludu, uvodeći u islam novu stvar koja nije od nje.

🔗 Ovo je upotpunjenje prethodnog govora, tako da El-Berbehari kaže: ﴿ **I znaj, Allah ti se smilovao, da islam roba neće biti potpun sve dok ne bude slijedio, potvrdio i predao se.** ﴾ Muttebi'an (slijedio), a ne *mubtedi'an* (onaj koji uvodi novotarije). **Musaddikan** (potvrdio), a ne onaj koji sumnja ili onaj koji je nesiguran. **Musellimen** (predao se), tj., predao se Kur'anu i sunnetu, jer ove stvari zahtijevaju *teslim* (povinovanje), a ovo nisu stvari gdje se prihvata debatiranje. Mi se pokoravamo Allahu i Njegovom Poslaniku, sallallahu ‘alejhi ve sellem, a mi se ne raspravljamo po pitanju tih stvari dajući svoja vlastita mišljenja, kao što neki ljudi pored govora Allaha i Njegovog Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, daju vlastita mišljenja.

El-Berbehari kaže: ﴿ **A onaj koji bude smatrao da je ostalo nešto od islama, a da to nisu dovoljno pojasnili ashabi Muhammeda, sallallahu ‘alejhi ve sellem, takav na njih laže, i to mu je dovoljno da se odvoji od njih i da ih napadne.** ﴾ u značenju: svaki onaj koji tvrdi da ashabi nisu uspjeli u jasnom pojašnjenju, razjašnjenju i prenošenju ljudima od Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, te koji tvrdi da ima pravo da govori ili dodaje nešto od sebe, onda takav samo želi zlo ljudima, jer ashabi, radijallahu ‘anhu, nisu ostavili ništa od onoga što su čuli ili vidjeli od Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, osim da su sve to prenijeli ummetu i pojasnili. I zbog toga, *tefsir* (tumačenje) ashaba ima prednost nad tefsirima bilo koga ko je došao nakon njih, jer su oni bili učenici Allahovog Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem. Oni su Kur'an, hadis i tumačenje Kur'ana čuli direktno od njega, sallallahu ‘alejhi ve sellem, a i vidjeli njegova djela i to nam prenijeli povjerljivo, ne izostavljajući ništa. I zato, ko god tvrdi da oni nisu uspjeli i

da su izostavili nešto ne prenijevši ga, takav je lažljivi zabludivač: u zabludi i druge odvodi u zabludu, ubacujući ljudima sumnje u vjeru Uzvišenog Allaha i nosioce vjere, ashabe Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem. Takvi lažu na ashabe, radijallahu ‘anhum, a to je slučaj sa novotarima, onima koji izdaju ashabe i iznose potvore na njih, a sve to kako bi prekinuli vezu koja nas spaja sa Allahovim Poslanikom, sallallahu ‘alejhi ve sellem. Zato je obaveza biti svjestan ovih ljudi i da spoznamo istinsko stanje i status ashaba, radijallahu ‘anhum.

Od koga su nama došli ovaj Kur'an, hadis i fikh? Uistinu nam je sve to došlo preko ashaba, radijallahu ‘anhum, koji su to uzeli i prenijeli od Allahovog Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem. Oni su ti koji su nam ovo prenijeli, i to u potpunosti, svaki zasebno onoliko koliko mu je to Allah podario i svaki shodno svojim mogućnosti ne ostavljajući ništa od Allahove vjere, prenoseći nam sve onako kako su uzeli od Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem. I svi su oni povjerljivi, jer je Allah njih odabrao da budu drugovi Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem: da uzmu od njega i prenesu od njega. Allah ih je odabrao za to. Međutim, pojaviše se neki ljudi koji ih optužuju da nisu uspjeli u tome ili da su bili manjkavi, a ovo ne govori osim onaj koji je u zabludi i koji druge u zabludu odvodi želeći da prekine vezu ovoga ummeta sa ashabima Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, i tako prekinu našu vezu sa Poslanikom, sallallahu ‘alejhi ve sellem. Mi nismo bili prisutni u društvu Allahovog Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, i nismo ga direktno slušali; između nas i njega je mnogo vjekova, već su plemeniti ashabi, radijallahu ‘anhum, ti koji su nam prenijeli od Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, tako da je status ashaba u vjeri uzvišen i oni se ne mogu optužiti da su nešto sakrili.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Takav je novotar, na zabludi i druge odvodi u zabludu, uvodeći u islam novu stvar koja nije od nje.** ﴾ pojašnjavajući namjeru takvoga, tj., da u islam uvede nešto što nije od njega, a to neće uspijeti osim kada napadne na ashabe, radijallahu ‘anhum, i nakon što ih izda i laže na njih. Samo nakon toga će biti u stanju da uvede nešto od sebe i kaže: “Ovo je vjera koju je obaveza slijediti.” Eto to je njihov cilj kada lažu na ashabe, radijallahu ‘anhum, i kada ih izdaju i potvaraju, time praveći sebi prostora da ljudima uspostave vlastitu vjeru i koja je shodno njihovim intelektima i mišljenjima. Sve to kako bi ljudi uzeli zabludjele učenjake i imame koji zabludjuju i mijenjaju sunnet Allahovog Poslanika, sallallahu

‘alejhi ve sellem, svojim lažima i lažući na druge učenjake, uvodeći stvari koje su oprečne izvorima islama. Ovo je jasno i nešto što se već događa u onome što prenose i u njihovim razmišljanjima. Međutim, hvala Allahu pa je u našim rukama ono što blokira i zaustavlja ove devijacije, a to je svjetlo istine i svjetlo objave, koji otkrivaju mnoge laži koje su takvi poturili i napisali u njihovim knjigama.

Tačka 9.

واعلم رحمك الله أنه ليس في السنّة قياسٌ ، ولا تضرب لها الأمثال ، ولا تتبع فيها الأهواء ، بل هو التصديق بآثار رسول الله ﷺ ، بلا كيفٍ ولا شرح ، ولا يقال : لم ، ولا كيف ؟

I znaj, Allah ti se smilovao, da u sunnetu nema kijasa (analogije), niti mu se prilazi sa poređenjima, niti slijeđenjem strasti. Naprotiv, to je potvrda istinitosti predaja koje su došle od Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, bez ispitivanja: "Kako?", i bez šerha (tumačenja), te bez pitanja: "Zašto?" i "Kako?"

📖 Ono što se ovdje mislilo sa riječima « **u sunnetu** » jeste: « **u 'akidi (vjerovanju)** » jer ova knjiga govori o vjerovanju, a vjerovanje je sunnet, tako da se ova knjiga i naziva Šerhu-s-Sunne. Nazvana je sa "sunne" jer je sunnet Ispravan put, a vjerovanje je *teuvkifijje* (ograničeno na kur'ansko-hadiske tekstove), tako da u njemu nema prostora za dodavanje, već ovisi od onoga što je došlo od Allaha i Njegovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem. Sve što je oprečno onome što je došlo od Allaha i Njegovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, jeste neispravno i zablude, i to je značenje govora učenjaka:

"Vjerovanje je *teuvkifijje* (ograničeno na kur'ansko-hadiske tekstove)!"

Stoga, u pitanjima vjerovanja nema mjesta za *kijas* (analogiju), već se *kijas* koristi samo u pitanjima *fikha* (islamskog prava) i to je ono u čemu *kijas* ima svoje mjesto: u propisima halala i harama. A što se tiče pitanja vjerovanja, u tome nema *kijasa*, već samo *teslim* (povinoвање) i *inkijad* (pokoravanje) onome što je došlo od Allaha i Njegovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, bez ikakvog mijenjanja.

El-Berbehari kaže: « **niti slijeđenjem strasti.** » u značenju: O pitanjima vjerovanja se neće govoriti onako kako se to poklapa sa tvojim strastima odbacujući ono što ide nasuprot tvoga mišljenja, kao što to rade novotari, koji se zbog toga i nazivaju *ehlu-ehva* (sljedbenici strasti). Uzvišeni Allah kaže:

فَإِنْ لَّمْ يَسْتَجِيبُوا لَكَ فَاعْلَمْ أَنَّمَا يَتَّبِعُونَ أَهْوَاءَهُمْ ۖ وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنِ اتَّبَعَ هَوَاهُ بِغَيْرِ هُدًى مِّنَ اللَّهِ ... ﴿٥٠﴾

“Pa ako ti se ne odazovu, onda znaj da se oni povode jedino za strastima svojim, a ko je više zalutao od onoga koji se povodi za strastima svojim a ne Allahovom uputom?!” (Prijevod značenja, El-Kasas, 50)

Stoga, svaki onaj koji se ne povinuje i ne pokori vjerovanju uspostavljenom u Kur'anu i sunnetu, takav samo slijedi svoje strasti, zbog čega se novotari koji uvode novine u pitanjima vjerovanja nazivaju: *ehlul-ehva* (sljedbenici strasti), baš kao što je došlo u ajetu:

... وَمَنْ أَضَلَّ مِمَّنِ اتَّبَعَ هَوَاهُ بَغْيٍ هُدًى مِّنَ اللَّهِ ... ﴿٥٠﴾

“...a ko je više zalutao od onoga koji se povodi za strastima svojim a ne Allahovom uputom?!” (Prijevod značenja, El-Kasas, 50)

El-Berbehari kaže: ﴿ Naprotiv, to je potvrda istinitosti predaja koje su došle od Allahovog Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, bez ispitivanja: “Kako?”, i bez šerha (tumačenja), te bez pitanja: “Zašto?” i “Kako?” ﴾ u značenju: povinovanje onome što je došlo od Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, po pitanju Allahovih imena i svojstva, te pitanja vjerovanja. ﴿ **bez šerha (tumačenja)** ﴾ u značenju: bez tumačenja koja su oprečna njihovom pravom značenju, a to su tumačenja suprotna onome našta tekst ukazuje, raširena među *džehmijama*, *mu'tezilama* i *eš'arijama*. Primjer tome je njihov govor da se sa *el-jed* (ruka Allaha) misli na *el-kudreh* (snagu Allaha), sa *el-vedžh* (Lice Allaha) misli na *ez-zat* (Biće Allaha), sa *el-istiva'* (Uzvisivanje Allaha) misli na *el-istila* (zagospodarivanje 'Aršom). Sve ovo su *šerhun-batil* (netačna neosnovana tumačenja) i to nisu prava značenja spomenutih fraza. Stoga riječi: ﴿ **i bez šerha** ﴾ znače: ﴿ **i bez neosnovanih tumačenja** ﴾. A što se tiče njihovog *šerha* (tumačenja) u smislu da se razjasni njihovo ispravno značenje – onda je to istina.

Jačka 10.

فالكلام والخصومة والجدال والمراء محدثٌ ، يقدر الشك في القلب ، وإن أصاب صاحبه الحق والسنة

'Ilmu-l-kelam (apologetika), debata, rasprava i sporenje su novotarije koje ubacuju sumnje u srce, pa čak i osobi koja poznaje istinu i sunnet.

📖 Spomenute stvari: *'ilmu-l-kelam* (apologetika), debata, rasprava i sporenje – što su stvari prisutne kod svih frakcija - su uvedene stvari u vjeru, a razlog njihove pojave je slijedenje strasti. A što se tiče onoga čije strasti budu slijede ono sa čime je došao Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, takav neće sumnjati i neće biti osoba koja se raspravlja, spori i debatira, jer se povinovao i predao. On Uzvišeni kaže:

... فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَن تَبَعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٣٨﴾

“...Od Mene će vam uputa dolaziti, i oni koji uputu Moju budu slijedili ničega se neće bojati, niti će za čim tugovati.” (Prijevod značenja, El-Bakare, 38)

... فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَن اتَّبَعَ هُدَايَ فَلَا يَضِلُّ وَلَا يَشْقَىٰ ﴿١٢٣﴾

“...Od Mene će vam uputa dolaziti, i onaj ko bude slijedio Uputu Moju neće zalutati i neće nesretan biti.” (Prijevod značenja, Ta-ha, 123)

Stoga je ova vjera stvar slijedenja, pokoravanja i povinovanja naredbama Allaha i Njegovog Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, bez rasprave i sporenja. Slijedbenici zablude nisu upali u debatu i raspravu, osim zbog činjenice da se nisu pokorili Allahu i Njegovom Poslaniku, sallallahu ‘alejhi ve sellem, na način kako su se pokorili slijedbenici sunneta i zajednice (*ehlu-s-sunne vel-džema'at*). Zbog toga ćeš naći da se *ehlu-s-sunne vel-džema'at* ujedini, bez razilaženja, oko pitanja *'akide* (vjerovanja), Allahu hvala na tome, tako da je podvajanje prisutno samo kod zabludjelih frakcija. On Uzvišeni kaže:

فَإِنْ آمَنُوا بِمِثْلِ مَا آمَنْتُمْ بِهِ فَقَدِ اهْتَدَوْا ۖ وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا هُمْ فِي شِقَاقٍ ۖ فَسَيَكْفِيكَهُمُ اللَّهُ ۚ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١٣٧﴾

“Pa, ako oni (tj. ljudi) budu vjerovali u ono u što vi (tj. Poslanik i ashabi) vjerujete, na Pravom su putu; a ako glave okrenu, oni su onda daleko od Pravog puta i Allah će te sigurno od njih zaštititi, jer On sve čuje i zna.” (Prijevod značenja, El-Bekare, 137)

I potvrda ovoga dolazi u drugom ajetu:

وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ ۖ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ
عَنْ سَبِيلِهِ ۚ ذَٰلِكُمْ وَصَاكُم بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٥٣﴾

“I doista, ovo je pravi put Moj, pa se njega držite i druge puteve ne slijedite, pa da vas odvoje od puta Njegova..” (Prijevod značenja, El-En'am, 153)

El-Berbehari kaže: ﴿ **pa čak i osobi koja poznaje istinu i sunnet.** ﴾ u značenju: griješi jer je ovo dvoje (istinu i sunnet) spoznao mimo ispravnog puta, jer je ispravan put: *teslim* (povinovanje), a to nije zadubljivanje, rasprava i sporenje, koji srce učine ogorčenim i bezvoljnim, a također ga odvedu u goru stvar od spomenutih, a to je: *tekfir* (proglašavanje drugih nevjernicima), jer zabludjele frakcije jedne druge proglašavaju nevjernicima i zabludjelima:

... كُلِّ حِزْبٍ مِمَّا لَدَيْهِمْ فَرَحُونَا ﴿٣٢﴾

“...svaka stranka radosna onim što ima!” (Prijevod značenja, Er-Rum, 32)

tj., svaki od njih misli da je istina ono na čemu se on nalazi.

A što se tiče *ehlu-s-sunneta vel-džema'ata* - onih koji su se pokorili i povinovali naredbama - među njima se podvajanje nije pojavilo, hvala Allahu. Oni jedni druge ne proglašavaju nevjernicima i zabludjelima. Naprotiv, oni hvale jedni druge, gdje neki od njih slijede druge, jer su na ispravnom putu. Mržnja, gnušanje i proglašavanje drugih nevjernicima i zabludjelima zauzima mjesto samo kada se oponira istini i zbog uzimanja raznih mišljenja i ideja, a nema sumnje da svaka osoba brani svoje mišljenje tako da neće prihvatiti da mu neko kaže: “Ti nisi u pravu!”, jer bi to značilo napad na njegov intelekt. Sa druge strane, ako osobi koja je na istini kažeš kada učini grešku: “Pogriješio si po pitanju dokaza!”, ili: „Pogriješio si oko sunneta!”, takva će osoba to prihvatiti, jer je njegova namjera da dođe do istine, a ne da podrži svoje mišljenje, pa će kada mu kažeš: „Pogriješio si oko

sunneta i oko derivacije dokaza!”, to i prihvatiti i ispraviti svoju grešku. Ako sljedbeniku strasti kažeš: „Pogriješio si!”, on se naljuti i postane još gori, a to je znak sljedbenika strasti koji samo želi da podrži ono što mu strast nalaže, dok sljedbenik istine samo želi da se istina pomogne i on traga za istinom, zbog čega je mudra riječ izgubljena stvar vjernika, koju, gdje god da je nađe, on je prihvati.

Tačka 11.

واعلم رحمك الله أَنَّ الكلام في الربِّ تعالى محدثٌ ، وهو بدعة وضلالة ، ولا يتكلم في الرب إلا بما وصف به نفسه عزَّ وجل في القرآن ، وما بيَّن الرسول ﷺ لأصحابه ، فهو جلَّ ثناءه واحد ﴿لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ﴾ رَبُّنَا أَوَّلُ بلا متى ، وآخر بلا منتهى ؛ يعلم السرَّ وأخفى ، وهو على العرش استوى ، وعلمه بكل مكان ، ولا يخلو من علمه مكان ،

Znaj, Allah ti se smilovao, da je 'ilmu-l-kelam (apologetika) o Uzvišenom Allahu uvedena stvar, novotarija i zabluda. O Gospodaru se neće govoriti, osim onako kako je On Uzvišeni opisao Sam Sebe u Kur'anu i kako je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, objasnio ashabima. I On, dželle senauhu, je Jedan: “...Niko nije kao On! On sve Čuje i sve Vidi!” Naš Gospodar je Prvi bez početka i Zadnji bez završetka. On zna skriveno i još skrivenije. On je iznad Svoga 'Arša, nad njim se uzvisio, dok je Svojim znanjem na svakom mjestu; nema mjesta za koje On ne zna.

🔍 El-Berbehari kaže: ﴿ **Znaj, Allah ti se smilovao, da je 'ilmu-l-kelam (apologetika) o Uzvišenom Allahu uvedena stvar, novotarija i zabluda.** ﴾ ukazujući da je *'ilmu-l-kelam* o biću Uzvišenog Gospodara, te o Njegovim imenima i svojstvima, zapravo novotarija. To su uveli zabludjeli ljudi koji se ne pokoravaju kur'ansko-hadiskim tekstovima, onih koji se ne boje Uzvišenog Allaha pa sami od sebe govore o Njegovom biću, imenima i svojstvima, te negiraju ono čime je Allah opisao Sam Sebe i čime Ga je opisao Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem. Oni daju svoja mišljenja govoreći: “Ovo je ispravno!”, tumačeći kur'ansko-hadisne tekstove mimo njihovog ispravnog tumačenja, ili govoreći: “Mi njihova značenja ne poznajemo, mi to prepuštamo Allahu!” čime govor Allaha i Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, biva nepoznat govor kojeg arapi ne razumiju. Naprotiv, na muslimanu je obaveza da nastavi Pravim putem, putem selefa, te da ne pridaje nikakvu pažnju ovim ljudima koji zabludjuju druge, ovima koji se raspravljaju o Allahu bez ikakvog dokaza o tome što govore, raspravljajući o Kur'anu i sunnetu, a njihova stvar nije ništa drugo do diskutovanje. Stoga je obaveza da se pripaziš takvih ljudi jer se oni ne pokoravaju (Kur'anu i sunnetu), već su novotari koji samo slijede svoje strasti.

El-Berbehari kaže: ﴿ **O Gospodaru se neće govoriti, osim onako kako je On Uzvišeni opisao Sam Sebe u Kur'anu** ﴾ Obzirom da su rasprava i

sporenje oko Allaha zabranjeni, a također i debatiranje oko Allahovih imena i svojstava, pisac nam sada pojašnjava šta nam je obaveza, a to je: Potvrđivanje Kur'ana i sunneta onakve kako su došli prema njihovom značenju uzetom iz arapskog jezika na kojem su objavljeni. Stoga je dobro poznato šta znači riječ: *el-'ilm* (znanje) u arapskom jeziku, a također i riječi: *el-vedžh* (lice), *el-'ajn* (oko), *el-jed* (ruka), *el-istiva'* (uzvisivanje) i *el-uluvv* (uzvišenost). Značenje svakog od ovih termina i onih termina sličnih njima je dobro poznato u arapskom jeziku na kojem je Kur'an objavljen. Međutim, sljedbenici zablude opet kažu: "Ovo se ne uzima prema *zahiru* (vanjstinskom očiglednom značenju)", a oni se dijele na dvije skupine:

Prva skupina kaže: "Mi se suzdržavamo i kažemo da se sa ovim terminima nije ciljalo njihovo vanjstinsko značenje, ali nam nije poznato šta se sa njima zapravo htjelo." Ovi se nazivaju: **Mufevvide**.

Druga skupina je brojnija od prve, a oni iznose *te'vile* (tumačenja) koja su suprotna pravom značenju izraza. Ovi su: **Mu'avvile**.

Spomenute skupine su zalutale i druge ljude odvođe u zabludu; samo zamaraju ljude i svoje knjige ispunjavaju ovim debatama, raspravama i sporenjem koje ne vodi ničemu.

Stoga je obaveza povinovanje onome što je došlo u Kur'anu i sunnetu vezano za Allahova imena i svojstva u značenju koje su ciljali Allah i Njegov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, jer Allah najbolje zna o Sebi i On najbolje zna o drugima mimo Njega, dok od stvorenja o Njemu najbolje zna Njegov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem. A što se nas tiče, naše znanje nije dovoljno. Mi zapravo ne znamo mnogo stvari o nama samima od detalja vezanih za naša tijela, po pitanju vena i raznih osjetila, te stvari koje ne poznajemo. Da li ti znaš kakva je tvoja duša? Da li znaš kakav je tvoj razumu? Ako ne znaš nešto od svoga sopstvenog tijela ili o sebi samom, pa kako ćeš onda da govoriš o *biću* Uzvišenog Allaha o kojem ne zna niko mimo Njega Uzvišenog:

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِهِ عِلْمًا ﴿١١٠﴾

"On zna šta su radili i šta ih čeka, a oni znanjem ne mogu Njega obuhvatiti." (Prijevod značenja, Ta-ha, 110)

Ovo je nešto izvan našeg znanja i izvan onoga što možemo zamisliti, a *kijas* (analogija) se neće primjenjivati po pitanju Allaha i Njegovih stvorenja,

jer bi to bilo omalovažavanje Uzvišenog Allaha. On zna najbolje o Sebi i o drugima mimo Njega, i On je istinitijeg i ljepšeg govora od stvorenja, kao što kaže šejhul-islam Ibn-Tejmijje u El-Vasitiji.⁵²

El-Berbehari kaže: ﴿ **i kako je Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, objasnio ashabima.** ﴾ Oblast Allahovih imena i svojstava ovisi od Kur'ana i sunneta, a njihovo pojašnjenje se također nalazi u Kur'anu, sunnetu i arapskom jeziku na kojem su oni objavljeni. Mi u tu svrhu ne uzimamo logiku Aristotela i Platona (kao što rade sljedbenici 'ilmu-l-kelama), ili ovoga i onoga, jer je to grijeh spram Allahove objave i slučaj zamjene Objave sa logikom i 'ilmu-l-kelamom (apologetikom). Kako samo ružne plodove daju logika i 'ilmu-l-kelam takvim ljudima po pitanju zablude, uništenja i izgubljenosti, čime ne dosežu nikakav rezultat - a sve to prema njihovim sopstvenim priznanjima; priznanjima onih koji su čitav svoj život proveli u debatiranju i raspravama, kada su na kraju shvatili da nisu dosegli nikakav rezultat. A da su se samo pokorili Allahu i Njegovom Poslaniku sallallahu ‘alejhi ve sellem, osjetili bi olakšanje. Jedan od takvih je priznao u stihovima:

*“Krajnji rezultat davanja prednosti razumu nad objavom je
ropstvo, a završnica onih koji se trude na tom polju zabluda.
Naše duše se ružno osjećaju u našim tijelima,
sav naš život na dunjaluku je patnja i nesreća.
Nismo se okoristili od našeg životnog izučavanja ('ilmu-l-kelama)
sem što sakupismo govor: rekla-kazala,
tako da smo samo došli do izjava sumnji i nesigurnosti.
A što se tiče onih koji se pokoravaju Allahu i Njegovom Poslaniku,
oni su sigurni i mirni na tome.”*⁵³

Još jedan od zabludjelih je priznao:

*“Tokom svoga života obišao sam sve institucije 'ilmu-l-kelama
i pokucao na sva ta vrata,*

⁵² El-'Akidetu-l-Vasitija, str.7.

⁵³ Ovo je dio poezije koju je rekao El-Fahr er-Razi; pogledaj: Dar ta'rud el-akl ven-nakl, 1/160, i Minhadžu-s-sunne, 5/271, od šejhul-islama Ibn-Tejmijje.

*ali opet samo vidjeh one koji stavljaju svoje prste na dlan u
zbunjenosti, koji nokte grickaju u očaju.*⁵⁴

Dakle, obišao je sve njihove institucije znanja, tj. institucije 'ilmu-l-kelama (apologetike), logike i debatiranja, i sve to istražio, ali opet nije našao ono što zadovoljava potrebu za istinskom spoznajom.

I (Er-Razi) kaže:

*“Proučavao sam pravac 'ilmu-l-kelama,
pa sam shvatio da ne može izliječiti bolesnog, niti žed ugasiti.
Otkrio sam da je najbliži put, put Kur'ana,
pa zato čitaj o ispravnom načinu potvrde Allahovih svojstava:*

الرَّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى ﴿٥٠﴾

“Svemilosni, Koji se nad 'Aršom uzvisio.” (Prijevod značenja, Ta-ha, 5)

...إِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ ﴿١٠﴾

“...K Njemu se dižu lijepe riječi...” (Prijevod značenja, Fatir, 10)

I čitaj o ispravnom načinu negiranja manjkavosti od Njega:

...لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ ۖ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿١١﴾

“...Niko nije kao On! On sve čuje i sve vidi.” (Prijevod značenja, Eš-Šura, 11)

...وَلَا يُحِيطُونَ بِهِ عِلْمًا ﴿١١٠﴾

“...a oni znanjem ne mogu Njega obuhvatiti.” (Prijevod značenja, Ta-ha, 110)

I ko god prođe ono što sam ja, shvatiće što sam i ja shvatio.”⁵⁵

El-Berbehari kaže: ﴿ **I On, dželle senauhu, je Jedan: “...Niko nije kao On! On sve Čuje i sve Vidi!”** ﴾ jer je On Uzvišeni Jedan, niko nema udjela u Njegovom biću, imenima i svojstvima, a niti u Njegovom stvaranju, djelima i pravu na obožavanje. On nema *šerika* (partnera, saučesnika) u tome, pa zašto se onda zamaraš, jer ti si stvorenje, a On je Stvoritelj, pa kako

⁵⁴ Ovaj dio poezije je rekao Eš-Šehrestani, pisac djela El-Milel ven-nihal; pogledaj Dar ta'rud el-akl ven-nakl, 1/149; i Minhadžu-s-sunne, 9/270, od šejhu-l-islama, Ibn-Tejmije.

⁵⁵ Ovo su riječi Er-Razija; pogledaj Kitab en-Nubuvat, str.117, od šejhu-l-islama Ibn-Tejmije.

stvorenje da obuhvati znanje Uzvišenog Stvoritelja. Na tebi je samo da se pokoriš Allahu i Njegovom Poslaniku sallallahu ‘alejhi ve sellem, a ne da se raspravljaš i argumentiraš, niti da sebe i druge zamaraš. To ti je obaveza i stroga dužnost. Zbog toga ashabi, radijallahu ‘anhu, nisu zalazili u ove nepotrebne stvari, niti su se suzdržavali po pitanju ajeta i hadisa, već su ih sve potvrđivali i tome se pokorili, te njihov sadržaj držali kao svoje vjerovanje. Zato oni nisu nikada imali problema oko ovoga. Ova vjera traži samo *teslim* (povinoвање) i *inkijad* (pokoravanje), a ne da zalazimo u pitanja vjerovanja na način kako su sljedbenici argumentacije, *‘ilmu-l-kelama* i *logike* ušli, kada su se na kraju protiv sebe ispovijedili kako su završili u stanju zbunjenosti i konfuzije, te da nisu došli do nikakvog rezultata. Baš kao što jedan od njih priznaje:

„Nismo se okoristili od našeg životnog izučavanja (*‘ilmu-l-kelama*)
sem što sakupismo govor: rekla-kazala.“

Odnosno: taj i taj kaže, i ovaj i ovaj kaže, i ako neko kaže ovako i ovako, onda je odgovor takav i takav, itd...

El-Berbehari kaže: ﴿ **Naš Gospodar je Prvi bez početka i Zadnji bez završetka.** ﴾ Uzvišeni Allah je Prvi bez početka i Zadnji bez završetka. On Uzvišeni kaže:

هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ ... ﴿٣﴾

“**On je Prvi i Zadnji, Najuzvišeniji i Najbliži..!**” (Prijevod
značenja, El-Hadid, 3)

Ovo su imena koja su suprotna jedna drugom. El-Evvel (Prvi) je suprotno od El-Ahir (Zadnji), a El-Zahir (Najuzvišeniji) suprotno od El-Batin (Najbliži), a Allahov Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, je pojasnio ovaj ajet sa govorom:

“...اللَّهُمَّ أَنْتَ الْأَوَّلُ فَلَيْسَ قَبْلَكَ شَيْءٌ وَأَنْتَ الْآخِرُ فَلَيْسَ بَعْدَكَ شَيْءٌ وَأَنْتَ الظَّاهِرُ فَلَيْسَ فَوْقَكَ شَيْءٌ وَأَنْتَ الْبَاطِنُ فَلَيْسَ دُونَكَ شَيْءٌ...”
“...Allahu moj, Ti si El-Evvel bez ikoga prije Tebe, i Ti si El-Ahir bez ikoga nakon Tebe, i Ti si Ez-Zahir bez ičega iznad Tebe, i Ti si El-Batin bez ikoga bližeg (znanjem) od Tebe...”⁵⁶

⁵⁶ Muslim, 4/2084, br.2713, u hadisu Ebu-Hurejre, radijallahu ‘anhu.

Ovo je *tefsir* (tumačenje) Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem. Međutim, nakon njega dođoše neki ljudi sa suprotnim tumačenjem od njegovog, sallallahu ‘alejhi ve sellem, govoreći: “Ez-Zahir: To je Onaj koji se prikazao kroz razum i jasna znamenja, a to ne znači da je On iznad svih stvorenja, niti da je On Svevišnji iznad 'Arša!” Ovaj govor je netačan i suprotan tumačenju Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, koji je od ljudi najznaniiji o Allahu, a on je ovaj ajet pojasnio sa jasnim pojašnjenjem da je On:

El-Evvel: Onaj prije Kojeg nema ništa: “Prvi bez početka.”

El-Ahir: Onaj nakon kojeg nema ništa: “Zadnji bez završetka.”

Ez-Zahir: Onaj iznad Kojeg nema ništa; On je iznad svih stvorenja:

وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ ۖ ... ﴿١٨﴾

“I jedini je On Vladar nad robovima Svojim...” (Prijevod značenja, El-En'am, 18)

وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ ۖ ... ﴿٦١﴾

“On je Vladar nad robovima Svojim i šalje vam čuvare...” (Prijevod značenja, El-En'am, 61)

On Uzvišeni posjeduje:

- svevišnjost bića (*fevkijetu-z-zat*),
- svevišnjost statusa (*fevkijetu-l-kader*) i
- svevišnjost vlasti (*fevkijetu-l-kahr*).

“El-Batin bez ikoga bližeg (znanjem) od Tebe.” u značenju: On sve zna, ništa Mu skriveno nije. Iako je On Svevišnji iznad svih stvorenja, Njemu opet ništa nije skriveno od najmanjih tajni i onoga što prsa kriju:

إِنَّ اللَّهَ لَا يَخْفَىٰ عَلَيْهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ ﴿٥﴾

“Allahu doista ništa nije skriveno, ni na Zemlji, ni na nebu!” (Prijevod značenja, Alu-'Imran, 5)

Ali eto opet dođoše neki ljudi i rekoše: “Allah nije iznad niti ispod, nije desno niti lijevo, nije unutar univerzuma niti izvan njega!”, a značenje ovoga bi bilo da On ne postoji, a ovo je pojašnjenje koje se spominje u knjigama sljedbenika *'ilmu-l-kelama*.

El-Berbehari kaže: ﴿ **On zna skriveno i još skrivenije. On je iznad Svoga 'Arša, nad njim se uzvisio** ﴾ On zna sve što je na zemlji, ispod nje i u tlu, a to nije oprečno Njegovom bivanju iznad 'Arša, jer Uzvišeni Allah obuhvata sve, a ništa Njega ne može obuhvatiti. Sva stvorenja u poređenju spram Njega su sićušna, kao da su ništa, a On je *El-Azim* (Veličanstveni, Onaj čija veličina je neizmjerena), *El-Kebir* (Beskrajno veliki), *El-Mute'al* (Preuzvišeni), *El-Dželil* (Veličanstveni), zbog čega mi Njega ne poredimo sa stvorenjima:

وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ وَالْأَرْضُ جَمِيعًا قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
وَالسَّمَاوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ ۚ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٦٧﴾

“Oni nisu veličali Allaha onako kako Ga treba veličati; a čitava će Zemlja na Sudnjem danu u šaci Njegovoj biti, a nebesa će u desnici Njegovoj smotana ostati. Čist je On i Uzvišen iznad onih koje Njemu smatraju ravnim!” (Prijevod značenja, Ez-Zumer, 67)

Sva stvorenja spram Njega nisu ništa iako postoje izuzetno velika stvorenja u očima ljudi, ali, u poređenju spram Njega i Njegove veličine oni su ništa. Ljudi Ga ne veličaju kako Mu uistinu dolikuje, negirajući Njegovu moć i veličinu:

يَا أَيُّهَا النَّاسُ ضُرِبَ مَثَلٌ فَاستَمِعُوا لَهُ ۚ إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَنْ يَخْلُقُوا ذُبَابًا وَلَوْ اجْتَمَعُوا لَهُ ۚ وَإِنْ يَسْلُبْهُمُ الذُّبَابُ شَيْئًا لَا يَسْتَنْقِذُوهُ مِنْهُ ۚ ضَعُفَ الطَّالِبُ وَالْمَطْلُوبُ ﴿٧٣﴾ مَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٧٤﴾

“O ljudi, evo jednog primjera, pa ga poslušajte: 'Oni koje vi, pored Allaha molite, ne mogu nikako ni mušicu stvoriti, makar se radi nje sakupili. A ako bi im mušica nešto ugrabila, oni to ne bi mogli od nje izbaviti, nejak je i onaj koji traži i ono što se traži!' Oni ne veličaju i ne poznaju Allaha kako treba, a Allah je, uistinu, Moćan i Silan.” (Prijevod značenja, El-Hadždž, 73 -

74)

Nisu spoznali Allahovu veličinu, moć, veličanstvenost i znanje oni koji porede između Njega i stvorenja. Takvi time samo omalovažavaju Allaha. Kada bi se svi ljudi, od prvog do zadnjeg, i svi džinni i ostala stvorenja zajedno okupili da stvore mušicu, oni to ne bi bili u stanju da urade, a

posebno ne oni koje ljudi dozivaju pored Allaha od lažnih božanstava i objekata koje obožavaju:

... لَنْ يَخْلُقُوا ذُبَابًا وَلَوْ اجْتَمَعُوا لَهُ ... ﴿٧٣﴾

“...ne mogu nikako ni mušicu stvoriti, makar se radi nje sakupili...” (Prijevod značenja, El-Hadždž, 73)

Kada bi se najučeniji doktori i najpametniji ljudi, oni najvještiji, izumitelji i majstori sakupili, pa im se reklo: “Stvorite mušicu?”, oni ne bi bili u stanju to uraditi iako su u stanju napraviti ogromne avione i preko-oceanske brodove sa pistama i nosačima aviona. Oni su u stanju sagraditi ogromne avione i spomenute stvari, ali, što se tiče stvaranja mušice i davanja joj života, oni to nisu u stanju uraditi. Moguće je da naslikaju mušicu, neku osobu ili životinju, ali nisu u stanju stvoriti nešto što hoda i govori. Moguće je samo je naslikati, ali ne i stvoriti život u njoj, jer je to od Allahove odredbe. Pa kako da se poredi između Stvoritelja i stvorenja? Uistinu naš razum i misli Njega ne mogu obuhvatiti i On se razmišljanjem ne može umisliti.

El-Berbehari kaže: ﴿ **On zna skriveno i još skrivenije. On je iznad Svoga 'Arša, nad njim se uzvisio** ﴾ Njegovo bivanje iznad 'Arša nije oprečno Njegovom znanju svega onoga što je skriveno i onoga najtajanstvenijeg. Ne može se reći da, pošto se On uzvisio iznad 'Arša, On je onda udaljen od ljudi i On ne vidi i ne čuje, jer bi to bio *tešbih* (poređenje) između Stvoritelja i stvorenja. Kod Uzvišenog Allaha je sve to isto, ništa Mu skriveno nije, bilo to bliže ili udaljeno, prvo ili zadnje stvorenje, dunjaluk ili ahiret; sve ovo je Uzvišenom Allahu poznato. I zbog toga sva ta ogromna stvorenja opstaju zbog Njega, Njegovom moću, voljom i stvaranjem:

إِنَّ اللَّهَ يُمْسِكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ أَنْ تَزُولَا ۚ وَلَئِنْ زَالَتَا إِنْ أَمْسَكَهُمَا مِنْ أَحَدٍ مِّنْ بَعْدِهِ ۚ إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا ﴿٤١﴾

“Allah brani da se ravnoteža nebesa i Zemlje poremeti. A da se poremete, niko ih drugi osim Njega ne bi zadržao; On je, zaista, Blag i prašta grijeha.” (Prijevod značenja, Fatir, 41)

Orbite zvijezda, sunce i mjesec sa svojim preciznim proračunom kretanja se ne mijenjaju, ne griješe i ne promašuju, a ko je taj ko je sve to odredio u tome redu? Uistinu je to Allah! Mjesec i zvijezde se kreću proračunatom putanjom sve dok Allah ne bude odlučio da dođe Kraj svijeta nakon čega

nastupa ahiret. On je Taj koji je ovo odredio, Mudri i Koji sve zna, pa spoznaj veličinu Uzvišenog Allaha.

Kada ljudi vide preciznu mašinu oni se načude i zadive, a to je nešto malo, pa šta je onda sa svim stvorenjima koji se ne remete? Ko je uzrokovao da oni ustraju u tome stanju i ko to održava? Ko je taj koji održava sva ova stvorenja koja se ne mijenjaju, ne remete i ne promašuju? Uistinu je to Allah, Uzvišeni i Veličanstveni!

I također, sva ova stvorenja, velika i mala, ko ih opskrbljuje? A i ona ogromna stvorenja, ko je taj ko ih opskrbljuje, svako od njih shodno njihovom stanju? Uistinu je to Allah, Uzvišeni i Veličanstveni!

Stoga je obaveza da se pokorimo onome što je došlo od Allaha, jer On zna najbolje o Sebi, a i da se pokorimo svemu onome što je došlo od Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, jer je Poslanik najučeniji od stvorenja o Uzvišenom Allahu. I mi ne smijemo dizati zamjerke i u to ulaziti svojim intelektom i mišljenjima.

Dakle, nema nikakve oprečnosti između toga što On zna ono što je skriveno i ono još skrivenije i toga da se On uzvisio iznad 'Arša.

El-Berbehari kaže: ﴿ **dok je Svojim znanjem na svakom mjestu; nema mjesta za koje On ne zna.** ﴾ On je znanjem na svakom mjestu:

إِنَّ اللَّهَ لَا يَخْفَىٰ عَلَيْهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ ﴿٥٠﴾

“Allahu doista ništa nije skriveno, ni na Zemlji, ni na nebu!” (Prijevod značenja, Alu-'Imran, 5)

وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ ۚ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ ۚ وَمَا تَسْقُطُ مِنْ وَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا وَلَا حَبَّةٌ فِي ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ وَلَا رَطْبٌ وَلَا يَابِسٌ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ ﴿٥٩﴾

“U Njega su ključevi svih tajni, samo ih On zna, i On jedini zna šta je na kopnu i šta je u moru, i nijedan list ne opadne, a da On za nj ne zna; i nema zrna u tminama Zemlje niti ičeg svježeg niti ičeg suhog, ničeg što nije u Jasnoj knjizi.” (Prijevod značenja, El-En'am, 59)

وَهُوَ الَّذِي يَتَوَفَّاكُم بِاللَّيْلِ ... ﴿٦٠﴾

“On vas noću umrtvljuje...” (Prijevod značenja, El-En'am, 60)

tj., u snu:

... وَيَعْلَمُ مَا جَرَحْتُمْ ... ﴿٦٠﴾

“...a zna i šta ste preko dana uradili...” (Prijevod značenja,

El-En'am, 60)

tj., sva djela koja ste radili:

... بِالنَّهَارِ ثُمَّ يَبْعَثُكُمْ فِيهِ ... ﴿٦٠﴾

“...zatim vas budi...” (Prijevod značenja, El-En'am, 60)

tj., ustajete iz sna. A ko je taj ko je dao da zaspiš i da se iz sna probudiš? Uistinu je to Uzvišeni Allah!

Stoga, ako budeš razmislio o stvorenjima, to će te odvesti u spoznaju Allahove veličine i da se pokoriš Allahu. I ako budeš razmislio o riječima Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, i onome o čemu nas je on obavijestio o prošlim i budućim događajima, tj., o stvarima koje se dogode baš onako kako nas je on, sallallahu 'alejhi ve sellem, obavijestio - pa ko je Taj ko ga je uputio u to znanje? Uistinu je to Uzvišeni Allah! On je taj koji mu je to objavio, a to nije bilo od njega samog, već je sve to bilo samo od Uzvišenog Allaha! I ako uporediš hadise Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, sa događajima koji su se dogodili, oduševit ćeš se. On, sallallahu 'alejhi ve sellem, nas je obavijestio o životima Allahovih Poslanika, 'alehimu-s-selam, i o prethodnim narodima – a mnogo toga je spomenuo iako je živio mnogo prije samih tih događaja, pa ko je taj ko ga je tome podučio? Uistinu je to Uzvišeni Allah! Zato je sve ovo uistinu dokaz da je on Allahov Poslanik. Stoga je nemoguće da je ovaj veličanstveni Kur'an došao od nekog drugog mimo Allaha:

قُلْ لِّئِنْ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَالْجِنَّ عَلَى أَنْ يَأْتُوا مِثْلَ هَذَا الْقُرْآنِ لَا يَأْتُوا
مِثْلَهُ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا ﴿٨٨﴾

“Reci: 'Kad bi se svi ljudi i džinovi udružili da sačine jedan ovakav Kur'an, oni, kao što je on, ne bi sačinili, pa makar jedni drugima pomagali.’” (Prijevod značenja, El-Isra, 88)

Zbog toga je Kur'an Allahov govor, a Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, je samo onaj koji prenosi poslanicu od Allaha:

... وَأَوْحِيَ إِلَيَّ هَذَا الْقُرْآنُ لِأُنْذِرَكُمْ بِهِ وَمَنْ بَلَغَ ... ﴿١٩﴾

“...A meni se ovaj Kur'an objavljuje da njime vas i one do kojih on dopre opominjem...” (Prijevod značenja, El-En'am, 19)

Stoga je on, sallallahu ‘alejhi ve sellem, samo prenosioc poslanice od Allaha, Uzvišenog i Veličanstvenog.

Čačka 12.

ولا يقول في صفات الرب تعالى: كيف؟ ولم؟ إلا شاك في الله تبارك وتعالى،

I ne govori po pitanju svojstava Gospodara Uzvišenog: “Kako?” i “Zašto?”, osim sumnjičavi o Allahu, Uzvišenom i Veličanstvenom.

🕊 Ne postavlja se pitanje o njihovoj kakvoći, niti se postavlja pitanje o razlogu zašto je On rekao tako i tako? Naprotiv, osoba se pokorava Uzvišenom Allahu, jer niko ne zna kakvoću svojstava, osim Allah, Uzvišeni i Veličanstveni!

Tačka 13.

والقرآن كلام الله وتنزيله ونوره ، وليس مخلوقاً ، لأن القرآن من الله ، وما كان من الله فليس بمخلوق ، وهكذا قال مالك بن أنس ، وأحمد بن حنبل رحمهم الله ، ومن قبلهما من الفقهاء ومن بعدهما ، والمراء فيه كُفْر .

I Kur'an je: Allahov govor, Njegova spuštена Objava i svjetlo, i nije stvoren, jer je Kur'an od Allaha, a sve što je od Allaha to nije stvoreno. Ovako su govorili Malik b. Enes, Ahmed b. Hanbel, i učenjaci prije i poslije njih, a osporavanje ovoga je kufr.

✎ El-Berbehari kaže: ﴿ **I Kur'an je: Allahov govor, Njegova spuštена Objava i svjetlo, i nije stvoren.** ﴾ Od vjerovanja *ehlu-s-sunneta vel-džema'ata* je to da je Kur'an Allahov govor. On je njime progovorio u stvarnosti, Džibril ga je čuo od Njega i spustio sa njim Muhammedu, sallallahu 'alejhi ve sellem. Niko od učenjaka koji je djelovao prema sunnetu Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, se ne razilazi oko ovog vjerovanja. Od ovog vjerovanja jedino odstupaju zabludjele *džehmije*, a oni su sljedbenici Džehma b. Safvana, te nasljednici *džehmija* od *mu'tezila*, *zejdijja* i *šijja*, koji su od *džehmija* uzeli govor o ovom pitanju. A također i *'ibadije* (odjeljak *haridžija*). Svi oni su putovali metodologijom suprotnoj metodologiji *ehlu-s-sunneta vel-džema'ata* smatrajući da je Kur'an stvoren, tvrdeći kako se Allah ne može opisati svojstvom govora, a niti sa svojstvom: sluha, gledanja, znanja, volje, itd... Pored toga još govore i da se Allah ne smije opisati svojstvom: *lica*, *dvije ruke*, itd... Oni sa ovim samo žele iskviriti ispravno vjerovanje iako se pokušavaju prikazati onima čija namjera je *tenzihullah* (čišćenje Allaha) od toga da se poredi sa stvorenjima, što je netačna i neispravna pretpostavka. Naprosto, svojstva Uzvišenog Gospodara ne sličje svojstvima stvorenja, već Njemu pripadaju imena i svojstva koja dolikuju samo Njemu, specifična su samo za Njega i Njegovu veličinu, dok stvorenja posjeduju imena i svojstva koja su prikladna samo njima i njihovoj ljudskoj prirodi. Stoga nema poređenja između njih iz aspekta njihove stvarnosti (*hakikah*) i kakvoće (*kefijje*), iako se podudaraju u značenju i izrazu, što se u arapskom jeziku naziva: *el-mutevati'* (različite stvari koje obuhvata isti izraz), dok ne dijele ništa u stvarnosti i kakvoći. Ovo je stav *ehlu-s-sunneta vel-džema'ata*, a dokazi ovome nalaze se u Allahovoj Knjizi:

وَإِنْ أَحَدٌ مِّنَ الْمُشْرِكِينَ اسْتَجَارَكَ فَأَجِرْهُ حَتَّى يَسْمَعَ كَلَامَ اللَّهِ ... ﴿٦٦﴾

“Ako te neki od mnogobožaca zamoli za zaštitu, ti ga zaštititi da bi saslušao Allahove riječi...” (Prijevod značenja, Et-Tevba, 6)

Pa Allah u ovome ajetu Sam Sebe opisuje sa govorom.

I On Uzvišeni također kaže kada spominje *munafike*:

سَيَقُولُ الْمُخَلَّفُونَ إِذَا انطَلَقْتُمْ إِلَىٰ مَغَانِمَ لِتَأْخُذُوهَا ذَرُونَا نَتَّبِعْكُمْ ۚ يُرِيدُونَ أَنْ يُبَدِّلُوا كَلَامَ اللَّهِ ... ﴿١٥﴾

“Oni koji su izostali sigurno će reći kada pođete da plijen uzmete: 'Pustite i nas da vas pratimo!' Oni žele izmijeniti Allahov govor...” (Prijevod značenja, El-Feth, 15)

Pa Allah ovdje opet Sam Sebi pripisuje govor.

A što se tiče dokaza iz sunneta Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, i konsenzusa islamskih učenjaka, toga je mnogo, zbog čega je ovo sigurna stvar u koju nema nikakve sumnje. Neslaganje zabludjelih ljudi sa ovim nema nikakvog uticaja; nema uticaja na činjenicu da je Kur'an Allahov govor i da je on samo jedan slučaj Njegovog govora. Allah govori i nastavlja da govori onda kada On hoće, ako hoće, kako hoće. On posjeduje svojstvo govora, a Kur'an je jedan slučaj Allahovog govora. Također, Allah je govorio i *Tevratom*, *Indžilom* i *Zeburom*, tj., On govori sa naredbama i zabranama. On za nešto kaže: “*Budi!*” i to bude:

إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٨٢﴾

“I zaista Njegova naredba, kada nešto hoće, jeste da samo za to rekne: “Budi!” - i ono bude.” (Prijevod značenja, Jasin, 82)

Tako da On Sam Sebi pripisuje „govor (*el-kavl*)”.

إِذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَىٰ ... ﴿٥٥﴾

“I kad Allah reče: “O, Isa..!” (Prijevod značenja, Alu-’Imran, 55)

I On je također razgovarao sa Musaom, ‘alejhi-s-selam, sa govorom kojeg je Musa čuo onda kada ga je poslao faraonu, tako da Uzvišeni Allah posjeduje svojstvo govora, a od Njegovog govora je i Plemeniti Kur'an.

A što se tiče govora zabludjelih ljudi da je pripisivanje govora Allahu samo u smislu pripisivanja stvorenja njegovom Stvoritelju, kao što je to primjer sa izražavanjem: “Allahova kamila”, ili: “Allahova kuća.” **Mi na ovo**

kažemo: Ovo je laž i obmanjivanje ljudi, jer ono što se pripisuje Allahu je u dvije kategorije:

Prva: **Pripisivanje značenja** (إضافة معان).

Druga: **Pripisivanje stvari** (وإضافة أعيان).

Prvo: **El-Me'ani:** ovo je pripisivanje Allahu u smislu pripisivanja svojstava onome koji posjeduje to svojstvo. To je pripisivanje u stvarnosti, tako da će to biti jedno od Njegovih svojstava, a primjer tome je pripisivanje: *govora, vida, sluha*, itd...

Drugo: **El-E'ajan:** ovo je pripisivanje stvari, kao što je primjer sa govorom: “Allahova kamila”, ili: “Allahova kuća”. Ovo je pripisivanje stvorenja njegovom Stvoritelju i to je opis *tešrifa* (tj., pridavanje počasti nečemu pripisujući to sebi).

Spomenuti ljudi miješaju ove dvije stvari i ne prave razliku između toga dvoje, zbog čega *ehlul-sunne vel-džema'at* navodi ove stvari u knjigama o vjerovanju kako bi opovrgli sljedbenike zabluda. A da je slučaj da Allah ne govori - kao što kažu spomenuti – tada bi se nametnulo pitanje: „Pa kako On to naređuje i zabranjuje?” Tako bi značenje njihovog govora bio da su islamski propisi nevažeći, što je rušenje glavnog temelja vjere, a to je Kur'an; a kada bi ovaj temelj bio poništen, onda bi se islam urušio. Zato su se ovi ljudi sakrili iza zastora *tenziha*, tj., tvrdnje kako oni čiste Allaha od poređenja sa stvorenjima, iako to njihovo djelo nije nikakav *tenzih*, već *ta'til* (negiranje Allahovih svojstava), jer je jasna razlika između *ta'tila* i *tenziha*. **Tenzih** je ono što Allah spominje u Njegovom govoru:

... لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ ﴿١١﴾

“...Niko nije kao On...” (Prijevod značenja, Eš-Šura, 11)

... هَلْ تَعْلَمُ لَهُ سَمِيًّا ﴿٦٥﴾

“...Znaš li da ima neko Njemu sličan?” (Prijevod značenja, Merjem, 65)

Ovo je *tenzih* kojeg spominje Allah, a to je negacija poređenja između stvorenja i Stvoritelja, ili poistovjećivanja stvorenja i Stvoritelja. Eto to je ono od čega se Allah smatra čistim. A što se tiče negiranja Njegovih svojstava, onda je to samo *ta'til* (negacija imena i svojstava), koji dolazi kao rezultat počinjenog *tešbiha* (poređenja između Allaha i stvorenja), jer

spomenuti (u svojoj glavi) prvo učine *tešbih*, nakon čega počine *ta'til* – tako da ovo nije *tenzih*, već postoji jasna razlika između *tenziha* i *ta'tila*.

A što se tiče frakcije **eš'arija**, oni su došli sa nečim čudnim, čudnijim i od govora *džehmija*, pa kažu: “Allahov govor je podijeljen na dvije vrste: značenje i riječi.” Pa kažu: “značenje” to jeste Allahov govor, tako da Mu u tome smislu pripisuju svojstvo govora, a to je kod njih: „Značenje koje oduvijek postoji samo po sebi.” A što se tiče toga da Allah govori sa slovima i glasom, to se - kako oni misle - negira od Njega. Zbog toga oni kažu: “Značenje je ono koje postoji pri Njemu Uzvišenom”, a što se tiče “riječi”, to je govor stvorenja, tj. govor Džibrila, Muhammeda, sallallahu ‘alejhi ve sellem, itd...

Eto tako su (eš'arije) podijelili Kur'an na dvoje: na nešto stvoreno i na nešto ne-stvoreno. Oni nisu stali ni na stavu *ehlu-s-sunneta* pa da kažu: „Kur'an nije stvoren!”, niti su stali na stavu *džehmija* pa da kažu: „Sav Kur'an je stvoren!”, već su kolebljivci, baš kao što je stav kršćana naspram Mesiha Isa, ‘alejhi-s-selama, tj., da je on sastavljen iz dvoje: božanskog i ljudskog, gdje su ljudsko i božansko postali jedno.

U sažetku: Ova stvar je izuzetno važna, pa nemoj dozvoliti da te zaplaše ovakvi izdajnici koji tvrde da su od *ehlu-s-sunneta* i koji govore: “Ovo pitanje ne zasluži svu ovu raspravu i imam Ahmed je pretjerao kada je odbio da kaže da je Kur'an stvoren. Uistinu ovo pitanje ne zasluži sve ovo!” Ovakav govor je prisutan kod nekih ljudi koji smatraju da su učeni, koji govore: “Ono što se dogodilo između imama Ahmeda i njegovih protivnika je bilo samo političko neslaganje.” Međutim, ako oprezno sagledaš, naći ćeš da ova stvar nije nešto nebitno, jer, ako bi se zanegiralo da je Kur'an Allahov govor, onda se postavlja pitanje: Šta je to onda ostalo sa nama? Jer, da je tako da Gospodar posjeduje svojstvo govora koje je mimo Njega, onda bi to bila manjkavost Gospodara, jer onaj koji ne govori ne može biti Bog, jer je Sami Allah kritikovao Jevreje zbog njihovog obožavanja teleta na temelju ovoga, pa kaže:

... أَلَمْ يَرَوْا أَنَّهُ لَا يُكَلِّمُهُمْ ... ﴿١٤٨﴾

“...Zar nisu vidjeli da im ono ne govori...” (Prijevod

značenja, El-E'araf, 148)

Tako da mora biti slučaj da Gospodar govori, upravlja, naređuje i zabranjuje. I zato, ako bi se zanegiralo da Allah govori, onda bi to bio slučaj

da On ne zaslu uje da bude obožavan, a uzvišen i čist je Allah od onoga što oni govore. Stoga je ovo veoma krupna stvar i zato je imam Ahmed zauzeo stav nepomičnog i nepokolebljivog čovjeka ne odustajući i ne praveći nikakvu iznimku. Ostao je strpljiv na iskušenjima i strpljiv zbog zatvaranja, bičevanja i ponižavanja tokom vremena vladavine trojice halifa: El-Me'muna, El-Mu'tesima i El-Vasika. Sva trojica su se promijenili na njegovom mučenju tražeći da odustane, ali je on odbio i ostao čvrst. Ipak, nakon svega, zadnji od njih, El-Vasik, se povratio na ispravan stav nakon debate učenjaka *ehlu-s-sunneta* protiv Bi ra el-Marisija u kojoj porazi e el-Marisija⁵⁷.

⁵⁷ Historijsku priču o ovome spominje imam Ez-Zehebi u Sijer e'alami-n-nubela, 10/308-309: „Ibrahim b. Esbat kaže: Doveden je okovan čovjek (učenjak) pred Ibn ebi-Du'ada (d ehmijom) u prisustvu El-Vasika (halife). Ovaj potom reče Ahmedu b. ebi-Du'adu: „Objasni mi čemu ti to poziva  ljude; da li je to nešto što je bilo poznato Poslaniku, sallallahu 'alejhi ve sellem, ali on tome nije pozivao, ili je to bilo nešto što on nije poznavao?“ – Ovaj reče: „Naprotiv, to je njemu bilo poznato!“ – Ovaj opet reče: „Da li je tačno da on tome pozivao nije a ti tome poziva ?!“ Tako se ovaj zabuni, a El-Vasik nasmija i ustade sa rukom na ustima, priče skupu i ispru iv i noge reče: „Zar nije pravedno da ni mi ne pri ao ono što Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, pravedno nije pri ao?“ Tako naredi da se onome učenjaku daruje sto dinara i da ga vrate njegovoj kući.“

Tahir b. Halaf je rekao: „ uo sam Muhtadi-billaha b. el-Vasika da kaže: „Kada god je moj otac htio da pogubi nekog čovjeka, pozvao bi nas da to gledamo.“ Pa reče: „Dovedo e okovanog starca ofarbane brade i moj otac reče: „Pozovite da uđu Ahmed b. ebi-Du'ad i njegovo društvo!“ Tada uvedo e ovoga starca koji reče: „Es-selamu 'alejkum vo o vjernika!“ našta mu ovaj reče: „Nedao ti Allah selameta!“ Na ovo starac reče: „Kako te samo loše podučava ovaj tvoj savjetnik! Uzvišeni Allah kaže: "Kada pozdravom pozdravljeni budete, ljepšim od njega otpozdravite, ili pozdrav uzvratite, jer Allah doista sve obračunava!" – Tada Ahmed b. ebi-Du'ad reče: „ ovjek je retoričar!“ Reče mu: „Razgovaraj sa njim!“ Tako ovaj reče: „Star e,  ta ti kažeš o Kur'anu?“ Reče: „Nepravedan si prema meni; ja bih trebao postavljati pitanje!“ Reče: „Hajde pitaj?“ Reče: „A  ta ti o tome kažeš?“ Odgovori: „Ja kažem da je stvoren!“ Starac tada reče: „Da li su o ovome znali Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, Ebu-Bekr, Omer i druge halife, ili o tome nisu znali?“ Reče: „Oni o tome nisu znali!“ Starac reče: „Subhanallah! Nešto što oni nisu znali a ti znaš?!“ Tako ga zasrami pa ovaj reče: „Ovaj me ponizi!“ Reče: „Stvar je kakva jeste, šta ti kažeš o Kur'anu?“ Odgovori: „Stvoren je!“ Starac reče: „Nešto poznato Poslaniku?“ Ovaj odgovori: „Poznato je Poslaniku!“ Starac reče: „Zar je bilo poznato Poslaniku, sallallahu 'alejhi ve sellem, a on tome nije pozivao druge ljude?“ Ovaj odgovori: „Da!“ Starac tada reče: „Zar da ti ne bude dovoljno ono što je bilo dovoljno njemu i halifama nakon njega?“ Tada El-Vasik ustade i ode u svoje odaje, opru i se i reče: „Stvar nepoznata Allahovom Poslaniku, sallallahu 'alejhi ve sellem, Ebu-Bekru, Omeru, Osmanu i Aliji, a tebi da bude poznata?! Subhanallah! Oni

Rezime: Ovo je krupna i veoma bitna stvar i ne smije se tretirati olahko. Ne smije se reći, kao što kažu neki neuki ljudi među koje su pisci, intelektualci, *es'arije* i oni koji slijede njihov put: “Ovo je pitanje koje ne zaslužuje svo ovo podizanje prašine i sva ova opovrgavanja i odgovaranja.”

Imam Ahmed je u raspravi sa njima kao dokaz koristio Njegov govor:

﴿٦﴾ ... حَتَّى يَسْمَعَ كَلَامَ اللَّهِ ...

“...da bi saslušao Allahove riječi...” (Prijevod značenja, Et-Tevba, 6)

﴿١٥﴾ ... كَذَلِكَ قَالَ اللَّهُ مِنْ قَبْلُ ...

“...to je još prije Allah rekao...” (Prijevod značenja, El-Feth, 15)

Pa vidimo kako Allah spominje da je On “rekao” time pripisujući Sebi svojstvo govora.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Njegova spuštена Objava** ﴾ misleći na Kur'an. On je spušten Poslaniku Muhammedu, sallallahu ‘alejhi ve sellem, posredstvom Džibrila, ‘alejhi-s-selam. On Uzvišeni kaže:

نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ ﴿١٩٣﴾ عَلَى قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ الْمُنذِرِينَ ﴿١٩٤﴾
بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُبِينٍ ﴿١٩٥﴾

“Spušta ga povjerljivi Džibril, na srce tvoje, da opominješ, na jasnom arapskom jeziku.” (Prijevod značenja, Eš-Šu'ara', 193 - 195)

Iako je ovo jasno i očigledno, opet neki ljudi dođu i govore: “Kur'an je stvoren i nije spušten. Allah njime nije govorio i Allah se ne opisuje sa govorom.”, a čist je i uzvišen Allah od ovoga što oni govore.

El-Berbehari kaže: ﴿ **svjetlo** ﴾ jer je Kur'an opisan kao svjetlo. On Uzvišeni kaže:

... وَلَكِنْ جَعَلْنَاهُ نُورًا نَهْدِي بِهِ مَنْ نَشَاءُ مِنْ عِبَادِنَا ... ﴿٥٢﴾

“...ali smo je Mi učinili svjetlom pomoću kojeg upućujemo one robove Naše koje želimo...” (Prijevod značenja, Eš-Šura, 52)

su to znali ali ljude tome nisu pozivali! Što je za njih bilo ispravno neka i tebi bude ispravno!“ Nakon toga naredi da se okovi sa ruku starca skinu i da mu se da četiri stotine dinara. Ibn ebi-Du'ad mu tada i nakon toga bi omražen, i nakon ovoga nikoga više nije mučio.“

A također je nazvan i *ruhom* (dušom):

وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحًا مِّنْ أَمْرِنَا ... ﴿٥٢﴾

“Na takav način Mi i tebi objavljujemo ono što ti se objavljuje...” (Prijevod značenja, Eš-Šura, 52)

Nazvan je ruhom, jer srca ožive kada on prođe kroz njih, baš kao što tijela ožive kada im se duša udahne. Tako da je Kur'an duša za srce, a srce je srce tijela. Znači, Kur'an je: svjetlo, duša i uputa, i on je podsjetnik i upozorivač, a također ima brojna druga imena koja ukazuju na njegovu veličinu.

El-Berbehari kaže: ﴿ **jer je Kur'an od Allaha, a sve ono što je od Allaha - to nije stvoreno.** ﴾ Uzvišeni Allah sa Njegovim imenima i svojstvima nije stvoren; On je Stvoritelj, dok je sve mimo Njega stvoreno. Ne može se reći da su Njegova imena i svojstva stvorena, jer su od Allaha, a ono što je od Allaha to nije stvoreno. Odnosno, Allah, sa Svojim imenima i svojstvima, je Stvoritelj, a sve što je mimo Njega je stvoreno.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Ovako su govorili Malik b. Enes, Ahmed b. Hanbel** ﴾ Ovo je govor imama, a od njih su: imam Malik, imam *daru-l-hidžre* (tj. Medine) i imam Ahmed koji je mučen zbog toga, Allah mu se smilovao, kada je ostao strpljiv. A pored njih dvojice isto su govorili i ostali imami *ehlu-s-sunneta*.

El-Berbehari kaže: ﴿ **i učenjaci prije i poslije njih** ﴾ Imam Malik i imam Ahmed nisu bili sami na ovome govoru, već je ovaj govor došao od onih koji su bili prije njih od ashaba, tabi'ina i tabi-tabi'ina, te onih koji su došli nakon njih od imama.

El-Berbehari kaže: ﴿ **a osporavanje ovoga je kufr.** ﴾ Osporavanje toga da Kur'an nije stvoren, a također i ako osoba sumnja i kaže: “Ja ne znam, oko ovoga postoji razilaženje.”, kao što neki ljudi današnjice govore.

Neki ljudi danas govore: “Ovo je pitanje oko kojeg postoji razilaženje!” **Mi na ovo odgovaramo:** Tamo gdje postoji razilaženje slijedi se ono što je podržano dokazom, a nama nije vjerska dužnost da slijedimo razilaženja ljudi i govore ljudi, već nam je dužnost da slijedimo dokaz. Stoga, ako postoji razilaženje, mi onda razilaženje testiramo dokazima: ono što je podržano dokazima - to je istina, a ono što je suprotno istini - to je

odbačeno i neispravno. Uzvišeni Allah nas nije ostavio da ovisimo od mišljenja, govora i razilaženja, već kaže:

... فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ ... ﴿٥٩﴾

“...A ako se u nečemu ne slažete, obratite se Allahu i Poslaniku..!” (Prijevod značenja, En-Nisa, 59)

وَمَا اخْتَلَفْتُمْ فِيهِ مِنْ شَيْءٍ فَحُكِّمُهُ إِلَى اللَّهِ ... ﴿١٠﴾

“A u čemu god se vi razišli, presuda za to u Allaha jel..” (Prijevod značenja, Eš-Šura, 10)

Stoga je obaveza vratiti se Allahovoj Knjizi i sunnetu Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, pa ono što bude podržano dokazom – to se uzima, a ono što je nasuprot dokaza – to se ostavlja. A što se tiče osobe koja uzme govor koji mu se slaže sa njegovim strastima i prohtjevima makar to bilo nasuprot dokazu, onda je takav zabludjeo i takav obožava svoje strasti, jer onaj koji obožava Allaha uzima ono što je podržano dokazima iz Kur'ana i sunneta Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem.

Jačka 14.

والإيمان بالرؤية يوم القيامة ، يرون الله عز وجل بأعين رؤوسهم ، وهو يحاسبهم بلا حاجب ، ولا ترجمان .

I mi vjerujemo u ru'ju (viđenje Allaha) na Sudnjem danu. Allah, Uzvišeni i Veličanstveni, će se vidjeti sa očima na glavi. I On će ispitivati bez zastora i bez prevodioca.

☞ Od pitanja vjerovanja koje je važno i bitno jeste: **Potvrda da će vjernici jasno vidjeti svoga Gospodara na Sudnjem danu sa svojim očima**, baš kao što jasno vide mjesec u uštapu i sunce kojeg ne zaklanja nikakav oblak, kako se spominje u vjerodostojnim hadisima, koji su *mutevatir*, potvrđujući da će vjernici vidjeti svoga Gospodara. Imam Ibnu-l-Kajjim je u djelu “Hadi-l-ervah⁵⁸” spomenuo hadise na ovu temu; o tome je poduže govorio navodeći lance prenosilaca, a oni su *mutevatir* i potvrđuju da će vjernici uistinu vidjeti svoga Gospodara jasno sa svojim očima.

A što se tiče zabludjelih ljudi, devijantnih frakcija, kao što su *mu'tezile* i oni koji ih slijede, oni se suprotstavljaju ovoj činjenici i negiraju da će se Allah vidjeti iako je to stvar spomenuta u Kur'anu. On Uzvišeni kaže:

لِّلَّذِينَ أَحْسَنُوا الْحُسْنَىٰ وَزِيَادَةٌ ... ﴿٢٦﴾

“One koji čine dobra djela čeka lijepa nagrada, i zizadetun (više od toga)!..” (Prijevod značenja, Junus, 26)

U Muslimovom Sahihu je zabilježeno da **“zizadetun”** znači: gledanje u lice Uzvišenog Allaha.⁵⁹

I On Uzvišeni kaže:

لَّهُمْ مَا يَشَاءُونَ فِيهَا وَلَدَيْنَا مَزِيدٌ ﴿٣٥﴾

⁵⁸ Hadi-l-ervah ila biladi-l-efrah, 1/196.

⁵⁹ Bilježi Muslim, 1/163, br.181, u hadisu Suhejba, radijallahu ‘anhu, da je Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, rekao: “Kada džennetlije uđu u Džennet, Allah će reći: 'Hoćete li da vam povećam!' – pa će reći: 'Zar nam nisi lica osvijetlio? Zar nas nisi u Džennet uveo i spasio nas Vatre?' – Zatim će Allah ukloniti zastor i neće im se dati ništa draže od gledanja u Gospodara, Uzvišenog i Veličanstvenog.' Nakon ovoga prouči ajet: “One koji čine dobra djela čeka lijepa nagrada, i zizadetun (više od toga)!..” (Prijevod značenja, Junus, 26).”

“U njemu će imati što god zažele, a kod Nas ima i više (mezidun).” (Prijevod značenja, Kaf, 35)

El-mezidu je: gledanje u lice Uzvišenog Allaha.⁶⁰

I u Suri El-Kijame stoji:

وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَّاضِرَةٌ ﴿٢٢﴾ إِلَىٰ رَبِّهَا نَاظِرَةٌ ﴿٢٣﴾

“Toga dana će neka lica blistava (nadiretun) biti, u Gospodara će svoga gledati.” (Prijevod značenja, El-Kijame, 22 - 23)

En-nadireh, sa dad, od *nudreh* (svjetlosti), a to je: *el-beha'* (svijetlo):

تَعْرِفُ فِي وُجُوهِهِمْ نَضْرَةَ النَّعِيمِ ﴿٢٤﴾

“Na licima njihovim prepoznat ćeš radost sretna života.” (Prijevod značenja, El-Mutaffifin, 24)

إِلَىٰ رَبِّهَا نَاظِرَةٌ ﴿٢٣﴾

“U Gospodara će svoga gledati.” (Prijevod značenja, El-Kijame, 22 - 23)

En-nazireh, sa za, u značenju: svojim očima će gledati u Uzvišenog Allaha osjećajući veću radost od radosti užitka u Džennetu. Ovo je došlo u plemenitom Kur'anu, u Suri El-Mutaffifin, gdje se kaže vezano za nevjernike:

كَلَّا إِنَّهُمْ عَنْ رَبِّهِمْ يَوْمَئِذٍ لَّمَّحْجُوبُونَ ﴿١٥﴾

“Ne, (nije kao što govore)! Uistinu, oni će toga Dana zastrti biti od svoga Gospodara” (Prijevod značenja, El-Mutaffifin, 15)

Zastrti od gledanja u Allaha, a pošto će nevjernici biti onemogućeni da vide Allaha, onda je to dokaz da su vjernici ti koji će vidjeti Svoga Uzvišenog Gospodara. Ovako će biti jer su vjernici vjerovali u Njega na dunjaluku iako Ga nisu vidjeli, oslanjajući se na jasne dokaze vjerujući u Njega i vjerujući u Njegovog Poslanika iako Ga nisu vidjeli na dunjaluku, tako da će ih Allah počastiti u Džennetu pokazavši im se. Tako će Ga oni jasno vidjeti, a sve zato što su vjerovali u Njega na dunjaluku iako Ga nisu vidjeli. A što se tiče

⁶⁰ Ovo se spominje u hadisu Enesa, radijallahu ‘anhu, a bilježe ga imam Eš-Šafi'i u svome Musnedu, str.70; El-Bezzar u Musnedu, br.3019; Ibn-Džerir u Tefsiru, 26/175, i drugi. Vjerodostojnim ga je ocijenio Ed-Dija' el-Makdisi u El-Ehadis el-Muhtare, 2/676, br.2291.

nevjernika, zbog toga što nisu vjerovali u Njega na dunjaluku, Allah će ih onemogućiti da Ga vide na Sudnjem Danu kao vid kazne nad njima:

جَزَاءً وَفَاقًا ﴿٢٦﴾

“Kazne prikladne.” (Prijevod značenja, En-Naba, 26)

Jedna od sumnji koju *mu'tezile* i oni koji uzimaju njihov govor imaju nalazi se u riječima Allaha upućene Musau: **“Nećeš Me vidjeti”** kada mu je rekao:

وَلَمَّا جَاءَ مُوسَى لِمِيقَاتِنَا وَكَلَّمَهُ رَبُّهُ قَالَ رَبِّ أَرِنِي أَنْظُرْ إِلَيْكَ ۚ قَالَ لَنْ تَرَآنِي ... ﴿١٤٣﴾

“I kad Nam Musa dođe u određeno vrijeme, i kada mu Gospodar njegov progovori, on reče: “Gospodaru moj, ukaži mi se da Te vidim!” “Nećeš Me vidjeti” - reče..!”

(Prijevod značenja, El-E'araf, 143)

Tako da oni spominju ovo kao dokaz da se Allah ne može vidjeti. Međutim, mi na ovo odgovaramo: Da, tako je, ali se to odnosi na viđenje Allaha na dunjaluku, jer se ovaj događaj dogodio na dunjaluku. Mi se slažemo da se Allah ne može vidjeti na dunjaluku, jer je Musa tražio da Ga vidi na dunjaluku, te mu je Allah na to odgovorio: **“Nećeš Me vidjeti”** tj., na dunjaluku. Negacija sa *len* ne znači da je ono što se negiralo zauvijek, već je to negacija za određeno vrijeme. Zato riječi: **“Nećeš Me vidjeti”** znače: **“Nećeš Me vidjeti na dunjaluku.”** obzirom da negacija sa *len* ne mora da znači zauvijek. U arapskom jeziku negacija sa *len* ne mora nužno da znači “zauvijek”, zbog čega je Ibnu-l-Malik (učenjak arapskog jezika) u svome djelu iz arapske gramatike “El-Kafijetu-š-Šafi'i” rekao:

*“Ako neko smatra da negacija sa len znači zauvijek,
ti odbaci njegov govor i podrži suprotno tome.”⁶¹*

Odnosno: negacija sa *len* ne znači nužno da je u pitanju negacija zauvijek, a kao dokaz ovome imamo Allahov govor po pitanju Jevreja:

... فَتَمَتُّوا أَلْمُوتَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٩٤﴾ وَلَنْ يَتَمَنَّوهُ أَبَدًا ... ﴿٩٥﴾

⁶¹ Pogledaj: El-Kafijatu-š-Šafi'i li Ibn-Malik, 3/1531, sa komentarom Bedru-d-Dinna Muhammeda.

“...onda vi smrt poželite, ako istinu govorite. A oni je neće nikada poželjeti (ve len jetemennevhu ebedem)...” (Prijevod značenja, El-Bakare, 94 - 95)

Ovako je rečeno iako je na drugom mjestu spomenuto da će oni na ahiretu poželjeti smrt kako bi bili oslobođeni kazne. Tako On Uzvišeni kaže:

وَنَادُوا يَا مَالِكُ لِيَقْضِ عَلَيْنَا رَبُّكَ ... ﴿٧٧﴾

“Oni će dozivati: 'O Malik! Neka Gospodar tvoj učini da umremo!'...” (Prijevod značenja, Ez-Zuhruf, 77)

Dakle, poželjeće smrt, što dokazuje da *len* ne označava nužno negaciju zauvijek. Stoga, ovo je stvar opće-poznata u arapskom jeziku i ono što je nužno ukazano u Kur'anu.

Mu'tezile kao drugi dokaz svome mišljenju da se Allah neće vidjeti navode govor:

لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ وَهُوَ يُدْرِكُ الْأَبْصَارَ ... ﴿١٠٣﴾

“Pogledi Njega ne mogu obuhvatiti, a On poglede obuhvata...” (Prijevod značenja, El-En'am, 103)

Međutim, ovo ne sadrži negaciju viđenja Allaha, već samo dokazuje negaciju *idraka* (obuhvatanja). U ajetu nije rečeno: “Pogledi Ga neće vidjeti”, već: “Pogledi Njega ne mogu obuhvatiti”, pa je negiran *idrak* (obuhvatanje) a ne viđenje, tako da će Ga pogledi vidjeti, ali ga neće obuhvatiti, jer je *idrak*: obuhvatanje Uzvišenog Allaha. Stoga će ga oni vidjeti u Džennetu, ali Ga neće obuhvatiti, tako da je negiran *idrak* u značenju obuhvatanja. Oni će Ga vidjeti, ali Ga neće obuhvatiti, kao što na to ukazuju dokazi, a harmonizacija tekstova je obaveza onda kada postoji razlika u tekstu a harmonizacija moguća – i ovo je jasno, hvala Allahu. Allahov govor nikada ne može biti kontradiktoran, već jedan njegov dio pojašnjava drugi. A što se tiče osoba koje uzimaju jedan ajet ostavljajući druge ajete, onda su takvi od zastranjenih (*ehlu-z-zejg*). On Uzvišeni kaže:

... فَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ ... ﴿٧﴾

“...Oni u čijim je srcima zastrana slijede nejasne ajete u težnji za smutnjom i svojim tumačenjem..!” (Prijevod značenja, Alu-Imran, 7)

Zato se svi Kur'anski dokazi uzimaju skupa:

... كُلُّ مَنْ عِنْدَ رَبِّنَا ... ﴿٧﴾

“...sve je to od našega Gospodara!..” (Prijevod značenja, Alu-’Imran, 7)

kao što učenjaci čvrsti u znanju kažu.

Dakle, jedan dio Kur'ana pojašnjava drugi dio, a u Kur'anu nema nikakve kontradiktornosti, jer je Allah negirao svaki vid kontradiktornost u njemu. On Uzvišeni kaže:

أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ ۚ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا
كَثِيرًا ﴿٨٢﴾

“A zašto oni ne proučavaju Kur'an? Jer, da je on od nekoga drugog, a ne od Allaha, oni bi u njemu našli mnoge protivurječnosti!” (Prijevod značenja, En-Nisa, 82)

Zato, ako budeš imao problem u shvatanju Kur'ana, onda potraži u Kur'anu ono što tu stvar nadalje pojašnjava. Ako tu ne nađeš, onda je na tebi da njegovo tumačenje potražiš u sunnetu. Ako ne nađeš ni u sunnetu, onda potraži u govoru ashaba, jer oni prenose od Allahovog Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, tražeći u njihovom govoru komentar ajeta po pitanju čijeg shvatanja imaš problem. Kur'an je, hvala Allahu, sačuvan i u riječima i u značenju, u njemu nema oprečnosti i kontradiktornosti, već se kontradiktornost javlja u različitim mišljenjima ljudi. Također, lažni predstavnici znanja, oni koji nisu stekli znanje i koji nisu naučili principe derivacije dokaza i zaključivanja, takvi svoje zaključke donose bez ispravnog shvatanja potvrđujući stvari koje niko prije njih nije potvrdio od učenjaka, a sve zbog neukosti i umišljene učenosti. Zato je ovo veoma važna stvar koja zahtijeva učenost, preciznost, oprezno razmatranje i verifikaciju, jer je vjerovanje temelj u kojem kada postoji manjkavost – ta manjkavost biva u njenom temelju.

Ovo bi bilo razilaženje ljudi po pitanju “viđenja Allaha na Sudnjem Danu”, tako da se Allah ne može vidjeti na dunjaluku, već će Ga vjernici vidjeti na ahiretu a nevjernici od toga onemogućeni biti.

El-Berbehari kaže: ﴿ **I mi vjerujemo u ru'ju (viđenje Allaha) na Sudnjem danu.** ﴾ Zašto El-Berbehari kaže: “na Sudnjem Danu”? Pa zato što se Allah ne može vidjeti na dunjaluku.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Allah, Uzvišeni i Veličanstveni, će se vidjeti sa očima na glavi.** ﴾ El-Berbehari kaže: “sa očima na glavi” kako bi time negirao *te'vil* (zabludjelo tumačenje) onih koji kažu: “Vidjeće Ga svojim srcem, a ne očima.”

El-Berbehari kaže: ﴿ **I On će ispitivati bez zastora i bez prevodioca.** ﴾ u značenju: na Sudnjem danu, Danu obračuna, kada će robovi biti nasamo sa Svojim Gospodarom. Allah će ih pozvati na obračun za njihova djela na njihovom jeziku kojeg će robovi razumjeti, neće biti prevodioca između Njega i njih. Terdžuman (prevodioc) je onaj koji prenosi značenje jednog jezika na drugi jezik, poput onoga koji prevodi sa engleskog jezika na arapski, ili obratno, a jezika je mnogo.

Tačka 15.

وَالْإِيمَانُ بِالْمِيزَانِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، يوزن فيه الخير والشر ، له كَفَّتَانِ وله لسان .

I mi vjerujemo u mizan (vagu) na Sudnjem danu. To je stvarna vaga na kojoj će se vagati dobro i zlo, i ima dva tase i pokazivač.

🕊 Jedno od pitanja vjerovanja jeste: Vjerovanje u *mizan* (vagu) na kojoj će se vagati djela ljudi na Sudnjem Danu. On Uzvišeni kaže:

وَالْوِزْنُ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ ۚ فَمَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٨﴾ وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَٰئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ ۖ مِمَّا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَظْلِمُونَ ﴿٩﴾

“Mjerenje toga dana bit će pravedno: oni čija dobra djela prevagnu, oni će šta žele postići; a oni čija dobra djela budu lahka, oni će, zato što dokaze Naše nisu priznavali, stradati.” (Prijevod značenja, El-E'araf, 8 - 9)

وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَٰئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ فِي جَهَنَّمَ خَالِدُونَ ﴿١٠٣﴾

“A oni čija loša djela pretegnu, oni će posve izgubljeni biti, u Džehennemu će vječno boraviti.” (Prijevod značenja, El-Mu'minun, 103)

Onaj kome vaga dobrih djela bude teška, takav će rob biti srećan, a ako bude suprotno pa mu loša djela budu teška, takav će rob biti uništen:

فَأَمَّا مَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ ﴿٦﴾ فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ ﴿٧﴾ وَأَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ ﴿٨﴾ فَأَمَّهُ هَاوِيَةٌ ﴿٩﴾ وَمَا أَدْرَاكَ مَا هِيَ ﴿١٠﴾ نَارٌ حَامِيَةٌ ﴿١١﴾

“Onaj u koga njegova dobra djela budu teška, u ugodnom životu će živjeti, a onaj u koga njegova dobra djela budu lahka, boravište će mu bezdan biti. A znaš li ti šta će to biti? Vatra užarena!” (Prijevod značenja, El-Karia, 6 - 11)

I ovo je od pravednosti Uzvišenog Allaha, to što će vagati dobra i loša djela sa vagom koju će robovi vidjeti; očitom vagom koja ima dva tase i pokazivač. Dobra djela će se staviti na jedan tas vage, a loša djela na drugi tas vage, kao što je ukazano Kur'anom i sunnetom, nasuprot vjerovanju *mu'tezila* koji kažu: “Sa izrazima 'vaga' i 'tas' se misli na 'ustopu pravde',

a ne bukvalno na stvarnu vagu.” Ovo je zasnovano na njihovom neispravnom pravcu, jer se oni oslanjaju na svoj (oštećeni) razum, a ne na kur'ansko-hadiski tekst. Naprotiv, vaga će biti stvarna i imaće dva tasa, baš kao što je spomenuto u vjerodostojnim hadisima⁶².

El-Berbehari kaže: ﴿ **To je stvarna vaga na kojoj će se vagati dobro i zlo** ﴾ u značenju: dobra i loša djela.

El-Berbehari kaže: ﴿ **i ima dva tasa i pokazivač.** ﴾ Imaće dva tasa, baš kao što je spomenuto u hadisu-kartice o osobi koja će imala 99 listova djela, svaki list dug dokle pogled dopire, ispunjeni lošim djelima. Pa će mu se reći: “Imaš li kakvo dobro djelo?” - Odgovoriće: “Nemam Gospodaru!” tako da će vidjeti veliku količinu ovih listova, pa će reći: “Nemam Gospodaru!” - Pa će mu se reći: “Naprotiv, neće ti se nepravda učiniti; ti imaš jedno dobro djelo kod nas!” te će se donijeti jedan list na kojem stoji šehadet: “La ilahe illallah ve enne Muhammeden resulullah”, i to će se staviti na jedan tas vage, a ostali listovi na drugi tas vage, pa će ovaj jedan list prevagati i biti teži u odnosu na druge, pa će ući u Džennet.⁶³

⁶² Ebu-Hasen el-Eš'ari kaže u djelu Makalati-l-islamijjin, 1/472: “Sljedbenici istine kažu da će (Vaga) imati pokazivač i dva tasa; na jednom tasu će se vagati dobra djela, a na drugom loša djela. Dok sljedbenici novotarija negiraju vaganje i kažu: „Sa ovim se ne misli na stvarnu vagu i pokazivač, već je to metafora. Značenje toga je da će im Allah dati naknadu za njihova djela, mjera po mjeru.” Eto tako oni zanegiraše da će biti ikakve vage...”

⁶³ Ovo je hadis 'Abdullaha b. 'Amra, radijallahu 'anhuma, koji kaže: „Čuo sam Poslanika sallallahu 'alejhi ve sellem, da kaže: 'Allah će izvesti čovjeka iz moga ummeta pred stvorenjima na Sudnjem danu i biće mu dato devedeset i devet listova. Svaki od njih je dug dokle ti pogled dopire. - Pa će mu se reći: 'Da li poričeš nešto od ovoga. Jesu li ti moji pisari (meleki) učinili kakvu nepravdu?', odgovorit će: 'Ne, nisu Gospodaru moj!' Pa će mu reći: 'Da li imaš kakvo opravdanje ili kakvo dobro djelo?' - odgovorit će: 'Ne, Gospodaru moj!' Tada će mu se reći: 'Naprotiv, ti kod nas posjeduješ jedno dobro djelo i nepravda ti se neće učiniti!' Tada će se donijeti papirić koji sadrži „La ilahe illallah ve enne Muhammeden resulullah (Nema istinskog božanstva, osim Allaha, i Muhammed je Allahov Poslanik).” Pa će reći: 'O, Gospodaru, šta je ovaj papirić u odnosu na ostale listove?!' Pa će mu se reći: 'Uistinu ti se neće nepravda učiniti!' Tako će se listovi staviti na jedan, a papirić na drugi tas vage, pa će listovi biti lakši i papirić će prevagati.” (Bilježe Ibnu-l-Mubarek u Ez-Zuhd, br.271, i u Musnedu, br.100; imam Ahmed u El-Musnedu, 2/212-213; Et-Tirmizi u Sunenu, br.2639; Ibn-Madže u Sunenu, br.4300; Ibn-Hibban u Sahihu, br.461; El-Hakim u El-Mustedreku, 1/539; El-Begavi u Šerhu-s-Sunne, br.4321, i drugi. Et-Tirmizi kaže: “Hasen-garib.” Sahihom su ga ocijenili Ibn-Hibban, El-Hakim prema šartovima Muslima, a sa tim se Ez-Zehebi složio. (Šejh El-Albani kaže da je sahih u Sahih Et-Tirmizi).

Ovo bi bio dokaz da će na ovoj vagi biti dva tasa na kojoj će se vagati djela na Sudnjem Danu.

El-Berbehari kaže: ﴿ **i pokazivač.** ﴾ Ljudima je poznato šta je to “pokazivač vage” Oni ga nazivaju “srce vage”, a to je ono što ide lijevo ili desno. Ako su dva tasa jednaka - srce vage bude izjednačeno, a ako jedan tas prevaga - pokazivač pokazuje prema njemu.

Tačka 16.

والإيمان بعذاب القبر ، ومنكر ونكير .

I mi vjerujemo u kaburski azab, i u Munkera i Nekira.

📖 Također, od pitanja vjerovanja *ehlu-s-sunneta vel-džema'ata* jeste: **Vjerovanje u kabursko kažnjavanje i uživanje u njemu.** Mrtvac će se ili kažnjavati u kaburu, ili će uživati u njemu, sve dok ne bude proživljen na Sudnjem Danu.

Kabur: to je stanica između ovoga i budućeg svijeta, zbog čega se i naziva *el-berzeh*, jer *berzeh* znači: “Ono što razdvaja dvije stvari.” On Uzvišeni kaže:

مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ ﴿١٩﴾ بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ ﴿٢٠﴾

“Pustio je dva mora da se dodiruju, između njih je berzehun (rastavljač, pregrada) i ona se ne miješaju.”

(Prijevod značenja, Et-Rahman, 19 - 20)

To jest, slana voda se ne miješa sa slatkom i slatka voda se miješa sa slanom, jer je Allah stvorio pregradu između njih tako da se prvo ne miješa sa drugim. Dakle, *berzeh* je: pregrada između dvije stvari, a tri je vrste kuća/staništa:

- **Daru-d-dunja** (dunjalučka kuća)
- **Daru-l-berzeh** (zagrobna kuća), i
- **Daru-l-karar** (vječna kuća).

Ovo su dakle kuće kroz koje ljudi prolaze:

- *dunjalučka kuća* - mjesto sticanja djela;
- *zagrobna kuća* - mjesto čekanja,
- *vječna kuća* - mjesto naknade za djela.

Uzvišeni Allah kaže:

حَتَّىٰ زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ ﴿٢﴾

“Sve dok grobove ne naselite.” (Prijevod značenja, Et-Tekasur,

2)

Tako da ovo pokazuje da kabur nije mjesto krajnjeg boravišta, već je mrtvac u njemu poput posjetioca; posjeti ga a zatim putuje dalje. Tako biva

određeno vrijeme u kaburu, ostaje u njemu poput posjetioca, nakon čega putuje dalje. Tokom vremena boravka u kaburu, kada se spusti u kabur i potrpa zemljom, kada ljudi odlaze od njega - on tada čuje zveket njihove obuće⁶⁴. Dolaze mu dva meleka koji ga postave u sjedeći položaj, duša mu bude vraćena u tijelo i podari mu se život *berzehija*, a to nije kao dunjalučki život. Onda ga ispituju: “Ko ti je Gospodar? Koja ti je vjera? Ko je tvoj Poslanik?”, pa ako ispravno odgovori na ova pitanja, bude spašen i srećan nakon čega nema tuge; kabur mu se proširi koliko mu pogled dopire, otvore Džennetska vrata, a džennetski povjetarac i miris do njega dopru, te naredi da mu se prostre džennetska postelja⁶⁵. U takvom stanju će uživati u svome kaburu, a ovo je stvar ljudskim čulima nedokučiva samo Allahu poznata (*gajb*), čiju suštinu mi ne poznajemo. Zato, ako bi smo otvorili kabur, mi ne bismo vidjeli ništa od toga, jer se to dešava u jednom svijetu dok smo mi na drugom.

A što se tiče licemjera i sumnjivaca, kada oni budu upitani: “Ko ti je Gospodar?”, reći će: “Ne znam!” – “Ko ti je Poslanik?” – reći će: “Ne znam!” – “Koja ti je vjera?” – reći će: “Ne znam!” Ovako će mu biti makar na dunjaluku bio od onih koji pamte tomove knjiga i njihove komentare, makar i arapski jezik poznao i držao elokventne i lijepe govore. Ako ne bude posjednik istinskog imana zastaće u svome kaburu i neće biti u stanju da odgovori na spomenuta pitanja, govoreći: “Ha, ha (ne znam), čuo sam da su ljudi nešto govorili pa sam i ja to govorio!” Tada će mu se Džehennemska vrata otvoriti, kabur suziti sve dok mu se rebra ne isprepletaju, njegova žestina i vrelina obuhvate, te Vatrene krevet prostre.”⁶⁶

Kabursko kažnjavanje ili užitek u njemu su spomenuti u Kur'anu i sunnetu. Allahov Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, je tražio zaštitu od četvoro, dovedi:

⁶⁴ El-Buhari, 1/448, br.1273; i Muslim, 4/2200, br.2870, u hadisu Enesa, radijallahu ‘anhu.

⁶⁵ Sve ovo je došlo u hadisu Bera' b. 'Aziba, radijallahu ‘anhu, kojeg bilježe Et-Tajalisi u Musnedu, str.102; imam Ahmed u El-Musnedu, 4/287; Ebu-Davud u Sunenu, 4/239, br.4853; El-Hakim u El-Mustedreku, 1/92-93, i kaže: “Sahih prema šartovima El-Buharie i Muslima.”, sa čime se i Ez-Zehebi složio. Sahihom ga je ocijenio i Ibnu-l-Kajjim u I'alamu-l-muveki'in, 1/214. (Šejh El-Albani je ovaj hadis ocijenio sahihom u provjeri Ebu-Davuda).

⁶⁶ Ovo je isti hadis od Bera' b. 'Aziba, radijallahu ‘anhu, čija ocjena je upravo prethodila.

“... اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ جَهَنَّمَ وَمِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ وَمِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ وَمِنْ شَرِّ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَالِ”
 “...Allahu moj, zaštiti me od kažnjavanja u Vatri, kažnjavanja u kaburu, od smutnje dunjaluka i ahireta, i od smutnje Mesiha Dedždžala.”⁶⁷

Pa je on, sallallahu ‘alejhi ve sellem, tražio zaštitu od kaburskog kažnjavanja⁶⁸.

Također i u Kur'anu postoje indikacije na kažnjavanje u kaburu. On Uzvišeni kaže:

وَلَنَذِيقَنَّهُمْ مِنَ الْعَذَابِ الْأَدْنَىٰ دُونَ الْعَذَابِ الْأَكْبَرِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٢١﴾

“A mi ćemo, doista, dati da iskuse kaznu manju prije kazne velike, da bi se oni povratili.” (Prijevod značenja, Es-Sedžda, 21)

Komentatori Kur'ana kažu: “Ovo se tiče kaburskog kažnjavanja.”, a kažu i: “Ovo se tiče kažnjavanja na dunjaluku.”

I Uzvišeni Allah kaže vezano za Faraona i njegov narod:

النَّارُ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا غُدُوًّا وَعَشِيًّا ۖ وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ أَدْخِلُوا آلَ فِرْعَوْنَ أَشَدَّ الْعَذَابِ ﴿٤٦﴾

“Vatra kojoj će izloženi jutrom i večerom biti, a kada nastupi Čas: Uvedite Faraonove ljude u patnju najtežu!” (Prijevod značenja, El-Mu'min (Gafir), 46)

Njihovo izlaganje vatri jutrom i večeri se odnose na kabur. Kada presele biće izloženi vatri jutrom i večeri, a kada nastupi Čas (tj. Sudnji Dan), reći će se: **“Uvedite Faraonove ljude u patnju najtežu!”**

I Uzvišeni Allah kaže:

وَمَنْ أَعْرَضَ عَن ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَعْمَىٰ ﴿١٢٤﴾

⁶⁷ El-Buhari, 1/463, br.1311; i Muslim, 1/412, br.588, u hadisu Ebu-Hurejre, radijallahu ‘anhu.

⁶⁸ El-Buhari, 1/356, br.1002; i Muslim, 1/410, br.584, u hadisu 'Aiše, radijallahu ‘anha.

“A onaj ko se okrene od Opomene Moje, taj će teškim životom živjeti i na Sudnjem danu ćemo ga slijepim oživiti.” (Prijevod značenja, Ta-ha, 124)

Komentatori Kur'ana kažu: “Riječi: **“meišeten danka (teškim životom živjeti)”** se odnose na kabur”⁶⁹, a mi od Allaha zaštitu tražimo.

Spomenuti dokazi o kaburskom kažnjavanju su *mutevatir*, pa onaj koji zanevjeruje u kabursko kažnjavanje, kao što rade *mu'tezile* i oni koji ih slijede, takvi oponiraju *mutevatir* dokazima i takvo ubjeđenje im ništi iman, a mi od Allaha zaštitu tražimo. Takvoj osobi nedostaje temelj od temelja vjerovanja, a to je: “Vjerovanje u kabursko kažnjavanje.” Ako takva osoba to radi *mute'amiden* (namjerno), poznajući tekstove, ali ih negira iz inata i oholosti, onda je takva osoba *kafir* (nevjernik). Međutim, ako to radi *mute'vvilen* (pogrešno tumačeći), *mukalliden* (slijepo slijedeći) ili *džahilen* (iz neznanja), onda se takva osoba ne proglašava nevjernikom, već zabludjelim.

El-Berbehari kaže: ﴿ **i u Munkera i Nekira.** ﴾ „Munker” i „Nekir” su imena dvojice meleka koji će mu (mrtvacu) doći u zastrašujućem obliku; prvi se zove Munker, a drugi Nekir, kao što je spomenuto u hadisima.⁷⁰

⁶⁹ Spominje Ibn-Kesir u svome Tefsiru, 3/170, da je potvrđeno da se „meišeten danka (teškim životom živjeti)” odnosi na kabursko kažnjavanje, i to preko Ebu-Se'ida el-Hudrija i Ebu-Hurejre, radijallahu ‘anhuma.

⁷⁰ Et-Tirmizi u Sunenu, 2/383, br.1071; Ibn ebi-'Asim u Es-Sunne, 2/416, br.864; El-Haris b. ebu-'Usame u Musnedu, 1/377, br.280; Ibn-Hibban u Sahihu, 7/286, br.2117, u hadisu Ebu-Hurejre, radijallahu ‘anhu, koji kaže: “Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, je rekao: 'Kada se mrtvac ukopa u svoj kabur, dođu mu dva meleka, crni i plavi. Jedan se zove Munker, a drugi Nekir.'” Et-Tirmizi kaže: “Hasen-garib.” (Šejh El-Albani kaže da je predaja hasen u Sahih Et-Tirmizi, br.1071).

Tačka 17.

والإيمان بحوض رسول الله ﷺ ، ولكل نبي حوض إلا صالح عليه السلام فإن حوضه ضرع ناقته .

I mi vjerujemo u havd (izvor) Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem. Svaki Poslanik će imati svoj havd, osim Salih, ‘alejhi-s-selam, jer je njegov havd bilo vime njegove kamile.

📖 Od *usula* (temelja) *ehlu-s-sunneta vel džem'ata* je također i: Vjerovanje u havd. Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, će imati svoj havd, a također će i ostali Poslanici imati svoj havd, na koje će njihovi narodi dolaziti da se napiju vode, jer će ljudi patiti od žestoke žeđi i biće u potrebi za vodom. Izvor našeg Poslanika Muhammeda, sallallahu ‘alejhi ve sellem, će biti najveličanstveniji od svih izvora: njegova dužina i širina je mjesec dana hoda, voda bjelja od mlijeka i slađa od meda, dok će posuda za piće biti koliko ima zvijezda na nebu. Ko popije jedan gutljaj sa njega, nikada nakon toga neće ožednjeti.⁷¹ Od njega će biti udaljeni oni koji su otpali od islama nakon smrti Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, a također i oni od sljedbenika novotarija koji su lagali na njega, a Allaha najbolje zna.

El-Berbehari kaže: 📖 **Svaki Poslanik će imati svoj havd, osim Salih, ‘alejhi-s-selam, jer je njegov havd bilo vime njegove kamile.** 📖 Ovaj

⁷¹ Ovo je spomenuto u mutevatir predajama, a od njih je onaj kojeg bilježe imam Muslim, 4/1793, br.2292, u hadisu 'Abdullaha b. 'Amra el-Assa, radijallahu ‘anhuma, koji kaže: "Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kaže: 'Moj havd je dužine mjesec dana hoda i širine isto toliko. Voda mu je bjelja od srebra, miris ljepši od miska, a broj posuda za piće poput broja zvijezda na nebu. Ko bude popio gutljaj sa njega, nakon toga više nikada neće ožednjeti.'"

Također bilježi Muslim, 1/217, br.2047, u hadisu Ebu-Hurejre radijallahu ‘anhu, da je Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, rekao: "Moj havd je razdaljine od Ejle do Adna. Uistinu je bjelji od snijega i slađi od meda, a broj posuda za piće je brojniji od broja zvijezda na nebu. I ja ću udaljavati ljude sa njega baš kao što čovjek udaljava kamile drugih ljudi od svoga izvora." – Upitaše ga: 'O, Allahov Poslaniče! Da li ćeš nas prepoznati?' - Reče: 'Da, imat ćete oznake koje niko iz drugih ummeta nema. Dolazit ćete mi sa bijelim znakovima na svojim čelima i udovima od uzimanja abdesta. Skupina od njih će biti udaljena od mene, pa ću reći: 'Gospodaru moj, to su moji drugovi?!' – pa će mi meleki odgovoriti: 'Ti ne znaš šta su oni radili (od novotarija) nakon tebe!'"

izuzetak nije potvrđen, koliko je meni poznato, već je ispravno da će svaki Poslanik imati svoj havd, baš kao što je spomenuto u hadisima.⁷²

⁷² Ovo se bilježi u hadisu Semure b. Džunduba, radijallahu ‘anhu, koji prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, rekao: “Svaki će Poslanik imati svoj havd. Natjecat će se u tome ko će od njih imati najviše sljedbenika, a ja se nadam da ću ja imati najviše sljedbenika.” Bilježe ga El-Buhari u Et-Tarihu-l-Kebiru, 1/44; Et-Tirmizi, 4/628, br.2443; Ibn ebi-’Asim u Es-Sunne, br.734; Et-Taberani u El-Mu’džemu-l-Kebiru, 7/212, br.6881. Vjerodostojnim su ga ocijenili hafiz El-Mizzi, različitim lancima prenosioca, kao što spominje Ibn-Kesir u Tefsiru, 1/263. (Šejh El-Albani kaže da je sahih u Es-Sahiha, br.1589. On spominje u djelu Ed-Da’ifa u dvije predaje br.771 i 772, koje kažu da Salih, ‘alejhi-s-selam, neće imati svoj havd, ali kaže da su mevdu (izmišljene). Isto kaže i Ibnu-l-Dževzi u El-Mevduat, i Ez-Zehebi u djelu Mizanu-l-‘itidal).

Tačka 18.

والإيمان بشفاعته رسول الله ﷺ للمذنبين الخاطئين يوم القيامة ، وعلى الصراط ، ويخرجهم من جوف جهنم ، وما من نبي إلا وله شفاعته ، وكذلك الصديقون والشهداء والصالحون ، والله بعد ذلك تفضل كثير على من يشاء ، والخروج من النار بعدما احترقوا ، وصاروا فحماً .

I mi vjerujemo u šefa'at (zauzimanje) Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, na Sudnjem danu za: počinioce grijeha, za one na siratu (mostu), te da se izvade oni (vjernici) uvedeni u Džehennem. I nema nijednog Vjerovjesnika koji neće imati pravo na šefa'at, a također i iskreni, šehidi i dobri muslimani. Nakon svega toga, Allah će podariti nebrojene blagodati onome kome bude htio i izvaditi ga iz Vatre, nakon što bude odgorjeo postavši kao izgorjeli ugalj.

📖 Od *usula* (temelja) *ehlu-s-sunneta vel-džema'ata* jeste i: Vjerovanje u *šefa'at* (zauzimanje, posredovanje) na Sudnjem danu, uz ispunjenje dva uslova koje spominje Uzvišeni Allah:

- Da će biti samo Njegovom dozvolom.
- Da osoba za koju se posreduje bude od posjednika imana (tj. vjernik, musliman).

A što se tiče *šefa'ata* za nevjernike, posredovanje za njih se neće prihvatiti. Uzvišeni Allah kaže:

فَمَا تَنْفَعُهُمْ شَفَاعَةُ الشَّافِعِينَ ﴿٤٨﴾

„Njima posredovanje posrednika neće koristiti.”

(Prijevod značenja, El-Muddesir, 48)

... مَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ حَمِيمٍ وَلَا شَفِيعٍ يُطَاعُ ﴿١٨﴾

“...kada zulumčari-nevjernici ni prisna prijatelja ni šefadžiju (zauzimača, posrednika) neće imati koji će uslišan biti.” (Prijevod značenja, El-Mu'min (Gafir), 18)

Tako da za nevjernika neće biti nikakvog zauzimanja.

A što se tiče vjernika, za njih će biti, ali samo onome kome to Allah dozvoli. Najveći od šefadžija će biti Predvodnik šefadžija, a to je naš Poslanik Muhammed, sallallahu 'alejhi ve sellem, koji će imati pravo na *šefa'at* specifičan samo za njega, a također i na *šefa'at* koji će dijeliti sa drugima.

El-Berbehari kaže: ﴿ **I mi vjerujemo u šefa'at (zauzimanje) Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, na Sudnjem danu za: počinioce grijeha, za one na siratu (mostu)** ﴾ Naš Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, će biti najveći šefadžija na Sudnjem danu. Uistinu će se on zauzimati za sve okupljene ljude na Mjestu Isčekivanja, tako će ih Allah osloboditi isčekivanja i započeti sa obračunom, jer će im isčekivanje biti dugo zajedno sa teškom mukom, žestokom vrelinom, žeđu i velikim strahom. Zato će ljudi otići kod *ulul-'azm* (petorice odbaranih) Poslanika i tražiti od njih da zamole Allaha da ih oslobodi isčekivanja kako bi napokon završili ili u Džennetu ili u Džehennemu. Tako će ljudi otići Adem, 'alejhi-s-selam, ali će se on pravdati. Zatim će otići Nuhu, 'alejhi-s-selam, ali će se i on pravdati. Zatim će otići Ibrahimu, 'alejhi-s-selam, koji će se također pravdati. Zatim će otići kod Musa, 'alejhi-s-selam, koji će se također pravdati. Onda i kod Isa, 'alejhi-s-selam, koji će se isto pravdati. Tako da će na posljepku otići kod Muhammeda, sallallahu 'alejhi ve sellem, koji će im reći: "Ja imam pravo na to." Zatim će otići i pasti na sedždu ispod 'Arša, a tako će postupiti jer niko neće imati pravo da se zauzima osim nakon Allahove dozvole. Zato će on, sallallahu 'alejhi ve sellem, pasti na sedždu Allahu i zamoliti svoga Gospodara sve dok mu ne bude rečeno:

... يَا مُحَمَّدُ ارْفَعْ رَأْسَكَ وَقُلْ يُسْمِعْ لَكَ وَسَلْ تُعْطَهُ وَأَشْفَعْ تُشَفِّعَ ...
*"O, Muhammede! Digni glavu, moli i dat će ti se, posreduj i tvoje posredovanje će se primiti..."*⁷³

Tako će mu Allaha dozvoliti i on će se zauzeti za okupljene na Mahšeru da se pomjere sa mjesta okupljanja na mjesto *hisaba* (obračuna). Eto to je *šefa'atu-l-uzma* (veliki šefa'at) kojim će ga Allah počastiti između svih ostalih stvorenja. Uzvišeni Allah kaže:

وَمِنَ اللَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِهِ نَافِلَةً لَّكَ عَسَىٰ أَنْ يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَّحْمُودًا ﴿٧٩﴾

"I probdij dio noći u namazu, - to je samo tvoja dužnost; Gospodar tvoj će ti na onom svijetu hvale dostojno mjesto darovati." (Prijevod značenja, El-Isra, 79)

El-mekamu-l-mahmud (hvale dostojno mjesto) je šefa'atu-l-'uzma.

⁷³ El-Buhari, 4/1624, br.4206; i Muslim, 1/182-183, br.193, u hadisu Enesa, radijallahu 'anhu.

I u dovi koja se uči nakon proučenog ezana se spominje:

”... آتِ مُحَمَّدًا الْوَسِيلَةَ وَالْفَضِيلَةَ، وَابْعَثْهُ مَقَامًا مَحْمُودًا الَّذِي وَعَدْتَهُ ...“
*“I podari Muhammedu el-vesile i el-fadile, i uzdigni ga na mekamen mahmud (hvale dostojno mjesto) kojeg si mu obećao.”*⁷⁴

Ovo je *šefa'atu-l-'uzma*.

Pored toga, Poslanik će biti i šefa'adžija počiniteljima velikih grijeha (*ehlu-kebair*) iz ovoga ummeta, kada će on, sallallahu ‘alejhi ve sellem, posredovati da ne budu uvedeni u Vatru, ili da budu izvedeni iz nje ako budu u nju uvedeni. Tako će se on, sallallahu ‘alejhi ve sellem, zauzeti za njih, a ova vrsta zauzimanja nije specifična samo za njega, već će se za počinitelje velikih grijeha zauzimati i ostali Poslanici, Allahove evlije, te djeca koja su na dunjaluku umrla prije punoljetstva. Međutim, *džehmije*, *mu'tezile* i *haridžije* govore suprotno ovome. Haridžije: to su oni koji se oružijem pobune protiv vladara-muslimana i koji kidaju datu mu prisegu na pokornost u dobru. Od njih su također i oni koji muslimane proglašavaju nevjernicima zbog počinjenog velikog grijeha koji nije širk. To su haridžije, a sa imenom *havaridži* (haridžije) su nazvani zato što su odstupili (*haredžu*) od onoga što je propisano i zato što podižu pobunu protiv vladara-muslimana prekidajući datu mu prisegu na pokornost u dobru. Oni negiraju šefa'at smatrajući da svaki onaj koji uđe u Vatru nakon toga nikada iz nje izaći neće, podupirući svoju pretpostavku sa riječi Uzvišenog:

... وَمَا هُمْ بِخَارِجِينَ مِنَ النَّارِ ﴿١٦٧﴾
“...i oni iz Vatre neće izlaziti.” (Prijevod značenja, El-Bekare, 167)

Na ovo mi kažemo: Ove riječi se odnose na nevjernike, tako da nevjernici neće nikada izaći iz Vatre. A što se tiče šafa'ata o kojem mi govorimo, on se tiče samo posjednika imana, vjernika koji su činili velike grijehe – i to je potvrđena stvar. Uzvišeni Allah kaže:

... مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ ... ﴿٢٥٥﴾
“...Ko se može pred Njim zauzimati bez Njegovog dopuštenja?!” (Prijevod značenja, El-Bekara, 255)

⁷⁴ El-Buhari u Sahihu, 1/222, br.614, u hadisu od Džabira, radijallahu ‘anhu.

Što nam ukazuje da će se takva osoba moći zauzimati nakon Allahovog dopuštenja. A također i Allahov govor:

وَكَمْ مِّن مَّلَكٍ فِي السَّمَاوَاتِ لَا تُغْنِي شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا إِلَّا مِّن بَعْدِ أَن يُأْذَنَ اللَّهُ لِمَن يَشَاءُ وَيَرْضَى ﴿٢٦﴾

“A koliko na nebesima ima meleka čije zauzimanje nikome neće biti od koristi, sve dok Allah to ne dozvoli onome kome On hoće i u korist onoga kojim je zadovoljan.” (Prijevod značenja, En-Nedžm, 26)

U ovome imamo dva spomenuta uslova *šefa'ata*:

Prvi uslov: Da Allah to dozvoli;

Drugi uslov: Da Allah bude zadovoljan sa onim za koga se *šefa'at* čini, a On je zadovoljan samo sa vjernikom, dok sa nevjernicima On zadovoljan nije.

A što se tiče onih koji su oprečni *ehlu-s-sunnetu vel-džema'atu* u pitanju *šefa'ata*, oni zauzimaju dva oprečna stava:

Prvi su oni koji apsolutno negiraju svaki vid *šefa'ata* – a to su *haridžije* i *mu'tezile* koji muslimane proglašavaju nevjernicima zbog počinjenog velikog grijeha koji nije širk.

Drugi su oni koji prelaze granicu prilikom potvrde *šefa'ata* – a to su *sufije* i *kuburije*, koji su se u potpunosti oslonili na *šefa'at* i koji se okrenuše kaburovima tražeći pomoć i *šefa'at* od mrtvih, baš kao što Uzvišeni Allah kaže:

وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَيَقُولُونَ هَؤُلَاءِ شُفَعَاؤُنَا عِنْدَ اللَّهِ ... ﴿١٨﴾

“Oni pored Allaha, obožavaju one koji im ne mogu ni nauditi niti im mogu kakvu korist pribaviti, i govore: 'Ovo su naši zagovornici kod Allaha...'” (Prijevod značenja, Junus, 18)

Tako su im upućivali 'ibadete obožavajući ih kako bi ovi - tobože - bili njihove *šefa'adžije* kod Allaha.

A što se tiče onih koji zauzimaju središnji umjereni stav, a to je *ehlu-s-sunne vel-džama'at*, oni niti negiraju, niti potvrđuju *šefa'at* neograničeno, već

ga potvrđuju uslovljavajući sa dva uslova spomenuta u Kur'anu i sunnetu. Eto to bi bio zaključak o temi *šefa'ata*.

El-Berbehari kaže: ﴿ **za: počinioc** **grijeha** ﴾ u značenju: posredovanje će biti za vjernike koji su činili velike grijehe koji nisu kufr.

El-Berbehari kaže: ﴿ **za one na siratu (mostu)** ﴾ u značenju: Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, će posredovati za vjernike dok budu prelazili preko *sirata*, a i za one od sljedbenika tevhida koji budu uvedeni u Vatru da budu izvedeni iz nje. Stoga će on, sallallahu 'alejhi ve sellem, posredovati za muslimane dok budu prelazili preko mosta, a to je most koji će biti postavljen na najvišem dijelu Vatre preko kojeg će ljudi prelaziti shodno svojim djelima; neki će prelaziti brzinom treptaja oka, neki brzinom svjetla, neki brzinom vjetra, neki brzinom konja, neki brzinom jahača kamile, neki trčeci, neki hodajući, neki puzuci, dok će neki biti ugrabljeni sa njega i povučeni u Vatru. Sva stvorenja će morati preći preko ovog mosta i ništa ih neće sačuvati osim njihova dobra djela. On Uzvišeni kaže:

وَإِنْ مِنْكُمْ إِلَّا وَارِدُهَا ... ﴿٧١﴾

"I svaki od vas će do njega stići!.." (Prijevod značenja, Merjem, 71)

To jest: do mosta.

... كَانَ عَلَى رَبِّكَ حَتْمًا مَقْضِيًّا ﴿٧١﴾ ثُمَّ نُنْجِي الَّذِينَ اتَّقَوْا وَنَذَرُ
الظَّالِمِينَ فِيهَا جِثْيًا ﴿٧٢﴾

"...Gospodar tvoj se sigurno tako obavezao! Zatim ćemo one koji su se grijeha klonili spasiti, a zulumčare ćemo da u njemu na koljenima kleče ostaviti." (Prijevod značenja, Merjem, 71-72)

Tako da će biti spašena samo bogobožna osoba. A što se tiče nevjernika, oni će biti uništeni u Vatri, a mi od Allaha zaštitu tražimo. Eto to bi bio *sirat* (most iznad Vatre).

El-Berbehari kaže: ﴿ **Nakon svega toga, Allah će podariti nebrojene blagodati onome kome bude htio i izvaditi ga iz Vatre** ﴾ Allah će izvaditi iz Vatre neke vjernike bez ičijeg zauzimanja, već će On to uraditi samo iz Svoje milosti i dobrote.

El-Berbehari kaže: ﴿ **nakon što bude odgorjeo postavši kao izgorjeli ugalj.** ﴾ Allah nas obavještava da stanovnici Vatre, koji će u njoj vječno ostati, u njoj neće ni umrijeti ni živjeti. On Uzvišeni kaže:

فَذَكِّرْ إِن تَفَعَتِ الذُّكْرَىٰ ﴿٩﴾ سَيَذَكِّرُ مَنْ يَخْشَىٰ ﴿١٠﴾ وَيَتَجَنَّبُهَا
الْأَشَقَىٰ ﴿١١﴾ الَّذِي يَصْلَى النَّارَ الْكُبْرَىٰ ﴿١٢﴾ ثُمَّ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا
يَحْيَىٰ ﴿١٣﴾

“Pa ti opominji ako opomena bude koristila, dozvat će se onaj koji se Allaha boji, a izbjegavat će je onaj najgori koji će u vatri velikoj gorjeti, pa u njoj neće ni umrijeti ni živjeti.” (Prijevod značenja, El-'Ala, 9 - 13)

Onaj od nevjernika koji ne bude prihvatio opominjača i nastavi sa svojom zabludom, ući će u Vatru i u njoj ostati i živjeti životom koji mu neće omogućiti niti da se odmori, niti će moći umrijeti smrću koja će mu mir pružiti, već će ostati (neprestano) u patnjama.

A što se tiče sljedbenika tevhida, tj., muslimana koji su zbog nepokornosti u Vatru završili, takvi će gorjeti dok ne budu u pepeo pretvoreni. Nakon toga će biti izvađeni iz nje i dovedeni do Rijeke Života, kada će im nova tijela porasti, pa će im se dati dozvola da uđu u Džennet.

**Zabranjeno štampanje
u svrhu zarade**

Jačka 19.

والإيمان بالصراط على جهنم ، يأخذ الصراط من شاء الله ، ويجوز من شاء الله ، ويسقط في جهنم من شاء الله ، ولهم أنوار على قدر إيمانهم .

I mi vjerujemo u sirat (most) iznad Džehennema. Do sirata će doći onaj kojem to Allah bude htio; preći će ga onaj kojem Allah to bude htio, a sa njega će pasti onaj kojem to Allah bude htio. I pred njima će biti svjetlo shodno stepenu njihovog imana.

📖 Od onoga što će se dogoditi na Sudnjem danu jeste i: **Prelaženje preko *sirata* (mosta),** kao što je spomenuto.

Es-Sirat u jeziku znači: *et-tarik* (put), a sa ovim se ovdje misli na: *el-džisr* (most) koji leži na vrhu Vatre džehennemske; izuzetno tanak, tanji od dlake, oštrij od sablje i vreliji od rasplamsalog uglja. Stvorenja će prelaziti preko njega shodno svojim djelima; njihova djela će biti uzrokom njihovog prelaženja. Ko bude spašen – uspio je, a ko ne bude spašen – uništen je. Prelaženje ljudi preko mosta će biti shodno stepenu njihovih djela, tako da će neki od njih preko njega preći brzinom treptaja oka, neki brzinom svjetla, neki brzinom vjetra, neki brzinom konja, neki brzinom jahača kamile, neki trčeći na svojim stopalima, neki hodajući, neki pužući, dok će neki biti ugrabljeni i povučeni u Vatru. Sve je ovo spomenuto u plemenitom Kur'anu i Poslanikovom, sallallahu 'alejhi ve sellem, sunnetu. Uzvišeni Allah kaže:

فَوَرَبِّكَ لَنَحْشُرَنَّهُمْ وَالشَّيَاطِينَ ثُمَّ لَنُحْضِرَنَّهُمْ حَوْلَ جَهَنَّمَ جِثًا ﴿٦٨﴾
ثُمَّ لَنَنْزِعَنَّ مِنْ كُلِّ شِيعَةٍ أَنتَ حَشَدٌ عَلَى الرَّحْمَنِ عِتِيًّا ﴿٦٩﴾ ثُمَّ لَنَحْنُ
أَعْلَمُ بِالَّذِينَ هُمْ أَوْلَىٰ بِهَا صِلِيًّا ﴿٧٠﴾ وَإِنْ مِنْكُمْ إِلَّا وَارِدُهَا ۖ كَانَ
عَلَىٰ رَبِّكَ حَتْمًا مَّقْضِيًّا ﴿٧١﴾

“Tako mi Gospodara tvoga, Mi ćemo i njih i šejtane skupiti, zatim ćemo ih dovesti da oko Džehennema na koljenima kleče, a onda ćemo iz svake skupine izdvojiti one koji su prema Svemilosnom najdrskiji bili, jer Mi najbolje znamo one koji su najviše zaslužili da u njemu gore. I svaki od vas će do njega (mosta) stići! Gospodar tvoj se sigurno tako obavezao!” (Prijevod

značenja, Merjem, 68 - 71)

U značenju: do Džehennemske Vatre, a to prelaženje se tiče prelaženja preko mosta. Prelaženje preko mosta je spomenuto u Kur'anu, a ovdje se Allah obraća vjernicima i drugima mimo njih:

وَإِنْ مِنْكُمْ إِلَّا وَارِدُهَا ... ﴿٧١﴾

“I svaki od vas će do njega stići!..” (Prijevod značenja, Merjem, 71)

Vjernici, nevjernici i munafici, svi će oni preko njega prelaziti, sva stvorenja će prelaziti preko ovoga mosta. Onaj koji bude spašen prešavši ga - ući će u Džennet, a ko sa njega padne - biće uništen:

... ثُمَّ نُنَجِّي الَّذِينَ اتَّقَوْا وَنَذَرُ الظَّالِمِينَ فِيهَا جِثِيًا ﴿٧٢﴾

“...a zulumćare ćemo da u njemu na koljenima kleče ostaviti.” (Prijevod značenja, Merjem, 72)

Tada drugog spasa mimo bogobojažnosti neće biti. Snažno tijelo te neće spasiti, niti mnogo imetka, niti status u društvu. Samo će te bogobojažnost spasiti, i to je činjenica potvrđena tekstom Plemenitog Kur'ana.

U sunnetu koji spominju teškoće na Danu proživljenja imamo hadise koji govore o prelaženju preko mosta, zbog čega je obaveza vjerovati u most i prelaženje preko njega. Međutim, nije dovoljno samo vjerovati u ovo, već moraš posjedovati i dobra djela. Stoga, osoba se mora opremiti bogobojažnošću za prelaženje preko njega, a opremanje je sa dobrim djelima.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Do sirata će doći onaj kojem to Allah bude htio; preći će ga onaj kojem Allah to bude htio** ﴾ Baš kao što Uzvišeni Allah kaže:

ثُمَّ نُنَجِّي الَّذِينَ اتَّقَوْا وَنَذَرُ الظَّالِمِينَ فِيهَا جِثِيًا ﴿٧٢﴾

“Zatim ćemo one koji su se grijeha klonili spasiti, a zulumćare ćemo da u njemu na koljenima kleče ostaviti.” (Prijevod značenja, Merjem, 72)

Ovo je iz razloga što će most na sebi imati kuke koje će povući svakog onoga za kojeg im bude naređeno da bude povučen.

El-Berbehari kaže: ﴿ **će preći** ﴾ u značenju: preći će preko njega.

El-Berbehari kaže: ﴿ **I pred njima će biti svjetlo shodno stepenu njihovog imana.** ﴾ tako da će na Sudnjem Danu ispred posjednika imana, vjernika, biti svjetlo i ono će ići sa njima, baš kao što On Uzvišeni kaže:

... نُورُهُمْ يَسْعَىٰ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَتْمِمْ لَنَا نُورَنَا وَاغْفِرْ لَنَا ۚ إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٨﴾

“...svjetlo njihovo će ići ispred njih s njihove desne strane. 'Gospodaru naš', govorit će oni, 'učini potpunim svjetlo naše i oprosti nam, jer Ti, doista, sve možeš.’” (Prijevod značenja, Et-Tahrim, 8)

يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ يَسْعَىٰ نُورُهُمْ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ بُشْرَاكُمُ الْيَوْمَ جَنَاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ۚ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٢﴾

“Na dan kad budeš vidio kako se pred vjernicima i vjericama, i s desne strane njihove, svjetlo njihovo bude kretalo; 'Blago vama danas: džennetske bašče, kroz koje teku rijeke, u kojima ćete vječno boraviti - to je veliki uspjeh!’” (Prijevod značenja, El-Hadid, 12)

Munaficima (licemjerima) će se dati svjetlo na početku, jer su vanjštinom ušli i pokazali islam, tako da će se prema njima ophoditi shodno onome što su vanjštinom pokazivali. Daće im se svjetlo, ali će to biti samo varka, baš kao što su oni druge varali svojim islamom, nakon čega će im se svjetlo oduzeti pa će ostati u tami:

يَوْمَ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالْمُنَافِقَاتُ لِلَّذِينَ آمَنُوا انظُرُونَا ... ﴿١٣﴾

“Na Dan kada će licemjeri i licemjerke vjernicima govoriti: 'Pričekajte nas..!’” (Prijevod značenja, El-Hadid, 13)

u značenju: *inteziru* (sačekajte nas), jer će hodati iza vjernika:

... نَقْتَبِسُ مِنْ نُورِكُمْ قِيلَ ارْجِعُوا وَرَاءَكُمْ فَالْتَمِسُوا نُورًا فَضُرِبَ بَيْنَهُمْ بِسُورٍ لَهُ بَابٌ بَاطِنُهُ فِيهِ الرَّحْمَةُ وَظَاهِرُهُ مِنْ قِبَلِهِ الْعَذَابُ ﴿١٣﴾
يُنَادُونَهُمْ أَلَمْ نَكُنْ مَعَكُمْ ... ﴿١٤﴾

“...da se svjetlom vašim poslužimo!” - 'Vratite se natrag, pa drugo svjetlo potražite?’ - reći će se. I između njih će se pregrada postaviti koja će vrata imati; unutar nje bit će milost, a izvan nje patnja. 'Zar

nismo s vama bili?' - dozivat će ih..!" (Prijevod značenja, El-Hadid, 13 - 14)

tj., zar sa vama nismo bili na dunjaluku:

... قَالُوا بَلَىٰ وَلَكِنَّكُمْ فَتَنْتُمْ أَنْفُسَكُمْ وَتَرَبَّصْتُمْ وَارْتَبْتُمْ وَغَرَّتْكُمُ الْأَمَانِيُّ
حَتَّىٰ جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ وَغَرَّكُمْ بِاللَّهِ الْغُرُورُ ﴿١٤﴾ فَالْيَوْمَ لَا يُؤْخَذُ مِنْكُمْ
فِدْيَةٌ وَلَا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا ۚ مَأْوَاكُمُ النَّارُ ۚ هِيَ مَوْلَاكُمْ ۖ وَنِيسَ
الْمَصِيرِ ﴿١٥﴾

“... 'Jeste' - odgovorit će - 'ali ste se pritvornošću upropastili i iščekivali ste i sumnjali ste, i puste želje su vas zavaravale, dok nije došla Allahova objava, a šejtan vas je o Allahu obmanuo. Nikakva se otkupnina danas od vas neće primiti, a ni od onih koji nisu vjerovali; vatra će biti prebivalište vaše, ona vam baš odgovara, a užasno je ona boravište!" (Prijevod značenja, El-Hadid, 14 - 15)

Stoga, iman će biti u vidu svjetla na Sudnjem Danu sa kojim će vjernici ići, dok će nevjernici i munafici biti u tami i neće znati kuda idu, a mi od Allaha zaštitu tražimo.

Tačka 20.

وَالْإِيمَانُ بِالْأَنْبِيَاءِ وَالْمَلَائِكَةِ .

I mi vjerujemo u Vjerovjesnike i meleke.

📖 Od temelja i sastavnih djelova vjerovanja je i: **Vjerovanje u meleke i Poslanike**, a to se spominje u hadisu Džibrila, ‘alejhi-s-salam, kada je pitao Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem:

"... فَأَخْبَرَنِي عَنِ الْإِيمَانِ . قَالَ " أَنْ تُؤْمِنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ
وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَتُؤْمِنَ بِالْقَدَرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ ..."

*"...Obavijesti me o imanu?" – pa mu reče: 'Iman je da vjeruješ u Allaha, Njegove meleke, Njegove Knjige, Njegove Poslanike, u Sudnji Dan, i u kader (određenje) i dobra i zla...' "*⁷⁵

I u Kur'anu je došlo:

الْبِرَّ أَنْ تَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ
وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّينَ ... ﴿١٧٧﴾

“Nije dobročinstvo u tome da okrećete lica svoja prema istoku i zapadu, nego su dobročinitelji oni koji vjeruju u Allaha, u drugi svijet, u meleke, u knjige, u vjerovjesnike...” (Prijevod značenja, El-Bekare, 177)

آمَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ ۚ كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ
وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ ۚ وَقَالُوا سَمِعْنَا
وَأَطَعْنَا ۚ غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ ﴿٢٨٥﴾

“Poslanik vjeruje u ono što mu se objavljuje od Gospodara njegova, i vjernici, svaki od njih vjeruje u Allaha, i meleke Njegove, i Knjige Njegove, i poslanike Njegove: “Mi među poslanicima Njegovim ne pravimo podjelul...” (Prijevod značenja, El-Bekare, 285)

قُولُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنْزِلَ إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ
وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَمَا أُوتِيَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ وَمَا أُوتِيَ النَّبِيُّونَ
مِنْ رَبِّهِمْ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿١٣٦﴾

⁷⁵ Zabilježio Muslim, 1/36, br.8, u hadisu Omera b. Hattaba, radijallahu ‘anhu.

“Recite: “Mi vjerujemo u Allaha i u ono što se objavljuje nama, i u ono što je objavljeno Ibrahimu, i Ismailu, i Ishaku, i Jakubu, i unucima, i u ono što je dano Musau i Isau, i u ono što je dano vjerovjesnicima od Gospodara njihova; mi ne pravimo nikakve razlike među njima i mi se Njemu predajemo.” (Prijevod značenja, El-Bekare, 136)

Stoga je obaveza vjerovati u sve meleke, kako one koje je Allah poimenice spomenuo, tako i u one koje je spomenuo ali ih ne imenujući. A *el-melaikeh* (meleki) je množina od *melek*, a to je zasebna vrsta bića iz svijeta ljudima nedokučivog samo Allahu poznatog (*gajb*). Allah ih je stvorio od svjetla, džinne od vatre, a ljude od zemlje pa onda od neznatne vode, baš kao što to On Uzvišeni spominje. Osoba mora vjerovati u meleke, kako u one koje su poimenice spomenuti, tako i u one koji nisu imenovani. A što se tiče onoga koji vjeruje u neke od njih, dok ne vjeruje u druge, takav se smatra nevjernikom u sve njih. On Uzvišeni kaže:

قُلْ مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِّجِبْرِيلَ فَإِنَّهُ نَزَّلَهُ عَلَى قَلْبِكَ بِإِذْنِ اللَّهِ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَهُدًى وَبُشْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٩٧﴾ مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِلَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَرُسُلِهِ وَجِبْرِيلَ وَمِيكَالَ فَإِنَّ اللَّهَ عَدُوٌّ لِلْكَافِرِينَ ﴿٩٨﴾

“Reci: “Ko bude neprijatelj Džibrilu, pa on Allahovom voljom tebi na srce stavlja Kur'an potvrđujući istinitost onoga otprije, kao putokaz i radosnu vijest vjernicima. Ko je neprijatelj Allahu, melecima Njegovim i poslanicima Njegovim i Džibrilu i Mikailu - pa, Allah je, doista, neprijatelj onima koji ne vjeruju!” (Prijevod značenja, El-Bekare, 97 - 98)

Stoga, onaj koji zanevjeruje u makar jednog meleka time je zanevjerovao u sve meleke, a primjer tome su Jevreji koji govore: “Džibril je naš neprijatelj, a da je Muhammedu poslan neki drugi melek mimo Džibrila, mi bi mu se pokorili. Ali, Džibril je naš neprijatelj tako da nećemo vjerovati u Muhammeda.” Zbog ovoga je Allah objavio ajet:

قُلْ مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِّجِبْرِيلَ فَإِنَّهُ نَزَّلَهُ عَلَى قَلْبِكَ بِإِذْنِ اللَّهِ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَهُدًى وَبُشْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٩٧﴾

“Reci: “Ko bude neprijatelj Džibrilu, pa on Allahovom voljom tebi na srce stavlja Kur'an

potvrđujući istinitost onoga otprije, kao putokaz i radosnu vijest vjernicima!” (Prijevod značenja, El-Bekare, 97)⁷⁶

Međutim, objava nije od Džibrila, već od Allaha, dok je Džibril samo Allahov Poslanik kojem je povjereno dostavljanje Objave.

I od devijantnih frakcija koja se pripisuje islamu je ona koja govori: “Džibril je izdao povjereni mu emanet. Džibril je Poslanstvo trebao da dostavi 'Aliji, radijallahu 'anhu, ali on pronevjeri emanet i dostavi ga Muhammedu, sallallahu 'alejhi ve sellem.” Tako je njihov pjesnik spjevao:

*“Povjerljivi (Džibril) pronevjeri,
sakrivši (Objavu) od hajdera.”*

tj., od 'Alije, radijallahu 'anhu.

El-Berbehari kaže: ﴿ **I mi vjerujemo u Vjerovjesnike** ﴾:

En-Nebijj (Vjerovjesnik) je: “Onaj kojem je dat vjero-zakon kojeg nije obavezan prenijeti.”

Er-Resul (Poslanik) je: “Onaj kojem je dat vjero-zakon kojeg je obavezan prenijeti.”

Stoga je razlika između Vjerovjesnika i Poslanika u tome što je Poslaniku dat zakon kojeg mora prenijeti nasuprot stanju Vjerovjesnika, jer su Vjerovjesnici došli sa zakonom koji je dat Poslanicima prije njega. Primjer tome su Vjerovjesnici poslani Benu-Israelćanima koji su slijedili Objavu datu Musau, 'alejhi-s-salam, a to je Tevrat:

إِنَّا أَنْزَلْنَا التَّوْرَةَ فِيهَا هُدًى وَنُورٌ ۖ يَحْكُمُ بِهَا النَّبِيُّونَ الَّذِينَ أَسْلَمُوا
لِلَّذِينَ هَادُوا وَالرَّبَّائِيُّونَ وَالْأَحْبَارُ ۖ مَا اسْتَحْفَظُوا مِنْ كِتَابِ اللَّهِ وَكَانُوا
عَلَيْهِ شُهَدَاءَ... ﴿٤٤﴾

**“Mi smo objavili Tevrat, u kome je uputstvo i svjetlo.
Po njemu su jevrejima sudili vjerovjesnici, koji su bili
Allahu poslušni i pobožni ljudi, i učeni, od kojih je
traženo da čuvaju Allahovu knjigu, i oni su nad njom
bdjeli...”** (Prijevod značenja, El-Maide, 44)

⁷⁶ Zabilježio El-Buhari, 4/1628, br.4210, u hadisu 'Abdullaha b. Selame, da je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao za Džibrila: „On je melek koji je za Jevreje neprijatelj, nakon čega prouči: “Reci: 'Ko bude neprijatelj Džibrilu, pa on Allahovom voljom tebi na srce stavlja Kur'an...!’”

Oni su ljudima sudili prema Tevratu objavljenom Musau, ‘alejhi-s-selam, a ne sa nekom posebnom Objavom koja im je data, što je nasuprot Poslanicima koji su dolazili sa zasebnim novim Zakonom kojeg su bili obavezni da prenesu ljudima. Dakle, Vjerovjesniku je naređeno da ljudima prenese Objavu koja je data Poslaniku prije njega, dok mu je Objava mogla doći po pitanju nekih određenih stvari i u tome je razlika među njima.

Onaj koji zanevjeruje makar u jednog Vjerovjesnika time je zanevjerovao u sve njih. Odnosno, zanevjerovao je i u samog toga Vjerovjesnika za kojeg tvrdi da vjeruje, jer su Vjerovjesnici braća. Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kaže:

” الْأَنْبِيَاءُ إِخْوَةٌ مِنْ عِلَاتٍ وَأُمَّهَاتُهُمْ شَتَّى ... ”

“Vjerovjesnici su braća od inoća: majke su im različite...”⁷⁷

Oni su jedan spoj, njihov put je jedan, tako da onaj koji zanegira makar jednog od njih time je zanegirao sve njih, jer, ono što jedan od njih ima, to ima i drugi mimo njega: svi su oni Allahovi vjerovjesnici. Zato, onaj koji tvrdi da vjeruje u Musa, ‘alejhi-s-selam, a zanevjeruje u Isa, ‘alejhi-s-selam, ili Muhammeda, sallallahu ‘alejhi ve sellem - kao što rade Jevjeri - onda su takvi nevjernici u sve Vjerovjesnike i Poslanike, pa čak i u onoga za kojeg tvrde da vjeruju, a to je Musa, ‘alejhi-s-selam. Ovo je iz razloga što Knjiga sa kojom je Musa, ‘alejhi-s-selam, došao sadrži spomen Muhammeda, sallallahu ‘alejhi ve sellem. On Uzvišeni kaže:

الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ الَّذِي يَجِدُونَهُ مَكْتُوبًا عِنْدَهُمْ فِي
التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ يَأْمُرُهُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُحِلُّ لَهُمُ
الطَّيِّبَاتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبَائِثَ وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ وَالْأَغْلَالَ الَّتِي
كَانَتْ عَلَيْهِمْ ۚ فَالَّذِينَ آمَنُوا بِهِ وَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ وَاتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِي
أُنْزِلَ مَعَهُ ۙ أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٥٧﴾

“Onima koji će slijediti Poslanika, vjerovjesnika, koji neće znati ni čitati ni pisati, kojeg oni kod sebe, u Tevratu i Indžilu, zapisana nalaze, koji će od njih tražiti da čine dobra djela, a od odvratnih odvrćati ih, koji će im lijepa jela dozvoliti, a ružna im zabraniti,

⁷⁷ El-Buhari, 3/127, br.3443; i Muslim, 4/1837, br.2365, u hadisu od Ebu-Hurejre, radijallahu ‘anhu. A kod El-Buharia stoje riječi: “Vjerovjesnici su braća; majke su im različite a vjera jedna.”

koji će ih tereta i teškoća koje su oni imali osloboditi. Zato će oni koji u njega budu vjerovali, koji ga budu podržavali i pomagali i svjetlo po njemu poslano slijedili - postići ono što budu željeli.” (Prijevod značenja, El-E'araf, 157)

الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمْ ۚ وَإِنَّ فَرِيقًا
مِّنْهُمْ لَيَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿١٤٦﴾

“Oni kojima smo dali Knjigu znaju ga kao što sinove svoje znaju, ali neki od njih doista svjesno istinu prikrivaju.” (Prijevod značenja, El-Bekare, 146)

Međutim, zavist ih je povela u negiranje Muhammedovog Poslanstva, sallallahu ‘alejhi ve sellem, jer nisu željeli da poslanstvo ode iz loze Benu-Israila, tako da su počeli prisvajati pravo na Allahove blagodati:

أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَىٰ مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ... ﴿٥٤﴾

“Ili ljudima zavide na onome što im je Allah dao iz obilja svoga?!” (Prijevod značenja, En-Nisa, 54)

Tako da ih je u to odvela zavist i nepokornost, a oni su znali da je Muhammed uistinu Allahov poslanik, jer ga nalaze spomenutog u Tevratu i Indžilu.

Također je i Isa, ‘alejhi-s-selam, najavio dolazak Muhammeda, sallallahu ‘alejhi ve sellem. On Uzvišeni kaže:

وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ مُّصَدِّقًا
لِّمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَةِ وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَأْتِي مِنْ بَعْدِي اسْمُهُ أَحْمَدُ ۚ
فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا هَذَا سِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿٦﴾

“A kada Isa, sin Merjemin, reče: 'O sinovi Israilovi, ja sam vam Allahov poslanik da vam potvrdim prije mene objavljeni Tevrat i da vam donesem radosnu vijest o poslaniku čije je ime Ahmed, koji će poslije mene doći', i kad im je donio jasne dokaze, oni rekoše: 'Ovo je jasna vradžbina!'“ (Prijevod značenja, Es-Saff, 6)

A ko je Poslanik koji je došao nakon Isa, ‘alejhi-s-selama? Uistinu nije bilo Poslanika nakon Isa, ‘alejhi-s-selama, osim Muhammeda, sallallahu ‘alejhi ve sellem, a njega su nazivali Ahmed, Muhammed i drugim imenima. Stoga, onaj koji zanevjeruje u Isa, ‘alejhi-s-selama, time će zanevjerovati u sve

Poslanike. A i onaj koji zanevjeruje u Muhammeda, sallallahu ‘alejhi ve sellem, time će zanevjerovati u sve Poslanike. Zato Allah kaže:

كَذَّبَتْ قَوْمُ نُوحٍ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٠٥﴾

“I Nuhov narod je smatrao lažnim poslanike.” (Prijevod značenja, Eš-Šu'ara, 105)

Odnosno, iako je Nuh, ‘alejhi-s-selam, bio prvi Poslanik, Allah je njegov narod proglasio nevjernicima u sve Poslanike onda kada zanevjerovaše samo u njega, iako će ostali Poslanici doći tek kasnije.

Dakle, onaj koji zanevjeruje u makar jednog Poslanika, time će zapravo zanevjerovati u sve Poslanike:

كَذَّبَتْ عَادُ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٢٣﴾

“I Ad je smatrao lažnim poslanike.” (Prijevod značenja, Eš-Šu'ara', 123)

كَذَّبَتْ ثَمُودُ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٤١﴾

“I Semud je smatrao lažnim poslanike.” (Prijevod značenja, Eš-Šu'ara', 141)

كَذَّبَ أَصْحَابُ الْأَيْكَةِ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٧٦﴾

“I stanovnici Ejke su u laži ugonili poslanike.” (Prijevod značenja, Eš-Šu'ara', 176)

Tako da onaj koji zanevjeruje makar u jednog od njih, time je zanevjerovao u sve njih:

إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيُرِيدُونَ أَنْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ اللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيَقُولُونَ نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ وَنَكْفُرُ بِبَعْضٍ وَيُرِيدُونَ أَنْ يَتَّخِذُوا بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا ﴿١٥٠﴾ أُولَٰئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ حَقًّا ۖ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا ﴿١٥١﴾

“Oni koji u Allaha i poslanike Njegove ne vjeruju i žele između Allaha i poslanika Njegovih u vjerovanju napraviti razliku te govore: “U neke vjerujemo, a u neke ne vjerujemo”, i žele između toga dvoga iznaći put neki, oni su zbilja pravi nevjernici, a Mi smo nevjernicima pripremili sramnu patnju.” (Prijevod značenja, En-Nisa, 150 - 151)

Iako su oni vjerovali u neke od njih, to opet nije bilo dovoljno sve dok ne povjeruju u sve njih, jer su svi oni slati sa Poslanicom od Allaha; oni koji su

ranije došli najavili su one koji će kasnije doći, a oni koji su kasnije došli vjerovali su one koji su poslali prije njih, 'alejhimu-s-salatu ve-s-selam.

Eto to bi bio stav muslimana, *ehlu-s-sunneta vel-džema'ata*.

Jačka 21.

وَالْإِيمَانُ بِأَنَّ الْجَنَّةَ حَقٌّ وَالنَّارَ حَقٌّ ، وَأَنَّهُمَا مَخْلُوقَتَانِ ، الْجَنَّةُ فِي السَّمَاءِ السَّابِعَةِ ، وَسَقْفُهَا عَرْشٌ ، وَالنَّارُ تَحْتَ الْأَرْضِ السَّابِعَةِ السُّفْلَى ، وَهُمَا مَخْلُوقَتَانِ ، قَدْ عَلَّمَ اللَّهُ تَعَالَى عِدَّةَ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَمَنْ يَدْخُلُهَا ، وَعِدَّةَ أَهْلِ النَّارِ وَمَنْ يَدْخُلُهَا ، لِاتْفِينِائِهِمَا أَبَدًا ، بِقَائِهِمَا مَعَ بَقَاءِ اللَّهِ أَبَدَ الْآبِدِينَ ، وَدَهْرَ الدَّاهِرِينَ ، وَآدَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ كَانَ فِي الْجَنَّةِ الْبَاقِيَةِ الْمَخْلُوقَةِ ، فَأَخْرَجَ مِنْهَا بَعْدَمَا عَصَى اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ ،

I mi vjerujemo da su Džennet i Vatra istine, te da su već stvoreni. Džennet se nalazi na sedmom nebu, a njegov krov je 'Arš (Prijesto), dok se Vatra nalazi ispod sedme, najniže zemlje, a oboje su već stvoreni. Uzvišeni Allah zna broj stanovnika Dženneta i one koji će ući u njega, i zna broj stanovnika Džehennema i one koji će ući u njega. Oni nikada neće prestati da postoje i ostaće zajedno sa Allahom, vječno i zauvijek, sve dok je vremena. I Adem, 'alejhi-s-selam, je boravio u trajnom-stvorenom Džennetu, ali je izveden iz njega nakon što je zgriješio prema Allahu, Uzvišenom i Veličanstvenom.

✍ Jedan od ruknova (sastavnih djelova) imana jeste: **Vjerovanje u Sudnji Dan sa svim što on obuhvata**, a od onoga što će biti na Sudnjem danu jesu: Džennet i Vatra, a to su: kuće naknade. Vjernici će biti u Džennetu pripremljenom za bogobožne, dok će nevjernici biti u Vatri pripremljenoj za nevjernike; tako da su to dvije kuće naknade.

Dunjaluk je boravište za sticanje djela na kojem neće biti naknade, dok je ahiret kuća naknade gdje neće biti djela. Stoga onaj koji ne bude vjerovao u Džennet i Vatru smatra se nevjernikom, jer je obaveza vjerovati u sve što je vjerodostojno spomenuto po pitanju Sudnjeg Dana, a od toga su Džennet i Vatra. Ove činjenice su spomenute u Kur'anu na različitim mjestima, tako da osoba koja u njih zanevjeruju, ili ona koja to *te'vili* (neosnovano-tumači) na način kako to rade *karamiti* i *batinijje*, koji to neosnovano-tumače - takvi bivaju nevjernici u Uzvišenog Allaha. Stoga je obaveza vjerovati u Džennet i Vatru, te da su to dva stvarna boravišta: boravište bogobožnih i boravište nevjernika. Oni će vječno ostati i postoje, već su stvoreni i postoje, vječno će ostati i nikada neće nestati.

Uzvišeni Allah kaže o Džennetu:

... أَعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ ﴿١٣٣﴾

“...pripremljenom za bogobojazne!” (Prijevod značenja, Alu-
'Imran, 133)

A i za Džehennem kaže:

... أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ ﴿١٣١﴾

“...pripremljenom za nevjernike.” (Prijevod značenja, Alu-
'Imran, 131)

Riječi: **“uiddet (pripremljenom)”** su dokaz da je Vatra već stvorena i pripremljena, a to ne znači da će kasnije biti stvoreni. Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, je spomenuo neke stvari koje dokazuju da Džennet i Džehennem već postoje, a od toga je njegov, sallallahu 'alejhi ve sellem, govor:

... فَإِنَّ شِدَّةَ الْحَرِّ مِنْ فَيْحِ جَهَنَّمَ ”

*“Žestina ljetnje vrućine je od izdisaja Džehennema.”*⁷⁸

I on, sallallahu 'alejhi ve sellem, kaže za žestoku zimsku hladnoću:

... فَأَذِنَ لَهَا بِنَفْسَيْنِ نَفْسٍ فِي الشِّتَاءِ وَنَفْسٍ فِي الصَّيْفِ فَهُوَ أَشَدُّ مَا تَجِدُونَ
مِنَ الْحَرِّ وَأَشَدُّ مَا تَجِدُونَ مِنَ الزَّمْهِرِيرِ ”

*“Dozvolio je (Allah) dva izdisaja Vatri: izdisaj ljeti, a to je najžešći dan kojeg doživite, i izdisaj zimi, a to je žestoka hladnoća koju osjetite, a to je od hladnoće Džehennema.”*⁷⁹

Tako da ovo dokazuje da su oni već stvoreni.

Džennet je već stvoren i pripremljen za bogobojazne, a On je odredio i meleke za njega. U hadisu 'Ubade b. Samita, radijallahu 'anhū, se spominje da je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao:

“ مَنْ قَالَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ
وَرَسُولُهُ وَأَنَّ عِيسَى عَبْدُ اللَّهِ وَابْنُ أَمَّتِهِ وَكَلِمَتُهُ أَلْقَاهَا إِلَى مَرْيَمَ وَرُوحٌ مِنْهُ
وَأَنَّ الْجَنَّةَ حَقٌّ وَأَنَّ النَّارَ حَقٌّ أَدْخَلَهُ اللَّهُ مِنْ أَيِّ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ الثَّمَانِيَةِ شَاءَ ”

“Ko posvjedoči šehadet La ilahe illallah ve enne Muhammeden resulullah, i da je Isa Allahov rob i Poslanik i

⁷⁸ El-Buhari, 1/198, br.532 i 536, u hadisu Ebu-Hurejre i Omera, radijallahu 'anhuma; i Muslim, 1/430, br.615, u hadisu Ebu-Hurejre, radijallahu 'anhū.

⁷⁹ El-Buhari, 1/199, br.537; i Muslim, 1/431, br.617, u hadisu Ebu-Hurejre, radijallahu 'anhū.

*riječ poslana od Njega ka Merjemi, i duša (stvorena) od Njega; i da je Džennet istina i da je Vatra istina - Allah će ga uvesti u Džennet kakva mu god djela bila.*⁸⁰

Dokaz je u riječima: “i da je Džennet istina i da je Vatra istina.”

I u početnoj dovi Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, koju bi učio na noćnom namazu stoji:

“... وَلَقَاؤُكَ حَقٌّ، وَالْجَنَّةُ حَقٌّ، وَالنَّارُ حَقٌّ...”

“...Tvoje obećanje je istina, i Džennet je istina, i Vatra je istina...”⁸¹

El-Berbehari kaže: ﴿ **te da su već stvoreni.** ﴾ u značenju: oni su već stvoreni.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Džennet se nalazi na sedmom nebu, a njegov krov je 'Arš (Prijesto)** ﴾ a ovo je vjerodostojno prenešeno u hadisu:

“إِنَّ فِي الْجَنَّةِ مِائَةَ دَرَجَةٍ أَعَدَّهَا اللَّهُ لِلْمُجَاهِدِينَ فِي سَبِيلِهِ، كُلُّ دَرَجَتَيْنِ مَا بَيْنَهُمَا كَمَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ، فَإِذَا سَأَلْتُمُ اللَّهَ فَسَلُّوهُ الْفَرْدَوْسَ، فَإِنَّهُ أَوْسَطُ الْجَنَّةِ وَأَعْلَى الْجَنَّةِ، وَفَوْقَهُ عَرْشُ الرَّحْمَنِ، وَمِنْهُ تَفَجَّرُ أَنْهَارُ الْجَنَّةِ ”
*“U Džennetu postoji stotinu stepeni za one koji su se borili na Allahovom putu; između svaka dva stepena je kao razdaljina između nebesa i zemlje. Pa kada moliš Allaha, moli za el-firdevs, jer je on centar Dženneta i najuzvišeniji dio Dženneta, a iznad njega je 'Arš Milostivog iz kojeg teku rijeke Džennetske.”*⁸²

Ovo dokazuje da je Džennet na nebesima u *'illijjin*. Uzvišeni Allah kaže:

كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْأَبْرَارِ لَفِي عَلِيَيْنَ ﴿١٨﴾

“Uistinu! Knjiga čestitih je da su u illijjin.” (Prijevod značenja, El-Muttaffin, 18)

To jest: nečemu najuzvišenijem.

Dok je Vatra na najnižem mjestu. On Uzvišeni kaže:

⁸⁰ El-Buhari, 3/1268, br.3235; i Muslim, 1/57, br.28.

⁸¹ El-Buhari, 1/377, br.6317; i Muslim, 1/536. br.769, u hadisu Ibn-‘Abbasa, radijallahu ‘anhu.

⁸² El-Buhari, 3/1028, br.2719, u hadisu Ebu-Hurejre, radijallahu ‘anhu.

كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْفُجَّارِ لَفِي سِجِّينٍ ﴿٧﴾ وَمَا أَدْرَاكَ مَا سِجِّينٌ ﴿٨﴾
“Uistinu! Knjiga grješnika je da su u sidždzinu, a znaš
li ti šta je sidždzin?” (Prijevod značenja, El-Mutaffifin, 7 - 8)

El-Berbehari kaže: ﴿ **Uzvišeni Allah zna broj stanovnika Dženneta i one koji će ući u njega, i zna broj stanovnika Džehennema i one koji će ući u njega.** ﴾ Uzvišeni Allah sve zna sa Svojim vječnim znanjem, a od toga je da On zna broj stanovnika Dženneta i one koji će ući u njega, i zna stanovnike Vatre i one koji će ući u nju; ništa ne izmiče Njegovom znanju. On sve zna i sve je zapisao u Levhi-l-Mahfuzu.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Oni nikada neće prestati da postoje** ﴾ Džennet i Džehennem su dva boravišta koja će ostati i neće nikada prestati postojati.

U ovim riječima pisca se nalazi odgovor onima koji misle da će Džennet i Vatra jednom nestati, koji govore da ništa ne može da dijeli svojstvo ostajanja vječno sa Allahom. Pored takvih imamo i one koji zbog svoje neukosti negiraju njihovo neprekidno postojanje u prošlosti i neprekidno postojanje u budućnosti, **a mi na to kažemo:** Uistinu postoji razlika između Allahovog ostajanja vječno i kako će to Džennet i Džehennem ostati vječno. Allahovo ostajanje vječno je onako kako dolikuje samo Njemu, to je svojstvo od Njegovih svojstava. A što se tiče Dženneta i Vatre, oni će ostati vječno jer će Allah dati da ostanu tako i to će Allah stvoriti. Stoga, to njihovo ostajanje vječno će biti dobijeno, dato, a Allah je taj koji će im dati da ostanu vječno. A što se tiče Allahovog ostajanja vječno i zauvijek, to je Njegovo svojstvo od *sifetun zatijje* (tj. svojstvo Njegovog bića koje je uvijek pri Njemu).

El-Berbehari kaže: ﴿ **i ostaće zajedno sa Allahom** ﴾ Džennet i Džehennem će ostati zajedno sa Allahom vječno i zauvijek. Allahovom ostajanju nema kraja, a također ni Džennetu i Džehennemu neće biti kraja, ali mi ne poredimo između ova dva ostajanja vječno i zauvijek, baš kao što to ne radimo sa ostalim Allahovim svojstvima. A riječi pisca: ﴿ **vječno i zauvijek, sve dok je vremena.** ﴾ samo podvlače spomenutu činjenicu.

El-Berbehari kaže: ﴿ **I Adem, ‘alejhi-s-selam, je boravio u trajnom-stvorenom Džennetu** ﴾ Kada je Allah stvorio Adema, ‘alejhi-s-selam, te ga počastio i pokazao njegovu vrijednost naspram meleka, tada mu Iblis na tome pozavidje i odbi da mu se pokloni. Tako on iz zavisti i oholosti zgriješi prema Allahu, a Allah se obrati Ademu riječima:

... يَا آدَمُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ وَكُلَا مِنْهَا رَغَدًا حَيْثُ ... ﴿٣٥﴾
“...O Ademe, živite ti i žena tvoja u Džennetu i jedite u njemu gdje god želite...” (Prijevod značenja, El-Bekare, 35)

Tako im Allah dade da borave u Džennetu kao počast njima, a taj Džennet je bio na nebu. Ali, kada Iblis prevari Adema pa ovaj pojede plod sa drveta koje mu je bilo zabranjeno, tada Allah spusti Adema i Iblisa na zemlju:

فُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا ... ﴿٣٨﴾
“Mi rekosmo: 'Silazite iz njega svil..’” (Prijevod značenja, El-Bekare, 38)

Tako da sidoše na zemlju. Međutim, Allah oprosti Ademu i njegovoj ženi jer se pokajaše:

قَالَا رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنْفُسَنَا وَإِنْ لَمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٢٣﴾

“Gospodaru naš” - rekoše oni - “sami smo sebi zulum učinili, i ako nam Ti ne oprostiš i ne smiluješ nam se, sigurno ćemo biti izgubljeni.” (Prijevod značenja, El-E'araf, 23)

... وَعَصَى آدَمُ رَبَّهُ فَغَوَى ﴿١٢١﴾ ثُمَّ اجْتَبَاهُ رَبُّهُ فَتَابَ عَلَيْهِ ... ﴿١٢٢﴾

“...tako Adem nije Gospodara svoga poslušao i s puta je skrenuo. Poslije ga je Gospodar njegov izabranikom učinio, pa mu oprostio...” (Prijevod značenja, Ta-ha, 121 - 122)

Tako da su se Adem i Hava pokajali Allahu, a On prihvatio njihovo pokajanje. A što se tiče Iblisa, on je ostao na svojoj grešci ne kajući se, te ga Allah zbog toga udalji od Svoje milosti i prokle učinivši ga vođom svakog zla.

El-Berbehari kaže: ﴿ ali je izveden iz njega nakon što je zgriješio prema Allahu, Uzvišenom i Veličanstvenom. ﴾ Izveden je iz Dženneta kao vid kazne za njegov grijeh, nakon čega se on pokajao Allahu, kao što On Uzvišeni spominje u Kur'anu.

I mi vjerujemo u (pojavu) Mesiha Dedždžala.

📖 Od *usula* (temelja) *ehlul-sunneta vel-džema'ata* jeste: **Vjeronanje u pojavu Mesiha Dedždžala**, a to je čovjek od potomaka Ademovih koji će se pojaviti među Jevreje i oni će ga slijediti. On je mehdi kojeg oni očekuju, a svaka skupina isčekuje svoga mehdijsa:

Jevreji čekaju svoga mehdijsa, a njihov mehdi je Mesih Dedždžal.

Šiije čekaju svoga mehdijsa koji je - kako to oni tvrde - skriven u pećini, za kojeg kažu da je od potomaka El-Huseina, radijallahu 'anhu.

Ehlu-s-sunne vel-džema'at čekaju mehdijsa kojeg je najavio Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, u vjerodostojnim hadisima koji su mutevatir u značenju. To će biti čovjek iz loze Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, od potomaka El-Hasana b. 'Alije, radijallahu 'anhu. Pojaviti će se pri kraju vremena, muslimani će mu dati *bej'u* (prisegu na vjernost) i on će povesti džihad na Allahovom putu. Zemlju će ispuniti pravdom i muslimane će predvoditi u namazu, kada će se u tome stanju pojaviti Mesih Dedždžal. Dedždžal će proganjati muslimane sve dok se ne spusti Isa sin Merjemin, 'alejhi-s-salam, tako da će biti dva Mesiha:

- **Mesih zablude**, a to je Dedždžal, i
- **Mesih upute**, a to je Isa sin Merjemin, 'alejhi-s-salam.

Dedždžal se naziva sa mesih zbog *mesaha* (brzine kretanja) po zemlji, jer će mu Allah omogućiti sredstva brzog kretanja po zemlji da iskušava i širi kušnje. Nazvan je Dedždžal od riječi *ed-dedžl* što znači: lažov, jer će lagati do stepena da će tvrditi da je on Allah. Tako će on ljude iskušavati, osim onih koje Allah toga sačuva. Sa njim će biti bašča i vatra, i izvodit će "čuda": čuda koja će zapravo biti šejtanske-izvedbe, a ne *kerameti* (čuda koja se događaju dobrim ljudima). Allah će mu to omogućiti kako bi kušao i testirao robove, tako da je opasnost od njega velika, zbog čega su svi Allahovi Poslanici, 'alejhi-s-salam, upozoravali na njega, a najviše od njih naš Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem. On nam je naredio da na zadnjem sjedenju naših namaza tražimo zaštitu od četvoro: kaburske kazne, iskušenja dunjaluka i smrti, te iskušenja Mesiha Dedždžala. Uistinu će njegovo iskušenje biti najveće

iskušenje koje se ikada dogodilo na licu zemlje – a mi od Allaha zaštitu tražimo. Eto, to je Mesih Dedždžal.

I dok bude u tome stanju, dok muslimane bude iskušavao, mučio i stavljao na poteškoće, tada će se sa neba spustiti Mesih Isa sin Merjemin. On će juriti i ubiti Dedždžala, te osloboditi muslimane njegovog iskušenja. Isa će uzeti stvar u svoje ruke, uspostaviti će pravdu na zemlji, slomiće krst i ubiće svinju, i neće ostati na zemlji nijedna druga vjera mimo islama. Jevrejstvo, kršćanstvo i ostale nevjere će se ukinuti i ništa neće ostati mimo islama. Isa će ljudima suditi *šeri'atom* (vjerozakonom) Muhammeda, sallallahu 'alejhi ve sellem, i biće njegov sljedbenik, jer nema Poslanika nakon Muhammeda, sallallahu 'alejhi ve sellem. Dakle, Mesih Isa će se spustiti kao sljedbenik Muhammeda, sallallahu 'alejhi ve sellem, i kao onaj koji sudi njegovim *šeri'atom*.

Eto to je ono što će se dogoditi vezano za pojavu Dedždžala i silazak Mesiha Isa, 'alejhi-s-selama.

A Isa je nazvan sa Mesih, kao što je rečeno, zato što *jemsehu* (briše, potire) dodirom ono što je od bolesti pri nekoj osobi, nakon čega ga izliječiti Allahovom dozvolom, a to je od Isaovih *mu'džiza* (nadnaravnih čuda). Odnosno, staviti će ruku na slijepca i gubavca, čime će njihova bolest nestati kada ih bude potrao. Zbog toga je nazvan sa Mesih, u značenju: *el-masih* (onaj koji potire).

Tačka 23.

والإيمان بنزول عيسى بن مريم عليه السلام ، ينزل فيقتل الدجال ، ويتزوج ، ويصلي خلف القائم من آل محمد عليه السلام ، وموت ويدفنه المسلمون .

I vjerujemo da će se spustiti Isa sin Merjemin, ‘alejhi-s-selam. Spustit će se i ubit će Dedždžala. Oženit će se i klanjat će iza potomka iz loze Muhammeda, sallallahu ‘alejhi ve sellem. Zatim će preseliti i muslimani će ga ukopat.

📖 Pojava Isa, ‘alejhi-s-selam, će biti jedan od Velikih predznaka Sudnjeg dana.

El-Berbehari kaže: ﴿ **spustiti** ﴾ u značenju: sa nebesa, jer ga je Allah uzdigao onda kada su Jevreji htjeli ga da ubiju. Pošli su do njega da ga ubiju i razapnu, pa kada dođoše do njega, Allah ga uzdiže među njima ali oni toga nisu bili svjesni, jer je Allah dao da na njega liči jedan drugi čovjek. Tako oni ubiše (raspeše) toga čovjeka misleći da je on Mesih Isa, a to nije bio on. On Uzvišeni kaže:

وَقَوْلُهُمْ إِنَّا قَتَلْنَا الْمَسِيحَ عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ رَسُولَ اللَّهِ وَمَا قَتَلُوهُ وَمَا صَلَبُوهُ وَلَكِنْ شُبِّهَ لَهُمْ ... ﴿١٥٧﴾

“I zbog riječi njihovih: “Mi smo ubili Mesiha, Isa sina Merjemina, Allahova Poslanika. A nisu ga ubili, niti raspeli, već im se pričinilo...” (Prijevod značenja, En-Nisa, 157)

Allah je dao da ovaj čovjek dobije njegov lik, a rečeno je da je taj čovjek bio baš onaj koji je Jevreje doveo do njega, tako da ga je Allah zbog toga (izdajništva) kaznio. Također je rečeno da je to bio jedan od *havarijuna* (Isaovih pomagača) kojem je Isa rekao: “Daće ti se moj lik pa ćeš dobiti Džennet!”, te se čovjek strpio i prihvatio njegov lik, da bude ubijen i razapet kako bi time dobio Džennet.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Spustit će se i ubit će Dedždžala.** ﴾ Ubiće Dedždžala na kapiji Ludd, a to je dobro poznato mjesto. Isa sin Merjemin će juriti Dedždžala, pa kada ga Dedždžal ugleda počće da se topi, baš kao što se so topi u vodi. Isa će mu prići, probosti kopljem i ubiti.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Oženit će se i klanjat će iza potomka iz loze Muhammeda, sallallahu ‘alejhi ve sellem.** ﴾ Što se tiče riječi ﴿ **Oženit će se** ﴾

to je spomenuto u nekim predajama, ali one nisu potvrđene.⁸³ A što se tiče toga da će Isa klanjati iza Mehdija, to je potvrđeno. Mehdi će mu ponuditi da predvodi muslimane u namazu, jer će se Isa spustiti u vrijeme sabah namaza. Muslimani će se okupiti da obave sabah namaz, pa će mu ponuditi da predvodi ljude u namazu, ali će mu Isa na to reći:

”... لَا إِنَّ بَعْضَكُمْ عَلَى بَعْضٍ أَمْرَاءٌ ...“

“...Ne! Neki od vas su predvodnici ostalima.”⁸⁴

Tako da će Isa klanjati iza Mehdija.

﴿ **El-Ka'imu (potomka)** ﴾: to je El-Mehdi, Muhammed b. 'Abdullah. Ime mu je kao ime našeg Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, i ime oca kao ime Poslanikovog oca. Biće iz loze El-Hasana b. 'Alije, radijallahu 'anhu. Učenjaci kažu: “Mudrost u ovome je, a Allah najbolje zna, ta što se je El-Hasan b. 'Alija odrekao hilafeta i prepustio ga Mu'aviji, radijallahu 'anhu, samo kako bi sačuvao prolijevanje muslimanske krvi, zbog čega će ga Allah počastiti dajući da Mehdi bude jedan od njegovih potomaka.”

El-Berbehari kaže: ﴿ **Zatim će preseliti i muslimani će ga ukopat.** ﴾ Ovo je spomenuto u Kur'anu. On Uzvišeni kaže:

وَإِنْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ إِلَّا لَيُؤْمِنَنَّ بِهِ قَبْلَ مَوْتِهِ ۖ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكُونُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا ﴿١٥٩﴾

“I nema nijednog sljedbenika Knjige koji, prije njegove (Isaove) smrti, neće u njega kako treba povjerovati, a na Sudnjem danu on će protiv njih svjedočiti.” (Prijevod značenja, En-Nisa, 159)

⁸³ Ovo je prenijeto od Ibn-'Abbasa, radijallahu 'anhu. Pogledaj: Fethu-l-Bari, 6/493; i 'Umdetu-l-Kari, 16/40, dva komentara na Sahih El-Buhari. (Ibnu-l-Dževzi bilježi ovu predaju u Illel el-Mutenahije u hadisu 'Abdullaha b. 'Amra, i kaže: “Ovaj hadis nije vjerodostojan.” Šejh El-Albani kaže isto u djelu Ed-Daifa, br.6562, i da je munkar, a riječi predaje glase: “Isa će se spustiti na zemlju, oženit će se i imat će porod. Ostaće 45 godina, nakon čega će preseliti i biće ukopan zajedno samnom u mome kaburu. Tako ćemo ja i Isa ustati iz istog kabura između Ebu-Bekra i Omera, radijallahu 'anhu.”)

⁸⁴ Muslim, 1/137, br.156, u hadisu Džabira, radijallahu 'anhu, čije riječi glase: “Isa će se spustiti a vođa muslimana mu reći: 'Dodji i predvodi nas u namazu', kada će ovaj odgovoriti: 'Ne! Neki od vas predvode druge u namazu kao počast od Allaha nad ovim ummetom.”

Nakon čega će Isa umrijeti, baš kao što ostatak ljudske vrste umire:

وَمَا جَعَلْنَا لِبَشَرٍ مِّن قَبْلِكَ الْخُلْدَ ۖ أَفَإِنْ مِتَّ فَهُمُ الْخَالِدُونَ ﴿٣٤﴾
**“I Mi nismo ni jednom čovjeku prije tebe dali
vječnost; ako ti umreš, zar će oni do vijeka živjeti?”**
(Prijevod značenja, El-Enbija, 34)

Tako će Isa, ‘alejhi-s-selam, preseliti na kraju života kojeg mu je Allaha zapisao; muslimani će ga ukopati baš kao što ukopavaju svoje mrtve.⁸⁵

⁸⁵ Bulježi Ebu-Davud, br.4324, u hadisu Ebu-Hurejre, radijallahu ‘anhu, da je Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, rekao: “Između mene i njega (tj. Isa) nema Poslanika, i on će se spustiti...”, a na kraju hadisa stoji: “...i on će na zemlji ostati 40 godina nakon čega će preseliti i muslimani će mu klanjati dženazu.” (Šejh El-Albani kaže da je hadis sahih u Sahih Ebu-Davud, br.4324).

Tačka 24.

وَالْإِيمَانُ بِأَنَّ الْإِيمَانَ قَوْلٌ وَعَمَلٌ ، وَنِيَّةٌ وَإِصَابَةٌ ، يَزِيدُ وَيُنْقُصُ ، يَزِيدُ مَا شَاءَ اللَّهُ ، وَيُنْقُصُ حَتَّى لَا يَبْقَى مِنْهُ شَيْءٌ .

I mi vjerujemo da je Iman: riječ i djelo; nijet i djelovanje. Povećava se i smanjuje; povećava se koliko Allah bude htio, a smanjuje sve dok od njega ne bude ostalo ništa.⁸⁶

🔗 Iman u jeziku znači: *et-tasdik* (potvrda vjerovanja):

فَأَمَّنَ لَهُ لُوطٌ ... ﴿٢٦﴾

“Feamene lehu Lut (I Lut mu jedini povjeroval)...”

(Prijevod značenja, El-Ankebut, 26)

Dok iman terminološki znači:

def. “Ubjeđenje u srcu, izgovor jezikom i djelovanje udovima; povećava se sa pokornošću a smanjuje grijешenjem.”

Nema imana osim kada se svo troje spomenutih kombinuje. Stoga, osoba koja povjeruje svojim srcem, ali to ne potvrdi jezikom, takva osoba nije vjernik, jer Uzvišeni Allah kaže o nevjernicima:

قَدْ نَعْلَمُ إِنَّهُ لَيَحْزَنُنَا الَّذِي يَقُولُونَ ۖ فَإِنَّهُمْ لَا يُكَذِّبُونَكَ وَلَكِنَّ الظَّالِمِينَ بِآيَاتِ اللَّهِ يَجْحَدُونَ ﴿٣٣﴾

“Mi znamo da tebe zaista žalosti što oni govore. Oni, doista, ne okrivljuju tebe da si ti lažac, nego zulumčari poriču Allahove riječi.” (Prijevod značenja, El-En’am, 33)

I On Uzvišeni kaže o Faraonu:

قَالَ لَقَدْ عَلِمْتَ مَا أَنْزَلَ هَؤُلَاءِ إِلَّا رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ بَصَائِرَ وَإِنِّي لَأَظُنُّكَ يَا فِرْعَوْنُ مَثْبُورًا ﴿١٠٢﴾

“(Musa) odgovori: 'Ti znaš da ovo nije dao niko drugi nego Gospodar nebesa i Zemlje, kao očigledna znamenja, i ja mislim da ćeš ti, o Faraone, sigurno nastradati.'” (Prijevod značenja, El-Isra, 102)

I Uzvišeni Allah kaže o nevjernicima koji negiraju Njegove dokaze:

⁸⁶ Kaže verifikator El-Kahtani: “Okolo ovoga se ujedini selefu-s-salih. Ako hoćeš pogledaj Es-Sunne od 'Abdullaha sina imama Ahmeda, 314/317.”

وَجَحَدُوا بِهَا وَاسْتَيْقَنَتْهَا أَنْفُسُهُمْ ظُلْمًا وَعُلُوًّا ۖ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ
عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ﴿١٤﴾

“I oni ih, nepravedni i oholi porekoše, ali su u sebi vjerovali da su istinita, pa pogledaj kako su skončali smutljivci.” (Prijevod značenja, En-Neml, 14)

Stoga, vjerovanje srcem nije dovoljno, dok murdžije misle da jeste, ali to nije iman.

Također, iman samo na jeziku nije dovoljan, jer je to dio imana koji je prisutan kod *munafika* (licemjera):

سَيَقُولُ لَكَ الْمُخَلَّفُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ شَغَلَتْنَا أَمْوَالُنَا وَأَهْلُونَا فَاسْتَغْفِرْ
لَنَا ۚ يَقُولُونَ بِالسَّيْتِهِمْ مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ ... ﴿١١﴾

“Govorit će ti beduini koji su izostali: 'Zadržali su nas imeci i porodice naše, pa zamoli za nas oprost?' Oni govore jezicima svojim ono što nije u srcima njihovim...” (Prijevo značenja, El-Feth, 11)

Dakle, ubjeđenje u srcu i potvrda jezikom nisu dovoljni, a to je stav nekih murdžija. Naprotiv, pored toga dvoje mora još postojati i djelovanje udovima. Stoga, osoba koja vjeruje srcem i potvrđuje jezikom, ali nikada ne klanja, niti posti Ramadan, niti obavlja Hadždž, niti čini bilo kakvo djelo od djela islama, takva osoba je nevjernik pa makar srcem vjerovala i jezikom potvrdila. To jest, makar srcem vjerovala i jezikom potvrđivala šehadet La ilahe illallah ve enne Muhammeden 'abduhu ve resuluhi, ali ne izvršavajući nijedno djelo islama nemajući za to nikakvo validno opravdanje. Tada ga spomenuto neće učiniti vjernikom, osim ako ne djeluje udovima zbog nekog validnog opravdanja, poput osobe koja je pod prisilom, zaboravila, ili je neznalica. A također i osoba koja tek prihvati islam i nije u stanju da djeluje; tek je prihvatila islam i preseli u tome stanju. U slučaju spomenute osobe nedostatak djela mu neće smetati (da bude vjernik), jer nije bila u stanju da djeluje. Opravdanje će također imati i one hendikepirane osobe koje nisu bile u stanju da djeluju. Međutim, što se tiče osobe koja je u stanju da djeluje, a ipak ostavi djela, takva osoba nije vjernik.

Neki učenjaci navedenoj definiciji imana dodaju četvrtu stvar, kao što je spomenuo i sami pisac, a to je: *'ittibau-s-sunne* (slijeđenje sunneta), pa kažu:

def. “Iman je: ubjeđenje, izgovor, djela i sunnet”

u značenju: slijedenje sunneta, isključujući novotare koji ne djeluju prema sunnetu već prema novotarijama. Ovo je pisac spomenuo pa kaže: ﴿ **nijet i isabe (djelovanje)** ﴾ gdje *isabe* znači: djelovanje prema sunnetu. A što se tiče osobe koja djeluje neispravno djelujući samo prema novotarijama, sujevjerjima i novo uvedenim stvarima, takva osoba nije vjernik.

„Povećava se sa pokornošću” - Ovo je upotpunjenje definicije imana, tj., da se iman povećava sa pokornošću, a ovo je jasno spomenuto u Kur'anu:

وَيَزِيدُ اللَّهُ الَّذِينَ اهْتَدَوْا هُدًى ۖ وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ مَرَدًّا ﴿٧٦﴾

“Allah će povećati uputu onima koji su na Pravom putu! A dobra djela, koja vječno ostaju - od Gospodara tvoga bit će bolje nagrađena i ljepše uzvraćena.”

(Prijevod značenja, Merjem, 76)

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ زَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٢﴾

“Pravi su vjernici samo oni čija se srca strahom ispune kad se Allah spomene, a kad im se riječi Njegove kazuju, vjerovanje im povećaju i samo se na Gospodara svoga oslanjaju.” (Prijevod značenja, El-Enfal, 2)

وَمَا جَعَلْنَا أَصْحَابَ النَّارِ إِلَّا مَلَائِكَةً ۚ وَمَا جَعَلْنَا عِدَّتَهُمْ إِلَّا فِتْنَةً لِّلَّذِينَ كَفَرُوا لِيَسْتَيَقِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَيَزِدَّادَ الَّذِينَ آمَنُوا إِيمَانًا... ﴿٣١﴾

“Mi smo čuvarima Vatre samo meleke postavili i odredili njihov broj kao iskušenje onima koji ne vjeruju - da se oni kojima je Knjiga data uvjere, i da se onima koji vjeruju vjerovanje poveća...” (Prijevod značenja, El-Mudesir, 31)

Navedeno nam jasno pokazuje da se iman povećava sa pokornošću.

„a smanjuje grijehanjem” – Jer sve što se povećava također se i smanjuje. U jednom hadisu se kaže:

“... أَنَّنَا الَّذِي لَا يُنْكِرُ الْمُتَكَبِّرُ قَلْبُهُ لَيْسَ وَرَاءَ ذَلِكَ مِنَ الْإِيمَانِ حَبَّةٌ خَرْدَلٍ”

“...I ko se bude borio svojim srcem - vjernik je, a nakon toga nema imana ni koliko je zrno gorušice.”⁸⁷

Ovo je dokaz da iman može biti toliko slab da bude koliko je zrno gorušice. I u vjerodostojnom hadisu se spominje da će Allah reći nakon što stanovnici Vatre uđu u nju:

“أَنَّهُ يُخْرِجُ مِنَ النَّارِ مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ مِنْ إِيْمَانٍ فَأَخْرَجُوهُ...”

“Izvadite iz Vatre svakog onoga koji u svome srcu bude imao imana koliko je zrno gorušice...”⁸⁸

Ovo dokazuje da iman može biti toliko slab da bude koliko je zrno gorušice. I On Uzvišeni kaže:

... هُمْ لِلْكَفْرِ يَوْمَئِذٍ أَقْرَبُ مِنْهُمْ لِلْإِيْمَانِ ... ﴿١٦٧﴾

“...Toga dana oni su bili bliži nevjerovanju nego vjerovanju...” (Prijevod značenja, Alu-'Imran, 167)

Njihov iman je bio slab i bili su bliži nevjerovanju, što pokazuje da se iman smanjuje do tačke da osoba može biti bliža nevjerstvu, a mi od Allaha zaštitu tražimo.

Ovo je značenje riječi pisca: ﴿ **a smanjuje sve dok od njega ne bude ostalo ništa.** ﴾ Smanjuje se dok od njega ne ostane ništa, a može i ostati imana koliko je zrno gorušice, što će mu ipak koristiti na Sudnjem danu i sa time će naposljetku izaći iz Vatre. Međutim, ako ne bude ostalo ništa pa makar koliko je i zrno gorušice, onda će takav biti od stanovnika Vatre koji će u njoj ostati vječno i zauvijek.

⁸⁷ Muslim, 1/69, br.50, u hadisu 'Abdullaha b. Mes'uda, radijallahu 'anhu, u kojem Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kaže: “...i ko se protiv njih bude borio svojim srcem, i on je vjernik, a nakon toga nema imana ni koliko je zrno gorušice...”

⁸⁸ El-Buhari, 4/1624, br.6560; i Muslim, 1/182-183, br.193, preko Enesa, radijallahu 'anhu.

Jačka 25.

وأفضل هذه الأمة والأمم كلها بعد الأنبياء صلوات الله عليهم أجمعين: أبو بكر، ثم عمر، ثم عثمان، وهكذا روي لنا عن ابن عمر قال: (كنا نقول ورسول الله ﷺ بين أظهرنا: إن خير الناس بعد رسول الله ﷺ أبو بكر وعمر وعثمان ويسمع بذلك النبي ﷺ فلا ينكره)

Najbolji iz ovog ummeta i drugih ummetâ nakon Vjerovjesnikâ, neka je Allahov salavat na sve njih, su: Ebu Bekr, zatim Omer, a zatim Osman. Ovako nam je prenešeno preko 'Abdullaha b. Omera, koji kaže: “Uobičavali smo da govorimo, a Allahov Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, je bio među nama: 'Najbolji od ljudi nakon Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, su: Ebu Bekr, Omer, pa Osman.' Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, je ovo čuo, i nije nam se usprotivio.”⁸⁹

☞ Najbolja generacija je generacija u kojoj je živjeo Allahov Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, a zatim generacija nakon njih, a zatim oni nakon njih. To su *el-kurun el-mufaddeleh* (najbolje generacije), a najbolji među ovim najboljim generacijama su: **ashabi, radijallahu ‘anhum**. Međutim, sami ashabi nisu svi na istom stepenu vrijednosti, već je od njih najbolji: Ebu-Bekr es-Siddik, radijallahu ‘anhu, koji prvi povjerovao u ono sa čime je Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, došao. On ga je branio, podržavao i svoj imetak trošio kako bi ga pomogao, te bio uz njega sve do njegove smrti. Nakon njegove smrti on postade halifa i izvrši tu dužnost na najbolji način, tako da je Allah preko njega uspostavio Svoju vjeru onada kada ljudi pokleknue zbog smrti Allahovog Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem. Allah ga učini čvrstim poput planine kako bi i ummet ostao čvrst, tako da opovrgnu otpadnike i nevjernike, te učvrsti islam nakon smrti Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem. Nakon toga i on preseli. Ukopaše ga u kabur zajedno sa Poslanikom, sallallahu ‘alejhi ve sellem, tako da mu je bio drug tokom života, a i nakon smrti, a također i društvo u pećini. On Uzvišeni kaže:

إِلَّا تَنْصُرُوهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللَّهُ إِذْ أَخْرَجَهُ الَّذِينَ كَفَرُوا ثَانِيَ اثْنَيْنِ إِذْ هُمَا فِي الْغَارِ إِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِهِ لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا ... ﴿٤٠﴾

“Ako ga vi ne pomognete, pa pomagao ga je Allah onda kad su ga oni koji ne vjeruju prisilili da ode, kad

⁸⁹ (Zabilježio El-Buhari, br.3655 i 3698, u predaji Ibn-Omera, radijallahu ‘anhuma.)

je s njim bio samo drug njegov, kad su njih dvojica bili u pećini, i kad je on rekao drugu svome: 'Ne brini Allah je s nama!...'” (Prijevod značenja, Et-Tevba, 40)

Ebu-Bekr je najbolji u ovome ummetu, a nakon njega Omer b. el-Hattab, radijallahu ‘anhu, drugi halifa, a nakon njega Osman, radijallahu ‘anhu, a zatim 'Alija, radijallahu ‘anhu. Njih četvorica su: četvorica pravednih halifa, radijallahu ‘anhum.

A zatim dolaze preostali desetorica kojima je obećan Džennet, a to su mimo četvorice pravednih halifa:

- Sa'd b. ebi-Vekkas,
- Se'id b. Zejd b. 'Amr b. Nufejl,
- Talha b. 'Ubejdillah,
- Ez-Zubejr b. el-'Avvam,
- Ebu-'Ubejde 'Amir b. el-Džerrah i
- 'Abdur-Rahman b. 'Avf,

Ovo su desetorica kojima je obećan Džennet. Allahov Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, ih je obradovao Džennetom tako da su oni najbolji ashabi. Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kaže:

“أَبُو بَكْرٍ فِي الْجَنَّةِ وَعُمَرُ فِي الْجَنَّةِ وَعُثْمَانُ فِي الْجَنَّةِ وَعَلِيٌّ فِي الْجَنَّةِ وَطَلْحَةُ فِي الْجَنَّةِ وَالزُّبَيْرُ فِي الْجَنَّةِ وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ فِي الْجَنَّةِ وَسَعْدُ فِي الْجَنَّةِ وَسَعِيدُ فِي الْجَنَّةِ وَأَبُو عُبَيْدَةَ بْنُ الْجَرَّاحِ فِي الْجَنَّةِ”

*“Ebu Bekr u Džennet, i Omer u Džennet, i 'Alija u Džennet, i Osman u Džennet, i Talha u Džennet, i Zubejr u Džennet, i 'Abdur-Rahman b. Avf u Džennet, i Sa'd b. ebi-Vekkas u Džennet, i Se'id b. Zejd b. 'Amr b. Nufejl u Džennet, i Ebu-'Ubejde b. el-Džerrah u Džennet.”*⁹⁰

Nakon spomenutih dolaze borci sa Bedra; a zatim prisutni na *bej'atu-ridvan* (na prisezi na vjernost na Ridvanu⁹¹) od muhadžira i ensarija; a zatim

⁹⁰ Zabilježili su ga imam Ahmed u El-Musnedu, 1/193; Et-Tirmizi u Sunenu, 5/647, br.3747; Ibn-Hibban u Sahihu, 15/963, i drugi. (Šejh El-Albani ga je ocijenio sahihom na provjeru El-Miškat, br.6109 i 6110.)

⁹¹ Ovo se dogodilo 6 h.g., jedanaestog mjeseca Zu-l-Ka'de. nap.prev.

oni koji su prihvatili islam i učinili hidžru prije oslobađanja Mekke, jer su oni bolji od onih koji su prihvatili islam i učinili hidžru nakon oslobađanja.

Postoji razlika među ashabima u njihovoj vrijednosti, Allah svima njima bio zadovoljan, a sve shodno njihovom prednjačenju u prihvatanju islama i njihovom statusu u islamu. Oni posjeduju uopćenu vrijednost koju drugi mimo njih ne mogu dosegnuti, a to su *suhbet* (druženje) sa Allahovim Poslanikom, sallallahu ‘alejhi ve sellem, i *hidžra*.

Pored spomenutog, Muhadžiri su vrijedniji od Ensarija.

Ovo bi bile njihove općenite vrline koje niko ko dođe nakon njih ne može dosegnuti, zbog čega je to najbolja i najvrjednija generacija, Allah njima svima bio zadovoljan. Zbog toga, ko njih bude napao ili ih mrzio, biva nevjernikom u Uzvišenog Allaha, jer je Allah njih pohvalio, nahvalio i odabrao za drugove Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem. Zato onaj koji napadne na ashabe Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, ili ih proglasi nevjernicima ili ih omalovažava, smatra se nevjernikom u Uzvišenog Allaha zato što ugoni u laž Allaha i Njegovog Poslanika, jer Uzvišeni Allah kaže:

وَالسَّابِقُونَ الْأَوَّلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ... ﴿١٠٠﴾

“Allah je zadovoljan prvim muslimanima, muhadžirima i ensarijama, i svima onima koji ih slijede dobra djela čineći. A i oni su zadovoljni Njime...” (Prijevod značenja, Et-Tevba, 100)

لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ ... ﴿١٨﴾

“Allah je zadovoljan onim vjernicima koji su ti se pod drvetom na vjernost zakleli...” (Prijevod značenja, El-Feth, 18)

El-Berbehari kaže: ﴿ **Ovako nam je prenešeno preko 'Abdullaha b. Omera, koji kaže: “Uobičavali smo da govorimo, a Allahov Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, je bio među nama: 'Najbolji od ljudi nakon Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, su: Ebu Bekr, Omer, pa Osman.' Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, je ovo čuo, i nije nam se usprotivio.”** ﴾ Po pitanju Ebu-Bekra i Omera, radijallahu ‘anhuma, postoji konsenzus učenjaka, a što se tiče pitanja ko je bolji: Osman ili 'Alija, oko toga postoji razilaženje: neki preferiraju Osmana, dok drugi prednost daju 'Aliji, radijallahu ‘anhuma ve erdahuma.

Dakle, Ebu-Bekr i Omer su najbolji u ovome ummetu shodno konsenzusu muslimana – **i ovo je vezano za njihove vrijednosti.**

Međutim, **što se tiče prava na hilafet**, onda je nužan sljedeći redosljed: Ebu Bekr, zatim Omer, zatim Osman, zatim 'Alija. A ko ponižava hilafet nekog od spomenutih – zabludjeo je.

Šejhu-l-islam **Ibn-Tejmijje** kaže u djelu El-Vasitija⁹²:

“Onaj koji napadne na hilafet nekog od njih, zalutao je više od magarca.”

Ovo je iz razloga što oponira konsenzusa muslimana, jer su se muslimani složili na davanju prednosti Ebu-Bekru u pitanju hilafeta, a zatim Omeru, pa Osmanu, a tek onda 'Aliji. Stoga onaj koji da prednost 'Aliji govoreći da je on najpreči hilafeta, pa čak i od Ebu-Bekra, i koji kaže da je hilafet nakon smrti Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, pripadao 'Aliji zato što je on bio određeni nasljednik Poslanika i stvarni halifa, ali su mu Ebu-Bekr i drugi ashabi učinili nepravdu i preuzeli hilafet - onda je to proglašavanje čitavog ummeta zalutalim, a mi od Allaha zaštitu tražimo, i govor oprečan tekstu koji spominje redosljed po pitanju prava na hilafet.

Dakle, redosljed hilafeta je stvar oko koje postoji konsenzus muslimana, dok je redosljed po pitanju vrijednosti između 'Alije i Osmana stvar oko koje postoji razilaženje, ali je ispravniji stav da je Osman bolji iz razloga što su ashabi, a i sami 'Alija je bio među njima, odabrali Osmana za halifu koji će naslijediti Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem. Znači, 'Alija je bio prisutan, a ashabi su odabrali Osmana, tako da sama činjenica što su ashabi izabrali Osmana predstavlja dokaz da je on vredniji. 'Abdur-Rahman b. 'Avf kaže:

“... أَمَرَ النَّاسَ فَلَمْ أَرَهُمْ يَعْدِلُونَ بِعُثْمَانَ ...”

“...*Video sam da ljudi (ashabi) ne daju prednost nikome pored Osmana.*”⁹³

Tako da ovo dokazuje da je Osman vredniji.

Nastavak tačke 25.

⁹² El-'Akidetu-l-Vasitija, str.43.

⁹³ El-Buhari, 6/2634, br.7207, u hadisu El-Misvera b. Mahreme, radijallahu ‘anhu.

ثُمَّ أَفْضَلَ النَّاسِ بَعْدَ هَؤُلَاءِ عَلِيٌّ ، وَطَلْحَةُ ، وَالزُّبَيْرُ ، وَسَعْدُ بْنُ أَبِي وَقَّاصٍ ، وَسَعِيدُ بْنُ زَيْدٍ ، وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ ، وَأَبُو عُبَيْدَةَ عَامِرُ بْنُ الْجَرَّاحِ ، وَكُلُّهُمْ يَصْلَحُ لِلْخِلَافَةِ ،
ثُمَّ أَفْضَلَ النَّاسِ بَعْدَ هَؤُلَاءِ أَصْحَابُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ الْقَرْنُ الْأَوَّلُ الَّذِينَ بَعَثَ فِيهِمُ
الْمُهَاجِرُونَ ، الْأَوَّلُونَ ، وَالْأَنْصَارُ ، وَهُمْ مِنْ صَلَّى الْقِبْلَتَيْنِ ،

Nakon spomenutih, najbolji među ljudima su: 'Alija, Talha, Ez-Zubejr, Sa'd, Se'id, 'Abdur-Rahman b. 'Avf i Ebu-'Ubejde 'Amir b. el-Džerrah, i svaki od njih je bio podoban za halifu.

Nakon spomenutih, najbolji od ljudi su preostali ashabi Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem: prva generacija muslimana među koje je Poslanik poslat, a to su, na prvom mjestu: muhadžiri i ensarije, oni koji su klanjali prema obije kible.

🔍 U značenju: najbolji ljudi nakon četvorice halifa su preostali od desetorice kojima je obećan Džennet, a to su oni koje spominje pisac, rahimehullah.

El-Berbehari kaže: ﴿ **i svaki od njih je bio podoban za halifu.** ﴾ Ovo se odnosi na one koji su bili u *šuri* (vijeću) kojem je Omer, radijallahu 'anhu, povjerio odabira sljedećeg halife. Tako je Omer, dok je bio na samrtnoj postelji, odredio *šuru* koja će izabrati halifu kako bi stvar hilafeta ostala među njima, jer je svaki od njih bio pogodan za halifu. Tako im je on to prepustio a oni izabraše Osmana, radijallahu 'anhu.

El-Berbehari kaže: ﴿ **prva generacija muslimana** ﴾ od najbolje generacije, a to je generacija kojoj je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, poslan i koji su mu povjerovali.

Riječ *ashab* je množina od *sahabijun*. A **ashab** je:

def. "Onaj koji je sreo Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, povjerovao u njega i preselio na tome."

Stoga, osoba koja je povjerovala u Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, ali ga nije srela, takav se ne ubraja u ashabe, a primjer tome je En-Nedžaši, koji se računa među tabi'ine.

Također se u ashabe ne ubraja ni onaj koji je sreo Poslanika, ali nije povjerovao u njega, jer su nevjernici i mušrici sreli Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, ali nisu povjerovali u njega.

Nadalje, osoba koja ga je srela i povjerovala u njega, ali je kasnije otpala od islama, ni takav se ne računa ashabom ako je preselio na otpadništvu. Međutim, ako se pokajao, onda Allah prihvata pokajanje i nazivanje njega ashabom ostaje primjenjivo. Zato **El-Hafiz Ibn-Hadžer**, rahimehullah, kaže u svome djelu En-Nuhbeh definišući ko je to ashab:

“Onaj koji je sreo Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, povjerovao u njega i preselio na tome, pa čak iako je između toga bilo otpadništvo, prema jačem stavu.”⁹⁴

Odnosno, prema jačem od dva stava islamskih učenjaka, dok prema drugom stavu otpadništvo ništi njegovo nazivanje ashabom makar se kasnije pokajao, jer otpadništvo ništi djela koja su prethodno učinjena.

El-Berbehari kaže: **﴿prva generacija muslimana među koje je Poslanik poslat, a to su, na prvom mjestu: muhadžiri i ensarije, oni koji su klanjali prema obije kible.﴾** Muhadžirima je data prednost u spomenu nad ensarijama, što pokazuje da su oni bolji od ensarija, a to je zbog hidžre na Allahovom put ostavljajući svoje imetke i vatan, zbog čega Allah spominje muhadžire prije ensarija u mnogim ajetima, a primjer tome su:

وَالسَّابِقُونَ الْأَوَّلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ۖ ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٠٠﴾

“Allah je zadovoljan prvim muslimanima, muhadžirima i ensarijama, i svima onima koji ih slijede dobra djela čineći. A i oni su zadovoljni Njime: za njih je On pripremio džennetske bašče, kroz koje će rijeke teći, i oni će vječno i zauvijek u njima boraviti. To je veliki uspjeh.” (Prijevod značenja, Et-Tevba, 100)

لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِّنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا وَيَنْصُرُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ ۚ أُولَٰئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ ﴿٨﴾ وَالَّذِينَ تَبَوَّءُوا الدَّارَ وَالْإِيمَانَ مِنْ قَبْلِهِمْ يُحِبُّونَ مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمْ حَاجَةً مِّمَّا أُوتُوا وَيُؤْثِرُونَ عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ ۚ وَمَنْ يُوقِ شُحَّ نَفْسِهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٩﴾

⁹⁴ Nuhbetu-l-Fikr, str.575, sa komentarom Mula 'Alijj el-Karia.

“I siromašnim muhadžirima koji su iz rodnog kraja svoga protjerani i imovine svoje lišeni, koji žele Allahovu dobrotu i zadovoljstvo steći, i Allahu i Poslaniku Njegovu pomažu, to su, zaista, pravi vjernici. I oni koji su prije njih Medinu nastanili i iman prihvatili; oni vole one koji im doseljavaju, i u grudima svojim nikakvu tegobu, zato što im se daje, ne osjećaju, i više vole njima nego sebi, mada im je i samima potrebno. A oni koji se ušćuvaju lahkosti i tvrđičluka, oni će sigurno uspjeti.” (Prijevod značenja, El-Hašr, 8 - 9)

لَقَدْ تَابَ اللَّهُ عَلَى النَّبِيِّ وَالْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ فِي سَاعَةِ
الْعُسْرَةِ مِنْ بَعْدِ مَا كَادَ يَزِيغُ قُلُوبَ فَرِيقٍ مِّنْهُمْ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ إِنَّهُ
بِهِمْ رءُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿١١٧﴾

“Allah je oprostio Vjerovjesniku, i muhadžirima i ensarijama, koji su ga u teškom času slijedili, u vrijeme kada se srca nekih od njih zamalo nisu pokolebala: On je poslije i njima oprostio, jer je On prema njima Blag i Milostiv.” (Prijevod značenja, Et-Tevba, 117)

Ovo pokazuje da su muhadžiri bolji od ensarija. A ensar je množina od *ensarijj*, a to su: vjernici iz plemena El-Evs i El-Hazredž, stanovnici Medine, koji su dali prisegu na vjernost Poslaniku sallallahu ‘alejhi ve sellem, na El-'Akabi. Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, je učinio hidžru ka njima i oni ga pomogli, podržali i zaštitili, a i ashabe, radijallahu anhum, koji su bili sa njim. On Uzvišeni kaže o njima:

لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ يَبْتَغُونَ فَضْلًا
مِّنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا وَيَنْصُرُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ ۚ أُولَٰئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ ﴿٨﴾
وَالَّذِينَ تَبَوَّءُوا الدَّارَ وَالْإِيمَانَ مِنْ قَبْلِهِمْ يُحِبُّونَ مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ وَلَا
يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمْ حَاجَةً مِّمَّا أُوتُوا وَيُؤْثِرُونَ عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ
بِهِمْ خَصَاصَةٌ ۚ وَمَنْ يُوقِ شُحَّ نَفْسِهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٩﴾

“I siromašnim muhadžirima koji su iz rodnog kraja svoga protjerani i imovine svoje lišeni, koji žele Allahovu dobrotu i zadovoljstvo steći, i Allahu i Poslaniku Njegovu pomažu, to su, zaista, pravi vjernici. I oni koji su prije njih Medinu nastanili i iman prihvatili; oni vole one koji im doseljavaju, i u

grudima svojim nikakvu tegobu, zato što im se daje, ne osjećaju, i više vole njima nego sebi, mada im je i samima potrebno. A oni koji se ušćuvaju lahkosti i tvrdičluka, oni će sigurno uspjeti.” (Prijevod značenja, El-Hašr, 8 - 9)

Na početku su se nazivali: El-Evs i El-Hazredž, ali nakon što su dali prisegu Allahovom Poslaniku, sallallahu ‘alejhi ve sellem, da će ga pomoći, on ih nazva *el-ensar* (pomagači), u značenju: pomagači Allahovog Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem.

Nastavak tačke 25.

ثُمَّ أَفْضَلَ النَّاسِ بَعْدَ هَؤُلَاءِ مِنْ صَحْبِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يَوْمًا أَوْ شَهْرًا أَوْ سَنَةً أَوْ أَقْلَ مِنْ ذَلِكَ أَوْ أَكْثَرَ ، نَرْحَمُ عَلَيْهِمْ ، وَنَذْكُرُ فَضْلَهُمْ ، وَنَكْفُفُ عَنْ { يِي } ﷺ

وقال سفيان بن عيينة : " من نطق في أصحاب رسول الله ﷺ "

Nakon spomenutih, najbolji među ljudima su: oni koji su bili uz Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, dan, mjesec ili godinu, manje ili više od toga. Allaha molimo da im se svima smiluje i spominjemo njihove vrline, a suzdržavamo se od spominjanja njihovih grešaka i o svakom od njih govorimo samo dobro, baš kao što je Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, rekao: {"Kada se moji ashabi spomenu, sustegnite se."}⁹⁵

I Sufjan b. ‘Ujejne kaže: “Ko se makar jednom riječju izrazi protiv ashaba Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, smatra se sljedbenikom strasti!”

📖 **Suhbet** (druženje sa Poslanikom sallallahu ‘alejhi ve sellem) varira, tako da tu spada:

- **dugo druženje**, a to je konstantno druženje sa Poslanikom, sallallahu ‘alejhi ve sellem, i

⁹⁵ Kaže verifikator Er-Radadi, Allah ga sačuvao: “Hadis je hasen, a bilježe ga Et-Taberani u El-Kebiru, 10/243-244; i Ebu-Nu'ajm u El-Hilije, 4/108, u hadisu 'Abdullaha b. Mes'uda, kojeg podržavaju druge predaje od ashaba. Sakupio ih je šejh El-Albani u Silsileh es-Sahihah, br.34.” I dodaje: “Takoder ga bilježi El-Albani, rahimehullah, u Sahih el-Džami', 1/155, br.545.”

- **kratko druženje**, kada takva osoba i dalje posjeduje vrlinu druženja sa Poslanikom, sallallahu ‘alejhi ve sellem, iako je to druženje bilo kratkotrajno.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Allaha molimo da im se svima smiluje i spominjemo njihove vrline, a suzdržavamo se od spominjanja njihovih grešaka** ﴾ Njihovo pravo kod nas je da molimo Allaha da bude njima zadovoljan i da im se smiluje, da ih uzmemo kao primjere koje slijedimo i da ih hvalimo, te svoje jezike suzdržimo od napada bilo kojeg od njih. Također da ne zalazimo u bilo šta što se dogodilo među njima od *fitni* i međusobnih borbi, jer je svaki od njih bio *mudžtehid*, tako da je neki od njih bio mudžtehid i pogodio u svome traganju za istinom, čime dobija dvije nagrade, dok je drugi bio mudžtehid koji je pogriješio u traganju za istinom, čime će ipak dobiti jednu nagradu i greška mu se oprašta. A pored spomenutog, njihova dobra djela će potratiti greške koje bude imao bilo koji od njih.

El-Berbehari kaže: ﴿ **i o svakom od njih govorimo samo dobro** ﴾ Ovo je iz razloga što su oni tragali za istinom i svaki od njih djelovao shodno svome *idžtihadu*; neki od njih su pogodili istinu, dok su drugi pogriješili čija će greška biti oprostena, a svi su oni ashabi Allahovog Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, i mi ne zalazimo u ono što se dogodilo među njima djelujući oprezno prema ajetu:

وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ ... ﴿١٠﴾

“Oni koji poslije njih dolaze...” (Prijevod značenja, El-Hašr, 10)

To jest, nakon muhadžira i ensarija:

... يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ ﴿١٠﴾

“...govore: 'Gospodaru naš, oprosti nama i braći našoj koja su nas u vjeri pretekla i ne dopusti da u srcima našim bude imalo zlobe prema vjernicima; Gospodaru naš, Ti si, zaista, dobar i milostiv.'” (Prijevod značenja, El-Hašr, 10)

I zato šejhu-l-islam Ibn-Tejmije kaže:

“On usula (temelja) ehlu-s-sunneta vel-džema‘ata jeste: selamet (čistoća) srca i jezika naspram ashaba Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem.”⁹⁶

Selamet srca je: “oni ne mrze nikoga od njih”, dok je selamet jezika: “oni ne govore o nijednom od njih govorom ponižavanja i omalovažavanja.”

Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kaže u vjerodostojnom hadisu:

“لَا تَسُبُّوا أَحَدًا مِنْ أَصْحَابِي فَإِنَّ أَحَدَكُمْ لَوْ أَنْفَقَ مِثْلَ أُحُدٍ ذَهَبًا مَا أَدْرَكَ مُدَّ أَحَدِهِمْ وَلَا نَصِيفَهُ”

*“Nemojte vrijeđati nijednog od mojih ashaba, jer, tako mi Onoga u čijoj ruci je moja duša, kada bi neki od vas udijelio sadaku u zlatu koliko je brdo Uhud, to nebi doseglo ni pregršt onoga što je udijelio neki od njih, pa čak ni pola od toga.”*⁹⁷

Znači: “Nemojte vrijeđati nijednog od mojih ashaba”, ali se ipak pojaviše neki maloumnici sa rastrešenim imanom, sljedbenici strasti, koji počеше govoriti protiv ashaba Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem. Kada je takva osoba pripadnik neke od devijantne frakcije, onda se nešto takvo i očekuje, ali je problem kada se takav pripisuje *ehlu-s-sunnetu vel-džema‘atu* a govori: “Ovo je od verifikacije historijskih činjenica!” **Na ovo mi kažemo:** Je li tvoja dužnost verifikacija historijskih činjenica!! Je li na tebi da verifikuješ historijske činjenice!? Da ulaziš u nešto o čemu nemaš jasan uvid i uzrokuješ opasne posljedice izazivajući da ljudi sumnjaju u ashabe Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, te tako u njihovim srcima izazoveš mržnju spram ashaba Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem?! Naprotiv, **obaveza** je da se suzdržiš oko svih neslaganja koja su se dogodila među njima!

El-Berbehari kaže: ﴿ **baš kao što je Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, rekao: {“Kada se moji ashabi spomenu, sustegnite se.”}** ﴾⁹⁸ Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, je eksplicite rekao:

⁹⁶ El-'Akidetu-l-Vasitijja, str.40.

⁹⁷ El-Buhari, 3/1343, br.3673; i Muslim, 4/1967, br.2541, u hadisu Ebu-Se'ida el-Hudrija, radijallahu ‘anhu.

⁹⁸ Bilježe ga Et-Taberani u El-Mu'džemu-l-Kebiru, 10/198: Ebu-Nu'ajm u Hilijetu-l-evlija, 4/108, u hadisu 'Abdullaha b. Mes'uda, radijallahu ‘anhu. El-Hafiz el-Iraki kaže u Tahridžu el-Ihja, 1/50: “Zabilježio ga je Et-Taberani preko Ibn-Mes'uda čiji lanac je hasen-

“لَا تَسُبُّوا أَحَدًا مِنْ أَصْحَابِي ...”

“Nemojte vrijeđati nijednog od mojih ashaba.”

Ovo je zabrana vrijeđanja bilo kojeg od ashaba, radijallahu anhuma, tako da nam je obaveza da molimo Allaha da im se smiluje i da im oprost, djelujući prema govoru Njega Uzvišenog:

وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ ﴿١٠﴾

“Oni koji poslije njih dolaze - govore: 'Gospodaru naš, oprost nama i braći našoj koja su nas u vjeri pretekla i ne dopusti da u srcima našim bude imalo zlobe prema vjernicima; Gospodaru naš, Ti si, zaista, dobar i milostiv.'” (Prijevod značenja, El-Hašr, 10)

I također da suzdržimo svoje jezike od govora protiv ashaba Poslanika, sallallahu ‘alehi ve sellem. Mi njih branimo i odgovaramo svakom onome koji omalovažava bilo kojeg ashaba. Mi taj govor odbacujemo, jer je oprečan ispravnom vjerovanju, vjerovanju *ehlu-s-sunneta vel-džema’ata*.

I šejhu-l-islam **Ibn-Tejmije** kaže u El-Vasitiji:

“Ono što se prenosi od njih je ili nevjerodostojno, tako da su to laži na njih i predaje sa lošim namjerama, ili je vjerodostojno, kada je u pitanju mudžtehid, a mudžtehid ako pogodi ima dvije nagrade, a ako pogriješi ima jednu nagradu, dok pored toga oni posjeduju osobine kojima se briše i potire eventualna greška koja se pojavila sa strane nekog od njih.”⁹⁹

Po pitanju Hatiba b. ebi-Belte, radijallahu ‘anhu, kada je idžtihadio i napisao pismo mekkelijama, kada je Omer, radijallahu ‘anhu, reagovao sa riječima: “Dozvoli da skinem glavu ovome munafiku!”, tada Poslanik, sallallahu ‘alehi ve sellem, reče:

” لَا تَدْرِي يَا عُمَرُ لَعَلَّ اللَّهَ اطَّلَعَ عَلَى أَهْلِ بَدْرٍ فَقَالَ اَعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ فَقَدْ عَفَرْتُ لَكُمْ ”

dobar.” (Šejh El-Albani ga je ocijenio sahihom zbog podrške u drugim hadisima u Silsileh Ahadis es-Sahiha, br.34.)

⁹⁹ El-'Akidetu-l-Vasitijja, str.40.

“Šta znaš, o, Omere, možda je Allah rekao za borce na Bedru: 'Radite šta hoćete, sve sam vam oprostio!’”¹⁰⁰

El-Berbehari kaže: ﴿ **I Sufjan b. ‘Ujejne kaže: “Ko se makar jednom riječju izrazi protiv ashaba Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, smatra se sljedbenikom strasti!”** ﴾ Protiv njih ne govori, osim sljedbenik strasti i onaj koji pokušava otvoriti vrata napada na ashabe, radijallahu ‘anhuma, dok je naša obaveza spram ashaba, radijallahu ‘anhu, da ih volimo, poštujemo i počast im izrazimo, te da prepoznavamo njihove vrline i da ih uzmemo kao primjere koji se slijede, jer su oni najbolja generacija. A i zato što što su vidjeli Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, povjerovali u njega, sa njime se družili, pomagali, zajedno borili i od njega nam znanje prenijeli. Zato su oni najbolji u ovome ummetu. Zapravo, oni su najbolji među stvorenjima nakon Allahovih Poslanika, ‘alejhimu-s-selam, jer ih je Allah posebno odabrao da budu društvo našeg Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem: zadnjeg Poslanika i najboljeg od svih Poslanika. Stoga, njih napada samo onaj koji u srcu ima zlobu i skrivenu mržnju prema islamu. Takav njih ne napada zbog njih samih, već ih napada zato što su oni pomogli ovu vjeru i vjerno je prenijeli ljudima. Samo zbog toga ih takvi napadaju, jer imaju skrivenu mržnju prema islamu i osjećaj osvjetе prema islamu, koristeći ovo sredstvo kako bi smirio svoju ljutnju nebi li time prekinuo vezu ovoga ummeta sa Poslanikom Muhammedom, sallallahu ‘alejhi ve sellem, zato što su ashabi posrednici između nas i Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem. Eto, to je namjera onih koji ih napadaju.

I zbog toga, kada Allah spominje muhadžire i ensarije u Suri El-Hašr, On Uzvišeni kaže:

وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ ﴿١٠﴾

“Oni koji poslije njih dolaze - govore: 'Gospodaru naš, oprosti nama i braći našoj koja su nas u vjeri pretekla i ne dopusti da u srcima našim bude imalo zlobe prema vjernicima; Gospodaru naš, Ti si, zaista, dobar i milostiv.’” (Prijevod značenja, El-Hašr, 10)

¹⁰⁰ El-Buhari, 3/1095, br.3007; i Muslim, 4/1941, br.2494, u hadisu 'Alije, radijallahu ‘anhu.

Ovaj ajet pokazuje da napad na bilo koga od ashaba biva samo zbog njegove zlobe koju posjeduje u svome srcu spram njih, zbog čega je Sufjan b. Ujejne, veliki imam, rekao: ﴿ **“Ko se makar jednom riječju izrazi protiv ashaba Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, smatra se sljedbenikom strasti!”** ﴾ El-heva (strasti) su ono što ga je odvelo da to uradi, a strast je njihova mržnja i zloba spram njih. Zato ćeš naći da su najgori ljudi oni koji napadaju ashabe Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, i oni su otkriveni zbog svojih laži i mržnje među ljudima, tako da nećeš vidjeti nijednog od njih a da ga ljudi ne preziru, jer je Allah spustio mržnju spram takvih na zemlji. Nećeš naći nijednog od onih koji mrze ashabe Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, osim da ga ljudi mrze i da se udaljavaju od njega, a mi od Allaha zaštitu tražimo.

Sve ovo neće nauditi ashabima Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, i neće nauditi islamu, tako da je stepen i vrijednost ashaba nedodirljiva, sigurna, a islam će napredovati i biće pobjedonosan, hvala Allahu. Takvi će ljudi time samo sebi naštetiti, a bojati se i za one koji čitaju njihove knjige, od onih neukih, kojima duša može osjetiti nešto protiv ashaba Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, i koji će se time zaraziti. Koliko je samo žrtava među muslimanima koji su zapali u to jer su čitali knjige takvih ljudi, jer, ako ih bude čitao, zaraziće ga pa će naći mržnju u svome srcu naspram ashaba Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, ili će, u najmanju ruku, njihova vrijednost pasti u njegovim očima, dok će se povećati njihovo ispitivanje. Ovo je ono čega se bojimo za mlade muslimane i one koji nisu čvrsto utemeljeni u znanju, tj., da budu pod uticajem ovakvih knjiga u kojima se napada na ashabe Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, a posebno u onima koje se propagiraju u današnjim vremenima, koje uljepšavaju, dotjeravaju i štampaju u lijepim koricama, tako da je to njihova prilika da šire i cirkulišu napade na ashabe Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem. Međutim, nema sumnje da je napad na ashabe Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, ujedno i napad na samog Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, jer, kako da oni budu drugovi Allahovog Poslanika a opisani sa lošim osobina koje im ovi pripisuju? Zato je ovaj njihov napad direktan napad na Allahovog Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, a pored toga i negiranje Allahove Knjige, jer Allah hvali ashabe u mnogim Kur'anskim ajetima, među kojima su:

وَالسَّابِقُونَ الْأَوَّلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ۖ ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٠٠﴾

“Allah je zadovoljan prvim muslimanima, muhadžirima i ensarijama, i svima onima koji ih slijede dobra djela čineći. A i oni su zadovoljni Njime: za njih je On pripremio džennetske bašče, kroz koje će rijeke teći, i oni će vječno i zauvijek u njima boraviti. To je veliki uspjeh.” (Prijevod značenja, Et-Tevba, 100)

لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَنْزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ وَأَثَابَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا ﴿١٨﴾ وَمَعَانٍ كَثِيرَةً يَأْخُذُونَهَا ۗ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿١٩﴾

“Allah je zadovoljan onim vjernicima koji su ti se pod drvetom na vjernost zakleli. On je znao šta je u srcima njihovim, pa je spustio smiraj na njih, i nagradit će ih skorom pobjedom. I brojnim plijenom koji će uzeti, a Allah je Silan i Mudar.” (Prijevod značenja, El-Feth, 18 - 19)

مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ ۚ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ ۖ تَرَاهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِّنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا ۖ سِيمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِمْ مِّنْ أَثَرِ السُّجُودِ ۚ ذَٰلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرَةِ ... ﴿٢٩﴾

“Muhammed je Allahov poslanik, a njegovi su sljedbenici strogi prema nevjernicima, a samilosni među sobom; vidiš ih kako ruku' i sedždu čine, želeći Allahovu nagradu i zadovoljstvo - na licima su im znaci, tragovi od padanja licem na tlo. Tako su opisani u Tevratu...” (Prijevod značenja, El-Feth, 29)

tj., to je njihov opis u Tevratu, pa su ashabi spomenuti u Tevratu, baš kao što je Poslanik Muhammed sallallahu ‘alejhi ve sellem, spomenut u Indžilu objavljenom Isau, ‘alejhi-s-selam:

... وَمَثَلُهُمْ فِي الْإِنْجِيلِ كَزَرْعٍ أَخْرَجَ شَطْأَهُ فَآزَرَهُ فَاسْتَغْلَظَ فَاسْتَوَىٰ عَلَىٰ سُوقِهِ يُعْجِبُ الزُّرَّاعَ لِيَغِيظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ ۖ وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا ﴿٢٩﴾

“...A u Indžilu: oni su kao biljka kad izdanak svoj izbaci pa ga onda učvrsti, i on ojača, i ispravi se na

svojoj stabljici izazivajući divljenje sijača - da bi On s vjernicima najedio nevjernike. A onima koji vjeruju i dobra djela čine Allah obećava oprost i nagradu veliku.” (Prijevod značenja, El-Feth, 29)

Ovaj ajet pokazuje da osjećaj bijesa i mržnje naspram ashaba Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, posjeduje samo nevjernik, jer Uzvišeni Allah kaže:

... يُعْجِبُ الزُّرَّاعَ لِيَغِيظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ ... ﴿٢٩﴾

“...da bi On s vjernicima najedio nevjernike...” (Prijevod značenja, El-Feth, 29)

Pa je to znak *kufra* (nevjerstva), tako da je mržnja ashaba Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, *kufir* (nevjerstvo) i *nifak* (licemjerstvo), a mi od Allaha zaštitu tražimo.

El-Berbehari kaže: ﴿ **“Ko se makar jednom riječju izrazi protiv ashaba Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, smatra se sljedbenikom strasti!”** ﴾ u značenju: ako govori omalovažavajući ashabe makar jednom riječju smatraće se sljedbenikom strasti. A ako je ovakav slučaj sa samo jednom riječju, šta je onda sa osobom koja piše čitave knjige napadajući ih i govoreći loše o njima, istražujući i spominjući njihove greške?! Šta reći za takvu osobu kada je osoba koja kaže makar jednu riječ protiv ashaba sljedbenik strasti?! I šta je onda sa ovakvom osobom koja govori samo iz strasti i mržnje spram ashaba Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem?!

Čačka 26.

ة للأئمة فيما يحب الله ويرضى ، ومن وليّ الخلافة بإجماع الناس عليه
ورضاهم به فهو أمير المؤمنين ، لا يحلّ لأحد أن يبيت ليلة ولا يرى أن ليس عليه إمام

I (vjerujemo) u slušanje i pokoravanje vladarima-muslimana u onome što Allah voli i čime je zadovoljan. Onaj koji dođe na mjesto halife konsenzusom ljudi i njihovim zadovoljstvom, takav je emiru-l-mu'minin (vladar svih muslimana). Tada nijednom pojedincu nije dozvoljeno da prenoći jednu noć misleći da nad sobom nema vladara, bez obzira bio pravedan ili nepravedan.

📖 Od *usula* (temelja) *ehlu-s-sunneta vel-džema'ata* koji je kristalno jasan u Allahovoj Knjizi i sunnetu Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, jeste: **Slušanje i pokoravanje vladaru-muslimanu i predstavnicima u vlasti** (*vulati umuri-l-muslimine*). Uzvišeni Allah kaže:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ ...
﴿٥٩﴾

“O vjernici, pokoravajte se Allahu i pokoravajte se Poslaniku i nadležnim između vas!..” (Prijevod značenja, En-Nisa, 59)

Riječi: **“između vas”** znače: **“između muslimana.”** A Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kaže:

”... أَوْصِيَكُمْ بِتَقْوَى اللَّهِ، وَالسَّمْعِ وَالطَّاعَةِ وَإِنْ تَأَمَّرَ عَلَيْكُمْ عَبْدٌ ...”
“Savjetujem vas da se Allaha bojite, i da slušate i pokoravate se, pa makar vam nadređeni bio rob...”¹⁰¹

I u drugoj predaji:

”... وَإِنْ كَانَ عَبْدًا حَبَشِيًّا ...”
“...pa makar bio Abesinjski rob...”¹⁰²

¹⁰¹ Ovo je dio hadisa El-'Irbada b. Sarije, radijallahu 'anhu, a njegova provjera je prethodila.

¹⁰² El-Buhari, 6/2612, br.693, u hadisu Enesa, radijallahu 'anhu; i Muslim, 3/1468, br.1837, u hadisu Ummu-l-Husajn, radijallahu 'anha, a u jednoj verziji hadisa kod Muslima stoje riječi: „Pa makar bio Abesinjski rob sa odsječenim udovima!”

I u trećoj kaže:

”وَإِنْ كَانَ عَبْدًا مُجَدَّعَ الْأَطْرَافِ...”

“...pa čak i da vama vlada rob čiji su udovi odsječeni.”¹⁰³

Odnosno, čak i da su mu noge i ruke odsječene, sve dok je *veliju-emr* (predstavnik u vlasti), obaveza je da mu se pokoravaš u dobru.

Dakle, ova stvar je od temelja vjerovanja, a onaj koji se pobuni protiv vladara muslimana smatra se zabludjelim, ili je *haridžija* i *mu'tezila*, ili sljedbenik nekog zabludjelog sektaškog pravaca oprečnog sunnetu Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem.

El-Berbehari kaže: ﴿ **I (vjerujemo) u slušanje i pokoravanje vladarima-muslimana u onome što Allah voli i čime je zadovoljan.** ﴾ Dakle, samo sa spomenutim ograničenjem, tj., samo u onome što Allah voli i sa čime je zadovoljan. A što se tiče grijeha, u tome mu se nećeš pokoravati, jer Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kaže:

”لَا طَاعَةَ لِمَخْلُوقٍ فِي مَعْصِيَةِ الْخَالِقِ”

“Nema pokornosti stvorenju u nepokornosti Stvoritelju.”¹⁰⁴

”...إِنَّمَا الطَّاعَةُ فِي الْمَعْرُوفِ”

“Pokoravanje je samo u dobru.”¹⁰⁵

Međutim, ovo ne znači da ako vladar naredi nešto što je grijeh, da će se zbog toga svrgnuti sa vlasti. Naprotiv, to znači da mu se neće pokoriti u tome grijehu, dok mu se i dalje pokoravaš u svemu drugom što nije grijeh, te nije gora vladavost i pokoravati mu se u onome što nije grijeh.

**Zabranjeno štampanje
u svrhu zarade**

¹⁰³ Muslim, 3/1468, br.1837, u hadisu Ummu-l-Husajn, radijallahu 'anha, i također 1/448, br.648, u hadisu Ebu-Zerra, radijallahu 'anhu.

¹⁰⁴ Bilježe ga imam Ahmed u El-Musnedu, 4/432, 5/66; Et-Taberani u El-Mu'džemu-l-Kebiru, 18/185; El-Kuda'i u Musnedu-l-Šihab, 3/55, idr., a navedene riječi su došle kod Et-Taberani i El-Kuda'ia, dok kod Ahmeda stoje riječi: “Nema pokornosti stvorenju u nepokornosti Allahu!”, a osnova ovoga je došla u Dva Sahiha kao hadis 'Alije, radijallahu 'anhu. (Prvu predaju šejh El-Albani ocjenjuje sahihom u Es-Sahihah, br.179.)

¹⁰⁵ El-Buhari, 4/1577, br.4085; i Muslim, 3/1461, br.1840, kao hadis 'Alije, radijallahu 'anhu. Riječi kod Muslima su: “Nema pokornosti u nepokornosti Allahu, uistinu je pokornost samo u dobru.”

El-Berbehari kaže: ﴿ **Onaj koji dođe na mjesto halife konsenzusom ljudi i njihovim zadovoljstvom, takav je emiru-l-mu'minin (vladar svih muslimana).** ﴾ Ovo je pojašnjenje samo jednog od načina kako osoba postaje vladar-muslimana, jer se imamet i vladavina stiže na tri načina:

PRVI NAČIN: Onako kako je pisac spomenuo, a to je: **onaj kojeg muslimani izaberu**, a oni koji imaju pravo biranja vladara su muslimani od ugleda, uticaja i autoriteta (*ehlu-l-halli vel-'akd*) koje čine:

- islamski učenjaci,
- gradonačelnici-predsjednici,
- predstavnici šeri'atske politike
- i vojskovođe;

a ovo ne znači da odabir vladara mora da dođe od svakog pojedinca od djece, žena, običnih građana, beduina, itd., jer ljudi slijede *ehlu-l-halli vel-'akd*, pa ako oni odaberu vladara - na ostalim ljudima biva obaveza da mu se pokore. Ovako se dogodilo sa odabirom hilafeta Ebu-Bekra es-Siddika, radijallahu 'anhu, jer su se ashabi, radijallahu 'anhu, nakon Poslanikovog, sallallahu 'alejhi ve sellem, preseljenja na ahiret, složili na davanju *bej'e* (prisege na vjernost) Ebu-Bekru es-Siddiku, nakon čega je ostatak ummeta samo slijedio one koji ga odabraše. Dakle, ova stvar nije otvorena za izbor vladara, već je to uloga specifična samo za *ehlu-l-halli vel-'akd*. Zato su takvi odabrali Ebu-Bekra, radijallahu 'anhu, jer je bio najbolji od njih, a taj njihov odabir je podržan dokazima iz sunneta Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, među kojima su:

Prvo, Ebu-Bekr je najbolji ashab od ashaba, radijallahu 'anhuma, i oko toga nema razilaženja.

Drugo, Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, je dao *išarete* (naznake) da ga Ebu-Bekr naslijedi, a od toga je ono što se vidjelo u slučaju kada je on, sallallahu 'alejhi ve sellem, bio bolestan u njegovoj zadnjoj bolesti, kada odredi Ebu-Bekra da namjesto njega predvodi ljude u namazu¹⁰⁶, tako da ovaj zauze to mjesto Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem. Ovo je bio Poslanikov *išaret* da im Ebu-Bekr bude imam i vođa u hilafetu kao što im je i u namazu. Zato su

¹⁰⁶ El-Buhari, 1/236, br.622; i Muslim, 1/313, br.418, u hadisu 'Aiše, radijallahu 'anha.

ashabi i izabrali Ebu-Bekra govoreći mu: “Zar da Allahov Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, tobom bude zadovoljan za našu vjeru, a da ne bude zadovoljan i za naš dunjalučki život!?” Tako mu se dade *bej’a* i ashabi se oko toga složiše; kako oni koji su direktno učestvovali u odabiru tako i oni koji ga nisu birali, jer takvi slijede prve, a muslimani su ujedinjeno tijelo i jedna ruka.

DRUGI NAČIN: Kao što je Ebu-Bekr, radijallahu ‘anhu, na smrtni odabrao Omera b. el-Hattaba, radijallahu ‘anhu, određujući da on zauzme njegovo mjesto, pa su ga muslimani čuli i pokorili mu se. Ovo je drugi način uspostave vladavine, tako što će trenutni halifa odabrati onoga koji će doći nakon njegove smrti, baš kao što je Ebu-Bekr uradio odabravši Omera, radijallahu ‘anhu.

I TREĆI NAČIN: Kada neko od muslimana zavlada silom i zauzme vlast uzrokujući da se ljudi pokore njegovoj vladavini, time on postaje njihov vođa i vladar, baš kao što se dogodilo sa 'Abdul-Melikom b. Mervanom. Zapravo, kada se dogodilo razilaženje nakon smrti Jezida b. Mu'avije, tada je 'Abdul-Melik b. Mervan el-Hakem zauzeo vlast (od 65 do 87 h.g.); a bio je smjeo, hrabar, odlučan i jak čovjek preko kojeg Allah dade korist. Prisega na vjernost mu se dade, muslimani ga čuše i pokoriše, i u tome je bilo dobro za muslimane.

Eto, to bi bila tri načina kako se vladavina uspostavlja:

1. ili odabirom od strane *ehlu-l-halli vel-'akd*;
2. ili da trenutni halifa odredi onoga koji će ga naslijediti;
3. ili da neko od muslimana silom zauzme vlast i postane njihov vođa te mu se ljudi pokore i povinuju.

U navedenim situacijama nije dozvoljeno nikome da se odvaja i razbija jedinstvo muslimana.

El-Berbehari kaže: ﴿ **konsenzusom muslimana** ﴾ Ovo se ne smije shvatiti u smislu da ja obaveza da odabir dođe od strane svakog pojedinca od muslimana, već se to postiže konsenzusom *ehlu-l-halli vel-'akd*, baš kao što se to dogodilo u vrijeme Ebu Bekra, radijallahu ‘anhu, i po pitanju vladavine Osmana, radijallahu ‘anhu, kojeg izabra *ehlu-š-šura* (vijeće muslimana) koje su sačinjavali preostali od deseterice kojima je obećan Džennet. Oni su ga

odabrali i time se potvrdila njegova vladavina, a tome se niko od ashaba nije usprotivio, već se složiše konsenzusom oko vladavine Osmana, radijallahu ‘anhu.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Tada nijednom pojedincu nijednom dozvoljeno da prenoći jednu noć misleći da nad sobom nema vladara, bez obzira bio pravedan ili nepravedan.** ﴾ Ovo je veoma važno pitanje, a to je da nije dozvoljeno nijednoj osobi da se pobuni protiv ujedinjenog tijela muslimana i da se odvoji od pokornosti (vladaru), jer ako tako učini, prenoćivši jednu noć misleći da takav nije njegov vladar, tj., misleći da njegova vladavina njega ne obuhvata - takva osoba time skida uzde islama sa svoga vrata.¹⁰⁷ Odnosno: bio je zajedno sa muslimanima i povezan sa muslimanima, ali kada se pobunio, odstupivši od pokornosti vladaru, time je prekinuo vezu sa muslimanima, baš poput jagnjadi koji su povezani užetom za jednu omču koja ih čuva da se ne izgube, poznato pod nazivom *er-ribka*. Stoga, muslimani ujedinjeni oko vladara su baš poput ovoga, pa ko odstupi od pokornosti vladaru muslimana takav skida uzde sa svoga vrata i sebe izlaže opasnosti da se izgubi, te opasnosti od vukova i vjetrova. Međutim, ovo ipak ne znači da je takav postao nevjernik, već ovo znači da se odvojio od el-džema'ata i da je izašao iz pokornosti, postavši kao životinja odvezana od svoga užeta izlažući sebe divljim životinjama i da bude ugrabljena ili ukradena.

I ne smije se reći: “Ja nisam lično nikome dao *bej’u* (prisegu na vjernost), tako da me vladavina ovog vladara ne obuhvata!”, jer si ti jedan od muslimana, pa kada *ehlu-l-halli vel-’akd* daju *bej’u*, onda ih ti slijediš u tome.

¹⁰⁷ Spomenuti hadis bilježi Muslim u svome Sahihu, 3/1478, br.1851, u hadisu 'Abdullaha b. Omera, radijallahu ‘anhu, sa riječima: “Ko preseli bez date be’je (prisege) vladaru, preselio je džahilijjskom smrću.” I u predaji od Ibn-Omera, radijallahu ‘anhu, a bilježi je El-Hakim u El-Mustedreku ‘ale-s-Sahihajn, 1/150: “Ko se odvoji od džema'ata koliko je jedan lakat, skinuo je uzde islama sa svoga vrata sve dok se ne povrati. I ko preseli namajući vladara džema'ata nad sobom, njegova smrt je džahilijjska.” (Hadis bilježi šejh El-Albani u Es-Sahihah, br.984, kojeg šejh Mukbil u svome El-Mustedreku ocijenjuje sahihom prema šartovima Muslima).

Tačka 27.

والْحَجُّ وَالْغَزْوُ مَعَ الْإِمَامِ مَاضٍ ، وَصَلَاةُ الْجُمُعَةِ خَلْفَهُمْ جَائِزَةٌ ، وَيُصَلِّيُ بَعْدَهَا سِتَّ رَكَعَاتٍ ،
 ین ین

Hadždž i borba bivaju uz vladara muslimana, i klanjanje džume namaza iza njih dozvoljeno. Nakon džume se klanja šest rekata, predajući selam nakon dva rekata, kao što kaže Ahmed b. Hanbel.

🔗 Vladar muslimana vrši brojne funkcije, a mjesta gdje ih možeš naći pobrojane su knjige o propisima vladavine koje govore o tome, poput knjige El-Ahkami-s-Sultanije od El-Meverdija i El-Ahkami-s-Sultanije od Ebu-Ja'le el-Hanbelija, te druge knjige napisane na ovu temu koje pojašnjavaju funkcije vladara. To se također spominje i u knjigama fikha, a i u knjigama o vjerovanju, kao što je to ovdje spomenuto.

Prva funkcija: on je zadužen za uspostavu Džume namaza i Dva Bajram namaza, a muslimani klanjaju za njim, osim ukoliko on odredi nekog drugog od učenjaka ili studenata šeri'atskih nauka koji će ljude predvoditi u ovim namazima. Međutim, osnova je da je vladar preči predvođenja ljudi u namazu, kod Džume namaza i Dva Bajram namaza. Ali ipak, ako vladar odredi nekog drugog da to uradi, onda to može uraditi, a ovo je ono što je danas u praksi.

Druga funkcija: on je zadužen za uspostavu Hadždža i predvođenje ljudi prilikom Hadždžskih obreda; on ih predvodi i on rješava probleme koji se eventualno pojave (vezano za obrede Hadždža).

Treća funkcija: on je zadužen za uspostavu džihada na Allahovom putu. Ovo je funkcija koju vrši vladar; on je taj koji ga naređuje, koji organizuje (uređuje) vojsku i on odabira vojnike i borce, postavlja komandanta vojske i odabira vojne jedinice i vojnike, te vojnicima obezbjeđuje oružije, daje direkcije u borbi i određuje pravac napada na neprijatelja. Stoga, džihad je od funkcija vladara muslimana, a džihad nije kaos pa da svako uzima oružije u ruke i da se bori i napada tek tako govoreći: "Ja se borim na Allahovom putu!" To nikako nije džihad na Allahovom putu, jer džihad na Allahovom putu ima odgovarajuće pripreme i regulisan je šeri'atskim propisima. A što se tiče otvorenosti toga za kaos, onda to nije ništa drugo do samouništenje, kada je šteta od nečega takvog

daleko veća od koristi - ako u tome uopće ima koristi - tako da je šteta uzrokovana time uveliko veća.

Dakle, ova stvar ima svoje preduslove i principe, i džihad je izuzetno važna stvar koja zahtijeva ispravno regulisanje i mora biti ograničen šeri'atskim propisima o džihadu koji su spomenuti u Kur'anu, sunnetu i govoru učenjaka. A džihad nije kaos pa da dođe pozivač u *fitnu*, postavljajući sebe za vođu ekstremima ili neukima, govoreći: "Mi se borimo na Allahovom putu!" Nešto takvo se računa među one stvari koje samo nanose štetu islamu i muslimanima, a to nije džihad, jer nije regulisan šeri'atskim propisima vezanim za džihad. Čim nije regulisan propisima džihada, onda je to samouništenje i nije džihad, a **princip** je:

"Sve što prelazi svoju granicu kao kontraefekat biva suprotan svrsi."

Međutim, danas takvi govore: Vi sprječavate džihad na Allahovom putu!", **naša mi odgovaramo**: "Mi ne sprječavamo džihad na Allahovom putu, već kažemo da je obaveza da džihad bude regulisan svojim šeri'atskim propisima i principima, a ono što vi radite je samo kaos i uopće nije džihad, i nešto tako Allah nije naredio.

Dakle, uspostava hadždža, džihada, džume i dva bajram namaza su funkcije koje obnaša *veliju-l-emr* (vladar muslimana).

El-Berbehari kaže: ﴿ **i klanjanje džume namaza iza njih dozvoljeno.** ﴾ u značenju: pa makar činili grijeh, makar pri sebi imali djela nepokornosti, ipak, za njima se klanja, jer namaz obavljen za njima održava jedinstvo muslimana. A također, kada vladar griješnik učini neko dobro djelo, onda i ti uradi to djelo zajedno sa njim. Zato, kada je rečeno Osmanu, radijallahu 'anhu: "Taj i taj nas predvodi u namazu, a on nije naš vođa, već vođa fitne!?", **Osman** reče:

"O, sine brata moga, kada ljudi čine dobra djela, onda i ti čini to zajedno sa njima, a ako čine kakav grijeh, onda se udalji od toga grijeha!"¹⁰⁸

Stoga, ako vladar klanja, onda i mi klanjamo zajedno za njim, ako je u pitanju vladar musliman, makar i pokazivao otvorene grijeh, i djela

¹⁰⁸ El-Buhari, 1/246, br.695, u hadisu 'Ubejdillaha b. 'Adija b. Hijara, radijallahu 'anhu.

nepokornosti, a sve zbog opće koristi koja je u tome obzirom da je klanjanje obaveznih namaza 'ibadet, pa ako grijешnik obavlja namaz onda se u tome treba podstaći i dova Allahu za njega uputiti. Ashabi, radijallahu 'anhu, su klanjali iza vladara muslimanima koji su ih tlačili, a primjer tome su El-Hadždžadž i drugi. Ipak, ashabi Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, su klanjali za njima pokoravajući se naredbi Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, i kako bi očuvali jedinstvo muslimana.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Nakon džume se klanja šest rekata** ﴾ Ovo je pitanje islamskog prava, a ovdje dolazi sa spomenom džume namaza. Prije džume namaza nema *er-ratibah* (potvrđenih sunneta), pa onaj koji prije džume dođe u džamiju može da klanja ono što mu je lahko i da sačeka da imam izađe na džumu, a ako bude klanjao sve dok imam ne izađe, onda je to bolje iz osnove što je u pitanju neograničeni opcijski namaz koji nema sam po sebi povezanosti sa džuma namazom. A što se tiče potvrđenih sunneta kod džume namaza, onda to dolazi nakon nje, gdje je najmanji broj dva rekata, dok je najveći broj, što je i najpoznatije, četiri rekata sa dva selama (tj. dva po dva), i ovo je jedan od govora (u hanbelijskom mezhebu), dok je u jednoj predaji spomenuto da se klanja šest rekata sa tri selama. Stoga, najmanji broj će biti dva rekata, a najveći broj šest, ili četiri, što to je poznatije.

El-Berbehari kaže: ﴿ **predajući selam nakon dva rekata, kao što kaže Ahmed b. Hanbel.**¹⁰⁹ ﴾ u značenju: ne klanja se šest rekata sa jednim selamom na kraju, već šest rekata predajući selam na svaka dva rekata, ili četiri rekata sa dva selama, što je bolje. Ovo se pripisuje imamu Ahmedu obzirom da je pisac bio hanbelija i dobro upoznat sa stavovima imama Ahmeda, tako da je prenešeno od imama Ahmeda da se klanja šest rekata, ali je od njega poznatije da se klanja četiri rekata.

¹⁰⁹ Ovo je došlo u El-Mesail od 'Abdullaha b. Hanbela, str.121, br.437, u kojem se kaže: "Pitao sam oca: 'Koliko se klanja rekata nakon džume namaza?', pa mi reče: 'Koliko ti je draže; može četiri a može i šest, predajući selam nakon svaka dva rekata. I sve nafile se klanjaju dva po dva.'" Pogledaj i br.439.

Jačka 28.

والخلافة في قريش إلى أن ينزل عيسى ابن مريم عليه السلام.

A hilafet pripada Kurejšijama sve dok ne siđe Isa sin Merjemin, 'alejhi-s-salatu ves-selam.

📖 Ako postoji otimanje između više osoba koja će od njih biti vladar muslimana, a svakom od njih priliči da bude vladar, onda se u tome slučaju prednost daje Kurejšiji zbog njegovih posebnih vrijednosti nad drugima, jer Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kaže:

”...الْأَمَّةُ مِنْ قُرَيْشٍ...”

”...*Imamet pripada Kurejšijama...*”¹¹⁰

I u drugoj predaji:

”...قَدِّمُوا قُرَيْشًا وَلَا تَقَدِّمُوهَا...”

”...*Dajte prednost Kurejšijama a ne sebi nad njima...*”¹¹¹

Ako je ovaj Kurejšija pravedan, a otimanje nastane oko toga ko će preuzeti vlast, onda se Kurejšiji daje prednost zbog činjenice što je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, dao takvu instrukciju, a i zbog toga što su ashabi Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, nakon što je on preselio, kada su ensarije rekle: “Vođe trebaju biti od nas i vas!”, tada Ebu Bekr reče: “Arapu mu se neće pokoriti osim ako je Kurejšija.”¹¹² Tako oni dadoše *bej'u* Ebu-Bekru es-Siddiku, radijallahu 'anhu, a nakon njega Omeru, radijallahu 'anhu, zatim Osmanu, radijallahu 'anhu, a onda 'Aliji, radijallahu 'anhu, pa Mu'aviji, radijallahu 'anhu, pa Benu-Ummeje, pa Benu-'Abbasu - a svi su oni od Kurejšija.

¹¹⁰ Zabilježili su ga Et-Tajalisi u Musnedu, 1/284; imama Ahmed u El-Musnedu, 3/129; En-Nesai u Es-Sunenu-l-Kubra, 3/476, br.594, sa podužim senedom; Ibn ebi-'Asim u Es-Sunne, br.1020; Ibn ebi-Ja'la u Musnedu, 7/94; El-Bejheki u Es-Sunenu-l-Kubra, 3/121, a sahihom ga je ocijenio Ed-Dija' u El-Muhtareh, 4/403, br.1576. (Šejh El-Albani ga ocijenjuje sahihom u Sahih el-Džami', 2757.)

¹¹¹ Zabilježili Ibn ebi-'Asim u Es-Sunne, br.1519; Et-Taberani u El-Mu'džemu-l-Kebiru, kao što je došlo u Medžmu'-z-Zevaid, 10/25. (Ovaj hadis je prenešen preko 'Abdullaha es-Saira, radijallahu 'anhu, kojeg šejh El-Albani ocijenjuje sahihom u Sahih el-Džami', br.4383.)

¹¹² El-Buhari, 3/1341, br.6830.

Međutim, ako je ova stvar završena i zaključena, onda pokornost izabranom vladaru biva obavezna pa makar ne bio od Kurejšija, ili ako Kurejšija nije pogodna osoba, jer sama činjenica što je od Kurejšija mu ne daje automatsko pravo da vlada, osim ako je pored toga i pravedna osoba i ukoliko nema već uspostavljenog vladara.

El-Berbehari kaže: ﴿ **sve dok ne siđe Isa sin Merjemin.** ﴾ Ovo je ukazivanje da će u vrijeme kada se Isa, ‘alejhi-s-selam, spusti, vladar muslimana biti Muhammed b. Abdullah, tj., El-Mehdi, koji će biti iz loze El-Hasana b. ‘Alije b. ebi-Taliba, tako da ovo pokazuje da će zadnji od vladara biti od Kurejšija, a i prvi je bio Kurejšija, a to je Ebu Bekr, radijallahu ‘anhu, pa će se to primijeniti onoliko koliko bude moguće. Međutim, ako se ne nađe niko od Kurejšija, onda to ne znači da vladavina zamire, ili ukoliko neko ko ne pripada Kurejšijama uspostavi vlast i postane vladar, a ta osoba je pogodna za to, onda mi tu osobu ne svrgavamo sa vlasti govoreći: “Ti nisi pogodan, nisi Kurejšija!”, zbog čega je obaveza biti svjestan ovih važnih stvari.

Čačka 29.

ومن خرج عن إمام من أئمة المسلمين فهو خارجي
بن

Ko se pobuni protiv vladara od vladara muslimanâ smatra se haridžijom. Takav time razjedinjuje muslimane i radi suprotno predajama, a ukoliko preseli na tome, smrt mu je džahilijetska.

📖 El-Berbehari kaže: ﴿ **Onaj koji se pobuni protiv vladara od vladara muslimanâ smatra se haridžijom** ﴾ u značenju: Osoba koja odstupi od pokornosti vladaru muslimanâ, kidajući jedinstvo pokornosti njemu zato što čini grijehe i oponira (istini), kao što to rade haridžije, onda ga obuhvata propis haridžijâ. A haridžije su zabludjela skupina koja se prvi put pojavila u vrijeme Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kada je Zu-l-Huvejsire došao i rekao Allahovom Poslaniku, sallallahu ‘alejhi ve sellem, vezano za podjelu ratnog plijena: “Dijeli pravedno, o Muhammede, jer nisi pravedan!”, našta Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, reče:

"وَيْلَكَ فَمَنْ يَعْدِلُ إِذَا لَمْ أُعْدِلْ؟!..."

“Teško li se tebi! Pa ko je pravedan ako ja nisam pravedan?!...”

Nakon što ovaj ode, Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, reče:

"...يَخْرُجُ مِنْ ضِئْضِي هَذَا..."

“...Iz kičme ovoga će izaći...”

tj., od njegove vrste:

"...قَوْمٌ تَحْقِرُونَ صَلَاتَكُمْ إِلَى صَلَاتِهِمْ، وَ عِبَادَتَكُمْ إِلَى عِبَادَتِهِمْ، يَقْرَأُونَ الْقُرْآنَ وَلَا يَتَجَاوَزُ حَنَاجِرَهُمْ، يَمُرُّونَ مِنَ الدِّينِ كَمَا يَمُرُّ السَّهْمُ مِنَ الرَّمِيَّةِ، فَأَيْنَمَا لَقِيتُمُوهُمْ فَاقْتُلُوهُمْ، فَإِنَّ فِي قَتْلِهِمْ أَجْرًا لِمَنْ قَتَلَهُمْ..."
“...ljudi zbog kojih će te omalovažavati vaše namaze u poređenju sa njihovim namazima i svoj 'ibadet u poređenju sa njihovim 'ibadetom. Učit će Kur'an, ali on neće prelaziti njihove vratove, i izlaziće iz vjere kao što strijela izade iz

*ulova. Gdje god ih nađete ubijajte ih, jer za njihovo ubistvo ima nagrada za onoga koji ih ubije...*¹¹³

Stoga je obaveza boriti se protiv njih, a to se čini kako bi se zaustavilo njihovo nanošenje štete muslimanima, a to važi za situaciju kada dođu sa oružijem i naoružani. A što se tiče situacije kada samo ispoljavaju stavove haridžija i to spominju, ali se ne bore i ne nose oružije, onda ih tada samo opovrgavamo i pojašnavamo njihovu zabludu, ali se ne borimo protiv njih. Međutim, ako oni ojačaju i započnu da se bore protiv muslimana, onda nije dozvoljeno muslimanima da ih ostave na miru, već je obaveza na vladaru muslimana da pokrene borbu protiv njih, a na ostalim muslimanima da budu uz vladara protiv njih, baš kao što su uradili u vrijeme hilafeta 'Alije, radijallahu 'anhu, kada se je borio protiv haridžija na En-Nehrevanu. Ashabi su mu se pridružili i borili protiv haridžija ubijajući ih na najteži način i tako postigli nagradu koju je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, obećao rekavši:

” ... فَإِنَّ فِي قَتْلِهِمْ أَجْرًا لِمَنْ قَتَلَهُمْ ... ”
“...za njihovo ubistvo ima nagrada za onoga koji ih ubije...”¹¹⁴

I ovo je jedna od vrlina 'Alije, radijallahu 'anhu, a njegovih vrlina je mnogo, a od njih je ta što se borio protiv haridžija izvršivši naredbu Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, vezano za njih.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Takav time razjedinjuje muslimane i radi suprotno predajama, a ukoliko preseli na tome, smrt mu je džahilijetska.** ﴾ Stoga su haridžije ljudi koji kidaju jedinstvo pokornosti vladaru muslimana dižući pobunu protiv njega, a i zato što muslimane proglašavaju nevjernicima zbog velikog grijeha koji nije *širk*, tako da oni imaju dva znaka:

Prvi znak: **hurudž** (pobuna) protiv legitimnog vladara muslimana i težnju da ga svrgnu sa vlasti.

¹¹³ El-Buhari, 3/1219, br.3344; i Muslim, 2/741, br.1064, u hadisu Ebu-Se'ida el-Hudrija, radijallahu 'anhu.

¹¹⁴ Ovo je došlo u hadisu Ebu-Se'ida, radijallahu 'anhu, a ocjena hadisa je prethodila.

Drugi znak: tekfir (proglašavanje nevjernicima) onih muslimana koji počinu veliki grijeha koji nije *širk*.

Ono što ih je odvelo ovome je *guluv* (pretjerivanje, ekstremizam), a mi od Allaha zaštitu tražimo. Zato je Allahov Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, upozorio na *guluv* rekavši:

”وَإِيَّاكُمْ وَالْعُلُوَّ فِي الدِّينِ فَإِمَّا أَهْلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ الْعُلُوُّ فِي الدِّينِ ”
 “Čuvajte se *guluva* (pretjerivanja), uistinu je *guluv* uništio one prije vas.”¹¹⁵

A **guluv** je: dodavanje vjeri i onome što je propisano po pitanju kritike i uklanjanja zla. To je *guluv* koji je haridžije odveo onome što je proizašlo od njih, tj., pretjerali su u svome kritikovanju i ukazivanju na zlo do stepena da su prekinuli jedinstvo. A također su pretjerali i po pitanju 'ibadeta do stepena da su muslimane koji čine velike grijeha proglasili nevjernicima zbog toga.

El-Berbehari kaže: ﴿ **i radi suprotno predajama** ﴾ u značenju: suprotno hadisu koji je došao od Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, po pitanju držanja za pokornost vladaru muslimana.

El-Berbehari kaže: ﴿ **a ukoliko preseli na tome, smrt mu je džahilijetska.** ﴾ u značenju: jer ima osobine od osobina iz vremena džahilijeta, jer su Arapi u vrijeme džahilijeta bili podvojeni u različita plemena nemajući svoga zajedničkog vladara koji ih ujedinjuje, već je svako pleme imalo svoga zasebnog vođu. Tako su se plemena iznenada međusobno napadala ne ujedinjavajući se. Nakon toga Allah poslao Muhammeda, sallallahu ‘alejhi ve sellem, koji ih pozva u islam i oni prihvatiše islam, svrstavši se tako pod jednu zastavu. Zato Uzvišeni Allah kaže:

وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا ۚ وَادْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءً فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا وَكُنْتُمْ عَلَىٰ

¹¹⁵ Zabilježili su ga imam Ahmed u El-Musnedu, 1/215-347; En-Nesai u Sunenu, br.3057; Ibn-Madže u Sunenu, br.3021; Et-Taberani u El-Mu’džemu-l-Kebiru, br.12747; Ibn-Huzejme u Sahihu, br.2867-2868; Ibn-Hibban u Sahihu, br.3871; El-Hakim u El-Mustedrek ‘ale-s-Sahihajni, 1/466, i ocijenio ga sahihom prema šartovima El-Buharie i Muslima, sa čime se i Ez-Zehebi složio. (Lanac je sahihom ocijenio šejh El-Albani u Silsileh Es-Sahiha, 5/177; i u Sahih En-Nesai', br.3057.)

شَفَا حُفْرَةَ مَنْ النَّارِ فَأَنْقَذَكُمْ مِنْهَا ۖ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٠٣﴾

“Svi se čvrsto držite za Allahovo uže i ne razjedinjujte se! I sjetite se blagodati Allahove prema vama, kada ste bili neprijatelji, pa je On sakupio srca vaša i postali ste, Njegovom milošću, braća! I bili ste na ivici vatrene jame, pa vas je On od nje spasio! Tako vam Allah objašnjava znamenja Svoja da biste na Pravome putu bili!” (Prijevod značenja, Alu-’Imran, 103)

وَاذْكُرُوا إِذْ أَنْتُمْ قَلِيلٌ مُسْتَضْعَفُونَ فِي الْأَرْضِ تَخَافُونَ أَنْ يَتَخَطَّفَكُمُ النَّاسُ فَآوَاكُمْ وَأَيَّدَكُمْ بِنَصْرِهِ وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٢٦﴾

“I sjetite se kad vas je bilo malo, kad ste na Zemlji bili potlačeni - bojali ste se da vas ljudi ne pohvataju, pa vam je On sklonište dao i Svojom pomoći vas pomogao i lijepom vas opskrbom opskrbio da biste bili zahvalni.” (Prijevod značenja, El-Enfal, 26)

Ovo je od plodova pokoravanja vladaru muslimana, a svaki od navedenih dobara dolazi kroz ovo: uspostava sigurnosti, mogućnost traženja opskrbe, omogućavanje ljudima da putuju naširoko i nadaleko tražeći opskrbu, te osiguravanje puteva. Međutim, kada postoji strah, onda ljudi ne mogu da putuju i trguju, a sve bojeći se za sebe. Zato je ovo od plodova džema'ata i pokoravanja njihovom vladaru.

A što se tiče pobune protiv vladara muslimana i cijepanja jedinstva pokornosti, onda to donosi sljedeće:

Prvo: Razbijanje jedinstvenog tijela muslimana.

Drugo: Prolijevanje nedužne krvi.

Treće: Omogućavanje neprijateljima da zavladaју, jer se neprijatelj tome raduje, zbog čega nalazimo da se neprijatelji vesele podvajanjima među muslimanima, a oni su zapravo ti koji prave podjele među njima podržavajući devijantne skupine obezbjeđujući im oružije i pomažući ih planovima koristeći ih kao paravan, kao što se to danas dešava.

Sve spomenuto je uzrok podvajanja, nepokoravanja Poslaniku, sallallahu ‘alejhi ve sellem, i pobuni protiv vladara muslimana.

U sažetku: onaj koji nema vladara je poput onoga koji živi u vrijeme džahilijjeta: ako preseli – umire džahilijjetskom smrću. Međutim, ovo ne znači da takav time postaje nevjernikom, već samo da posjeduje svojstvo od svojstava džahilijjeta u tome što ne zalazi pod pokornost vladaru, kada namjesto toga živi u haosu.

Tačka 30.

يٰۤاَصْبِرْ ۚ وَاِنْ كَانَ عِدَاُ حَبَشِيَا ۚ وَقَوْلُهُ لِلْاَنْصَارِ : { اَصْبِرُوا حَتّٰى تَلْقَوْنِيْ عَلَى الْاَلْغَفَارِي : { اَصْبِرْ، وَاِنْ كَانَ عِدَاُ حَبَشِيَا { وَقَوْلُهُ لِلْاَنْصَارِ : { اَصْبِرُوا حَتّٰى تَلْقَوْنِيْ عَلَى الْاَلْغَفَارِي

Nije dozvoljena borba protiv sultana (vladara muslimana), niti pobuna protiv njega, pa čak i kada tlači. Ovo je shodno riječima Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, upućenim Ebu-Zerru el-Gifariju: {“Strpi se, makar on bio crni Abesinjski rob.”} I riječi upućene ensarijama: {“Strpite se dok me ne budete susreli kod havda.”} Nije od sunneta boriti se protiv sultana; u tome je uistinu zlo po dunjalučke poslove i vjeru.

☞ Nikome nije dozvoljeno da se bori protiv sultana, niti da se sa oružjem pobuni protiv njega, jer je rezultat toga veće zlo od onoga koje se uklanja.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Nije dozvoljena borba protiv sultana (vladara muslimana), niti pobuna protiv njega, pa čak i kada tlači.** ﴾ u značenju: *haram* (zabranjeno) je boriti se protiv vladara muslimana, u smislu borbe protiv vladara na način kako to rade haridžije.

El-Berbehari kaže: ﴿ **pa čak i kada tlači** ﴾ u značenju: makar bio nepravedan i tlačitelj, opet se moraš strpjeti, jer je šteta tokom strpljivosti u tome slučaju daleko manja u poređenju sa štetom koja bi uslijedila ukoliko bi se pobuna podigla protiv njega. Zato, šteta u težini strpljenja prilikom pridržavanja za pokornost vladaru tlačitelju je manja od štete koja bi uslijedila nakon pobune protiv njega, a nema sumnje da je potvrđeni **islamski princip**:

def. «Činjenje manje od dvije štete zbog uklanjanja veće kada te jedna mora zadesiti.»

I Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, je rekao ensarijama:

“إِنَّكُمْ سَتَلْقَوْنَ بَعْدِي أُمَّةً فَاصْبِرُوا حَتّٰى تَلْقَوْنِيْ عَلَى الْحَوْضِ ”
*“Uistinu će te nakon mene naići na preferiranje, pa se strpite sve dok me ne budete susreli kod havda.”*¹¹⁶

¹¹⁶ El-Buhari, 3/837, br.3792; i Muslim, 3/1474, br.1845, u hadisu od 'Usajda b. el-Hudajra, radijallahu ‘anhu.

Tako da im je Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, naredio strpljenje i pored činjenice što vladar preferira, tj., preferira da imatak daje drugim ljudima isključujući tebe. On opet naređuje strpljenje, jer u tome leži uklanjanje veće štete u odnosu na manju.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Ovo je shodno riječima Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, upućenim Ebu-Zerru el-Gifariju: {“Strpi se, makar on bio crni Abesinjski rob.”}** ﴾ u značenju: nemoj poniziti vladara makar ne bio lijep, makar bio crnac ili nearap, jer je *ibret* (pouka) u njegovom statusu, a to je status halife ili imareta, dok se ne gleda u njegov izgled. Stoga mu se mora pokoravati sve dok je musliman, a njegov izgled nije važan, jer izgled možda ne zadovoljava onoga koji ga gleda zbog neke njegove deformacije, njegovog otrcanog izgleda ili defekta u tijelu:

“... مُجَدَّعَ الْأَطْرَافِ ”

“...čiji su udovi odsječeni.”¹¹⁷

Ništa od toga ne opravdava pobunu protiv njega, makar bio i bolestan ili slabog zdravlja, sve dok mu je data prisega na vjernost treba se saburati sa njim i moraš ga slušati i pokoravati mu se makar imao sve spomenute osobine.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Nije od sunneta boriti se protiv sultana** ﴾ U sunnetu koji je prenešen i potvrđen od Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, nema ništa o borbi protiv vladara muslimana; apsolutno ništa, niti *ahad*, niti *daif*, niti *hasen*, niti *sahih* hadis. U sunnetu nema nijedan jedini hadis koji govori o pobuni protiv vladara muslimana makar bio i veliki grijешnik, tlačitelj i tiranin, pa makar imetak nepravедno dijelio. Uistinu ni tada nije dozvoljena pobuna protiv njega. Naprotiv, svi hadisi govore o tome da treba da budeš strpljiv na tome i o zabrani pobune protiv njega.

Međutim, ovo ne znači da se takav vladar ne treba iskreno savjetovati. Naprotiv, treba se savjetovati, ali u tajnosti, tj., nasamo u četiri oka, tako da je obaveza onome koji ima iskrene savjete da savjetuje vladara, baš kao što Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kaže:

¹¹⁷ Muslim, 3/1468, br.1837, u hadisu Ummu-l-Husajn, radijallahu ‘anha, i također 1/448, br.648, u hadisu Ebu-Zerra, radijallahu ‘anhu.

” الدِّينُ النَّصِيحَةُ ” قُلْنَا لِمَنْ قَالَ ” لِلَّهِ وَلِكِتَابِهِ وَلِرَسُولِهِ وَلِأُمَّةِ الْمُسْلِمِينَ وَعَامَّتِهِمْ ”

“Vjera je savjet!”. Našta (mi ashabi) upitismo: 'Kome?' -
Reče: 'Allahu, Njegovoj Knjizi, Njegovom Poslaniku,
vladarima muslimana i običnom narodu.’¹¹⁸

Dakle, ne znači da se on neće savjetovati i da će se ostaviti, već mu se stvari moraju pojasniti i treba se posavjetovati. Ipak, treba znati da je ovo pravo samo učenjaka, vladarevih podanika, savjetnika i ljudi sa ispravnim stavovima. Takvi će ga savjetovati.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Nije od sunneta boriti se protiv sultana** ﴾ u značenju: za to nema dokaza, niti *sahih*, niti *daif*, koji pokazuje da je dozvoljeno boriti se protiv vladara muslimana. Naprotiv, u Kur'anu i sunnenu postoje naredbe da mu se pokoravaš:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِيَ الْأَمْرِ مِنْكُمْ ﴿٥٩﴾...

“**O vjernici, pokoravajte se Allahu i pokoravajte se Poslaniku i nadležnim između vas!..**” (Prijevod značenja, En-Nisa, 59)

Pogledaj Njegove riječi: „**minkum (između vas)**” što je u značenju: sve dok je vladar musliman obaveza je da mu se pokoravaš.

El-Berbehari kaže: ﴿ **u tome je uistinu zlo po dunjalučke poslove i vjeru.** ﴾ Borba protiv vladara sa sobom donosi uništenje dunjalučkih poslova jer dolazi do gubitka vlasti (tj., nema vojske, policije, itd...) nakon čega nastaje kaos, kada neprijatelj zavlada, dok se vjera gubi zato što nema više nikoga ko će izvršiti propisane kazne (*hudud*), niti odmazdu (*kisas*), niti onoga koji će izvršavati šeri'atske propise i vraćati prava onima koji ih zaslužuju, niti onih koji mogu nametnuti dodatne propise. Eto tako će se vjera iskvariti jer je kaos i korupcija, pa se ruka kradljivcu neće moći odsjeći, čime dolazi do krađe tuđih imetaka, a niti se drumskim razbojnicima mogu ruke i noge unakrst odsjeći, čime drumovi postaju opustošeni, jer, ko je taj koji može sve ovo uspostaviti? Uistinu je to vladar i to je funkcija vladara muslimana, dok drugi to neće uspjeti makar se svi ljudi sakupili, pa će kaos i anarhija nastati.

¹¹⁸ Muslim, 1/74, br.55, u hadisu Et-Temim ed-Daria, radijallahu ‘anhu.

Tačka 31.

عرضوا للمسلمين في
أن يطلبهم ، ولا يجهز على جريحهم ، ولا يأخذ فيهم ، ولا يقتل أسيرهم

I dozvoljeno je boriti se protiv haridžija ako napadnu imanja muslimana, njih same ili njihove porodice. Ali, ako se oni toga ostave i pobjegnu, onda se neće goniti, niti njihovi ranjeni ubijati, niti im se imetak kao ratni plijen uzeti, niti njihovi zarobljeni ubijati, a niti njihovi odbjegli goniti.

☞ Saznali smo da su haridžije oni koji odstupaju od pokornosti vladaru muslimana, koji smatraju da mu se prisega ne daje i da ne važi prisega na vjernost data vladaru koji čini velike-grijehe, a i zato što nevjernicima proglašavaju muslimane koji učine veliki-grieh. Oni koji prihvate neki od spomenutih haridžijskih stavova, ali nemaju snagu pa se zbog toga ne bore, takvi se ostavljaju dok im se istina pojašnjava i razjašnjava nebi li se povratili. Međutim, ako oni ojačaju i manifestuju svoju snagu, onda muslimanima postaje obaveza da se bore protiv njih kako bi se suzbilo njihovo zlo. Opet, protiv njih se neće boriti na temelju da su postali nevjernici, već se protiv njih bori na temelju da su i dalje muslimani koji tlače i čine nepravdu drugim muslimanima napadajući ih. Zato je vođa vjernika, 'Alija, radijallahu 'anhu, kada je bio upitan o haridžijama: "Jesu li oni nevjernici?", odgovorio:

“Ne! Pobjegli su od nevjerstva, već su to ljudi koji su nam nepravdu učinili.”¹¹⁹

¹¹⁹ Ovu predaju bilježe 'Abdur-Rezzak u svome El-Musannefu, 10/150; i El-Bejheki u Es-Sunenu-l-Kubra, 8/173.

Šejhu-l-islam Ibn-Tejmijje kaže u Risalah fadli ehli-bejt ve hukufihim, str.29: “Potvrđeno je od vođe vjernika 'Alije, radijallahu 'anhu, različitim lancima prenosilaca, da kada se je borio protiv boraca (haridžija) na bitci na Kamili, da njihovu djecu nije uzimao kao robove, niti njihove imetke kao ratni plijen, niti je ubijao njihove ranjene, niti je gonio one koji su pobjegli, niti da je ubio ijednog zarobljenika. On sam je klanjao dženaze mrtvima sa obje strane, rekavši (za haridžije): 'Ovo su naša braća koja su nam nepravdu učinila!', obavijestivši nas da oni nisu nevjernici, niti da su munafici, a ovo što je rekao je slijeđenjem Allahove Knjige i sunneta Poslanika sallallahu 'alejhi ve sellem, nazivajući ih braćom i proglašavajući vjernicima iako su se borili i nepravdu učinili, baš kao što On Uzvišeni kaže: “Ako se dvije skupine vjernika sukobe, izmirite ih; a ako jedna od njih ipak učini nasilje

Dakle, protiv njih se neće boriti na temelju da su postali nevjernici, tako da se njihova djeca i žene neće porobljavati, imetak im se neće oduzeti, njihovi ranjeni se neće ubijati, jer je borba protiv njih samo zbog suzbijanja njihovog zla a ne zato što su postali nevjernici.

El-Berbehari kaže: ﴿ **I dozvoljeno je boriti se protiv haridžija ako napadnu imanja muslimana, njih same ili njihove porodice.** ﴾ Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, je naredio da se borimo protiv njih, zbog čega se 'Alija, radijallahu ‘anhu, borio protiv njih nakon što su napali 'Abdullaha b. Habbaba el-Ereta, radijallahu ‘anhu, prilikom čega su ga ubili i rasporili stomak njegove trudne robinje, tako da se vođa vjernika, 'Alija, radijallahu ‘anhu, odluči na borbu protiv njih, jer se prvi znak njihovog zla pojavio pri njima.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Ali, ako se oni toga ostave i pobjegnu, onda se neće goniti** ﴾ u značenju: ako se oni ostave borbe, onda vladaru nije obaveza da ih goni i da vodi borbu protiv njih sve dok ne napadaju muslimane. Oni su bez ikakve sumnje zabludjeli, obaveza ih je savjetovati kako bi se možda povratili, ali se ipak zbog toga protiv njih neće boriti.

El-Berbehari kaže: ﴿ **niti njihovi ranjeni ubijati** ﴾ jer je zlo od ranjene osobe otklonjeno.

El-Berbehari kaže: ﴿ **niti im se imetak kao ratni plijen uzeti** ﴾ u značenju: imetak im se neće uzimati kao *ganima* (ratni plijen), jer je to imetak muslimana.

drugo, onda se borite protiv one koja je učinila nasilje sve dok se Allahovim propisima ne prikloni, onda ih nepristrano izmirite i budite pravedni; Allah, zaista, pravedne voli.” (Prijevod značenja, El-Hudžurat, 9)

Također se od šejhu-l-islama Ibn-Tejmijje prenosi u istoj knjizi, str.31, da je rekao: “Nisu isti oni kojima je klanjao dženzu nazivajući ih braćom i oni kojima nije klanjao dženzu. Kada su ga pitali ko su ovi ljudi (citirajući ajet): “Reci: “Hoćete li da vam kažem čija djela neće nikako priznata biti, čiji će trud u životu na ovom svijetu uzaludan biti, a koji će misliti da je dobro ono što rade?” (Prijevod značenja, El-Kehf, 103 - 104)?” - On reče: "To su ehlu-harura (tj. haridžije)!”

I on također kaže u djelu Minhadžu-s-Sunne, 7/406: “I on ('Alija) je nakon bitke na Sifinu klanjao dženzu onima koje su ubili rekavši: 'Naša braća koja su nam nepravdu učinila pa ih je sablja očistila.' A da su prema njegovom stavu oni bili nevjernici, on im ne bi klanjao dženzu, niti bi ih nazvao braćom, niti bi rekao da ih je sablja očistila.”

El-Berbehari kaže: ﴿ **niti njihovi zarobljeni ubijati** ﴾ jer su oni muslimani i njihovo zlo je spriječeno time što su zarobljeni i ranjeni.

El-Berbehari kaže: ﴿ **a niti njihovi odbjegli goniti.** ﴾ Ukoliko su poraženi, onda ih vladar ostavlja na miru i ne goni nakon toga zato što je njihovo zlo spriječeno.

Tačka 32.

واعلم أنه لطاعة لبشرٍ في معصية الله عزَّ وجل . ومن كان من أهل الإسلام ، ولا يشهد على أحد ، ولا يشهد له بعملٍ خيرٍ ولا شر ، فإنَّكَ لاتدري بما يختر ولا تدري ما يسبق له عند الموت إلى الله من الندم في ذلك الوقت إذا مات على الإسلام

I znaj da nema pokornosti stvorenju u grijehu prema Allahu, Uzvišenom i Veličanstvenom. Mi sljedbeniku islama ne svjedočimo konačnicu na osnovu njegovog djela, dobrog ili lošeg, jer ne znamo kakav će mu završetak biti. Nadamo se Allahovoj milosti za njega i bojimo za njega zbog njegovih grijeha. Ti ne znaš šta mu je suđeno prilikom njegove smrti obzirom da se pokaje Allahu i šta će mu Allah odrediti tada ako preseli na islamu. Nadaš se Allahovoj milosti za njega i bojiš za njega zbog njegovih grijeha, a nema grijeha od kojeg robu nema pokajanja.

📖 El-Berbehari kaže: ﴿ **I znaj da nema pokornosti stvorenju u grijehu prema Allahu, Uzvišenom i Veličanstvenom.** ﴾ Ovo je izuzetak u onome što je prethodilo vezano za obaveznost pokoravanja vladaru muslimana, tj., da nije obaveza pokoravati mu se u svemu, već da pokoravanje biva samo u onome što je grijeh, pa ukoliko on naredi da učiniš grijeh, onda mu se nećeš pokoriti čineći taj grijeh. U hadisu je došlo da je Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, odredio vođu jednoj armiji ashaba, pa kada su došli na jedno mjesto ovaj vođa reče: „Sakupite drva za vatru!” Nakon što sakupiše, ovaj reče: „Rasplamsajte je dobro!” Pošto je rasplamsaše, on reče: „Uđite u vatru! Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, je naredio da slušate i da se pokoravate (vođama)!” – Na ovo neki od njih rekoše: „Mi se nismo pokorili Poslaniku sallallahu ‘alejhi ve sellem, osim zato da bi smo pobjegli od Vatre, pa kako onda da uđemo u nju?!” Tako oni odbiše da uđu u vatru, a kada je ova vijest doprla do Allahovog Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, on reče:

”لَوْ دَخَلُوهَا مَا خَرَجُوا مِنْهَا إِلَّا طَاعَةً فِي الْمَعْرُوفِ ”

“Da su u nju ušli nikada iz nje ne bi izašli, jer je pokoravanje samo u dobru!”¹²⁰

I on, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kaže:

“لَا طَاعَةَ لِمَخْلُوقٍ فِي مَعْصِيَةِ الْخَالِقِ”
“Nema pokornosti stvorenju u nepokornosti Stvoritelju!”¹²¹

Uzvišeni Allah kaže vezano za pokoravanje roditeljima:

وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حَمَلَتْهُ أُمُّهُ وَهْنًا عَلَىٰ وَهْنٍ وَفَصَّالَهُ فِي سَامَيْنِ
أَنِ اشْكُرْ لِي وَلِوَالِدَيْكَ إِلَيَّ الْمَصِيرُ ﴿١٤﴾ وَإِنْ جَاهَدَاكَ عَلَىٰ أَنْ تُشْرِكَ
بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا ۖ وَصَاحِبُهُمَا فِي الدُّنْيَا مَعْرُوفًا ۖ
وَاتَّبِعْ سَبِيلَ مَنْ أَنَابَ إِلَيَّ ۚ ثُمَّ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ فَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنتُمْ
تَعْمَلُونَ ﴿١٥﴾

“Mi smo naredili čovjeku da bude poslušan roditeljima svojim. Majka ga nosi, iz slabosti u slabost i doji ga u toku dvije godine. Budi zahvalan Meni i roditeljima svojim, Meni će se svi vratiti. A ako te budu nagovarali da drugog Meni ravnim smatraš, onoga o kome ništa ne znaš, ti ih ne slušaj i prema njima se, na ovom svijetu, velikodušno ponašaj, a slijedi Put onoga koji se iskreno Meni obraća; Meni ćete se poslije vratiti i Ja ću vas o onome što ste radili obavijestiti.” (Prijevod značenja, Lukman, 14 - 15)

Međutim, ovo ne znači da pokornost vladaru prestaje ako naredi grijeh. Naprotiv, to samo znači da mu se ne pokoravaš u grijehu, dok mu se i dalje pokoravaš u onome što nije grijeh – i ovo je značenje da nema pokornosti stvorenju u grijehu prema Stvoritelju.

Stoga se neće reći da je Allah naredio pokornost vladaru i roditeljima u svemu što naredi, već kažemo: Da, Allah je naredio pokoravanje vladaru i roditeljima, ali samo u onome što je dobro, a ne i u onome što je grijeh prema Uzvišenom Allahu.

¹²⁰ Provjera je prethodila.

¹²¹ Provjera je prethodila.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Mi sljedbeniku islama ne svjedočimo konačnicu na osnovu njegovog djela, dobrog ili lošeg** ﴾ Ova stvar: svjedočenje da je neki pojedinac džennetlija ili džehennemlija; uistinu se za nijednog pojedinca ne svjedoči da je u Džennetu ili u Vatri, osim ako za to postoji dokaz u Kur'anu i sunnetu. A što se tiče onoga po pitanju kojeg nema dokaz u Kur'anu i sunnetu da je od džennetlija, makar bio u pitanju mu'min, onda mi to ne radimo obzirom da ne znamo kakva će mu konačnica biti. Također ni za pojedinca od grijешnika i nevjernika ne kažemo da će sigurno završiti kao džehennemlija, jer se možda pokaje prije smrti a mi to ne možemo znati.

Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kaže:

“...إِنَّ أَحَدَكُمْ لَيَعْمَلُ بِعَمَلٍ أَهْلِ الْجَنَّةِ حَتَّى مَا يَكُونُ بَيْنَهُ وَبَيْنَهَا إِلَّا ذِرَاعٌ فَيَسْبِقُ عَلَيْهِ الْكِتَابُ فَيَعْمَلُ بِعَمَلٍ أَهْلِ النَّارِ فَيَدْخُلُهَا وَإِنْ أَحَدَكُمْ لَيَعْمَلُ بِعَمَلٍ أَهْلِ النَّارِ حَتَّى مَا يَكُونُ بَيْنَهُ وَبَيْنَهَا إِلَّا ذِرَاعٌ فَيَسْبِقُ عَلَيْهِ الْكِتَابُ فَيَعْمَلُ بِعَمَلٍ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَيَدْخُلُهَا”

“...Neki od vas čine djela od djela džennetlija sve dok između njega i Dženneta ne bude razdaljina koliko je lakat, ali ga sustigne ono što je zapisano pa počne činiti djela džehennemlija te tako i uđe u Džehennem. A neki od vas čine djela od djela džehennemlija sve dok između njega i Džehennema ne bude razdaljina koliko je lakat, ali ga sustigne ono što je zapisano pa počne činiti djela džennetlija te tako i uđe u Džennet.”¹²²

Dakle: “Djela su prema njihovom završetku!”, a završna djela ne zna niko mimo Allaha, Onoga koji zna i najskrivenije. A što se nas tiče, mi se bojimo za pojedince grijешnike, a nadamo dobru za činitelje dobrih djela, ali ipak ništa ne zaključujemo. Naprotiv, nadamo se dobru onome koji čini djela pokornosti ali ne zaključujemo, i strahujemo da grijешnik loše ne završi, ali ne zaključujemo; i ovo je po pitanju jedinke.

Međutim, što se tiče uopćenog govora, onda mi kažemo sa sigurnošću da su posjednici imana džennetlije, i sa sigurnošću kažemo da su ne-muslimani džehennemlije.

¹²² El-Buhari, 3/1674, br.3036; i Muslim, 4/2036, br.2643, u hadisu 'Abdullaha b. Mes'uda, radijallahu 'anhu.

Allah kaže o Vatri džehennemskoj:

... أَعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ ﴿١٣١﴾

“...za nevjernike (ne-muslimane) pripremljena!”

(Prijevod značenja, Alu-'Imran, 131)

A o Džennetu kaže:

... أَعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ ﴿١٣٣﴾

“...za bogobojazne pripremljenom!” (Prijevod značenja, Alu-

'Imran, 133)

Ovo je uopćen govor, a što se tiče jedinke i individue, onda mi to prepuštamo Allahu. Međutim, mi se prema pojedincima ponašamo shodno onome što oni pokazuju (svojim riječima i djelima), tako da se prema pokornima ophodimo shodno onome što pokazuju, a prema onima koji griješe shodno onome što pokazuju, presuđujući im prema onome što pokazuju ne govoreći kakvo im je zadnje boravište i kakav će im završetak biti, jer je to u rukama Uzvišenog Allaha.

Tačka 33.

I er-redžm (kamenovanje bludnika) je istina.

📖 Uzvišeni Allah je zabranio neke stvari vezane za čast ljudi i međuljudske odnose, itd., a te zabranjene stvari su podijeljene u dvije kategorije:

- **Muharrematin kebair** (grijesi koji su veliki grijeh) i
- **Muharrematin sagair** (grijesi koji su mali grijeh).

Zatim, po pitanju kazne onoga koji upadne u grijeh, ti grijesi su svrstani u tri kategorije:

Prva kategorija su: grijesi po pitanju kojih je Allah propisao određenu kaznu, a to je ono što se naziva: *hudud* (tačno određene kazne). Ovaj naziv nose zbog *el-hadd* (granice ili limita), a to je: *el-men'u* (preventiva). Stoga su ovo preventivne stvari koje djeluju kao prevencija od zapadanja u te grijehe.

Druga kategorija su: grijesi po pitanju kojih Allah nije propisao određenu kaznu, već je za njih predviđen *ta'zir* (odgojna kazna), čija visina kazne je prepuštena *idžtihadu* vladara muslimana shodno onome kako on bude vidio odgovarajućim. Ovo se zove *et-ta'zir*, a to je: *et-tedib* (odgojna kazna).

Treća kategorija su: po pitanju kojih nema niti *hadd*, niti *ta'zir* kazne, ali su to grijesi po pitanju kojih postoji tekstualna prijetnja da je Allah srdit na takvu osobu, da je prokleta kod Allaha, ili za koju se spominje kazna Vatom, te druge slične vrste prijetnji. Primjer ovome je uzimanje i davanje kamate, kockanje, itd... Oko ovoga postoji prijetnja koja će zastrašiti svakog onoga koji posjeduje iman u svome srcu, a što se tiče onoga koji nema imana u srcu, ili je slabog imana, onda je pred njim obračun i kazna na ahiretu. Zato je Uzvišeni Allah zabranio ovu vrstu zabranjenih stvari. Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kaže:

“ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَرَضَ قَرَائِضَ فَلَا تُضَيِّعُوهَا، وَحَرَّمَ أَشْيَاءَ فَلَا تَنْتَهِكُوهَا،
وَسَكَتَ عَنْ أَشْيَاءَ رَحِمَةً لَكُمْ غَيْرَ نِسْيَانٍ فَلَا تَبْهَثُوا عَنْهَا ”

“Uzvišeni Allah je propisao neke obaveze te ih ne ostavljajte, i zabranio je neke stvari te ih ne činite, a o nekima je prešutao kao milost prema vama, a ne zato što je zaboravio, pa ne ispitujte o njima.”¹²³

A od *hadd* kazni je kazna za blud, a **blud** (*ez-zina*) je:

def. «Stavljanje spolnog organa u spolni organ osobe sa kojom ti je zabranjeno da to radiš.»

Eto to je blud, a iz toga se izuzima spolni odnos između supružnika koji su vezani bračnim ugovorom. Uzvišeni Allah kaže:

وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ ﴿٢٩﴾ إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ ﴿٣٠﴾ فَمَنْ ابْتَغَىٰ وَرَاءَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ ﴿٣١﴾

“I oni (vjernici) koji stidna mjesta svoja budu čuvali i živjeli jedino sa ženama svojim ili s onima koje su u vlasništvu njihovu - oni, doista, prijekor ne zaslužuju a oni koji traže izvan toga, oni u grijeh upadaju.”

(Prijevod značenja, El-Maridž, 29 - 31)

U značenju: oni koji prelaze granice dozvoljenog ušavši u ono što je zabranjeno. Na osnovu toga, svaki onaj koji zapadne u blud biva jedna od dvije osobe:

Prva: Kada to učine nevine osobe (*el-bikru*), tj., osobe koje nisu prethodno imale spolni odnos i nisu bile u braku. Kazna za takve osobe je: bičevanje stotinu puta po leđima. Uzvišeni Allah kaže:

الرَّائِيَةُ وَالرَّائِي فَاجْلِدُوا كُلَّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا مِائَةً جَلْدَةٍ ۖ وَلَا تَأْخُذْكُمْ بِهِمَا رَأْفَةٌ فِي دِينِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ۖ وَلَيَشْهَدَ عَذَابُهُمَا طَائِفَةٌ مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٠﴾

“Bludnicu i bludnika izbičujte sa stotinu udara biča, svakog od njih, i neka vas pri vršenju Allahovih

¹²³ Zabilježili su ga Et-Taberani u El-Mu’džemu-l-Kebiru, 23/222; Ibn-Džerir u Tefsiru, 7/85; Ed-Darimi u Sunenu, 4/104; El-Hakim u El-Mustedrek ‘ale-s-Sahihajni, 4/139; El-Bejheki u Es-Sunenu-l-Kubra, 10/12, idr., a hasenom ocijenio En-Nevevi u Rijadu-s-Salihin, str.336. (Šejh El-Albani kaže u Šerhu-t-Tahavi, br.302, da predaja sa ovim riječima i malim dodatkom jeste hasen li-gajrihi).

propisa ne obuzima prema njima nikakvo sažaljenje, ako u Allaha i u onaj svijet vjerujete, i neka kažnjavanju njihovu jedna skupina vjernika prisustvuje!” (Prijevod značenja, En-Nur, 2)

I u vjerodostojnom hadisu se spominje da se takva osoba pored bičevanja protjeruje iz mjesta prebivanja, tj., protjera se iz grada gdje je učinila zabranjeni spolni odnos na period od godinu dana. Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kaže:

“... أَلْبِكْرُ بِالْبِكْرِ جَلْدُ مِائَةٍ جَلْدُ مِائَةٍ وَتَغْرِيبُ عَامٍ”
“Ako to učine neoženjen i neudata, izbičujete ih sa stotinu udaraca i protjerajte na godinu dana.”¹²⁴

Stoga, protjerivanje je potvrđeno sunnetom. A što se tiče bičevanja, ono je potvrđeno Kur'anom. Oko propisa kamenovanja postoji konsenzus učenjaka, dok je većina na tome da se još i protjerava.

Eto to bi bili propisi vezani za nevine, neoženjenog i neudatu.

Druge: Kada to učine ženjeni i udavata (es-sejjibu), a to su oni koji su imali spolni odnos sa supružnikom u braku, koji su spoznali šta je to čast i obraz ljudska, onda se takve osobe kamenuju do smrti. Ovo je dokazano Kur'anskim ajetom čije riječi su derogirane, dok je propis ostao na snazi, kao što je to pojasnio Omer, radijallahu ‘anhu, sa minbera:

“إِنَّ اللَّهَ قَدْ بَعَثَ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْحَقِّ وَأَنْزَلَ عَلَيْهِ الْكِتَابَ فَكَانَ مِمَّا أَنْزَلَ عَلَيْهِ آيَةُ الرَّجْمِ قَرَأْنَاهَا وَوَعَيْنَاهَا وَعَقَلْنَاهَا فَرَجَمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرَجَمْنَا بَعْدَهُ فَأَخْشَى أَنْ طَالَ بِالنَّاسِ زَمَانٌ أَنْ يَقُولَ قَائِلٌ مَا نَجِدُ الرَّجْمَ فِي كِتَابِ اللَّهِ...”

“Uistinu je Allah poslao Muhammeda, sallallahu ‘alejhi ve sellem, i po njemu objavio Knjigu, a u tome što mu je objavio je i ajet o kamenovanju. Mi ga učimo, pamtimo i razumijemo. Allahov Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, je kamenovao takve osobe, a i mi smo kamenovali takve nakon njega, a ja strahujem da prolaskom vremena ljudi ne pomisle i kažu: 'Mi u Allahoj Knjizi ne vidimo propis

¹²⁴ Muslim, 3/1316, br.1690, u hadisu 'Ubade b. Samita, radijallahu ‘anhu.

kamenovanja?’, pa tako zalutaju ostavljajući naredbu Allaha!..”¹²⁵

Ovim ukazujući na derogirani ajet:

" الشَّيْخُ وَالشَّيْخَةُ إِذَا زَنَيَا فَارْجُمُوهُمَا الْبَيِّنَةُ مِمَّا قَضَىٰ مِنَ اللَّدَّةِ "

“Kad oženjeni i udata učine blud, kamenujte ih kao kazna za uživanje.”

Ovo je Kur'anski ajet čije riječi su derogirane ali je njegov propis ostao na snazi. I Allahov Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, je takve kamenovao i naređivao njihovo kamenovanje, a i muslimani su postigli konsenzus oko tog pitanja, osim novotara čije razilaženje se ne uzima u obzir, a primjer tome je mišljenje haridžija.

Dakle, *er-redžm* (kamenovanje bludnika) je propis uspostavljen Kur'anom i sunnetom, Poslanikovom praksom i riječima, a također oko toga postoji konsenzus muslimana. I zato, onaj koji zanegira ovaj propis time postaje nevjernik, jer u laž ugoni Allaha, Njegovog Poslanika i konsenzus muslimana. Stoga je *er-redžm* uspostavljen propis i nema drugog govora o tome, zbog čega je pisac i rekao: ﴿ **I er-redžm (kamenovanje bludnika) je istina.** ﴾ Ovo bi bilo vjerovanje *ehlul-sunneta vel-džema‘ata* i odgovor novotarima koji negiraju propis kamenovanje zbog neposjedovanja znanja i jasnog uvida, a sve zbog neznanja i dječijeg ponašanja naspram znanja, oslanjajući se na svoj intelekt i mišljenje, a njihovo mišljenje se nikako ne uzima u obzir i u njihov govor se ne gleda.

Može se desiti da dođe neznalica pa kaže kako je istraživala i došla do zaključka da oko ovog pitanja postoji razilaženje, **našta mi kažemo**: Da li mi to prihvatamo svačije razilaženje? Uistinu postoje pitanja u kojima se razilaženje potpuno odbacuje i ne računa se, a od toga je ovo razilaženje. Zato je i pjesnik spjevao:

*“Ne uzima se razilaženje u obzir ako sumnja postoji,
osim ono koje dođe nakon ispravnog istraživanja.”*

Stoga ova stvar nije samo tvrdnja da postoji razilaženje, već je ovo stvar potvrde onoga što je ispravno i što je vezano za dokaz, tako da onaj koji

¹²⁵ El-Buhari, 6/2503, br.6829; i Muslim, 3/1317, br.1691, u hadisu Omera, radijallahu ‘anhu.

oponira dokazu biva poražen u svome „argumentu”, pa se njegovom razilaženju ne pridaje pažnja i to se ne računa. Uzvišeni Allah kaže:

... فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ
وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ۚ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ﴿٥٩﴾

“...A ako se u nečemu ne slažete, obratite se Allahu i Poslaniku, ako vjerujete u Allaha i drugi svijet! To je bolje i posljedice su ljepše!” (Prijevod značenja, En-Nisa, 59)

Zato mi ne stajemo onda kada se spomene da postoji razilaženje, već to vraćamo na dokaze jer On Uzvišeni kaže:

... فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ
وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ۚ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ﴿٥٩﴾

“...A ako se u nečemu ne slažete, obratite se Allahu i Poslaniku, ako vjerujete u Allaha i drugi svijet! To je bolje i posljedice su ljepše!” (Prijevod značenja, En-Nisa, 59)

Zbog ovoga je pisac, rahimehullah, spomenuo pitanje kamenovanja bludnika iako ova knjiga govori o vjerovanju, jer je obaveza vjerovati u obaveznost kamenovanja, dok je onaj koji to negira postao nevjernik. Eto zato pisac spominje ovo pitanje odgovarajući novotarima koji negiraju propis kamenovanja.

Tačka 34.

والمسح على الخفين سنة ،

I mesh (potiranje) po mestvama je sunnet.

✍ Pisac spominje ovo pitanje iako je iz oblasti islamskog prava, zato što je povezana za vjerovanje, jer onaj koji zanegira dozvoljenost potiranja po mestvama time izlazi iz kruga *ehlu-s-sunneta vel-džema'ata* oponirajući ispravnom vjerovanju jer je to stvar potvrđena od strane Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, u brojnim hadisima koji dosežu stepen *tevatūra*.

El-Berbehari kaže: ﴿ **I mesh (potiranje) po mestvama.** ﴾ Ovo je *ruhsa* (olakšica) koju je Allah dozvolio, a primjenjivanje olakšice je od sunneta zbog Poslanikovog, sallallahu 'alejhi ve sellem, govora:

“ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ أَنْ تُؤْتَى رُخْصُهُ ، كَمَا يَكْرَهُ أَنْ تُؤْتَى مَعْصِيَتُهُ ”
*“Allah voli da se koriste Njegove olakšice baš kao što mrzi da se rade djela nepokornosti!”*¹²⁶

Stoga, potiranje po mestvama ili potiranje po onome što zamjenjuje mestve, poput čarapa isl., jeste stvar potvrđena Poslanikovim sunnetom i oko toga se ne razilazi niko mimo *šiija-rafidija* koji potvrđuju samo potiranje po stopalima. Oni ne peru stopala već samo potiru po njima koristeći kao dokaz ajet:

... وَأَمْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ إِلَى الْكَعْبَيْنِ ... ﴿٦﴾
“...a glave svoje potarite - i noge svoje do iza članaka...” (Prijevod značenja, El-Maida, 6)

Učeći sa kesrom: **“ve erdžulikum.”** Oni smatraju da **el-ka'bani** ne znače: članci na stopalima, već gornji dio stopala gdje se sandala veže, što se naziva vrh stopala. Ovo je značenje riječi *el-ka'b* kod *šiija-rafidija*, a to je suprotno značenju riječi *el-ka'b* kod *ehlu-s-sunneta vel-džema'ata*. Pored ovoga, i kada

¹²⁶ Bilježe imam Ahmed u El-Musnedu, 2/108; Et-Taberani u Es-Sagiru, 5/275, br.5302; Ibn-Huzejme u Sahihu, 3/2209; Ibn-Hibban u svome Sahihu, 9/451, br.3742, u hadisu 'Abdullah b. Omera, radijallahu 'anhu. Imam El-Munziri je lanac kod Ahmeda ocijenio sahihom u Et-Tergibu vet-Terhib, 2/87. (Šejh El-Albani u Irvau-l-Galil. br.564, kaže da je predaja sahih).

bi riječ „**erdžulikum**” učili sa kesrom, opet u tome nema dokaza za ono što oni rade, jer je općeprihvaćeno učenje *mensub*: “**ve erdžulekum**” pridružujući onome što se spominje u riječima: “**fagsilu vudžuhukum.**” A što se tiče učenja sa kesrom, onda je to na osnovu riječi nakon nje: „**ru'sikum ve erdžulikum**”, zbog Njegovog govora: „**vemsehu bi ru'sikum.**” Pored ovoga, dokazano je da je Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, prao svoja stopala a ne samo potirao, dok bi potirao jedino po mestvama.

Čačka 35.

وتقصير الصلاة في السفر سنة ،

I skraćivanje namaza na putovanju je sunnet.

☞ Od *ruhsi* (olakšica) sa kojom je došla Objava, sa kojom se robovima olakšava i od njih poteškoća uklanjanja, jeste skraćivanje namaza na putovanju, a to se tiče samo skraćivanja četvero-rekatnih namaza, i ovo je stvar dokazana Kur'anskim tekstom. On Uzvišeni kaže:

وَإِذَا صَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ ... ﴿١٠١﴾

“Kada idete po Zemlji...” (Prijevod značenja, En-Nisa, 101)

U značenju: kada putujete:

... فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَقْصُرُوا مِنَ الصَّلَاةِ إِنْ خِفْتُمْ أَنْ يَفْتِنَكُمُ
الَّذِينَ كَفَرُوا ... ﴿١٠١﴾

**“...nije vam grijeh namaz skratiti, ako se bojite da će
vam smutnju nevjernici učiniti...”** (Prijevod značenja, En-Nisa,
101)

Ono što se vidi iz vanjštine ajeta jeste dozvola kraćenja namaza na putovanju samo zbog straha od neprijatelja. Međutim, ova problematika je uklonjena kada je Allahov Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, na pitanje zašto i dalje skraćuju namaze na putovanju a u stanju su sigurnosti, rekao:

” صَدَقَهُ تَصَدَّقَ اللَّهُ بِهَا عَلَيْكُمْ فَأَقْبَلُوا صَدَقَتَهُ ”

*“To je sadaka koju vam Allah daje, pa prihvatite sadaku od
Allaha!”¹²⁷*

Allahov Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, je praktikovao da na svim svojim putovanjima krati namaze, tj., četvero-rekatne namaze na dva rekata. To je sunnet. Međutim, ako neko bude opet klanjao četiri rekata - to mu biva dozvoljeno, ali je suprotno onome što je bolje i efedalnije.

Dakle, kraćenje namaza na putovanju je jedna od olakšica; ko želi može kratiti, tj., bolje je da krati, a ko hoće može od toga odstupiti i klanjati upotpunjeno (tj., četiri rekata), i u tome nema smetnje jer je upotpunjenje *asl* (osnova). Pisac ovo spominje jer je prihvatanje olakšica od pitanja

¹²⁷ Muslim, 1/47, br.686, u hadisu Omera b. el-Hattaba, radijallahu ‘anhuma.

vjerovanja i time se odgovara sumnjivcima koji ne prihvataju šeri'atske olakšice.

Tačka 36.

والصوم في السفر من شاء صام ، ومن شاء أفطر .

A postač putnik: ako hoće neka posti, a ako hoće neka se iftari.

☞ Od *ruhsi* (olakšica) koje je Allah dozvolio svojim robovima jeste da *musafir* (putnik) može da prekine svoj post u mjesecu Ramadanu. To je olakšica, pa ko hoće - može da se iftari, a ko hoće može da posti. Ako ipak odabere da posti - post mu je ispravan, jer je ashab pitao Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, spominjući da je snažan i da može da posti na putovanju, pa mu je Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, dozvolio.¹²⁸

Stoga, ovo je olakšica, a nije obaveza da se olakšica izvrši, već je bolje tako postupiti; i takav je slučaj sa svakom drugom olakšicom. A ukoliko se osoba vrati na *asl* (osnovu) pa posti na putovanju, onda u tome nema smetnje. Uzvišeni Allah kaže:

... فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ ۖ وَمَنْ كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ
فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ ... ﴿١٨٥﴾

“...Ko od vas u tom mjesecu bude kod kuće, neka ga posti, a ko bolestan bude ili se na putu zadesi, neka isti broj dana naposti...” (Prijevod značenja, El-Bekare, 185)

Međutim, Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, nebi postio na svojim putovanjima.¹²⁹

¹²⁸ Ovaj događaj bilježi imam Muslim, 2/79, br.1121, u hadisu Hamze b. 'Amra el-Eslemija, koji je rekao: “Uviđam da sam snažan i da mogu da postim na putovanju, pa da li postoji grijeh ako tako postupim?” – Na ovo mu Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, reče: 'To je olakšica koju je Allah dao, pa ko je prihvati - lijepo je postupio, a ko bude postio - nema mu grijeha!’”

¹²⁹ El-Buhari, 2/686, br.1944; i Muslim, 2/784, br.1113, u hadisu Ibn-'Abbasa, radijallahu ‘anhuma, da je Allahov Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, izašao do Mekke u mjesecu Ramadanu, pa je postio sve dok nije stigao do mjesta El-Kedid (na razdaljini oko 55km od Mekke) kada je prekinuo svoj post, pa i ostali ljudi prekinuše svoj post. (Ovo se dogodilo 8 h.g., pri izlasku na oslobađanje Mekke).

Tačka 37.

وللبأس بالصلاة في السراويل .

I nema smetnje da se klanja u es-seravil (pantalonama).

📖 Riječ **es-seravil** (pantalone) je u jednini¹³⁰ i znamo našta se misli: na ono što pokriva *avret* (stidni dio tijela), napravljene da stoje na donjem dijelu tijela i imaju nogavice.

Namaz je ispravan ako se obavi u pantalonama, a ovo važi samo za muškarce, jer je *avret* muškarca između pupka i koljena, a *pantalone* pokrivaju taj dio. Stoga, ako muškarac klanja u pantalonama koje prikladno pokrivaju sve što je između njegovog pupka i koljena, onda mu je namaz ispravan.

A što se tiče žena, one su čitave *avret* (stidne) i pokrivaju sve u namazu, osim lica kada u njihovoj blizini nema muškaraca koji joj nisu *mahremi*.

Muškarcima je bolje da klanjaju u *izaru* prije nego u pantalonama, a ako bi još klanjali u *kamisu* (dugoj košulji koja pokriva sve do članaka) onda je to još bolje jer je u tome ljepšeg izgleda. On Uzvišeni kaže:

يَا بَنِي آدَمَ خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ ... ﴿٣١﴾

“O sinovi Ademovi, lijepo se obucite kad hoćete namaz obaviti!..” (Prijevod značenja, El-E’araf, 31)

To jest: kod svakog namaza. A riječ **“ez-zinetu”** je termin koji obuhvata mnogo više od samog pokrivanja *avreta*, kao što kaže šejhu-l-islam Ibn-Tejmijje.¹³¹

¹³⁰ (Ova riječ je uvedena iz persijskog jezika u arapski. Jednina joj je es-seravil, a množina: es-seravilat; pogledaj: Lisanu-l-Arab).

¹³¹ U ovome govoru imama El-Berbeharija, rahimahullah, nalazi se odgovor nekim skupinama među šiijama koji smatraju da je zabranjeno da se klanja u es-seravil, jer – kako oni misle – one uzrokuju puštanje vjetrova, smatrajući da je obaveza da se skinu kada se želi obaviti namaz.

Tačka 38.

• ۞

Nifak (licemjerstvo) je ispoljavanje islama jezikom, dok se u srcu skriva kufr.

🔗 **En-nifak** (licemjerstvo) je:

def. Vanjštinsko ispoljavanje dobra dok se u nutrimi skriva zlo.

Nifak je podijeljen u dvije vrste:

Prva vrsta: **Nifakun 'itikadi** (licemjerstvo u ubjedenju). - Ovo je veliki kufr, izvodi iz vjere. Munafik je gori od onoga koji je u osnovi kafir jer se za ovoga zna da je nevjernik i neprijatelj, dok munafik obmanjuje muslimane i prikazuje im se kao da je sa njima dok im je zapravo neprijatelj; prikazuje se kao musliman dok je zapravo nevjernik:

يُخَادِعُونَ اللَّهَ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَمَا يَخْدَعُونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿٩٩﴾

“Oni misle da varaju Allaha i one koji vjeruju, iako, ne osjećajući to, sami sebe varaju.” (Prijevod značenja, El-Bekare, 9)

Zbog ovoga ih Allah stavlja u najdublji dio Vatre, ispod obožavaoca kipova i nevjernika, jer su oni gori od nevjernika. Zato On Uzvišeni o njima kaže:

... هُمُ الْعَدُوُّ فَاحْذَرْهُمْ ۚ قَاتِلْهُمْ اللَّهُ ۚ أَنَّى يُؤْفَكُونَ ﴿٤٤﴾

“...Oni su pravi neprijatelji, pa ih se pričuvaj! Allah ih ubio kuda se odmeću!” (Prijevod značenja, El-Munafikun, 4)

I licemjerstvo u ubjedenju je takvo da se iman sa njime nikada ne može spojiti.

Druga vrsta: **Nifaku-l-'ameli** (licemjerstvo u djelima). - Licemjerstvo u djelima se pojavljuje kod onoga koji je vjernik, vanjštinom i nutrinom, ali se od njega pojave neka svojstva licemjera koja mu krnje iman i zbog čega je pod prijetnjom kazne, ali opet zbog toga ne izlazi iz islama. Ovaj nifak je nazvan: *nifaku-l-'ameli* (licemjerstvo u djelu) i *nifaku-l-esgar* (malo licemjerstvo), a primjer tome su riječi Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem:

” أَرْبَعٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ كَانَ مُنَافِقًا خَالِصًا وَمَنْ كَانَتْ فِيهِ خَلَّةٌ مِنْهُنَّ كَانَتْ فِيهِ خَلَّةٌ مِنْ نِفَاقٍ حَتَّى يَدْعَهَا إِذَا حَدَّثَ كَذَبَ وَإِذَا عَاهَدَ غَدَرَ وَإِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ وَإِذَا خَاصَمَ فَجَرَ ”

“Četiri su svojstva koja, kada se nađu kod osobe, biva čisti munafik, a kada posjeduje neko svojstvo od njih, onda posjeduje svojstva munafika sve dok ih ne ostavi: kada govori laže, kada obeća ne ispuni, kada mu se povjeri pronevjeri, i kada raspravlja pretjeruje!”¹³²

Stoga, svojstvo licemjera može da se pojavi od vjernika, čime biva manjkavog imana i pod prijetnjom kazne, ali opet zbog toga ne izazi iz vjere.

Ova vrsta licemjerstva se također naziva i *er-rija'* (pretvaranje, prikazivanje pred ljudima u 'ibadetu) čega se je Allahov Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, bojao za svoje ashabe, nazivajući ga: *širku-l-esgar* (mali širk):

” إِنَّ أَخَوْفَ مَا أَخَافُ عَلَيْكُمُ الشِّرْكَ الْأَصْغَرُ قَالُوا : وَمَا الشِّرْكَ الْأَصْغَرُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ؟ قَالَ : الرِّيَاءُ ، يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِذَا جَزَى النَّاسَ بِأَعْمَالِهِمْ : اذْهَبُوا إِلَى الَّذِينَ كُنْتُمْ تُرَاءَوْنَ فِي الدُّنْيَا فَانظُرُوا هَلْ تَجِدُونَ عِنْدَهُمْ جَزَاءً ”
“Za vas se najviše bojim malog širka.” – Upitaše: 'A šta je to mali širk?' – Pa reče: 'To je er-rija'. Allah će na Sudnjem danu kada bude naknađivao ljude za njihova djela reći: 'Idite onima pred kojima ste se pretvarali na dunjaluku pa vidite hoćete li dobiti ikakvu naknadu za svoja djela od njih?!’”¹³³

I on, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kaže:

” أَلَا أَخْبَرُكُمْ بِمَا هُوَ أَخَوْفُ عَلَيْكُمْ عِنْدِي مِنَ الْمَسِيحِ الدَّجَالِ ؟ قَالَ : قُلْنَا : بَلَى ، فَقَالَ : الشِّرْكَ الْخَفِيُّ ، أَنْ يَقُومَ الرَّجُلُ يُصَلِّي ، فَيَزِينُ صَلَاتَهُ ، لِمَا يَرَى مِنْ نَظَرِ رَجُلٍ ”

“Zar da vas ne obavijestim o onome čega se više bojim za vas nego li od Mesiha Dedždžala?” - Rekoše: 'Naravno?' - Pa

¹³² El-Buhari, 1/21; br.34; i Muslim, 1/78; br.58, u hadisu 'Abdullaha b. 'Amra, radijallahu ‘anhuma.

¹³³ Imam Ahmed u El-Musnedu, 5/428; El-Bejheki u Šu'bu-l-iman, 5/333; El-Begavi u Šerhu-s-Sunne, 14/223-224, u hadisu Mahmuda b. Lebida, radijallahu ‘anhu. El-Munziri kaže u Et-Tergibu vet-Terhib, 1/69: “Lanac prenosilaca je dobar!” (Šejh El-Albani u provjeri Et-Tergibu vet-Terhib kaže da mu je sened sahih, 1/52.)

reče: 'Od skrivenog širka; čovjek klanja i počne uljepšavati svoj namaz jer je primijetio da ga drugi čovjek gleda!'"¹³⁴

Dakle, kada takav čovjek klanja pred ljudima, on svoj namaz uljepšava, a kada klanja u svojoj kući ili na mjestu gdje ga ne vide, onda prokljuca svoj namaz, a toga su se ashabi žestoko bojali za sebe. Stoga niko sebe ne može proglasiti čistim od toga, već se treba bojati za sebe, zbog čega je rečeno:

*"Ovoga se ne boji osim pravi vjernik,
a sigurnim osjeća samo munafik!"*

Stoga se vjernik boji ovoga licemjerstva, a to je: malo licemjerstvo.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Nifak (licemjerstvo) je ispoljavanje islama jezikom, dok se u srcu skriva kufr.** ﴾ Ovo je definicija licemjerstva u ubjedenju, a to je veliki nifak sa kojim se iman ne može spojiti, tako da se nikada ne može pojaviti kod vjernika.

Uzvišeni Allah na početku sure El-Bekare ljude dijeli na:

- **vjernike** koji su to vanjštinom i nutrinom,
- **nevjernike** koji su to vanjštinom i nutrinom, i
- **munafike** koji vanjštinom pokazuju islam dok u nutrini kriju nevjerstvo.

Tako On Uzvišeni kaže u Kur'anu o vjernicima:

الم ﴿١﴾ ذَٰلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ ۚ فِيهِ ۖ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٢﴾ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ﴿٣﴾ وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِن قَبْلِكَ وَبِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ﴿٤﴾ أُولَٰئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ ۚ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٥﴾

“Elif-lam-mim. Ova Knjiga, u koju nema sumnje, Uputa je onima koji se Allaha boje. Onima koji u gajb

¹³⁴ Imam Ahmed u svome El-Musnedu, 3/30; Ibn-Madže u Sunenu, br.4204; Et-Tahavi u Šerh Muškilu-l-asar, br.1781; Ibn-'Adij u El-Kamil, 3/174. U skraćenoj verziji ga bilježe: El-Bezzar u Musnedu, br.2447 – Kešfu-l-estar; Et-Taberi u Et-Tehzibu-l-asar, 2/794 – Musned 'Alije; El-Hakim u El-Mustedrek 'ale-s-Sahihajn, 4/337, i mnogi drugi u hadisu Ebu-Se'ida el-Hudrija, radijallahu 'anhu. Hadis su sahihom ocijenili Et-Tahavi i El-Hakim sa kojim se Ez-Zehabi složio, dok El-Busajri kaže da je hasen u Mišbahu-z-Zudžadže, 4/237. (Šejh El-Albani u provjeri na Ibn-Madžu, br.3408, kaže da je hasen).

vjeruju, i onima koji vjeruju u ono što je objavljeno tebi i što je objavljeno prije tebe, i koji u ahiret čvrsto vjeruju. To su oni koji su na uputi Gospodara svoga i to su oni koji su spašeni.” (Prijevod značenja, El-Bekare, 1 - 5)

Ovo je po pitanju vjernika koji su to vanjštinom i nutrinom, dok o nevjernicima koji su to vanjštinom i nutrinom On Uzvišeni kaže:

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أُنذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٦﴾
خَتَمَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَعَلَىٰ سَمْعِهِمْ ۖ وَعَلَىٰ أَبْصَارِهِمْ غِشَاوَةٌ ۖ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٧﴾

“Onima koji ne vjeruju, doista je svejedno, opominjao ti njih ili ne opominjao, oni ne vjeruju. Zapečatio je Allah srca njihova i uši njihove, a na očima im je koprena; njima pripada kazna golema.” (Prijevod značenja, El-Bekare, 6 - 7)

I na kraju On Uzvišeni spominje svojstva (munafika) u deset ajeta:

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٨﴾
يُخَادِعُونَ اللَّهَ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَمَا يَخْدَعُونَ إِلَّا أَنفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿٩﴾
فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ فَزَادَهُمُ اللَّهُ مَرَضًا ۖ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ مَّا كَانُوا يَكْذِبُونَ ﴿١٠﴾
وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ قَالُوا إِنَّمَا نَحْنُ مُصْلِحُونَ ﴿١١﴾
إِنَّمَا هُمْ الْمُفْسِدُونَ وَلَكِن لَّا يَشْعُرُونَ ﴿١٢﴾
وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ آمَنُوا كَمَا آمَنَ النَّاسُ قَالُوا أَنُؤْمِنُ كَمَا آمَنَ السُّفَهَاءُ ۗ إِنَّمَا هُمْ هُمُ السُّفَهَاءُ وَلَكِن لَّا يَعْلَمُونَ ﴿١٣﴾
وَإِذَا لَقُوا الَّذِينَ آمَنُوا قَالُوا آمَنُوا وَإِذَا خَلَوْا إِلَىٰ شَيَاطِينِهِمْ قَالُوا إِنَّا مَعَكُمْ إِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزِئُونَ ﴿١٤﴾
اللَّهُ يَسْتَهْزِئُ بِهِمْ وَيَمُدُّهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿١٥﴾
أُولَٰئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الضَّلَالَةَ بِالْهُدَىٰ فَمَا رَبَحَتِ تِجَارَتُهُمْ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ﴿١٦﴾
مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ الَّذِي اسْتَوْقَدَ نَارًا فَلَمَّا أَضَاءَتْ مَا حَوْلَهُ ذَهَبَ اللَّهُ بِنُورِهِمْ وَتَرَكَهُمْ فِي ظُلُمَاتٍ لَا يُبْصِرُونَ ﴿١٧﴾
صُمُّ بَكْمٌ عُمَىٰ فَهُمْ لَّا يَرْجِعُونَ ﴿١٨﴾

“Ima ljudi koji govore: 'Vjerujemo u Allaha i drugi svijet', a nisu vjernici! Oni misle da varaju Allaha i one koji vjeruju, iako, ne osjećajući to, sami sebe varaju. U srcima njihovim je bolest i Allah im povećava bolest. Njih čeka patnja bolna za ono što su lagali. Kada im se kaže: 'Ne pravite nered na Zemlji!', odgovaraju: 'Mi

samo red uspostavljamo!' Zar tako! Oni su uistinu pravi smutljivci, ali to oni i ne opažaju.” “Kada im se kaže: 'Vjerujte kao što ovi ljudi vjeruju!', oni odgovaraju: 'Zar da vjerujemo kao što maloumnici vjeruju!' A doista su oni maloumnici, ali to oni ne znaju!” - Kada susretnu one koji vjeruju, oni govore: “Vjerujemo!”, a čim ostanu nasamo, sa šejtanima svojim, govore: “Mi smo s vama. Mi se samo izrugujemo.” “Allah se njima izruguje i ostavlja ih da u svom nevjerovanju lutaju. To su oni koji su zabludu uzeli umjesto Upute, ali im njihova trgovina nije donijela dobiti; oni nisu upućeni! Oni su slični onima koji potpale vatru, a kada ona osvijetli njihovu okolicu, Allah im oduzme svjetlo i ostavi ih u mraku, pa ništa ne vide. Gluhi, nijemi i slijepi su oni! Nikako da se povrate!” (Prijevod značenja, El-Bekare, 8 - 18)

El-Berbehari kaže: ﴿ **dok se u srcu skriva kufr.** ﴾ Ovdje fraza ed-demir znači: ono što se skriva u srcu.

Jačka 39.

﴿فِيهَا مُؤْمِنُونَ مُسْلِمُونَ فِي أَحْكَامِهِمْ﴾

﴿

شُرَائِعَ الْإِسْلَامِ ، فَإِنْ قَصَّرَ فِي شَيْءٍ مِنْ ذَلِكَ كَانَ نَاقِصَ الْإِيمَانِ حَتَّى يَتُوبَ ، وَاعْلَمْ أَنَّ إِيْمَانَهُ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى تَامَ الْإِيمَانِ أَوْ نَاقِصَ الْإِيمَانِ ، إِلَّا مَا أَظْهَرَ لَكَ مِنْ تَضْيِيعِ شُرَائِعِ الْإِسْلَامِ .

I znaj da je dunjaluk mjesto gdje se stiču iman i islam. I među ummetom Muhammeda, sallallahu ‘alejhi ve sellem, postoje mu'mini-muslimani u pogledu propisa i nasljedstva, klanja životinja i dženaze namaza. I mi nikom od muslimana ne svjedočimo hakikatu-l-iman (pravi-potpuni iman), sve dok ne ispuni sva prava i dužnosti islama, a ako on nešto od toga zanemari, njegov iman je krnjav sve dok se ne pokaje. I znaj da samo Uzvišeni Allah može da sudi da li je nečiji iman potpun ili krnjav, osim ukoliko mi u spoljašnjosti vidimo da takav zanemaruje islamske dužnosti.

📖 El-Berbehari kaže: ﴿ **I znaj da je dunjaluk mjesto gdje se stiču iman i islam.** ﴾ u značenju: iman i islam se stiču na dunjaluku, a to je mjesto za djelovanje, dok je ahiret mjesto naknade za djela, tako da se iman i islam stiču na dunjaluku.

A što se tiče osobe koja preseli na drugoj vjeri mimo islama i bez imana, onda je takva osoba nevjernik kojoj neće koristiti što će na Sudnjem danu priznati da je bio nevjernik i što će povjerovati i poželeti da bude vraćen (da vjeruje), tražeći od Gospodara da ga povrati kako bi bio vjernik. On Uzvišeni kaže:

وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ وَقَفُوا عَلَى النَّارِ فَقَالُوا يَا لَيْتَنَا نُرَدُّ وَلَا نُكَذِّبُ بَيِّنَاتٍ رَبَّنَا وَنَكُونُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٧﴾

“A da ti je vidjeti kako će, kad pred Vatrom budu zadržani, reći: 'Da nam je da vraćeni budemo, pa da dokaze Gospodara našeg ne poričemo i da vjernici postanemo!’“ (Prijevod značenja, El-En'am, 27)

Između islama i imana postoji razlika, jer je *dinn* (vjera) u tri stepena:

Prvi je **islam**;

Drugi je **iman**;

Treći je **ihsan**;

baš kao što se spominje u hadisu Džibrila, ‘alejhi-s-selam.

Najširiji od ova tri stepena je islam, jer je islam: *el-istislam ez-zahir* (vanjštinsko pokoravanje), kada takva osoba može biti vjernik, a može biti i munafik koji pokornost pokazuje samo vanjštinom bivajući nevjernik nutrinom.

A što se tiče imana, onda se on ne odnosi na munafike, već samo na vjernike, na one sa potpunim i one sa krnjavim imanom.

Stoga, kada se islam i iman spomenu zajedno (u ajetu ili hadisu), u takvom slučaju islam označava vanjštinsku pokornost, dok iman označava unutrašnju pokornost, kao što je to u primjeru Džibrilovog hadisa:

”الإِسْلَامُ أَنْ تَشْهَدَ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ وَتُقِيمَ الصَّلَاةَ وَتُؤْتِيَ الزَّكَاةَ وَتَصُومَ رَمَضَانَ وَتَحُجَّ الْبَيْتَ ...”

“Islam je da posvjedočiš da nema istinskog božanstva koje zaslužuje da se obožava, osim Allaha, i da je Muhammed Njegov Poslanik, da klanjaš namaz, daješ zekat, postiš Ramadan i hodočastiš Ka'bu...”

a spomenuto su **vanjštinska djela**.

”... قَالَ فَأَخْبِرْنِي عَنِ الْإِيمَانِ . قَالَ " أَنْ تُؤْمِنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَتُؤْمِنَ بِالْقَدَرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ ...”

“...upita: 'Obavijesti me šta je to iman?' - Reče: 'To je da vjeruješ u Allaha, Njegove meleke, Njegove Knjige, Njegove Poslanike, Sudnji Dan i Allahovu odredbu svega, i dobra i zla!’”¹³⁵

a spomenuto su **nutarnja djela**.

Islam i iman se moraju kombinovati, pa ako se spomene samo jedan od njih (u ajetu ili hadisu), onda taj termin obuhvata onaj drugi, tj., ako se spomene samo iman, onda i islam ulazi pod to, a ako se spomene samo islam, onda i iman ulazi pod to. Zbog ovoga **učenjaci kažu**:

«Ukoliko se islam i iman spomenu zajedno, onda su to dva zasebna termina...»

tj., zasebni u njihovom značenju:

¹³⁵ Muslim, br.1, u hadisu Omera b. el-Hattaba, radijallahu ‘anhu.

«...a ako dođu odvojeno, onda jedan obuhvata drugog.»

tj., zasebni u njihovom značenju, baš kao što je to slučaj sa terminima *fekir* i *miskin*, koji, ako se spomenu zajedno, tada *fekir* ima jedno značenje dok *miskin* nosi drugo značenje, a kada se spomene samo jedan od njih, onda on obuhvata i onog drugog.¹³⁶

El-Berbehari kaže: ﴿ **I među ummetom Muhammeda, sallallahu ‘alejhi ve sellem, postoje mu'ini-muslimani u pogledu propisa i nasljedstva, klanja životinja i dženaze namaza.** ﴾ Ummet Muhammeda, sallallahu ‘alejhi ve sellem, čine muslimani-mu'ini, jer je svaki mu'in ujedno i musliman, dok musliman može biti mu'in, a može biti i munafik. A što se tiče ispravnog islama, onda uz to mora postojati iman, makar najmanji vid imana:

قَالَتِ الْأَعْرَابُ آمَنَّا ۖ قُلْ لَّمْ تُؤْمِنُوا وَلَكِنْ قُولُوا أَسْلَمْنَا ... ﴿١٤﴾

“Neki beduini govore: 'Mi vjerujemo!' Reci: Vi ne vjerujete, ali recite: 'Islam smo primili!'...” (Prijevod značenja, El-Hudžurat, 14)

El-Berbehari kaže: ﴿ **u pogledu propisa i nasljedstva** ﴾ Musliman, pa čak i onaj koji to iskazuje samo vanjštinom, ima propis muslimana i pripisuje se muslimanima. Stoga, kada takav preseli, gasuli se, umotava u kefine, klanja mu se džanaza i ukopava u muslimansko groblje. A za vrijeme njegovog života trebaš ga voljeti, pomagati, te iskazivati međusobnu samilost i ponašati se kao brat prema bratu. To je ummet Muhammeda, sallallahu ‘alejhi ve sellem, koji kaže:

“مَثَلُ الْمُؤْمِنِينَ فِي تَوَادُّهِمْ وَتَرَاحُمِهِمْ وَتَعَاطُفِهِمْ مَثَلُ الْجَسَدِ إِذَا اشْتَكَى مِنْهُ عُضْوٌ تَدَاعَى لَهُ سَائِرُ الْجَسَدِ بِالسَّهَرِ وَالْحُمَّى”

*“Povezanost muslimana u njihovoj međusobnoj ljubavi, milosti i pažnji, je poput povezanosti jedinstvenog tijela: ako se jedan njegov dio žali ostali djelovi pate od nesanice i groznice.”*¹³⁷

I Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kaže:

¹³⁶ Pogledaj Medžmu'-l-fetava od šejhu-l-islama Ibn-Tejmijje, 7/551.

¹³⁷ El-Buhari, 5/2238, br.6001; i Muslim, 4/1999, br.2586, u hadisu En-Nu'mana b. Bešira, radijallahu ‘anhu.

”الْمُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِ كَالْبُنْيَانِ يَشُدُّ بَعْضُهُ بَعْضًا”

“Vjernik spram vjernika je kao jedna građevina, jedan dio podupire drugi, pa isprepleta svoje prste.”¹³⁸

Dakle, oni su braća:

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ ... ﴿١٠﴾

“Vjernici su samo braća...” (Prijevod značenja, El-Hudžurat, 10)

Odnosno: braća po imanu a ne po srodstvu.

El-Berbehari kaže: ﴿ **klanja životinja** ﴾ Meso životinje koju zakolje musliman je *halal* (dozvoljeno) pa makar ta osoba bila *fasik* (veliki-griješnik). Sve dok takav nije izašao iz islama meso životinje koju on zakolje *halal* je konzumirati. Čak i ukoliko bi neko ko je u suštini *munafik* zaklao nešto, to je nama *halal*, jer mu mi sudimo na osnovu vanjštine da je musliman, osim ako zasigurno saznamo da je u pitanju *munafik*. On Uzvišeni kaže:

... إِلَّا مَا ذَكَّيْتُمْ ... ﴿٣﴾

“...osim ako ste je vi (muslimani) preklali...” (Prijevod značenja, El-Maide, 3)

Riječ: “**vi**” se odnosi na muslimane.

I Uzvišeni Allah nam je također dozvolio meso životinje koju zakolje *ehlu kitabija* (jevrej ili kršćanin, bez obzira što su oni nevjernici). On Uzvišeni kaže:

... وَطَعَامُ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ حَلَلٌ لَّكُمْ ... ﴿٥﴾

“...i dozvoljavaju vam se jela onih kojima je data Knjiga...” (Prijevod značenja, El-Maide, 5)

U značenju: meso zaklanih životinja, jer oni kolju na propisan način u skladu sa onim što imaju od Knjiga.

A što se tiče mesa životinje koju zakolju idolopoklonici, nevjernici, ateisti i *murtedi* (otpadnici od islama) - onda mi to ne jedemo, jer je to klanje životinje od strane nevjernika i to je nečist; nečist na temelju njihovog nevjerstva pogodoeno nečistoćom onoga koji kolje, tako da to biva nečist jer je onaj koji kolje nečist (zbog širka i kufr). Što se tiče toga da nam je Allah

¹³⁸ El-Buhari, 1/182, br.481; i Muslim, 4/1999, br.2585, u hadisu Ebu-Musa el-Eš'arija, radijallahu 'anhu.

dozvolio da jedemo meso životinje koju je zaklao *ehlu kitabija* (jevrej ili kršćanin), to je stvar za koju postoje dokazi, dok je zabranjeno meso koje zakolje neko drugi od nevjernika.

El-Berbehari kaže: ﴿ **i dženaze namaza.** ﴾ Dženaze namaz se klanja svakom muslimanu makar bio u pitanju grijешnik i nepokornik, pa čak i onome koji je bio munafik ali se nije znalo za to njegovo licemjerstvo. Sve dok ta osoba nije izašla iz islama, takvom se klanja dženaza, dova se Allahu upućuje za njega i traži oprosta, a njegova rodbina od muslimana nasljeđuje od njega i on od njih.

El-Berbehari kaže: ﴿ **I mi nikom od muslimana ne svjedočimo hakikatul-iman (pravi-potpuni iman), sve dok ne ispuni sva prava i dužnosti islama** ﴾ u značenju: mi nikoga ne proglašavamo čistim pa da kažemo: „Taj i taj je mu'min (istinski vjernik čist od velikih-grijeha)!", jer možda takav ne zasluđuje da se za njega posvjedoči da je mu'min, zbog čega, kada je čovjek rekao Poslaniku sallallahu 'alejhi ve sellem:

“...أَعْطَ ثَلَاثًا فَإِنَّهُ مُؤْمِنٌ . فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ” أَوْ مُسْلِمٌ ”
أَقُولُهَا ثَلَاثًا...”

“...Daj nešto (imetka iz ratnog plijena) tome i tome jer je on mu'min!” – Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, mu reče: 'Ili (samo) musliman!' - I ovo se ponovilo tri puta...”¹³⁹

Ono što je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, ciljao sa ovim je da musliman nebi trebao proglašavati nekoga čistim od velikih-grijeha, već bi trebalo da spušta uopćen propis nad njim govoreći: „On je musliman!”, jer takav možda bude musliman koji je čvrst na islamu, a možda bude musliman grijешnik i nepokornik, ili možda bude munafik, tako da nikome ne možeš svjedočiti potpunost.

El-Berbehari kaže: ﴿ **a ako on nešto od toga zanemari, njegov iman je krnjav sve dok se ne pokaje.** ﴾ Vjerovanje *ehlu-s-sunneta vel-džema'ata* je da grijesi, pa čak i veliki grijesi koji nisu veliki širk, ne uzrokuju da musliman izađe iz okrilja islama, ili, drugim riječima, ne izvode ga iz imana, već je takva osoba: „Mu'min shodno stepenu svoga imana, a grijешnik shodno svome grijehu”, ili se može reći: „Mu'min krnjavog imana.”

¹³⁹ El-Buhari, 1/18, br.27; i Muslim, 1/132, br.150, u hadisu Sa'da b. ebi-Vekkasa, radijallahu 'anhu.

El-Berbehari kaže: ﴿ **I znaj da samo Uzvišeni Allah može da sudi da li je nečiji iman potpun ili krnjav** ﴾ u značenju: mi prihvatamo od njega ono što on vanjstinom pokazuje, a njegovo skriveno stanje (tj., ono što je u srcu) prepuštamo Allahu.

El-Berbehari kaže: ﴿ **osim ukoliko mi u spoljašnjosti vidimo da takav zanemaruje islamske dužnosti.** ﴾ u značenju: osim ukoliko manifestuje nešto što poništava islam osobe, a od toga je ostavljanje (nekih) islamskih dužnosti, nakon čega možeš da mu presudiš *riddetom* (otpadništvom od vjere), u šta spada: namjerno ostavljanje svih namaza, ili izgovaranje riječi nevjerstva poput psovanja Allaha, Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, ili psovanje islama, kada je na tebi da mu presudiš otpadništvom zbog onoga što je vanjstinom pokazao. A što se tiče onoga koji manifestuje ono što poništava islam, ali je pri sebi imao validno opravdanje i faktor koji ga opravdava, kao što je slučaj sa onim koji pogrešno protumači, slijepo slijedi, ili je neznalica ili nešto izgovorila u stanju žestoke-srdžbe, tada mi takvoj osobi ne presuđujemo otpadništvom zbog navedenih sprječavajućih faktora.

Tačka 40.

والصلاة على من مات من أهل القبلة سنة : والمرجوم ، والزاني ، والزانية ، والذي يقتل

ير

ير

Sunnet je klanjati dženazu onome koji preseli kao sljedbenik naše kible: pa i bludnicima ubijenim kamenovanjem, samoubici, a i drugim sljedbenicima naše kible, pijanici i sličnima. Klanjanje dženaze svima njima je sunnet.

📖 Ovo je baš kao što je prethodilo, da mi svakom onome koji manifestuje iman i islam klanjamo dženazu i smatramo sljedbenikom kible, a to su oni koji klanjaju u pravcu Ka'be, kibli muslimana. Mi se spram njih odnosimo shodno onome što vanjstinom pokazuju, te im sudimo da su muslimani i prema njima se odnosimo kao prema muslimanima, dok su živi i kada presele.

El-Berbehari kaže: ﴿ **pa i bludnicima ubijenim kamenovanjem, samoubici, a i drugim sljedbenicima naše kible** ﴾ Mi se prema vjerniku-griješniku koji zbog svoga grijeha ne izlazi iz vjere odnosimo kao prema muslimanu i Allaha molimo za njega. Tako se isto odnosimo spram osobe koja izvrši samoubistvo, a i prema onima koji su kamenovani zbog bluda, jer je Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, klanjao dženaze namaz onima koji su ubijeni kamenovanjem. Klanjao je Ma'izu, radijallahu ‘anhu,¹⁴⁰ a i ženi iz plemena El-Gamidij, radijallahu ‘anha.¹⁴¹ Međutim, sami Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, nije klanjao dženazu namaz pojedinim ljudima koji su izvršili samoubistvo ili koji su pronevjerili nešto iz ratnog plijena iz razloga nebi li time disciplinovao druge ljude, a ne zato jer ih je smatrao nevjernicima, zbog čega je ashabima dozvolio da im klanjaju dženaze ne sprječavajući ih u tome jer su u pitanju bili muslimani.

El-Berbehari kaže: ﴿ **pijanici i sličnima. Klanjanje dženaze svima njima je sunnet.** ﴾ Onaj koji pije alkohol jeste veliki-griješnik (*fasik*) za kojeg postoji propisana kazna (*hadd*), ali on ipak zbog toga ne izlazi iz islama. I zato, kada takva osoba preseli, klanja mu se dženaze namaz pa čak iako je pila alkohol, jer je od sljedbenika kible. A riječi pisca: ﴿ **je sunnet.** ﴾ znače da

¹⁴⁰ El-Buhari u Sahihu, 6/2500, br.6820, u hadisu Džabira, radijallahu ‘anhu.

¹⁴¹ Muslim, 3/1323, br.1695, u hadisu od Burejde, radijallahu ‘anhu.

je to od sunneta Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kojeg je obaveza slijediti.

Čačka 41.

﴿أَوْ يُصَلِّيَ لغيرِ الله ، أَوْ يَذْبَحَ لغيرِ الله ، وَإِذَا فَعَلَ شَيْئاً مِنْ ذَلِكَ فَقَدْ﴾
 ٢

I niko od sljedbenika kible ne izlazi iz islama sve dok ne odbije ajet iz Knjige Allaha, Uzvišenog i Veličanstvenog, ili odbije neku od predaja Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, ili se bude klanjao drugom mimo Allaha ili prinese žrtvu drugome mimo Allahu. Pa ako bude učinio nešto od spomenutog, onda ti je obaveza da ga izvedeš iz islama. A ako ne bude radio nešto od spomenutog, onda ga smatramo mu'minom i muslimanom po imenu, što ne mora da znači da je takav i suštinski.

📖 Niko od sljedbenika kible ne izlazi iz islama, osim ako počini neki od dobro poznatih *navakida* (rušitelja, poništivača) islama nakon što se utvrdi da pri sebi nije imao za to nijedno validno opravdanje.

El-Berbehari kaže: ﴿ **sve dok ne odbije ajet iz Knjige Allaha, Uzvišenog i Veličanstvenog, ili odbije neku od predaja Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem** ﴾ Ako zanegira Kur'an ili njegov dio, vjerodostojan hadis ili njegov dio, ili ako odbaci bilo šta od Kur'ana ili vjerodostojnog sunneta, tada mu se sudi *riddetom* (otpadništvom od islama), jer ugoni u laž Allaha i Njegovog Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, sa izuzetkom u slučaju *džahila* (neznalice), *mukalida* (slijepog sljedbenika) ili *mute'vila* (onoga koji pogrešno protumači) kada se moraju podučiti i stvar im se pojasniti, pa nakon pojašnjenja, ako i dalje ustraju na tome, onda im se sudi *riddetom*.

A sa izražavanjem ﴿ **od predaja Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem** ﴾ se misli na: hadise.

El-Berbehari kaže: ﴿ **ili odbije neku od predaja Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem** ﴾ u značenju: takav postaje nevjernik. I ovo je važan princip *ehlu-s-sunneta vel-džema'ata* sa kojim oni oponiraju dvijema frakcijama:

Prva frakcija su: **Haridžije** i **ekstremi** (*gulati*), koji muslimane proglašavaju nevjernicima zbog počinjenog velikog grijeha koji nije *širk*.

Druga frakcija su: **Murdžije**, a to su oni koji kažu: „Grijeh ne šteti osobi koja posjeduje iman sve dok vjeruje svojim srcem. Neće mu grijeh

naštetiti makar ostavio sva djela i ne radio ništa. Takav je mu'min (istinski-vjernik) potpunog imana.”

A što se tiče **ehlu-s-sunneta vel-džema'ata**, njihov stav je baš onakav kako je sami pisac rekao, da su oni na središnjoj i umjerenoj poziciji između dvije frakcije. Oni kažu da *kebair* (veliki-grijeih) varira, pa, ako je taj grijeh veliki *širk* ili veliki *kufr* – onda počinio toga izlazi iz islama po konsenzusu islamskih učenjaka. Međutim, ako to nije veliki kufr ili veliki širk kao što su negiranje Allahove Knjige i sunneta Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, ili potpuno ostavljanja namaza, upućivanje dove drugom mimo Allahu, prinošenje žrtve drugom mimo Allahu, itd., već samo veliki grijeh ili nešto što je manje od toga – onda to ne uzrokuje da osoba izađe iz islama, nasuprot govoru *haridžija* i *mu'tezila*. Međutim, taj grijeh ipak šteti vjerniku i to će mu umanjiti iman nasuprot govoru *murdžija* koji kažu da grijeh ne šteti imanu. Stoga, ovo je središnja pozicija koja harmonizuje između tekstova *ve'ida* (prijetnje kaznom) i tekstova *va'da* (koji spominju nagradu). Haridžije i mu'tezile se drže tekstova prijetnje ostavljajući tekstove obećanja nagrade, dok *murdžije* čine suprotno, oni uzimaju tekstove obećanja nagrade ostavljajući tekstove prijetnje kaznom – tako da su obje skupine zabludjele.

El-Berbehari kaže: ﴿ **ili se bude klanjao drugom mimo Allaha ili prinese žrtvu drugome mimo Allahu.** ﴾ u značenju: ako se klanja kaburu, ili učini sedždu idolu, ili ako prinese žrtvu drugom mimo Allahu, ili bilo koji drugi 'ibadet uputi nekom drugom mimo Allahu, takva osoba biva *mušrik* i *kafir* koji je izašao iz vjere. A što se tiče grijeha manjih od spomenutih, onda je *ehlu-s-sunnet vel-džema'at* na središnjem stavu između *murdžija* i *haridžija*.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Pa ako bude učinio nešto od spomenutog, onda ti je obaveza da ga izvedeš iz islama.** ﴾ Kada učini nešto od spomenutog, tj., ako se bude klanjao drugom mimo Allahu, ili prinio žrtvu drugom mimo Allahu, ili uputio bilo koji *'ibadet* drugom mimo Allahu – onda ti je obaveza da ga izvedeš iz vjere i da vjeruješ da je *kafir*, a nemoj reći: “To se mene ne tiče!”, ili: “Mene on ne zanima!”, već je obaveza da *kafira* i *mušrika* proglašiš nevjernikom, a i da počinitelja grijeha proglašiš grijешnikom, onoga koji je počinio veliki grijeh koji nije *širk*, tako da istina po ovome pitanju mora biti jasna.

El-Berbehari kaže: ﴿ **A ako ne bude radio nešto od spomenutog, onda ga smatramo mu'minom i muslimanom po imenu, što ne mora da znači da je takav i suštinski.** ﴾ u značenju: shodno onome što nam je vidljivo kod njega, dok je njegovo skriveno (srčano) stanje prepušteno Allahu.

Čačka 42.

مَمَامٌ
 بين أصبعين من أصابع الرحمن عز وجل { وقوله { إن الله ينزل إلى السماء الدنيا } { ويند
 ثناؤه { وقول الله تعالى للعبد : { إن مشيت إليّ هرولت إليك { وقوله { آدم على
 { رأيت ربي في أحسن صورة }
 وأشباه هذه الأحاديث : فعليك بالتسليم والتصديق والتفويض والرضا ، ولاتفسر شيئاً من
 فمن فسّر شيئاً من

I sve što čuješ od predaja koje ne možeš dokučiti svojim razumom, poput hadisa Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem: {“Srca robova su između dva prsta od prstiju Milostivog, Uzvišenog i Veličanstvenog.”}; {“Allah se spušta na dunjalučko nebo...”}; {“...se spušta na dan 'Arefata.”} ¹⁴²; {“...će se spustiti na Sudnjem danu.”} ¹⁴³; {“Džehennem će se neprestano puniti njegovim stanovnicima sve dok Allah, Veličanstveni i Hvaljeni, ne stavi Svoje Stopalo u njega.”} A i riječi Uzvišenog Allaha upućene njegovim robovima: {“...ko krene k Meni, Ja požurim k njemu...”} i riječi: {“Allah je stvorio Adema prema liku Svome.”} ¹⁴⁴, kao i riječi Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem: {“Vidio sam svoga Gospodara u najljepšem liku.”}

¹⁴² Kaže šejh Er-Radadi za ovaj hadis: “Zabilježili su ga Ibn-Mende u Et-Tevhidu, 1/147; Ebul-Feredž es-Sekafi u El-Fevaid, 1/192, 2/28, kao što se spominje u Silsileh ed-Da’ifah, br.679; El-Begavi u Šerhu-s-Sunne, 7/159, u predaji koja je merfu’ preko Merzuka mevla Talhe, od Ebu-Zubejra, od Džabira. I u drugoj verziji također preko Džabira čiji sened je da’if kao što stoji u Silsileh Ed-Da’ifah, 2/125-126. Međutim, vjedostojan je kao mevkuf, a bilježe ga Ed-Darimi u Er-Redd ‘ale-l-džehmijje, br.137; Ebu-’Usman es-Sabuni u ‘Akidetu-s-selef, br.76; Ed-Darekutni u En-Nuzul, 95-96; El-Lalekai u Šerhu-s-Sunne, br-768, u mevkuf hadisu Umm-Seleme jer nešto tako nije mogla reći osim da je tako čula od Allahovog Poslanika.”

¹⁴³ I kaže Er-Radadi: “U Kur’anu i sunnetu su potvrđena svojstva dolaska (medži i el-irjan) Uzvišenom i Veličanstvenom Allahu, da će On doći da presudi stvorenjima na Sudnjem danu. A što se tiče spuštanja, o tome se bilježe neke predaje, a ti pogledaj govor o tome u Er-Redd ‘ale-l-džehmijje od Ed-Darimija, str.72, 75; i Tefsir Ibn-Kesir, 3/315-316.

¹⁴⁴ Kaže šejh El-Kahtani u verifikaciji ovoga hadisa: “Pogledaj El-Musned od Ahmeda, 1/285 i 290; Es-Sunne od Ibn ebi-’Asima, 1/188; Es-Sahih od El-Albanija, br.117, koji kaže: “Ovo je bilo u snu, kao što na to ukazuju neke riječi u predajama, a ti pogledaj Es-sunne od ‘Abdullaha sina imama Ahmeda, br.117.”

I sve slične hadise navedenima: obaveza ti je da se svemu tome povinuješ, da ih potvrdiš, kakvoću Allahu prepustiš i da sa njima zadovoljan budeš. A ovakve tekstove nemoj tumačiti na osnovu svojih strasti, jer je u spomenuto obaveza vjerovati. A onaj koji nešto od spomenutog bude protumačio prema svojim strastima ili ih bude odbio - takav je džehmija.

📖 Po pitanju kur'ansko-hadiskih tekstova u kojima se spominju svojstva Uzvišenog Allaha, obaveza ti je da ih potvrdiš baš onakve kako su došle, shodno njihovoj stvarnosti, ne remeteći ih svojim razumom govoreći: "Ovo ne priliči Allahu, Allah je od ovoga čist, jer ako bismo Allahu potvrdili ovo svojstvo time bi Ga uporedili sa stvorenjima!", a ovako govore *mu'attile* (negatori Allahovih svojstava). Također nemoj vjerovati da Allah sliča stvorenjima, kao što govore *mumessile* (oni koji Allaha porede sa stvorenjima i obratno); a obje spomenute skupine su u zabludi:

Mu'attile, a to su oni koji su pretjerali prilikom negacije onoga od čega je Allah čist jer su u to uključili negiranje Allahovih imena i svojstva, kako bi - kako oni misle - pobjegli od poređenja Allaha sa stvorenjima.

Mumessile, a to su oni koji su pretjerali prilikom potvrde svojstava Allahu jer su u to uključili poređenje Allahovih svojstava sa svojstvima stvorenja.

Oba spomenuta pravca su neispravni i odbačeni, dok je pravac **ehlu-s-sunneta vel-džema'ata** središnji umjereni pravac, a oni:

- **potvrđuju** sva Allahova imena i svojstva na način potvrde kojim ne porede Allaha sa stvorenjima, i
- **negiraju** svaku manjkavost pri Allahu proglašavajući ga čistim od mahana na način kojim ne negiraju ona imena i svojstva sa kojima je On opisan.

Eto to je stav *ehlu-s-sunneta vel-džema'ata* koji je u skladu sa govorom Uzvišenog Allaha:

لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ ... ﴿١١﴾

"...Niko nije kao On!.." (Prijevod značenja, Eš-Šura, 11)

sa čime se odgovara *mumessilama*.

... وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿١١﴾

“...A On sve Čuje i sve Vidi.” (Prijevod značenja, Eš-Šura, 11)

sa čime se odgovara *mu'attilama*.

Spomenuti ajet također dokazuje da potvrda imena i svojstava Uzvišenom Allahu ne čini nužnim da se time On poredi ili poistovjećuje sa stvorenjima. Eto to bi bila ispravna metodologija po pitanju Allahovih imena i svojstava.

El-Berbehari kaže: ﴿ **poput hadisa Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem: {“Srca robova su između dva prsta od prstiju Milostivog, Uzvišenog i Veličanstvenog.”}** ¹⁴⁵ ﴾ Treba da potvrdiš da On Milostivi posjeduje prste, kao što je spomenuto u hadisu, ali ne smiješ reći da su to prsti kao kod stvorenja, jer je to *tešbih* (poređenje) od kojeg je Allah čist. Naprotiv, mi potvrđujemo da Allah posjeduje prste onakve kakve dolikuju samo Njemu Uzvišenom, a ne da su poput prstiju bilo koga od stvorenja.

I mi također potvrđujemo hadis-kudsij u kojem Uzvišeni Allah kaže:

“... وَإِنِ اتَانِي يَمْسِي أَتَيْتُهُ هَرَوَلَةً”

“.. ko krene k Meni, Ja požurim k njemu.”¹⁴⁶

u značenju: “Ko krene ka Mome zadovoljstvu i pokornosti Meni, Ja požurim da mu oprostim grijeha i ispunim njegove potrebe.” Stoga, značenje riječi: *el-herveleh* nije poput značenja kada se vezuje za stvorenja, već je pojašnjeno u drugom hadisu gdje se kaže:

“... وَإِنِ سَأَلَنِي لِأَعْطَيْتُهُ، وَلَئِنْ اسْتَعَاذَنِي لِأَعِيذَهُ...”

“...ako me zamoli, Ja ću mu dati, a ako traži Moju zaštitu, Ja ću ga zaštititi.”¹⁴⁷

Tako da je značenje riječi *el-herveleh*: žurba da se ispune potrebe Njegovih robova, baš kao što robovi požure da se pokore Allahu. Jer, da li robovi požure u stvarnosti ili u značenju? Dakle, u ovome imamo odgovor onima koji su požurili i potvrdili *el-herveleh* kao jedno od svojstava

¹⁴⁵ (Muslim, br.2655, u hadisu 'Abdullaha b. 'Amra b. el-'Asa, radijallahu 'anhuma.).

¹⁴⁶ El-Buhari, 1/2194, br.7405; i Muslim, 4/2061, br.2675, u hadisu Ebu-Hurejre, radijallahu 'anhu.

¹⁴⁷ (El-Buhari, br.6502, u hadisu Ebu-Hurejre, radijallahu 'anhu.)

Uzvišenog Allaha, dok je ovdje riječ o onome što spada u domen: *ef'ali-l-mukabeleh* (djela koja se učine kao odgovor na nešto), kao što On Uzvišeni kaže:

... فَيَسْخَرُونَ مِنْهُمْ ۖ سَخِرَ اللَّهُ مِنْهُمْ ... ﴿٧٩﴾

“...rugaju im se - pa će Allah njih poruzi izvrnuti...”

(Prijevod značenja, Et-Tevbe, 79)

... إِمَّا نَحْنُ مُسْتَهْزِئُونَ ﴿١٤﴾ اللَّهُ يَسْتَهْزِئُ بِهِمْ ... ﴿١٥﴾

“...Mi se samo izrugujemo! Allah se njima izruguje...”

(Prijevod značenja, El-Bakare, 14 - 15)

وَمَكْرُوا وَمَكَرَ اللَّهُ ... ﴿٥٤﴾

“A oni su spletke pravili, pa je i Allah to pravio!..”

(Prijevod značenja, Alu-'Imran, 54)

Stoga je obaveza spoznati ovaj veoma bitan princip kako bi osoba bila na jasnom uvidu i svjesna stava prvih pohvaljenih generacija u ovom pitanju, onih koji su utemeljeniji u znanju i učeniji od tebe. Osoba nebi smjela da bude neovisna pa da samostalnim shvatanjem i intelektom pripisuje Allahu nešto što nije poznato, zasnivajući to na vanjštini ili nejasnom u slučaju kada postoje jasni dokazi koji to pojašnjavaju i razjašnjavaju, zbog čega je obaveza da se *mutešabih* (nejasno) vrati na *muhkem* (jasno), a u to su upućeni samo učenjaci dobro utemeljeni u znanju.

Obaveza je na studentima šeri'atskih nauka i na početnicima da ne žure u ovim stvarima, već da se suzdrže sve dok ne nauče kako sve to shvatiti na osnovu metodologije prvih pohvaljenih generacija, prema jasnom i ispravnom putu. Prve pohvaljene generacije nisu zapostavile pojašnjenje ovih stvari, pojašnjenje principa i pravila, ali ova stvar zahtijeva učenje i zahtijeva ispravno shvatanje.

Isti princip važi za govor Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem:

"يَنْزِلُ رَبُّنَا إِلَى سَمَاءِ الدُّنْيَا ..."

“Naš Gospodar se spušta na dunjalučko nebo...”¹⁴⁸

"وَيَنْزِلُ عَشِيَّةً عَرَفَةَ ..."

“...i spušta se u noći 'Arefata.”¹⁴⁹

¹⁴⁸ El-Buhari, 1/384, br.6321; i Muslim, 1/521, br.758, u hadisu Ebu-Hurejre, radijallahu 'anhu.

"يَأْتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ ..."

"...će doći na Sudnjem Danu..."¹⁵⁰

"يَجِيءُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لِفَصْلِ الْقَضَاءِ بَيْنَ عِبَادِهِ"

"će doći na Sudnjem Danu da presudi među Svojim robovima."¹⁵¹

Mi potvrđujemo sve ovo za Uzvišenog Allaha u stvarnosti ne ulazeći u definisanje kakvoće toga, tako da se mi ne opterećujemo time kako će se to Allah spustiti i kako će to Allah doći. Mi ne zalazimo u kakvoću toga. A što se tiče značenja toga, onda mi to razumijemo (iz arapskog jezika). I zbog toga, kada je imam Malik upitan o kakvoći Allahovog uzvisivanja iznad 'Arša spomenutog u ajetu:

الرَّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى ﴿٥٠﴾

"Svemilosni, Koji se nad Aršom istiva (Uzvisio)."

(Prijevod značenja, Ta-ha 5)

Postavljajući pitanje: "Kako se to Allah uzvisio?", pitajući o kakvoći uzvisivanja. Tada **imam Malik** reče:

"Zna se šta je *el-istiva*' (uzvisivanje)..."

tj., mi znamo šta to znači.

"...dok je kakvoća toga nepoznata. Vjerovanje u to je obaveza, a pitanje o tome..."

tj., pitanje o kakvoći.

"...novotarija."

¹⁴⁹ Muslim, 2/982, br.1348, u hadisu 'Aiše, radijallahu 'anha, da je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao: "U nijednom danu Allah ne oslobodi više robova od Vatre od dana 'Arefata. On se približi, zatim ih hvali pred melekima i kaže: 'Šta traže od Mene?'"

Bilježe ga i Ez-Zehebi u Mizanu-l-'itidal, 4/381, i Ibn-'Adij u El-Kamil fi ed-daifa', br.9/124.

¹⁵⁰ On Uzvišeni kaže: "Čekaju li oni da im Allah dođe u tminama oblaka, i meleki, i da bude svemu kraj?! A Allahu se sve vraća!" (Prijevod značenja, El-Bekara, 210)

(Bilježe ga El-Buhari, br.806; i Muslim, br.182, u hadisu Ebu-Hurejre, radijallahu 'anhu.)

¹⁵¹ On Uzvišeni kaže: "I kada dođe Gospodar tvoj, a meleki budu sve red do reda." (Prijevod značenja, El-Fedžr, 22)

Ovo je siguran pristup i metodologija po pitanju svakog drugog pitanja sličnog ovome.

Isti slučaj je i sa potvrdom Allahovog svojstva *sureta* (lika) koji je spomenut u govoru Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem:

”خَلَقَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ آدَمَ عَلَى صُورَتِهِ...”

*“Allah, Uzvišeni i Veličanstveni, je stvorio Adema po liku Svome.”*¹⁵²

I u jednoj predaji:

”...عَلَى صُورَةِ الرَّحْمَنِ...”

*“...po liku Milostivog.”*¹⁵³

Tako da mi potvrđujemo svojstvo *sureta* (lika) Uzvišenom Allahu, baš kao što je Njegov Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, to potvrdio za Njega u govoru:

”رَأَيْتُ رَبِّي فِي أَحْسَنِ صُورَةٍ...”

*“Vidio sam svoga Gospodara u najljepšem liku.”*¹⁵⁴

Ovo je bilo na dunjaluku kada Ga je vidio u snu u najljepšem liku, pa je u ovome potvrda svojstva *sureta* (lika) Uzvišenom Allahu onako kako to dolikuje samo Njegovoj Veličanstvenosti, a ne kao što su likovi stvorenja. Naprotiv, to je lik Milostivog.

Mi sve spomenuto potvrđujemo, a mi u pitanje kakvoće toga ne ulazimo, niti sumnje oko toga podižemo, a niti se drugim mimo toga opterećujemo.

¹⁵² El-Buhari, 5/2299, br.6227; i Muslim, 4/2183, br.2841, u hadisu Ebu-Hurejre, radijallahu ‘anhū.

¹⁵³ Bilježe ga Et-Taberani u El-Mu'džemu-l-Kebiru, 12/430; El-Haris b. ebi-Usame u svome Musnedu, 2/831; Ibn-Hujejme u Kitabu-t-Tevhidu, br.41, u hadisu 'Abdullaha b. Omera, radijallahu ‘anhuma. Sahihom su ga ocijenili imam Ahmed, Ishak b. Rahavej, kao što se spominje u El-Mizanu-l-'itidal, 4/96, od Ez-Zehebija. (Neki učenjaci kao što je Ibn-Hujejme su ove riječi ocijenili slabim zbog tri slabosti u lancu prenosilaca, dok šejh El-Albani kaže da su slabe zbog četiri slabosti u lancu prenosilaca u Ed-Daifah, br.1176).

¹⁵⁴ Bilježe ga imam Ahmed u El-Musnedu, 5/243; Et-Tirmizi u Sunenu, 5/368, u hadisu Mu'aza, radijallahu ‘anhū. Et-Tirmizi ga je ocijenio sahihom spominjući da je to ocjena i El-Buharija. (Šejh El-Albani kaže da je sahih u Silsiletu-s-Sahihah, br.3169).

El-Berbehari kaže: ﴿ **kakvoću Allahu prepustiš (tefvid)** ﴾ Ispravno je da se *tefvid* (prepuštanje, ostavljanje) čini samo po pitanju *kejjije* (**kakvoće**) Allahovih svojstava, tako da mi pitanje kakvoće prepuštamo Allahu, dok se ne čini *tefvid* po pitanju značenja kur'ansko-hadiskih izraza (već mi to znamo iz arapskog jezika).

El-Berbehari kaže: ﴿ **A ovakve tekstove nemoj tumačiti na osnovu svojih strasti** ﴾ Zapravo, oni se pojašnjavaju sa pravim ispravnim značenjem kako to dolikuje samo Uzvišenom Allahu, a ne smije se reći da se oni ne smiju pojašnjavati. Naprotiv, oni će se pojasniti i njihovo značenje se pojašnjava, dok se *tefvid* čini samo po pitanju kakvoće svojstava. Zato mi Allahu pripisujemo svojstvo *nuzula* (spuštanja) dok negiramo poznavanje kakvoće toga spuštanja. Isto kažemo i po pitanju toga da će Uzvišeni Allah doći na Sudnjem danu da presudi robovima, baš kao što On Uzvišeni kaže:

وَجَاءَ رَبُّكَ وَالْمَلَكُ صَفًّا صَفًّا ﴿٢٢﴾

“I kada dođe Gospodar tvoj, a meleki budu sve red do reda” (Prijevod značenja, El-Fedžr, 22)

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَهُمُ اللَّهُ فِي ظُلَلٍ مِّنَ الْغَمَامِ ... ﴿٢١٠﴾

“Čekaju li oni da im Allah dođe u tminama oblaka?!..”
(Prijevod značenja, El-Bekare, 210)

Istina je da će Uzvišeni Allah doći da presudi Svojim robovima, međutim, taj dolazak nije dolazak nekog od stvorenja, niti kao dolazak nekog od stvorenja, već je to Njegov dolazak onako kako to dolikuje samo Njegovom veličanstvu, onako kako bude htio On Uzvišeni.

El-Berbehari kaže: ﴿ **na osnovu svojih strasti** ﴾ u značenju: ne pojašnjavaj ih ako ne posjeduješ znanje. A što se tiče pojašnjenja na osnovu nužnih dokaza i vraćanjem onoga što je nejasno na ono što je jasno, onda u tome nema smetnje. A što se tiče početnika i neukih osoba, takve osobe ne smiju zalaziti u ove krupne stvari i teška pitanja, jer bi to bila greška i velika opasnost po njih. Ja sam lično vidio mnogo mladića među onima koji su umislili da posjeduju znanje kako su odvažni prema pitanjima koja se tiču vjerovanja, kako se prepuštaju samostalnoj dedukciji i govoru, nakon čega nastade razilaženje koje izazva međusobno neprijateljstvo i kidanje bratskih veza. Zato, draga moja braćo, Allah vas nije opteretio ovim stvarima, već je na vama da nastavite metodologijom prvih pohvaljenih generacija i da govorite kako su i oni govorili. Knjige o islamskom vjerovanju su precizno

pisane, hvala Allahu; štampane su, verifikovane, studirane i oprezno provjerene, pa nemoj od sebe uvoditi stvari i samostalno shvatanje, već se zadovoljite sa ovim što vam spominjem.

El-Berbehari kaže: ﴿ **jer je u spomenuto obaveza vjerovati.** ﴾ Obaveza je vjerovati u sva Allahova imena, svojstva i djela.

A u vjerovanje u Allaha spada i: vjerovanje u Njegova imena i svojstva kako to dolikuje samo Njegovom Veličanstvu. Stoga, osoba koja zalazi u pitanje Allahovih imena i svojstava sa:

- **ta'tilom** (*negacijom* Allahovih imena i svojstava),
- **temsilom** (*poistovjećivanjem* Allaha sa stvorenjima),
- **tefvidom** (*ostavljanjem* značenja izraza Allahu),
- **samostalnim tefsirom** (*tumačenjem*),

onda takav ne vjeruje u Allaha sa istinskim i potpunim imanom, već je iman takve osobe krnjav.

El-Berbehari kaže: ﴿ **A onaj koji nešto od spomenutog bude protumačio prema svojim strastima ili ih bude odbio - takav je džehmija.** ﴾ Džehmije negiraju Allahova imena i svojstva zato što su stvorenja imenovana i opisana takvim imenima i svojstvima, a nema sumnje da je Allah čist od onoga što je prisutno pri stvorenjima. Tako su oni, kao prvo: u svojoj glavi usporedili Allaha sa stvorenjima, nakon čega su, kao drugo, zanegirali imena i svojstva koja Allahu pripadaju, a sve na osnovu toga što su Ga uporedili sa stvorenjima, jer po njima vanjština kur'ansko-hadiskih tekstova koji spominju Allahova imena i svojstva ukazuju na njihovu usporedbu sa imenima i svojstvima prisutnim kod stvorenja. Eto zato su ih oni zanegirali. Međutim, da su samo rekli: Ovi tekstovi spominju Allahova imena i svojstva koja On posjeduje u stvarnosti, ali su ona onakva kako dolikuje samo Njemu Uzvišenom i nikako nisu kao imena i svojstva kod stvorenja! Da su samo slijedili ovu metodologiju - spasili bi se, ali se oni zaraziše zbog svoga sopstvenog shvatanja i slijeđenja strasti.

Džehmije: to je pripisivanje Džehmu b. Safvanu et-Tirmiziju es-Semerkandiju, a on je prvi manifestovao govor da je Kur'an stvoren, da se Allahova imena i svojstva negiraju, da je iman samo spoznaja srcem, te druga ostala zabludjela ubjeđenja i uvjerenja. Stoga se svaki onaj koji se drži takvog

vjerovanja pripisuje njima, i kaže se: “On je džehmija!”, pripisujući ga Džehmu.

Čačka 43.

ومن زعم أنه يرى ربّه في دار الدنيا ، فهو كافرٌ بالله عزّ وجل .

Ko bude tvrdio da je vidio Gospodara na dunjaluku - takav je nevjernik u Allaha, Uzvišenog i Veličanstvenog.

📖 Nevjernik je onaj koji tvrdi da može vidjeti Allaha na dunjaluku, direktno sa svojim očima, a ne u snu, jer se Uzvišeni Allah ne može vidjeti na dunjaluku. I zbog toga je onome koji je razgovarao sa Allahom, a to je Musa 'alejhi-s-selam, rečeno kada je upitao:

... رَبِّ أَرِنِي أَنْظُرْ إِلَيْكَ ۖ قَالَ لَنْ تَرَاني وَلَكِنِ انْظُرْ إِلَى الْجَبَلِ فَإِنِ اسْتَقَرَّ مَكَانَهُ فَسَوْفَ تَرَاني ... ﴿١٤٣﴾

“...Gospodaru moj, ukaži mi se da Te vidim!” “Nećeš Me vidjeti” - reče - “ali pogledaj u ono brdo, pa ako ono ostane na svome mjestu, vidjet ćeš Me!..” (Prijevod značenja, El-E'araf, 143)

Niko ne može vidjeti Allaha na dunjaluku i to je činjenica oko koje postoji konsenzus među učenjacima. Naprotiv, Uzvišeni Allah se može vidjeti samo na ahiretu, jer su ljudi na dunjaluku slabi i nisu u stanju da vide Uzvišenog Allaha zbog svoje slabosti. I zato, kada se je Allah pokazao brdu, ono se zdrobilo, pa šta onda reći za ljude koji su sačinjeni od krvi i mesa?! Ali, što se tiče ahireta, onda će Allah dati vjernicima snagu sa kojom će biti u stanju da Ga gledaju i uživat će u gledanju Njega Uzvišenog. To da će se Allah vidjeti na ahiretu je činjenica za koju postoje *mutevatir* dokazi, ali će to biti u stanju samo vjernici. A što se tiče viđenja Allaha na dunjaluku, onda Ga uistinu niko ne može vidjeti na dunjaluku sa svojim očima.

Među učenjacima postoji razilaženje: Da li je Allahov poslanik Muhammed, sallallahu 'alejhi ve sellem, vidio Allaha u noći *isra'* i *mi'radža*? Ipak, ispravan stav, a to je stav većine učenjaka, jeste da Ga Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, nije vidio svojim očima, već svojim srcem i spoznajom, jer niko ne može vidjeti Allaha na dunjaluku. On je uzvišeniji od svega da bi mogao da bude viđen na ovome svijetu. I zato, kada je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, upitan: „Jesi li vidio Gospodara?” misleći na noć uzdignuća, on reče:

“ نُورُ آتَىٰ أَرَاهُ ”

“Svjetlo, pa kako da vidim!”¹⁵⁵

I on, sallallahu ‘alejhi ve sellem, je rekao:

“... حَاجِبُهُ النُّورُ - لَوْ كَشَفَهُ لَأَحْرَقَتْ سُبُحَاتُ وَجْهِهِ مَا انْتَهَى إِلَيْهِ بَصَرُهُ
مِنْ خَلْقِهِ”

*“Njegov zastor je svjetlo, pa kada bi Ga on sklonio, svjetlo
Njegovog lica bi spržilo sve dokle dopire Njegov pogled.”¹⁵⁶*

¹⁵⁵ Muslim, 1/161, br.178, u hadisu Ebu-Zerra, radijallahu ‘anhu.

¹⁵⁶ Muslim, 1/161, br.179, u hadisu Ebu-Muse, radijallahu ‘anhu.

Tačka 44.

والفكرة في الله بدعة ، لقول رسول الله ﷺ { تفكروا في الخلق ، ولا تفكروا في الله }
الفكرة في الرب تقدح الشك في القلب .

Razmišljati o biti Allaha je novotarija, shodno govoru Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem: {“Razmišljajte o stvorenjima, a nemojte razmišljati o biti Allaha.”} Uistinu razmišljanje o biti Gospodara ubacuje sumnje u srce.

📖 Obaveza je na svakom muslimanu da izbjegava razmišljanje o biću Uzvišenog Allaha i o kakvoći Njegovih imena, svojstava i djela, jer On Uzvišeni kaže:

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِهِ عِلْمًا ﴿١١٠﴾
“On zna šta su radili i šta ih čeka, a oni znanjem ne mogu Njega obuhvatiti.” (Prijevod značenja, Ta-ha, 110)

Obaveza je da vjeruješ u Uzvišenog Allaha i da Ga veličaš bez razmišljanja o kakvoći Njegovog bića, imena i svojstava.

El-Berbehari kaže: 📖 **shodno govoru Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem: {“Razmišljajte o stvorenjima, a nemojte razmišljati o biti Allaha.”}**¹⁵⁷ ➤ u značenju: razmišljaj o svemu onome što je Allah stvorio i Allahovim znakovima koja se nalaze u stvorenjima, što će ti ukazati na Allahovu moć:

*“Kako Ga može negirati džahid (poricatelj)
kada je u svemu dokaz da je On vahid (Jedan).”*

Dakle, treba da razmišljaš o Allahovim znakovima u stvorenjima na nebesima i na zemlji, planinama, brdima i drveću, u okeanima i stvorenjima, kako bi iz toga izvukao dokaz o veličanstvenosti njihovog Uzvišenog Stvoritelja, te da razmišljaš o Allahovim ajetima (znakovima) u Kur'anu. A

¹⁵⁷ Bilježi ga Et-Taberani u djelu El-Evsat, 6/250; El-Lalekai u Šerh usul el-i'etikad ehlu-sunne vel-džema'at, br.927, u hadisu 'Abdullaha b. Omera, radijallahu 'anhū. (Lanac predaje je slab. Međutim, ovaj hadis također bilježe Ebuš-Šejh u El-'Uzmah, br.5; i Ebu-Kasim el-Asbahani u Et-Tergibu, 2/73,174, kao merfu' predaju od Ibn-'Abbasa, radijallahu 'anhuma, koju šejh El-Albani ocjenjuje hasenom zbog podrške u drugim hadisima. On u zaključku djela Es-Sahih, br.1788, kaže da kada se sve verzije hadisa sakupe hasen je prema njegovom stavu, a Allah najbolje zna.)

što se tiče razmišljanja o Allahovom biću i kakvoći Njegovih imena i svojstava, onda to nećeš biti u stanju dokučiti:

... وَلَا يُحِيطُونَ بِهِ عِلْمًا ﴿١١٠﴾

“...a oni znanjem ne mogu Njega obuhvatiti.” (Prijevod značenja, Ta-ha, 110)

Tačka 45.

شَيْئًا إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ تَعَالَى .

I znaj da su insekti, divlje zvijeri, druge životinje poput malih stjenica, muha i mrava, svi oni nadahnuti da se upravljaju. Ništa oni ne urade, osim dozvolom Allaha, Uzvišenog i Veličanstvenog.

📖 Sva stvorenja su pod naredbama; naredbama vezanim za stvorenja. Sunce, mjesec i zvijezde putuju svojim orbitama, a i sva ostala stvorenja, ptice i sva druga stvorenja se upravljaju Allahovom naredbom, prema onom što im je On odredio:

... أَعْطَى كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ ثُمَّ هَدَى ﴿٥٠﴾

“...Onaj Koji je svemu dao oblik a zatim ga uputio.”

(Prijevod značenja, Ta-ha, 50)

Dakle, On je odredio sav ovodunjalučki život i sve što je u njemu od postojećih stvari i bića, planeta, nebesa i zemlje, sve to putuje odredbom i određenjem Stvoritelja Uzvišenog i Veličanstvenog, i svi oni su povinovani Njegovim naredbama vezanim za stvorenja:

إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٨٢﴾

“I zaista Njegova naredba, kada nešto hoće, jeste da samo za to rekne: “Budi!” - i ono bude.” (Prijevod značenja,

Jasin, 82)

Stoga, svi oni putuju i kreću se naredbom Uzvišenog Allaha i shodno Njegovom određenju, stvaranju, te Njegovom voljom i htijenjem pokoravajući se Njemu Uzvišenom:

... كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى ... ﴿٢﴾

“...svako se kreće do roka određenog...” (Prijevod značenja,

Er-Rad, 2)

El-Berbehari kaže: ﴿ **Ništa oni ne urade, osim dozvolom Allaha Uzvišenog i Veličanstvenog.** ﴾ u značenju: sa Allahovom dozvolom koja je *kevnijje* (stvaralačka), a to je *el-emru-l-kevnijje* (stvaralačka naredba) i *el-mešiet* (Allahova volja i htijenje), a oni ne putuju na osnovu svojih želja ili kontrolom nekog drugog mimo Uzvišenog Allaha. I zato, kada je nepravedni vladar rekao Ibrahimu, ‘alejhi-s-selam:

... أَنَا أَحْيِي وَأُمِيتُ ... ﴿٢٥٨﴾

“...Ja život i smrt dajem...” (Prijevod značenja, El-Bekare, 258)

Na to mu Ibrahim odgovori:

... فَإِنَّ اللَّهَ يَأْتِي بِالشَّمْسِ مِنَ الْمَشْرِقِ فَأْتِ بِهَا مِنَ الْمَغْرِبِ فَبُهِتَ
الَّذِي كَفَرَ ... ﴿٢٥٨﴾

**“...Allah čini da Sunce izlazi s istoka, pa učini ti da
iziđe sa zapada!” I nevjernik se zbuni!..”** (Prijevod značenja,
El-Bekare, 258)

Stoga, niko nije u stanju da uradi djela Uzvišenog Allaha, ili da ih kopira.
On Uzvišeni je Onaj koji sve kontroliše i On je sve uredio u najboljem i
najljepšem redu koji se ne remeti:

... مَا تَرَىٰ فِي خَلْقِ الرَّحْمَنِ مِن تَفَافُتٍ ... ﴿٣﴾

**“...ti u onome što Svemilosni stvara ne vidiš nikakva
nesklada...”** (Prijevod značenja, El-Mulk, 3)

I zato, sunce, mjesec i ostale zvijezde, i nebo i zemlja, od kada ih je Allah
stvorio pa do onda kada Allah odredi Kraj svijeta, putovaće shodno odredbi
i uređenom putanjom koja se ne remeti.

Tačka 46.

ل

الله تعالى

I mi vjerujemo da Uzvišeni Allah zna sve što je bilo od početka vremena, a i što nije bilo kako bi bilo. Sve podrobno i unaprijed zna šta će biti. A onaj koji kaže: “Allah zna samo što se dogodilo ili što trenutno biva”, čini kufr u Allaha Velikog.

📖 Obaveza je potvrditi da Uzvišeni Allah posjeduje svojstvo znanja i da ono obuhvata sve; On sve zna i On posjeduje moć nad svim. Njegovo znanje nema početak i nema kraj, a Njegovo znanje je poput drugih Njegovih svojstva: pri Njemu su oduvijek. Baš kao što Uzvišeni Allah nema početak, isto tako Njegova imena, svojstva i djela nemaju početak. Također, baš kao što Uzvišeni Allah nema kraj, isto tako ni Njegova imena, svojstva i djela nemaju kraj.

Dakle, Allah je sa Svojim imenima i svojstvima Prvi bez početka i Zadnji bez završetka, baš kao što Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kaže:

“... أَنْتَ الْأَوَّلُ فَلَيْسَ قَبْلَكَ شَيْءٌ وَأَنْتَ الْآخِرُ فَلَيْسَ بَعْدَكَ شَيْءٌ وَأَنْتَ الظَّاهِرُ فَلَيْسَ فَوْقَكَ شَيْءٌ وَأَنْتَ الْبَاطِنُ فَلَيْسَ دُونَكَ شَيْءٌ...”
 “...Ti si El-Evvel (Prvi) bez ikoga prije Tebe, i Ti si Ez-Zahir (Zadnji) bez ikoga nakon Tebe, i Ti si Ez-Zahir bez ičega iznad Tebe, i Ti si El-Batin bez ikoga bližeg (znanjem) od Tebe.”¹⁵⁸

El-Berbehari kaže: ﴿ **I mi vjerujemo da Uzvišeni Allah zna sve što je bilo od početka vremena, a i što nije bilo kako bi bilo. Sve podrobno i unaprijed zna šta će biti.** ﴾ Uzvišeni Allah zna sve što je bilo u prošlosti, šta će biti u budućnosti i zna sve šta bi bilo da je bilo i kako bi bilo. Zato, Allahovo znanje obuhvata sve, zbog čega On Uzvišeni kaže:

... وَلَوْ رُدُّوا لَعَادُوا لِمَا نُهُوا عَنْهُ ... ﴿٢٨﴾
“...a kada bi bili povraćeni, opet bi nastavili raditi ono što im je bilo zabranjeno...” (Prijevod značenja, El-En’am, 28)

¹⁵⁸ Muslim, 4/2084, br.2713, u hadisu Ebu-Hurejre, radijallahu ‘anhu.

Allah zna da kada bi oni bili povraćeni na dunjaluk da bi opet radili ono što im je zabranjeno, tj., kada bi bili povraćeni oni bi se opet vratili nevjerstvu iako se povratak na dunjaluk neće nikada dogoditi.

El-Berbehari kaže: ﴿ **A onaj koji kaže: “Allah zna samo što se dogodilo ili što trenutno biva”, čini kufr u Allaha Velikog.** ﴾ Onaj koji ograniči Allahovo znanje samo na događaje koji su se već dogodili, govoreći kako On Uzvišeni ne zna ono što će biti, osim nakon što se to dogodi, takav je zanevjerovao u Allaha, jer je time zanegirao Allahovo znanje i sveobuhvatnost Allahovog znanja, pripisujući Mu manjkavo znanje čime postaje nevjernikom, jer se Allahovo znanje ne može ograničiti. A što se tiče znanja stvorenja, ono je ograničeno bez obzira koji stepen doseгло:

... وَفَوْقَ كُلِّ ذِي عِلْمٍ ﴿٧٦﴾

“...a nad svakim znalцем ima još znaniji.” (Prijevod značenja, Jusuf, 76)

I On Uzvišeni je naredio svome Poslaniku, sallallahu ‘alehi ve sellem, da kaže:

... رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا ﴿١١٤﴾

“...Gospodaru moj, Ti znanje moje povećaj!” (Prijevod značenja, Ta-ha, 114)

Stoga, onaj koji ograniči Allahovo znanje i kaže: “On zna samo to i to, a ne zna to i to!”, takav je nevjernik u Uzvišenog Allaha, jer Ga time omalovažava i uopćeno negira Njegovo znanje o svemu.

Jačka 47.

{ولا نكاح إلا بوليٍّ وشاهدي عدلٍ} وصدّاقٍ قَلَّ أو كثر ، ومن لم يكن لها وليٌّ فالـ
من لا وليٍّ له .

“I nema braka, osim sa dozvolom velije, prisustva dva pravedna svjedoka”, i sadaka (bračnog poklona), bio mali ili veliki. A žena koja nema staratelja, staratelj joj je sultan (vladar muslimana).

📖 Ovo je pitanje iz oblasti islamskog prava i ovo je pojašnjenje *šartova* (uslova) ispravnosti braka kod izrazite većine učenjaka, a od njih je da se brak sklopi uz prisustvo *velije* (staratelja mlade) i da žena ne može da uda samu sebe. A i od uslova ispravnosti je također prisustvo dva pravedna svjedoka, tako da se brak ne može sklopiti u tajnosti bez prisustva svjedoka. Stoga je stav muslimana da se brak otvoreno sklopi, dok oko pitanja prisustva *velije* postoji razilaženje među učenjacima, što izrazita većina učenjaka smatra obaveznim, dok hanefije smatraju da nema grijeha da žena uda samu sebe bez dozvole *velije*, ali je to odbačeni slabi stav koji oponira dokazima, jer Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kaže:

“ لَا نِكَاحَ إِلَّا بِوَلِيٍّ وَشَاهِدَيْنِ عَدْلٍ ”

*“Nema braka, osim uz dozvolu velije i prisustva dva pravedna svjedoka.”*¹⁵⁹

“ لَا تُزَوِّجُ الْمَرْأَةَ الْمَرْأَةَ وَلَا تُزَوِّجُ الْمَرْأَةَ نَفْسَهَا فَإِنَّ الزَّانِيَةَ هِيَ الَّتِي تُزَوِّجُ نَفْسَهَا ”

*“Ne može žena da uda drugu ženu, niti žena može da uda samu sebe! I uistinu je bludnica ona koja uda samu sebe.”*¹⁶⁰

“ أَيْمًا امْرَأَةً نَكَحَتْ بِغَيْرِ إِذْنٍ وَلِيِّهَا فَنِكَاحُهَا بَاطِلٌ ، بَاطِلٌ ، بَاطِلٌ ”

¹⁵⁹ Zabilježio ga je imam Ahmed u El-Musnedu, 4/413; Ebu-Davud, br.2085; Et-Tirmizi, 1/203-204; Ed-Darimi, 2/137; Et-Tahavi u Šerh Me’ani-l-easar, 2/5, u hadisu Ebu-Muse el-Eš’arija, radijallahu ‘anhu. (Sahihom ga je ocijenio šejh El-Albani u Irvau-l-Galil, br.1839).

¹⁶⁰ Bilježe ga Ibn-Madže, 1/606, br.1882; Ed-Darekutni u Sunenu, 3/227; El-Bejheki u Es-Sunenu-l-Kubra, 7/110, u hadisu Ebu-Hurejre, radijallahu ‘anhu. Sahihom ga je ocijenio Ibnu-l-Mulekkin u El-Bedru-l-Munir, 7/563, prema šartovima Muslima. (Šejh El-Albani ga je ocijenio sahihom u provjeri Ibn-Madže, osim riječi: “ona je bludnica.”)

“Koja god se žena uda bez dozvole velije, njen brak je neispravan, neispravan, neispravan!”¹⁶¹

Zato, iako su neki pravници takav brak proglasili ispravnim na osnovu svoga idžtihada, ono što se uzima u obzir je dokaz, zbog čega je pisac spomenuo ovo pitanje iako je u pitanju pitanje iz oblasti islamskog prava, a sve kako bi pojasnio da je ovo ispravan stav, stav većine učenjaka i ono za šta postoji dokaz u Poslanikovom sunnetu. A također i kako bi brakovi muslimana bili ispravno regulisani, a ne da se sklapaju u tajnosti i propraćeni prevarama, već da budu jasni i otvoreni, jer je brak jedno od najbitnijih pitanja obzirom da se na osnovu toga formira porod i pleme izgrađuje, a pored toga ono što je još bitnije: dozvoljavanje stidnih mjesta jedno-drugome. Zato je nužno da se primijene šeri'atski principi spomenuti u hadisima i ajetima prilikom sklapanja braka.

El-Berbehari kaže: ﴿ **i sadaka (bračnog poklona)** ﴾ Što se tiče bračnog poklona, on nije *šart* (uslov ispravnosti) braka, ali jeste *vadžib* (obaveza). I zbog toga, ukoliko bi brak bio sklopljen bez bračnog poklona, sklopljeni brak bi bio ispravan i važeći, ali bi bio naknadno određen shodno bračnom poklonu koji se daje ženi poput nje, jer je to njeno pravo.

El-Berbehari kaže: ﴿ **A žena koja nema staratelja, staratelj joj je sultan (vladar muslimana).** ﴾ Prisustvo *velije* je nužno, a *velij* je muškarac iz uže mladine rodbine, onaj najbliži, zatim onaj nakon njega po blizini: njen otac, zatim djed, i sve tako uzlaznom lozom. A ako nema njih onda: sin, unuk, i sve tako silaznom lozom. A ako ni njih nema onda: rođeni brat, zatim brat po ocu ili majci, zatim rođeni amidža, zatim amidža po ocu ili majci, zatim amidžić po ocu, a zatim amidžić po majci. Eto to bi bili veliji mlade. Međutim, ako se desi da mlada nema velija iz uže rodbine, onda je njen velija vladar muslimana ili njegov predstavnik, a to je *kadija* (sudija), tako da brak mora biti regulisan principima, a ne anarhija shodno željama i strastima ljudi.

¹⁶¹ Bilježe ga imam Ahmed u El-Musnedu, 6/47; Ebu-Davud, br.2083; Et-Tirmizi, 1/204; Ed-Darimi, 2/137; Et-Tahavi u Šerh Me'ani-l-easar, 2/4, u hadisu 'Aiše, radijallahu 'anha. (Šejh El-Albani ga je ocijenio sahihom u Sahih el-Džami', br.2709).

Tačka 48.

• ﷺ

Kada čovjek svojoj ženi da tri talaka (puštanja) ona mu postaje haram, i neće mu biti halal sve dok se ne bude udavala za drugog čovjeka.

🔍 El-Berbehari kaže: ﴿ **Kada čovjek svojoj ženi da tri talaka ona mu postaje haram** ﴾ Ukoliko čovjek svojoj ženi da tri odvojena *talaka* (puštanja, razvoda), ona mu postaje *haram* (zabranjena) shodno konsenzusu, a primjer tome je da kaže: “Puštena si!”, pa nakon toga opet kaže: “Puštena si!”, i nakon toga opet kaže: “Puštena si!” Također i ako kaže: “Puštena si, zatim puštena, i puštena!”, jer ovakvo izražavanje ukazuje na razdvajanje, tako da ona postaje bezpovratno razvedena žena jer je broj *talaka* dosegao broj tri. Nakon spomenutog ona mu postaje zabranjena sve dok se ne bude udavala i razvela od drugog. Uzvišeni Allah kaže:

الطَّلَاقُ مَرَّتَانٍ ۖ فَإِمْسَاكَ مِمَّعْرِوفٍ أَوْ تَسْرِيحٍ بِإِحْسَانٍ ... ﴿٢٢٩﴾

“Puštanje žene jeste dva puta, nakon čega se ili uz dobro zadržava, ili na lijep način razvod daje!..”

(Prijevod značenja, El-Bekare, 229)

Sve do riječi:

فَإِنْ طَلَّقَهَا ... ﴿٢٣٠﴾

“A ako je opet pusti...” (Prijevod značenja, El-Bekare, 230)

To jest: po treći put:

... فَلَا تَحِلُّ لَهُ مِنْ بَعْدُ حَتَّى تَنْكِحَ زَوْجًا غَيْرَهُ ۖ فَإِنْ طَلَّقَهَا ... ﴿٢٣٠﴾

“...ona mu nije nakon toga dopuštena sve dok se ne uda za drugog muža. Pa ako je ovaj pusti..” (Prijevod značenja, El-Bekare, 230)

To jest: ako je razvede taj drugi muž:

... فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يَتَرَاجَعَا إِنْ ظَنَّا أَنْ يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ ... ﴿٢٣٠﴾

“...onda njima dvoma nije grijeh da se jedno drugom vrate, ako misle da će Allahove propise izvršavati...”

(Prijevod značenja, El-Bekare, 230)

I sve ovo je ako puštanje bude odvojeno pa makar se dogodilo na jednom sjedenju.

A što se tiče osobe koja kaže: “Puštena si, puštena, puštena!”, bez dodavanja riječi “zatim” ili “i” između riječi “Puštena si”, onda u tom slučaju ispitujemo da li je tim ponavljanjem htio samo naglašavanje, kada se računa kao jedno puštanje, ili je time htio da uspostavi konačni razvod, kada biva bezpovratno razvedena od njega ako je tri puta ponovio. Međutim, ako je puštanje bilo jednom rečenicom, kao što je govor: “Puštena si tripot!”, ili: “Puštam te tri puta!”, onda, većina učenjaka kaže da se ovo računa kao tri puštanja i ta mu žena postaje zabranjena sve dok se ne bude udava i razvela od drugog čovjeka, i to je stav imama četiri priznata mezheba.

Neki verifikatori tri puštanja u jednoj rečenici računaju samo kao jedno puštanje, a govor o ovom razilaženju je podugačak. Međutim, ono što mi trebamo znati je to da tri različita puštanja nju čine njemu zabranjenom, ali ne zauvijek, već ako se ona nakon njega bude udala i razvela od drugog čovjeka, onda nije. A što se tiče zalaženja u pitanje oko kojeg postoji razilaženje, onda se to nas trenutno ne tiče.

Namjera pisca u uvrštavanju ovog pitanja u pitanje vjerovanja, a Allah najbolje zna, jeste naglašavnje da je pitanje braka veoma ozbiljna i bitna stvar kojoj je obaveza pridati pažnju shodno propisima objavljenim o tome, a sve kako ljudi nebi bili nehajni prema tome i njegovim pravnim propisima. A također i iz razloga što je naziv ove knjige Šerhu-s-Sunne, u značenju: pojašnjenje sunneta u svim aspektima, a od toga je pitanje braka.

Tačka 49.

يُر
سوى ذلك قدم المسلم على

Nije dozvoljeno proлити krv muslimana koji svjedoči šehadet La ilahe illallah ve enne Muhammeden Resulullah, osim u tri slučaja: oženjenog ili udate koji počine blud, murteda (otpadnika) nakon imana, i onoga koji ubije muslimana bespravno i zbog toga bude pogubljen. Mimo spomenutih slučajeva krv muslimana drugom muslimanu je zabranjena vječno sve do uspostave Zadnjeg Časa.

🔍 Pitanje ubistva muslimana dolazi nakon pitanja braka, jer je islam došao da zaštiti čast, krv i imetak ljudi. Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kaže:

” فَإِنَّ دِمَاءَكُمْ وَأَمْوَالَكُمْ وَأَعْرَاضَكُمْ عَلَيْكُمْ حَرَامٌ ... ”
“Vaša krv, imetci i čast su vam međusobno zabranjeni...”¹⁶²

” ... كُلُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ حَرَامٌ دَمُهُ وَمَالُهُ وَعَرَضُهُ ”
“...Svi muslimani su zabranjeni drugim muslimanima u njihovoj krvi, imetku i časti.”¹⁶³

Stoga, nakon govora u prethodnoj tački koji se ticao časti i onoga što je povezano za pitanje braka i razvoda braka, pisac spominje pitanje zabrane prolijevanja krvi, tako da su zabranjeni krv i imetak muslimana koji svjedoči šehadet: La ilahe illallah ve enne Muhammeden resulullah. Zato je on, sallallahu ‘alejhi ve sellem, rekao:

” أُمِرْتُ أَنْ أَقَاتِلَ النَّاسَ حَتَّى يَشْهَدُوا أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ فَإِذَا فَعَلُوا عَصَمُوا مِنِّي دِمَاءَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ إِلَّا بِحَقِّهَا وَحِسَابُهُمْ عَلَى اللَّهِ ”
“Naređeno mi je da se borim protiv ljudi sve dok ne posvjedoče: La ilahe illallah ve enne Muhammeden Resulullah. Pa ako posvjedoče, time su zaštitili svoju krv i

¹⁶² El-Buhari, 1/30, br.67; i Muslim, 3/1305, br.1679, u hadisu Ebu-Bekra, radijallahu ‘anhu.

¹⁶³ Muslim, 4/1986, br.2564, u hadisu Ebu-Hurejre, radijallahu ‘anhu.

*imetak od mene, osim ako pravo islama to bude zahtijevalo, a krajnji obračun im je kod Allaha.*¹⁶⁴

Stoga, onaj koji obznani svoj islam i posvjedoči dva šehadeta, onda mi to prihvatamo od njega, smatramo ga jednim od muslimana i sprovodimo propise islama nad njim, pa makar u njegovom srcu bio *nifak* (licemjerstvo), jer će to biti između njega i Allaha i On će mu zbog toga suditi. Allahov Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, je prihvatao islam munafika i primjenjivao vanjštinske propise islama spram njih. Međutim, ako osoba počini neko djelo koje ruši islam, onda mu se sudi *riddetom* (otpadništvom) u čijem slučaju će se ili pokajati ili biti ubijen u svrhu zaštite ove vjere, i to bi bio **prvi slučaj** kada se prolijevanje krvi muslimana smatra dozvoljenim.

Drugi slučaj kada krv muslimana biva dozvoljena je: **el-kisas** (odmazda za ubijenog), duša za dušu. Uzvišeni Allah kaže:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِصَاصُ فِي الْقَتْلِ ۚ الْحُرُّ بِالْحُرِّ
وَالْعَبْدُ بِالْعَبْدِ وَالْأَنْثَىٰ بِالْأُنْثَىٰ ۚ فَمَنْ عُفِيَ لَهُ مِنْ أَخِيهِ شَيْءٌ فَاتَّبِعْ
بِالْمَعْرُوفِ وَأَدِّ إِلَيْهِ بِإِحْسَانٍ ۚ ذَلِكَ تَخْفِيفٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَرَحْمَةٌ ۚ
فَمَنْ عَتَدَٰى بَعْدَ ذَلِكَ فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٧٨﴾ وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيَاةٌ
يَا أُولِي الْأَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٧٩﴾

“O vjernici! Propisuje vam se el-kisas (odmazda za ubijenog): slobodan za slobodnog, rob za roba, i žena za ženu. A onaj kome se od njegova brata da neki otkup, neka uzvрати dobrim, a i on neka pokaže dobročinstvo. To je olakšanje od Gospodara vašeg i milost. A ko nasilje i poslije toga izvrši, njemu slijedi bolna patnja. U odmazdi vam je život, o razumom obdareni, da biste se Allaha bojali.” (Prijevod značenja, El-Bekare, 178 - 179)

El-kisas (odmazda za ubijenog) rezultira očuvanjem života iako ubica biva ubijen, jer ako potencijalni ubica zna da će biti ubijen odmazdom, udaljiće se od toga da ubije. A i kada drugi ljudi vide kako se ubica ubija, onda će i oni odustajati od ubistva, tako da se na osnovu ovoga čuva krv ljudi. Dakle, odmazda je sredstvo očuvanja života iako se prilikom odmazde ubica ubija i to je tada ubistvo koje vodi očuvanju života ostatka društva i

¹⁶⁴ El-Buhari, 1/17, br.25; i Muslim, 1/53, br.22, u hadisu 'Abdullaha b. Omera, radijallahu ‘anhuma.

time će se nepravda zaustaviti. A kada bi se ubica ostavljao, pravdajući se riječima: “Odmazda narušava ljudska prava!”, zbog čega se ostavlja u životu, onda je to stvar koja uzrokuje prolijevanje krvi i uništenje sigurnosti, te da ljudi koji su sigurni budu u stanju nesigurnosti i strahu. To bi onda dalo mjesta zlim ljudima i ubistva bi se povećala i prolijevanje krvi bi zauzelo mjesto, zbog čega su ljudi govorili, pa čak i u vrijeme džahilijeta:

“Ubistvo je najbolji odgovor za ubistvo!”

tako da je ubistvo najbolji način odvrćanja potencijalnog ubice. U tome smislu je i ajet:

وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيَاةٌ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٧٩﴾

“U odmazdi vam je život, o razumom obdareni, da biste se Allaha bojali.” (Prijevod značenja, El-Bekare, 179)

A oni koji kažu da je odmazda suprotna ljudskim pravima, takvima mi odgovaramo: A zar ubijeni nije čovjek?! Tako da je odmazda zaštita njegovog prava (na život).

Treći slučaj kada je dozvoljeno proliti krv muslimana je: **et-tajjibu-z-zani** (ubistvo ženjenog i udavate koji su počinili blud), a *et-tajjib* je osoba koja je imala spolni odnos sa svojom ženom u validnom braku, pa nakon toga počinu blud, kada se kažnjava kamenovanjem do smrti smatrajući njegovu krv dozvoljenom za prolijevanje.

Dakle, ovo bi bili slučajevi kada je dozvoljeno proliti krv muslimana:

- **el-kisas** (odmazda), a to je život za život,
- **ez-zani** (bludnik) nakon validnog braka, i
- **el-murted** (otpadnik), a to je osoba koji počinu nešto od onoga što ruši islam. Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kaže:

” مَنْ بَدَّلَ دِيْنَهُ فَاقْتُلُوْهُ ”

*“Ko promijeni vjeru – ubijte ga!”*¹⁶⁵

¹⁶⁵ El-Buhari, 3/1098, br.3017, 6/2537, br.6922, u hadisu 'Ikrima koji kaže: “Neki zindici su dovedeni pred 'Alijom, radijallahu ‘anhu, pa ih je spalio žive. Kada je to doprlo do Ibn-'Abbasa, on reče: “Ja ih nebi spalio vatrom zbog zabrane Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem: 'Nemojte kažnjavati sa Allahovom kaznom!', već bi ih samo pogubio zbog riječi Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem: 'Ko promijeni svoju vjeru – ubijte ga!’“

“...وَالْتَّارِكُ لِدِينِهِ الْمُفَارِقُ لِلْجَمَاعَةِ”
“...i onoga koji ostavi vjeru napustivši džema‘at.”¹⁶⁶

I u ovome imamo odgovor onima koji negiraju kažnjavanje *murteda* lažno koristeći kao dokaz riječi Uzvišenog Allaha:

لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ ... ﴿٢٥٦﴾

“Nema prisile u vjeru..!” (Prijevod značenja, El-Bekare, 256)

U ovom njihovom korišćenju ajeta kao dokaza postoji greška, jer ubistvo *murteda* nije zbog prisiljavanja nekoga na vjeru, već je ovdje cilj da se zaštititi vjera od igranja sa njom kažnjavajući onoga koji vjeru prihvati slobodnim izborom pa je napusti nakon što je posvjedočio da je vjera islam istina.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Nije dozvoljeno proliti krv muslimana koji svjedoči šehadet La ilahe illallah ve enne Muhammeden Resulullah** ﴾ Musliman je onaj koji posvjedoči šehadet La ilahe illallah ve enne Muhammeden Resulullah. Međutim, pored svjedočenja šehadeta moraju postojati i djela, a to je uspostava namaza, davanje zekata, post mjeseca Ramazana i vršenje Hadždža onome koji je to u stanju, jer su djela nužna.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Mimo spomenutih slučajeva krv muslimana drugom muslimanu je zabranjena vječno sve do uspostave Zadnjeg Časa.** ﴾ Krv muslimana je zabranjena drugim muslimanima, i neće nikada biti vremena kada će mu biti dozvoljeno da prolije krv muslimana, nikada, osim u slučaju kada čini nepravdu pa napadne muslimane u njihovim kućama, ili ako počinu drumsko razbojništvo, ili ako podigne ustanak protiv legitimnog vladara muslimana, kada se ubija kako bi se spriječilo njegovo zlo ako se to zlo ne može spriječiti osim ubistvom.

¹⁶⁶ El-Buhari, 1/2521. br.6878; i Muslim, 3/1302, br.1676, u hadisu 'Abdullaha b. Mes'uda, radijallahu 'anhu.

Jačka 50.

وَكُلُّ شَيْءٍ مِّمَّا أُوجِبَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْفَنَاءُ يَفْنَى ، إِلَّا الْجَنَّةَ ، وَالْكَرْسِيَّ
شَيْءٌ مِنْ هَذَا أَبَدًا ، ثُمَّ يَبْعَثُ اللَّهُ الْخَلْقَ عَلَى مَا
عَلَيْهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، وَيَحَاسِبُهُمْ بِمَا شَاءَ ؛ فَرِيقٌ فِي الْجَنَّةِ ، وَفَرِيقٌ فِي السَّعِيرِ ، وَيَقُولُ
لَهُ

Nestaće sve čemu je Allah odredio da ima svoj kraj, osim Dženneta i Vatre, 'Arša, Kursija, Sura, Kalema i Levhi-l-Mahfuza. Nijedna od spomenutih stvari neće nikada nestati. Zatim će Allah proživjeti stvorenja na Danu Obračuna na onome na čemu je dao da presele i obračunati ih onako kako On hoće: skupina za Džennet i skupina za Vatru. A onima od preostalih stvorenja kojima nije odredio da vječno ostanu reći će: "Budi prašina!"

🦋 El-Berbehari kaže: ﴿ Nestaće sve čemu je Allah odredio da ima svoj kraj ﴾ On Uzvišeni kaže:

كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ ﴿٢٦﴾ وَيَبْقَىٰ وَجْهُ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ ﴿٢٧﴾
"Sve što je na njoj - Zemlji prolazno je, a ostaje Lice
tvoga Gospodara, Veličanstveno i Plemenito." (Prijevod
značenja, Er-Rahman, 26 - 27)

Sva stvorenja će nestati i neće ostati ništa mimo Uzvišenog Allaha.

I On Uzvišeni kaže:

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ ۗ ... ﴿١٨٥﴾
"Svaka duša smrt će okusiti.." (Prijevod značenja, Alu-'Imran, 185)
وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَصَعِقَ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ ... ﴿٦٨﴾
"I u rog će se puhnuti, i umrijet će oni na nebesima i oni na Zemlji, ostat će samo oni koje bude Allah odabrao..." (Prijevod značenja, Ez-Zumer, 68)

Učenjaci kažu da Njegove riječi: "...ostat će samo oni koje bude Allah odabrao..." znače: meleki ili hurije u Džennetu¹⁶⁷, a Allah najbolje zna.

¹⁶⁷ Ovo bilježi El-Begavi u Tefsiru, 3/432, od Ed-Dahhaka, rahimehullah.

Stoga, sva stvorenja će umrijeti, nakon čega će ih Allah proživjeti na Danu Proživljenja:

﴿١٥﴾ ثُمَّ إِنَّكُمْ لَعِيتُونَ ﴿١٦﴾
“Vi ćete, poslije toga, pomrijeti, zatim ćete, na onom svijetu, oživljeni biti.” (Prijevod značenja, El-Mu'minun, 15 - 16)

Zato muslimani treba da se sjećaju smrti i da se za nju pripreme sa pravednim djelima, te da mole Allaha za lijep završetak i da se pokaju od svih grijeha. To je korist koja sadrži sjećanje na smrt, jer, kada se sjeća smrti, on će se za nju spremati. Zbog toga je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao:

“تَذَكُّرُوا هَٰذِمِ اللَّذَاتِ: الْمَوْتِ؛ فَإِنَّكُمْ لَا تَذَكُّرُونَهُ فِي كَثِيرٍ إِلَّا قَلِيلٌ وَلَا فِي قَلِيلٍ إِلَّا كَثْرَةٌ”
*“Sjetite se uskraćivača zadovoljstva; smrti! Nećete ga se mnogo sjećati a da se ne umanju, niti ćete se malo sjećati a da se ne uveća!”*¹⁶⁸

I zato nije prikladno da musliman bude nepažljiv prema smrti, već se treba sjećati smrti - uvijek i u svim vremenima – i da se sprema za nju. I također treba vjerovati u proživljenje nakon smrti, u dan kada će ljudi ustati iz svojih grobova stajući pred Gospodarem svih svjetova:

... ثُمَّ نَفِخَ فِيهِ أُخْرَىٰ فَإِذَا هُمْ قِيَامٌ يَنْظُرُونَ ﴿٦٨﴾
“...poslije će se u rog drugi put puhnuti i oni će, odjednom, ustati i čekati.” (Prijevod značenja, Ez-Zumer, 68)

Duše će im biti vraćene nakon što im tijela budu proživljena iz grobova, nakon čega će biti okupljeni na *mahšeru* (mjestu okupljanja), do kraja onoga što će morati proći od raznih opasnosti, sve dok nakon toga ne budu smješeni ili u Džennet ili u Džehennem, jer su Džennet i Vatra dva vječita boravišta.

El-Berbehari kaže: ﴿ **osim Dženneta i Vatre, 'Arša, Kursija** ﴾
 Spomenuto neće nestati i neće imati kraj, jer ih je Allah stvorio da ostanu,

¹⁶⁸ Bilježe ga imam Ahmed, 2/292; Et-Tirmizi, 4/553; Ibn-Madže, 2/1422; En-Nesai, 4/4; Ibn-Hibban u Sahihu, 7/259, u hadisu Ebu-Hurejre, radijallahu 'anhu. (Prvi dio hadisa: „Sjetite se uskraćivača zadovoljstva; smrti!” sahihom je ocijenio šejh El-Albani u Sahih El-Džami’, br.1210).

dok će nebesa i zemlja biti promijenjeni; nebesa će se zdrobiti, zemlja otvoriti i univerzum promijeniti:

يَوْمَ تُبَدَّلُ الْأَرْضُ غَيْرَ الْأَرْضِ وَالسَّمَاوَاتُ ۖ وَبَرَزُوا لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ ﴿٤٨﴾

“Na Dan kad Zemlja bude zamijenjena drugom zemljom, a i nebesa, i kad svi iziđu pred Allaha, Jedinoga i Svemoćnog.” (Prijevod značenja, Ibrahim, 48)

A što se tiče 'Arša (Prijestolja), on se neće promijeniti, a ni Džennet i Vatra neće nestati i neće se promijeniti.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Kursija** ﴾ On je ispod 'Arša, 'Arš je veći od njega. Kursij je veći od nebesa i zemlje, dok je 'Arš veći od Kursija.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Sura** ﴾ Sur je Rog koji se nalazi kod meleka Israfila, u njega će se puhnuti zajedno sa dušama stvorenja u njemu, tako da će se duše vratiti svojim tijelima i oživjeti uz dozvolu Allaha:

... ثُمَّ نَفْخَ فِيهِ أُخْرَىٰ فَإِذَا هُمْ قِيَامٌ يَنْظُرُونَ ﴿٦٨﴾

“...poslije će se u rog drugi put puhnuti i oni će, odjednom, ustati i čekati.” (Prijevod značenja, Ez-Zumer, 68)

El-Berbehari kaže: ﴿ **Kalema i Levhi-l-Mahfuza** ﴾ Levhi-l-Mahfuz (Ploča čuvana) i Kalem (Pero) kojima je Allah zapisao odredbu svega.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Nijedna od spomenutih stvari neće nikada nestati.** ﴾ Ove stvari koje je Allah stvorio da ostanu: 'Arš, Kursij¹⁶⁹, Levhi-l-Mahfuz, Kalem, Džennet, Džehennem, i duše koje je stvorio, ništa od toga neće nikada nestati.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Zatim će Allah proživjeti stvorenja na Danu Obračuna na onome na čemu je dao da presele** ﴾ u značenju: na onome na čemu je On odredio da presele, na nevjerovanju ili na vjerovanju, svako će biti proživljen na svojim djelima.

¹⁶⁹ Zabilježili su ga Ibn ebi-Hatim u Tefsiru, 9/3028, da je Mukatil tefsirio govor Njega Uzvišenog: “...Sve će, osim Njegovog lica propasti!...” (Prijevod značenja, El-Kasas, 88). u značenju: sve živo, posebno stanovnici nebesa i meleki, i sve što je na zemlji, i sve životinje, nakon čega će nebesa i zemlja biti uništeni, dok Džennet i Vatra i ono što je u njima neće biti uništeni, a ni 'Arš, niti Kursij.

A vjerovanje u proživljenje na Sudnjem danu je jedan od šest ruknova (sastavnih djelova) imana, a vjerovanje u Sudnji Dan je pridruženo vjerovanju u Allaha u brojnim ajetima.

A **el-be'as** (proživljenje) je: vraćanje ljudi u život nakon njihove smrti u ahiretski život. Na ovome svijetu su živjeli u svrhu djelovanja, nakon čega umiru, zakopani u zemlji, u kojoj će ostati sve dok Allah bude htio na mjestu isčekivanja, a to je *daru-l-berzeh* (zagrobna kuća): mjesto koje razdvaja dunjaluk i ahiret. Nakon toga će biti proživljeni iz svojih grobova i ustaće iz njih živi baš kao što su prije bili i ništa od njihovih formi se neće izgubiti. Zatim će se duše vratiti svojim tijelima nakon čega će biti dovedeni na *mahšer* (mjesto okupljanja) kako bi dobili svoju naknadu za djela koja su činili na dunjaluku, za dobra i loša djela:

فَالْيَوْمَ لَا تَظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَلَا تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٥٤﴾

“Danas se nikome neće nepravda učiniti i vi ćete, prema onom kako ste radili, nagrađeni biti.” (Prijevod značenja, Jasin, 54)

Tako da niko neće biti nagrađen za neko dobro kojeg je učinio neko drugi, niti će biti kažnjen zbog tuđih djela:

... وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ ﴿١٦٤﴾

“...i svaki grješnik samo će svoje breme nositi...” (Prijevod značenja, El-En'am, 164)

Svakom će biti naknada samo za lično njegova djela, za dobra i loša, i to je pravda od strane Uzvišenog Allaha, a On ih neće ostaviti bez naknade ako su se zalagali na dunjaluku obavljajući djela i 'ibadete ako su bili od dobrih-vjernika, niti bez kazne, a mi od Allaha zaštitu tražimo, ako su se zalagali u kufru, širku, grijesima i izazivanju nereda na zemlji ako su bili od nevjernika. On nikoga neće ostaviti bez naknade i to je pravda od strane Uzvišenog Allaha, i to je značenje riječi: **“...i svaki grješnik samo će svoje breme nositi..”** A pošto je slučaj ovakav, onda je obaveza na robu da pogleda svoja djela dok je još živ, pa ono što je dobro neka požuri tome, a ono što je zlo neka se pokaje Allahu zbog toga i udalji od toga sve dok ima mogućnosti za to. Uzvišeni Allah kaže:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَلْتَنْظُرْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ لِغَدٍ ... ﴿١٨﴾

“O vjernici, Allaha se bojte, i neka svaki čovjek gleda šta je za sutra pripremio...” (Prijevod značenja, El-Hašr, 18)

Ispitaj sebe na dunjaluku prije naknade. Ispitaj i pogledaj svoja djela i ispitaj i ispravi ono što je loše od njih i dodaj ono što je dobro od njih i probudi se iz svog sna. To je ono što se traži od razumne osobe. Zato Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kaže:

“الْكَيْسُ ...”

“Mudar...”

u značenju: razuman.

“... مَنْ دَانَ نَفْسَهُ ...”

“...je onaj koji sputava svoju dušu...”

u značenju: preračunava/ispituje je.

“... وَعَمِلَ لِمَا بَعْدَ الْمَوْتِ ...”

“...i djeluje za ono što dolazi nakon smrti...”

ovo je razumna osoba.

“... وَالْعَاجِزُ مَنْ أَتْبَعَ نَفْسَهُ هَوَاهَا ...”

“...A nesposoban je onaj koji se prepusti slijedenju strasti...”

na ovom dunjaluku:

“... وَتَمَنَّى عَلَى اللَّهِ ...”

“...i ima samo pustu nadu u Allahovu milost!”¹⁷⁰

Želi Džennet i spas, ali ne radi nikakva djela, tako da se takva osoba smatra nesposobnom, a mi od Allaha zaštitu tražimo, sa pokuđenom nesposobnošću, a ne fizičkom, kada nije u stanju i kada ne može da čini djela, jer takvi neće biti pitani zbog toga:

لَا يَكْلَفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا ... ﴿٢٨٦﴾

“Allah ni jednu osobu ne opterećuje, osim onim što je u mogućnosti..!” (Prijevod značenja, El-Bekare, 286)

¹⁷⁰ Zabilježili su ga imam Ahmed u El-Musnedu, 4/124; Et-Tirmizi u Sunenu, br.2459; Ibn-Madže u Sunenu, br.4260; El-Hakim u El-Mustedrek ‘ale-s-Sahihajni, 1/125, 4/280; El-Begavi u Šerhu-s-Sunne, br.4116, 4117, idr., u hadisu Šedada b. Evsa, radijallahu ‘anhu. Sahihom ga je ocijenio El-Hakim, a hasenom Et-Tirmizi i El-Begavi. (Šejh El-Albani ga je ocijenio da’ifom u Da’if Et-Tirmizi, br.2459; i u Silsileh Ed-Da’ifah, br.5319).

Međutim, ova osoba je u stanju i u mogućnosti da djeluje, ali je njegova nemogućnost zbog lijenosti i bezbrižnosti, tako da je takav uistinu nesposoban. A pored ovoga još posjeduje i pustu nadu da će na ahiretu biti od džennetlija bez ikakvih djela, a nije moguće da bez ijednog djela budu od džennetlija.

El-Berbehari kaže: ﴿ **i obračunati ih onako kako On hoće: skupina za Džennet i skupina za Vatru.** ﴾ On će ih obračunati za njihova djela, On Uzvišeni, a **el-hisab** (obračun) je: ispitivanje za djela.

Stoga će ljudi biti u različitim kategorijama:

Što se tiče **vjernika**, među njima će biti:

- oni koji neće biti pitani pa će samo ući u Džennet bez ikakvog ispitivanja i bez kazne;
- oni koji će biti malo ispitivani, a to je samo predstavljanje im zapisanih djela;
- oni koji će biti detaljno ispitivani, a hadis kaže:

”... مَنْ نُوقِشَ الْحِسَابَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَذَّبَ ”

“...Ko bude detaljno ispitivan na Sudnjem danu - biće kažnjen!”¹⁷¹

A što se tiče **nevjernika**, oni neće biti ispitivani vaganjem djela, već će biti ispitivani samo radi priznanja, kako bi im se pokazala njihova ne-djela, nevjerstvo i širk koje će priznati, kada neće biti u stanju da išta od toga poretu, nakon čega će biti poslati u Vatru.

El-Berbehari kaže: ﴿ **skupina za Džennet i skupina za Vatru;** ﴾ Ovo je dio ajeta:

... وَتُنذَرُ يَوْمَ الْجَمْعِ لَا رَيْبَ فِيهِ ۚ فَرِيقٌ فِي الْجَنَّةِ وَفَرِيقٌ فِي السَّعِيرِ ﴿٧﴾

"...i upozorio na Dan sakupljanja - u koji nema nikakve sumnje. Jedni će u Džennet, a drugi u Džehennem." (Prijevod značenja, Eš-Šura, 7)

... فَرِيقٌ فِي الْجَنَّةِ ... ﴿٧﴾

¹⁷¹ El-Buhari, br.6537; i Muslim, br.2876, u hadisu 'Aiše, radijallahu 'anha.

“...Jedni će u Džennet...” (Prijevod značenja, Eš-Šura, 7)

to su sljedbenici imana, vjernici:

... وَفَرِيقٌ فِي السَّعِيرِ ﴿٧﴾

“...a drugi u Džehennem.” (Prijevod značenja, Eš-Šura, 7)

to su sljedbenici nevjerstva i nepravde.

El-Berbehari kaže: ﴿ **A onima od preostalih stvorenja kojima nije odredio da vječno ostanu reći će: “Budi prašina!”** ﴾ Allah će proživjeti stvorenja na Sudnjem danu: ljude, životinje i ptice:

وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا طَائِرٍ يَطِيرُ بِجَنَاحَيْهِ إِلَّا أُمَمٌ أَمْثَلُكُمْ ۚ مَا قَرَّطْنَا فِي الْكِتَابِ مِنْ شَيْءٍ ۚ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِمْ يُحْشَرُونَ ﴿٣٨﴾

“Sve životinje koje po Zemlji hode i sve ptice koje na krilima svojim lete svjetovi su poput vas - u Knjizi Mi nismo ništa izostavili - i sakupit će se poslije pred Gospodarom svojim.” (Prijevod značenja, El-En'am, 38)

وَإِذَا الْوُحُوشُ حُشِرَتْ ﴿٥٠﴾

“I kada se divlje životinje saberu.” (Prijevod značenja, Et-Takvir, 5)

Stvorenja će se okupiti na Sudnjem danu kako bi se pravda uspostavila među njima, do stepena da će se od jednih uzeti i dati drugima. Pravda među životinjama će se uspostaviti pa će vraćati prava jedni od drugih do stepena da će se dati onu kojem je drugi ovan ošteti rogo, kao što je spomenuto u vjerodostojnom hadisu¹⁷². Nakon što se pravda među životinjama izmiri, Uzvišeni Allah će im reći: “Budite prašina!” zato što nisu stvoreni da ostanu na ahiretu, već samo zbog obračuna, a to će biti zbog pravde Uzvišenog Allaha, nakon čega će nevjernici reći:

... يَا لَيْتَنِي كُنْتُ تُرَابًا ﴿٤٠﴾

“...Kamo sreće da sam prašina bio!” (Prijevod značenja, En-Naba, 40)

Kada životinjama bude rečeno: “Budite prašina!”, nevjernici će poželjeti da budu kao oni.

¹⁷² Muslim, br.2582, u hadisu Ebu-Hurejre, radijallahu ‘anhu.

Tačka 51.

يٰۤاَيُّهَا

اَيُّهَا

I mi vjerujemo u kisas (odmazdu/osvetu) na Sudnjem danu između svih stvorenja: Ademovih potomaka, zvijeri, divljih životinja, pa čak i između najmanjih mrava, sve dok Allah, Uzvišeni i Veličanstveni, ne vrati svakome njegovo pravo za koje je bio zakinut. Džennetlije će uzeti od džehennemlija, džehennemlije od džennetlija, džennetlije međusobno i džehennemlije međusobno.

✎ Već je prethodilo da će Allah proživjeti stvorenja na Sudnjem danu kako bi im svakome dao njihovu naknadu, za dobra i loša djela, svakome od potomaka Ademovih. Dogodit će se odmazda (*el-kisas*) između Ademovih potomaka i između životinja: životinje će biti proživljene samo radi odmazde, dok će ljudi biti proživljeni radi naknade za djela i odmazde.

El-Berbehari kaže: ﴿ **I mi vjerujemo u kisas (odmazdu/osvetu) na Sudnjem danu između svih stvorenja: Ademovih potomaka, zvijeri, divljih životinja** ﴾ Svi spomenuti će biti proživljeni radi odmazde. Životinje će uzeti svoje pravo za koje su bili zakinuti jedni od drugih, nakon čega će biti pretvoreni u prašinu. A što se tiče ljudi, oni će biti svrstani u dvije skupine: skupina za Džennet i skupina za Vatru, nakon čega nikada neće umrijeti; ostaće zauvijek, jedni u Džennet a drugi u Vatru.

El-Berbehari kaže: ﴿ **pa čak i između najmanjih mrava** ﴾ tako da će i najmanji mravi međusobno vratiti svoje zakinuto pravo, jer Allah nikada ne čini nepravdu; On je Mudri i Pravedni Sudija, On ne čini nikakav vid nepravde, pa čak ni životinjama i malim mravima. Tako će svi oni biti proživljeni kako bi uzeli svoja oduzeta im prava.

A što se tiče vjernika, prva stvar oko koje će biti vraćeno im oduzeto pravo jeste pitanje prolivene nedužne krvi, tako da će jedni od drugih povratiti svoje pravo nakon što prođu Sirat, a prije ulaska u Džennet. Biće zaustavljeni kako bi povratili pravo jedni od drugih. A nakon što se budu očistili, daće im se dozvola da uđu u Džennet, jer u Džennet ne može ući niko ko je učinio nepravdu dok se ne očisti od toga. Ovo je iz razloga što je Džennet boravište dobrih i čistih, tako da u njega neće ući osim dobar i čist,

oni koji nemaju da vrate drugome njegovo pravo, niti išta od duga drugome, niti kakav grijeh. Tako će biti do stepena da će vjernik grijешnik biti kažnjen Vatrom shodno stepenu svojih grijeha, ili mu možda Allah oprostí ako On bude htio.

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ ... ﴿٤٨﴾

“Allah, doista, neće oprostí da se Njemu išta ravnim pridružuje, a oprostí će sve mimo toga kome On hoće!..” (Prijevod značenja, En-Nisa, 48)

Ako On bude htio oprostíće ono što bude manje od šírka, a ako bude htio kazníće osobu samo shodno stepenu njegovih grijeha sve dok ne bude očišćen od grijeha, tek nakon čega će biti uveden u Džennet. Dakle, u Džennet neće ući osim onaj koji bude čist, bilo da bude očišćen u vidu odmazde ili u vidu kazne.

El-Berbehari kaže: ﴿ **sve dok Allah, Uzvišeni i Veličanstveni, ne vrati svakome njegovo pravo za koje je bio zakinut. Džennetlije će uzeti od džehennemlija, džehennemlije od džennetlija, džennetlije međusobno i džehennemlije međusobno.** ﴾ Ako je vjernik učinio nepravdu nevjerniku, onda će se nevjerniku vratiti njegovo pravo, a također i obratno, ako je nevjernik učinio nepravdu vjerniku, onda će se vjerniku vratiti njegovo pravo na Sudnjem danu. Stoga, niko neće biti ostavljen na miru ako je učinio neki vid nepravde, čak i do stepena da će vjernik vratiti pravo nevjerniku.

Jačka 52.

I da ti djela budu iskrena u ime Allaha.

☞ Činjenje djelâ sa *ihlasom* (iskrenošću) tako da u njima nema širka, jer Allah prihvata samo djelo koje bude urađeno čisto i iskreno tražeći time samo Njegovo lice, bez širka u njemu. To bi bio prvi od dva uslova kako bi neko djelo bilo prihvaćeno kod Allaha.

A drugi uslov je: *el-mutabe'a* (slijeđenje Poslanika), djelovanje prema sunnetu, tako da bude u skladu sa sunnetom Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, a ne da bude praćeno novotarijom, jer Allah ne prihvata novotariju. Naprotiv, On kažnjava zbog novotarije i takva djela će biti pretvorena u prašinu makar se osoba iscrpila čineći djela lišena iskrenosti u ime Allaha. Makar se osoba iscrpila radeći djela koja nisu u skladu sa sunnetom, to će mu biti odbačeno i neprihvatljivo kod Allaha, osim kada ispuni spomenuta dva uslova: iskrenost samo u ime Allaha i slijeđenjem Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, u djelu. On Uzvišeni kaže:

وَقَالُوا لَنْ يَدْخُلَ الْجَنَّةَ إِلَّا مَنْ كَانَ هُودًا أَوْ نَصَارَىٰ ۚ تِلْكَ أَمَانِيُّهُمْ ۚ
قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿١١١﴾ بَلَىٰ ... ﴿١١٢﴾

“Oni govore: 'U Džennet neće ući niko osim onoga ko bude židov ili kršćanin!' To su puste želje njihove! - Reci: 'Dajte svoj dokaz, ako istinu govorite?! Naprotiv!..’” (Prijevod značenja, El-Bekare, 111 - 112)

Pa kaže: **“Naprotiv”** odbacujući ono što oni (kršćani i jevreji) govore, pa dalje pojašnjava:

... مَنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَلَهُ أَجْرُهُ عِنْدَ رَبِّهِ وَلَا خَوْفٌ
عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١١٢﴾

“...Onome ko se bude Allahu predao i usto dobra djela činio, pripada nagrada kod Gospodara njegova; takvi se neće ničega bojati, niti će za bilo čim tugovati.”

(Prijevod značenja, El-Bekare, 111 - 112)

Riječi: **“Onome ko se bude Allahu predao”** znače: onome koji svoja djela bude radio čisto i iskreno samo u ime Allaha. Dok riječi: **“i usto dobra djela činio”** znače: onome koji bude slijedio Poslanika, sallallahu 'alejhi ve

sellem. I ovo se odnosi na sve: na Jevreje, kršćane i sve druge ljude, tako da svoja djela rade ispunjavajući ova dva uslova: iskrenost u djelu i slijeđenjem Allahovog Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem.

Tačka 53.

I da budeš zadovoljan na Allahovoj odredbi.

✎ Vjerovanje u *kada'* i *kader* je jedan od *ruknova* (sastavnih djelova) imana kojeg čine:

”... أَنْ تُؤْمِنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ، وَتُؤْمِنَ بِالْقَدَرِ
خَيْرِهِ وَشَرِّهِ...”

*“Da vjeruješ u Allaha, i Njegove meleke, i Njegove Knjige, i Njegove Poslanike, i Sudnji dan, i da vjeruješ u kader (određenje), i dobra i zla...”*¹⁷³

Ovo vjerovanje obuhvata vjerovanje da je Allah sve odredio i predodredio, da je sve to zapisao u Levhi-l-Mahfuzu, te sve to stvorio i u postojanje doveo Svojom voljom.

Odnosno, vjerovanje u kader sačinjava vjerovanje u četiri stepena:

Prvi stepen: El-'Ilm (znanje), a to je vjerovanje da je Allah sve znao Svojim vječnim znanjem prije nego je to i doveo u postojanje.

Drugi stepen: El-Kitabe (zapisivanje), a to je vjerovanje da je Allah sve zapisao u Levhi-l-Mahfuzu prije nego je i doveo u postojanje. On Uzvišeni kaže:

مَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي أَنْفُسِكُمْ إِلَّا فِي كِتَابٍ مِنْ قَبْلِ أَنْ
نَبْرَأَهَا ۚ إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٢٢﴾

“Nema nevolje koja zadesi Zemlju i vas, a koja nije, prije nego što je damo, zapisana u Knjizi - to je Allahu, uistinu, lahko” (Prijevod značenja, El-Hadid, 22)

Treći stepen: El-Mešiet vel-'irade (volja i htijenje), a to je vjerovanje da je Allahu volja i htijenje sve ono što se događa. Kufr i iman, nepokornost i pokornost, pravednost i nepravda, dobro i zlo – sve je to od Allahove volje i htijenja, ali, od Njegove volje da to postoji i stvori (*el-'irade el-kevnijje*), tako da se ne dešava u Njegovoj vlasti ono što On ne želi. On hoće da postoje dobro, iman, a i zlo, a u svemu tome postoji mudra svrha, tj., test i

¹⁷³ Muslim, 1/36, br.8, u hadisu Omera b. el-Hattaba, radijallahu ‘anhu.

kušnja. Allahova je volja da postoji dobro i On to voli i time je zadovoljan, a Njegova volja je i da postoji zlo, ali, On to ne voli i time nije zadovoljan, već Mu je volja da to postoji iz mudre svrhe i kako bi testirao i kušao. A da postoji samo dobro, tada nebi bilo razlike među ljudima i nebi bilo testiranja i kušanja, već bi svi ljudi izvršavali samo dobra djela. A i kada bi samo zlo postojalo, onda ni tada nebi bilo razlike među ljudima, nebi bilo izvršitelja dobrih djela. Dakle, to što zlo postoji je iz svrhe kušanja ljudi kako bi se dobro odvojilo od zla, vjernik od nevjernika, to je samo vid Njegovog testa i kušnje, pa On to nije stvorio bez mudre svrhe.

Četvrti stepen: El-Halku vel-idžadu (stvaranje i dovođenje u postojanje svega), a to je vjerovanje da je Allah Stvoritelj svega što postoji; On je Stvoritelj ljudskih djela dok ih ljudi doslovno čine. On Uzvišeni kaže:

اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ ۖ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ﴿٦٢﴾

"Allah je Stvoritelj svega i On upravlja svim." (Prijevod značenja, Ez-Zumer, 62)

... بَلَىٰ ۚ وَهُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ ﴿٨١﴾

"...Jeste, On sve stvara i On je Sveznajući." (Prijevod značenja, Jasin, 81)

وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلُونَ ﴿٩٦﴾

"Kad Allah stvara i vas i ono što napravite?" (Prijevod značenja, Es-Saffat, 96)

Tako da su ljudska djela nešto što je Allah stvorio, dok su ljudi ti koji ih čine i stiču svojim izborom i voljom.

Dakle, vjernik vjeruje u spomenuta četiri stepena:

- El-'Ilm,
- El-Kitabe,
- El-Mešiet vel-'irade,
- El-Halku vel-idžadu.

Također, vjernik je zadovoljan sa *kada'* i *kaderom* kada ga musibeti i nedaće zadese, a neće biti tužan i neće se ljutiti. Naprotiv, suzdržaće se od tuge i ljutnje, te svoj jezik suzdržati od žaljenja drugome mimo Allahu, a također će suzdržati svoje ruke od udaranja po obrazima i cijepanja odjeće.

Na taj način će izraziti zadovoljstvo sa *kada' i kaderom*, baš kao što je rekao Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem:

”...وَتَعْلَمَ أَنَّ مَا أَصَابَكَ لَمْ يَكُنْ لِيُخْطِئَكَ وَأَنَّ مَا أَخْطَاكَ لَمْ يَكُنْ لِيُصِيبَكَ”

“...*Da znaš da što te je zadesilo nije te moglo zaobići, a što te je zaobišlo nije te moglo zadesiti.*”¹⁷⁴

I iman neće biti upotpunjen bez spomenutog vjerovanja.

¹⁷⁴ Imam Ahmed u El-Musnedu, 5/185-189; Ebu-Davud u Sunenu, br.4699; Ibn-Madže u Sunenu, br.77, u hadisu 'Ubade b. Samita, radijallahu 'anhu. Sahihom su ga ocijenili Ibn-Hibban i šejhu-l-islam Muhammed b. 'Abdul-Vehhab u svome djelu Kitabu-t-Tevhid, br.59. (Šejh El-Albani ga je ocijenio sahihom u Sahih Ebu-Davud, br.4699).

Jačka 54, 55 i 56.

والصبر على حكم الله .
والإيمان بأقدار الله كلها خيرها وشرها ، حلوها ومرّها .
والإيمان بما قال الله عزّ وجل ، قد علم الله ما العباد عاملون ، وإلى ما هم صائرون
ولا يكون في الأرضين ، والسموات إلّا ما علم الله عزّ وجل .

I da budeš strpljiv na onome što je Allah¹⁷⁵ propisao.

I vjeruj u Allahov kader, u sve od njega: dobro i zlo, slatko i gorko.

I vjeruj u ono što kaže Allah, Uzvišeni i Veličanstveni. Allah zna sve šta će robovi raditi i kakav im je kraj, oni ne mogu umaći Allahovom znanju. I ne postoji ništa, niti na zemlji, niti na nebu, a da Allah za to ne zna.

📖 Govor o ovome je već prethodio na početku pojašnjenja stepeni vjerovanja u *kada' i kader*.

Pohvalno je koristiti *kada' i kader* kao dokaz kojim pravdaš iskušenja koja te pogode, onih oko kojih osoba nije imala izbora, jer to ukazuje na tvoje zadovoljstvo i povinovanje. On Uzvišeni kaže:

... وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ ﴿١٥٥﴾ الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمُ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ
وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ ﴿١٥٦﴾

“...A ti obraduj strpljive. One koji, kada ih kakva nevolja zadesi, samo kažu: 'Mi smo Allahovi i Njemu ćemo se vratiti.'” (Prijevod značenja, El-Bekare, 155 - 156)

A što se tiče korišćenja *kada' i kader* kao dokaza kojim pravdaš svoja loša djela učinjena slobodnim izborom i djelovanjem, onda takvi u kaderu namaju nikakvog dokaza. Naprotiv, takvi će biti kažnjeni za svoja nedjela i sami oni su bili manjkavi. Vrata pokajanja su im otvorena i namjesto da se pokaju oni se raspravljaju sa Allahom govoreći: “Zašto si mi ovo odredio?!” , ostavljajući tako pokajanje, što spada u pokuđenu nemogućnost. Naprotiv, požuri da se pokaješ, traži oprosta i sam sebe krivi zbog toga. Eto to se traži od roba: da gleda svoja djela:

¹⁷⁵ Kod Er-Radadija u manuskripti pored Allahovog imena stoje i riječi: “Uzvišeni i Veličanstveni.”

... وَلَتَنْتَظِرُنَّ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ لِغَدٍ ... ﴿١٨﴾

“...i neka svaki čovjek gleda šta je za sutra pripremio...” (Prijevod značenja, El-Hašr, 18)

Zato ti gledaj da li je moguće da promijeniš i ispraviš svoja djela, te da se pokaješ od njih i tražiš oprost. A što se tiče *kada' i kadera*, to je na Allahu, Uzvišenom i Veličanstvenom, a ne na tebi.

El-Berbehari kaže: ﴿ **oni ne mogu umaći Allahovom znanju.** ﴾ Allah sve zna i On Uzvišeni sve u potpunosti obuhvata. On zna nevjerstvo nevjernika, grijeh grijешnika, nepravdu nepravednika, ništa Mu skriveno nije! I On zna za pokornost pokornog i za njegova djela, itd., ali On Uzvišeni ljudima daje vremena kako bi se možda pokajali i povratili; pa ako se pokaju, onda je dobro, u suprotnom, čeka ih obračun, tako da ih Allah nikako ne zaboravlja.

El-Berbehari kaže: ﴿ **I ne postoji ništa, niti na zemlji, niti na nebu, a da Allah za to ne zna.** ﴾ Ovo je baš kao što je prethodilo, da je Njemu sve poznato: što je bilo u prošlosti i što će biti u budućnosti, sve to Allah obuhvata Svojim znanjem, ništa Mu skriveno nije. On sve to zna i sve je to odredio, zapisao, to Mu je volja i htijenje, i On je to stvorio.

Tačka 57 i 58.

I znaj da što te je mimoišlo - nije te moglo zadesiti, a što te je zadesilo - nije te moglo mimoići.

I nema Stvoritelja mimo Allaha.

📖 Ove riječi su tekst hadisa, baš kao što je Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, rekao Ibn-Abbasu, radijallahu ‘anhu:

”... وَتَعْلَمَ أَنَّ مَا أَصَابَكَ لَمْ يَكُنْ لِيُخْطِئَكَ وَأَنَّ مَا أَخْطَأَكَ لَمْ يَكُنْ لِيُصِيبَكَ
...”

“...*Da znaš da što te je zadesilo - nije te moglo zaobići, a što te je zaobišlo - nije te moglo zadesiti...*”¹⁷⁶

El-Berbehari kaže: ﴿ **što te je mimoišlo - nije te moglo zadesiti** ﴾ Iako si željno nečemu težio i to htio, a to te je ipak mimoišlo, onda znaj da ti to Allah nije odredio. ﴿ **a što te je zadesilo - nije te moglo mimoići.** ﴾ Pa nemoj reci: “Da sam samo uradio to i to ovo me nebi zadesilo!”

El-Berbehari kaže: ﴿ **I nema Stvoritelja mimo Allaha.** ﴾ Ovo slijedi iz stepena vjerovanja u *kada’* i *kader* i odgovor je svakom onome koji kaže da osoba sama stvara svoja djela. Naprotiv, Allah je jedini Stvoritelj, niko mimo Njega ne može ništa stvoriti iz ničega. Sve što postoji su samo Allahova stvorenja, zbog čega On Uzvišeni kaže:

قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَرُونِي مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمَاوَاتِ ۚ ائْتُونِي بِكِتَابٍ مِنْ قَبْلِ هَذَا أَوْ أَثَارَةٍ مِنْ عِلْمٍ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤﴾

“Reci: 'Šta mislite o onima koje mimo Allaha molite? Pokažite mi koji dio su Zemlje stvorili, i da li imaju ikakva udjela u nebesima? Donesite mi Knjigu

¹⁷⁶ Zabilježio El-Firjabi u djelu El-Kader, br.157; El-Adžuri u djelu Eš-Šeri'ah, br.412. (Također ga je zabilježio i imam Ahmed u El-Musnedu u hadisu 'Ubade b. Samita, radijallahu 'anhu, a šejh El-Albani ga je ocijenio sahihom u provjeri djela Es-Sunne od Ibn ebi-'Asima, br.111).

objavljenu prije ove ili samo kakav ostatak znanja, ako istinu govorite.” (Prijevod značenja, El-Ahkaf, 4)

... إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَنْ يَخْلُقُوا ذُبَابًا وَلَوْ اجْتَمَعُوا لَهُ ... ﴿٧٣﴾

“...Oni koje vi, pored Allaha molite, ne mogu nikako ni mušicu stvoriti, makar se radi nje sakupili...” (Prijevod značenja, El-Hadždž, 73)

... أَمْ جَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ خَلَقُوا كَخَلْقِهِ فَتَشَابَهَ الْخَلْقُ عَلَيْهِمْ ۚ قُلِ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿١٦﴾

“...ili, zar oni koje su učinili Allahu ravnim stvaraju kao što On stvara, pa im se stvaranje čini slično?’
'Reci: 'Allah je Stvoritelj svega i On je Jedini i Svemoćni.” (Prijevod značenja, Er-Rad, 16)

I zbog toga Uzvišeni Allah opisuje one koji slikaju likove, pa kaže:

“... وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ ذَهَبَ يَخْلُقُ خَلْقًا كَخَلْقِي ...”
“...Ima li većeg griješnika od onoga koji pokušava da stvara kao što Ja stvaram...”

u značenju: pokušava da stvori vanjštinsku formu onoga što je Allah stvorio:

“... فَلْيَخْلُقُوا حَبَّةً ...”
“...Neka stvore atom?!...”

i u drugoj predaji:

“... أَوْ لِيَخْلُقُوا شَعِيرَةً ...”
“...ili neka stvore zrno pšenice?!...”

i u trećoj predaji:

“... أَوْ لِيَخْلُقُوا ذَرَّةً ...”
*“...ili neka stvore zrno ječma?!...”*¹⁷⁷

Niko nije u stanju spomenuto uraditi, a ako neko može vanjštinsku formu izvajati, on opet tome ne može život podariti. Uistinu je život jedno od Allahovih stvorenja, niko mimo Njega to ne može stvoriti pa makar bio u

¹⁷⁷ El-Buhari, br.5953; i Muslim, br.2111, u hadisu Ebu-Hurejre, radijallahu ‘anhu.

stanju naslikati preciznu sliku ili formu nekog stvorenja. Ipak, takav nije u stanju tome dušu udahnuti i život mu podariti. Uistinu, to su stvorenja Allaha, Uzvišenog i Veličanstvenog, zbog čega će se reći slikarima na Sudnjem danu:

”أَحْيُوا مَا خَلَقْتُمْ...”

*“Dajte im život?!”*¹⁷⁸

kako bi se pokazala njihova nemoć i kako bi bili kažnjeni zbog toga.

¹⁷⁸ El-Buhari, br.2225; i Muslim, br.2110.

Tačka 59.

والتكبير على الجنائز أربع ، وهو

I četiri su tekbira na dženazi namazu. Ovako kažu Malik b. Enes, Sufjan es-Sevri, El-Hasan b. Salih, Ahmed b. Hanbel i uopćeno islamski pravnici, a to je govor Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem.

☞ Ovo je pitanje koje se tiče ogranaka (*mes'eletun fer'ijje*), ali ga pisac ovdje spominje zbog razilaženja koja su nastala oko toga, te kako bi se pojasnio sunnet po tom pitanju, jer se ova knjiga naziva “Šerhu-s-Sunne”.

Dobro je poznato među *ehlu-s-sunnetom vel-džema'atom* i među imamima da je četiri tekbira na dženazi namazu, baš kao što je spomenuto u vjerodostojnom hadisu da je Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, klanjao dženaze namaz En-Nedždžašiju, vladaru Abesinije, klanjajući mu u odsustvu, donoseći pritom četiri tekbira.¹⁷⁹

U većini hadisa se spominju četiri tekbira, dok se u nekim hadisima spominje pet ili više tekbira. Međutim, oko četiri tekbira postoji konsenzus muslimana, dok oko više od toga postoji razilaženje, a musliman nebi trebao da uzima ono oko čega postoji razilaženje ostavljajući sa strane ono oko čega postoji konsenzus i slaganje, tako praveći problem ljudima. Ovo posebno važi za one koji su imami u džamijama, oni nebi trebali praviti problem među ljudima jer ljudi nisu navikli da klanjaju dženazu sa više od četiri tekbira. Stoga, ako želiš tako postupiti, onda samo ti tako klanjaj, a nemoj praviti problem ljudima predstavljajući im iznimna mišljenja i predaje koje govore suprotno opće-poznatom, jer tako ne postupa jedan sticatelj šeri'atskih nauka. Sticatelj šeri'atskih nauka bi trebao da unosi harmoniju među ljudima a ne da im donosi problematiku, tako da će postupati prema onome oko čega postoji konsenzus i na to se ograničiti. To se od njega zahtijeva. Ovo je namjera pisca zbog čega on spominje četiri tekbira, jer oko toga postoji konsenzus, tako da se tome ne treba dodavati praveći problematiku ljudima u tom pitanju.

¹⁷⁹ El-Buhari, br.1245; i Muslim, br.951 u hadisu Ebu-Hurejre, radijallahu ‘anhu.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Ovako kažu Malik b. Enes, Sufjan es-Sevri, El-Hasan b. Salih, Ahmed b. Hanbel** ﴾

Malik b. Enes: to je imam *daru-l-hidžre* (tj. Medine) i jedan od četvorice priznatih imama.

Sufjan es-Sevri: to je Sufjan b. Se'id es-Sevri, čuveni imam među islamskim pravnicima.

El-Hasan b. Salih b. Hajj: to je jedan od velikih imama.

Ahmed b. Hanbel: on je jedan od četvorice priznatih imama.

El-Berbehari kaže: ﴿ **i uopćeno islamski pravnici, a to je govor Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem.** ﴾ u značenju: to je govor brojnih pravnika sljedbenika sunneta Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, tako da nije prikladno da jedan sticatelj šeri'atskih nauka pravi problem ljudima govorom kako on zna da ima i drugih stavova među islamskim učenjacima, ili drugih hadisa u kojima se spominje više tekbira. Učenjaci su znali da postoji razlaženje u određenim pitanjima ali to nisu spominjali kako nebi pravili problem među ljudima, a također da nebi oponirali onim djelima na koja su ljudi navikli.

Tačka 60.

والإيمان بأنَّ مع كُلِّ قطرةٍ ملكٌ ينزل من السماء حتَّى يضعها حيث أ .

I mi vjerujemo da je sa svakom kapi kiše melek koji se sa njom spušta sa neba sve dok je ne spusti tamo gdje mu je naredio Allah, Uzvišeni i Veličanstveni.

☞ Nema sumnje da Uzvišeni Allah spušta kišu sa neba u određenoj mjeri. On Uzvišeni kaže:

وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً يَقْدَرُ فَأَسْكَنَّا فِي الْأَرْضِ ... ﴿١٨﴾

“Mi s neba s mjerom kišu spuštamo, i u zemlji je zadržavamo...” (Prijevod značenja, El-Mu'minun, 18)

Uzvišeni Allah određuje padanje kiše, On joj određuje mjeru i količinu, a i zemlju na kojoj će pasti. On Uzvišeni je dostavlja tamo gdje On hoće. On je spušta, On naredi i ona pada, i On naredi i ona stane.

A sa kišom je melek, a u zapisima se spominje da je melek Mikail zadužen za kapi kiše i vegetaciju, tako da melek ispunjava dužnosti sa kojima ga je Allah zadužio, a od toga su kapi kiše.

Tačka 61.

🕌 حين كلم أهل القليب يوم بدر : أي المشركين كانوا يسمعون

I mi vjerujemo da su mušrici, koji su bačeni u bunar na dan Bedra, čuli Vjerovjesnika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kada im se obraćao.

🕌 Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, je imao svoje *mu'džize*, a *mu'džiza* je:

def. “Nadprirodno čudo koje ljudi nisu u stanju sami od sebe izvesti, već su to čuda koje stvara Uzvišeni Allah.”

وَقَالُوا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ آيَاتٌ مِّن رَّبِّهِ ۖ قُلْ إِنَّمَا الْآيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ ... ﴿٥٠﴾

“I govore: 'Zašto mu od Gospodara njegova nisu neka čuda poslana?' Reci: 'Čuda su jedino u Allaha...'”

(Prijevod značenja, El-Ankebut, 50)

Tražili su da on sam od sebe izvede neko čudo koje bi dokazalo njegovo Poslanstvo - kako su to oni tvrdili - dok su čuda jedino u Allaha. Uistinu Poslanici ne izvode ništa sami od sebe već im to daje Uzvišeni Allah.

... قُلْ إِنَّمَا الْآيَاتُ عِنْدَ ... ﴿٥٠﴾

“...Reci: 'Čuda su jedino u Allaha...'” (Prijevod značenja, El-

Ankebut, 50)

Tako da jedino On Uzvišeni pokazuje čuda, On je taj koji ih daje da se dogode na rukama Svojih Poslanikâ kao dokaz njihove iskrenosti. Od toga je to što ako pričaš sa mrtvacem, on te neće čuti i neće znati šta si mu govorio, dok je Allahov Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, ipak razgovarao sa mušricima Kurejšijama ubijenim u bitci na Bedru, onima koji su naštetili njemu i muslimanima u Mekki, te koji su odbili istinsku vjeru i okrenuli se od nje, napali i protjerali Allahovog Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, i ashabe, naštetivši im tako. Tako je Allah dao da na Bedru budu nadvladani i ubijeni, kada pogubiše njihove vođe: Šejbu b. Rebi'u, 'Utbu b. Rebi'u, Ebu-Džehla b. Hišama, i veliki broj drugih neprijatelja među Kurejšijama koje ubiše na Bedru. Kada se to dogodilo, Allahov Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, naredi da budu bačeni u stari bunar na Bedru, stajući iznad njih i obraćajući im se: “O, Ebu-Džehle b. Hišame! O, 'Utbe! O, Šejbe! O,

Umejje”, dozivajući ih pojedinačno, govoreći: “Da li ste našli istinitim obećanje vaših gospodara, jer ja sam uistinu našao istinitim obećanje moga Gospodara?!” Na ovo mu Omer reče: “O, Allahov Poslaniče, kako možeš razgovarati sa njima kada su počeli da se raspadaju i ne mogu te čuti?” Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, odgovori: “Vi ne čujete ništa bolje moje riječi od njih, ali oni mi ne mogu odgovoriti!”¹⁸⁰

Ovo je bila mu'džiza Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, koju je Uzvišeni Allah dao da se dogodi na njegovim rukama.

¹⁸⁰ El-Buhari, 4/1461, br.3976; i Muslim, 4/2202, br.2873 i 2874, u hadisu Enesa, radijallahu ‘anhu. (U predaji se spominje da se ovo dogodilo treći dan nakon bitke. nap.prev.)

Tačka 62 i 63.

وَالْإِيمَانُ بِأَنَّ الرَّجُلَ إِذَا مَرَضَ آجَرَهُ اللَّهُ عَلَى مَرَضِهِ ،
وَالشَّهِيدُ يَأْجُرُهُ اللَّهُ عَلَى شَيْءٍ .

I mi vjerujemo da će Allah nagraditi bolesnika zbog njegove bolesti.

Također će Allah nagraditi i šehida za njegov šehadet¹⁸¹.

📖 Allah neće dozvoliti da nagrada vjernika propadne, i On daje bol kako bi iskušao vjernike, time ih čisteći od grijeha ili kako bi im nagradu umnožio. Tako On iskušava vjernike kako bi time potrao njihove grijeha i očistio od grijeha. A može biti slučaj da osoba nema grijeha, ali On ipak daje da ga iskušenja pogađaju kako bi mu povećao stepene, jer mu je Allah propisao visoke stepene u Džennetu koje ne može postići svojim djelima. Eto zato ga Allah iskušava bolestima kako bi mu povećao nagradu kako bi na poslijetku dostigao taj stepen. Stoga je vjernik uvijek u dobru, zbog čega Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kaže:

“عَجَبًا لِأَمْرِ الْمُؤْمِنِ إِنَّ أَمْرَهُ كُلَّهُ خَيْرٌ وَلَيْسَ ذَاكَ لِأَحَدٍ إِلَّا لِلْمُؤْمِنِ إِنْ أَصَابَتْهُ سَرَاءٌ شَكَرَ فَكَانَ خَيْرًا لَهُ وَإِنْ أَصَابَتْهُ ضَرَاءٌ صَبَرَ فَكَانَ خَيْرًا لَهُ”

“Čudno li je stanje vjernika, uvijek je u dobru i takav je slučaj samo sa vjernikom: ako je u blagostanju - on zahvaljuje Allahu, pa je u tome dobro za njega, a ako ga poteškoća zadesi - on sabura, pa je i u tome dobro za njega!”¹⁸²

Stoga, vjernika zadesi iskušenje a u tome je korist za njega: time mu Allah ili potire grijeha ili mu podiže stepene.

^{def.} «**Šehid**: to je osoba koja je poginula na bojnopolju dok se borila protiv nevjernika, a borila se kako bi Allahova riječ bila gornja.»

Spomenutoj osobi će Allah sve oprostiti, osim duga, jer je dug pravo ljudi, a pravo ljudi neće nestati sve dok se ne vrati ili dok onaj kojem se

¹⁸¹ A u manuskriptu Er-Radadija stoji: “I šehida za njegovu smrt.”

¹⁸² Muslim, 4/2295, br.2999, u hadisu Suhejba, radijallahu ‘anhu.

duguje sam ne oprostiti. A što se tiče grijeha između čovjeka i Allaha, onda će Allah sve grijehе oprostiti šehidu na Njegovom putu.

I također postoje druge vrste šehida a koji nisu poginuli na bojnom polju, poput: onoga koji umre od kuge – takav je šehid, a šehid je i onaj koji pogine braneći svoj imetak, čast ili porodicu. Također i osoba koja pogine u nenadnoj nesreći, kao što je primjer onoga koji izgori ili se udavi – i takav je šehid kod Uzvišenog Allaha¹⁸³. Odnosno: i takvi će imati nagradu šehida, ali nisu isti u propisu kao šehid koji preseli na bojnom polju, jer se takvi gasule, umotavaju u kefine i klanja im se džezaza. A što se tiče šehida koji preseli na bojnom polju, takav se ne gasuli, već se ostavlja u odjeći u kojoj je prešehidio i džezaza mu se ne klanja, tako da se ukopava sa krvlju na sebi.

¹⁸³ Bilježe El-Buhari, 1/233, br.653; i Muslim, 3/1521, br.1915, u hadisu Ebu-Hurejre, radijallahu ‘anhu, u kojem Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kaže: “Petorica su šehidi: onaj koji preseli od kuge, onaj koji preseli od stomačne bolesti, onaj koji se udavi, onaj koji umre pod ruševinama i onaj koji bude ubijen na Allahovom putu!”, i ovako bilježi El-Buhari. A također se prenosi od Džabira b. 'Atika, radijallahu ‘anhu, koji kaže da je Allahov Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, rekao: “Šehida je sedmorica mimo onoga koji je ubijen na Allahovom putu. Onaj koji umre od kuge je šehid! Onaj koji se utopi je šehid! Onaj koji umre od kolere je šehid! Onaj koji preseli od stomačne bolesti je šehid! Onaj koji umre u vatri je šehid! Onaj koji preseli pod ruševinama je šehid! A i žena koja preseli na porođaju je šehid!” Zabilježili su ga imam Malik u El-Muvveti, str.233, br.554; imam Ahmed u El-Musnedu, 5/446; Ebu-Davud u Sunenu, 3/188, br.3111; Ibn-Madže u Sunenu, 2/937, br.2803; En-Nesai, 4/13, br.1846; Ibn-Hibban u Sahihu, 7/461, br.3189, itd...

Tačka 64.

والإيمان بأنَّ الأطفال إذا أصابهم شيء في دار الدنيا يألمون وذلك : أنَّ بكر بن أخت

I mi vjerujemo da djeca osjećaju bol kada im se nanosi na dunjaluku, a ovo spominjemo jer Bekr, sin 'Abdul-Vahidove sestre¹⁸⁴, kaže: “Oni ne osjećaju bol!”, a on je to slagao.

📖 Ovo je govor spomenut zbog onoga koji je govorio: “Djeca ne osjećaju bol!”, navodeći ovo kao vid odgovora spomenutom čovjeku, a rečeno je da je taj čovjek bio jedan od haridžija, a od haridžija možemo čuti mnoge čudne stvari poput ovih suludih ideja, a sve zbog njihovog neznanja i zbog njihove umišljene učenosti. Stoga, kada djeca boluju od neke bolesti ona vrište, plaču i traže pomoć, što su dokazi da uistinu osjećaju bol, i to je stvar koju samo svi mi sami vidjeli i osjetili. Ali ipak, ovaj čovjek izrazi ovaj čudni govor i od njega je poteklo ovo pitanje.

¹⁸⁴ Kaže El-Hafiz b. Hadžer u Lisanu-l-Mizan, 2/60: “Bekr sin 'Abdul-Vahidove sestre sin Zejda el-Basrija ez-zahida: spominje ga Ibn-Hazm u El-Milel ven-Nihl, 3/68, da je bio jedan od haridžija, i kaže kako je ovaj govorio da svaki grijeh, pa i mali, pa čak i mala laž u šali, osobu čini nevjernikom, mušrikom u Allaha, stanovnikom Vatre, osim ako je u pitanju borac sa Bedra kada se smatra nevjernikom, mušrikom, stanovnikom Dženneta. A njegov učenik, 'Abdullah b. 'Isa je govorio: “Luđak, malodobno dijete i životinje nikada ne osjete bol zbog neke bolesti ili nečeg drugog, jer Allah ne čini nepravdu ni koliko trunku gorušice.” Ibn-Kutejbe kaže da on ovu stvar o bolu prenosi direktno od samog Bekra. I od njegovog neispravnog govora je da onaj koji nešto ukrade, pa makar to bilo malo koliko jedna trunka, da će ostati u Vatri vječno zajedno sa nevjernicima. Ibn-Kutejbe je opovrgao ovaj njegov govor u podužem odgovoru.

Tačka 65.

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا
 اِنَّمَا يَتَذَكَّرُ اِلَيْكُمْ
 اَللّٰهُ

I znaj da niko neće ući u Džennnet, osim Allahovom milošću. I Allah neće nikoga kazniti, osim shodno stepenu njegovih grijeha. I kada bi Allah kaznio stanovnike nebesa i zemlje, dobre i loše, On bi to učinio a da pritom ne bi bio nepravedan prema njima. Nije dozvoljeno da se kaže za Allaha, Uzvišenog i Veličanstvenog: “On je nepravedan!”, jer je nepravedan onaj koji uzima ono što nije njegovo, dok Allahu pripadaju i stvorenja i naredba. Sva stvorenja su Njegova i svijet Njemu pripada. On neće biti pitan za ono šta radi, a On će njih pitati. I ne govori se: “Kako?” i “Zašto?” I niko ne može da posreduje između Allaha i Njegovih stvorenja.

📖 El-Berbehari kaže: ﴿ **I znaj da niko neće ući u Džennnet, osim Allahovom milošću.** ﴾ Džennet je skupocjen i uzvišen i ne može se postići djelima, nebitno koliko osoba djelovala, pa čak i da radi samo djela pokornosti, jer njegova djela neće opravdati blagodati koje će mu se podariti. Ako bi bio pozvan na odgovornost za darovane mu blagodati, nijedno dobro djelo mu nebi ostalo. Ovo bi bilo iz jednog aspekta.

A iz drugog aspekta: Džennet je skupocjen i nema cijenu kojom se može platiti djelima, imetkom, ili nečim sličnim. Niko mimo Uzvišenog Allaha ne zna koliko je Džennet predivan, a Allah će uvesti vjernike u Džennet Svojom milošću, a uzrokom njihovih djela. Stoga, djela su samo uzrokom ulaska u Džennet, a ona nužno ne uvode u Džennet, niti su cijena Dženneta, zbog čega Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kaže:

”لَنْ يَنْجِيَ أَحَدًا مِنْكُمْ عَمَلُهُ...”

“Niko od vas neće ući u Džennet svojim djelima!..”

Ovako je rečeno kako osoba nebi bila oduševljena svojim djelima, a ne kako bi ostavili činjenje djela. On Uzvišeni kaže:

... اَدْخُلُوا الْجَنَّةَ مِمَّا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٣٢﴾

“...Uđite u Džennet zbog onoga što ste činili!” (Prijevod značenja, En-Nahl, 32)

Ovdje harf *ba* ne ukazuje na kompenzaciju i cijenu, već je u pitanju harf *ba* koji dolazi u ulozu *sebeba* (uzroka), tj.: **“sebebom onoga što ste činili.”**, što dokazuje hadis:

”لَنْ يُنْجِيَ أَحَدًا مِنْكُمْ عَمَلُهُ ...”

“Niko od vas neće ući u Džennet svojim djelima!”

Tada neko upita: “Zar ni ti, o, Allahov Poslaniče?!” Pa on reče:

”... وَلَا إِلَيَّ إِلَّا أَنْ يَتَّعَمِدَنِيَ اللَّهُ مِنْهُ بِرَحْمَةٍ ...”

*“...Čak ni ja! Osim ako me Allah ne prekrije Svojom milošću!”*¹⁸⁵

Stoga, osoba nebi smjela da bude zadivljena svojim djelima, ali opet, osoba neće ući u Džennet osim uzrokom svojih djela, tako da ako nebi radila dobra djela nebi ni ušla u Džennet, jer su djela uzrok tome.

El-Berbehari kaže: **﴿ I Allah neće nikoga kazniti, osim shodno stepenu njegovih grijeha. ﴾** Džennet je blagodat i milost od Allaha, Uzvišenog i Veličanstvenog, a djela su uzrok ulaska u njega. Stanovnici Vatre neće biti njome kažnjeni osim zbog svojih grijeha a ne zbog grijeha drugih ljudi, niti će biti kažnjeni ako nemaju grijeha – i ovo je pravda. Džennet se dobija Njegovom dobrotom, a Vatra na osnovu pravde.

El-Berbehari kaže: **﴿ I kada bi Allah kaznio stanovnike nebesa i zemlje, dobre i loše, On bi to učinio a da pritom ne bi bio nepravedan prema njima. ﴾** Ovo je baš kao što je prethodilo, da koliko god osoba dobrih djela učinila, ta djela neće opravdati ni dio blagodati koje mu je Allah podario. Stoga, ako bi ga Allah kaznio to bi bilo pravdeno zbog manjkavosti zahvale na Njegovim blagodatima, a govor kojeg pisac spominje zapravo je tekst hadisa Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem:

”لَوْ أَنَّ اللَّهَ عَذَّبَ أَهْلَ سَمَوَاتِهِ وَأَهْلَ أَرْضِهِ عَذَابَهُمْ وَهُوَ غَيْرُ ظَالِمٍ لَهُمْ وَلَوْ رَحِمَهُمْ كَانَتْ رَحْمَتُهُ خَيْرًا لَهُمْ مِنْ أَعْمَالِهِمْ ...”

“Kada bi Allah kažnjavao stanovnike nebesa i stanovnike zemlje, On bi ih kaznio a nebi bio nepravedan prema

¹⁸⁵ El-Buhari, br.6463; i Muslim, br.2816, u hadisu Ebu-Hurejre, radijallahu ‘anhu.

njima. A kada bi On bio milostiv prema njima, Njegova bi milost bila bolja od njihovih dobrih djela!”¹⁸⁶

Ovo je iz razloga što bi nepravednika kaznio zbog njegovih nepravednih djela, dok bi kaznio pobožnog zato što njegova djela nisu dovoljna da ga uvedu u Džennet obzirom da njima ne može opravdati Allahove blagodati koje su mu date.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Nije dozvoljeno da se kaže za Allaha, Uzvišenog i Veličanstvenog: “On je nepravedan!”** ﴾ Uzvišeni Allah je Samog Sebe proglasio čistim od nepravde:

... وَمَا رَبُّكَ بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيدِ ﴿٤٦﴾

“...A Gospodar tvoj nije nepravedan prema robovima Svojim.” (Prijevod značenja, El-Fusilet, 46)

... لَا ظُلْمَ الْيَوْمَ ۚ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿١٧﴾

“...toga Dana neće biti nepravde! Allah će, zaista, brzo obračunati.” (Prijevod značenja, El-Mu'min, 17)

... وَلَا يَظِلُّمُ رَبُّكَ أَحَدًا ﴿٤٩﴾

“...Gospodar tvoj neće nikome nepravdu učiniti.” (Prijevod značenja, El-Kehf, 49)

وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَكِن كَانُوا هُمُ الظَّالِمِينَ ﴿٧٦﴾

“Nismo im Mi nepravedni bili, nego su oni bili nepravedni.” (Prijevod značenja, Ez-Zuhruf, 76)

... وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١١٨﴾

“...Mi njima nismo nepravedni bili, oni su sami sebi nepravdu nanijeli.” (Prijevod značenja, En-Nahl, 118)

I u hadisu:

“ يَا عِبَادِي إِنِّي حَرَمْتُ الظُّلْمَ عَلَى نَفْسِي وَجَعَلْتُهُ بَيْنَكُمْ مُحَرَّمًا فَلَا تَظَالَمُوا ”
...

¹⁸⁶ Zabilježili su ga imam Ahmed u El-Musnedu, 5/185-189; Ebu-Davud u Sunenu, br.4699; Ibn-Madže u Sunenu, br.77; Et-Taberani u El-Kebiru, br.4940; Ibn-Hibban u Sahihu, br.1817, i drugi u merfu' hadisu Zejda b. Sabita, radijallahu 'anhu. Sahihom su ga ocijenili Ibn-Hibban i šejhu-l-islam Muhammed b. 'Abdul-Vehhab u Kitabu-t-Tevhidu, br.59. (Šejh El-Albani ga je također ocijenio sahihom u Sahih Ibn-Madže, br.62).

“O, robovi Moji, Ja sam Samom Sebi zabranio nepravdu pa vam zabranjujem da je međusobno činite!..”¹⁸⁷

Pa je Uzvišeni Allah Pravedni Sudac, Njemu nepravda ne priliči!

El-Berbehari kaže: ﴿ **jer je nepravedan onaj koji uzima ono što nije njegovo, dok Allahu pripadaju i stvorenja i naredba.** ﴾ *Ez-zulm* (nepravda) je uzimanje tuđeg prava, a da li ljudi imaju nekog prava kod Allaha? Uistinu oni nemaju nikakvog prava kod Allaha i niko Allaha ne može obavezivati. Istina, robovi imaju pravo kod Allaha u tome da On neće nikoga kazniti ko Mu ne bude pridruživao ikoga ravnim, a opet, ovo pravo je blagodat koju im je podario On Uzvišeni.

Ez-zulm (nepravda) je:

def. Stavljanje nečega na neodgovarajuće mu mjesto.

Tako da Allah ne stavlja kaznu nad onim koji zaslužuje blagodat, niti daje blagodat onome koji zaslužuje kaznu. Naprotiv, On daje blagodat onome ko to zasluži, a kažnjava onoga koji to zasluži – i to je pravda, dok bi suprotno bila nepravda. Kada bi On kažnjavao posjednike imana, vjernike, a počastio posjednike kufra, nevjernike, onda bi to bila nepravda, a Allah je čist od toga. Nije moguće da On kazni posjednike imana, a da počasti posjednike kufra, niti da uvede nevjernike u Džennet a vjernike u Vatru. Uistinu to ne priliči Uzvišenom Allahu.

El-Berbehari kaže: ﴿ **dok Allahu pripadaju i stvorenja i naredba. Sva stvorenja su Njegova i svijet Njemu pripada.** ﴾ Baš kao što On Uzvišeni kaže:

... أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ ۚ تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٥٤﴾

“...Samo On stvara i upravlja! Uzvišen neka je Allah, Gospodar svjetova!” (Prijevod značenja, El-E'araf, 54)

“Samo On stvara” To je dovodenje stvari u postojanje iz nepostojanja, pa su sva stvorenja zapravo stvorenja Uzvišenog Allaha, nema Stvoritelja pored Allaha. On Uzvišeni kaže:

اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ ... ﴿٦٢﴾

“Allah je Stvoritelj svega...” (Prijevod značenja, Az-Zumer, 62)

¹⁸⁷ Muslim, 4/1994, br.2577, u hadisu Ebu-Zerra, radijallahu ‘anhū.

... أَمْ جَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ خَلَقُوا كَخَلْقِهِ فَتَشَابَهَ الْخَلْقُ عَلَيْهِمْ ۚ قُلِ
اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿١٦﴾

“...zar oni koje su učinili Allahu ravnim stvaraju kao što On stvara, pa im se stvaranje čini slično?” “Reci: 'Allah je Stvoritelj svega i On je Jedini i Svemoćni.'”

(Prijevod značenja, Er-Rad, 16)

U smislu da ono što su stvorenja stvorila slični onome što je stvorio Uzvišeni Allah - to nije moguće, to je nemoguće:

... قُلِ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿١٦﴾

“...Reci: 'Allah je Stvoritelj svega i On je Jedini i Svemoćni.'” (Prijevod značenja, Er-Rad, 16)

قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَرُونِي مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ ...
﴿٤﴾

“Reci: 'Šta mislite o onima koje mimo Allaha molite? Pokažite mi koji dio su Zemlje stvorili...’” (Prijevod značenja, El-Ahkaf, 4)

El-Berbehari kaže: ﴿ **i naredba** ﴾ pripada Njemu Uzvišenom, a **el-emr** (naredba) je:

^{def.} Propisivanje i spuštanje Objave.

Stoga, Stvoritelj je onaj koji naređuje i zabranjuje, Onaj koji propisuje robovima ono što im koristi i zabranjuje ono što im šteti, tako da niko nema pravo da naređuje, zabranjuje, niti da obavezuje na neki 'ibadet ili da zabranjuje nešto bez dokaza!

أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ شَرَعُوا لَهُمْ مِنَ الدِّينِ مَا لَمْ يَأْذَنْ بِهِ اللَّهُ ... ﴿٢١﴾

“Zar oni da imaju ortake koji im propisuju da vjeruju ono što Allah nije naredio?..” (Prijevod značenja, Eš-Šura, 21)

Dakle, *el-emr* (naredba) pripada Uzvišenom Allahu, a tu spada:

- **el-emru el-kevnijju-l-kaderijjun** (naredba da nešto bude i da se tako dogodi), i
- **el-emru eš-šer'ijjun** (naredba izražena u onome što On propisuje kroz vjero-zakon),

tako da naređivanje i zabranjivanje pripadaju Njemu Uzvišenom:

... أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ ... ﴿٥٤﴾

“...Samo On stvara i upravlja!..” (Prijevod značenja, El-E'araf, 54)

Pa Allah ovdje pravi razliku između stvaranja i naredbe, a to pokazuje da Allahova naredba nije nešto stvoreno, tako da u ovome imamo odgovor džehmijjama koji kažu: “Kur'an je stvoren i Allahov govor je stvoren!”, jer vidimo kako Allah pravi razliku između stvaranja i naredbe, a naredba je Njegov govor, Njegovo propisivanje, tako da je Allah napravio razliku između stvaranja i naredbe, što je dokaz da naredba nije nešto stvoreno.

El-Berbehari kaže: ﴿ **i svijet Njemu pripada.** ﴾ Tri su kuće:

- **Daru-l-dunja** (dunjalučka kuća)
- **Daru-l-berzeh** (zagrobna kuća), i
- **Daru-l-karar** (vječna kuća) – a to je ahiret.

A svo troje pripadaju Uzvišenom Allahu.

El-Berbehari kaže: ﴿ **On neće biti pitan za ono šta radi, a On će njih pitati.** ﴾ On Uzvišeni neće biti pitan za ono šta On radi, jer u Njegovim djelima nema mahane, niti manjkavosti, već su ona potpuna i precizna, ne pate od ikakve vrste manjkavosti i mahane, nikada. Pitani će biti samo oni pri kojima su manjkavosti ili mahane u djelima, tako da se Allah ne može pitati za ono što On radi, jer su Njegova djela potpuna i savršena. Nadalje, treba znati da ovo neće biti samo zbog Njegove vlasti i gospodarenja, kao što neki ljudi govore: “On neće biti pitan zbog Njegove veličine i veličanstvenosti.” Ne, nije samo zbog toga, već On neće biti pitan ni zbog toga što su Njegova djela potpuna, ne pate od ikakve vrste manjkavosti, niti mahana, nasuprot stvorenjima koji će biti pitani za svoja djela jer oni čine greške i djela su im manjkava. To će se uzeti u obzir, tako da će biti pitani jer su manjkavi iz svakog aspekta, osim onih koje Allah upotpuni, pomogne i podrži. Zato On kaže:

... وَهُمْ يُسْأَلُونَ ﴿٢٣﴾

“...a oni će biti pitani.” (Prijevod značenja, El-Enbija, 23)

I u ovome je razlika između Stvoritelja i stvorenja: Allah neće biti pitan a stvorenja će biti pitana.

El-Berbehari kaže: ﴿ **I ne govori se: “Kako?” i “Zašto?” I niko ne može da posreduje između Allaha i Njegovih stvorenja.** ﴾ Neće se podizati zamjerke protiv Allaha pa da se govori: “Zašto je Allah stvorio ovo ovako?! I kako Allah stvorio ovo ovako?!” Uistinu nešto tako nije dozvoljeno po pitanju Uzvišenog Allaha. Naprotiv, na nama je da se povinujemo i pokorimo, te da budemo ubijedjeni da su djela Uzvišenog Allaha potpuna, da ne pate od ikakve vrste manjkavosti i mahane. Čak i da nam nešto od mudrosti ili razloga Njegovih djela bude skriveno, mi ipak ne ispituјemo o tome, već se pokoravamo. A ako nam mudrost i razlog bude poznat, onda je to dobro, ali ako ipak ne budemo shvatili – onda se pokorimo, a mi ne podižemo zamjerke na Uzvišenog Allaha, niti zastajemo ne čineći dobra djela sve dok nam mudrost i razlog ne bude poznat.

Tačka 66.

وإذا سمعت رجلاً يطعن على الآثار ، ولا يقبلها ، أو ينكر شيئاً من أخبار رسول الله ﷺ فاتهمه على الإسلام ، فإنه رجلٌ رديء والمذهب والقول ، ولا يُطعن على رسول الله ﷺ على ﷺ ، لأننا إنما عرفنا الله وعرفنا رسوله وعرفنا القرآن وعرفنا الخير والشر والآخرة بالآثار ، فإنَّ القرآن إلى السنَّة أحوج من السنَّة إلى القرآن .

Kada čuješ čovjeka da napada na predaje, ne prihvatajući ih ili negirajući bilo koju predaju koja je došla od Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, posumnjaj u njegov islam, jer je to čovjek odvratnog pravca i govora. Takav uistinu ne napada na Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, niti na njegove ashabe, radijallahu 'anhu, osim iz razloga što smo mi spoznali Allaha, Njegovog Poslanika, Kur'an, šta je dobro a šta zlo na dunjaluku i ahiretu posredstvom predaja.¹⁸⁸ I uistinu Kur'an zahtijeva sunnet više nego što sunnet zahtijeva Kur'an.

📖 El-Berbehari kaže: ﴿ **Kada čuješ čovjeka da napada na predaje, ne prihvatajući ih ili negirajući bilo koju predaju koja je došla od Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, posumnjaj u njegov islam** ﴾ Od značenja šehadeta: „Muhammed je Allahov Poslanik“ jeste:

- povinovanje onome što je naredio;
- vjerovanje mu u onome o čemu je obavijestio;
- udaljavanje od onoga što je zabranio;
- i da ne obožavaš Allah osim sa onim što je on propisao.

¹⁸⁸ Kaže šejh Er-Radadi: "Ovo je govor koji se prenosi od Makhula eš-Šamija, a bilježe ga El-Hatib u El-Kifaje, str.14; Ibn 'Abdul-Berr u Džami' bejani-l-'ilm ve fadlehu, 2/191; El-Hazimi u En-Nasih vel-Mensuh, str.25, a sened mu je sahih. Jahja b. ebi-Kesir, rahimahullah, kaže: "Sunnet je odlučujući nad Kur'anom dok Kur'an nije odlučujući nad sunnetom!" Zabilježili su ga Ed-Darimi u Es-Sunne, 1/117; Ibn 'Abdul-Berr u El-Džami', 2/19, a El-Fadl b. Zijad kaže: "Čuo sam Ebu-'Abdullahu, tj., imama Ahmeda b. Hanbela, kako o predaji "Sunnet je odlučujući nad Kur'anom..." kaže: "Ne usuđujem se reći: "Sunnet je odlučujući nad Kur'anom...", već kažem da sunnet tumači i razjašnjava Kur'an." Zabilježili su ga Ibn 'Abdul-Berr u El-Džami', str.191-192, a ovo se slaže sa govorom Uzvišenog Allaha: "...A tebi objavljujemo zikr (tj. sunnet), da bi objasnio ljudima ono što im se objavljuje (tj. Kur'an), i da bi oni razmislili." (Prijevod značenja, En-Nahl, 44)."

Ovo je značenje šehadeta: „Muhammed je Allahov Poslanik“, a On Uzvišeni kaže:

... وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا ... ﴿٧﴾

“...ono što vam Poslanik da, to uzmite, a ono što vam zabrani, ostavite...” (Prijevod značenja, El-Hašr, 7)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ ... ﴿٥٩﴾

“O vjernici, pokoravajte se Allahu i pokoravajte se Poslaniku!...” (Prijevod značenja, En-Nisa, 59)

Stoga je obaveza svakom muslimanu da se povinuje svemu onome što dođe u hadisima Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, jer je hadis druga Objava nakon Kur'ana. A temeljni dokazi u islamu, oko kojih postoji slaganje, su:

Prvi: **Kur'an.**

Drugi: **Poslanički sunnet.**

Treći: **El-idžma'** (konsenzus učenjaka).

Ovo su dokazi oko kojih nije dozvoljeno da neko kaže: “Ja ne prihvatam kao dokaz ništa drugo mimo Kur'ana i neću prihvatiti sunnet kao dokaz!”, kao što govore haridžije i oni koji slijede njihov put. I oni također govore: “Kur'an je prenešen mutevatir putem, pa je siguran od mahana, dok su sunnet prenijeli razni prenosioci pa nije siguran od mahana!” Uistinu je ovo govor kojim se optužuje čitav ummet, njegovi učenjaci, ashabi i tabi'ini, oni koji su prenijeli hadise optužujući ih za manjkavost i nepovjerljivost. Allahov Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, je upozorio na takve ljude sa govorom:

... يَوْشُكَ رَجُلٌ شَبَعَانٌ عَلَى أُرَيْكَتِهِ، يَقُولُ: بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ كِتَابُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فَمَا وَجَدْنَا فِيهِ مِنْ حَلَالٍ اسْتَحْلَلْنَاهُ، وَمَا وَجَدْنَا فِيهِ مِنْ حَرَامٍ حَرَّمْنَاهُ ...

“Doći će vrijeme kada će čovjek, punog stomaka naslonjen na svoju sjedaljku, reći: 'Između nas i vas je Knjiga Allaha, Uzvišenog i Veličanstvenog, pa ono što u njoj nađemo dozvoljenim uzećemo dozvoljenim, a ono što u njoj nađemo zabranjenim uzećemo zabranjenim!’...”

nakon čega on, sallallahu ‘alejhi ve sellem, reče:

... أَلَا وَإِنِّي أُوتِيتُ الْقُرْآنَ وَمِثْلَهُ مَعَهُ ...

"A meni je uistinu dat Kur'an i nešto poput njega!"¹⁸⁹

I on, sallallahu 'alejhi ve sellem, kaže:

"نَصَرَ اللَّهُ امْرَأً سَمِعَ مَقَالَتِي فَوَعَاهَا كَمَا سَمِعَهَا، قَرَّبَ مُبَلِّغٍ أَوْعَى مِنْ سَامِعٍ"

"Osvijetlio Allah lice onoga koji čuje moj govor, prihvati ga i prenese baš onako kako je čuo, jer nekada onaj kojem se prenese bolje shvati od onoga koji direktno čuje!"¹⁹⁰

I on, sallallahu 'alejhi ve sellem, reče dok je držao govor na 'Arefatu:

"... لِيُبَلِّغَ الشَّاهِدُ مِنْكُمْ الْغَائِبَ"

"...pa neka prisutni prenese odsutnom!"¹⁹¹

Stoga, onaj koji čuje takav prenosi od Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, i to je emanet koji je na prenosiocima hadisa i ljudima koji izučavaju hadise, da ih Allah nagradi svakim dobrom. Oni štite Poslanički sunnet od dodavanja i laži, prenoseći ga čistog i jasnog kako je došao od Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, čineći to povjerljivo, i to je jedna od mu'džiza (nadnaravnih čuda) datih Poslaniku, sallallahu 'alejhi ve sellem. Stoga, sunnet nije svar oko koje se suzdržavamo po pitanju njegovog prihvatanja, niti se on optužuje. Naprotiv, obaveza je vjerovati i djelovati po onome što hadisi spominju, baš kao što je obaveza djelovati prema Kur'anu, jer je i to Objava od Uzvišenog Allaha. On Uzvišeni kaže o Allahovom Poslaniku, sallallahu 'alejhi ve sellem:

وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ ﴿٣﴾ إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ ﴿٤﴾

¹⁸⁹ Zabilježili su ga imam Ahmed u El-Musnedu, 4/132; Ed-Darimi u Sunenu, 1/153, br.586; Ebu-Davud u Sunenu, 4/200, br.4604; Et-Tirmizi u Sunenu, 5/35, br.2664; Ibn-Madže u Sunenu, 1/6, br.12; Ibn-Hibban u Sahihu, 1/189, br.12; El-Hakim u El-Mustedrek 'ale-s-Sahihajni, 1/191, i drugi u hadisu Mikdama b. Madij Kerima, radijallahu 'anhu. Et-Tirmizi kaže: "Hadis je hasen-garib!" A El-Hakim kaže: "Lanac prenosilaca mu je sahih!" (Šejh El-Albani ga je na provjeru Ebu-Davuda, br.4604, ocijenio sahihom).

¹⁹⁰ Zabilježili su ga imam Ahmed u El-Musnedu, 5/183; Ibn-Madže, br.230; Ibn ebi-'Asim u Es-Sunne, 49; Ibn-Hibban u Sahihu, br.67, i drugi u hadisu Zejda b. Sabita, radijallahu 'anhu. Sahihom ga je ocijenio El-Busajri u Misbahu-z-zudžadže, 3/206. (Šejh El-Albani ga je ocijenio sahihom u Sahih Ibn-Madže, br.2498).

¹⁹¹ El-Buhari, 1/30, br.67; i Muslim, 3/1305, br.1679, u hadisu Ebu-Bekra, radijallahu 'anhu.

“On ne govori po hiru svome. To je samo Objava koja mu se obznanjuje.” (Prijevod značenja, En-Nedžm, 3 - 4)

Dakle, hadis je Objava od Uzvišenog Allaha iako su riječi od Allahovog Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, dok je Kur'an riječima i značenjem od Uzvišenog Allaha. Tako, što se tiče Poslaničkog sunneta i hadisa, oni su značenjem od Uzvišenog Allaha, dok su riječi od govora Allahovog Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, koji ne govori po hiru svome, tako da su riječi Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, sačuvane od greške i istina su, oko toga nema sumnje, tako da postaje nevjernikom onaj koji zanegira sunnet, jer time kida drugi temelj islama.

I Kur'an zahtijeva sunnet, jer ga on pojašnjava i dalje razjašnjava:

... وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٤٤﴾

“...A tebi (Muhammede) objavljujemo Kur'an, da bi objasnio ljudima ono što im se objavljuje, i da bi oni razmislili.” (Prijevod značenja, En-Nahl, 44)

Tako da sunnet pojašnjava i razjašnjava Kur'an, jer Kur'an dolazi sa nečim što je *mudžmeleh* (uopćeno, ne-detaljisano), kao što je primjer sa: klanjanjem, davanjem zekata, vršenjem hadždža, pošćenjem, dok sunnet sve to detaljno pojašnjava i razjašnjava; pojašnjavajući kako se daje zekat i koliko, kako se posti, kada se počinje a kada završava sa postom, te kako će osoba obaviti hadždž. On, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kaže:

“لَتَأْخُذُوا عَنِّي مَنَاسِكَكُمْ...”

*“Uzmite svoje obrede hadždža od mene!”*¹⁹²

i kaže:

“... صَلُّوا كَمَا رَأَيْتُمُونِي أَصَلِّي...”

*“Klanjajte kako vidite da ja klanjam!”*¹⁹³

I Uzvišeni Allah kaže:

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ ... ﴿٢١﴾

¹⁹² Muslim, 2/943, br.1297, u hadisu Džabira, radijallahu ‘anhu.

¹⁹³ El-Buhari, 1/226, br.631; i Muslim, 1/456, br.674, u hadisu Malika b. el-Huvejrisa, radijallahu ‘anhu.

“Vi u Allahovom Poslaniku imate divan uzor...”

(Prijevod značenja, El-Ahzab, 21)

Tako da sunnet pojašnjava, razjašnjava i ukazuje na Kur'an, pa je lažov onaj koji kaže: “Ja ću djelovati prema Kur'anu ali neću djelovati prema sunnetu!”, jer takav ne djeluje prema Kur'anu zato što u njemu stoji:

﴿٧﴾ ... وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا ...

“...ono što vam Poslanik da, to uzmite, a ono što vam zabrani, ostavite...” (Prijevod značenja, El-Hašr, 7)

﴿٣﴾ وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ ۚ إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ ﴿٤﴾

“On ne govori po hiru svome. To je samo Objava koja mu se obznanjuje.” (Prijevod značenja, En-Nedžm, 3 - 4)

I u sunnetu se nalazi pojašnjenje Kur'ana:

﴿٤٤﴾ ... وَأَنزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ

“...A tebi (Muhammede) objavljujemo Kur'an, da bi objasnio ljudima ono što im se objavljuje, i da bi oni razmislili.” (Prijevod značenja, En-Nahl, 44)

Stoga, onaj koji ostavi djelovanje prema sunnetu, time automatski ostavlja djelovanje prema Kur'anu, dok samo tvrdi da djeluje po njemu.

I među ljudima imamo one koji prave razliku među samim hadisima, pa govore: “Mutevatir-hadisi pružaju sigurno znanje, dok ahad-hadisi samo pružaju pretpostavku!”, što je ništavan i odbačen govor. Naprotiv, sve što je vjerodostojno prenešeno i potvrđeno od Allahovog Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, pruža nam sigurno znanje, nebitno da li je prenešeno kao mutevatir-predaja ili kao ahad-predaja. Zato se ne pravi razlika među hadisima sve dok su vjerodostojni, već je obaveza povinovati se svima njima i djelovati po njima ne praveći nikakvu razliku.

Također ni sufije ne djeluju prema sunnetu, pa čak ni prema Kur'anu, već djeluju samo prema svome ukusu i osjećanjima, govoreći: “Mi znanje uzimamo direktno od Allaha, a mi ga ne uzimamo preko Poslanika, jer smo mi dosegli do Allaha pa nismo potrebni Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem. Poslanik je potreban samo običnim masama, onima koji još nisu dosegli do Allaha!” Ovo je uistinu laž nad lažama i otvoreno nevjerstvo, a mi od Allaha zaštitu tražimo.

El-Berbehari kaže: ﴿ **ili negirajući bilo koju predaju** ﴾ Ukazujući na one koji uopćeno negiraju sunnet, pa govore: “Prema sunnetu se neće raditi, već će se samo prema Kur'anu djelovati!” Isto važi i za onoga koji negira dio sunneta, neki vjerodostojni hadis, pa kaže: “Po njemu nećemo raditi!” A imamo i one koji govore: “Neće se raditi prema hadisima, osim pod uslovom ako se poklapa sa Kur'anom!” a ovo je odbačen i neispravan govor i optužba Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, da je on došao sa nečim oprečnim Kur'anu, tako da spomenuti govor nije dozvoljen. Nekada Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, spominje stvari koje se ne spominju u Kur'anu, a primjer tome je: zabrana spajanja u braku žene i njene hale. Ovo se ne spominje u Kur'anu, već se u Kur'anu spominje zabrana ženjenja dvije rođene sestre, dok Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kaže:

“ لَا يُجْمَعُ بَيْنَ الْمَرْأَةِ وَعَمَّتِهَا وَلَا بَيْنَ الْمَرْأَةِ وَخَالَتِهَا ”

“Nije dozvoljeno spojiti u braku ženu i njenu tetku, niti ženu i njenu halu.”¹⁹⁴

Tako da je obaveza djelovati prema svemu onome što je Allahov Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, rekao.

El-Berbehari kaže: ﴿ **posumnjaj u njegov islam, jer je to čovjek odvratnog pravca i govora.** ﴾ Onaj koji tako govori ili je od haridžija, ili od džehmija i mu'tezila, a može biti i od onih sufija koji tvrde da nisu potrebni hadisa, jer su dosegli do Allaha i dikretno od Njega uzimaju znanje, govoreći: “Vi znanje uzimate od mrtvih ljudi (tj., od Poslanika i ashaba), dok mi uzimamo od Živog koji nikada ne umire!”

El-Berbehari kaže: ﴿ **Takav uistinu ne napada na Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, niti na njegove ashabe, radijallahu 'anhu** ﴾ Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, se neće napadati, jer je Uzvišeni Allah sačuvao njega, sallallahu ‘alejhi ve sellem, od grešaka, pa je nevjernik u Uzvišenog Allaha onaj koji napada, optužuje i govori kako Poslanik samo slijedi svoje strasti, nepravdu čini, i slično tome.

Isto važi i za onoga koji napada na ashabe Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, jer je Allah sa njima zadovoljan i pohvalio ih je, a također i Poslanik,

¹⁹⁴ El-Buhari, 5/1965, br.5109; i Muslim, 2/1028, br.1408, u hadisu Ebu-Hurejre, radijallahu ‘anhu.

sallallahu ‘alejhi ve sellem, u više navrata, i oni su najbolja generacija muslimana. Kaže Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem:

“خَيْرُكُمْ قَرْنِي...”

*“Najbolja generacija je moja..!”*¹⁹⁵

i on, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kaže:

“لَا تَسْبُوا أَحَدًا مِنْ أَصْحَابِي فَإِنَّ أَحَدَكُمْ لَوْ أَنْفَقَ مِثْلَ أُحُدٍ ذَهَبًا مَا أَدْرَكَ مُدَّ أَحَدِهِمْ وَلَا نَصِيفَهُ”

*“Nemojte vrijeđati nijednog od mojih ashaba, jer, tako mi Onoga u čijoj ruci je moja duša, kada bi neki od vas udijelio sadaku u zlatu koliko je brdo Uhud, to nebi doseglo ni pregršt onoga što je udijelio neki od njih, pa čak ni pola od toga.”*¹⁹⁶

I On Uzvišeni kaže:

وَالسَّابِقُونَ الْأَوَّلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ۚ ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٠٠﴾

“Allah je zadovoljan prvim muslimanima, muhadžirima i ensarijama, i svima onima koji ih slijede dobra djela čineći. A i oni su zadovoljni Njime: za njih je On pripremio džennetske bašče, kroz koje će rijeke teći, i oni će vječno i zauvijek u njima boraviti. To je veliki uspjeh.” (Prijevod značenja, Et-Tevba, 100)

لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ... ﴿١٨﴾

“Allah je zadovoljan onim vjernicima koji su ti se pod drvetom na vjernost zakleli...” (Prijevod značenja, El-Feth, 18)

Ispod ovoga drveta je davata *bej'a* (prisega na vjernost) na Hudejbiji.

... فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَنْزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ وَأَثَابَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا ﴿١٨﴾

¹⁹⁵ El-Buhari, 2/938, br.3650; i Muslim, 4/1964, br.2535, u hadisu 'Imrana b. el-Husajna, radijallahu ‘anhu, a spomenute riječi su kod El-Buharije.

¹⁹⁶ El-Buhari, 3/1343, br.3673; i Muslim, 4/1967, br.2541, u hadisu Ebu-Se'ida el-Hudrija, radijallahu ‘anhu.

“...On je znao šta je u srcima njihovim, pa je spustio smiraj na njih, i nagradit će ih skorom pobjedom.”

(Prijevod značenja, El-Feth, 18)

A u drugoj Suri kaže:

مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ ۚ وَالَّذِينَ مَعَهُ ... ﴿٢٩﴾

“Muhammed je Allahov poslanik, a njegovi su sljedbenici...” (Prijevod značenja, El-Feth, 29)

tj., ashabi:

... أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ ۖ تَرَاهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا يَبْتَغُونَ فَضْلًا
مِّنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا ۖ سِيمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِمْ مِّنْ أَثَرِ السُّجُودِ ۚ ذَٰلِكَ
مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرَةِ ۚ ... ﴿٢٩﴾

“...strogi prema nevjernicima, a samilosni među sobom; vidiš ih kako ruku' i sedždu čine, želeći Allahovu nagradu i zadovoljstvo - na licima su im znaci, tragovi od padanja licem na tlo. Tako su opisani u Tevratu...” (Prijevod značenja, El-Feth, 29)

tj., njihov opis je spomenut u Tevratu:

... وَمَثَلُهُمْ فِي الْإِنْجِيلِ ... ﴿٢٩﴾

“...A u Indžilu...” (Prijevod značenja, El-Feth, 29)

tj., opisani su u Indžilu objavljenom Isau:

... كَرَّرَعَ أَخْرَجَ شَطْأَهُ فَآزَرَهُ فَاسْتَغْلَظَ فَاسْتَوَىٰ عَلَىٰ سُوقِهِ يُعْجِبُ
الزُّرَّاعَ لِيَّغِيظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ ... ﴿٢٩﴾

“...oni su kao biljka kad izdanak svoj izbaci pa ga onda učvrsti, i on ojača, i ispravi se na svojoj stabljici izazivajući divljenje sijača - da bi On s vjernicima najedio nevjernike...” (Prijevod značenja, El-Feth, 29)

Tako da ovo dokazuje da je nevjernik onaj kojeg ashabi ljute ili koji ih mrzi:

... لِيَّغِيظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ ... ﴿٢٩﴾

“...najedio nevjernike...” (Prijevod značenja, El-Feth, 29)

El-Berbehari kaže: ﴿osim iz razloga što smo mi spoznali Allaha, Njegovog Poslanika, Kur'an, šta je dobro a šta zlo na dunjaluku i

ahiretu posredstvom predaja. ﴿ u značenju: posredstvom predaja koje oni prenose, a to su hadisi prenešeni od Allahovog Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem. Stoga, onaj koji napada na predaje, time zapravo napada na šeri’at, čime ispada da su ih prenijeli prenosioci koji su lažovi i nepovjerljivi, a ovo je želja Jevreja i vatro-poklonika koji kuju zavjere protiv muslimana. Tako skupina od njih napada na ashabe, a njihova namjera u tome je rušenje šeri’ata, jer, ako sruše njegove nosioce i prenosiocce, ako napadnu najbolje ljude u ovome ummetu, onda će lakše napasti druge mimo ashaba.

El-Berbehari kaže: ﴿ **I uistinu Kur'an zahtijeva sunnet više nego što sunnet zahtijeva Kur'an.** ﴾ Kur'an je potrebniji sunneta iz razloga kojeg smo već spominjali, jer sunnet pojašnjava i razjašnjava Kur'an, tako da su nepojašnjenje stvari iz Kur'ana pojašnjene u sunnetu, a primjer tome je to što je Allah naredio klanjanje namaza ne pojasnivši broj rekata i način klanjanja, dok je to pojasnio Allahov Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, koji kaže:

”... وَصَلُّوا كَمَا رَأَيْتُمُونِي أَصَلِّي ...”

“Klanjajte kako vidite da ja klanjam.”¹⁹⁷

I hadždž je u Kur'anu spomenut *mudžmeleh* (uopćeno, nedetaljisano), dok je Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, pojasnio kako se on obavlja, pa je obavio hadždž sa muslimanima na Oprosnom hadždžu, kada reče:

”لِتَأْخُذُوا عَنِّي مَنَاسِكَكُمْ ...”

“Uzmite svoje obrede hadždža od mene!”¹⁹⁸

Odnosno: od mene uzmite način obavljanja hadždža i od moga govora kako bi izvršili prava hadždža.

I Uzvišeni Allah kaže:

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ
الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا ﴿٢١﴾

“Vi u Allahovom Poslaniku imate divan uzor za onoga koji se nada Allahovoj milosti i nagradi na onom

¹⁹⁷ El-Buhari, 1/226, br.631; i Muslim, 1/456, br.674, u hadisu Malika b. el-Huvejrisa, radijallahu ‘anhu.

¹⁹⁸ Muslim, 2/943, br.1297, u hadisu Džabira, radijallahu ‘anhu.

svijetu, i koji često Allaha spominje.” (Prijevod značenja, El-Ahzab, 21)

Tako da je Kur'an potreban sunneta kako bi ga pojasnio, čime onaj koji samo prihvata Kur'an time odvaja Kur'an od onoga što ga pojašnjava i razjašnjava, a to je namjera zabludjelih ljudi i onih u čijim srcima je zastrana. Zastranjeli prihvataju dio dokaza ostavljajući drugi dio koji ga pojašnjava i razjašnjava, ili samo uzimaju dio dokaza koji je manje jasan ostavljajući jasni i decidni dio koji ga pojašnjava i razjašnjava, uzimajući tako samo ono nejasno. Eto to je put zastranjenih ljudi i početnika među sticateljima znanja i neukih, onih koji su umislili da posjeduju znanje, koji ne znaju ispravan način derivacije dokaza i principe uspostave dokaza, tako da ohalaljuju haram bez ikakvog uvida, a mi od Allaha zaštitu tražimo. Tako postupaju iz razloga što ne slijede ispravnu metodologiju prilikom sticanja znanja, već uče sami od sebe, ili iz svojih knjiga, ili od onih koji su neuki poput njih samih.

Jačka 67.

والكلام ، والجدل ، والخصومة في القدر خاصةً منهياً عنه عند جميع الفرق ، لأنَّ القدر سرُّ الله ، ونهى الربَّ جلَّ تعاليَّ الأنبياء عن الكلام في القدر ، ونهى النبي ﷺ في

ما

ونهبوا عن الجدال في القدر ، وعليك بالتسليم والإقرار والإيمان في جملة الأشياء واسكت عمَّا سوى ذلك .

Govor, rasprava i prepiranje po pitanju kadera su zabranjeni, svim skupinama, jer je kader Allahova tajna. I Gospodar, Veličanstveni i Uzvišeni, je Vjerovjesnicima zabranio takav govor o kaderu. I Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, je zabranio rasprave oko kadera, a to su prezirali ashabi Poslanika, sallahu 'alejhi ve sellem, i radijallahu 'anhum, i tabi'ini, a prezirali su i učenjaci i pobožnjaci, zabranjujući prepiranje oko kadera. Stoga je na tebi da se povinuješ, potvrdiš i vjeruješ, te da budeš ubijeđen u ono što je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao o bilo čemu, a da šutiš o drugom mimo toga.

📖 Od temelja i sastavnih djelova vjerovanja je: Vjerovanje u kada' i kader, a kada' i kader je:

def. «Sve što će biti od događaja koje je Allah odredio i predodredio od vječnosti.»

Sve što se događa ne događa se nasumično i da nije već pred-određeno od strane Uzvišenog Allaha. Naprotiv, Uzvišeni Allah je sve znao, šta je bilo i kako će biti, šta je bilo u prošlosti i kako će biti u budućnosti, nakon čega je sve zapisao u Levhi-l-Mahfuzu:

”أَوَّلَ مَا خَلَقَ اللَّهُ الْقَلَمَ; قَالَ لَهُ: اكْتُبْ مَا هُوَ كَائِنٌ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ. فَجَرَى الْقَلَمُ بِمَا هُوَ كَائِنٌ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ ”

“Prvo što je Allah stvorio je Pero; pa mu reče: 'Piši sve što će biti do Sudnjeg dana!' - Pa Pero zapisa sve što će biti do Sudnjeg dana!”¹⁹⁹

¹⁹⁹ Zabilježili su ga Ebu-Davud u Sunenu, br.4700; Et-Taberani u Musnedi eš-Šamijeni, br.59; El-Bejheki u Es-Sunenu-l-Kubra, 10/204, a sahihom ocijenio Ed-Dija' u El-Muhtareh, br.336; Zabilježili su ga i Et-Tajalisi u Musnedu, br.577; imam Ahmed u El-Musnedu, 5/317; Et-Tirmizi u Sunenu, br.2155, 2219; El-Firjabi u Kitabu-l-Kader,

Stvaranje Pera se dogodilo na pedeset hiljada godina prije stvaranja nebesa i zemlje, a 'Arš Uzvišenog Allaha je bio na vodi²⁰⁰. I ovdje imamo različit govor učenjaka oko pitanja: Da li je 'Arš stvoren prije Pera ili je Pero stvoreno prije 'Arša? **Ispravno je da je 'Arš stvoren prije Pera**²⁰¹, jer u vrijeme kada je Allah stvorio Pero i naredio mu da napiše sve što će biti, Njegov 'Arš je već bio na vodi, zbog čega je veliki učenjak, Ibnu-l-Kajjim rekao (u stihu):

*“I ljudi se razilaze oko Pera sa kojim Ed-Dejjan (tj. Allah) zapisa
odredbu, da li je stvoren prije 'Arša ili poslije njega?
Dva stava spominje Ebu-l-'Ala El-Hamezani.
Istina je da je 'Arš postojao prije,
jer je 'Arš već bio tu sa svojim stubovima,
dok je zapisivanje sa plemenitim Perom kasnije uslijedilo,
nakon što je stvoreno bez velikog vremenskog razmaka!”*²⁰²

Govor o kaderu je već prethodio, ali se sa ovim ovdje željela pojasniti zabrana zalaženja u to.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Govor, rasprava i prepiranje po pitanju kadera su zabranjeni** ﴾ Mi već znamo da vjerovanje u kada' i kader sa svojim stepenima čini *rukn* (sastavni dio) vjerovanja u Uzvišenog Allaha, tako da nije vjernik onaj koji ne vjeruje u kada' i kader, jer negira *rukn* imana.

Također, nije dozvoljena rasprava oko kada' i kadera, poput govora: “Zašto Allah tako kažnjava?!” ili: “Zašto Allah radi to i to?!” a ne smije se govoriti, a to smo već spominjali: “Zašto?” i “Kako?”, tako da se neće podizati zamjerke protiv Uzvišenog Allaha i neće se raspravljati o kada' i kaderu, jer time nećeš dosegnuti nikakav rezultat. Na tebi je da se povinuješ i da vjeruješ, te da ne zalaziš u Allahove stvari, jer to nije poznato drugom

br.425; Ibn ebi-'Asim u Sunenu, br.107; El-Adžuri u Eš-Šeri'ah, br.180, 246, i drugi. (Sahihom ga je ocijenio šejh El-Albani u Es-Sahiha, br.133.)

²⁰⁰ Bilježi Muslim, 4/2044, br.2653, u hadisu 'Abdullaha b. 'Amra b. El-'Asa, radijallahu 'anhu, koji kaže: “Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, je rekao: 'Uzvišeni Allah je zapisao odredbu stvaranja na pedeset hiljada godina prije stvaranja nebesa i zemlje!”, i reče: “A Njegov je 'Arš bio na vodi!”

²⁰¹ Ovo je govor većine učenjaka; pogledaj: Bugijetu-l-Murtad od šejhu-l-islama Ibn-Tejmije, str.285-295; i El-Bidaje ven-Nihaje od El-Hafiza Ibn-Kesira, 1/8-9.

²⁰² Pogledaj: Šerhu-n-Nunijeh Ibnu-l-Kajjim li-l-'alamei Ibn-'Isa, 1/375.

mimo Allahu, Uzvišenom i Veličanstvenom. I ti zalaženjem u to nećeš dosegnuti nikakav rezultat, zbog čega je rečeno: **“Kader je Allahova tajna!”**²⁰³, tako da se Allahova tajna ne može dosegnuti i obuhvatiti, pa ne zalazi u to. Na tebi je da vjeruješ u ono što je spomenuto u kur'ansko-hadiskim tekstovima i da se na tome zaustaviš, te da se okreneš činjenju dobrih djela a ostaviš činjenje grijeha i djela nepokornosti, i da ne govoriš: “Ako mi je Allah odredio da budem džennetlija - ja ću biti džennetlija ne radeći nikakva djela, a ako mi je Allah odredio da budem džehennemlija - ja ću svakako biti džehennemlija!”, jer je to odbačen i neispravan govor.

I nije dozvoljeno zalaziti u ove stvari jer to nije na stvorenjima već na Allahu. Na tebi je da radiš dobra djela, to je tvoja odgovornost, a što se tiče zalaženja u kada' i kader, to je zalaženje u čudna pitanja, što robovi nikada neće dokučiti.

El-Berbehari kaže: **﴿ su zabranjeni, svim skupinama, jer je kader Allahova tajna. ﴾** Tako da je to zabranjeno svim nacijama, jer je kader Allahova tajna, a tajna se ne može obuhvatiti. Uzvišeni Allah kaže:

... وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِّنْ عِلْمِهِ إِلَّا مِمَّا شَاءَ ... ﴿٢٥٥﴾

“...i oni ne mogu obuhvatiti od Njegovoga znanja osim koliko On želi..” (Prijevod značenja, El-Bekare, 255)

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِهِ عِلْمًا ﴿١١٠﴾

“On zna šta su radili i šta ih čeka, a oni znanjem ne mogu Njega obuhvatiti.” (Prijevod značenja, Ta-ha, 110)

Stoga ne pokušavaj da ulaziš u stvari Uzvišenog Allaha, već se drži onoga što se tebe tiče; drži se činjenja dobrih djela, a klonjenja od grijeha i pokaj se od njih. Postavi stvari na svoje mjesto dok si još živ, zaposli se sa brigom o sebi. A što se tiče tvoje brige za kada' i kader i zašto se to i to dogodilo i zašto se to i to desilo, ili sa govorom: „Pošto je Allah sve odredio, onda ne treba da radim dobra djela!“, jer je sve to odbačen i neispravan govor, u njemu nema koristi. Kada je jedan od ashaba rekao Allahovom Poslaniku, sallallahu 'alejhi ve sellem: 'Zar se nećemo osloniti na ono što nam je određeno?' On, sallallahu 'alejhi ve sellem, reče:

²⁰³ Kaže Ibn 'Abdul-Berr u El-Istizkar, 8/263: “Kažu učenjaci i mudraci: 'Kader je Allahova tajna pa ne gledaj u to!'“

”... لَا أَعْمَلُوا فَكُلَّ مُيَسَّرٍ لِمَا خُلِقَ لَهُ ...”

“Ne, već djelujte, jer je svakom olakšano zašta je stvoren!”²⁰⁴

I tada On Uzvišeni objavi:

إِنَّ سَعْيَكُمْ لَشَتَّى ﴿٤﴾ فَأَمَّا مَنْ أَعْطَىٰ وَاتَّقَىٰ ﴿٥﴾ وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَىٰ ﴿٦﴾ فَسَنِيَرُهُ لِلْيُسْرَىٰ ﴿٧﴾ وَأَمَّا مَنْ بَخِلَ وَاسْتَغْنَىٰ ﴿٨﴾ وَكَذَّبَ بِالْحُسْنَىٰ ﴿٩﴾ فَسَنِيَرُهُ لِلْعُسْرَىٰ ﴿١٠﴾

“Vaš trud je, zaista, različit. Onome koji udjeljuje i bogobožazan, i ono najljepše smatra istinitim, njemu ćemo put dobra olakšati; a onome koji tvrdi i osjeća se neovisnim, i ono najljepše smatra lažnim, njemu ćemo put zla olakšati.” (Prijevod značenja, El-Lejl, 4 - 10)

Tako da je na tebi da poduzmeš sredstva, bilo za spas svoje duše ili za njeno uništenje, svojim djelima koja izabereš, svojim izborom i voljom. On, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kaže:

”... كُلُّ النَّاسِ يَعْدُو فَبَئِذٍ نَفْسُهُ أَوْ مُوَيْقُهَا ”

“Svi ljudi jutrom ustaju, pa ili se oslobode ili se unište!”²⁰⁵

El-Berbehari kaže: ﴿ **I Gospodar, Veličanstveni i Uzvišeni, je Vjerovjesnicima zabranio takav govor o kaderu.** ﴾ Allah je zabranio stvorenjima govor o kaderu, Vjerovjesnicima i drugima mimo njih, i od nikoga od njih se ne spominje ikakav govor u kojima podižu neku zamjerku po pitanju kadera, jer su oni bili svjesni veličanstvenosti Uzvišenog Allaha i Njegove mudrosti. Zato su se povinovali i prihvatili put lijepog mišljenja o Uzvišenom Allahu, i nisu pitali o čemu u čemu nije imalo koristi i vrijednosti, tako da Vjerovjesnici o tome nisu zapitkivali, a također ni sljedbenici Vjerovjesnika.

Uistinu su se Vjerovjesnici i njihovi sljedbenici okretali činjenju dobrih djela i tome pažnju usmjeravali, a nisu zapitkivali o kada' i kaderu, osim u onom domenu koje se tiče ubjeđenja i vjerovanja u to.

Vjerovanje u kada' i kader omogućuje smiraj od sumnji, zabludjelih ideja i tuge. On, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kaže:

²⁰⁴ El-Buhari, 4/189, br.4661; i Muslim, 4/2039, br.2647, u hadisu 'Alije, radijallahu ‘anhu.

²⁰⁵ Muslim, 1/203, br.223, u hadisu Ebu-Malika el-Eš'arija, radijallahu ‘anhu.

... وَتَعَلَّمَ أَنَّ مَا أَصَابَكَ لَمْ يَكُنْ لِيُخْطِئَكَ وَأَنَّ مَا أَخْطَأَكَ لَمْ يَكُنْ لِيُصِيبَكَ
”...

“...Da znaš da što te je zadesilo nije te moglo zaobići, a što te je zaobišlo nije te moglo zadesiti...”²⁰⁶

Pa nemoj govoriti: “Da sam samo uradio to i to bilo bi tako i tako!”, već reci:

”... قَدَّرَ اللَّهُ وَمَا شَاءَ فَعَلَ...”

“...To je Allahova odredba, i biće kako On hoće!...”²⁰⁷

El-Berbehari kaže: **﴿ I Allahov Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, je zabranio rasprave oko kadera, a to su prezirali ashabi Poslanika, sallahu ‘alejhi ve sellem, i radijallahu ‘anhum, i tabi’ini, a prezirali su i učenjaci i pobožnjaci ﴾** Kada su se kaderije pojavile pri kraju ere ashaba, ashabi su ih žestoko opovrgavali i upozoravali na njih, te pojašnjavali da je na robu da vjeruje da ono što ga je zadesilo - nije ga moglo mimoići, a što ga je mimoišlo - nije ga moglo zadesiti, a onaj koji u to ne bude vjerovao Allah će ga baciti u Vatru²⁰⁸. Dakle, kada su se kaderije pojavile govor ashaba oko ovoga je bio jedinstven.

²⁰⁶ Imam Ahmed u El-Musnedu, 5/185-189; Ebu-Davud u Sunenu, br.4699; Ibn-Madže u Sunenu, br.77, u hadisu 'Ubade b. Samita, radijallahu ‘anhu. Sahihom su ga ocijenili Ibn-Hibban, šejhul-islam Muhammed b. 'Abdul-Vehhab u svome djelu Kitabu-t-Tevhid, br.59.

²⁰⁷ Od Ebu-Hurejre, radijallahu ‘anhu, se prenosi da je Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, rekao: “Jak vjernik je draži Allahu od slabog vjernika, a u obojici je dobro. Teži onome što će ti koristiti i traži pomoć od Allaha i ne gubi svoje srce, a kada te nešto zadesi ne reci: 'Da sam samo uradio to i to bilo bi tako i tako!', već reci: 'To je Allahova odredba i biće kako On hoće!', jer riječi: 'Da sam...' otvaraju vrata djelovanja šejtana.” Zabilježio ga je imam Muslim, 4/2052, br.2664.

²⁰⁸ Od 'Abdullaha b. Fejruza ed-Dejlemija se prenosi da je rekao: “Nešto mi se pojavilo na umu po pitanju kadera zašta sam osjetio da će mi upropastiti moje stanje i vjeru, pa sam otišao 'Ubeju b. Ka'bu, pa mu rekoh: 'O, Ebu-Munzire, nešto mi se pojavilo na umu po pitanju kadera pa sam se pobojavao za svoje stanje i vjeru, pa mi kaži nešto o tome nebi li me Allah okoristio kroz to?', pa mi reče: 'Kada bi Allah kaznio sve stanovnike nebesa i zemlje - On bi ih kaznio a nebi bio nepravedan prema njima. A kada bi bio milostiv prema njima - njihova djela nebi opravdala Njeegovu milost! I kada bi imao zlata koliko je brdo Uhud udijelivši ih na Allahovom putu, nebi ti bilo prihvaćeno sve dok ne budeš vjerovao u kada' i kader. Zato znaj da što te je zadesilo nije te moglo mimoići, a što te je mimoišlo nije te moglo zadesiti. I ako preseliš na drugačijem vjerovanju mimo spomenutog ući ćeš u Vatru! I ništa ti neće biti da odeš do moga brata u vjeri, 'Abdullaha b. Mes'uda, da i njega pitaš!' –

El-Berbehari kaže: ﴿ **Stoga je na tebi da se povinuješ, potvrdiš i vjeruješ** ﴾ To je ono što je obaveza na tebi po pitanju oblasti kada' i kadera: povinovanje Allahovom kada' i kaderu i da ne podižeš zamjerke oko toga, i da vjeruješ da sve što Allah radi biva iz mudre svrhe, i da ne kažnjava nikoga osim zbog njegovih loših djela. Stoga, manjkavost je pri tebi, i umjesto što kriviš kader treba da kriviš samog sebe i da se pokaješ Allahu; niko te od pokajanja neće spriječiti i Allah će pokajanje prihvatiti od onoga koji se kaje, pa zašto da se zamaraš onim od čega nemaš koristi?!!

Stoga je na tebi da se povinuješ i pokoriš, te da ne zalaziš u ono što te se ne tiče, a u hadisu Ebu-Hurejre, radijallahu 'anhu, je došlo:

“ مِنْ حُسْنِ إِسْلَامِ الْمَرْءِ تَرْكُهُ مَا لَا يَعْنِيهِ ”

“Od lijepog islama je klonjenje onoga što ga se ne tiče!”²⁰⁹

El-Berbehari kaže: ﴿ **te da budeš ubijeđen u ono što je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao o bilo čemu, a da šutiš o drugom mimo toga.** ﴾ u značenju: budi ubijeđen u sve ono što je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekao, onaj koji ne govori po hiru svom, i nemoj dizati zamjerke na hadise, niti kakve sumnje, jer sve dok su potvrđeni od Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, u tome nema mjesta za oklijevanje:

Nakon ovoga ja otidoh 'Abdullahu i upitah ga pa mi on spomenu sličan govor 'Ubejdovom, i dodade: 'Otidi i do Huzejfe!' – Pa ja otidoh do Huzejfe pa upitah i njega, a on mi odgovori isto što i ona dvojica prije njega, i dodade: 'Otidi do Zejda b. Sabita i pitaj i njega!' – Nakon toga otidoh do Zejda b. Sabita pa i njega upitah, pa on reče: 'Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, kako kaže: 'Kada bi Allah kaznio stanovnike nebesa i stanovnike zemlje - kaznio bi ih a nebi bio nepravedan prema njima. A kada bi bio milostiv prema njima – onda njihova djela nebi opravdala Njegovu milost. I kada bi imao zlata koliko je brdo Uhud i podijelio ga na Allahovom putu – Allah ti to nebi prihvatio sve dok ne budeš vjerovao u kader, u sve od njega, tako da znaš da ono što te je zadesilo nije te moglo mimoći, a što te je mimoišlo nije te moglo zadesiti; a ako preseliš ne vjerujući u ovo – ući ćeš u Vatru!’“ Zabilježili su ga imam Ahmed u El-Musnedu, 5/185-189; Ebu-Davud u Sunenu, br.4699; Ibn-Madže u Sunenu, br.77, a spomenute riječi predaje su kod njega. Sahihom su ga ocijenili Ibn-Hibban i šejhu-l-islam Muhammed b. 'Abdul-Vehhab u Kitabu-t-Tevhidu, br.59.

²⁰⁹ Zabilježili su ga Et-Tirmizi u Sunenu, 4/558, br.2317, i kaže za njega: “Garib!”; Ibn-Madže u Sunenu, 2/1315, br.3976; El-Bejheki u Šu'bu-l-Iman, 4/355, br.4987; Ibn-Hibban u Sahihu, 1/466, br.229, i drugi u hadisu Ebu-Hurejre, radijallahu 'anhu. (Šejh El-Albani ga je ocijenio sahihom i sahih li-gajrihi u provjeri Et-Tirmizije, br. 2317 i 2318).

فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي
أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ﴿٦٥﴾

**“I tako Mi Gospodara tvoga, oni neće vjerovati dok za
sudiju u sporovima međusobnim tebe ne prihvate, a
potom u dušama svojim tegobe ne osjete za ono što si
odredio i sasvim se ne predaju!”** (Prijevod značenja, En-Nisa,
65)

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا لِمُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَىٰ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ
الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ ۗ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُّبِينًا
﴿٣٦﴾

**“Ni vjernik ni vjernica nemaju izbora da, kada Allah i
Poslanik Njegov nešto odrede, po svom nahođenju
postupe. A ko Allaha i Njegova Poslanika ne posluša,
taj je očito skrenuo s Pravog puta.”** (Prijevod značenja, El-
Ahzab, 36)

I drugi slični ajeti spomenutima.

Dakle, na tebi je obaveza: slijeđenje, povinovanje i pokoravanje!

El-Berbehari kaže: ﴿ **o bilo čemu** ﴾ u značenju: u svakom pitanju, jer
Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, prenosi od Allaha sve što je ljudima
potrebno od pitanja njihove vjere, i on je to pojasnio i Allah je posredstvom
njega upotpunio ovu vjeru. Nema dobra osim da je on uputio svoj ummet
tome, niti ima zla a da nije upozorio svoj ummet na to – ostavljajući ih na
jasnom bijelom putu čija noć je jasna kao dan, sa njega zaluta samo uništeni!

El-Berbehari kaže: ﴿ **a da šutiš o drugom mimo toga.** ﴾ baš kao što je
spomenuto u hadisu:

“ إِنَّ اللَّهَ قَرَضَ قَرَائِضَ فَلَا تُضَيِّعُوهَا، وَحَرَّمَ أَشْيَاءَ فَلَا تَنْتَهِكُوهَا، وَسَكَّتَ
عَنْ أَشْيَاءَ رَحْمَةً بِكُمْ غَيْرَ نِسْيَانٍ فَلَا تَسْأَلُوا عَنْهَا ”

*“Allah vam je naredio neke obaveze - pa ih ne
zapostavljajte. Neke stvari vam je zabranio – pa ih ne činite.
A o nekim stvarima ništa rekao nije kao milost prema vama
ne zaboravljajući ih – pa ne pitajte o njima!”²¹⁰*

²¹⁰ Zabilježili su ga Et-Taberani u El-Mu’džemu-l-Kebiru, 22/221, br.589; Ed-Darekutni u Sunenu, 4/184; El-Hakim u El-Mustedrek ‘ale-s-Sahihajni, 4/129; El-Bejheki u Es-Sunenu-l-Kubra, 10/12, i drugi u hadisu Ebu-Sa’lebe el-Hušenija, radijallahu ‘anhu. Riječi

Ti nećeš pitati osim o onome što ti je potrebno od stvari vjere i dunjaluka, a:

“مِنْ حُسْنِ إِسْلَامِ الْمَرْءِ تَرْكُهُ مَا لَا يَعْنِيهِ”

“Od lijepog islama je klonjenje onoga što ga se ne tiče!”²¹¹

A što se tiče onoga za čime nisi u potrebi, onda je pitanje o tome nepotrebno i suvišno, a Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, je zabranio govor rekla-kazala i suvišno ispitivanje i trošenje imetka²¹², tako da će tvoje ispitivanje biti shodno stepenu tvojih potreba, a ne da pitaš o onome za čime nisi u potrebi!

hadisa je vjerodostojnim ocijenio El-Hafiz Ibn-Kesir u svome Tefsiru, 1/278. (Šejh El-Albani je ovaj hadis u provjeri Četrdeset Nevevijeve hadisa u djelu Gajetu-l-Meram, hadis br.4, ocijenio da'ifom, dok je hadis neposredno prije toga ocijenio hasenom, a njegove riječi su: „Ono što je Allah proglasio halalom – to je halal; ono što je proglasio haramom – to je haram; a ono što je prećutao – oprašta, pa prihvatite ono što Allah oprašta, jer Allah ništa ne zaboravlja. Zatim prouči: "...A Gospodar tvoj nije zaboravan.“ (Prijevod značenja, Merjem, 64).“ Zabilježio ga je El-Hakim).

²¹¹ Zabilježili su ga Et-Tirmizi u Sunenu, 4/558, br.2317, i kaže za njega: “Garib!”; Ibn-Madže u Sunenu, 2/1315, br.3976; El-Bejheki u Šu'bu-l-Iman, 4/355, br.4987; Ibn-Hibban u Sahihu, 1/466, br.229, i drugi u hadisu Ebu-Hurejre, radijallahu ‘anhu. (Šejh El-Albani ga je ocijenio sahihom i sahih li-gajrihi u provjeri Et-Tirmizije, br. 2317 i 2318).

²¹² El-Buhari, 2/537, br.2408; i Muslim, 3/1341, br.593, u hadisu El-Mugire b. Šu'be, radijallahu ‘anhu.

Tačka 68.

يَوْمَ أُسْرِى بِهِ إِلَى السَّمَاءِ ، وَصَارَ إِلَى الْعَرْشِ كَلَامَ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى ،
وَدَخَلَ الْجَنَّةَ ، وَاطَّلَعَ إِلَى النَّارِ ، وَرَأَى الْمَلَائِكَةَ ، وَسَمِعَ كَلَامَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ، وَنَشَرَتْ لَهُ الْأَنْبِيَاءُ ،
سَرَادِقَاتِ الْعَرْشِ وَالْكُرْسِيِّ وَجَمِيعَ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِينَ فِي
جَبْرِيلَ عَلَى الْبَرَقِ حَتَّى أَدَارَهُ فِي السَّمَوَاتِ ، وَفَرَضَتْ عَلَيْهِ الصَّلَوَاتِ الْخَمْسَ فِي
وَرَجَعَ إِلَى مَكَّةَ لَيْلَتِهِ .

I mi vjerujemo da je Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, u dijelu noći uzdignut na nebesa, i da je došao do 'Arša i razgovarao sa Allahom, Uzvišenim i Veličanstvenim. I da je ušao u Džennet i da je vidio Vatru, i vidio meleke, i čuo govor Allaha, Uzvišenog i Veličanstvenog. I drugi Poslanici su mu pokazani, i vidio je ukrase 'Arša i Kursija, i sve na zemlji i sve na nebesima u stanju budnosti. Džibril ga je nosio na buraku sve dok nisu prošli kroz nebesa. Te noći mu je propisano klanjanje pet obaveznih namaza, i te iste noći se vratio u Mekku, a sve to je bilo prije hidžre.

📖 El-Berbehari kaže: ﴿ **I mi vjerujemo da je Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, u dijelu noći uzdignut na nebesa** ﴾ Ovo je od mu'džiza (nadnaravnih čuda) datih Poslaniku, sallallahu ‘alejhi ve sellem, tako da je dio vjerovanja u Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, i: **Vjerovanje u date mu mu'džize koje dokazuju istinitost njegovog, sallallahu ‘alejhi ve sellem, Poslanstva.** Najveće od njegovih mu'džiza su: Kur'an i sunnet; to su najveće mu'džize date Poslaniku, sallallahu ‘alejhi ve sellem, i to su mu'džize koje će ostati sve do Sudnjeg dana.

I od njegovih, sallallahu ‘alejhi ve sellem, mu'džiza su također i: isra' i mi'radž.

El-Isra' je: putovanje noću, dok riječ **el-mi'radž** znači: *es-su'ud* (uzdizanje). On je poveden na noćno putovanje iz Mesdžidi-l-Harama u Mekki pa do Mesdžidi-l-Akse u Palestini u jednoj noći u društvu Džibrila, ‘alejhi-s-selam, i poveden je kroz nebesa iz Bejtu-l-Makdisa. A kako je poveden u jednoj noći iz Mekke do Bejtu-l-Makdisa a onda na nebesa, nakon čega je spušten sa nebesa i onda vraćen u Mekku, sve u jednoj noći? Uistinu se to dogodilo moću Uzvišenog Allaha Kojeg ništa ne čini nemoćnim, a ne njegovom, sallallahu ‘alejhi ve sellem, moću. Naprotiv, to se dogodilo samo moću Uzvišenog Allaha Kojeg ništa nemoćnim ne može

učiniti. Doveden mu je *el-burak*, a to je: životinja koja se kreće izuzetno brzo, korak joj seže koliko se okom vidi, pa ga je Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, jahao, a Džibril mu društvo pravio, sve do Bejtu-l-Makdisa. Eto to bi bio el-isra’.

A što se tiče el-mi'radža, on je poveden od Bejtu-l-Makdisa kroz nebesa, kada je prošao sedam nebesa, došao do Sidreti-l-Munteha i čuo govor Uzvišenog Allaha koji mu je naredio obavljanje namaza. Te noći je također vidio Džennet i Vatru, a također je te iste noći na nebesima vidio ostale Poslanike i Vjerovjesnike, Allah ih je okupio zajedno zbog njega, pa ih je on predvodio u namazu, pokazujući njegovu vrijednost naspram njih. I dok je bio na nebesima Uzvišeni Allah mu je naredio klanjanje pet dnevnih namaza, nakon čega se on, sallallahu ‘alejhi ve sellem, spustio do Bejtu-l-Makdisa, te od Bejtu-l-Makdisa do Mekke, a sve to u jednoj noći, kada se na sabahu vratio u Mekku, sallallahu ‘alejhi ve sellem.

Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, je isra' i mi'radž doživjeo tijelom i dušom²¹³, a ne samo dušom kao što govore neki poricatelji ili oni koji to smatraju nečim čudnim, govoreći kako je poveden na noćno putovanje samo dušom a ne i tijelom. Također, isra' nije bio san, već se on dogodio u njegovoj, sallallahu ‘alejhi ve sellem, budnosti: on, sallallahu ‘alejhi ve sellem, je poveden na noćno putovanje u stanju budnosti, a nije istina da je to bio samo san. To je bila mu'džiza od njegovih, sallallahu ‘alejhi ve sellem, mu'džiza. On Uzvišeni kaže:

سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَىٰ بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِّنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى
الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهُ ... ﴿١﴾

“Uzvišen neka je Onaj Koji je u jednom času noći preveo Svoga roba iz Mesdžid-Harama u Mesdžid-Aksa, čiju smo okolicu blagoslovili...” (Prijevod značenja, El-Isra, 1)

A koja je svrha toga?

... لِنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا ۚ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿١﴾

“...kako bismo mu neka znamenja Naša pokazali. - On, uistinu, sve čuje i sve vidi.” (Prijevod značenja, El-Isra, 1)

²¹³ Pogledaj: Tefsir Ibn-Kesir, 3/23-24; Fethu-l-Bari, 1/460; Šerh El-'Akidetu-t-Tahavijje li Ibn ebi-'Izz, str.245-246.

I on, sallallahu ‘alejhi ve sellem, je te noći vidio predivne stvari, kao što On Uzvišeni kaže:

لَقَدْ رَأَىٰ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرَىٰ ﴿١٨﴾

“Vidio je najveličanstvenija znamenja svoga Gospodara.” (Prijevod značenja, En-Nedžm, 18)

I u Suri El-Isra' se spominje:

... لِنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا ... ﴿١﴾

“...kako bismo mu neka znamenja Naša pokazali...”
(Prijevod značenja, El-Isra, 1)

Tako da je on, sallallahu ‘alejhi ve sellem, vidio Allahova znamenja te blagoslovljene noći, pa je obaveza na muslimanu da u to vjeruje i potvrdi, te da nema ni najmanju sumnju oko toga. A onaj koji to zanegira – nevjernik je, jer ugoni u laž Uzvišenog Allaha i Njegovog Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, a također i konsenzus muslimana.

El-Berbehari kaže: ﴿ **I da je ušao u Džennet i da je vidio Vatru** ﴾ Ušao je u Džennet i video blagodatni koje se nalaze u njemu, a vidio je i Vatru i patnju u njoj, jer je Allah htio da mu pokaže Svoja znamenja.

El-Berbehari kaže: ﴿ **i vidio meleke** ﴾ Vidio je Džibrila u njegovom melekskom obliku sa trista i šezdeset krila, svako krilo prekriva horizont. Njegov melekski oblik je ogroman, a Džibril je najveći od meleka i najplemenitiji među njima, ‘alejhi-s-salatu ves-selam. Dakle, on, sallallahu ‘alejhi ve sellem, je vidio meleke i vidio je Poslanike koji su preselili, Allah ih je okupio zbog njega, a Allah sve može!

El-Berbehari kaže: ﴿ **i vidio je ukrase 'Arša i Kursija** ﴾ Vidio je i ono što je oko 'Arša i ono što je oko Kursija, a ovo dvoje su najveća Allahova stvorenja, a i ono što je oko njih.

El-Berbehari kaže: ﴿ **i sve na zemlji i sve na nebesima u stanju budnosti.** ﴾ Ovim pisac odgovara onima koji govore kako se to desilo u snu. A da se to dogodilo u snu, nevjernici to nebi negirali, jer se snovi ne negiraju, već su negirali da mu se to dogodilo u stanju budnosti. Allah, Uzvišeni i Veličanstveni, kaže:

... أَسْرَىٰ بِعَبْدِهِ ... ﴿١﴾

“...preveo Svoga roba...” (Prijevod značenja, El-Isra, 1)

El-'abd (rob) je termin koji obuhvata i dušu i tijelo. Sama duša se ne naziva robom, niti se tijelo bez duše naziva robom, tako da se robom ne naziva osim onaj sa dušom i tijelom.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Džibril ga je nosio na buraku** ﴾ a burak je životinja.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Te noći mu je propisano klanjanje pet obaveznih namaza** ﴾ Ovo je dokaz vrijednosti pet dnevnih namaza time što su propisani Poslaniku, sallallahu 'alejhi ve sellem, na nebesima, direktno između njega i Uzvišenog Allaha bez ikakvog posrednika, nasuprot ostalim propisima vjere koji su spuštani Poslaniku, sallallahu 'alejhi ve sellem, dok je bio na zemlji posredstvom Džibrila, 'alejhi-s-selam. Stoga nam ovo ukazuje na vrijednost pet dnevnih namaza kod Allaha, Uzvišenog i Veličanstvenog. A el-isra' se dogodio prije hidžre, tako da je on, sallallahu 'alejhi ve sellem, klanjao pet dnevnih namaza još u Mekki.

El-Berbehari kaže: ﴿ **i te iste noći se vratio u Mekku, a sve to je bilo prije hidžre.** ﴾ Vratio se u Mekku te iste noći, što su nevjernici smatrali nemogućim tako da su se izrugivali sa ovim događajem nebi li ponizili Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, ismijavajući se i rugajući. Ali Uzvišeni Allah uništi njihove spletke i posvjedoči istinitosti Svoga Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, pa objavi neke Kur'anske ajete o tome.

Tačka 69.

واعلم أَنَّ أرواح الشهداء في حواصل طير خضر ، تسرح في الجنة وتأوي إلى فناديل تح
الكفار في بئر برهوت ، وهي في سجين .

I znaj da su duše šehida u prsima zelenih ptica koje slobodno lete po Džennetu i dolaze u zaklon kandilja ispod 'Arša²¹⁴. Duše vjernika su ispod 'Arša, a duše nevjernika i grijешnika u Berhutu a to je u Sidždzinu.²¹⁵

📖 El-Berbehari kaže: **« I znaj da su duše šehida u prsima zelenih ptica koje slobodno lete po Džennetu »** Duša, posredstvom koje čovjek oživi, koja se kreće i stvari dokučuje osjetilima, je tajna Uzvišenog Allaha, o njenoj kakvoći ne zna niko mimo Allaha, tj., niko ne zna njenu suštinu osim Uzvišeni Allah. On Uzvišeni kaže:

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ ۖ قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي وَمَا أُوتِيتُمْ مِنَ الْعِلْمِ
إِلَّا قَلِيلًا ﴿٨٥﴾

“Pitaju te o duši. Reci: 'Duša je nešto što - samo Gospodar moj zna, a vama je dato samo malo znanja.”

(Prijevod značenja, El-Isra, 85)

Sa *er-ruh* se ovdje misli na ono preko čega čovjek, životinje i druga stvorenja ožive. Drugi učenjaci kažu: Ovdje se sa *er-ruh* misli na: vrstu meleka, a Allah najbolje zna.

Er-ruh u arapskom jeziku označava: ono preko čega posjednik duše oživi; a života je dvije vrste:

- **Hajatu hareketin** (aktivni život): i ovo se događa sa bićima koja imaju duše.
- **Hajatu numuvvi** (statični život): i ovo je ono što se događa sa drvećem i biljkama²¹⁶. Od ovoga je život embriona u utrobi

²¹⁴ (U manuskripti kod Er-Radadija stoji: “I da su duše šehida u kandiljama ispod 'Arša, lete u Džennetu, a duše mu'mina ispod 'Arša.”)

²¹⁵ (Kaže Er-Radadi kod ove tačke: “Nema vjerodostojnog hadisa koji kaže da su duše nevjernika u bunaru Berhut, kao što se to jasno navodi u djelu Er-Ruh od Ibnu-l-Kajjima, str.145-147, i u Ehvalu-l-kubur od Ibn-Redžeba, str.255-263.”)

²¹⁶ Pogledaj o vrstama života u Zadu-l-Me'ad, 5/755.

njegove majke prije nego mu se duša udahne, a kada mu se duša udahne, onda to postaje aktivni život, dok je stanje prije toga samo statični život.

A što se tiče mutekellimuna i filozofa, oni su zbunjeni po pitanju stvarnosti duše i nisu u stanju shvatiti je; spoticali su se i pravili mnogo grešaka i nisu bili u stanju shvatiti je.

Jačka 70 i 71.

والإيمان بأنَّ الميت يقعد في قبره ، وترسل فيه الروح حتَّى يسأله منكر ونكير عن الإيمان وشرائعه ، ثمَّ تسل روحه بلا ألم .

يعرف الميت الزائر إذا زاره ، ويتنعم المؤمن في القبر ، ويعذبُّ الفاجر كيف شاء الله .

I mi vjerujemo da mrtvac biva posađen u sjedećem položaju u svome kaburu, kada mu se duša udahnjuje i kada ga ispituju Munker i Nekir o tome da li je vjerovao i obavezne propise izvršavao. Nakon toga mu duša biva izvađena, bez bola²¹⁷.

I mrtvi prepoznaju onoga koji ih posjeti kada ga taj posjeti. Vjernici se osjećaju blagoslovljeno u svome kaburu, dok pokvarenjaci bivaju kažnjeni onako kako Allah hoće.

📖 El-Berbehari kaže: ﴿ **I mi vjerujemo da mrtvac biva posađen u sjedećem položaju u svome kaburu** ﴾ Obaveza je vjerovati da će mrtvac biti posađen u sjedećem položaju u svome kaburu, duša će mu se vratiti u tijelo, pa će mu doći dva meleka: jedan je Munker, a drugi je Nekir, pa će ga ispitivati - i to je kabursko ispitivanje (*el-fitnetu fil-kabr*), i to je najteža stvar koja će zadesiti mrtvacu. Ako od ove kušnje bude sačuvan - onda je sačuvan od onoga što uslijedi nakon toga, a ako ne bude sačuvan od ove kušnje - biće uništen i neće mu biti spasa! Njih dvojica će ga ispitivati o tri stvari: “Ko ti je Gospodar?”, našta će vjernik reći: “Moj Gospodar je Allah!”, dok će munafik reći: “Haa, haa, ne znam!” Zatim će upitati: “Koja ti je vjera?” Našta će vjernik reći: “Moja vjera je islam!”, dok će munafici i oni koji su sumnjali reći: “Haa, haa, ne znam!” Zatim će upitati: “Ko ti je Poslanik?” Našta će vjernik reći: “Moj Poslanik je Muhammed!”, dok će munafik reći: “Haa, haa, ne znam!” Tako će se vjerniku proširiti kabur, prostrijeti džennetska postelja i vrata Dženneta otvoriti, a njegov prijatni vjetar i miris do njega doprijeti, pa će uživati u svome kaburu. A što se tiče nevjernika i munafika, njima će se kabur suziti, prostrijeti Vatrene postelja i vrata Vatre otvoriti, a njegova vrelina i odvratni miris do njega doprijeti. I ovo je značenje govora pisca: ﴿ **kada mu se duša udahnjuje i kada ga ispituju Munker i Nekir o tome da li je vjerovao i obavezne propise izvršavao.** ﴾

²¹⁷ Tj., neće osjetiti bol kao prvi put kada mu je duša uzeta prilikom usmrćivanja. nap.prev.

El-Berbehari kaže: ﴿ **I mrtvi prepoznaju**²¹⁸ **onoga koji ih posjeti kada ga taj posjeti.** ﴾ Zbog ovoga je propisano posjećivanje kaburova, jer se mrtvac osjeti lagodno kada ga neko posjeti, a ovo je stvar koja se dešava u svijetu-berzeha, a mi o stvarima iz svijeta ahireta i berzeha znamo samo onoliko koliko je potvrđeno kur'ansko-hadiskim dokazom, jer je to svijet gajba, ljudskim čulima nedokučivo samo Uzvišenom Allahu poznato. Međutim, iz ovoga se ne smije zaključiti da se nešto može tražiti od mrtvaca, pa da se kaže: "Obzirom da on zna kada ga neko posjeti, zašto mi nebi tražili nešto od njega?!" **Mi na ovo kažemo:** Uzvišeni Allah to nije propisao, tako da se od mrtvaca ništa neće tražiti! Ashabi nisu tražili ništa od Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, iako je on, sallallahu 'alejhi ve sellem, živ u svome kaburu: živi životom-berzeha a ne dunjalučkim životom.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Vjernici se osjećaju blagoslovljeno u svome kaburu, dok pokvarenjaci bivaju kažnjeni onako kako Allah hoće.** ﴾ Od temelja vjerovanja jeste i: **Vjerovanje u kabursko kažnjavanje ili uživanje u njemu**, nasuprot govoru mu'tezila koji negiraju ovu činjenicu govoreći: "Mrtvac je u kaburu onakav kako ga i smjestimo u njemu, nema mu ni kazne ni užitka!" zasnivajući to na svome razumu, onome kako to oni vide i misle, ne vjerujući u gajb. Međutim, nema poređenja dunjaluka sa ahiretom, niti ahireta sa dunjalukom, pa je na tebi da vjeruješ u gajb.

Kažnjavanje u kaburu ili uživanje u njemu su potvrđene činjenice, hadisi koji to spominju su mutevatir, tako da će mrtvac ili biti kažnjen u kaburu ili će uživati u njemu. Stoga, onaj koji bude zanegirao kažnjavanje u kaburu - a poznati su mu tekstovi i dokazi koji govore o tome - onda takva osoba postaje nevjernikom. A što se tiče onoga koji to zanegira na osnovu *te'vila* (pogrešnog tumačenja), *taklida* (slijepog slijeđenja) ili zbog *džehla* (neznanja), onda se takvoj osobi istina mora predložiti, pa ako zanegira nakon jasnog pojašnjenja – onda se i takvoj osobi presuđuje nevjerstvom.

²¹⁸ (Šejh Halid er-Radadi kaže: „Brojni hadisi spominju to da mrtvi prepoznaju onoga koji ga posjeti i osjeća se lagodno zbog toga, međutim, nijedan od tih hadisa nije vjerodostojan.“)

Čačka 72.

والإيمان بأن الله هو الذي كلم موسى بن عمران عليه السلام
الكلام بصوت وقع في مسامعه
وموسى يسمع من
ير

I mi vjerujemo da je Allah razgovarao direktno sa Musa b. 'Imranom, 'alejhi-s-salatu ves-salam, na brdu Et-Tur. Musa je čuo govor Allaha, Njegov glas, a ne glas nekog drugog mimo Njega. A ko kaže suprotno ovome – zanevjerovao je u Allaha Veličanstvenog.

📖 Pripisivanje svojstva govora Uzvišenom Allahu je temelj od temelja vjerovanja *ehlul-sunneta vel-džema'ata*. Uzvišeni Allah govori sa stvarnim govorom, čuo ga je Džibril, a čuo ga je i Musa, 'alejhi-s-salam, kada je otišao kod vatre da uzme glavnu gdje mu se Uzvišeni Allah obratio iz pravca drveta, baš kao što On Uzvišeni spominje u Kur'anu, a Musa je čuo Njegov govor. On Uzvišeni kaže:

... وَكَلَّمَ اللَّهُ مُوسَى تَكْلِيمًا ﴿١٦٤﴾
“...A Allah je sigurno s Musaom razgovarao.” (Prijevod značenja, En-Nisa, 164)

وَلَمَّا جَاءَ مُوسَى لِمِيقَاتِنَا وَكَلَّمَهُ رَبُّهُ ... ﴿١٤٣﴾
“I kad Nam Musa dođe u određeno vrijeme, i kada mu Gospodar njegov progovori..!” (Prijevod značenja, El-Araf, 143)

Ovo je bilo drugi put, onda kada mu je Allah obećao da će mu dati Tevrat. Musa je otišao na dogovoreno mjesto i Gospodar mu se obratio i dao ploče na kojima je Tevrat ispisan. Dakle, Musa je čuo govor Allaha, Uzvišenog i Veličanstvenog.

On je također razgovarao i sa našim Poslanikom, Muhammedom, sallallahu 'alejhi ve sellem, u noći mi'radža, kada mu je propisao obavljanje pet dnevnih namaza, tako da Uzvišeni Allah govori sa govorom koji se čuje, sa slovima i glasom.

A što se tiče džehmija i mu'tezila, oni kažu: “Allah ne govori, jer, ako bismo rekli da On govori, time bismo ga usporedili sa stvorenjima zato što stvorenja govore!” - Zar će se to porediti između govora Allaha i govora stvorenja?! Uistinu postoji razlika između govora Allaha i govora stvorenja, dok džehmije i mu'tezile ne prave razliku između Allaha i stvorenja - a mi

od Allaha zaštitu tražimo - a sve rezultatom njihovog glupog shvatanja i intelekta.

Dakle, Uzvišeni Allah govori u stvarnosti, sa govorom koji se čuje. Kur'an je od govora Uzvišenog Allaha, On je sa Kur'anom progovorio, a i sa Tevratom i Indžilom, i On Uzvišeni govori kada god hoće ako hoće. Njegov govor je Njegovo djelo, a Njegovim djelima nema početka i nema kraja. On govori kada On hoće, šta On hoće i sa čime On hoće, tako da je govor Njegovo svojstvo od svojstava djela (*sifatih el-fi'lijje*).

El-Berbehari kaže: ﴿ **glas koji je bio od Njega, a ne od nekog drugog mimo Njega** ﴾ To nije bio glas drveta, Levhi-l-Mahfuza, Džibrila, niti glas Muhammeda, sallallahu 'alejhi ve sellem, već je to uistinu glas i govor koji je istinski potekao od Uzvišenog Allaha, dok ga Džibril i Muhammed, sallallahu 'alejhi ve sellem, samo prenose i dostavljaju od Njega Uzvišenog.

El-Berbehari kaže: ﴿ **A ko kaže suprotno ovome – zanevjerovao je u Allaha Veličanstvenog.** ﴾ Onaj koji kaže: “Allahov govor je stvoren i Allah ne govori!” lišavajući Allaha svojstva govora, uistinu biva nevjernikom, jer ugoni u laž Allaha, Njegovog Poslanika i konsenzus muslimana. Tako mi Allaha to je tako, osim ako nije u pitanju *džahil* (neuka osoba), *mute'vvil* (onaj koji pogrešno protumači), ili *mukallid* (onaj koji slijepo slijedi) onoga čije mišljenje uvažava – kada se takvome mora pojasniti, pa ako nakon toga ustraje na tome, onda mu se presuđuje nevjerstvom. Ovako je iz razloga što je Uzvišeni Allah odgovorio i opovrgao mušrike zato što su obožavali kipove koji ne govore. Ibrahim, 'alejhi-s-selam, je rekao:

... يَا أَبَتِ لِمَ تَعْبُدُ مَا لَا يَسْمَعُ وَلَا يُبْصِرُ وَلَا يُغْنِي عَنْكَ شَيْئًا ﴿٤٢﴾
“...O oče moj, zašto obožavaš onoga koji niti čuje niti vidi, niti ti može od kakve koristi biti?” (Prijevod značenja, Merjem, 42)

A također se obratio nevjernicima koji su obožavali kipove:

قَالَ بَلْ فَعَلَهُ كَبِيرُهُمْ هَذَا فَاسْأَلُوهُمْ إِنْ كَانُوا يَنْطِقُونَ ﴿٦٣﴾
“To je učinio ovaj najveći od njih; pitajte ih ako umiju govoriti”, reče on.” (Prijevod značenja, El-Enbija, 63)

I Allah, Uzvišeni i Veličanski, kaže o Benu-Israilu:

وَاتَّخَذَ قَوْمُ مُوسَىٰ مِنْ بَعْدِهِ مِنْ حُلِيِّهِمْ عِجَلًا جَسَدًا لَهُ خُورٌ ۚ أَلَمْ
يَرَوْا أَنَّهُ لَا يَكَلِّمُهُمْ ﴿١٤٨﴾

“I narod Musaov, poslije odlaska njegova, prihvati od nakita svoga kip teleta koje je rikalo. Zar nisu vidjeli da im ono ne govori...” (Prijevod značenja, El-Araf, 148)

Tako da ovo dokazuje da Uzvišeni Gospodar govori, a onaj koji ne govori nije Gospodar, jer kako onda naređuje i kako onda zabranjuje, i kako sve uređuje a ne govori? Uistinu je Allah čist i uzvišen od toga!

I u Suri Ta-ha stoji:

أَفَلَا يَرَوْنَ إِلَّا يَرْجِعُ إِلَيْهِمْ قَوْلًا وَلَا يَمْلِكُ لَهُمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا ﴿٨٩﴾

“Zar oni nisu vidjeli da im ono ni riječi ne odgovara i da od njih ne može nikakvu nevolju otkloniti niti im može ikakvu korist pribaviti?” (Prijevod značenja, Ta-ha, 89)

To jest: ne odgovara im kada mu se obraćaju.

Tačka 73.

(الشرير)

I znaj da su (zlo i dobro) od Allahovog kada' i kadera.

✎ Obaveza je vjerovati u kada' i kader i da se ništa među stvorenjima ne događa nasumično, već je sve određeno i zapisano u Levhi-l-Mahfuzu. Uzvišeni Allah je to znao, zapisao u Levhi-l-Mahfuz, odredio, stvorio i u postojanje doveo, i sve to Mu je bila volja. Ne postoji ništa među stvorenjima da prethodno nije određeno i pred-određeno od strane Uzvišenog Allaha.

Dakle, sve je određeno, a od toga su: dobro i zlo; dobro koje se događa stvorenjima je Allahovom odredbom i određenjem, a također im se i zlo dešava Allahovom odredbom i određenjem. Isto tako i iman i kufr, bolest i zdravlje, glad i sitost, bogatstvo i siromaštvo - sve je to Allahovom odredbom i određenjem.

Tačka 74.

في العقول

مثل الذرة في السماوات ، ويطلب من كل إنسانٍ من العمل على قدر ما أعطاه من العقل

Razum je urođen; svakoj osobi je dato razuma onoliko koliko je htio Allah, Uzvišeni i Veličanstveni. Oni se razlikuju u razumu poput oblaka na nebesima i od svakog čovjeka se traži da djeluje shodno razumu koji mu je dat. Razum se ne pribavlja, već je to blagodat od Allaha, Uzvišenog i Veličanstvenog.

📖 El-'akl (razum) je:

def. «Snaga koju Allah stavlja u osobu posredstvom koje shvata i razdvaja ono što šteti od onoga što koristi, dobro od lošeg.»

Sušтина razuma nikome od stvorenja poznata nije i ljudi su u zabuni po pitanju njega i ne dosežu zaključak, jer je to jedna od tajni Allaha koja nije poznata drugome mimo Njemu, Uzvišenom i Veličanstvenom.

El-'akl (razum) je nazvan “'aklen” zašto što čovjeka zadržava (*je'akilu*) od onoga što mu šteti, baš kao što svezano uže zadržava životinju od bježanja.

Nazvan je i sa: „hidžren”:

هَلْ فِي ذَلِكَ قَسَمٌ لِّذِي حِجْرٍ ﴿٥٥﴾

“Zar to razumnom (hidžrin) zakletva nije?” (Prijevod značenja, El-Fedžr, 5)

El-hidžr je ovdje *el-'akl*, a tako je nazvan jer zaustavlja čovjeka od onoga što mu šteti.

Nazvan je i sa: „en-nuha”:

... إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّأُولِي النُّهَىٰ ﴿٥٤﴾

“...To su dokazi za one koji razuma (en-nuha) imaju.” (Prijevod značenja, Ta-ha, 54)

U značenju: za one koji razuma imaju.

Nazvan je i sa: „el-lub”:

... لَآيَاتٍ لِّأُولِي الْأَلْبَابِ ﴿١٩٠﴾

“...su znamenja za razumom (el-elbab) obdareni!”

(Prijevod značenja, Alu-'Imran, 190)

U značenju: za one koji razuma imaju.

Stoga, razum je jedno od znamenja Uzvišenog Allaha, a iz govora pisca: ﴿**Razum je urođen**﴾ se nazire da je time htio reći da je stvoren, a ne praiskonski, niti nešto sa čime se osoba rađa. A što se tiče stvarnosti razuma – kao što smo već spomenuli – to nije poznato nikom drugom mimo Uzvišenom Allahu, zbog čega su sljedbenici 'ilmu-l-kelama i filozofije zbunjeni po pitanju razuma i u tome ne dosežu nikakav zaključak, jer to nije u domenu ljudskog znanja!

A razum varira od osobe do osobe:

- Među ljudima su: **oni čiji razum je potpun**, a primjer tome su Vjerovjesnici, 'alejhimu-s-salatu ves-selam.

- Među ljudima su: **oni koji uopće nemaju razuma**, a primjer tome su luđak, mentalno retardirani i bebe.

- Među ljudima su: **oni koji su između spomenuto dvoje**, između potpunog razuma i nemanja razuma. Odnosno: posjeduju razum, ali nije potpun, i razlikuju se u svojoj manjkavosti; neki od njih imaju teže manjkavosti u razumu, dok drugi imaju blage manjkavosti, itd., a sve shodno onome što mu Uzvišeni Allah podari od njega.

El-'Akl (razum) se također koristi kao ukazatelj na **el-fehm** (razumijevanje), tako da se kaže: “'Aklel ajati-l-kur'anijje (On razumije Kur'anske ajete)”:

... إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿١٢﴾

“...to su, uistinu, dokazi za ljude koji razuma imaju.”

(Prijevod značenja, En-Nahl, 12)

U značenju: oni razumiju univerzumske i Kur'anske znakove:

وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ ۖ وَمَا يَعْقِلُهَا إِلَّا الْعَالِمُونَ ﴿٤٣﴾

“To su primjeri koje Mi ljudima navodimo, ali ih samo učeni shvaćaju.” (Prijevod značenja, El-Ankebut, 43)

Tako da se riječ **el-'akl** može odnositi i na:

➤ **el-fehm** (shvatanje),

- el-idrak (obuhvatanje) i
- el-fikhu fid-din (razumijevanje vjere) Uzvišenog Allaha:

﴿٦٠﴾ ... أَفَلَا تَعْقِلُونَ

“...Zašto se ne opametite?” (Prijevod značenja, El-Kasas, 60)

▪ Među ljudima su i: **oni kojima je razum prekriven zbog njihovog nevjerstva i gafleta**, tako da ne prave razliku između onoga što šteti i koristi. Posjeduju razum, ali se ne okorištavaju od svoga razuma, lišeni su koristi razuma – a mi od Allaha zaštitu tražimo, a sve zbog svoga nevjerstva, tako da ne koriste razum:

أَمْ تَحْسَبُ أَنَّ أَكْثَرَهُمْ يَسْمَعُونَ أَوْ يَعْقِلُونَ ۚ إِنَّ هُمْ إِلَّا كَالْأَنْعَامِ ۚ
بَلْ هُمْ أَضَلُّ سَبِيلًا ﴿٤٤﴾

“Misliš li ti da većina njih hoće da čuje ili da nastoji shvatiti? Kao stoka su oni, čak su još dalje s Puta pravog skrenuli.” (Prijevod značenja, El-Furkan, 44)

Pa ih je Allah lišio njihovog razuma kažnjavajući ih tako jer ga nisu koristili za ono što im koristi, već samo za ono što im ne koristi, ili za ono što im donosi štetu. Stoga je razum jedno od znamenja Uzvišenog Allaha.

El-Berbehari kaže: ﴿ **i od svakog čovjeka se traži da djeluje shodno razumu koji mu je dat.** ﴾ Et-teklif (obvezivanje vjerom), naredbama i zabranama, a i nagrada i kazna, sve to ovisi od razuma!

El-Berbehari kaže: ﴿ **Razum se ne pribavlja, već je to blagodat od Allaha Uzvišenog i Veličanstvenog.** ﴾ Razum je od Uzvišenog Allaha, On je taj koji ga daje čovjeku, a to je jedna od tajni Uzvišenog Allaha među Njegovim stvorenjima. Čovjek ne pribavlja razum sam od sebe, već on samo jača dati mu razum razmišljajući o znamenjima Uzvišenog Allaha, pažljivim razmišljanjem o Kur'anu. A što se tiče sticanja razuma, onda se on ne stiče, već je Allah taj koji daruje razum a osoba ne može sama od sebe pribaviti i steći razum, već samo ojačati:

أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَتَكُونُ لَهُمْ قُلُوبٌ يَعْقِلُونَ بِهَا أَوْ آذَانٌ يَسْمَعُونَ بِهَا ۚ فَإِنَّهَا لَا تَعْمَى الْأَبْصَارُ وَلَكِنْ تَعْمَى الْقُلُوبُ الَّتِي فِي الصُّدُورِ
﴿٤٦﴾

“Zašto oni po svijetu ne putuju pa da srca njihova shvate ono što trebaju shvatiti, i da uši njihove čuju

**ono što trebaju čuti; ali oči nisu slijepe, već srca u
grudima.”** (Prijevod značenja, El-Hadždž, 46)

Ovo dokazuje da je razmišljanje o stvorenjima i uništenju koje je zadesilo prethodne narode zbog njihovog nevjerstva i grijeha korisna stvar za čovjeka i ono što jača njegov razum, ali ne i da se time može steći razum koji prethodno nije posjedovao!

Jačka 75.

:

واعلم أَنَّ اللهَ فَضَّلَ العبادَ بعضهم على بعض في الدنيا
ولا حابي ، فمن قال : إِنَّ فَضْلَ الله على المؤمن
المؤمن على الكافر ، والطائع على العاصي ، والمعصوم على المخذول

Znaj da je Allah nekim robovima dao više blagodati u odnosu na druge, na dunjaluku i ahiretu - i to davanje je pravedno. I ne kaže se: “Nepravedan je i nepravilno daje!” Ko bude rekao da je Allah podjednako podario blagodati vjerniku i nevjerniku - novotar je. Naprotiv, Allah je odlikovao vjernika nad nevjernikom, poslušnog nad grijешnikom i nevinog nad podlim - i to je pravda i blagodat koju On daje kome hoće, a zadržava od koga On hoće.

📖 El-Berbehari kaže: **﴿ Znaj da je Allah nekim robovima dao više blagodati u odnosu na druge, na dunjaluku i ahiretu ﴾** Uzvišeni Allah je podario više blagodati nekim robovima u odnosu na druge. Više je dao vjerniku nego nevjerniku u tome što je prvom podario iman, a zadržao od davanja imana nevjerniku zbog njegovog nevjerstva. I Allah je također dao više blagodati nekim vjernicima u odnosu na druge vjernike, a i nekim Poslanicima u odnosu na druge:

تِلْكَ الرُّسُلُ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ ... ﴿٢٥٣﴾

“To su Poslanici, Mi smo odlikovali jedne nad drugim...” (Prijevod značenja, El-Bekare, 253)

To je Allahova blagodat koju On daje onome kome On Uzvišeni hoće, i niko ne može podići zamjerku protiv Allaha, jer je sve pod Njegovom vlašću i On daruje onome kome On hoće! Vlast pripada Njemu Uzvišenom i On daruje kome On hoće. Blagodati su Njegove blagodati pa ih On daje kome hoće, tako da se zamjerke ne mogu dizati protiv Uzvišenog Allaha.

Međutim, mu'tezile govore: “Allah je obavezan da se prema ljudima ophodi podjednako dajući im isto!”, a ovo je ružno ophođenje prema Allahu i dizanje zamjerke protiv Njega, a uzvišen i čist je Allah od ovoga što oni govore. Naprotiv, Allah nekim robovima daje više blagodati u odnosu na druge, jer vlast Njemu pripada pa se zamjerke protiv Njega ne mogu podizati. On ne kažnjava nikoga osim zbog grijeha kojeg učini, jer bi suprotno bila nepravda, dok Uzvišeni Allah ne čini nepravdu. Stoga, On ne

kažnjava nikoga ko nije učinio grijeh, niti kažnjava nekoga zbog tuđeg grijeha:

وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ ۚ وَإِن تَدْعُ مُثْقَلَةٌ إِلَىٰ جِمْلِهَآ لَا يَحْمِلُ مِنْهُ شَيْءٌ وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ ... ﴿١٨﴾

“I nijedan grješnik neće grijehove drugog nositi; ako grijehovima pretovareni pozove da mu se ponesu, niko mu ih neće ponijeti, pa ni rođak..!” (Prijevod značenja, Fatir, 18)

Dakle, Uzvišeni Allah je pravedan u davanju naknade za djela stvorenja, a što se tiče onoga što On poklanja, onda je to blagodat Uzvišenog Allaha, zbog čega niko ne može podizati zamjerku protiv Njega!

El-Berbehari kaže: ﴿ **Ko bude rekao da je Allah podjednako podario blagodati vjerniku i nevjerniku - novotar je.** ﴾ Tako vele mu’tezile, a oni govore: “Allah je obavezan da sve ljude učini vjernicima, a ne da neke učini nevjernicima a druge vjernicima. A također i da sve učini bogatima, a i da svi oni budu učenjaci!” što je vid podizanja zamjerke protiv Uzvišenog Allaha, dok je Allah Mudri, a od Njegove mudrosti nije da sve ljude učini istim u znanju, bogatstvu, niti u nagradi i kazni! I od Njegove mudrosti nije da sve ljude učini bogatima, jer kada bi svi oni bili bogati – stvorenja bi bila uništena obzirom da tada nebi našli onoga koji će raditi i proizvoditi. Zato je Allah nekim stvorenjima dao više blagodati od drugih u opskrbi pa su jedni bogati a drugi siromašni, a sve kako bi stvorenja težila opskrbi. A da su svi oni bogati, onda ništa proizvodili nebi. I da su svi oni siromašni, onda nebi radili i proizvodili. Dakle, Allah daje da budu različiti kako bi stvorenja djelovala i težila:

... وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِّيَتَّخِذَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا سُلْطَانًا ... ﴿٣٢﴾

“...Mi jedne nad drugima uzdižemo po nekoliko stepeni, da bi jedni druge služili...” (Prijevod značenja, Ez-Zuhruf, 32)

U značenju: Jedni zapošljavaju druge da rade za nadnicu, pa kada se to dogodi stvorenja prosperiraju i korist se postiže.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Naprotiv, Allah je odlikovao vjernika nad nevjernikom, poslušnog nad grješnikom i nevinog nad podlim** ﴾ Allah

je uzdigao vjernika nad nevjernikom i pokornoga nad griješnikom, a to je od Njegove pravde i blagodati, tako da niko ne može dizati zamjerku protiv Njega.

Tačka 76.

يُنْ بَرَّهُمْ وَفَاجِرُهُمْ فِي أَمْرٍ مِنْ أُمُورِ
يُنْ
يُنْ .

Nije dozvoljeno da kriješ iskrene savjete od bilo kojeg muslimana u stvarima vjere, bio on pobožan ili griješan. A ko ga krije - obmanjuje muslimane, a ko obmanjuje muslimane obmanjuje vjeru, a ko obmanjuje u vjeri - takav izdaje Allaha, Njegovog Poslanika i vjernike.

🔍 El-Berbehari kaže: ﴿ **Nije dozvoljeno da kriješ iskrene savjete od bilo kojeg muslimana u stvarima vjere, bio on pobožan ili griješan** ﴾ En-nasih (iskren savjet) je: čistoća od obmane, a *nasih* je: nešto čisto (*el-halis*).

Stoga je vjerniku obaveza da bude *nasih*, u značenju: čist od nifaka, obmanjivanja i prevare; njegova vanjšтина i nutrina treba da budu iskreni. Zapravo, nasihat je vjera, baš kao što Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kaže:

” الدِّينُ النَّصِيحَةُ، الدِّينُ النَّصِيحَةُ، الدِّينُ النَّصِيحَةُ ” . قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ
لِمَنْ قَالَ ” لِلَّهِ وَلِكِتَابِهِ وَلِأُمَّةِ الْمُسْلِمِينَ وَعَامَّتِهِمْ ”
“Vjera je nasihat! Vjera je nasihat! Vjera je nasihat!”
Upitaše: “A kome, o, Allahov Poslaniče?” – Pa reče: ‘Allahu,
Njegovom Poslaniku, vođama muslimana i običnom
narodu!’²¹⁹

A sa ovim se ovdje misli na to da čovjek bude čist od svake pokuđene osobine, a da se okiti svim plemenitim osobinama.

Stoga, nasih je onaj čovjek koji nikoga ne obmanjuje. Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kaže:

“ ... وَمَنْ عَشَّنَا فَلَيْسَ مِنَّا ”

²¹⁹ Zabilježio El-Buhari u prekinutoj formi, 1/30; i Muslim, 1/74, br.55 u hadisu Temima ed-Darija, radijallahu ‘anhu, u čijoj verziji se ne spominje ponavljanje riječi Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem: “Vjera je nasihat”, već se to spominje kod imama Ahmeda u El-Musnedu, 4/102; Ebu-Davuda, 4/286, br.4944; Et-Tirmizija u Sunenu, 4/314, br.1926, i drugih. Et-Tirmizi za njega kaže: “Hasen-sahih!”

“...Ko nas obmanjuje nije od nas!”²²⁰

Pa nasuprot nasihata stoji *el-giš* (obmana).

Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, je tri puta ponovio riječi: “*Vjera je nasihat!*” kako bi naznačio i podvukao tu stvar, pa je čitavu vjeru ograničio na nasihat!

“Nasihat Allahu i Njegovom Poslaniku”: to je u pitanjima vjerovanja, tako da osoba neće biti musliman osim ako bude imala ispravno vjerovanje, čisto od širka i djela čista od novotarija, dok slijedi samo Posanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem. Takva osoba je nasih prema Allahu i Njegovom Poslaniku; ona čija djela su čista od širka i novotarija!

“Nasihat Njegovom Poslaniku”: to je vjerovanje u Muhammedovo Poslanstvo, da ga voliš, poštuješ i uvažavaš, ‘alejhi-s-salatu ves-selam. I da ga slijediš i oponašaš, te njegovom govoru daješ prednost nad bilo čijim govorom, dok ostavljaš novotarije i novine na koje je Allahov Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, upozorio. I da mu vjeruješ u svemu onome o čemu je obavijestio od gajba, od prošlosti i budućnosti, te da izbjegavaš sve ono što je on, sallallahu ‘alejhi ve sellem, zabranio. To je nasihat Poslaniku, sallallahu ‘alejhi ve sellem.

“Nasihat Njegovoj Knjizi”: tj., Knjizi Allaha, Uzvišenog i Veličanstvenog, a to je Kur'an, tako što vjeruješ da je to spuštenu objavljeni Allahov govor, nije stvoren i nije govor nekog drugog mimo Njega kao što govore zabludjeli. Zatim da ga učiš, proučavaš i djeluješ po njemu, te da stičeš znanje o njegovom značenju i razmišljaš o njemu. To je nasihat Knjizi Allaha, Uzvišenog i Veličanstvenog: njegovo učenje, podučavanje drugih, shvatanje, razumijevanje i djelovanje po njemu. I od nasihata Allahovoj Knjizi je također i: njegovo dugo učenje i ne bivanje nemarnim spram njega.

“Nasihat vođama muslimana”: a to su vladari muslimana, oni koji su zaduženi za pitanja muslimana, u tome što im se pokoravaš u onome što nije nepokornost prema Uzvišenom Allahu, da ne uklanjaš ruku pokornosti datu njima i da ne dižeš pobunu protiv njih, te da im ne tražiš mahane i skrivene greške otkrivajući ih pred ljudima.

²²⁰ Muslim, 1/99, br.101 u hadisu Ebu-Hurejre, radijallahu ‘anhu. A također ga bilježi 1/99, br.102, sa riječima: “...ko obmanjuje nije moj!”

I od nasihata njima je to da ako si učen, a imaš mogućnost da ih iskreno savjetuješ, nasamo, oči u oči, da im daš iskren savjet i da im ukažeš na njihove greške ili greške njihovih podanika, onda ćeš ih upoznati sa tim. Međutim, o njima nećeš govoriti na sijelima, jer će to biti obmana, tako da je nasihat njima dostavljanjem im iskrenog savjeta. Eto to je nasihat vladarima muslimana.

I od nasihata vladarima muslimana je: izvršavanje onoga čime te takvi obavežu, nebitno da li je u pitanju neko radno mjesto, zaduženje ili nešto drugo mimo toga od stvari koje se tiču vjere i dunjaluka, te da izvršavaš ono čime si zadužen, na najbolji način, i da ništa od toga ne zapostavljaš. A ako vidiš kakve manjkavosti da obavijestiš one na vlasti, nasamo, obavještavajući ih o manjkavostima kako bi ih ispravio. Ovo je nasihat vođama muslimana. Također je od nasihata vođama muslimana da moliš Allaha za njih, jer ako oni budu ispravni, onda će i njihovi podanici biti ispravni, tako da ćeš moliti Allaha za njih. Stoga, ako vidite studenta šeri'atskih nauka koji ne dovi za njih, ili kritikuje one koji mole za njih, onda znaj da takav obmanjuje i nije iskrenog savjeta prema vođama muslimana.

“Nasihat običnom narodu”: to se čini njihovim upućivanjem na ono što je ispravno, da ih upozoravaš na greške i da im naređuješ činjenje dobra a zabranjuješ zlo, te da podučavaš neuke, podsjećaš nemarne, da im voliš dobro koje voliš sebi i da budeš saosjećajan prema siromasima i daješ sadaku potrebnima. To je nasihat njima. Također i da upućuješ lijepe savjete onima koji ih savjetuju, da čuvaš povjereni ti emanet i sačuvaš povjerene stvari. Da budeš iskren iz svih aspekata i iskren prilikom prodaje i kupovine, tako da ne obmanjuješ i ne varaš.

Eto to bi bio nasihat u kratkim crtama, pa onaj koji nije takav, onda takav obmanjuje, a Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kaže:

“... وَمَنْ غَشَّائًا فَلَيْسَ مِنَّا ”

“...Ko nas obmanjuje nije od nas!”²²¹

²²¹ Muslim, 1/99, br.101 u hadisu Ebu-Hurejre, radijallahu ‘anhu. A također ga bilježi sa riječima: “...i ko obmanjuje nije moj!”, 1/99, br.102.

Čačka 77.

الله سبحانه وتعالى سمیع بصیر علیم ، یداه مبسوطتان ، قد علم أَنَّ الخلق یعصونه قبل

﴿

Allah, Uzvišeni i Veličanstveni, sve čuje, vidi i zna, a Njegove dvije ruke su ispružene. Prije nego je stvorio Svoje robove On je znao da će mu stvorenja biti nepokorna - to Njegovo znanje je efektivno nad njima, ali Njegovo znanje o njima Ga nije spriječilo da ih uputi u islam. Tu blagodat im je On dao iz Svoje plemenitosti, dobrote i samilosti, Njemu hvala pripada.

📖 El-Berbehari kaže: ﴿ **Allah, Uzvišeni i Veličanstveni, sve čuje, vidi i zna** ﴾ Ovo je treća vrsta tevhida: Potvrda imena i svojstava Uzvišenom Allahu onako kako su spomenuti u Kur'anu i sunnetu, uz vjerovanje u njihova značenja i ono našta ukazuju, dok mi ne zalazimo u pitanje njihove kakvoće, jer kakvoća nije poznata osim Allahu. A što se tiče njihovog značenje, to nam je poznato, pa je obaveza da vjeruješ u njih i ono našta oni ukazuju, baš kao što je imam Malik rekao: “Zna se šta je *el-istiva*” tj., značenje riječi *el-istiva* (uzvisivanje) je poznato: “dok je kakvoća toga nepoznata!”

El-Berbehari kaže: ﴿ **Prije nego je stvorio Svoje robove On je znao da će mu stvorenja biti nepokorna** ﴾ Allah sve zna; On je znao ko će vjerovati a ko nevjernik biti, ko će pokoran a ko nepokoran biti, ništa Mu nepoznato nije. Sve je to znao prije nego je i stvorio nebesa i zemlju.

El-Berbehari kaže: ﴿ **ali Njegovo znanje o njima Ga nije spriječilo da ih uputi u islam.** ﴾ Iako je On znao šta će oni raditi od toga što će neki nevjernici biti a drugi vjernici, Allah ih je pozvao u islam i iman, poslao im Poslanike i Knjige kao uputu, iako je znao šta će oni raditi. Međutim, Njegovom milošću On ih nije ostavio i prepustio Svome znanju, već je uspostavio dokaz nad njima i podario im izbor, volju i moć djelovanja, pa ako ostave djela – grijeh i manjkavost njima pripada. Uzvišeni Allah je uputio sva stvorenja, vjernike i nevjernike, u značenju: sve im pojasnio. On Uzvišeni kaže:

وَأَمَّا مَّاؤُودُ فَهَدَيْنَاهُمْ فَاسْتَحَبُّوا الْعَمَىٰ عَلَى الْهُدَىٰ ... ﴿١٧﴾

“A Semud kad je posrijedi, njih smo bili uputili...”

(Prijevod značenja, Fussilet, 17)

“**uputili**” u značenju: pojasnio i uputio na istinu, ali oni to nisu prihvatili, već su inatom odbili i uzoholili se:

... فَأَخَذَتْهُمْ صَاعِقَةُ الْعَذَابِ الْهُونِ مِمَّا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٧﴾

“...ali, njima je bila milija sljepoća od upute, pa ih je stigao udar sramne kazne, prema onome kako su zaslužili.” (Prijevod značenja, Fussilet, 17)

u značenju: prema onome što su sami stekli, a ne zato što je Allah znao da će uraditi i to im odredio. Naprotiv, samo zbog onoga što su sami stekli svojim izborom, voljom i djelima!

A el-hidajet (uputa) se dijeli na dvije vrste:

- **Hidajetu-l-iršad** (uputa u smislu ukazivanja na istinu), a ovo se uopćeno odnosi i na vjernike i na nevjernike.
- **Hidajetu-t-teuvfik** (uputa u smislu uspjeha u prihvatanju istine), a ovo je specifično samo za vjernike, one koji prihvate Allahovu uputu i ukazivanje, tako da im Allah daje uspjeh u prihvatanju istine i On ih učvršćuje na tome.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Tu blagodat im je On dao iz Svoje plemenitosti, dobrote i samilosti, Njemu hvala pripada.** ﴾ Ovdje riječi: ﴿ **iz Svoje plemenitosti** ﴾ znače: On ih je pozvao, pojasnio i razjasnio im istinu iz Svoje plemenitosti, te im podario blagodati zbog njihove potrebe za tim, dok Allahu to potrebno nije, bez obzira da li oni nevjerovali ili vjerovali, pokorili se ili nepokorili, oni Uzvišenom Allahu ne mogu nauditi niti Mu korist pribaviti, jer On je neovistan od njih, dok se korist i šteta njima vraća. Zato je od Njegove milosti prema njima to što im je pojasnio put dobra i put zla, dao im snagu i moć, i podario im razum sa kojim odvajaju ono što šteti od onoga što koristi.

Tačka 78.

واعلم أَنَّ البشارة عند الموت ثلاث بشارات يقال : أبشر يا حبيب الله برضى الله والجنة
ويقال : أبشر يا عبد الله بالجنة بعد
:

I znaj da mrtvacu dolaze sa jednom od tri vijesti: ili mu se kaže: “Raduj se Allahov miljeniče Allahovom zadovoljstvu i Džennetu!”; ili se kaže: “Raduj se Allahov robe Džennetu zbog islama!”; ili se kaže: “Raduj se Allahov neprijatelju Allahovoj srdžbi i Vatri!” Ovako kaže Ibn-'Abbas, radijallahu 'anhuma²²².

📖 Kada osoba umire, bilo da je u pitanju vjernik ili nevjernik, doći će mu sa vijestima u trenutku smrt. Ako je vjernik obradovaće ga Allahovom milošću i Džennetom, a ako je nevjernik obradovaće ga sa Allahovom srdžbom i Vatrom. Stoga, niko neće preseliti a da prethodno neće doznati gdje će biti, a neće imati priliku da se pokaje, da se oslobodi, niti da poveća svoja dobra djela. To je ono što je spomenuto u hadisu:

“مَنْ أَحَبَّ لِقَاءَ اللَّهِ أَحَبَّ اللَّهُ لِقَاءَهُ ...”

“Ko voli susret sa Allahom i Allah voli susret sa njim..!”

Na ovo 'Aiša, radijallahu 'anha, reče: 'O, Allahov Posaniče! Mi svi preziremo smrt?', našta Poslanik reče:

“لَيْسَ كَذَلِكَ يَا عَائِشَةُ; وَإِنَّمَا الْمُؤْمِنُ يُبَشِّرُ عِنْدَ الْمَوْتِ فَيُحِبُّ لِقَاءَ اللَّهِ
فَيُحِبُّ اللَّهُ لِقَاءَهُ، وَالْكَافِرُ يُبَشِّرُ بِالنَّارِ فَيُبْغِضُ لِقَاءَ اللَّهِ لِقَاءَهُ”

“Ne u tome smislu, o 'Aiša. Uistinu vjernika obraduju prilikom smrti pa on voli susret sa Allahom i Allah voli susret sa njim, dok nevjernika obraduju Vatrom pa on prezire susret sa Allahom i Allah prezire susret sa njim!”²²³

I On Uzvišeni kaže:

²²² Kaže šejh Er-Radadi, Allah ga sačuvao: “Pogledaj Tefsir Ibn-Kesira, 2/531-538; i Et-Tezkira od El-Kurtubija, 1/67-72, te شرح الصدور, str.91-131 od Es-Sujutija.”

²²³ El-Buhari, 5/2386, br.6507; Muslim, 4/2065, br.2683, u hadisu 'Ubade b. es-Samita, radijallahu 'anhu. Također ga bilježi El-Buhari prekinutim lancem, 5/2386; i Muslim, 4/2065, br.2684, u hadisu 'Aiše, radijallahu 'anha.

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١٣﴾

“Oni koji govore: 'Naš Gospodar je Allah!', i istraju na Pravom putu, za njih straha nema i ni za čim nek ne tuguju!” (Prijevod značenja, El-Ahkaf, 13)

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَبْشِرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ﴿٣٠﴾

“Doista onima koji govore: 'Gospodar naš je Allah', pa poslije budu ustrajni, silaze meleki: 'Ne bojte se i ne žalostite se, i radujte se Džennetu, koji vam je obećan.’” (Prijevod značenja, Fussilet, 30)

وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ يَتَوَقَّى الَّذِينَ كَفَرُوا الْمَلَائِكَةَ يَصْرُبُونَ وُجُوهَهُمْ وَأَدْبَارَهُمْ وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ﴿٥٠﴾

“A da si samo vidio kad su meleki nevjernicima duše uzimali i po licima ih njihovim i straga udarali: 'Iskusite patnju u ognju.’” (Prijevod značenja, El-Enfal, 50)

Čačka 79.

واعلم أَنَّ أَوَّلَ مَنْ يَنْظُرُ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى فِي الْجَنَّةِ الْأَصْرَاءُ ، ثُمَّ الرِّجَالُ ، ثُمَّ
بَيْنَ مَا : { إِنَّكُمْ سَتَرُونَ رَبَّكُمْ كَمَا تَرَوْنَ الْقَمَرَ لَيْلَةَ الْبَدْرِ لَا
فِي رُؤْيَيْهِ } وَالْإِيمَانُ بِهِذَا وَاجِبٌ ، وَإِنْكَارُهُ كُفْرٌ .

I znaj da će slijepci biti prvi koji će gledati Uzvišenog Allaha u Džennetu, a zatim muškarci, a onda žene²²⁴, sa svojim očima na glavi, baš kao što je rekao Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem: {“Sigurno ćete vidjeti svoga Gospodara kao što vidite pun mjesec u noći, i nećete imati poteškoća po pitanju Njegovog viđenja.”} U ovo je obaveza vjerovati, a poricanje toga je kufr.

📖 Već je prethodila tema o potvrdi *er-ru'je* (viđenja Allaha na Sudnjem danu), a ovo je samo podvlačenje onoga što je prethodilo. A što se tiče redosljeda kojeg pisac spominje, onda je on potreban dokaza!

²²⁴ (Kaže Halid er-Radadi: „...Po pitanju spomenutog (redosljeda) postoji hadis koji doseže do Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, ali nije vjerodostojan. Bilježi ga Ed-Dejlemi u djelu Firdevsu-l-ehbar, 1/55, u merfu' hadisu Semure b. Džunduba. Također ga bilježi i El-Lalekai u djelu Es-Sunne, br.924, sa da'if lancem prenosilaca kao govor El-Hasana el-Basrija.“)

Tačka 80.

واعلم أنّها لم تكن زندقة ولا كفر ولا شكوك ولا بدعة ولا ضلالة ولا حيرة في الدين
وأهل الكلام والجدل والمرء والخصومة والعجب ، وكيف يجترئ الرجل على المرء والخصومة
والجدال والله تعالى : ﴿ مَا يُجَادِلُ فِي آيَةٍ ﴾

Znaj da se nikada nisu pojavili otpadništvo, nevjerstvo, sumnja, novotarija, zabluda, niti zbunjenost u vjeri, osim zbog 'ilmu-l-kelama i sljedbenika 'ilmu-l-kelama, debate, rasprave, sporenja i samodopadljivosti. A kako se čovjek može upustiti u debatu, raspravu i sporenje kada Uzvišeni Allah kaže: “O Allahovim ajetima raspravljaju samo nevjernici...” Stoga je na tebi da se povinuješ i budeš zadovoljan sa predajama i prenosiocima predaja, te da se suzdržiš i šutiš.

 Pojašnjenje i upozorenje na spomenuto je već prethodilo.²²⁵

El-Berbehari kaže: ﴿ **Stoga je na tebi da se povinuješ i budeš zadovoljan sa predajama i prenosiocima predaja, te da se suzdržiš i šutiš.** ﴾ Na tebi je da se povinuješ Allahovom govoru i govoru Njegovog Poslanika, te da se suzdržiš od debate i dizanja sumnje, jer je to zabranjeno i to će ti samo još više zbunjenost povećati. Drži se govora Allaha i Njegovog Poslanika, time budi zadovoljan kako bi bio upućen i siguran od sašaptavanja, sumnji i zabludjelih ideja. Budi na jasnom uvidu, a Allah je spustio ovaj Kur'an kao pojašnjenje za svaku stvar.

²²⁵ Pogledaj tačku br.9.

Čačka 81.

والإيمان بأن الله يعذب الخلق في النار في الأغلال والأنكال والسلاسل ، والنار في
: ٢٦

على الله ورسوله ﷺ .

I mi vjerujemo da će Allah, Uzvišeni i Veličanstveni, kazniti stvorenja u Vatri u okovima, verigama i lancima. Vatra će biti u njihovoj utrobi, iznad i ispod njih. Dok džehmije - među kojima je Hišam el-Futi²²⁶ - kažu: “Uistinu će Allah kažnjavati samo pored Vatre”, tako odbijajući govor Allaha i Njegovog Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem.

📖 El-Berbehari kaže: ﴿ **I mi vjerujemo da će Allah, Uzvišeni i Veličanstveni, kazniti stvorenja u Vatri u okovima, verigama i lancima. Vatra će biti u njihovoj utrobi, iznad i ispod njih.** ﴾ Uzvišeni Allah će dati da Vatra plamti u utrobi nevjernika, tako da će oni biti gorivo za Vatru:

... وَأُولَئِكَ هُمْ وَقُودُ النَّارِ ﴿١٠﴾

“...i oni su gorivo za Vatru!” (Prijevod značenja, Alu-’Imran, 10)

Goreće sa njima i koristiti njihovo tijelo kao gorivo – a mi od Allaha zaštitu tražimo:

... فَأَلَّذِينَ كَفَرُوا قُطِّعَتْ لَهُمْ ثِيَابٌ مِّنْ نَّارٍ يُصَبُّ مِنْ فَوْقِ رُءُوسِهِمُ
الْحَمِيمُ ﴿١٩﴾ يُصْهَرُ بِهِ مَا فِي بُطُونِهِمْ وَالْجُلُودُ ﴿٢٠﴾ وَلَهُمْ مَقَامِعٌ
مِّنْ حَدِيدٍ ﴿٢١﴾

“...onima koji ne budu vjerovali bit će odijela od Vatre skrojena, a ključala voda bit će na glave njihove lijevana; od nje će se istopiti ono što je u trbusima njihovim, i koža, a gvozdenim štapovima bit će mlaćeni.” (Prijevod značenja, El-Hadždž, 19 - 21)

Pa Allah spominje da će kažnjavanje biti na tijelima nevjernika i da će Vatra gorjeti u njihovoj utrobi i vatreni plamen ih gutati:

... يُصَبُّ مِنْ فَوْقِ رُءُوسِهِمُ الْحَمِيمُ ﴿١٩﴾

²²⁶ Kaže Halid er-Radadi: „Hišam el-Futi, sa *dammom* na *fa* i *sukunom* na *vavu*, je: Ibn-Umer, i bio je prijatelj El-Huzajla i pozivač u pravac mu'tezila.” Pogledaj: Lisanu-l-Mizan, 6/195; **الفهرست** od Ibn-Nedima, str.214; i El-Fasl od Ibn-Hazma, 5/62.

“...a ključala voda bit će na glave njihove lijevana.”

(Prijevod značenja, El-Hadždž, 19)

Međutim, među mu'tezilama imamo one koji govore: “Neće biti kažnjavani i Vatra neće gorjeti njihova tijela, već će biti kažnjavani pored Vatre a njihova tijela neće gorjeti!”, iako Uzvišeni Allah kaže u Kur'anu da će biti gorivo za Vatru, a i Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kaže:

“أَوَّلُ مَنْ تَسَعَّرَ بِهِمُ النَّارُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ الْعَالِمُ الَّذِي لَا يَعْمَلُ بِعِلْمِهِ،
وَالْمُتَصَدِّقُ الَّذِي يُرَائِي فِي صِدْقَتِهِ، وَأُمُجَاهِدُ الَّذِي يُرَائِي بِجِهَادِهِ”

“Prvi sa kojima će se potpaliti Vatra na Sudnjem danu su: učenjak koji nije radio po svome znanju, onaj koji je udjeljivao sadaku kako bi se pokazao pred ljudima i mudžahid koji je vodio džihad kako bi se pokazao pred ljudima!”²²⁷

El-Berbehari kaže: ﴿ **u okovima** ﴾ u značenju: ruke će mu biti vezane za njegov vrat, a mi od Allaha zaštitu tražimo.

El-Berbehari kaže: ﴿ **verigama** ﴾ a to je instrument za mučenje:

إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَلَاسِلَ وَأَغْلَالًا وَسَعِيرًا ﴿٤﴾

“Mi smo za nevjernike okove i sindžire i oganj razbuknali pripremili.” (Prijevod značenja, Ed-Dehr, 4)

إِنَّ لَدَيْنَا أَنْكَالًا وَجَحِيمًا ﴿١٢﴾

“Bit će u Nas, doista, okova i ognja.” (Prijevod značenja, El-Muzzemmil, 12)

Pa je **el-enkal** (veriga) instrument za mučenje, a mi od Allaha zaštitu tražimo: okovi, sindžiri i oganj razbuknali.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Vatra će biti u njihovoj utrobi, iznad i ispod njih.** ﴾:

لَهُمْ مِنْ جَهَنَّمَ مِهَادٌ وَمِنْ فَوْقِهِمْ غَوَاشٍ ۚ وَكَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ ﴿٤١﴾

“U Džehennemu će im ležaji i pokrivači od vatre biti. Eto, tako ćemo Mi zulumčare kazniti.” (Prijevod značenja, El-E'araf, 41)

²²⁷ Muslim, 3/1513, br.1905, u hadisu Ebu-Hurejre, radijallahu ‘anhu.

Tačka 82.

صلاة الفريضة خمس صلوات لايزاد فيهن ولاينقص في مواقيتها ، وفي السفر
ث

تي

ين ين

I znaj da je pet obaveznih namaza: njima se ne dodaje, niti se oduzima od njih kada se klanjaju u njihovo vrijeme. A na putovanju su svi namazi po dva rekata, osim akšama. Onaj koji bude rekao da ih ima više od pet - uvodi novotariju, a i onaj koji kaže da ih je manje od pet - uvodi novotariju. Allah ne prima ništa od njih ako se ne obave u njihovom propisanom vremenu, osim onome koji zaboravi, jer takav ima opravdanje, koji će ga obaviti kada se sjeti, ili putnik, jer takav može da spaja dva namaza ako želi.

☞ Pet dnevnih namaza imaju izuzetnu vrijednost, a to je drugi *rukn* (sastavni dio) islama koji dolazi nakon dva šehadeta. Onaj koji ih ostavi negirajući njihovu obaveznost - nevjernik je prema konsenzusu svih muslimana, a ko ih ostavi iz nemarnosti priznajući da ih je obaveza klanjati - smatra se nevjernikom prema jačem od dva poznata stava učenjaka po tom pitanju, a dokaz tome je govor Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem:

“بَيْنَ الْعَبْدِ وَبَيْنَ الْكُفْرِ تَرْكُ الصَّلَاةِ”

“Između roba i nevjerstva stoji ostavljanje namaza!”
*Zabilježio ga je Muslim.*²²⁸

I govor njega, sallallahu ‘alejhi ve sellem:

“الْعَهْدُ الَّذِي بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمُ الصَّلَاةُ فَمَنْ تَرَكَهَا فَقَدْ كَفَرَ”

*“Ugovor između nas i njih je namaz: pa ko ga ostavi zanevjerovao je!”*²²⁹

²²⁸ Muslim, 1/88, br.81 i 82, u hadisu Džabira, radijallahu ‘anhu. (Riječi hadisa koje su ovdje spomenute bilježe Ibn-Madže u Sunenu, br.1068; i Et-Tirmizi u Sunenu, br.2561, dok kod Muslima stoje riječi: “Uistinu između čovjeka i širka i kufr stoji ostavljanje namaza!”)

²²⁹ Imam Ahmed u El-Musnedu, 5/246; Et-Tirmizi, 5/13, br.2621; Ibn-Madže, 1/342, br.1079; En-Nesai', 1/231, br.463, u hadisu Burejde, radijallahu ‘anhu. Et-Tirmizi kaže:

Ovo je jasno, a on nije rekao: “Ko ga ostavi negirajući obaveznost!”, već je on, sallallahu ‘alejhi ve sellem, to uopćeno rekao, pored mnogih drugih dokaza, a ovo nije mjesto za njihovo spominjanje.

Propisanih obaveznih namaza je pet, tokom jednog dana i noći, a on, sallallahu ‘alejhi ve sellem, je rekao Mu'azu kada ga je slao za Jemen:

“... فَلْيَكُنْ أَوَّلَ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ شَهَادَةٌ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، فَإِنْ أَجَابُوكَ
لَذَلِكَ فَأَعْلِمَهُمْ أَنَّ اللَّهَ افْتَرَضَ عَلَيْهِمْ خَمْسَ صَلَوَاتٍ ...”

“...Neka prva stvar u koju ćeš ih pozvati bude šehadet La ilahe illallah, pa ako ti se odazovu u tome onda ih upoznaj da im je Allah propisao pet dnevnih namaza...”²³⁰

Namaz je naređen Poslaniku, sallallahu ‘alejhi ve sellem, i njegovom ummetu u noći mi'radža, iznad nebesa, što ukazuje na njegovu važnost. Prvo je propisano pedeset namaza tokom jednog dana i noći, nakon čega se Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, povratio svome Gospodaru kako bi mu umanjio, sve dok Allah nije spustio na pet namaza koji će se obavljati iako se računaju kao pedeset na Vagi, jer se jedno dobro djelo nagrađuje deseterostruko, tako da je jedan namaz kao deset namaza. Znači, računa se kao pedeset namaza iako se klanja pet namaza tokom jednog dana i noći.

Novotarom se smatra onaj koji kaže da ima više od pet obaveznih namaza, jer dodaje vjeri ono što nije od nje. A takav je i onaj koji kaže da ih je manje od pet namaza, kao što govori skupina novotara i sljedbenika zablude, koji govore da je tri obavezna namaza!

Na osnovu Kur'ana, sunneta i konsenzusa muslimana: pet je obaveznih dnevnih namaza. On Uzvišeni kaže:

أَقِمِ الصَّلَاةَ لَدُلُوكَ الشَّمْسِ إِلَى غَسَقِ اللَّيْلِ وَقُرْآنَ الْفَجْرِ ۖ إِنَّ قُرْآنَ
الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُودًا ﴿٧٨﴾

“Obavljaj namaz kad Sunce s polovine neba krene, pa do noćne tmine, i namaz u zoru jer namazu u zoru mnogi prisustvuju.” (Prijevod značenja, El-Isra, 78)

“Hasen-sahih.” Sahihom su ga ocijenili Ibn-Hibban, 4/305, br.1454; i El-Hakim u El-Mustedreku, 1/48. (Šejh El-Albani ga je ocijenio sahihom na provjeri Et-Tirmizija.)

²³⁰ El-Buhari, br.1331; i Muslim, br.19, u hadisu Ibn-‘Abbasa, radijallahu ‘anhu.

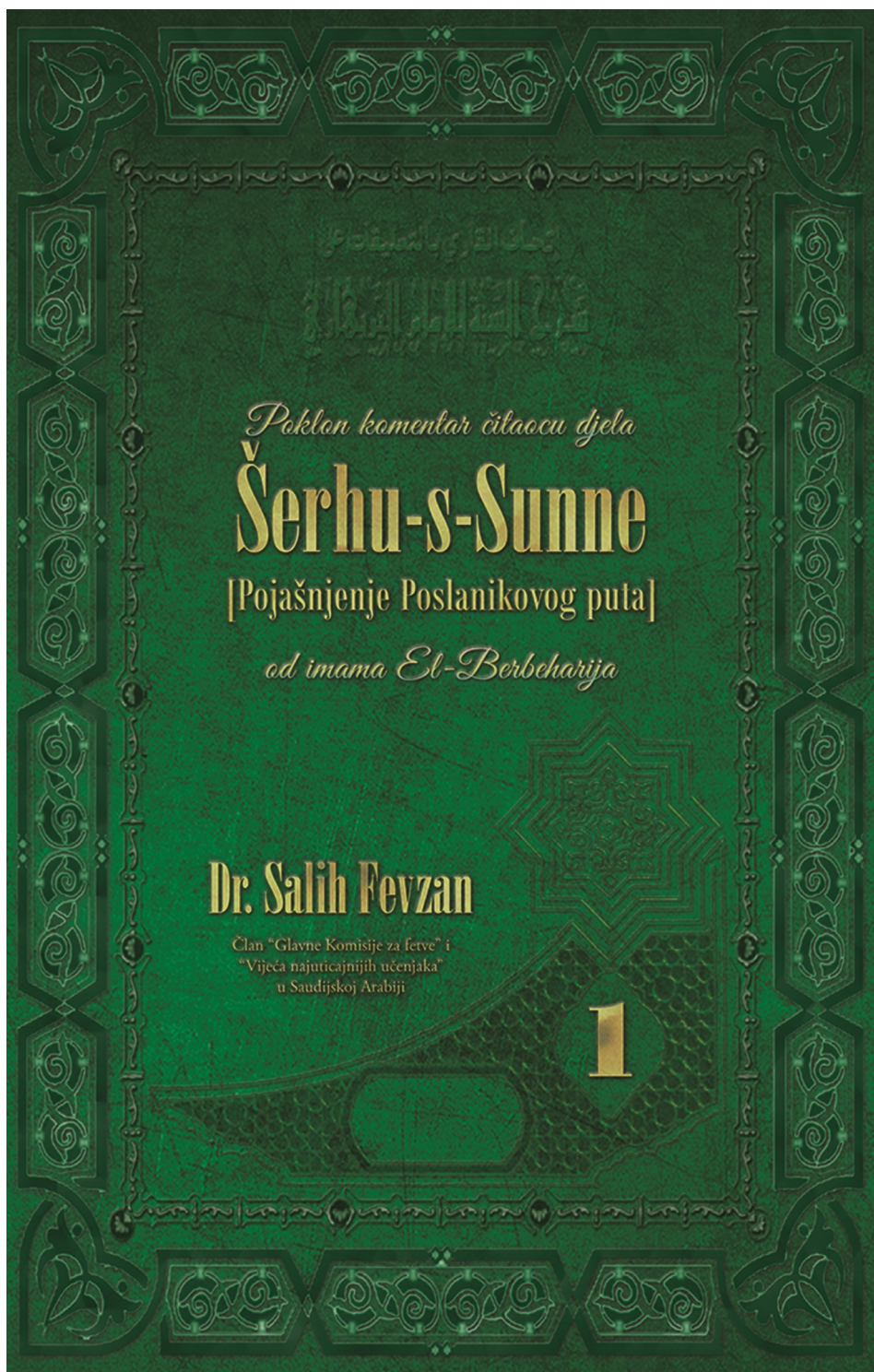

A Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, je svojim govorom i djelom pojasnio kako se oni klanjaju, a klanjaju se u njihovim određenim vremenskim razmacima. On Uzvišeni kaže:

... إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَّوْقُوتًا ﴿١٠٣﴾

“...namaz je propisan vjernicima u određenim vremenskim razmacima!” (Prijevod značenja, En-Nisa, 103)

U značenju: obaveznih u njihovim propisanim vremenima, a Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, je to pojasnio svojim govorom i djelom, tako da ih nije dozvoljeno odgoditi mimo njihovog propisanog vremena, osim ako za to postoji validno-šeri'atsko opravdanje, kao što je slučaj kada se prespava, ili zaboravi sve dok mu vrijeme ne prođe. Međutim, kada se sjeti ili probudi, postaje mu obaveza da požuri sa njegovim klanjanjem koje god vrijeme bilo. Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kaže:

” مَنْ نَسِيَ صَلَاةً (أَوْ نَامَ عَنْهَا) فَلْيُصَلِّ إِذَا ذَكَرَهَا، لَا كَفَّارَةَ لَهَا إِلَّا ذَلِكَ ”
“Ko zaboravi na namaz (ili ga prespava) neka klanja kada
ga se sjeti, a drugačije se ne može odužiti osim tako!”²³¹

A što se tiče slučaja kada se namjerno odloži mimo njegovog propisanog vremena, onda mu neće biti ispravan iako ga klanja, jer nije klanjao namaz kojeg je Allah propisao, već je klanjao namaz shodno svojoj želji. Stoga, ako ga namjerno odloži mimo njegovog propisanog vremena, onda mu neće biti prihvaćen makar ga i klanjao. Na njemu je da se pokaje Uzvišenom Allahu i bude ustrajan u obavljanju namaza.

I broj namaskih rekata je pojasnio Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, tako da sabah ima dva rekata, akšam tri rekata, jer je to nepar tokom dana, a podne, ikindija i jacija četiri rekata.

A tokom putovanja: četvororekatni namazi (podne, ikindija i jacija) se krata na dva rekata, baš kao što se spominje u potvrđenom sunnetu od Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, a i u Kur'anu:

وَإِذَا ضَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَقْصُرُوا مِنَ الصَّلَاةِ ...
﴿١٠١﴾

“Kada putujete po Zemlji, nije vam grijeh namaz skratiti..!” (Prijevod značenja, En-Nisa, 101)

A što se tiče sabah namaza, on ostaje dva rekata, a također se ni akšam neće skraćivati jer je to nepar dana, a kada bi se skratio bio bi paran. Ovako se spominje u hadisima koji govore o namazu, tako da nikome nije dozvoljeno da se u to upliće bilo dodavanjem ili smanjivanjem, niti odlaganjem ih mimo propisanih namaskih vremena.

²³¹ El-Buhari, 1/215, br.597; i Muslim, 1/477, br.684, u hadisu Enesa, radijallahu ‘anhu.

Tačka 83.

وَالزَّكَاةَ مِنَ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَالتَّمْرِ وَالْحَبُوبِ وَالِدُّوَابِ عَلَى مَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ
قَسَمَهَا فَجَائِزٌ ، وَإِنْ دَفَعَهَا إِلَى الْإِمَامِ فَجَائِزٌ .

Zekat se izdvaja na: zlato, srebro, hurme, zrnastu hranu i stoku, onako kako je rekao Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem. Dozvoljeno je da ga sam podijeliš, a dozvoljeno je i da ga daš vladaru da on to uradi. A Allah najbolje zna.

📖 Treći *rukn* (sastavni dio) islama je: **ez-zekat** (obavezna sadaka). To je konstantni pratilac namaza u brojnim Kur'anskim ajetima, a zekat je poznato pravo koje se izdvaja na imetak bogataša u korist siromaha.

Vrsta imetka na koji se zekat izdvaja je četiri:

Prva vrsta: **En-nekdan** (glavne-valute), a to su: zlato i srebro, i ono što zauzima njihovo mjesto od novčanica.

Druga vrsta: **Behimetu-l-en'am** (stoka), a to su: kamile, krave i ovce.

Treća vrsta: **El-Haridžu mine-l-erdi** (ono što izađe iz zemlje), a uzima se od: žitarica i voća.

Četvrta vrsta: **'Urudut-tidžareti** (trgovinska roba), a to su: proizvodi kojima se trguje.

Ovo su vrste imetka na koje se zekat izdvaja. A što se tiče drugih vrsta imetaka mimo četiri spomenuta, onda, ako neko želi dati sadaku ili udijeliti od toga, to ovisi od njega samog, a vrata sadake i udjeljivanja su širom otvorena.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Dozvoljeno je da ga sam podijeliš, a dozvoljeno je i da ga daš vladaru da on to uradi.** ﴾ Obaveza je izdvojiti zekat zbog govora Uzvišenog:

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ ... ﴿٤٣﴾

“Namaz obavljajte i zekat dajite...” (Prijevod značenja, El-Bekare, 43)

Riječ: **آتُوا** znači: dajte, predajte, tako da je obaveza na onome koji posjeduje takav imetak da ga preda i on je odgovoran za to. A ako ga vladar traži kako bi bio pod njegovim nadzorom, onda je obaveza predati mu ga,

jer je pokornost njemu obavezna i kako bi se onaj koji ga predaje oslobodio odgovornosti. Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, je slao sakupljače koji će uzimati zekat od vlasnika imetka i dostaviti onima koji ga zaslužuju, a vladari muslimana uzimaju mjesto Allahovog Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, nakon njegove smrti u ovome pogledu. Međutim, ako ga oni ne potražuju, onda je odgovornost podjele na onome koji posjeduje taj imetak.

Jačka 84, 85 i 86.

ما
والإيمان بالشرائع كلها .

I znaj da je početak islama svjedočenje šehadeta: “La ilahe illallah ve enne Muhammeden 'abduhu ve Resuluhu.”

I da je sve što je Allah rekao baš onako kao što je i rekao, nema zamjene tome što je On rekao. I On je onakav kako je rekao za Sebe.

I mi vjerujemo u sav šeri'at.

📖 Pisac, rahimehullah, nam kaže: O, muslimanu, o, sticatelju znanja, **znaj** 📖 u značenju: budi siguran i jasno shvati da je prva stvar u islamu svjedočenje šehadeta: La ilahe illallah ve enne Muhammeden 'abduhu ve Resuluhu (Nema s pravom obožavanog, osim Allah, i da je Muhammed Allahov rob i Njegov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem.) Ovo dvoje čine prvi *rukn* (sastavni dio) islama, baš kao što je to došlo u hadisu Džibrila kada je pitao Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, rekavši:

”... أَخْبَرَنِي عَنِ الْإِسْلَامِ . فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ” الْإِسْلَامُ أَنْ تَشْهَدَ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ وَتَقِيمَ الصَّلَاةَ وَتُؤْتِيَ الزَّكَاةَ وَتَصُومَ رَمَضَانَ وَتَحُجَّ الْبَيْتَ إِنْ اسْتَطَعْتَ إِلَيْهِ سَبِيلًا ... ”

“...Obavijesti me šta je to islam?’ – našta Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, odgovori: 'Islam je da posvjedočiš La ilahe illallah ve enne Muhammeden resulullah, i da klanjaš namaz, daješ zekat, postiš Ramadan i hodočastiš Kuću ako si u stanju doći do nje!’”²³²

Stoga, dva šehadeta su prva stvar kojoj pozivaš ljude, jer on, sallallahu 'alejhi ve sellem, kaže:

“ أُمِرْتُ أَنْ أَقَاتِلَ النَّاسَ حَتَّى يَشْهَدُوا أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ فَإِذَا فَعَلُوا عَصَمُوا مِنِّي دِمَاءَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ إِلَّا بِحَقِّهَا وَحِسَابُهُمْ عَلَى اللَّهِ ”

“Naređeno mi je da se borim protiv ljudi sve dok ne posvjedoče: La ilahe illallah. Pa ako to učine, onda mi

²³² Muslim, br.8, u hadisu Omera b. el-Hattaba, radijallahu 'anhu.

*njihova krv i imetak bivaju zabranjeni, osim ako to zahtijeva pravo islama – a njihov konačni obračun je kod Allaha.*²³³

I također, kada je Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, slao Mu'aza b. Džebela radijallahu ‘anhua, u Jemen, rekao mu je:

“إِنَّكَ سَتَأْتِي قَوْمًا أَهْلَ كِتَابٍ، فَإِذَا جِئْتَهُمْ فَادْعُهُمْ إِلَى أَنْ يَشْهَدُوا أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ...”

*“Ti ideš ehlu-kitabijama (kršćanima i Jevrejima), pa kada dođeš do njih pozovi ih da posvjedoče da nema s pravom obožavanog mimo Allaha i da je Muhammed Allahov Poslanik...”*²³⁴

Dakle, to je prva stvar kojoj treba pozivati ljude obzirom da sa time ulaze u Islam. A što se tiče onih koji su oskudni po pitanju *tevhida* (Allahove jednoće) i koji tome ne pridaju pažnju, onih koji pripadaju pažnju različitim pravcima i današnjim metodologijama pozivanja ka Allahu, takvi su oprečni ovome bitnom temeljnom principu.

Sa dva šehadeta nije ciljano i željeno samo njihovo izgovaranje jezikom, već se zahtijeva da se izgovore jezikom bivajući svjestan njihovog značenja i da djeluješ prema onome što nužno za sobom povlače. Međutim, ko god jezikom posvjedoči šehadet: La ilahe illallah ve enne Muhammeden resulullah, to će se od njega prihvatiti, pa ako bude ustrajan na tome, onda se smatra muslimanom, a ukoliko se od njega bude pojavilo nešto što to ruši, onda takva osoba postaje *murtedom* (otpadnikom od islama).

A značenje šehadeta **La ilahe illallah** jeste: Čvrsto ubjeđenje u srcu, izražavanje toga jezikom i potvrda i priznanje da niko nema pravo na 'ibadet, osim Allah, te da je *batil* (odbačeno i neispravno) sve što se obožava mimo Njega i svaki 'ibadet upućen drugome mimo Allahu. On Uzvišeni kaže:

ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ هُوَ الْبَاطِلُ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ﴿٦٢﴾

²³³ El-Buhari, 1/17, br.25; i Muslim, 1/53, br.22, u hadisu 'Abdullaha b. Omera, radijallahu ‘anhuma.

²³⁴ El-Buhari, br.1395; i Muslim, br.19, u hadisu Ibn-‘Abbasa, radijallahu ‘anhuma.

“To je zato što je Allah - Istina, a oni kojima se oni, pored Allaha mole - laž, i zato što je Allah Uzvišen i Veliki.” (Prijevod značenja, El-Hadždž, 62)

A značenje šhadeta Muhammeden resulullah jeste: Da nutrinom i vanjstinom potvrdiš da je on Allahov Poslanik. A što se tiče onoga koji to prizna svojim jezikom, ali to ne potvrdi nutrinom (srcem), onda je takva osoba *munafik* (licemjer). On Uzvišeni kaže:

إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ قَالُوا نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ ﴿١﴾

“Kad ti licemjeri dolaze, oni govore: 'Mi tvrdimo da si ti, zaista, Allahov Poslanik!', a Allah zna da si ti, zaista, Njegov Poslanik, a Allah tvrdi i da su licemjeri pravi lašci.” (Prijevod značenja, El-Munafikun, 1)

... يَقُولُونَ بِأَفْوَاهِهِمْ مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ ... ﴿١٦٧﴾

“...jer su ustima svojim govorili ono što nije bilo u srcima njihovim!..” (Prijevod značenja, Alu-'Imran, 167)

Stoga je, u sažetku, značenje šhadeta Muhammeden resulullah:

- pokoravanje u svemu što je naredio,
- vjerovanje o svemu o čemu nas je obavijestio,
- izbjegavanje svega što je zabranio,
- i da ne obožavaš Allaha osim onako kako je on propisao.

“Pokoravanje u svemu što je naredio”: ako Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, naredi neku stvar, onda se tome moraš povinovati:

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا لِمُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ ۗ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُبِينًا ﴿٣٦﴾

“Ni vjernik ni vjernica nemaju izbora da, kada Allah i Poslanik Njegov nešto odrede, po svom nahođenju postupe. A ko Allaha i Njegova Poslanika ne poslušaju, taj je očito skrenuo s Pravog puta.” (Prijevod značenja, Al-Ahzab, 36)

“vjerovanje o svemu o čemu nas je obavijestio”: on, sallallahu ‘alejhi ve sellem, nas je obavijestio o nekim skrivenim i nepoznatim događajima iz prošlosti i budućnosti, tako da će se njemu, sallallahu ‘alejhi ve sellem, vjerovati o svemu tome o čemu nas je obavijestio, a on ne govori po hiru svom, već:

إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ ﴿٤﴾

“To je samo Objava koja mu se obznaniuje.” (Prijevod značenja, En-Nadžm, 4)

Stoga, njegovo, sallallahu ‘alejhi ve sellem, obavješćavanje o nečemu je istinito i sigurno, oko toga nema nikakve sumnje ako je vjerodostojno prenešeno od njega, sallallahu ‘alejhi ve sellem.

“izbjegavanje svega što je zabranio”: Izbjegavanje svega onoga što je Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, zabranio je sadržaj govora Njega Uzvišenog:

... وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٧﴾

“...ono što vam Poslanik da, to uzmite, a ono što vam zabrani, ostavite, i bojte se Allaha jer Allah, zaista, žestoko kažnjava.” (Prijevod značenja, El-Hašr, 7)

“i da ne obožavaš Allaha osim onako kako je on propisao”: Sve što je Allahov Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, propisao prenoseći od Uzvišenog Allaha, a to negira uvođenje novotarija, novina u vjeru i neutemeljenih praksi koje Allahov Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, nije propisao. On, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kaže:

“مَنْ عَمِلَ عَمَلًا لَيْسَ عَلَيْهِ أَمْرُنَا فَهُوَ رَدٌّ”

*“Ko uradi djelo koje nije od naše vjere – to mu se odbacuje!”*²³⁵

“مَنْ أَحْدَثَ فِي أَمْرِنَا هَذَا مَا لَيْسَ مِنْهُ فَهُوَ رَدٌّ”

*“Ko uvede nešto u ovu našu vjeru što nije od nje – to mu se odbacuje!”*²³⁶

²³⁵ Muslim, br.1718; i El-Buhari, 2/753, br.2675, u prekinutoj formi u hadisu 'Aiše, radijallahu ‘anha.

²³⁶ El-Buhari, br.2697; i Muslim, br.1718, u hadisu 'Aiše, radijallahu ‘anha.

” ... وَإِيَّاكُمْ وَمُحَدَّثَاتِ الْأُمُورِ ... ”

“...Pričuvajte se novo-uvedenih stvari u vjeru..!”

“عَلَيْكُمْ بِسُنَّتِي وَسُنَّةِ الْخُلَفَاءِ الرَّاشِدِينَ الْمَهْدِيِّينَ مِنْ بَعْدِي، مَسَّكُوا بِهَا، وَعَضُّوا عَلَيْهَا بِالنَّوَاجِذِ، وَإِيَّاكُمْ وَمُحَدَّثَاتِ الْأُمُورِ، فَإِنَّ كُلَّ مُحَدَّثَةٍ بِدْعَةٌ، وَكُلُّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ”

“...pa se držite moga sunneta i sunneta mojih pravednih upućenih halifa nakon mene. Toga se čvrsto držite i uhvatite kutnjacima, a pripazite se uvedenih stvari u vjeru, jer svaka novo-uvedena stvar u vjeru jeste novotarija, a svaka novotarija je zabluda.”²³⁷

Dakle, svaki 'ibadet kojeg Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, nije propisao biva *batil* (odbačen i neispravan), i u tome nema nagrade, već ima grijeh, jer je to novotarija, a novotarija osobu udaljava od Allaha a nikako ga ne približava Njemu Uzvišenom.

El-Berbehari kaže: ﴿ **I znaj da je početak islama svjedočenje šehadeta: “La ilahe illallah ve enne Muhammeden 'abduhu ve resuluhu.”** ﴾ Ovo je prvi *rukn* (sastavni dio) islama i njime se ulazi u njega, a nakon njega na red dolazi namaz, a nakon toga zekat, a zatim post mjeseca Ramadana, zatim hodočašće Svetoj Kući (Ka'bi), a nakon toga ostale dužnosti i prava vjere; sve to slijedi nakon šehadeta „La ilahe illallah ve enne Muhammeden resulullah.“

El-Berbehari kaže: ﴿ **I da je sve što je Allah rekao baš onako kao što je i rekao, nema zamjene tome što je On rekao. I On je onakav kako je rekao za Sebe.** ﴾ Sve što je Uzvišeni Allah rekao je baš onako kao što je i rekao, oko toga nema nikakvih sumnji. On Uzvišeni kaže:

... وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِيثًا ﴿٨٧﴾

“...jer čiji je govor istinitiji od Allahovog?!” (Prijevod značenja, En-Nisa, 87)

²³⁷ Zabilježili su ga imam Ahmed u El-Musnedu, 4/126; Ibn-Madže u Sunenu, 1/16, br.43; Ibn ebi-'Asim u Es-Sunne, br.49; Ebu-Nu'ajm u El-Mustehredž 'ala Sahih Muslim, 1/36-37; El-Hakim u El-Mustedrek 'ale-s-Sahihajni, 1/175, idr., u hadisu El-'Irbada b. Sarije, radijallahu 'anhu. Ebu-Nu'ajm kaže: “Ovo je dobar hadis od vjerodostojnih predaja stanovnika Šama.” El-Hakim kaže: “Hadis je vjerodostojan”, a El-Munziri kaže u djelu Et-Tergibu vet-Terhib, 1/47: “Lanac mu je hasen.”

... وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ قِيلًا ﴿١٢٢﴾

“...a čije su riječi od Allahovih istinitije!” (Prijevod značenja, En-Nisa, 122)

U značenju: ničije riječi nisu istinitije od riječi Uzvišenog Allaha, a kada Allah nešto obeća – On to ne krši:

وَعَدَ اللَّهُ ۖ لَا يُخْلِفُ اللَّهُ وَعْدَهُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦﴾

“Obećanje je Allahovo, a Allah će obećanje svoje ispuniti, ali većina ljudi ne zna.” (Prijevod značenja, Er-Rum, 6)

Stoga, kada Allaha nešto obeća, onda On ne krši Svoje obećanje, međutim, ako On zaprijeti kaznom, onda će On možda i oprostiti. Stoga, postoji razlika između Allahovog obećanja i prijetnje: ako Allah nešto obeća, On će to i ispuniti, a ako zaprijeti nečim, onda On to možda i oprost i pređe preko toga ne izvršivši prijetnju kao milost i blagodat od Njega Uzvišenog.

El-Berbehari kaže: ﴿ **I mi vjerujemo u sav šeri’at.** ﴾ Obaveza je vjerovati u sve šeri’ate (vjero-zakone i propise) koje je Allah objavio svojim Poslanicima: uopćeno u one koje nije imenovao, a posebno u one koje je poimenice spomenuo:

قُولُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنْزِلَ إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَمَا أُوتِيَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ وَمَا أُوتِيَ النَّبِيُّونَ مِنْ رَبِّهِمْ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِّنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿١٣٦﴾

“Recite: “Mi vjerujemo u Allaha i u ono što se objavljuje nama, i u ono što je objavljeno Ibrahimu, i Ismailu, i Ishaku, i Jakubu, i unucima, i u ono što je dano Musau i Isau, i u ono što je dano vjerovjesnicima od Gospodara njihova; mi ne pravimo nikakve razlike među njima i mi se Njemu predajemo.” (Prijevod značenja, El-Bakare, 136)

قُلْ آمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ عَلَيْنَا وَمَا أُنْزِلَ عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَمَا أُوتِيَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ وَالنَّبِيُّونَ مِنْ رَبِّهِمْ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِّنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿٨٤﴾

“Reci: “Mi vjerujemo u Allaha i u ono što je objavljeno nama, i što je objavljeno Ibrahimu, i Ismailu, i Ishaku, i Jakubu i potomcima, i u ono što je

dano Musau i Isau i vjerovjesnicima od Gospodara njihovoga; mi nikakvu razliku između njih ne pravimo, i mi se Njemu predajemo.” (Prijevod značenja, Alu-

’Imran, 84)

Stoga, mi vjerujemo u sve objavljene šeri’ate i vjerujemo da je Uzvišeni Allah objavio za svako vrijeme ono što je priličilo tome vremenu, nakon čega je On to derogirao drugim šeri’atom koji je priličio onima koji su došli nakon toga. Tako je slanjem Muhammeda, sallallahu ‘alejhi ve sellem, objavljen šeri’at koji je uspostavljen i koji će ostati sve do Sudnjeg Dana; nikada neće biti derogiran i neće se promijeniti, priliči za svako vrijeme i mjesto.

Čačka 87.

واعلم أنَّ الشراء والبيع حلالٌ إذا بيع في أسواق المسلمين على حكم الكتاب والسنة

I znaj da su kupovanje i prodavanje dozvoljeni kada se trguje na pijacama muslimana ako su zasnovani na propisima Kur'ana i sunneta i čisti od obmane, nepravde²³⁸ i prevare, ili bilo čega drugog suprotnog Kur'anu ili suprotnog znanju.

☞ Od našeg vjerovanja je to da su kupovanje i prodavanje dozvoljene stvari, jer Uzvišeni Allah kaže:

... وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا ... ﴿٢٧٥﴾

“...Allah je dozvolio trgovinu, a zabranio kamatu...”

(Prijevod značenja, El-Bekare, 275)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً
عَنْ تَرَاضٍ مِّنْكُمْ ... ﴿٢٩﴾

“O vjernici, jedni od drugih na nedozvoljen način imanja ne prisvajajte, osim trgovinom uz obostrani pristanak..!” (Prijevod značenja, En-Nisa, 29)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ
اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ ۚ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٩﴾ فَإِذَا قُضِيَتِ
الصَّلَاةُ فَانْتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللَّهِ ... ﴿١٠﴾

“O vjernici, kad se u petak na namaz pozove, požurite ka spominjanju Allaha, i kupoprodaju ostavite, to vam je bolje, neka znate! A kad se namaz obavi, onda se po zemlji razidite i Allahovu blagodat tražite...” (Prijevod značenja, El-Džuma, 9 - 10)

tj., tražite opskrbu.

... وَادْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١٠﴾

“...i Allaha mnogo spominjite, da biste postigli što želite.” (Prijevod značenja, El-Džuma, 10)

I kaže o džamijama:

²³⁸ U manuskripti Er-Radadija ovdje stoji i riječ: “el-dževr” što je također nepravda.

... يُسَبِّحُ لَهُ فِيهَا بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ ﴿٣٦﴾ رَجَالٌ لَا تُلْهِهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا
بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ ... ﴿٣٧﴾

“...i u kojima se spominje Njegovo ime - slave i veličaju Njega, ujutro i navečer, ljudi koje kupovina i prodaja ne ometaju da Allaha spominju...” (Prijevod značenja, En-Nur, 36 - 37)

Allah kaže: **“ne ometaju”** a nije rekao da uopće ne trguju i da ne učestvuju u trgovini, već kaže da ih to ne ometa i ne odvlači od spominjanja Allaha. Naprotiv, oni idu u džamiju i obavljaju namaz u džematu, nakon čega se vraćaju svojoj trgovini, a trgovina je najčistiji način zarade ukoliko je čista od obmanjivanja i prevare, čista od trgovine zabranjenim i nedozvoljenim stvarima i od kamate. Stoga, ako je trgovina čista od stvari koje to narušavaju, onda je to najčistiji vid zarade.

El-Berbehari kaže: ﴿ **kada se trguje na pijacama muslimana** ﴾ Sve što se donese na pijaci muslimana, o tome ne ispituje, jer je osnova dozvoljenost, osim ako je to od nečega zašta se zasigurno zna da je zabranjeno.

El-Berbehari kaže: ﴿ **ako su zasnovani na propisima Kur’ana i sunneta** ﴾ Tako da se ispune poznati šartovi trgovine, pa, ako se sedam šartova ispravne trgovine ispune, onda će trgovina biti ispravna i ono što je prodato *halal* (dozvoljeno), a osnova po pitanju pijaca muslimana je da su zasnovane na toj osnovi.²³⁹

²³⁹ Ovih sedam šartova su:

- Er-rida (obostrana saglasnost ili pristanak bez prisile).
- Er-rešed (da učesnici u trgovinu budu odgovarajući; tj. nije dozvoljeno da to bude dijete koje nije mukelef (šeri’atski obveznik), niti luda osoba ako nije dobila dozvolu od svoga staratelja za to).
- Da stvar koja se prodaje bude dozvoljena za korišćenje.
- Da prodavač u vrijeme trgovine posjeduje stvar koju prodaje ili da ima dozvolu za prodaju od strane njenog vlasnika ili Zakonodavca.
- Da postoji mogućnost preuzimanja i dostave onoga što se prodaje (npr: ne može se prodavati odbjegli rob.)
- Da cijena stvari koja se prodaje i plaća bude poznata.

El-Berbehari kaže: ﴿ **i čisti od obmane, nepravde i prevare, ili bilo čega drugog suprotnog Kur'anu ili suprotnog znanju.** ﴾ Ukoliko se obmana uplete u trgovinu, ili neki nepoznati faktor i element mogućnosti, onda ona biva *haram* (zabranjena), jer tada postaje slučaj kockanja ili slučaj prevare kada se stvar koja se prodaje prikazuje iz jednog ugla izbjegavajući prikaz njenog stvarnog stanja, a to se zove **et-tedlis** (obmana), što je:

def. «Manifestovanje stvari koja se prodaje u formi koja zadovoljava onoga koji je vidi dok je njeno stvarno stanje drugačije (lošije i gore).»

El-Berbehari kaže: ﴿ **nepravde** ﴾ tako da prodavač bude prisiljen na prodaju, jer trgovina nije ispravna osim obostranim pristankom. Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kaže:

”إِنَّمَا الْبَيْعُ عَنْ تَرَاضٍ”

“Trgovina se temelji na obostranom pristanku.”²⁴⁰

Uzvišeni Allah kaže:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً
عَنْ تَرَاضٍ مِّنْكُمْ ۖ وَلَا تَقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا
﴿٢٩﴾

“O vjernici, jedni od drugih na nedozvoljen način imanja ne prisvajajte, osim trgovinom uz obostrani pristanak, i sami sebe ne ubijajte! Allah je, doista, prema vama milostiv!” (Prijevod značenja, En-Nisa, 29)

Dakle, da bi trgovina bila ispravna postoje uslovi koji se moraju ispuniti, a jedan od njih je saglasnost prodavača i kupca tako što će samovoljno bez prisile to izabrati. Ovo je iz razloga što je prisiljavanje nepravda, osim ako prisila uslijedi onda kada šeri'atsko pravo tako nalaže, kao u primjeru osobe koja je dužna a odbija da plati dug, u čijem slučaju se sudija ili vladar upliću

• Da ugovor o trgovini bude zaključen, a ne da bude uslovom za nešto drugo. (Pogledaj: El-Mubdi' od Ibn-Mufliha, 4/7 – i ono što dolazi nakon toga; Er-Revd el-Murebe', 2/26-43; i Menaru-s-Sebil, 1/287-290).

²⁴⁰ Bilježe Ibn-Madže, 2/737, br.2185; Ibn-Hibban, 11/340, br.4967, u hadisu Ebu-Se'ida el-Hudrija, radijallahu 'anhu. El-Busajri kaže u Misbahu-z-Zudžadžadže, 3/17: “Lanac prenosilaca je sahih, prenosioci su povjerljivi!” (Šejh El-Albani također kaže da je sahih.)

prodajući od njegovog imetka ono što će biti dovoljno da se vrati dug makar on sam ne bio zadovoljan sa tim, jer je to prisila koja je pravno dozvoljena. Zato učenjaci kažu da trgovina pod prisilom nije dozvoljena, osim ako tako šeri'atsko pravo nalaže.

Tačka 88.

على ما يموت ، وبم يختم له ، وعلى ما يلقي الله عز وجل ، وإن عمل كل عمل من الخير وينبغي للرجل المسرف على نفسه أن لا يقطع رجاءه من الله تعالى عند الموت ، ويحسن ظنه

I znaj, Allah ti se smilovao, da rob neprestano treba da posjeduje nadu i strah sve dok je na dunjaluku obzirom da ne zna na čemu će preseliti i u kakvom stanju će sresti Allaha, Uzvišenog i Veličanstvenog, pa makar činio samo dobra djela. Istina je da onaj koji prekorači granice uprljavši svoju dušu (grijesima) ne treba u trenutcima smrti da gubi nadu u Uzvišenog Allaha, već treba da ima lijepo mišljenje o Allahu, dok ujedno strahuje zbog svojih grijeha. Pa ako mu se Allah smiluje, to je od Njegove dobrote, a ako ga kazni, to je zbog njegovih grijeha.

☞ Ovo je mnogo bitna stvar, a to je da vjernik treba da kombinuje strah i nadu, tako da svoja djela obavlja bivajući u stanju između straha i nade, a ne da samo strahuje izgubivši nadu u Allahovu milost. On Uzvišeni kaže:

... إِنَّهُ لَا يَأْتِيَنَّكَ مِنَ رَوْحِ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمَ الْكَافِرُونَ ﴿٨٧﴾

“...doista, nadu u Allahovu milost gubi samo narod nevjernički.” (Prijevod značenja, Jusuf, 87)

... وَمَنْ يَفْنُ مِنْ رَحْمَةِ رَبِّهِ إِلَّا الضَّالُّونَ ﴿٥٦﴾

“...Nadu u milost Gospodara svoga mogu gubiti samo oni koji su zabludjeli.” (Prijevod značenja, El-Hidžr, 56)

قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ ﴿٥٣﴾...

“Reci: 'O robovi Moji, koji ste protiv sebe u grijesima pretjerivali, ne gubite nadu u Allahovu milost!..’”
(Prijevod značenja, Ez-Zumer, 53)

Stoga, ne treba strahovati sa pretjeranim strahom koji ga učini da izgubi nadu u Allahovu milost, jer je to neispravan strah. Također treba imati i nadu u Allahovu milost, međutim, ta nada ne treba da učini da postane siguran od Allahove (pravedne) spletke, već treba da strahuje od Allahove spletke, a Allaha to čini onako kako dolikuje samo Njemu i od Njegove potpunosti, a ne kao spletko stvorenja, jer **el-mekr** (spletko) u arapskom jeziku znači:

def. «Težnja nanošenja štete drugome na skriven način kada ta osoba toga nije svjesna.»

Stoga, ako se to uradi iz pravednog razloga, onda je to pravda, a to je značenje spletke kada je pripišemo Uzvišenom Allahu, jer On splotku pravi griješnicima i zlim ljudima, dajući da ih kazna stigne odakle ne očekuju, a to je samo vid pravde sa Njegove strane i On se njome zapravo hvali i veliča. Međutim, ukoliko se uzrokuje nanošenje šteta drugome iz nepravednog razloga, onda je to tlačenje i to nije dozvoljeno, a takvu splotku izvode stvorenja, dok je splotka Uzvišenog Stvoritelja pohvalna stvar, jer je to pravedno i pošteno sa Njegove strane – i u tome je razlika između ovoga dvoje, tj., Allahove spletke i spletke stvorenja:

وَمَكَرُوا وَمَكَرَ اللَّهُ ۗ وَاللَّهُ خَيْرُ الْمَاكِرِينَ ﴿٥٤﴾

“A oni su spletke pravili, pa je i Allah to pravio! A Allah to najbolje umije!” (Prijevod značenja, Alu-’Imran, 54)

Ovo je slučaj naknade za njihova ne-djela, zbog čega to nije nepravda nad njima od strane Uzvišenog Allaha, već rezultat njihovog spletkarenja: oni su spletke pravili pa je njima Allah spletke napravio kao vid Njegove kazne i pravde od strane Njega Uzvišenog. I u hadisu je došlo:

“... إِنَّ أَحَدَكُمْ لَيَعْمَلُ بِعَمَلٍ أَهْلِ الْجَنَّةِ حَتَّى مَا يَكُونُ بَيْنَهُ وَبَيْنَهَا إِلَّا ذِرَاعٌ فَيَسْبِقُ عَلَيْهِ الْكِتَابُ فَيَعْمَلُ بِعَمَلٍ أَهْلِ النَّارِ فَيَدْخُلُهَا...”

“Uistinu neki od vas čine djela džennetlija sve dok između njega i Dženneta ne bude razdaljina koliko je lakat, ali ga sustigne ono što je zapisano pa počne činiti djela džehennemlija te tako i uđe u njega...”

tj., uđe u Vatru zbog njegovih djela od djela džehennemlija, a takva naknada biva rezultatom njegovih ne-djela. I obzirom da je zaključak njegovih djela da radi djela džehennemlija - on i uđe u Vatru. A i suprotno spomenutom se događa:

“... وَإِنَّ أَحَدَكُمْ لَيَعْمَلُ بِعَمَلٍ أَهْلِ النَّارِ حَتَّى مَا يَكُونُ بَيْنَهُ وَبَيْنَهَا إِلَّا ذِرَاعٌ فَيَسْبِقُ عَلَيْهِ الْكِتَابُ فَيَعْمَلُ بِعَمَلٍ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَيَدْخُلُهَا...”

“...I uistinu neki od vas čine djela džehennemlija sve dok između njega i Džehennema ne bude razdaljina koliko je

*lakat, ali ga sustigne ono što je zapisano pa počne činiti djela džennetlija te tako i uđe u njega.*²⁴¹

tj., ulazi u Džennet jer je radio djela džennetlija i na tome preselio.

Dakle, u Vatru se neće ući osim zbog ne-djela, niti će se u Džennet ući osim zbog djela, a djela se mjere shodno završetku. Stoga, nijedna osoba ne smije da bude obmanuta svojom pokornošću, niti svojom griješnošću, osjećajući se sigurnim od odlaska u zabludu, jer, koliko je samo vjernika, muslimana i učenjaka koje je Allah ostavio u zabludi nakon što bi manifestovali djela nepokornosti. Nijedna osoba ne smije da se osjeti sigurna za sebe, niti da hvali sebe. Ne smije se osjećati sigurnim od zablude pa da na osnovu tog osjećaja sigurnosti počne da se miješa sa lošim ljudima, da ih sluša ili zalazi u fitne i iskušenja osjećajući se sigurnim:

” إِنْ قُلُوبَ بَنِي آدَمَ كُلِّهَا بَيْنَ إِصْبَعَيْنِ مِنْ أَصَابِعِ الرَّحْمَنِ ... ”

*“Uistinu su srca potomaka Ademovih između dva prsta od prstiju Milostivog...”*²⁴²

Ne smije se osjećati sigurnim za sebe, jer je čak i Allahov prijatelj, Ibrahim ‘alejhi-s-selam, za sebe rekao:

... وَاجْتَنِبِي وَبَنِيَّ أَنْ نَعْبُدَ الْأَصْنَامَ ﴿٣٥﴾ رَبِّ إِنَّهُمْ أَضَلُّنَ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ ... ﴿٣٦﴾

“...i sačuvaj i mene i sinove moje od toga da obožavamo kumire. Oni su, Gospodaru moj, mnoge ljude na stranputicu naveli...” (Prijevod značenja, Ibrahim, 35 - 36)

Stoga se nijedna osoba ne smije osjećati sigurnom od toga da bude stavljena na iskušenje i od lošeg završetka makar bila od najpravednijih osoba, niti smije izgubiti nadu u Allahovu milost makar bila od najvećih nevjernika među ljudima, jer mu Allah možda prihvati pokajanje pa preseli na islamu i uđe u Džennet. Jer, sve dok je čovjek živ otvoren mu je put ka jednom ili ka drugom, tako da su djela shodno njihovom završetku.

²⁴¹ El-Buhari, 3/1212, br.3208 i 6594; i Muslim, 4/2036, br.2643, u hadisu 'Abdullaha b. Mes'uda, radijallahu ‘anhu.

²⁴² Muslim, 4/2045, br.2654, u hadisu 'Abdullaha b. 'Amra, radijallahu ‘anhu.

El-Berbehari kaže: ﴿ **već treba da ima lijepo mišljenje o Allahu, dok ujedno strahuje zbog svojih grijeha.** ﴾ Treba da ima lijepo mišljenje o Allahu ne gubeći nadu u Njegovu milost.

El-Berbehari kaže: ﴿ **dok ujedno strahuje zbog svojih grijeha.** ﴾ u značenju da se ne treba nadati bez straha, već da kombinuje strah i nadu:

... إِنَّهُمْ كَانُوا يُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَيَدْعُونَنَا رَغَبًا وَرَهَبًا ... ﴿٩٠﴾
“...Oni (Poslanici) su se trudili da što više dobra učine i molili su Nam se u nadi i strahu...” (Prijevod značenja, El-Enbija, 90)

Bili su Poslanici a opet su žurili da čine dobra djela i da obožavaju i dozivaju samo Allaha: **“u nadi”** tj., nadajući se Njegovoj nagradi, i **“strahu”** tj., strahujući od Njegove kazne. Dakle, Poslanici su spajali strah sa nadom, a nisu samo uzimali jedan aspekt ostavljajući onaj drugi, nisu uzeli aspekt straha ostavljajući aspekt nade, niti su uzeli aspekt nade ostavljajući aspekt straha.

I robovi bi trebali da imaju samo lijepo mišljenje o Allahu, a posebno u trenutcima smrti. **Učenjaci** kažu:

“Kada je osoba zdrava, aspekt straha treba da bude dominirajući iz predostrožnosti, dok će u trenutcima smrti nada dominirati!”

a ovo je zato što je osoba tokom života bila u stanju da radi djela, da se kaje i traži oprost, dok u trenutcima smrti nije u stanju da radi dobra djela kada će prednost dati aspektu nade. I u hadisu je došlo:

“ لَا يَمُوتَنَّ أَحَدُكُمْ إِلَّا وَهُوَ يُحْسِنُ بِاللَّهِ الظَّنَّ ”
*“Neka niko od vas ne umire osim sa lijepim mišljenjem o Uzvišenom Allahu.”*²⁴³

El-Berbehari kaže: ﴿ **Pa ako mu se Allah smiluje, to je od Njegove dobrote, a ako ga kazni, to je zbog njegovih grijeha.** ﴾ Ovo je baš kao što je prethodilo, tj., da Allah ne daje ljudima užitak, niti ih kažnjava, osim na osnovu njihovih djela:

... وَلَا يَظْلِمُ رَبُّكَ أَحَدًا ﴿٤٩﴾

²⁴³ Muslim, 4/2205, br.2877, u hadisu 'Abdullaha b. 'Amra, radijallahu 'anhuma.

“...Gospodar tvoj prema nikome nije nepravedan.”

(Prijevod značenja, El-Kehf, 49)

Tačka 89.

وَالْإِيمَانُ أَنَّ اللَّهَ تَعَالَى أَطْلَعَ نَبِيَّهٖ ﷺ عَلَى مَا يَكُونُ فِي أَمْتِهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ .

I mi vjerujemo da je Uzvišeni Allah pokazao svome Vjerovjesniku, sallallahu ‘alejhi ve sellem, ono što će se događati sa ovim ummetom sve do Sudnjeg dana.

📖 Vjerovjesnik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, nije znao gajb, niti je gajb poznat ikom drugom od stvorenja:

قُلْ لَا يَعْلَمُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ ... ﴿٦٥﴾

“Reci: 'Niko, osim Allaha, ni na nebu ni na Zemlji, ne zna gajb...'” (Prijevod značenja, En-Neml, 65)

A el-gajb je:

def. «Ono što nam je skriveno, bilo da je iz prošlosti ili budućnosti, što nam je nepoznato.»

Međutim, Allah je Poslanicima, 'alehimu-s-salatu ves-selam, pokazao neke stvari gajba u svrhu pozivanja ka Uzvišenom Allahu, a od toga je: to što je Allah našem Poslaniku Muhammedu, sallallahu ‘alejhi ve sellem, pokazao neke stvari koje spadaju u gajb, o kojima nas je on, sallallahu ‘alejhi ve sellem, obavijestio kao korist ummetu. On Uzvišeni kaže:

عَالِمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَى غَيْبِهِ أَحَدًا ﴿٢٦﴾ إِلَّا مَنِ ارْتَضَىٰ مِنْ رَسُولٍ ﴿٢٧﴾ ...

“On gajb zna i On Svoj gajb ne otkriva nikome, osim onoga koga On za Poslanika odabere...” (Prijevod značenja, El-Džinn, 26 - 27)

“...osim onoga koga On za Poslanika odabere...” tj., Allah mu je pokazao ono što je On Uzvišeni htio, a primjer tome je slučaj kada je Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, dok je prolazio sa svojim ashabima pored dva kabura, rekao:

”أَمَّا إِنَّهُمَا لَيَعَذَّبَانِ ...”

“Uistinu se ova dvojica kažnjavaju!...”²⁴⁴

²⁴⁴ El-Buhari, 1/88, br.218; i Muslim, 1/240, br.292, u hadisu Ibn-'Abbasa, radijallahu ‘anhuma.

Ashabi nisu znali da se stanovnici spomenutih kaburova kažnjavaju, već je Allah objavio Svome Poslaniku, sallallahu ‘alejhi ve sellem, da se ta dvojica mrtvaca kažnjavaju, pa on reče: “Uistinu se ova dvojica kažnjavaju!” Ovo je nešto o čemu ga je Allah obavijestio i to je stvar specifična samo za Allahove Poslanike, ‘alejhimu-s-salatu ves-selam.

Allah ga je također obavijestio i o događajima koji će se zbiti u budućnosti, tako da nas je on, sallallahu ‘alejhi ve sellem, obavijestio o znakovima Zadnjeg Časa, o raznim fitnama i smutnjama nebi li nas upozorio i zastrašio onim što će nam doći, a sve kako bi imali jasan uvid; informišući nas u našu korist, upozoravajući nas da bi se toga sačuvali. On, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kaže:

“...وَسَتَفْتَرُقُ هَذِهِ الْأُمَّةُ عَلَى ثَلَاثٍ وَسَبْعِينَ فِرْقَةً، كُلُّهَا فِي النَّارِ إِلَّا وَاحِدَةً...”

“...I ovaj će se ummet podijeliti na sedamdeset i tri skupine; sve će one u Vatru, osim jedna skupina od njih...”²⁴⁵

Ovo je obavijest od njega, sallallahu ‘alejhi ve sellem, da će se unutar ovoga ummeta dogoditi podjele, pa se i dogodilo baš kao što je on, sallallahu ‘alejhi ve sellem, obavijestio, a to je uslijedilo kako bi mi ostali na istini a ne da krenemo sa onima koji oponiraju istini.

²⁴⁵ Provjera je prethodila.

Čačka 90.

﴿سَتَفْتَرِقُ أُمَّتِي عَلَى ثَلَاثٍ وَسَبْعِينَ فِرْقَةً كُلُّهَا فِي النَّارِ إِلَّا مَا﴾ : { ما }
 { بي } :

I znaj da je Allahov Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, rekao: {“Razići će se moj ummet na sedamdeset i tri skupine; sve će one u Vatru, osim jedna od njih - a to je el-džema‘at.”} - Upitaše: “A ko su oni, o, Allahov Poslaniče?” Odgovori: “Ona koja je na onome na čemu sam ja i moji ashabi danas!”}

📖 El-Berbehari kaže: ﴿I znaj da je Allahov Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, rekao: {“Razići će se moj ummet na sedamdeset i tri skupine; sve će one u Vatru, osim jedna od njih - a to je el-džema‘at.”}﴾ Uzvišeni Allah nam je naredio da se ujedinitimo na istini:

وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا ... ﴿١٠٣﴾

“Svi se čvrsto držite za Allahovo uže i ne razjedinjujte sel..” (Prijevod značenja, Alu-’Imran, 103)

إِنَّ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا لَسْتَ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ ۚ إِنَّمَا أَمْرُهُمْ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ يُنَبِّئُهُمْ بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿١٥٩﴾

“Tebe se ništa ne tiču oni koji su vjeru svoju raskomadali i u stranke se podijelili, Allah će se za njih pobrinuti. On će ih o onome što su radili obavijestiti.” (Prijevod značenja, El-En'am, 159)

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ ۚ وَأُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٠٥﴾

“I ne budite kao oni koji su se razjedinili i razišli, nakon što su im već Jasni dokazi došli! Njima pripada kazna velika!” (Prijevod značenja, Alu-’Imran, 105)

Pa nam On zabranjuje podvajanje dok nam naređuje ujedinjavanje i pridržavanje za Allahovu Knjigu i sunnet Njegovog Poslanika, pa kaže:

وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ ۚ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ ... ﴿١٥٣﴾

“I doista, ovo je pravi put Moj, pa se njega držite i druge puteve ne slijedite, pa da vas odvoje od puta Njegovog...” (Prijevod značenja, El-En'am, 153)

Tako da nije dozvoljeno podvajanje i razilaženje zasnovano na strastima, niti na osnovu slijepog slijeđenja predaka, kršćana ili jevreja. Uistinu nije dozvoljeno podvajanje u pitanjima vjerovanja i temeljima vjere, već je obaveza ujediniti se i složiti oko toga. A što se tiče razilaženja u pitanjima *fikha* (islamskog prava), onda se to može dogoditi iako je obaveza podržati i vratiti se na govor koji je podržan dokazima. On Uzvišeni kaže:

... فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ
وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ۚ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ﴿٥٩﴾

“...A ako se u nečemu ne slažete, obratite se Allahu i Poslaniku, ako vjerujete u Allaha i drugi svijet! To je bolje i posljedice su ljepše!” (Prijevod značenja, En-Nisa, 59)

Dakle, razilaženje u pitanjima vjerovanja nije dozvoljeno, jer su pitanja vjerovanja *teuvkifijje* (ovisna od kur'ansko-hadiskog teksta), u tome nema mjesta za idžtihad! A što se tiče pitanja islamskog prava i dedukcije propisa, onda u tome učenjaci koji ima pravo idžtihada, oni mogu težiti dedukciji propisa i mogu se razlikovati u svome zaključku, ali opet neće ostati na svome razlikovanju već će se vratiti na Allahovu Knjigu i sunnet Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, pa onaj koji bude imao dokaz – treba se slijediti i njegov govor prihvatiti, dok će se druga mišljenja ostaviti. Ovo je stav *ehlu-s-sunneta vel-džema'ata* i to je ono našta nas je uputio Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem.

A što se tiče govora nekih ljudi: “Ostavite ljude neka svako ima svoj stav!” i govora: “Razilaženje je milost ovoga ummeta!”, onda mi na to kažemo: Ovaj govor je neispravan i odbačen. Uzvišeni Allah kaže:

... وَلَا يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ ﴿١١٨﴾ إِلَّا مَنْ رَحِمَ رَبُّكَ ... ﴿١١٩﴾

“...oni će se uvijek u vjerovanju razilaziti, osim onih kojima se Gospodar tvoj smiluje..!” (Prijevod značenja, Hud, 118 - 119)

Tako da riječi: **“osim onih kojima se Gospodar tvoj smiluje”** ukazuju da se oni kojima se Allah smiluje ne podvajaju, te da je podvajanje kazna a ne milost, tako da je milost samo za one koji se ne podvajaju. Međutim, ako se ipak razidu, onda će se vratiti na Kur'an i sunnet, kada će prihvatiti ono što je ispravno dok će grešku ostaviti – i ovo je put *ehlu-s-sunneta vel-džema'ata*. A što se tiče onih koji uzimaju samo svoja mišljenja i što kaže taj i taj i ovaj i onaj, onda to nije put muslimana, već put sljedbenika strasti i

šehavata, onih koji traže govor koji će se poklopiti sa onim na čemu su njihove strasti i čemu oni teže, dok ostavljaju ono što se ne poklopi sa njihovim strastima makar tako govorio sami učenjak od kojeg oni uzimaju znanje. Odnosno, oni od govora imama i učenjaka uzimaju samo ono što se poklopi sa njihovim strastima, dok odbace ono što oponira njihovim strastima, što je dokaz da oni samo slijede svoje strasti: što se poklopi sa njihovim strastima prihvate, a što bude oprečno tome oni ostave... a nema snage niti moći osim kod i od Allaha! I ovo je stvar kojoj se danas većinom poziva u časopisima, magazinima, na mitinzima, konferencijama, raznim kanalima, promovišući razilaženje govoreći: "Mi ovim olakšavamo ljudima!" - A sa čime to oni olakšavaju ljudima?! Sa napuštanjem Kur'ana i sunneta, a uzimanjem govora ljudi koji nisu sigurni od greške, onih koji promašuju i pogađaju, dok su selefi zabranjivali da uzimamo od njih, osim onoga što je podržano dokazom. Zabranili su nam da uzimamo od njihovog govora ako oponira dokazu i obaveza je biti svjestan ove stvari, jer su danas ljudi stavljeni na kušnju sebebom takvih ljudi koji ljudima mrse konce!

El-Berbehari kaže: ﴿ **I znaj da je Allahov Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, rekao: {"Razići će se moj ummet na sedamdeset i tri skupine; sve će one u Vatru, osim jedna od njih..."}** ﴾ Ovaj hadis je sahih kada se sakupe svi putevi kojima je došao i tih predaja je mnogo, a imami su ga citirali u svojim knjigama i pohvalili, a i određene situacije svjedoče njegovoj istinitosti. Tako da nas je Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, obavijestio da će se ovaj ummet podijeliti na sedamdeset i tri skupine, a to su temeljne skupine iz kojih se druge granaju, dok postoji više skupina od spomenutih. Njih sedamdeset i dvije skupine su temelj i sve one će biti u Vatri, osim jedne od njih, a to je ona koja bude na onome na čemu su bili Allahov Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, i njegovi ashabi. Takvi će biti sačuvani Vatre zbog čega se i nazivaju: *el-firkatu-n-nadžijeh* (Spasena skupina), a nazivaju se i *ehlu-s-sunnet vel-džema'at*, dok su drugi mimo njih oprečni istini, pod prijetnjom kazne Vatrom. Međutim, od njih (sedamdeset i tri) će biti onih koji će ući u Vatru zbog *kufra* (nevjerstva), drugi će u Vatru ući zbog *fiska* (velikog grijeha), dok će treći ući u Vatru zbog *ma'sijeta* (nepokornosti), tako da nisu svi na istom stepenu po pitanja ulaska u Vatru zbog čega se iz spomenutih hadisa neće zaključiti da su sve skupine nevjernici.

El-Berbehari kaže: ﴿ **{"...a to je el-džema'at."}** ﴾ a el-džema'at su:

def. «Oni koji su na istini makar u pitanju bila jedna osoba.»

Eto je el-džema'at, a što se tiče samo brojnosti, onda brojnost ne znači da su na istini, jer On Uzvišeni kaže:

وَإِنْ تُطِيعْ أَكْثَرُ مَنْ فِي الْأَرْضِ يُضِلُّوكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ... ﴿١١٦﴾

“Ako bi se ti pokoravao većini onih koji žive na Zemlji, oni bi te od Allahova puta odvratili...” (Prijevod

značenja, El-En'am, 116)

وَمَا أَكْثَرُ النَّاسِ وَلَوْ حَرَصْتَ مُؤْمِنِينَ ﴿١٠٣﴾

“A većina ljudi, ma koliko ti želio, neće biti vjernici.”

(Prijevod značenja, Jusuf, 103)

وَمَا وَجَدْنَا لِأَكْثَرِهِمْ مِنْ عَهْدٍ ۖ وَإِنْ وَجَدْنَا أَكْثَرَهُمْ لَفَاسِقِينَ ﴿١٠٢﴾

“A Mi smo znali da se većina njih neće zavjeta držati, i znali smo da će većinom, doista, grješnici biti.” (Prijevod

značenja, El-E'araf, 102)

Stoga se brojnost ne uzima u obzir, već se računaju oni koji su na istini, makar ih bilo i malo, pa makar u pitanju bila jedna osoba!

El-Berbehari kaže: ﴿ {...Upitaše: “A ko su oni, o, Allahov Poslaniče?” Odgovori: “Ona koja je na onome na čemu sam ja i moji ashabi danas!”} ﴾ To je ispravan put, tako da je el-džema'at onaj koji je na onome na čemu su bili Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, i njegovi ashabi!

Nastavak tačke 90.

وكان الدين إلى خلافة عمر بن الخطاب ؓ الجماعة كلها وهكذا في زمن عثمان .

فلما قتل عثمان ؓ

ثبت على الـ

Vjera je bila jedan džema'at za vrijeme hilafeta Omera b. el-Hattaba, radijallahu 'anhu, a također i u vrijeme Osmana. Ali, kada ubiše Osmana, radijallahu 'anhu, pojaviše se razilaženja i novotarije, te se ljudi podijeliše na sekte i frakcije. Prilikom tih prvih promjena među ljudima je ipak bilo onih koji ostadoše na istini; o tome su govorili, radili po tome i druge ljude u to pozivali.

El-Berbehari kaže: ﴿ Vjera je bila jedan džema'at za vrijeme hilafeta Omera b. el-Hattaba, radijallahu 'anhu, a također i u vrijeme Osmana. ﴾ Za vrijeme ashaba i tabi'ina, ljudi koji su oponirali istini su se krili i skrivali,

kao što su radile kaderije i slični njima, a to je bilo zbog jačine islama i muslimana, sve dok Jevreji nisu infiltrirali jednog od njih iz Jemena pod imenom: **Ibn-Sevda** ‘**Abdullah b. Sebe**’, jevrej, koji dođe u Medinu i manifestova islam u vrijeme hilafeta Osmana, radijallahu ‘anhu. On počne na sijelima ružno govoriti o Osmanu pokazujući islam samo kao vid obmane. Zatim počne izbacivati svoj otrov na sijelima kojima su glupaci, vandali i neznalice prisustvovala, a neki ljudi, odnosno, mnogi ljudi vole potvore i govor rekla-kazala, tako da se okupiše oko njega. A kada se njegova stvarnost otkri i kada ga protjeraše iz Medine, on ode u Egipat i u njemu nađe selo poznato po podjelama. Tako se u on njemu infiltrira, te proširi svoj otrov i počne loše govoriti o Osmanu, radijallahu ‘anhu. Na poslijetku organizova skupinu sa oružjem i snagom koji odoše Osmanu zamjerajući mu neke stvari i smatrajući da on griješi, tako da Osman odgovori na njihove sumnje pa se oni vratiše. Međutim, oni se u povratku međusobno posvađашe govoreći: “Mi ništa ne uradismo!” Tako se opet vratiše Osmanu, radijallahu ‘anhu, i opkoliše u njegovoj kući. Ashabi su htjeli da odbrane svoga halifu, ali im Osman to zabrani iz straha od *fitne* (smutnje) i prilijevanja krvi, zabranjujući im to nadajući se da će se stvar riješiti diskusijom i razmatranjem. Htio je da ih razuvjeri, ali kada oni vidoše da ništa ne postižu svojom argumentacijom, opkoliše ga tokom noći dok su ljudi spavali i ubiše ga, radijallahu ‘anh. Kada su vidjeli da su im sumnje opovrgnute i da neće prođe imati, potražiše priliku u vrijeme opuštenosti, dok je većina ljudi obavlja hadždž, stanovnici Medine spavali sigurni, a stvar na stolu na razmatranju, opkolivši ga noću u njegovoj kući, Allah ih unakazio, i ubiše kao šehida, radijallahu ‘anhu, dok je učio Kur’an. Kod sebe je imao Mushaf tako da je krv pala na Mushaf, radijallahu ‘anhu, nakon čega nastade *fitna* (smutnja).²⁴⁶

Ova nečist, ‘Abdullah b. Sebe’, je također tvrdio da je hilafet pripadao ‘Aliji, a ne Ebu-Bekru, Omeru ili Osmanu, već da je pripadao samo ‘Aliji, te da je on vesijj-nasljednik Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, dok su spomenuti nepravedno i prisilno preuzeli hilafet od ‘Alije. Zapanjujuće je to što sami ‘Alija to nije tvrdio, niti je tražio hilafet, niti govorio da ima veće pravo na njega, Naprotiv, lično je dao *bej’u* (prisegu na vjernost) i čuo i pokorio se svojoj braći, pravednim upućenim halifama, radijallahu ‘anhum

²⁴⁶ Pogledaj: Ithafu-l-džema’ah od šejha Hamuda et-Tuvejdžira, 1/146; i djelo Fitnetu mekteli Usman, radijallahu ‘anhu, od dr. Muhammeda el-Gabana, 1/115-133.

edžmein. Eto tako se zbog ove nečisti dogodi fitna i borba među muslimanima, zbog ovoga koji se infiltrirao unutar redova muslimana, kada Allah ipak dade da mu nade zamru.

Istina je da se fitna dogodila među muslimanima, jedni su ubijeni od onih drugih, ali to nimalo nije naudilo islamu, jer islam – a hvala Allahu pripada – ostade čvrst i neponukan, i to nimalo nije naudilo islamu. Zato ni on ni Jevreji ne mogu nauditi ovoj vjeri, hvala Allahu. Da, dogodila se nesreća za ashabe, nesloga i borba, ali se to sve dogodilo na njihovom putu ka Allahu, radijallahu ‘anhum ve erdahum. Zato ova nečist time nije postigla ništa, hvala Allahu.

Eto to bi bio sažetak fitne koja se dogodila ubistvom Osmana, radijallahu ‘anh, i ovo je jedan primjer koji pokazuje da nije dozvoljeno pobuniti se protiv vladara muslimana, te da pobuna protiv njih sa sobom donosi zlo za ummet i prolijevanje krvi, a ljudi od toga vremena do dan danas pate od ove fitne. I vi znate današnje pozivače u fitnu, one koji pozivaju tome i pobuni na vladare muslimana, pravdajući to parolom “popravljanje zla.” Zaista su se mu’tezile i haridžije pojavile iz ovog aspekta i eto do dan danas su i dalje tu.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Ali, kada ubiše Osmana, radijallahu 'anhu, pojaviše se razilaženja i novotarije, te se ljudi podijeliše na sekte i frakcije.** ﴾ Obaveza je biti svjestan pozivača u zabludu i prema njima ne treba nehajan biti, te da nije dozvoljeno govoriti protiv vladara zbog čega je Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, spojio slušanje i pokoravanje sa nepobunjivanjem protiv vladara muslimana makar tlačili i bili nepravedni i griješni, sve dok to ne doseže otvoreni *kuf*r (nevjerstvo). Eto tako nam je naredio Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Prilikom tih prvih promjena među ljudima je ipak bilo onih koji ostadoše na istini; o tome su govorili, radili po tome i druge ljude u to pozivali.** ﴾ Kada se pojaviše frakcije i razilaženje, tada Allah dade da ljudi koji su bili na istini ustraju na istini i sunnetu, nastavljajući na onome na čemu su bili Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, i njegovi ashabi, radijallahu ‘anhum, dok su frakcije oponirale onome na čemu su bili Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, i njegovi ashabi, time zaslužujući prijetnju Vatrom shodno stepenu onoga što su pokazali.

فكان الأمر مستقيماً حتى كانت الطبقة الرابعة في خلافة بني فلان
 شيء لم يتكلم به رسول الله ﷺ
 إلى غير سبيل الحق والجماعة ، ووقعت المحنة في
 ثر

Tako je stvar bila sređena sve do četvrte generacije za vrijeme hilafeta toga i toga, nakon čega se vrijeme promijenilo, ljudi u mnogome pogoršali i novotarije proširile, a umnožili pozivači na druge puteve mimo istine i džema'ata. Kušnje nastupiše u stvarima o kojima nisu govorili niti Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, niti iko od njegovih ashaba.

📖 El-Berbehari kaže: ﴿ **Tako je stvar bila sređena sve do četvrte generacije za vrijeme hilafeta toga i toga, nakon čega se vrijeme promijenilo, ljudi u mnogome pogoršali i novotarije proširile** ﴾ Povećanje razilaženja i smutnji se dogodilo nakon smrti najboljih generacija, nastupom vladavine Abbasija među koje se pojavi El-Me'mun El-Abbasi, kojeg naslijediše El-Mu'tesim i El-Vasik, koji prihvatiše stavove džehmija i koji su željeli prisiliti sljedbenike sunneta na to, tj., govor da je Kur'an stvoren. Tako su neke od imama ubili, dok su druge bičevali, ali istina ipak ostade čvrsta, nerazbijena, a hvala Allahu na tome,.

El-Berbehari kaže: ﴿ **a umnožili pozivači na druge puteve mimo istine i džema'ata.** ﴾ Mnogi ljudi danas govore: "Mi smo misionari", "Mi smo džemati" i "Mi smo skupine" krijući se iza plašta *da've* (misionarstva), dok samo žele ljude pozvati u zabludu, osim onih kojima se Uzvišeni Allah smilovao od onih koji su ostali na pozivu Kur'ana, sunneta i metodologiji Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, u misionarstvu. Takvi su na istini i to je istinsko misionarstvo, a nije svaki onaj koji nosi zastavu misionarstva onaj koji je ispravan, osim ako mu je metodologija ona kojom su išli Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, i njegovi ashabi. Pa ako mu je poziv kao što je bio njihov poziv, onda je takav pozivač u istinu, a ako je oprečan onome na čemu je bio Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, po pitanju metodologije misionarstva, onda je takav na zabludi. Zato ne budi obmanjen govorom: "To je daija, pozivač u islam!", jer uistinu postoje misionari i pozivači na vrata džehennema, pa ko im se odazove oni će ga baciti u njega, baš kao što je to rekao Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem.²⁴⁷ Eto zbog toga je El-

²⁴⁷ Ovo je dio hadisa Huzejfe, radijallahu 'anhu, u kojem se spominje: "...Hoće li biti zla nakon ovoga dobra?", reče: 'Da, pozivači na vrata Džehennema, ko im se odazove baciće ga

Berbehari i rekao: ﴿ **a umnožili pozivači na druge puteve mimo istine i džema'ata.** ﴾ baš kao što je to slučaj u današnjem vremenu, kada je mnogo onih koji tvrde da pozivaju u islam skriveni pod ovim plaštom, a ako pogledamo u njihovu metodologiju i aktivnosti, naći ćemo da su u potpunoj oprečnosti islamu.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Kušnje nastupiše u stvarima o kojima nisu govorili niti Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, niti iko od njegovih ashaba.** ﴾ Mnogo je govora, razilaženja, priče rekla-kazala i pozivanja u znanje, ali će sve to nestati u nebitnosti, dok će ostati ono našta ukazuju Kur'an i sunnet, a to je ispravna metodologija i pravi put. Međutim, to zahtijeva dvije stvari:

Prva: **El-'ilmu-n-nafi'u** (korisno znanje), što je ono na čemu su bili Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, ashabi i oni koji ih slijede u dobru.

Druga: **Es-sabru ves-sebatu** (strpljenje i čvrstina), te da se ne priključuješ fitnama ili pozivačima u zabludu, već da budeš čvrst i strpljiv šta god da te zadesi od ukora, krivnje i prijetnji. Sve dok si na istini ti budi strpljiv:

... وَأَصْبِرْ عَلَىٰ مَا أَصَابَكَ ۖ إِنَّ ذَٰلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ ﴿١٧﴾
“...i strpljivo podnosi ono što te zadesi - to doista, u istinske postupke spada.” (Prijevod značenja, Lukman, 17)

Nastavak tačke 90.

ودعوا إلى الفرقة وقد نهى الله عز وجل عن الفرقة ، وكفر بعضهم بعضاً وكل دعا إلى رأيه وإلى تكفير من خالفه ، فضل الجهال والرعاع ومن لا علم له وأطمعوا الناس في شيء من أمر الدنيا وخوفوهم عقاب الدنيا فأتبعهم الخلق على خوف في دينهم ، ورغبة في دنياهم .

I pozivani u frakcionaštvo iako je Allah, Uzvišeni i Veličanstveni, zabranio frakcionaštvo. Jedni su druge proglašavali nevjernicima; svako je pozivao svome mišljenju i one koji se nisu slagali sa njima proglašavali nevjernicima. Neznalice, pobunjenici i neuki su počeli

u njega!' – Upitah: 'O, Allahov Poslaniče, opiši nam ih?', pa reče: 'Naše su kože i govore našim jezikom!' – Upitah: 'Pa šta nam naređuješ ako to doživimo?', reče: 'Držite se džema'ata muslimana i njihovog imama!'“ Zabilježio El-Buhari, 3/1319, br.3606 i 7084; i Muslim, 3/1475, br.1847.

lutati. To uzrokuje pohlepu za dunjalukom i bojaznost od dunjalučke kazne, tako da su ljudi slijedili druge iz straha za svoje dunjalučke poslove i iz želje za dunjalukom.

📖 El-Berbehari kaže: **﴿ I pozivani u frakcionaštvo iako je Allah, Uzvišeni i Veličanstveni, zabranio frakcionaštvo. ﴾** Uzvišeni Allah je zabranio frakcionaštvo, pa kaže:

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ
﴿١٠٥﴾...

“I ne budite kao oni koji su se razjedinili i razišli, nakon što su im već Jasni dokazi došli!..” (Prijevod značenja, Alu-'Imran, 105)

وَمَا تَفَرَّقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَةُ ﴿٤﴾
“A podvojili su se oni kojima je data Knjiga baš onda kad im je došao dokaz jasni.” (Prijevod značenja, El-Bejjine, 4)

Tako da se podvojiše, ali ne iz neznanja, već su bili od onih koji su znanje posjedovali.

El-Berbehari kaže: **﴿ Jedni su druge proglašavali nevjernicima ﴾** Frakcije su jedni druge počeli proglašavati nevjernicima, a to je znak koji se pojavljuje pri njima, što je dokaz da su svi oni na zabludi. A što se tiče sljedbenika istine i sunneta, oni jedni druge ne proglašavaju nevjernicima, već su prijatelji jedni drugima; vole se, podržavaju i savjetuju međusobno. Oni također ni druge frakcije ne proglašavaju nevjernicima, osim onih na čije nevjerstvo ukažu Kur'an i sunnet, jer oni su umjereni po pitanju pitanja *tekfira* (proglašavanja ljudi nevjernicima): nevjernikom proglašavaju samo onoga za kojeg postoji dokaz da je nevjernik i ne žure u tom pitanju!

El-Berbehari kaže: **﴿ svako je pozivao svome mišljenju i one koji se nisu slagali sa njima proglašavali nevjernicima. ﴾** Ovo je znak zabludjelih ljudi. On Uzvišeni kaže:

فَتَقَطَّعُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ زُبُرًا ۖ كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴿٥٣﴾
“A oni su se u pitanjima vjere svoje podijelili na skupine, pišući knjige, svaka stranka radosna onim što ispovijeda.” (Prijevod značenja, El-Mu'minun, 53)

“Zuburen” u značenju: „**pišući knjige**“, tako da su pisali knjige. Eto to se dogodilo, pisali su knjige kako bi podržali svoj pravac i partiju, radujući se onome na čemu se nalaze. A da su bili neznalice, imalo je nade da se povrate, ali su se radovali onome na čemu se nalaze od zablude vjerujući da je to istina, a to im je bila kazna od Allaha.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Neznalice, pobunjenici i neuki su počeli lutati.** ﴾ Odvodili su neznalice, pobunjenike i neuke u zabludu. A što se tiče sljedbenika istine i učenih, onda ove frakcije i zabludivači nisu uticali na njih, jer su ovi znali da su na neispravnim i odbačenim stavovima.

El-Berbehari kaže: ﴿ **To uzrokovao pohlepu za dunjalukom i bojaznost od dunjalučke kazne** ﴾ To je uzrok kojeg su iskoristili u svojoj smutnji dajući svojim sljedbenicima neke stvari za kojima su žudili.

El-Berbehari kaže: ﴿ **tako da su ljudi slijedili druge iz straha za svoje dunjalučke poslove i iz želje za dunjalukom.** ﴾ Mnogi ljudi vole dunjaluk tako da će slijediti svakog ko im daje bilo šta od imetka makar takav bio na zabludi, a sve rezultatom njihove želje za imetkom.

Nastavak tačke 90.

بن

على عقولهم وآرائهم ، فما وافق عقولهم قبلوه ، وما خالف عقولهم
غريباً والسنة غريبة ، وأهل السنة غرباء في جوف ديارهم .

Tako su potisnuti sunnet i sljedbenici sunneta, a novotarije pojavile i raširile. Ljudi su činili nevjerstvo na mnogo načina, a nisu toga ni bili svjesni. Koristili su kijas (analogiju) promišljajući o Allahovoj moći, Njegovim znakovima, vladavini, naredbama i zabranama na osnovu svog intelekta i svojih mišljenja. Sve što bi se slagalo sa njihovim razumom - to bi prihvatili, a što bi oponiralo njihovom razumu - to bi odbili. Islam, sunnet i sljedbenici sunneta postaje strani; stranci unutar svojih kuća.

✎ El-Berbehari kaže: ﴿ **Tako su potisnuti sunnet i sljedbenici sunneta, a novotarije pojavile i raširile.** ﴾ Nakon što su sljedbenici sunneta bili gornji u vremenu najboljih generacija, a sljedbenici zla potisnuti, nakon toga se stvar preokrenu: sljedbenici sunneta postaje potisnuti, a sljedbenici

neistine gornji. Međutim, to neće potrajati, jer, makar sljedbenici neistine bili gornji jedno vrijeme, opet će biti donji u budućnosti i doživjeti slom, tako da će konačnica uvijek pripasti bogobožnima. Imam Ibnu-l-Kajjim kaže:

*“I istina je potpomognuta i kušana pa se ne čudi,
jer takav je put Milostivog!”²⁴⁸*

El-Berbehari kaže: ﴿ **Koristili su kijas (analogiju)** ﴾ u značenju: koristili su analogiju u pitanjima *'akide* (vjerovanja i ubjeđenja), jer se analogija ne primjenjuje u pitanjima vjerovanja obzirom da je ona *teuvkifijje* (ovisna od kur'ansko-hadiskog teksta). Stoga se ne može o tome govoriti osim sa dokazom, zbog čega se analogija neće primjenjivati u pitanjima vjerovanja, već se kijas primjenjuje samo u pitanjima *fikha* (pravnih propisa).

El-Berbehari kaže: ﴿ **promišljajući o Allahovoj moći, Njegovim znakovima, vladavini, naredbama i zabranama na osnovu svog intelekta i svojih mišljenja.** ﴾ To je odbačena i neispravna analogija, tj., korišćenje analogije po pitanju Uzvišenog Allaha, Onoga koji se ne može zamisliti intelektom i razumom, tako da su oni sa svojom analogijom opovrgavali govor Allaha i Njegovog Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Sve što bi se slagalo sa njihovim razumom - to bi prihvatili, a što bi oponiralo njihovom razumu - to bi odbili.** ﴾ Tako da su svoj razum i mišljenje učinili sudijom, pa sve što bi od kur'ansko-hadiskih tekstova tome oponiralo oni bi odbacili: čineći to ili sa *te'vilom* (neosnovanim tumačenjem), ili direktnom negacijom, ne prihvatajući ih onakvim kakvi jesu.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Islam, sunnet i sljedbenici sunneta postaše strani; stranci unutar svojih kuća.** ﴾ baš kao što Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kaže:

“بَدَأَ الْإِسْلَامَ غَرِيْبًا وَسَيَعُوْدُ كَمَا بَدَأَ فَطُوْبِي لِلْغُرَبَاءِ ”
“Islam je započeo kao stran, pa će se vratiti stran kao što je i počeo, pa obraduj ogromnim Džennetskim drvetom strance!”²⁴⁹

²⁴⁸ El-Kafijetu-š-Šafi'i, 1/124 - sa komentarom Ibn-'Ise.

Na ovo ashabi upitaše: „A ko su garibi-stranci, o, Allahov Poslaniče?“, pa on reče:

”... لَّذِينَ يَصْلِحْنَ إِذَا فَسَدَ النَّاسُ ...“
”...Oni koji su na ispravnom kada se ljudi pokvare!..”²⁵⁰

I u drugoj verziji:

”... يُصْلِحُونَ مَا أَفْسَدَ النَّاسُ ...“
”...Oni koji popravljaju ono što su ljudi pokvarili!..”²⁵¹

Sami su ispravni, a također popravljaju i ono što su ljudi pokvarili. Eto to su *garibi* (stranci). A zašto su nazvani garibima? Pa iz razloga što je mnogo onih koji im oponiraju i koji ih kritikuju, tako da su stranci među svojim narodom, u svojoj zemlji i njihovom vremenu.

²⁴⁹ Bilježi ga Muslim, 1/130, br.145, u hadisu Ebu-Hurejre, radijallahu ‘anhū, ne spominjući pitanje i odgovor o tome šta je to el-garib, o čemu govori hadis kojeg također bilježi Muslim, br.146, u hadisu Ibn-Omera da je Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, rekao: “Islam je počeo kao stran, pa će se vratiti stran kao što je i počeo i povući se između dvije džamije baš kao što se zmija povraća u svoju rupu!”

²⁵⁰ Zabilježili su ga Et-Taberani u El-Mu’džemu-l-Kebiru, 2/164, br.5867, u El-Evsat, 3/250, br.3056, i u Es-Sagiru, 1/183, br.290, u hadisu Sehla b. Sa'da es-Sa'idija. Kaže El-Hejsemi u El-Medžmu'-z-zevaid, 7/278: “Prenosioci su mu sahih, osim Bekra b. Sulejma, ali je i on sikat-povjerljiv!” (Šejh El-Albani je ovu predaju ocijenio sahihom u djelu Es-Sahiha, br.1273).

²⁵¹ Zabilježio ga je Et-Tirmizi, 5/18, br.2630; Et-Taberani u El-Kebiru, 17/16, u hadisu 'Amra b. 'Avfa, da je Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, rekao: “...Uistinu je vjera počela kao stran i vratiće se kao stran, pa drvo džennetsko pripada strancima, onim koji ispravljaju ono što su ljudi pokvarili od moga sunneta nakon mene!” Et-Tirmizi kaže: “Ovaj hadis je hasen-sahih!” (Šejh El-Albani je u provjeri Et-Tirmizija ovu predaju ocijenio da'if-džidden (potpuno slaba).

Također ga bilježe i Ibn ebi-Šejbe u El-Musannefu, 7/83, br.34366; imam Ahmed u El-Musnedu, 1/398; Ed-Darimi, 2/402, br.2755; Ibn-Madže, 2/132, br.3988, i drugi u hadisu Ibn-Mes'uda, radijallahu ‘anhū, a u njemu stoji da su pitali: “A ko su garibi-stranci?” – pa reče: “Pojedinci koji se povlače iz svojih plemena!” Kaže imam El-Buhari: “Hadis je hasen!”, a što spominje Et-Tirmizi u El-Ilelu-l-Kebir, str.338, br.628. El-Begavi kaže u Šerhu-s-Sunne, 1/118: “Hadis je sahih-garib!” (Šejh El-Albani je ovaj hadis ocijenio da'ifom u provjeri na Ibn-Madžu).

Tačka 91.

- الاستحلال حرام إلى يوم القيامة . -

I znaj da je mut'ah – mut'ah brak sa ženom – i iznajmljivanje čovjeka da se oženi ženom kako bi bila dozvoljena bivšem mužu zabranjeno sve do Sudnjeg dana.

🔍 Ovo je pitanje islamskog prava koje se ovdje spominje zbog povezanosti sa vjerovanjem, jer se sa dozvoljavanjem mut'ah braka ohalaljuje ono što je Uzvišeni Allah oharamio, a **mut'ah brak** znači:

def. Oženiti ženu na tačno određeni vremenski period, nebitno bio duži ili kraći, nakon kojeg se brak automatski prekida, bez potrebe razvoda.

Muta' brak je bio dozvoljen na početku islama, nakon čega je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, to zabranio u bitci na Hajberu²⁵², pa je opet dozvolio prilikom Oslobođanja Mekke, nakon čega je trajno zabranio²⁵³. Dakle, s početka je bilo dozvoljeno, zatim je zabranjeno, pa opet dozvoljeno, nakon čega je trajno zabranjeno. Muslimani se jednoglasno slažu oko zabranjenosti takvog braka i da je takav brak ništavan. Sav ummet se jednoglasno složio oko toga da je ova vrsta braka zabranjena, osim šiija, dža'ferijja, rafidijja, koji od toga odstupaše, ali se njihovo odstupanje ne računa i nema nikakvu težinu. Stoga, konsenzus i hadiski tekst dokazuju da je mut'ah brak zabranjen, te da je takav brak ništavan i da ima propis bluda.

El-Berbehari kaže: ﴿ **mut'ah brak sa ženom** ﴾ isključujući iz toga ono što se naziva: **mut'atu-l-hadždž**, što je **temettu**, spajanje umre sa hadždžom, a sa spomenutim riječima pisca se nije mislilo na ovo. Et-Temettu (spajanje

²⁵² Zabilježio El-Buhari, 5/1966, br.4261; i Muslim, 2/1027, br.1407, u hadisu 'Alije, radijallahu 'anhu, koji kaže: "Zabranio nam je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, mut'ah brak sa ženom na danu Hajbera i jedenje mesa domaćeg magarca!"

²⁵³ Muslim, 2/1025, br.1406, u hadisu Sabre el-Džuhenija, radijallahu 'anhu, koji kaže da je bio sa Poslanikom, sallallahu 'alejhi ve sellem, koji reče: "O, ljudi! Dozvolio sam vam ovakav užitak sa ženama, a sada vam Allah to zabranjuje sve do Sudnjeg dana. Onaj koji posjeduje nešto od njih neka joj to prepusti, i nemojte uzimati ništa od onoga što ste im dali." A u drugoj verziji se kaže: "Naredio nam je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, mut'ah brak u godini Oslobođanja Mekke, nakon čega ne izađosmo iz nje a da nam to nije zabranio!"

umre sa hadždžom) dozvoljava izrazita većina učenjaka, dok se samo mali dio sa tim ne slaže. A što se tiče: **mut'atu-n-nisai'** (privremenog braka sa ženom), to je zabranjeno konsenzusom, niko se oko zabranjenosti toga ne razilazi od onih čije odstupanje bi se računalo. Spajanje umre sa hadždžom (*mut'atu-l-hadždž*) je pitanje koje se tiče islamskog prava, dok je pitanje mut'ah u smislu privremenog braka stvar koja je povezana sa vjerovanjem, jer dozvoljavanje toga spada u ohalaljivanje onoga što je Uzvišeni Allah oharamio!

Tačka 92.

وحقوقهم في الإسلام ، ومولى القوم منهم ،

حقهم في

I spoznaj odabranost Benu-Hašima zbog rodbinstva sa Allahovim Poslanikom, sallallahu ‘alejhi ve sellem, i odabranost potomaka Kurejšija i ostalih arapa, te pripadnika drugih plemena. Spoznaj njihovu situaciju i njihova prava u Islamu. A rob kojeg narod oslobodi njemu i pripada. I također spoznaj prava ostalih ljudi u Islamu.

🔍 El-Berbehari kaže: ﴿ **Benu-Hašima** ﴾ Benu-Hašima b. ‘Abd-menafa, jer ‘Abd-menaf ima brojne sinove, a to su:

- **Hašim** - djed Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem;
- **'Abdu-šems** – pra-djed Osmana b. 'Affana, radijallahu ‘anhu;
- **Nevfel b. 'Abdul-menaf** – djed Hakima b. Hizama, radijallahu ‘anhu;
- **Muttalib b. 'Abdul-menaf** – djed Benu-Muttaliba.

Spomenuti su sinovi 'Abd-menafa, a Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, je podignut u Benu-Hašimu b. 'Abd-menafu, tako da je bio Hašimija-Kurejšija. I on, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kaže:

“ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَىٰ كِنَانَةَ مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ وَاصْطَفَىٰ قُرَيْشًا مِنْ كِنَانَةِ وَاصْطَفَىٰ مِنْ قُرَيْشٍ بَنِي هَاشِمٍ وَاصْطَفَانِي مِنْ بَنِي هَاشِمٍ ”

“Uistinu je Allah odabrao Kinanu od potomaka Ismailovih, a od Kinane je odabrao Kurejšije, a od Kurejšija je odabrao Benu-Hašim, a mene je odabrao iz Benu-Hašima!”²⁵⁴

Tako da su oni *karabe* (bliska rodbina) Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, tj., vjernici iz Benu-Hašima, oni su ti koji su Poslanikova rodbina koja ima svoje pravo kod muslimana: zabranjeno im je da prihvataju sadaku, dok je dozvoljeno da prihvataju hedije-poklone. A što se tiče nevjernika, onda njima ta bliskost ne pripada makar i bili od Benu-Hašima. Samo onda kada uz rodbinstvo postoji iman, onda u tome slučaju nema sumnje u

²⁵⁴ Muslim, 4/1782, br.2276, u hadisu Vasile b. el-Eska', radijallahu ‘anhu.

njihovu vrijednost u odnosu na druge ljude, tako da im pripada plemenitost, poštovanje, pravo na uvažavanje i davanje im prednosti, jer je to dio poštovanja Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem. A što se tiče nevjernika iz Benu-Hašima, to su samo nevjernici iz Benu-Hašima kojima ne pripada plemenitost. Isto važi za svakog onoga koji se pripisuje Benu-Hašimu a ne ne ide putem *ehlu-s-sunneta vel-džema'ata* i koji nije ustrajan na islamu – takvima spomenuti status ne pripada. Dakle, nije samo bitno da bude od bliskih potomaka da bi imao posebna prava, već blisko potomstvo zahtijeva i iman sa njihove strane. On Uzvišeni kaže:

... قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَىٰ ... ﴿٢٣﴾

“...Reci: Ne tražim za ovo nikakvu drugu nagradu od vas, osim pažnje rodbinske...” (Prijevod značenja, Eš-Šura, 23)

tj., bliske rodbine Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, prema jednom govoru učenjaka.

I Uzvišeni Allah im je odredio petinu iz ratnog plijena, tako da On Uzvišeni kaže:

وَأَعْلَمُوا أَنَّمَا غَنِمْتُمْ مِّن شَيْءٍ فَإِنَّ لِلَّهِ خُمُسَهُ وَلِلرَّسُولِ وَلِذِي الْقُرْبَىٰ
... ﴿٤١﴾

“I znajte da od svega što u borbi zaplijenite jedna petina pripada Allahu i Poslaniku, i rodbini njegovoj...” (Prijevod značenja, El-Enfal, 41)

tj., blisko rodbini Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem.

El-Berbehari kaže: ﴿i odabranost potomaka Kurejšija i ostalih arapa﴾ Nakon Benu-Hašima za muslimane su najodabranije Kurejšije; njima pripada vrijednost u odnosu na druge arape. Nakon toga, arapima se daje prednost u odnosu na ne-arape. A zašto? Pa iz razloga što je Uzvišeni Allah objavio Kur'an na njihovom jeziku, od njih odabrao Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, te njih odabrao kao prenosiocce Njegove objave. Zbog toga On Uzvišeni kaže u Kur'anu:

فَاسْتَمْسِكْ بِالَّذِي أُوحِيَ إِلَيْكَ ۚ إِنَّكَ عَلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٤٣﴾ وَإِنَّهُ
لَذِكْرٌ لَّكَ ... ﴿٤٤﴾

“Zato se drži onoga što ti se objavljuje, jer ti si, uistinu, na Pravom putu. Kur'an je, zaista, čast i tebi...” (Prijevod značenja, Ez-Zuhruf, 43 - 44)

tj., Kur'an je počast tebi:

... وَلِقَوْمِكَ ... ﴿٤٤﴾

“...i narodu tvome...” (Prijevod značenja, Ez-Zuhurf, 43 - 44)

tj., arapima:

... وَسَوْفَ تَسْأَلُونَ ﴿٤٤﴾

“...odgovarat ćete vi.” (Prijevod značenja, Ez-Zuhurf, 43 - 44)

tj., bićete pitani o primjenjivanju ovoga Kur'ana, pozivu ka njemu i jeste li ga prenijeli ljudima, jer im je Allah dao dužnost njegova nošenja i prenošenja ostalom svijetu. Eto to je aspekt u kojem su arapi superiorniji u odnosu na druge, a vrijednost im nije data samo zbog toga što su arapi, već je ta vrijednost zbog onoga sa čime ih je Allah odlikovao: Kur'anom, sunnetom, slanjem Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, i zato što im je data dužnost prenošenja ove vjere. On Uzvišeni kaže:

كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ
وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ ... ﴿١١٠﴾

“Vi ste najbolji narod koji se ikada pojavio: tražite da se čini dobro, a odvrćate od zla, i vjerujete u Allaha!..” (Prijevod značenja, Alu-'Imran, 110)

وَلْتَكُن مِّنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ ۚ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٠٤﴾

“I neka među vama bude grupa ljudi koja na dobro poziva i naređuje dobro i odvrća od zla. To su oni koji su spašeni!” (Prijevod značenja, Alu-'Imran, 104)

Dakle, to bi bio aspekt u kojem su arapi superiorniji u odnosu na druge, onda kada se pridržavaju ove vjere i kada je prenose; tada su superiorniji u odnosu na druge. Međutim, što se tiče onih od arapa koji se ne pridržavaju ove vjere, takvi nemaju spomenutu vrijednost, jer Uzvišeni Allah kaže:

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِّن ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ
لِتَعَارَفُوا ۚ إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ ... ﴿١٣﴾

“O ljudi, Mi smo vas od muškarca i žene stvorili i plemenima i narodima vas učinili da biste se upoznali.”

Najugledniji od vas kod Allaha je onaj koji Ga se najviše boji...” (Prijevod značenja, El-Hudžurat, 13)

I Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem kaže:

“ لَا فَضْلَ لِعَرَبِيٍّ عَلَى عَجَعِيٍّ، وَلَا لِأَبْيَضٍ عَلَى أَسْوَدَ إِلَّا بِالتَّقْوَى، كُلُّكُمْ لَأَدَمَ
وَأَدَمٌ مِنْ تُرَابٍ ”

“Nije arap vredniji od ne-arapa, niti bijelac od crnca, osim na osnovu bogobojažnosti! Svi ste vi od Adema a Adem je od zemlje!”²⁵⁵

Dakle, to je aspekt iz kojeg su arapi superiorniji od drugih; ako izvrše dužnosti kojima ih je Uzvišeni Allah zadužio propagirajući ovu vjeru, pozivajući njoj i pojašnjavajući je ostalim ljudima. Samo tada će biti vrijedniji od drugih.

El-Berbehari kaže: ﴿ **te pripadnika drugih plemena.** ﴾ El-Efhazu je dio plemena. Prvo ide pleme (*el-kabiletu*), a nakon toga su pripadnici plemena (*el-efhazu*), tako da se ovdje misli na dio plemena.

El-Berbehari kaže: ﴿ **Spoznav njihovu situaciju i njihova prava u Islamu.** ﴾ svakog od njih shodno njihovoj vrijednosti i pravu.

El-Berbehari kaže: ﴿ **A rob kojeg narod oslobodi njemu i pripada.** ﴾ Ovo su riječi hadisa Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem,²⁵⁶ u značenju: *el-‘atik* (oslobođeni rob). Stoga, onaj rob kojeg Hašimije oslobode, pripada mu njihov propis, dok drugom robu pripada propis onoga koji ga oslobodi.

Nastavak tačke 92.

بِ

²⁵⁵ (Prvi dio predaje je zabilježio imam Ahmed u El-Musnedu, a drugi dio Et-Taberani u El-Mu'džemu-l-Evsat, i El-Bezzar u svome Musnedu. Šejh El-Albani je predaju ocijenio sahihom u provjeri Et-Tahavije).

²⁵⁶ El-Buhari, 6/6761, br.6761, u hadisu Enesa b. Malika, radijallahu ‘anhu, da je Poslanik, sallallahu ‘alejhi ve sellem, rekao: “Rob kojeg narod oslobodi njima i pripada!”

I spoznaj odliku ensarija i savjet Allahovog Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kojeg je dao spram njih i njegove porodice. Nemoj ih vrijeđati²⁵⁷, već spoznaj njihovu odabranost i vrijednost, a spoznaj i vrijednosti (Poslanikovih) komšija iz Medine.

🔍 El-Berbehari kaže: ﴿ **I spoznaj odliku ensarija** ﴾ iz plemena Evs i Hazredž, a ashabi Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, su najbolja generacija zbog njegovog govora:

“خَيْرُكُمْ قَرْنِي...”

“Najbolja generacija je moja...”²⁵⁸

I iz razloga što je Allah njih odabrao da budu društvo Njegovog Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, a i zato što su oni dali *bej’u* (prisegu na vjernost) Poslaniku, sallallahu ‘alejhi ve sellem, i zato što su se borili uz njega i od njega znanje uzimali i drugim ljudima prenosili. Zato su ashabi najbolja generacija muslimana i niko ne može dosegnuti njihovu vrijednost. On, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kaže:

“لَا تَسُبُّوا أَحَدًا مِنْ أَصْحَابِي فَإِنَّ أَحَدَكُمْ لَوْ أَنْفَقَ مِثْلَ أُحُدٍ ذَهَبًا مَا أَدْرَكَ مُدَّ أَحَدِهِمْ وَلَا نَصِيفَهُ”

“Nemojte vrijeđati nijednog od mojih ashaba, jer, tako mi Onoga u čijoj ruci je moja duša, kada bi neki od vas udijelio sadaku u zlatu koliko je brdo Uhud, to nebi doseglo ni pregršt onoga što je udijelio neki od njih, pa čak ni pola od toga.”²⁵⁹

U značenju: kada bi čovjek udijelio sadake koliko je brdo Uhud, to nebi bilo u vrijednosti ni koliko je pregršt onoga što je ashab udijelio, tako da to ukazuje na vrijednost ashaba, radijallahu ‘anhum. To je veličanstvena vrijednost koja im se mora priznati, radijallahu ‘anhum. On Uzvišeni kaže:

²⁵⁷ U manuskripti Er-Radadija stoje i riječi: “...i nemoj ih zaboraviti...”

²⁵⁸ El-Buhari, br.3650; i Muslim, br.2535, u hadisu 'Imrana b. el-Husajna, radijallahu ‘anhu.

²⁵⁹ El-Buhari, 3/1343, br.3673; i Muslim, 4/1967, br.2541, u hadisu Ebu-Se'ida el-Hudrija, radijallahu ‘anhu.

وَالسَّابِقُونَ الْأَوَّلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ۖ ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٠٠﴾

“Allah je zadovoljan prvim muslimanima, muhadžirima i ensarijama, i svima onima koji ih slijede dobra djela čineći. A i oni su zadovoljni Njime: za njih je On pripremio džennetske bašče, kroz koje će rijeke teći, i oni će vječno i zauvijek u njima boraviti. To je veliki uspjeh.” (Prijevod značenja, Et-Tevba, 100)

لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَنْزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ وَأَثَابَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا ﴿١٨﴾ وَمَغَانِمَ كَثِيرَةً يَأْخُذُونَهَا ۗ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿١٩﴾

“Allah je zadovoljan onim vjernicima koji su ti se pod drvetom na vjernost zakleli. On je znao šta je u srcima njihovim, pa je spustio smiraj na njih, i nagradit će ih skorom pobjedom...” (Prijevod značenja, El-Feth, 18 - 19)

مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ ۚ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ ۖ تَرَاهُمْ رُكْعًا سُجَّدًا يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِّنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا ۖ سِيمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِمْ مِّنْ أَثَرِ السُّجُودِ ۚ ذَٰلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرَةِ ... ﴿٢٩﴾

“Muhammed je Allahov poslanik, a njegovi su sljedbenici strogi prema nevjernicima, a samilosni među sobom; vidiš ih kako ruku' i sedždu čine, želeći Allahovu nagradu i zadovoljstvo - na licima su im znaci, tragovi od padanja licem na tlo. Tako su opisani u Tevratu...” (Prijevod značenja, El-Feth, 29)

Tj., njihov opis u Tevratu:

... وَمَثَلُهُمْ فِي الْإِنْجِيلِ كَزَرْعٍ أَخْرَجَ شَطْأَهُ فَآزَرَهُ فَاسْتَغْلَظَ فَاسْتَوَىٰ عَلَىٰ سُوقِهِ يُعْجِبُ الزُّرَّاعَ لِيَغِيظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ ... ﴿٢٩﴾

“...A u Indžilu: oni su kao biljka kad izdanak svoj izbaci pa ga onda učvrsti, i on ojača, i ispravi se na svojoj stabljici izazivajući divljenje sijača - da bi On s vjernicima najedio nevjernike...” (Prijevod značenja, El-Feth, 29)

Ovi ajeti su objavljeni o ashabima, radijallahu ‘anhum, koji pokazuju njihovu vrijednost i status kod Allaha i Njegovog Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, dok se oni međusobno razlikuju u vrijednosti: četvorica halifa su najbolji među ashabima, a zatim dolaze preostali od deseterice kojima je obećan Džennet, a onda muhadžiri, jer ih je Allah prve spomenuo i zato što su ostavili svoje domove, imetke i svoj vatan zbog Uzvišenog Allaha migrirajući na Njegovom putu, tako da su vredniji od ensarija, koji su sledeći u vrijednosti zato što su pružili utočište i podržali Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, a i ostale muslimane, pomogli ih svojim imetkom i u harmoniji sa njima živjeli, voleći ih. Zatim dolaze borci sa Bedra u vrijednosti i statusu, kao i oni koji su dali bej'u na Ridvanu, o kojima Uzvišeni Allah kaže:

لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ ... ﴿١٨﴾
“Allah je zadovoljan onim vjernicima koji su ti se pod drvetom na vjernost zakleli...” (Prijevod značenja, El-Feth, 18)

Nakon spomenutih dolaze oni koji su prihvatili islam nakon Oslobođenja Mekke, koji su vredniji od onih koji ga prihvatiše nakon Oslobođenja, tako da se ashabi međusobno razlikuju u vrijednosti iako su svi oni vrijedniji od svih generacija do Sudnjeg dana – niko im ne može prići.

El-Berbehari kaže: ﴿ **i savjet Allahovog Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kojeg je dao spram njih** ﴾ tj., Poslanikov, sallallahu ‘alejhi ve sellem, savjet po pitanju ensarija, a on, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kaže:

“الْأَنْصَارُ لَا يُحِبُّهُمْ إِلَّا مُؤْمِنٌ، وَلَا يَبْغِضُهُمْ إِلَّا مُنَافِقٌ ...”
*“Samo vjernik voli ensarije, a samo ih munafik mrzi...”*²⁶⁰

El-Berbehari kaže: ﴿ **a spoznaj i vrijednosti (Poslanikovih) komšija iz Medine.** ﴾ tj., onoga koji živi u Medini saburajući i očekujući nagradu zbog toga, koji sabura na poteškoćama nadajući se nagradi i koji je redovan na namazima u džamiji Poslanika, sallallahu ‘alejhi ve sellem. Eto takvi će imati nagradu u to nema sumnje. A što se tiče onoga koji živi u Medini a čini nered u njoj, onaj koji čini širk Uzvišenom Allahu i propagira novotarije, onda će kazna takvoj osobi biti još žešća, umnogostručena, jer on, sallallahu ‘alejhi ve sellem, kaže:

²⁶⁰ El-Buhari, 3/1379, br.3783; i Muslim, 1/85, br.75, u hadisu Bera', radijallahu ‘anhu.

”... فَمَنْ أَحْدَثَ فِيهَا حَدَّثًا أَوْ آوَى مُحَدِّثًا فَلَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ
وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ...”

“...Ko u njoj uvede novotariju ili sklonište pruži novotaru,
na njega će biti Allahovo prokletstvo, meleka i svih
ljudi...”²⁶¹

**Zabranjeno štampanje
u svrhu zarade**

²⁶¹ El-Buhari, 2/661, br.7300, ; i Muslim, 2/994-998, br.1370, u hadisu 'Alije, radjallahu 'anhu.